CHARTAE ANGLOSAXONICAE.

JOHN RICHARDSON, Esq. F.S.A.

Member's Copy.

CODEX DIPLOMATICUS

AEVI SAXONICI,

OPERA

JOHANNIS M. KEMBLE.

TOMUS II.

LONDINI:

SUMPTIBUS SOCIETATIS.

M.DCCC.XL.

LONDON:
PRINTED BY SAMUEL BENTLEY,
Bangor House, Shoe Lane.

ENGLISH HISTORICAL SOCIETY.

MEMBERS.

June 1st, 1839.

HER MAJESTY QUEEN VICTORIA.

The Viscount Acheson, M.P.
The Earl of Bandon, D.C.L.
The Duke of Bedford, K.G.
Thomas Wentworth Beaumont, Esq.
The Hon. Henry Boyle Bernard.
The Lord Bexley, F.R.S. F.S.A.
Rev. Joseph William Blakesly, Fellow of Trinity College, Cambridge.
Beriah Bottfield, Esq. Norton Hall, near Daventry.
Rev. John S. Brewer, M.A.
Captain Arthur Arundel Browne.
Rev. John Browne, D.C.L. Bandon, Ireland.
The Duke of Buccleuch, K.G.
Rev. James Bulwer, M.A.
The Earl of Burlington.
The Lord Calthorpe.
The Dean and Chapter of Canterbury.
The Hon. Richard Cavendish.
The Lord Bishop of Chichester.
William Nelson Clarke, Esq. M.A.
Rev. Henry O. Coxe, M.A. Bodleian Library.
James T. Gibson Craig, Esq.
The Hon. Robert Curzon.
The Viscount Dungannon, M.P.
The Earl of Dunmore.
The Lord Bishop of Durham.

The Dean and Chapter of Durham.
Lord Francis Egerton, M.P.
The Hon. Mountstuart Elphinstone.
Robert Few, Esq.
Dr. Frank.
Robert Gatty, Esq. F.S.A.
Rev. J. A. Giles, D.D. Head Master of the City of London School.
Rev. William Stephen Gilly, D.D. Prebendary of Durham.
William Grant, Esq.
The Right Hon. Thomas Grenville, Trustee of the British Museum.
The Earl Grey, K.G.
Rev. William Grylls, M.A. Helston, Cornwall.
Henry Hallam, Esq. V.P.S.A. Trustee of the British Museum.
Thomas Duffus Hardy, Esq. F.S.A.
William Hardy, Esq. F.S.A.
Rev. William Harness, M.A.
Sir George Harrison, K.C.H. Auditor of the Duchy of Lancaster.
Rev. Edward Craven Hawtrey, D.D. Head Master of Eton.
Sir Thomas Buchan Hepburn, of Smeaton, Bart. M.P.
John Hepburn, Esq.
James Maitland Hog, Esq. of Newliston.
Thomas Hog, Esq.
John Holmes, Esq. F.S.A.
Alexander Beresford Hope, Esq.
Henry Thomas Hope, Esq. M.P.
Henry Philip Hope, Esq.
Henry Howard, Esq. of Corby Castle.
John Mitchell Kemble, Esq. M.A.
The Lord Langdale, Master of the Rolls.
John Langhorne, Esq. Berwick.
The Marquess of Lansdowne, K.G. Trustee of the British Museum.
The Lord Bishop of Llandaff.
William Martin Leake, Esq. F.R.S.

Rev. John Lingard, D.D.
James Loch, Esq. M.P.
John Loch, Esq. Deputy-Chairman of the East India Company.
William M'Dowall, Esq. Vice-President of the Maitland Club.
The Right Hon. Holt Mackenzie.
John Whitefoord Mackenzie, Esq. Edinburgh.
Rev. S. R. Maitland, Librarian to the Archbishop of Canterbury.
Neill Malcolm, Esq. M.A.
Rev. J. Mendham, M.A. Sutton Coldfield.
John Miller, Esq. Q.C.
Rev. James Morton, B.D. Vicar of Holbeach, and Prebendary of Lincoln.
The Lord Monteagle.
John Murray, Esq.
The Marquess of Northampton, P.R.S. Trustee of the British Museum.
The Lord Nugent, G.C.M.G.
Antonio Panizzi, Esq.
Frederick Pigou, Esq. Green Street, Grosvenor Square.
Robert Pitcairn, Esq. Edinburgh.
Ralph Price, Esq. Treasurer of Bridewell and Bethlehem Hospitals.
Philip Pusey, Esq. M.P.
Rev. James Raine, M.A. Vicar of Meldon, Librarian of Durham Cathedral.
Rev. William Upton Richards, M.A.
John Richardson, Esq. F.S.A.
The Rev. Dr. Daniel Rock, Alton Towers, Staffordshire.
John Gage Rokewode, Esq.
The Viscount Sandon, M.P.
John Augustus Francis Simpkinson, Esq. Q.C.
Sir Robert Smirke, R.A. F.S.A.
John Smith Ygst. Esq. Secretary of the Maitland Club.
The Duke of Somerset, K.G.
John Spencer Stanhope, Esq. M.A.
Sir George Staunton, Bart. M.P.

Joseph Stevenson, Esq.
Patrick Maxwell Stewart, Esq.
John Shaw Stewart, Esq. Edinburgh.
The Duke of Sutherland.
Clement Tudway Swanston, Esq. Q.C. F.S.A.
The Lord Teignmouth, M.P.
Henry Sykes Thornton, Esq.
Rev. Dr. Thorp, Warden of the University of Durham.
Rev. George Townsend, B.D. Prebendary of Durham.
W. B. D. D. Turnbull, Esq. Secretary of the Abbotsford Club.
Edward Tyrrell, Esq. Remembrancer of the City of London.
Patrick Fraser Tytler, Esq. F.S.A.E.
Adam Urquhart, Esq. Edinburgh.
Edward Vernon Utterson, Esq. F.S.A.
The Lord Vernon.
George Vivian, Esq.
Robert Walters, Esq. F.S.A.
Robert Weddell, Esq. Berwick.
M. Van de Weyer, Minister of the King of the Belgians.
John Wilson, Esq. Tweed House, Berwick.
The Rev. Dr. Wordsworth, Master of Trinity College, Cambridge.

INTRODUCTION.

THE first volume of this work brought the History of the Anglosaxons down to the commencement of the first great critical period, the rise of Wessex. The present volume comprises the interval of civil and foreign wars, of political and religious struggles, which ended in the supremacy of that kingdom, and the establishment of the power of the Gewissi over the other tribes of England. The first period was marked by the predominance of the Angle, the second by that of the Saxon race; which, after modifying the literature, the laws and customs of the people, was to endure, with some variations, till the advent of the Normans.

This second volume commences with the reign of Æðelwulf in Wessex, and Berhtwulf in Mercia. It comprises the Danish wars, and the conquest of Northumberland, Mercia, and East Anglia by the Pagan invaders; the troublous times of Ælfred the Great; the recovery of Mercia, and annexing of it to the throne of Wessex as a great fief in the hands of Æðelred and Æðelflæd; the powerful rule of Eadward the Elder, and the final incorporation of Mercia with Wessex; the reigns of Æðelstan, Eadmund,

Eadred, Eadwig, and a portion of that of Eadgar; lastly, the total revolution in the Anglosaxon church, operated by Oda, Dunstan, Æðelwald, and Oswald.

It is, perhaps, matter of surprise that the documents drawn up during periods of such extreme interest should be of rather less value than the still older charters already printed. To the student of our law they certainly appear to be of this description, with no doubt several very important exceptions. Still, the greater number of those contained in this volume record merely names of men and places, which lead us to no conclusions beyond the mere settling of chronological data; and this is the more strikingly the case the more we advance to the fixed supremacy of the Westsaxon Kings. The whole collection of Ælfred's charters, a large proportion of which are forgeries, is unaccountably meagre in those points which it might have been expected would have received much illustration. The philological gain from this volume falls also somewhat short of the brilliant promise of the first, to which we owe some of the most interesting conclusions found in the whole range of Anglosaxon literature, respecting the gradual construction and developement of the language, and its relations to the Teutonic dialects of the Continent.

Those who are familiar with the labours of Hickes, will perceive that a great difference of opinion exists between that great man and myself respecting the authenticity of several charters here printed; that I have admitted some to be genuine which he has

directly stigmatized as forgeries; and that several, which he had not seen, have been also recognized by me, though liable to the same objections which seemed to him decisive evidence against those he had investigated. In justice to the reader, as well as to myself, I will here state at once why I have come to the conclusion I adopt. In p. 6 of that admirable work, the 'Dissertatio Epistolaris,' Hickes gives as *egregia doli et imposturæ exempla,* two charters of Æðelstan bearing date in his copies A.D. 670, and Nos. CCCLXXI. and CCCLXXIII. in this collection. His grounds of objection are threefold: first, from the use of *sigillum,* which I have disposed of in the Introduction to vol. I. p. CI; next, from the glaring anachronism in the date; lastly, from the signature of Bishop Æðelgar.

No doubt the date 670 is a very gross anachronism; but Hickes, who evidently had modern, *i. e.* Normanno-Saxon copies only of these instruments, seems not to have been willing to admit the possibility of these having been made by a careless or ignorant transcriber, to whom alone the error might be owing. Such, however, was no doubt the case. No. CCCLXX, a grant to the same church, is printed from a modern copy, and contains precisely the same error in the date; but of this the original autograph or duplicate now exists in the archives of the Dean and Chapter of Canterbury, and here the anachronism vanishes, the charter bearing the true date, viz. A. D. 937. (No. CCCLXIX.) I claim, then, for Nos. CCCLXXI. and CCCLXXIII. the same gentle construction which I have

a right to demand, from a comparison of CCCLXIX. and CCCLXX, for the latter. The next ground of objection, which, if admitted, would destroy the credit of a large number of charters, is fortunately equally invalid. Hickes, after stating that Æðelgar was made Abbat of Newminster at Winchester in 964, then Bishop of Selsey, and lastly, in 988, Archbishop of Canterbury, argues that he cannot as a Bishop have signed any charters granted by Æðelstan. The error lies in the assertion that there was but one Bishop of that name; there were two: the Bishop of Selsey, who was afterwards Archbishop of Canterbury; and a somewhat earlier Æðelgar, who was Bishop of Crediton, who flourished between 932 and 953, and as such signed the charter in question. In the very important charter, No. CCCCXXV, he thus gives the name of his see:

'Ego æthelgar, *cridienensis* æcclesiæ præsul, hanc largitatem corroboraui.'

On this point the authenticity of more than twenty charters depends, in all of which this Bishop's name is found: and as the authority of Hickes is deservedly very great, I have thought it worth while to dispose at once of an objection which, based upon his dicta, would seem of greater weight than it deserved.

Some of the charters in this volume had either not come to my hands at all, or had come in a mutilated and imperfect state, when I wrote the Introduction to the first volume. They supply corroboration of one or two interesting points, which I there attempted to establish. The most important of these is the nature

of Folcland, which I stated to be the *terra fiscalis*, or public land, grantable by the King and his council, as the representatives of the nation. That this is the true view[1] seems put beyond doubt by the charter No. CCLX, by which Æðelwulf, with the consent of his bishops and princes, booked twenty hides *to himself:* land of his own it was not, otherwise he would have needed no charter; and if not land of his own, whose could it be, that he and his council had thus a right to dispose of it? It was clearly the public land or *Folcscearu*, which, in his capacity of king on the one part, with the assent of his nobles, he conveyed to himself in his private capacity, on the other part. A charter of Offa, which will appear in the Appendix, will show that this prince had done the same thing. Indeed, the etymology of the word leads irresistibly to the conclusion which I adopt: scearu, *share* or *portion*, is used over and over again to denote the estate or land of a particular person; and folcscearu is the *general or public share*, as folcriht is the *public law*, (folces folcriht, No. CCXCVI,) folctoga the *public leader*,—compounds in which folc is equivalent to þeód in such words as þeódcyning, þeódsceaða, þeódloga.

In noticing the method of subscription at various periods, and its use as a test of authenticity, it should have been mentioned, that in copies of more ancient charters, made at the close of the eleventh century,

[1] Since the Introduction to the first volume was written, I have seen for the first time a very valuable book on the Rise and Progress of the Royal Prerogative, by John Allen, Esq., in which the same view of Folcland is taken and learnedly supported.

the transcriber sometimes took the liberty of varying the plain old form, to suit the fantastical fashion of his own time; and this must therefore be taken into account in any argument as to authenticity, resting upon the subscriptions. An example of this practice may be given from the archives of Christchurch, Canterbury. In that collection are found two copies of a charter bearing date October 12th, 803, and which will be printed in my Appendix. The document records a very solemn act of the Archbishop of Canterbury and the twelve Bishops of his province, and the earlier copy may be an autograph: the later is probably of the twelfth century, or very late in the eleventh. Now, in the original, every one of the Bishops signs in these very simple terms:

Ego N. talis ciuitatis episcopus signum crucis subscripsi.

The modern copy, after giving the body of the instrument verbatim, proceeds in the following manner, giving first the name of the prelate and his see:

Ego A. etc. signum sanctae crucis subscripsi.
Ego B. — signaui.
Ego C. — signum sanctum impressi.
Ego D. — signum inposui almum.
Ego E. — signum notaui.
Ego F. — consignaui.
Ego G. — signum crucis subscripsi.
Ego H. — confirmaui.
Ego I. — assensi.
Ego K. — consolidaui.

The remaining three names have the original 'signum crucis subscripsi.'

So many and various are the difficulties which stand in the way of a decisive judgment, that I do not entertain the hope of having rarely fallen into error, when investigating the authenticity of my documents. My leaning is generally rather against than for any charter respecting which a doubt has suggested itself to my mind; and it must, therefore, be borne in mind that many have been marked with an asterisk, not to express my belief that they were absolute forgeries, but merely to denote that there were circumstances of suspicion. I may have wronged them, and sincerely hope I have: the publication of my Fasti Saxonici will, in a great majority of cases, explain the grounds upon which I have proceeded.

I have to apologize for one or two mistakes of which I have been guilty in my first volume, and beg to correct them here.

No. XI.—The copy of this charter in good MSS. of William of Malmesbury is better than mine, and should be used for correction of the text, particularly in the proem, reading *saeuientium* for *semencium*.

No. LXXIX.—The quarta feria has been inadvertently called Thursday, instead of Wednesday, in the note. But the calculations were all made accurately, and apply to *Wednesday*, November the 24th. At the same time, the years 751 and 756 should have been added to the number of those in which that day of the month and week fell together.

No. CXX.—This is more probably of the year 775.

No. CXLV.—This may be approximated to still more nearly.—Read 778—779.

No. CXLVIII.—Read 778—779.

No. CLIV.—Read 779.

That this list of errata by no means exhausts the mistakes committed, there is too much reason to fear; but it contains all that I have as yet detected. I entreat, for science sake, that any others which may be observed, may be communicated to me forthwith.

LIST OF THE DOCUMENTS

CONTAINED IN THIS VOLUME.

[1] These two charters must be placed in or after the year 848, i. e. after No. 261.

No.	Name.	Date.		Authorities.
259.	Aetheluulf of Wessex .	Nov. 19th	845	MS. Cott. Aug. II. 60.
260.	Aetheluulf . . .	Dec. 26th	847	Chart. Cotton. VIII. 36.
261.	Berhtuulf of Mercia .	. .	848	MS. Soc. Ant. LX. fol. 37, b.
262.	Bishop Alhhun . .	. .	849	MS. Cott. Tib. A. XIII. fol. 3.
263.	Aetheluulf of Wessex .	. .	850	MS. Lansd. 417. fol. 7.
264.	Aetheluulf . . .	. .	850	Reg. Roffens. p. 23.
265.	Berhtuulf of Mercia .	March 27th	851	MS. Arund. 178. fol. 33.
266.	Berhtuulf . . .	. .	851	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 183.
267.	Abbat Ceolred . .	. .	852	MS. Soc. Ant. LX. fol. 46.
268.	Berhtuulf of Mercia .	. .	852	MS. Cott. Claud. B. VI. fol. 10, b.
269.	Aetheluulf of Wessex .	. .	853	MS. Cott. Aug. II. 71.
270.	Aetheluulf . . .	April 22d	854	Chart. Cott. VIII. 35.
271.	Aetheluulf . . .	April 22d	854	MS. Lansd. 417. fol. 7, b.
272.	Aetheluulf . . .	April 23d	854	MS. Cott. Aug. II. 46.
273.	Aetheluulf . . .	. .	854	MS. Lansd. 417. fol. 7, b.
274.	Berhtuulf of Mercia .	No date.		MS. Cott. Vesp. B. XXIV. f. 60.
275.	Atheluulf of Wessex .	Nov. 5th	855	Wilkins' Concil. I. p. 183.
276.	Aetheluulf . . .	. .	855	Text. Roffens. fol. 139, b.
277.	Burgred of Mercia .	. .	855	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 39. MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 191, b.
278.	Burgred . . .	. .	855	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 14. MS. Cott. Nero. E. I. fol. 391, b.
279.	Bishop Alhhun . .	. .	855	Smith. Beda. Append. 769.
280.	Burgred of Mercia .	April 18th	857	MS. Cott. Tib. A. XIII. fol. 19.
281.	Aethelberht of Kent .	. .	858	MS. Cott. Aug. II. 66.
282.	Plegred . . .	. .	859	MS. Cott. Aug. II. 16.
283.	Aethelberht of Wessex	. .	860	MS. Harl. 61. fol. 17, b.
284.	Aethelbald of Wessex	. .	860	MS. Harl. 61. fol. 18, b.
285.	Aethelberht of Wessex	.	860—862	Chart. Cott. VIII. 29. Text. Roffens. fol. 134.

No.	Name.	Date.		Authorities.
286.	Aethelred of Wessex		862	MS. Cott. Claud. B. VI. 13, b.
287.	Aethelberht of Wessex		862	Chart. Cott. VIII. 32.
288.	Aethelberht		863	Chart. Ant. Cantuar. M. 14.
289.	Eadweard of Mercia		860—865	MS. Cott. Vesp. B. XXIV. 33.
290.	Burgred of Mercia	July 25th	864	MS. Cott. Tib. A. XIII. 29, b.
291.	Burgred		866	MS. Cott. Tib. A. XIII. 180, b.
292.	Burgred		866	Smith. Beda. App. 770.
293.	Ealhhere		860—866	Chart. Ant. Cantuar. M. 369.
294.	Aethelred of Wessex		867	MS. Cott. Aug. II. 95.
295.	Aethelred		868	Text. Roffens. fol. 140.
296.	Cialulf		868	MS. Cott. Aug. II. 17.
297.	Burgred of Mercia	August 1st	868	MS. Arundel. 178. fol. 35, b.
298.	Aethelsuuith of Mercia		868	MS. Cott. Claud. C. IX. f. 105.
299.	Burgred of Mercia		869	MS. Cott. Aug. II. 76.
300.	Aethelred of Wessex		869	MS. Harl. 61. fol. 19.
301.	Aelfred		871	Reg. C.C. Cant. C. V. f. 9, b.
302.	Aethelred of Wessex		867—871[1]	MS. Harl. 61. fol. 20.
303.	Bishop Werfrith		872	MS. Cott. Tib. A. XIII. fol. 108. MS. Cott. Nero. E. I. fol. 392.
304.	Aethelred Duke of Mercia		872—874	MS. Cott. Tib. A. XIII. fol. 145.
305.	Bishop Werfrith	No date.		Smith. Beda. App. 771.
306.	Ceoluulf of Mercia		875	MS. Cott. Tib. A. XIII. fol. 27.
307.	Earduulf		875	MS. Cott. Aug. II. 89.
308.	Ceoluulf of Mercia		875	MS. Cott. Tib. A. XIII. fol. 148.
309.	Aelfred of Wessex		878	N. Mon. II. p. 406.
310.	Aelfred		871—878[1]	MS. Harl. 61. fol. 21, b.

[1] A modern paraphrase or translation of the thirteenth century.

[1] This should be placed after No. 348.

No.	Name.	Date.		Authorities.
362.	Aethelstan		933	MS. Cott. Aug. II. 31.
363.	Aethelstan	Dec. 15th	933	MS. Cott. Vitel. A. XIII. f. 37.
364.	Aethelstan	May 28th	934	MS. Cott. Aug. II. 65.
365.	Aethelstan	Sept. 12th	934	MS. Bodl. Wood. I. f. 235.
366.	Aethelstan		935	MS. Harl. 61. f. 15.
367.	Aethelstan	Dec. 21st	935	MS. Lansd. 714. f. 11.
368.	Goda	No date.		N. Mon. VI. p. 1166.
369.	Aethelstan		937	Chart. Ant. Cantuar. E. 206.
370.	Aethelstan		938	MS. Lansd. 446. f. 88.
371.	Aethelstan		938	Hickes. Dissert. Epist. p. 6.
372.	Aethelstan		938	MS. Bodl. Wood. I. 212.
373.	Aethelstan		938	Hickes. Dissert. Epist. p. 6.
374.	Aethelstan		938	Chart. Cott. VIII. 17.
375.	Aethelstan	April 23rd	939	N. Mon. II. fol. 350.
376.	Aethelstan		939	MS. Harl. 61. f. 15, b.
377.	Aethelstan		939	MS. Cott. Aug. II. 23.
378.	Aethelstan		939	Chart. Cotton. VIII. 22.
379.	Eadmund		940	MS. Harl. 436. f. 4, b. MS. Harl. 436. f. 8.
380.	Eadmund		940	MS. Cott. Dom. XIV. f. 156.
381.	Eadmund		940	MS. Bodl. Wood. I. 234, b.
382.	Eadmund		940	MS. Bodl. Wood. I. 238.
383.	Eadmund		940	MS. Bodl. Wood. I. 181, b.
384.	Eadmund		940	MS. Bodl. Wood. I. 239.
385.	Eadmund		940	MS. Cott. Aug. II. 62.
386.	Eadmund		940	MS. Harl. 61. f. 9, b.
387.	Eadmund		940	MS. Harl 436. f 71.
388.	Eadmund		941	MS. C.C. Cantab. CXI. f. 65.

No.	Name.	Date.	Authorities.
389.	Eadmund	941	MS. Bodl. Wood. I. 223, b.
390.	Eadmund	941	MS. Harl. 61. f. 4, b.
391.	Eadmund	942	MS. Bibl. Publ. Cantab. Ff. 2. 33. fol. 47, b.
392.	Eadmund	942	MS. Harl. 61. f. 7.
393.	Eadmund	942	MS. Bodl. Wood. I. 178, b.
394.	Eadmund	943	MS. Harl. 61. fol. 10.
395.	Eadmund	943	MS. Harl. 436. fol. 20, b.
396.	Eadmund	943	MS. Harl. 436. fol. 75.
397.	Eadmund	944	MS. Harl. 61. fol. 10, b.
398.	Eadmund	944	MS. Bodl. Wood. I. fol. 234.
399.	Eadmund	944	MS. Cott. Aug. II. 63.
400.	Eadmund	944	MS. Ashmole. 790. fol. 80. Spelm. Concil. I. p. 427. Gul. Meldun. Gest. Reg. II. 7.
401.	Eadmund	944	MS. Harl. 436. fol. 50.
402.	Eadmund	944	MS. Cott. Vesp. B. XXIV. fol. 15, b.
403.	Eadmund	945	N. Mon. VI. p. 1165.
404.	Eadmund	945	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 20. N. Mon. III. p. 137.
405.	Eadmund	946	Reg. C.C. Cantuar. C. v. fol. 9, b.
406.	Eadmund	946	MS. Bodl. Wood. I. 177.
407.	Eadmund	946	MS. Cott. Aug. II. 73.
408.	Eadmund	946	MS. C.C.C. Cantab. CXI. f. 67.
409.	Eadmund	About 946	Text. Roffens. fol. 143.
410.	Aethelgifu	944—946	MS. Cott. Nero. D. I. fol. 151.
411.	Eadred	946	Smith. Beda. App. p. 772.
412.	Eadred	946	MS. Harl. 436. fol. 36.
413.	Eadred	947	MS. Cott. Aug. II. 83.

No.	Name.	Date.	Authorities.
414.	Wulfric	947	Reg. C.C. Cantuar. B. 2 a. fol. 338.
415.	Eadred	947	MS. Bodl. Wood. I. f. 245.
416.	Eadred	947	MS. Cott. Vitel. E.v. f. 123, b.
417.	Eadred	947	MS. Bodl. Wood. I. f. 233, b.
418.	Eadred	948	MS. Harl. 61. fol. 4.
419.	Eadred	948	MS. Bodl. Wood. I. fol. 234.
420.	Eadred	948	MS. Arund. N. Mon. II. p. 114.
421.	Eadred	948	Chart. Cott. VIII. 11.
422.	Eadred	948	MS. Harl. 436. f. 1.
423.	Eadred	948	MS. Soc. Ant. LX. fol. 30.
424.	Eadred	949	MS.C.C.C.Cantab.CXI.f.143.
425.	Eadred	949	Chart. Antiq. Cantuar. R.14. MS. Cott. Aug. II. 57.
426.	Eadred	949	Chart. Cott. VIII. 6.
427.	Eadred	949	MS. Cott. Aug. II. 44.
428.	Eadred	949	MS. Harl. 436. f. 76, b.
429.	Wulfric	About 949	Wanley. Catal. p. 151.
430.	Eadred	951	MS.C.C.C.Cantab.CXI. f.155.
431.	Eadred	952	MS.C.C.C.Cantab.CXI. f.145.
432.	Eadred	953	MS. Harl. 61. fol. 12.
433.	Eadred	955	MS. Soc. Ant. LX. f. 51.
434.	Eadred	955	MS. Bodl. Wood. I. f. 242.
435.	Eadred	955	MS. Harl. 61. fol. 12, b. MS. Harl. 61. fol. 16, b.
436.	Eadwig	955	MS. Harl. 436. fol. 83.
437.	Eadwig	956	MS. Cott. Aug. II. 33.
438.	Eadwig	956	MS. Bodl. Wood. I. 149, b.
439.	Eadwig	956	MS. Bodl. Wood. I. 234, b.

No.	Name.	Date.		Authorities.
440.	Eadwig		956	MS.C.C.C. Cantab. cxi. f.76.
441.	Eadwig		956	MS.C.C.C.Cantab.cxi.f.147. MS.C.C.C.Cantab.cxi.f.153.
442.	Eadwig		956	MS.C.C.C.Cantab.cxi.f.149.
443.	Eadwig		956	MS. Soc. Ant. lx. fol. 29.
444.	Eadwig		956	MS. Cott. Aug. ii. 41.
445.	Eadwig		956	MS. Cott. Aug. ii. 45.
446.	Eadwig		956	MS. Harl. 436. fol. 69.
447.	Eadwig		956	MS. Harl. 61. fol. 20, b.
448.	Eadwig	Nov. 29th	956	MS.C.C.C.Cantab.cxi.f.161.
449.	Eadwig		956	MS.C.C.C.Cantab.cxi.f.159.
450.	Eadwig		956	Chart. Cott. viii. 12.
451.	Eadwig		956	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 149.
452.	Eadwig		956	MS.C.C.C. Cantab. cxi. f. 57.
453.	Eadwig		956	MS. Cott. Aug. ii. 43.
454.	Eadwig		956	MS. Harl. 436. fol. 33.
455.	Eadred		956	MS. Harl. 61. fol. 6, b.
456.	Eadwig		956	MS. Harl. 436. fol. 48, b.
457.	Eadwig		956	MS.C.C.C. Cantab. cxi. f.70.
458.	Eadwig		956	MS. Cott. Tib. B. v.
459.	Eadwig		956	N. Mon. vi. p. 1166.
460.	Eadwig		956	MS. Lansd. 417. fol. 11, b.
461.	Eadwig		About 956	MS. C.C.C. Cantab. cxi. f.71.
462.	Eadwig		About 956	MS. Harl. 436. fol. 3.
463.	Eadwig		957	MS. C.C.C. Cantab. cxi. f.75.
464.	Bishop Brihthelm		957	N. Mon. vi. p. 1166.
465.	Eadwig	May 9th	957	MS. Cole. xviii. fol. 4.
466.	Bishop Coenwald		957	MS. Cott. Tib. A. xiii. f. 78.

No.	Name.	Date.	Authorities.
467.	Eadwig	957	MS. Harl. 436. fol. 16.
468.	Eadwig	957	MS. Harl. 436. fol. 31.
469.	Eadgar	958	Reg. C.C. Cantuar. A. I. 89. MS. Harl. 1757. fol. 171.
470.	Eadwig	958	MS. Harl. 61. fol. 16, b.
471.	Eadgar	958	MS. Soc. Ant. LX. fol. 31.
472.	Eadwig	958	Reg. Alb. Dec. et Cap. Ebor.
473.	Eadgar of Mercia	958	N. Mon. II. p. 384.
474.	Eadwig	958	MS. Harl. 61. fol. 6.
475.	Eadwig	No date.	MS. Cott. Vesp. B. XXIV. fol. 17.
476.	Eadwig	No date.	MS. Harl. 436. fol. 80, b.
477.	Æðelweard	958	Lye. Dict. Appendix.
478.	Æðelweard	958	Reg. C. C. Cantuar. A. I. 150, b.
479.	Eadwig	959	MS. Harl. 436. fol. 45, b.
480.	Eadwig	959	MS. Soc. Ant. LX. fol. 33.
481.	Eadgar	960	MS. Cott. Aug. II. 40.
482.	Eadgar	960	MS. Harl. 436. fol. 11.
483.	Eadgar	No date.	MS. Cott. Tit. A. VIII. f. 4, b.
484.	Eadgar	961	MS. C.C.C. Cantab. CXI. f. 79.
485.	Eadgar	961	MS. C.C.C. Cantab. CXI. f. 75.
486.	Eadgar	961	MS. C.C.C. Cantab. CXI. f. 78.
487.	Eadgar	961	MS. Cott. Aug. II. 39.
488.	Eadgar	961	MS. Harl. 596. fol. 16.
489.	Eadgar	962	Chart. Cott. VIII. 28.
490.	Eadgar	962	Chart. Cott. 43. C. 3. MS. Bib. Pub. Cantab. Ff. 2. 33.
491.	Wulfstan	962	MS. Bib. Pub. Cantab. Ff. 2. 33. f. 49.
492.	Beorhtric and Ælfswið	About 962	Text. Roffens. fol. 144.

No.	Name.	Date.	Authorities.
493.	Uua	962	MS. Harl. 3763. fol. 62.
494.	Bishop Oswald	962	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 59.
495.	Bishop Oswald	962	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 69.
496.	Bishop Oswald	962	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 101. Smith. Beda. App. p. 773.
497.	Bishop Oswald	962	MS. Cott. Tib. A. XIII: f. 112, b. MS. Cott. Nero. E. I. f. 392, b.
498.	Bishop Oswald	962	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 68, b.
499.	Eadgifu	960—963	Lye. Dict. App. No. 4.
500.	Eadgar	963	Reg. Alb. Dec. et Cap. Ebor.
501.	Eadgar	963	MS. Harl. 61. fol. 14.
502.	Eadgar	963	MS. C.C. Cantab. CXI. f. 81.
503.	Eadgar	963	MS. Harl. 436. fol. 64, b.
504.	Eadgar	963	Reg. Alb. Dec. et Cap. Ebor.
505.	Eadgar	963	MS. Bodl. Wood. I. 191, b.
506.	Bishop Oswald	963	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 101.
507.	Bishop Oswald	963	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 75, b.
508.	Bishop Oswald	963	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 63.
509.	Bishop Oswald	963	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 61.
510.	Bishop Oswald	963	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 84.
511.	Bishop Oswald	963	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 88.
512.	Eadgar	No date.	N. Mon. I. p. 212.
513.	Eadgar	964	MS. Harl. 61. fol. 13.
514.	Eadgar	964	Spelm. Concil. I. p. 432.
515.	Bishop Oswald	About 964	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 70. Smith. Beda. App. p. 773.
516.	Eadgar	965	MS. C.C. Cantab. CXI. f. 82.
517.	Bishop Oswald	965	MS. Cott. Tib. A. XIII. f. 110. MS. Cott. Nero. E. I. f. 392.
518.	Eadgar	966	Chart. Cott. VIII. 33.

[1] Misplaced: it should come after No. 516.

CHARTAE ANGLOSAXONICAE.

CCXLI.

AETHELUULF OF WESSEX, 839.

✠ In nomine đi sūmi regis æterni Ego aeðeluulfus rex occidentalium saxonū centuriorū nec non cunctibus trali populi dn̄i adridenti grati regimini prælatus pro expiatione piaculorum meorū proq. spe remunerationis æterne necnon et conpetenti pecunia quā accepi hoc ÷ . IIII. argenti tibi iðdan aliquā partem terræ iuris mei hoc ÷ unam uillam intra ciuitate dorouerniæ et ad illis pertinentia XXIIII. iugeras tamen in duab: locis in dorouernia ciuitatis intua muros ciuitatis .x. iugera cum uiculis prædictis et in aquilone prædictæ ciuitatis . XIIII. iugera histis terminib: circūiacentibus in oriente publica strata in australe et aquilone terrę ris quam bolis habet in occidente prata abƀ ad sc̄m augustinam inter iacet fluminæ sturæ et hoc idem agellū cum uillis prædictis tibi duddan ad habendum et possidendum feliciterq. perfruendum et post dies duos cuacumq. heredi tibi placuerit derelinquendum in sempiternam hereditatem concedendo donabo et hoc idem ab omni iugo seculariū difficultatum maiorib: minorib: uæ nas et ignotis cū signo sc̄æ crucis xp̄i perpetualiter liberabo nisi his duob: causis hoc ÷ expeditione et arcis munitione duobusq: carris dabo licentiam silfam ad illas secundū antiquam consuetudinem et constituidem in æstate perferendam in commune silfa q̧ nos saxonicæ in gemennisse dicimus Si quis hanc meam munificentiam istius donationis augere et amplificare

uareq. uoluerit seruatur et benedictio aterna si ũo quod non optamus alicuius personis homo in aliqua frangere minuere q. temtabent aut in aliut conuertere eum a noƀ constitutũ ÷ esse rationem esse eam et retribunal aterni iudicis nisi ante ea digna satisratione đo et hominib: emendare uoluerit manente hac kartula in sc̃a meominus firmitate roborata. hactum ÷ ꝁ hæc donatio anno dominicæ incarnatĩ DCCCXXXUIIII indict̃. in uilla regia añ uuiægenweoras in fluuio q: dicitur stur siui iacenti et regenti mura q: parte usq: ad ter . scãm orationem donam unam hereditatem ut supra :· bale in cristo amen :·

✠ Ego Aeðeuulf rex occident̃ saxonum hanc meam donationem cum signo sc̃a crucis xp̃i

✠ Ego ceolnoð . gratia đi arc̃ episc̃ hanc eandem donationem cum signo sc̃a crucis xp̃i . confañ eñ 7

✠ Ego aeðelstan rex idipsum consentĩ suƀ

✠ Ego herebearht dux cons̃ 7 suƀ

✠ Ego aeðuulf dux cons̃ 7 suƀ

✠ Ego wulfred cons̃ 7 suƀ

✠ Ego alhhere cons̃ 7 suƀ

✠ Ego noðmund cons̃ 7 suƀ

✠ Ego uulfred cons̃ 7 suƀ

✠ Ego aeðelhard cons̃ 7 suƀ

✠ Ego noðuulf cons̃ 7 suƀ

✠ Ego ealhhun cons̃ 7 suƀ

✠ Ego oshere cons̃ 7 suƀ

✠ Ego modulf cons̃ 7 suƀ

✠ Ego boba cons̃ 7 suƀ

✠ Ego aeðered cons̃ 7 suƀ

✠ Ego uuina cons̃ 7 suƀ

✠ Ego aeðelm cons̃ 7 suƀ

✠ Ego duduc cons̃ 7 suƀ

✠ Ego uulflaf cons̃ 7 suƀ

✠ Ego aeðelric cons̃ 7 suƀ

✠ Ego huda cons̃ 7 suƀ

✠ Ego sigebearht cons̃ 7 suƀ

✠ Ego tucca cons̃ 7 sub̃
✠ Ego ceoluulf cons̃ 7 sub̃
✠ Ego tiruulf cons̃ 7 sub̃
✠ Ego duddac cons̃ 7 sub̃
✠ Ego uhtred cons̃ 7 sub̃
✠ Ego aelfred rex occident̃ saxonum hanc meam donationem cum signo sc̃a cru crucis xp̃i ✠ Ego aeðered gratia đi arc̃ episc̃ hanc eandem donationem cum signo sc̃a crucis xp̃i

Lulla gebohte ðas boec 7 ðis lond æt æðewalde miþ ealra ðeassa portweorona gewitnisse.

Indorsed.

Hoc idem etiã confirmatũ ÷ cũ consensu et licentia eidem donationis aeðeluulfi regis ab his testimonium quoꝝ nomina.

✠ Ego baegmund pr̃ 7 ab̃b̃ cons̃ 7 sub̃
✠ Ego wereard pr̃ 7 ab̃b̃ cons̃ 7 sub̃
✠ Ego osmund pr̃ cons̃ 7 sub̃
✠ Ego abba pr̃ cons̃ 7 sub̃
✠ Ego brunheard pr̃ cons̃ 7 sub̃
✠ Ego hysenoð pr̃ cons̃ 7 sub̃
✠ Ego hunred pr̃ cons̃ 7 sub̃
✠ Ego uuigmund pr̃ cons̃ 7 sub̃
✠ Ego lulling pr̃ cons̃ 7 sub̃
✠ Ego heabearht diac̃ cons̃ 7 sub̃
✠ Ego uueahhere diac̃ cons̃ 7 sub̃
✠ Ego badenoð diac̃ cons̃ 7 sub̃
✠ Ego noðuulf diac̃ cons̃ 7 sub̃
✠ Ego ceoluulf s̃ diac̃ cons̃ 7 sub̃
✠ Ego werbald s̃ diac̃ cons̃ 7 sub̃
✠ Ego hwiting cons̃ 7 sub̃
✠ Ego freoðogeard cons̃ 7 sub̃
✠ Ego cichus cons̃ 7 sub̃

✠ þas boc 7 XIIII æceras 7 ða mæde þe þær to lið dunstan arcebiscop gebohte æt uhtlufe 7 æt hire twam sunun mid . X. pundun . an gewitnysse ðes hiredes æt cristes cirican 7 ealles buruhweredes . 7 sealde to sc̃e

martine on ece æhte þã ðe þar gode ðeowien. hæbbe he godes unmiltse 7 sc̃e martines seðe ðis awende 7 ðere stowe oþbrede :.

CCXLII.

BERHTUULF OF MERCIA, before 840.

✠ In nomine sanctae trinitatis atque uerae unitatis dei uiui omnipotentis, qui cunctam mundi monarchiam, celsaque coeli climata, ac terram salsamque limbam latentis ponti, cum suo nutu aeterna stabilitate gyrando omnia gubernat. Certe fugitiuus et caducus est status istius mundi, et omnia, quae uidentur hic, uento uelocius ad finem trahuntur, et, quae non uidentur, fixa ac mansura in aeternum permanent. Ideo istis temporalibus ac transitoriis huius saeculi diuitiis aeterna praemia, ac semper gaudia manentia, studeamus in coelestibus comparare, uocante nos ad se domino nostro Ihesu Christo, qui ait: Uenite ad me omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam uos. Qua de re ego Bertuulf, gratia diuina largiente, rex Merciorum, de remedio animae meae praecogitans, diemque tremendum districti examinis ante oculos cordis mei componens, cogitaui, quod aliquid de istius mundani regni perceptione per memet ipsum, in perpetuam elemosinam ac libertatem aecclesiasticam, deo uiuo in aeternum erogarem. Ideo, cum consensu et licentia episcoporum et principum meorum, et omnium seniorum gentis nostrae, do Eaberhto, meo uenerabili episcopo, huius libertatis priuilegium, et eius familiae in Uuegerna ciuitate, cum aliqua terrae portiuncula, quae appellatur Crohlea, scilicet . v. manentium, ut libera permaneat insempiternum. Soluta et libera sit ab omni iugo humanae seruitutis, ab omnibus saecularibus tributis et uectigalibus, cum cunctis utilitatibus ad illam aecclesiam recte pertinentibus, campis, et

siluis, pascuis uel pratis, ab opere regali, ab omni seruitute, magna et modica, quamdiu fides Christianae religionis apud Anglos in Britannia insula permaneat. Siquis uero regum aut principum, uel praefectorum, aut alicuius gradus homo, hanc nostram conscriptam libertatem, per diabolicam instigationem deceptus, frangere uel minuere temptauerit, sciat se separatum a consortio sanctorum omnium in die magni iudicii, et in aeterna dampnatione dampnandum cum diabolo et angelis eius, nisi ante hic theo pantocratori, et hominibus, cum bona satisfactione emendauerit. Hi testes affuerunt, quorum nomina hic infra flauescunt.

✠ Ego Berhtuulf, rex Merciorum, hanc meam largifluam libertatem cum uexillo sanctae crucis Christi roboraui, ut fixa permaneat in aeternum. ✠ Ego Sæðryth regina consentio. ✠ Ego Hunberht episcopus. ✠ Ego Berhtric, filius regis. ✠ Ego Heaberht episcopus. ✠ Ego Mucel dux. ✠ Ego Ceolred episcopus. ✠ Ego Hunberht dux. ✠ Ego Uuihtred episcopus. ✠ Ego Sired dux. ✠ Ego Eanmund abbas. ✠ Ego Dudda dux.

CCXLIII.

BERHTUULF, about 840.

☧ In nomine dn̄i. Ego berchtwulf cyning . sile forðrede minū ðegne . nigen higida lond . in wudotune . in ece erfe him to hiobbanne 7 to siollanne ðaem ðe hit wille mið eaðmodre hernisse him to geeornigan . ofer his daeg cisseðebeorg . feower treowe hyl . 7 eanburge mere . tihhanhyl . 7 utbigeht . tu higida lond in erfe ece . 7 he salde to londceape . xxx. mancessan . 7 nigen hund scitt . wið ðaem londe . hī in ece erfe. Ic berhtwulf . rex . ðas mine gesaldnisse trymme 7 faestna in cristes rode tacne 7 in his ðaere haligrana 7 in his wotona gewitnisse . aerist sae-

ðryð . regina . cyneferð . episc̄ . alchhun . episc̄ . berchtred . episc̄ . deorlaf . episc̄ . ceored . episc̄ . wichred . aƀ. aldred . aƀ. mucel . dux . hunbercht . dux . burgred . dux . aefstan . cyneberht . dux . sigred . dux . alberht . dux . aldred . dux . mucel . dux . hunstan . dux . eadwulf . beornoð . wulfred . mucel . aldred . wicga . eadgar . baldred . werenberht . eadred . aeðelwulf . pr̄s . heaberht pr̄s . ecghun . ecgheard . beornhaeð . aldred.

7 we aec alle bibeodað ðe aet ðisse gewitnisse werun . . . . . . on cristes noman 7 on his ðaere haligran gif aenig monn . ðas ure gewitnisse in-cerre on owihte ðaet he aebbe ðaes aelmaehtigan godes unhli . . . . 7 hisðaere haligran . . . .

CCXLIV.

* BERHTUULF, 840.

✠ Nemroth gigante Babiloniam aedificante et turrim confusionis, linguam dispertitam fuisse lata declarat scriptura, ac deinde arma et bella coepisse per odium; sed transmigrante Babiloniae tirannide, Romam caput extulisse, haud dubium est, quae per linguas et populos leges et iudicia instituit, et census reddere ui coegit. Gratia uero superfusa cui honor cui uectigal deberetur reddere non renuit, dicens: Reddite quae sunt Caesaris Caesari, et quae sunt dei deo. Hoc igitur audito et praelibato, ego Beorhtuulf rex Merciorum pro remedio animae meae et spe mercedis aeternae, decem et septem mansas, uidelicet in Cwentune x, in Pebeuurthe II, in Mapelesbaruue V, aecclesiae sanctae Mariae beatissimae dei genetricis semperque uirginis, quae sita est in Eoueshame, libenter in perpetuum concedo. Haec uero praenominata terra libera sit ab omnibus difficultatibus uel saecularibus rebus nisi tribus istis, pontis et arcis constructione et expeditione. Qui autem nostram hanc munificentiam obseruare uoluerit,

seruetur ei merces aeterna: qui autem noluerit, et confringere temptauerit, confringet deus omnipotens regnum et potentiam eius et hic et in futuro saeculo, et ponat partem eius cum diabolo, in puteo nigri inferni, nisi digne emendauerit illud. Haec uero singrapha depicta est anno dominicae incarnationis DCCC.XL. indictione uero III. regni autem eiusdem Beorhtuulfi regis II°. anno. Hi sunt testes.

✠ Ego Beorhtuulf rex in nomine sanctae et indiuiduae Trinitatis hanc donationem concedens donaui. ✠ Ego Saethrith regina concessi. ✠ Ego Tunberht episcopus concessi. ✠ Ego Alhhun episcopus concessi. ✠ Ego Ceolred episcopus concessi. ✠ Ego Beorhtred episcopus concessi. ✠ Ego Aethelhard dux concessi. ✠ Ego Hunberht dux concessi. ✠ Ego Mucel dux concessi. ✠ Ego Aelfstan dux consensi.

CCXLV.

BERHTUULF, March 28th, 840.

✠ ALTO et agio et omnipotentissimo deo nostro, ac sanctae et gloriosae Trinitati, uirtus, honor et potestas sit in perpetuum. Amen. Anno autem ab incarnatione eiusdem dei et domini nostri Ihesu Christi . DCCCXL°. Indictione III. Contigit autem quod Berhtuulf rex Merciorum, tollerat a nobis et tradidit terram nostram quod recte ac iure sub proprio potestate ac libera possessione cum firma donatione tradita est et concessa et firmata ad sedem episcopalem, id est, ad Uueogernensem aecclesiam rex praefatus suobus propriis hominibus condonauit, sicut se inimici homines docuerunt, hoc est, Stoltun, Uassanburna, Cyneburgingctun, Tateringctun, Codesuuelle. Tunc perrexit ille episcopus Heaberht, cum suis secum senioribus, in pascha, ad Tomeworðie et suas libertates et cartulas ante nominatorum terrarum secum habentes et ibi ante regem

eiusque proceres fuerunt allecta et ibi Merciorum optimates deiudicauerunt illi, ut male ac iniuste dispoliati essent in suo proprio. Tunc illis terra sua reddita est cum pace, et simul etiam ille episcopus hanc donatiuum regem predonauit iterum in Uuelesburnan, hoc est IIII. caballos bene electos, et unum anulum in XXX. mancusis et discum fabrefactum in tribus pundis et duas albas cornas in IIII. libris, et ille regina dedit duos equos bonos et duas steapas in twaem pundum, et unam cuppam deauratam in duobus pundis. Et tunc rex cum testimonio has terras firmiter liberauit sibi in aeuum coram suis archontis uniuscuiusque necessitatis et sustulionis et illud etiam cum signaculo sanctae crucis Christi suo manu firmiter roborando scripsit et muniuit. Siquis uero rex, aut princeps, uel alicuius gradus homo, hanc nostram elemosinam et libertatem per diabolicam auaritiam deceptus sit ut frangere uel minuere temptauerit, sciat se separatum a consortio omnium sanctorum dei in die magno iudicii, ante tribunal Christi, nisi hic deo et hominibus cum bona satisfactione emendauerit. Et hii testes adfuerant, qui hoc consenserunt et scripserunt quorum hic nomina in altera plaga cartulae flauescunt.

✠ Ego Berhtuulf rex Merciorum hanc meam libertatem et donationem cum uexillo sanctae crucis munio ut fixa permaneat in aeuum. ✠ Ego Saeðryð regina consensi. ✠ Ego Cyneferð episcopus consensi. ✠ Ego Heaberht episcopus consensi. ✠ Ego Berehtred episcopus consensi. ✠ Ego Cuðuulf episcopus consensi. ✠ Ego Eammund abbud. ✠ Ego Hunberht dux. ✠ Ego Mucel dux. ✠ Ego Cyneberht dux. ✠ Ego Aeðeluulf dux. ✠ Ego Eaduulf. ✠ Ego Wicga. ✠ Ego Eaduulf. ✠ Ego Aeðelheard dux. ✠ Ego Dudda dux. ✠ Ego Sigered dux. ✠ Ego Mucel dux. ✠ Ego Aelfred. ✠ Hwithysc. ✠ Ego Aldberht.

CCXLVI.

AETHELUULF OF WESSEX, 840.

✠ Regnante imperpetuo domino nostro Ihesu Cristo! Omnia speciosa regna huius labentis uitae regnorumque dispensatores cum uelocitate deficiunt, et cuncta quae uidentur cassabunda et moritura sunt; quae hic non uidentur aeterna sunt: ideo caducis et uanis rebus iugiter mansura gaudia mercanda sunt. Qua de re ego Atheluulfus domino largiente Occidentalium Saxonum rex, pro unicae animae meae redemptione et criminum[1] meorum remissione, aliquam agri partem, id est decem cassatos, in loco qui dicitur Ascesdune, cum consilio et licentia episcoporum ac principum meorum, Dudan ministro meo in ius proprium habendi et fruendi uita comite,[2] et post obitum illius qualicumque haeredi prout illi placeat relinquendi, deuota mente largitus sum; hancque libertatem in praedicto agello nos omnes unanimiter conscripsimus atque donauimus, ut ab omni fiscalium tributum grauedine[3] nec non pastu episcoporum simulque principum et exactorum, et poenalium rerum et furis comprehensione, et ab omnium saecularium seruitutum molestia, secura et immunis[4] aeternaliter permaneat. Scripta est haec cartula anno ab incarnatione Christi DCCCXL. in indictione tertia, in uilla regali quae appellatur Hamtun, hiis et consentientibus et subscribentibus quorum nomina infra praenotata cernentibus clare patescunt.

✠ Ego Aetheuulf rex praedictae possessionis[5] statuta signo crucis Christi sic subscribo. ✠ Ego Alhstan[6] episcopus consensi, signo crucis Christi sic subscribo cum multis aliis.

[1] MS. animum.
[2] MS. conuerte.
[3] MS. grandine.
[4] MS. innumerus.
[5] MS. praedicta possessionem.
[6] MS. Athelstan.

CCXLVII.

BERHTUULF OF MERCIA, Dec. 25th, 841.

✠ In nomine domini! Ego Berhtuulf gratia diuina gubernante Merciorum rex, terram uidelicet x. manentium, in loco ubi ruricoli nominantur Huiccewudu uiro uenerabili Heaberhto episcopo pro redemptione animae meae et pro eius placabili pecunia id est xxxi. mancosas in uno anulo huius libertatis donationem libenti animo illi concedo, hoc est ut sit libera in omnibus rebus, notis et ignotis, regis et principis, magnis et modicis uel iuniorum eorum libera et secura in sempiternum permaneat. Si quis autem hanc donationem nostram firmare uel augere uoluerit, confirmentur dies eius hic et in futuro; uiolantes et frangentes sub iram dei aeterni iudicis sine ulla uenia aeternaliter incumbent. Ista libertas scripta est in loco qui dicitur Croppanðorn et iterum in natali domini aet Tomanuuorthie istis testibus confirmata anno domini DCCCXLI. regis praefati III°. anno Indictione uero III^{a}.

✠ Ego Berhtuulf rex Merciorum huius libertatis donationem propria manu confirmo. ✠ Ego Saeðryð regina consensi et subscripsi. ✠ Ego Cyneferð episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Heaberht episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cuðuulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Uuihtred abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Eanmund abbas. ✠ Ego Ceorred abbas. ✠ Ego Mucel dux. ✠ Ego Hunberht dux. ✠ Ego Sigered dux.

CCXLVIII.

* BERHTUULF, Dec. 25th, 841.

✠ Agio et alto domino deo Zabaoth regnante in aeuum. Siquidem humani generis prosapia de primo patre et matre oriundus in hoc saeculum uenit, et sic per longa uaga temporum spatia diuersis nationibus dirimuntur, ut ianitor coelestis bibliothecae et uas electionis, praedicator egregius, apostolus Paulus dixit, praeteriit enim figura huius mundi, quomodo uelocitate dies et anni deficiunt: et iterum sagax sophista, qui quondam Solymis diues regnauit in aruis, katalectico uersu cecinit dicens, Non semper licet gaudere: Fugit hora qua iacemur. Et ideo sunt omnes nostrae series literarum apicibus confirmandae, ne posteris ex memoria labere possit quicquid facta praecedentium patrum ac regum firmiter statuerunt. Qua de re, ego Berhtuulf, domino disponente rex Merciorum, mihi et omnibus Merciis in aeternam elemosinam, donans donabo Eanmundo uenerabili abbati et eius familiae on Breodune, cum licentia et testimonio obtimatum gentis Merciorum, hanc libertatis gratiam, id est, ut sit liberatum et absolutum illud monasterium in aeternitatem ab illis incommodis, quae nos Saxonica lingua festingmen dicimus, Christo domino teste et omnibus sanctis in coelis tam diu fides catholica et baptismum Christi in Britannia seruetur. Ob huius rei gratiam, ipse uero supradictus Eanmund abbas et illius sancta congregatio Breodunensis monasterii dederunt mihi, et omnibus Merciis regaliter perfruendum et possidendum, in famoso uico in Tomeuuorthie, magnum discum argenteum ualde bene operatum ac faleratum in magno praetio, et cxc. mancusas in auro puro: similiter etiam decantauerunt duodecim uicibus c. psalteria, et cxx.

missas, pro Berhtuulfo rege, et pro illius caris amicis, et pro omni gente Merciorum, ut eorum libertas firmior ac stabilior permaneat in aeuum, et ut illius regis memoria et amicorum eius, qui hanc pietatem in elemosinam sempiternam [cum] omnibus Merciis illi congregationi on Breodune donauerat, in eorum sacris orationibus iugiter permaneat usque in aeuum. In super, in dei omnipotentis nomine, et nouem ordinum angelorum, et omnium electorum Christi, praeceptum ponimus, ut nullus unquam regum uel principum, aut alicuius personis homo, magnus siue modicus, in aliquo tempore hanc praescriptam libertatis gratiam infringere ausus sit, sed semper stabilis et indiscussa firmiterque firmata illi congregationi on Breodune coram deo et hominibus iugiter permaneat in aeuum. Haec autem cartula caraxata est anno dominicae incarnationis DCCCXLI. Indictione IIII. in die natalis domini, in celebri uico on Tomeuuorthie. His testibus consentientibus, et signum crucis Christi scribentibus, quorum subter nomina notata sunt.

✠ Ego Berhtuulf, largiflua dei munificentia rex Merciorum, hanc meam libertatis gratiam ac omnium Merciorum cum signo sanctae crucis firmiter consignabo. ✠ Ego Saethryth regina consensi et subscripsi. ✠ Ego Cyneferth episcopus consensi. ✠ Ego Aldred episcopus consensi. ✠ Ego Berehtred episcopus consensi. ✠ Ego Heaberht episcopus consensi. ✠ Ego Cuthuulf episcopus consensi. ✠ Ego Eanmund abbas consensi. ✠ Ego Uuihtred abbas consensi. ✠ Ego Ceolred abbas consensi.

CCXLIX.

BERHTUULF, Dec. 25th, 841.

✠ ANNO incarnationis domini nostri Ihesu Christi DCCC°XLI°. indictione IIII^{a}. in die natalis domini in celebri uico Tomeuuorthie ego Berhtuulf domino disponente rex Merciorum mihi et omnibus Mercis in aeternam elemosinam donans donabo Heaberhto episcopo quandam ruris particulam, mansam scilicet unam, in uilla quam ruricolae Myttun appellant monachis uidelicet sanctae Mariae Uuigornensis aecclesiae perfruendum et possidendum iugiter usque in aeuum. Insuper omnipotentis dei nomine et nouem ordinum angelorum et omnium electorum dei praeceptum ponimus ut nunquam ullus regum uel principum aut alicuius personae homo magnus uel paruus hanc praescriptam libertatis gratiam infringere ausus sit sed semper stabilis et indiscussa firmiter firmata permaneat in aeuum. His testibus consentientibus et signum crucis Christi scribentibus quorum subter nomina notata sunt.

✠ Ego Berhtuulf largiflua dei munificentia rex Merciorum hanc meam libertatis gratiam ac omnium Merciorum cum signo sanctae crucis firmiter consignabo. ✠ Ego Saeðryð regina consensi. ✠ Ego Heaberht episcopus consensi. ✠ Ego Kynefyrð episcopus consensi. ✠ Ego Berhtred episcopus consensi. ✠ Ego Cuthuulf episcopus consensi. ✠ Ego Uuihtred abbas consensi. ✠ Ego Eanmund abbas. ✠ Ego Ceolred consensi et subscripsi. ✠ Ego Aeðelheard dux. ✠ Ego Hunberht dux. ✠ Ego Aeðeluulf dux. ✠ Ego Eaduulf minister. ✠ Ego Aelfred minister. ✠ Ego Uuicga minister. ✠ Ego Eadberht minister.

CCL.

BERHTUULF, 841.

✠ In nomine dei summi! Ego Berhtuulf rex Merciorum hanc praenominatam terram cum testimonio optimatum meorum dabo Ecberhto ministro meo in . v. dierum hominum spatium sicut mihi ante datum fuerat pro eius humili oboedientia et placabili pecunio, id ÷ . lx. punda in puro auro 7 argento. Liberabo ab omnibus saecularibus seruitutibus magnis ł modicis notis 7 ignotis regis et principis ł iuniorum eorum, nisi in confinio rationem reddant ɔɔ. alium; et qui hanc meam donationem et libertatem ɔseruare uoluerit, custodiat alma Trinitas hic 7 in coelis; si quis fringerit, sciat se aeternis maledictionibus intus exteriusque undique laqueatum nisi deo 7 hominibus digne emendauerit. Et hii testes aderant, qui hoc consenserunt et cum signo sanctae crucis Christi firmauerunt in famoso loco qui dicitur Tomeweorðing quorum hic nomina notantur.

✠ Ego Berhtwulf rex Merciorum hanc meam donationem et libertatem cum signo sanctae crucis Christi roboraui. ✠ Ego Saeðryð regina ɔsensi 7 subscripsi. ✠ Ego Tunberht episcopus ɔsensi. ✠ Ego Ceolred episcopus ɔsensi. ✠ Ego Cuðwulf episcopus ɔsensi. ✠ Ego Hunberht dux ɔsensi. ✠ Aldberht dux ɔsensi. ✠ Æðelheard dux ɔsensi.

CCLI.

BERHTUULF, 841.

✠ Ego Beorhtuulf, diuina gratia dispensante rex Merciorum, terram vi. cassatorum ubi nominatur Daeglesford, pro redemptione animae meae, et pro eius pecunia placabile, id est, iii. pundus argenti, Heaberhto

episcopo in libertatem perpetuam liberabo, id est, notis et ignotis, regis et principis, seu subditorum eorum, magnis uel modicis, libera permaneat in sempiternum. Haec cartula scriptum est in loco qui dicitur Tomanworðie, anno dominicae incarnationis . DCCCXLI. indictione . III. Et praefata pretio fuit ibi regi redditum his testibus consentientibus.

✠ Berhtuulf, rex Merciorum, hanc libertatem propria manu confirmo. ✠ Saeðryð regina consensi. ✠ Cyneferð episcopus. ✠ Heaberht episcopus. ✠ Berehtred episcopus. ✠ Uuihtred abbas. ✠ Eanmund abbas. ✠ Ceorred abbas. ✠ Mucel dux. ✠ Humberht dux. ✠ Cyneberht dux. ✠ Dudda dux.

CCLII.

AETHELUULF OF WESSEX, 841.

✠ REGNANTE in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Quapropter ego Eðeluulf, rex occidentalium Saxonum, dabo et concedo Beornmodo, Hrobensis aecclesiae episcopo, aliquam partem terrae iuris mei, in loco quae appellatur Holanbeorgestuun, duo aratrorum, cum consilio et licentia episcoporum et principum meorum, ut habeat et perfruet in haereditatem sempiternam, et cuicunque uoluerit relinquat; et sit illa terra liuera ab omne regale seruitute in magnis et minimis, notis et ignotis, cum pratis et pascuis, et paludis, cum omnibus rebus quae ad illam terram pertinet. Scripta est haec scedula anni dñi . DCCCXLI. indictione IIII. his testibus consentientibus et subscribentibus, quorum hic nomina continentur.

✠ Ego Eðeluulf rex hanc meam donationem cum uexillo sanctae crucis roborabi et confirmo. ✠ Ego Eðelstan rex consensi et subscripsi. ✠ Ego Ealhstan eps̃ consensi 7 subscripsi. ✠ Ego Helmstan eps̃ consensi 7 subscripsi. ✠ Ego Beornmod eps̃ consensi 7 subscripsi. ✠ Signum manus Eðeluulf dux. ✠ Sig-

num manus Ealchere dux. ✠ Signum manus Duduc. ✠ Signum manus Eðelmod. ✠ Signum manus Uchtred. ✠ Signum manus Tuca. ✠ Signum manus Eðelred. ✠ Signum manus Sigbeorht. ✠ Signum manus Boba.

CCLIII.

AETHELUULF, 842.

✠ REGNANTE imperpetuo domino nostro Ihesu Christo! Omnis foelicitas fallentis uitae et pereuntis, regnorumque custodes et dispensatores, uelocissimis cursibus uelud fumus deficient; cum[1] ruinosis rebus temporalibus et fugitiuis causis speciosa praemia et iugiter mansura gaudia aeternae beatitudinis mercanda sunt;[2] quapropter ego Aetheluulf, donante domino occidentalium Saxonum rex, antecessorum meorum exemplo instructus, et delictorum meorum recordatione compunctus, pro adipiscendo[3] sempiternae remunerationis gaudio[3] [atque] expiatione piaculorum meorum, aliquantulam agri partem, id est, triginta cassatos, duobus tantum in locis, uiginti quinque habens ubi nuncupatur Dicesgate, et quinque ubi ruricoli appellant Lottisham, cum consilio et licentia optimatum meorum, Eanulfo principi meo in ius proprium libenti animo largitus sum; ut potestatem penes se habeat quicquid de hac eadem terra agere uoluerit, seu habendi, siue commutandi, uel etiam uendendi, aut post obitum eius qualicumque haeredi prout illi placatum fuerit relinquendi; hancque libertatem deuota mente illi donabo, ut regalium tributorum et principali dominatione, et ui coacta operatione, et poenalium conditionum, furis comprehensione, et cuncta mundana onerositate, absque expeditione sola et pontium structura et arcium munitionibus, quod omni populo communis est, supradicta terra secura et immunis liberaque iugiter et firmiter perma-

[1] MS. non. [2] MS. est. [3] MS. adipiscenda. gaudia.

neat. Hocque exopto et in nomine sanctae Trinitatis praecipio, ut nullus successorum meorum regum uel principum hoc infringere ullatenus audeat, et qui illud obseruare uoluerit misericordiam magni et aeterni regis consequatur hic et in arce poli; si autem aliquis diabolica fraude deceptus et saeculari cupiditate inlectus, istud immutare uel irritum facere conauerit, sciat se anathematizatum ab omnibus fidelibus hic et in futuro, et in die iudicii coram Christo et angelis eius, nisi ante emendauerit, rationem redditurum esse. Termini uero horum agellorum isti sunt, etc.

Scripta est autem haec scedula anno ab incarnatione Christi DCCCXLII. indictione quarta, in loco celebri qui uocatur Andredeseme coram idoneis testibus, quorum nomina subter praenotata cernentibus clare patescunt.

✠ Ego Ceolnothus gratia dei archiepiscopus, ad confirmandum huius testimonium carticulam signum sanctae crucis exaraui. ✠ Ego Atheluulf rex ad roborandam hanc meam donationem almi trophei signaculum impressi. ✠ Cum multis aliis.

CCLIV.

AETHELUULF, 842.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi, regnante in perpetuum eodem deo et domino nostro Ihesu Christo! Ego Aeðeluulf rex Australium populorum, tibi fidelissimo meo praefecto Ceolmundo trado terram iuris mei, unius aratri, notissimis terminis circumdatum, unum uiculum ab oriente ciuitatis Hrobi, ut habeat et possideat, et cuicumque uoluerit, post se, aeternaliter possidendum relinquat. Et praecipio in nomine domini dei omnipotentis, ut praedicta terra et uicus libera ab omnibus molestiis permaneat in aeuum. Si quis uero hanc donationem meam augeat, augeat deus partem eius in libro uitae; qui autem infringere uel minuere temptauerit, sciat se separatum a com-

munione sanctae dei aecclesiae, nisi prius digne emendauerit. Scripta est haec cartula anno dominicae incarnationis DCCC.XLII. indiccione V. Hiis testibus consencientibus et subscribentibus, quorum infra nomina tenentur.

✠ Aeðeluulf rex. ✠ Aeðeluulf dux. ✠ Aeðelhun presbyter. ✠ Aeðelmod. ✠ Aeðelred. ✠ Ceolnoð archiepiscopus. ✠ Alhhere dux. ✠ Beormod presbyter. ✠ Aeðelric. ✠ Lulluc. ✠ Beormod episcopus. ✠ Werehard presbyter. ✠ Muðsar minister. ✠ Alhhard. ✠ Beagnoð. ✠ Aeðelstan rex. ✠ Dryhtnoð presbyter. ✠ Tutta minister. ✠ Hudda.

CCLV.

* AETHELUULF, 844.

✠ REGNANTE ac gubernante nos imperpetuum domino deo saluatore nostro Ihesu Christo, qui cuncta saecula saluabit et humanum genus suo sanguine in se credentium cunctum redemit atque ab aeterno interitu diabolicae dominationis per fidem rectam et baptismatis sacramentum liberauit! Quapropter ego Aetheluulfus, mei non meriti sed dei gratia largiente, rex Occidentalium Saxonum, nec non eodem deo donante Cantuariorum et omni Australium Anglorum populi dei arridente gratia praelatus regimine, aliquantulam terram, id est V. mansiunculas in loco qui dicitur Mintih deo omnipotenti ad monasterium Maldubiense in perpetuam possessionem humillime largitus sum; hoc tenore, ut imperpetuum dampnetur, qui hanc terram ab ipsa aecclesia auferre conetur. Et hoc actum est anno . DCCC.LXXX. dominicae incarnationis. Haec sunt nomina testium hujus doni.

✠ Ego Aetheluulfus rex signo crucis hoc donum meum confirmaui domino deo meo. ✠ Ego Ceolnaðus archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Aethelstan rex Cantiae consensi et subscripsi. ✠ Ego Eaþun[1]

[1] Sic MS.

episcopus consensi. ✠ Ego Wullaf dux consensi et signaui. ✠ Ego Eanuulf dux consensi. ✠ Ego Wluuahrd[1] dux consensi. ✠ Ego Aetheluulf dux consensi et signaui. ✠ Ego Hereberht dux consensi. ✠ Ego Ealstan dux consensi et signaui.

CCLVI.

AETHELUULF, 844.

Reciting the Synod of Aclea.

✠ In nomine dei summi regis aeterni! Plerumque etenim contingere solet ut res possessae haereditatis acquisitae in contentionem plerisque et altercationis conflictum deueniunt, nisi cum idoneis testibus et subscriptionibus sapientium et fidelium personarum testimoniis tractata et confirmata fuerint. Quapropter sapientes salubrem consilium prudentium quaerunt, et cyrographorum cautionibus et heroicorum uirorum testimoniis confirmantur, ne imposterum aliquibus altercationibus uel scrupulo falsi suspitionis corrumpuntur aut nebulo ignorantiae in aliquo fuscetur. Idcirco etenim Osuulf dei gratia dux atque princeps prouinciae Orientalis Cantiae circa suae propriae haereditatis iura tractare studuit. Et hoc coram beatae memoriae Uulfredo archiepiscopo coramque abbatis Uuernotho atque Feolgeldo caeterisque fidelissimis et religiosissimis Ceolstano, uiz; Aethelhuno atque Heremodo presbyteris aecclesiae Christi, necnon saepe coram sociis suis et amicis fidissimis, qualiter post discessionem suam circa haereditatem suam imposterum agere uoluisse, id est, ut post dies uxoris suae et filii eius Earduulfi filiae quoque suae Ealfthrythae, ad aecclesiis dei omnia dare deo et sanctis eius sibi in sempiternam haereditatem sub eorum testimonia dare praecepit, a sicut in altera kartula manifeste et lucide comprobatur. Sed tamen post obitum Osuulfi ducis surrexit excitata a quibusdam quaestio et contentio magno circa haereditatem Osuulfi

[1] Sic MS.

contra uxorem eius Beornthrythae; cuius altercationis conflictum neque a domino archiepiscopo nec ab aliquibus personis inferioribus ullo modo sedare potuit, sed utrique partes ad synodale concilium aduocari et inuitari iubebantur: et cum ad synodum deuenissent et diligenti inuestigatione ueritatis sententia utrarumque partium a sancto synodo, quae facta est in loco praeclaro aet Aeclea, quaerendo examinaretur, inuentum est nihil iustius nec rectius esse posse constare, quam sic perseuerare haereditatem Osuulfi sicut ipse Osuulf prius proprio abitrio per omnia donare coram praedictis testibus decreuerat: atque ita hoc etiam ab illo sancto synodo perpetuae perdurare deiudicatum est. Insuper etiam sancta illa synodus decreuere statuit ut illa altercatio nunquam amplius per aliquam inquietudinis discordiam post illum diem et deinceps excitando moueretur, et hoc cum signo sanctae crucis Christi perenniter perdurare conscripserunt. Et si quis post haec alicuius personis homo diabolica instigatus temeritate insurrexerit, qui hoc kanonica et synodalia decreta infringere temptauerit, a societate sanctorum omnium et a coetu congregationis et communionis ipsorum sciret se esse alienatum, synodali iudicio statuerunt. Sed heu pro dolor ille antiquus uenenatissimus serpens qui protuplaustu piacula indidit et humanum genus sibi per haec subdidit, ceu caelydra infesta et pestifera, in quorundam pectore adhuc turgescit et ad excitandas seditiones discordiasque committendas post curricula quantorum annorum, id est XXXIIII, iterum aecclesiam Christi et haereditatem sanctorum eius adgrauere ac deprauere impia nisu ac praua uoluntate conatus est, atque illam praedictum altercationis conflictum renouare et excitare, post synodalia decreta ac probabilium patrum sanctiones, studuit. Quamobrem congregata multitudine spiritalium saeculariumque personum in Dorouernia ciuitate, anno dominicae incarnationis DCCC.XLIIII. indict. Aetheluulfo regi praesente atque

Aethelstano filio eius, Ceolnotho quoque archimetropolitano archiepiscopo, necnon Tatnoth presbitero electo ad episcopalem sedem Dorobreui, id est, ciuitatis Hrofi, cum principibus, ducibus, abbatibus, et cunctis generalis dignitatis optimatibus, inter quas etiam ille uenenatissimus anguis cognomento Aetheluulf, ad turbandum et inquietandum aecclesiam dei deueniens, sicut saepe progenies et parentes eius fecerunt, prolatis falsis machinamentis e latebris cordis suae, dicens haereditatem Osuulfi ducis cum auro et argento patris sui Aethelheah esse comparatum, et per hoc spoliare aecclesiam dei et sanctos coenubias ad quas haereditas illa pertinebat, cum prauis sequacibus nisus est. Tunc ille archiepiscopus Ceolnoth et familia eius, id est aecclesiae Christi illa, per ordinem replicauit qualiter in illo sancto synodo de illo reconciliatum et deiudicatum est. At ille nolens adquiescere, neque iudicio synodis et probabilium patrum sanctionibus, neque adsertione et ueredica uoce episcopi uel alicuius personis, tunc etenim a sapientibus et prudentibus trutinatum ac diiudicatum est, familiam aecclesiae Christi, et familiam aet Folcanstane, familiam quoque at Dobrum, necnon et familiam aet Liminge ad quos haereditas illa pertinebat, iusto iuramenta haereditatem illam sibi ipsis contra haereditatem Aethelheahes castigare; nam et ita fecerunt. Iurauerunt XXX. homines de familiis praedictis, XII. presbeteri, caeteri communi gradus; et sic etiam illa altercatio utrarumque partium perenniter sedari decretum est, et illa altercatio nunquam amplius per aliquam inquietudinis discordiam post diem illum excitando moueatur; et firmiter decreuerunt ut sub anathematis uinculo esset nodatus, qui hanc reconciliationem in aliquo irritum faceret, sicut et ille excommunicatus constat a consortio sanctorum omnium et a communione synodalis concilii et familiis nostris aecclesiaeque dei alienus existat, qui hoc kanonica statuta et synodalia praecepta infringere stu-

duit, nisi digne deo et hominibus praesumptionis suae conamen emendare uoluerit, et hoc signo sanctae crucis Christi roborando omnes pariter conscripserunt.

✠ Ego Aetheluulf deo dispensante rex Occidentalium Anglorum, hanc praedictam reconciliationem familiae Christi et haereditatis Aethelheahes, et omnem altercationis conflictum qui inter se concitatum habuerunt, sedatum esse demonstrans, et hoc cum sapientibus meis signo sanctae crucis Christi perenni titulo roborabo et subscribo, quorum subter in scedula liquescunt uocabula.

✠ Ego Aetheluulf dux con̄ et sub̄. ✠ Ego Cyneuulf con̄ et sub̄. ✠ Ego Lulling con̄ et sub̄. ✠ Ego Aethelheah con̄ et sub̄. ✠ Ego Aethelheah con̄ et sub̄. ✠ Ego Gishard con̄ et sub̄.

✠ Ego Ceolnoth gratia dei metropolitanus archiepisc̄ cum presbyteris et familia sua hoc id est signo sanctae crucis Christi roborando subscripsi.

✠ Ego Alchhere dux con̄ et sub̄. ✠ Ego Aetheluulf dux con̄ et sub̄. ✠ Ego Freothoric ab̄b̄ con̄ et sub̄. ✠ Ego Aethelmund con̄ et sub̄. ✠ Ego Aethelred con̄ et sub̄. ✠ Ego Freothoric con̄ et sub̄. ✠ Ego Denemod con̄ et sub̄. ✠ Ego Beornfreth con̄ et sub̄. ✠ Ego Osfere con̄.

Haec sunt etiam nomina familiae Christi et illius familiae aet Folcanstane, necnon aet Dobrum atque aet Liminge qui hanc iurationem iurauerunt, quorum nomina subter adnotantur.

✠ Ego Abba pr̄ con̄ et sub̄. ✠ Ego Brunheard pr̄ con̄ et sub̄. ✠ Ego Hunred pr̄ con̄ et sub̄. ✠ Ego Hysenoð pr̄ con̄ et sub̄. ✠ Ego Uuigmund pr̄ con̄ et sub̄. ✠ Ego Eof pr̄ con̄ et sub̄. ✠ Ego Degmund pr̄ con̄ et sub̄. ✠ Ego Uuealdhere pr̄ con̄ et sub̄. ✠ Ego Aethelred pr̄ con̄ et sub̄. ✠ Ego Cichus con̄ et sub̄. ✠ Ego Sigemund con̄ et sub̄. ✠ Ego Bornfred con̄ et sub̄. ✠ Ego Uuynna con̄ et sub̄. ✠ Ego Sygeanoð con̄ et sub̄. ✠ Ego Uuihtred con̄ et sub̄.

✠ Ego Uuillmund coñ et suƀ. ✠ Ego Beornmod coñ et suƀ. ✠ Ego Cynuulf. ✠ Ego Uuillhere. ✠ Ego Berhtnoth. ✠ Ego . . . . . . ✠ Ego Ceolbald coñ. ✠ Ego Alchhere. ✠ Ego Duddel. ✠ Ego Aethelhere. ✠ Ego Northhere.

CCLVII.

BERHTUULF OF MERCIA, 844.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Ceolred antistes, cum consciencia et licentia uenerabilium familiarum mearum, dabo Berhtuulſo regi Merciorum illud territorium at Peginga burnan . xiiii. manentium iuxta amnem quae dicitur Temes, pro libertate horum monasteriorum, ut habeat eandem terram, perfruat et possideat in diem illius, et post se cuicunque uoluerit relinquat in perpetuam haereditatem. Ego Berhtuulf rex Merciorum donabo Aeðeluulfe duci libertatem et territorium et Paegeinga burnan in perpetuam haereditatem. Hoc est uerbi gratia ut sint liberati a pastu principum et a difficultate illa quod nos Saxonice dicimus ſestingmen; nec homines illuc mittant qui accipitros uel falcones portant, aut canes aut caballos ducunt; sed sint liberati perpetualiter in aeuum. Si quis autem haec seruare uel augere uoluerit, benedictionem a domino deo coeli percipiat hic et in futuro. Si quis autem, quod non optamus, in aliqua parte frangere uel minuere uoluerit, sciat se rationem redditurum ante tribunal nostri iudicis, nisi ante ea deo et hominibus emendauerit. Hoc autem factum est anno dominicae incarnationis . dccc^{o}.xl^{o}.iiii^{o}. Indictione uero . vi^{a}. regni autem regis Bertulfi . iiii^{o}. anno. His testibus contestantibus et scribentibus et cum signo sanctae crucis corroborauerunt, quorum nomina inſra notantur.

✠ Ego Bertulf rex concessi et subscripsi. ✠ Ego

Saeþryð regina consensi et subscripsi. ✠ Ego Ceolred episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Hunbirht[1] episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Heabirht episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eanmund abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Mucel dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Humbirht dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Aelfstan dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Cynebirht dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Aeðel dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Beornoð subscripsi. ✠ Ego Aelfred subscripsi. ✠ Ego Uulfred subscripsi.

CCLVIII.

BERHTUULF, Dec. 25th, 845.

✠ In nomine domini! Certe fugitiua et caduca itaque est status istius mundi, et omnia quae uidentur hic uento uelocius ad finem trahunt, et quae non uidentur fixa ac mansura in aeternum permaneant. Ideo cum istis temporalibus ac transitoriis huius saeculi diuitiis aeterna praemia, ac semper gaudia manentia studeamus in caelestibus conparare, uocante nos ad se domino nostro Ihesu Christo, qui ait; Uenite ad me omnes qui laboratis, et honorati estis, et ego reficiam uos. Qua de re ego Berhtuuulf, gratia diuina largiente, rex Merciorum, de remedio animae meae praecogitans, diemque tremendum distincti exanimis ante oculis cordis mei conponens, cogitauique, quod aliquit de istius mundani regni perceptione pro memetipsum in perpetuam elemosinam ac libertatem aecclesiasticam, deo uiuo in aeternum erogarem; ideo, cum consensu et licentia episcoporum et principum meorum, et omnium seniorum gentis nostrae, donabo Heaberhto, meo uenerabili episcopo, huius libertatis priuilegium, et eius familiae in Uuegerna caestre, illius monasterii bi Eafene, quod appellatur Ufera stretford, cuius quantitas est XX. manentium; eo quod placabile pecunio

[1] Tunberht of Litchfield?

acceptus fui, id est, x. libris argenti; ea condictione ut libera permaneat in sempiternum. Soluta et liberata sit ab omni iugo humanae seruitutis, ab omnibus saecularibus tributis et uectigalibus; cum cunctis utilitatibus ad illam aecclesiam recte pertinentibus, campis uel siluiunculis, pascuis uel pratis, fluminibus uel piscationibus; ab opere regali et pastu regis et principis, uel iuniorum eorum; ab hospitorum refectione uel uenatorum; etiam equorum regis, falconum et ancipitruum, et puerorum qui ducunt canes. Quid plura? ab omni tribulatione noti et ignoti, magni et modici, libera consistit in aeuum, quamdiu fides Christianae religionis apud Anglos in Brittannia insula permaneat. Si quis uero regum aut principuum uel praefectorum, aut alicuius gradus homo, hanc nostram conscriptam libertatem, per diabolicam gastrimoniam deceptus, frangere uel minuere temptauerit, sciat se separatum a consortio sanctorum omnium in die magni iudicii, et in aeterna dampnatione dampnandum cum diabulo et angelis eius, nisi ante hic theo pontocratore, et hominibus, cum bona satisfactione emendauerit. Hii testes adfuerunt, quorum nomina hic infra flauescunt. Gesta est autem haec donatio anno domini incarnationis DCCC°.XLV°. Indictione VIII^a^. in loco regali qui dicitur Tomeuuorðig, in natiuitate domini.

✠ Ego Berhtuulf, rex Merciorum, hanc meam largifluam libertatem, cum uexillo sanctae crucis Christi roboraui, ut fixa permaneat in aeternum. ✠ Ego Saeðryð regina consensi et subscripsi. ✠ Ego Hunberht[1] episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Heaberht episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ciorred episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Berhtred episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cuthuulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Uuihtred[2] episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eanmund abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Aetheluulf pres-

[1] Tunberht of Litchfield? [2] Wilred of Dummoc? or Uuihtred *abbas*?

biter consensi et subscripsi. ✠ Ego Berhtric, filius regis, consensi. ✠ Ego Mucel dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Humberht dux consensi. ✠ Ego Aelfstan dux consensi. ✠ Ego Cyneberht dux consensi. ✠ Ego Aetheluulf dux consensi. ✠ Ego Mucel dux consensi. ✠ Ego Sigered dux consensi. ✠ Ego Dudda dux consensi. ✠ Ego Aldberht dux consensi. ✠ Ego Aelfred. ✠ Ego Uuicga. ✠ Ego Aethelheah. ✠ Ego Eadgar. ✠ Ego Uuiglaf. ✠ Ego Eaduulf. ✠ Ego Uulfred.

CCLIX.

AETHELUULF OF WESSEX, Tuesday, Nov. 19th, 845.

☧ REGNANTE in perpetuum dño đo nr̃o omnipotenti Ego aeđeluulf gratia đi rex occidentalium saxonum necnon ⁊ cantuariorum cum consensu ac licentia meorum optimatũ dabo aliquantulam partem terrę meae propriae iuris badonoðe apparitori meo id ÷ uillam unam ab orientale parte muris dorouernię ciuitatis . XVIIII. q: iugera . hoc ÷ . VI. iugera ubi nominatur et uuihtbaldes hlawe ⁊ in australe parte puplice strate altera . VI. ⁊ in australe occidentale q: puplice strate ubi appellatur uueoweraget in confinioq: deoringlondes . VII. iugero seu etiam tria prata tradendo illi concedo una ab orienti fluminis qui dicitur sture quę appellatur alingmed . altera que nominatur longan med ⁊ iacit be norðan hege . tertia in media urbanorũ pratorum . insuper etiam animalib: illius cum armentis regis pascuum donabo . hanc uero predictũ donationem huius terrę pro amore đi petitioneq: alchhere ducis et ac ↄpetenti pecunio quam ab eo accepi hoc ÷ . XV. mancusas auri in sempiternam hereditatem habendam ⁊ possidendam feliciterq: in dies eius ꝑfruendũ donabo ⁊ post dies eius cuicumq: ei heredi pla-

cuerit derelinquendum liberam ꝑ omnia habeat potestatem . hanc eandemq: agellum huius meae munificentia ab omni piscalia sæcularium difficultatum intus 7 foris notis 7 ignotis ꝑenniter liberabo hoc idemq: omnib: successorib: meis regib: ducib: exactorib:q: in nomine regis æterni obseruandum pręcipio Si ƚ qꝭ absit alicuius potestatis homo diabolica temeritate instigatus surrexerit qui hanc meam munificentiam confringere uel minuere aut in aliut ɔuertere ꝗ a nobis ɔstitutũ ÷ temptauerit. Sciat se ante tribunal æterni iudicis rationem esse redditurum nisi ante digna satisfactione đo 7 hominib: emendare uoluerit manente hanc cartula nihilhominus in sua firmitate roborata.

Actum est ƚ anno dominicę incarnat̃ . DCCCXL.V. indict̃ . VIII°. die II. feria . XIII. kƚ . decemƀ in illa famosa uilla qui dicitur on uueg . his testib: ɔsentientib: 7 signo sc̃ę crucis xp̃i confirmantib: quorũ hic nomina in scedula caraxata continentur . uerte folium 7 inuenies nomina qui hoc ipsum propriis manibus conscripserunt.

✠ ego aeðeluulf gratia đi rex atq: donator hanc meam donationem cum signo sc̃ae crucis xp̃i ɔfirmabo 7 subscribo.

✠ ego aeðelstan rex ɔseñ 7 suƀ
✠ ego tatnoð episc̃ ɔseñ 7 suƀ
✠ ego alchhere dux ɔseñ 7 suƀ
✠ ego degberht p̃ aƀƀ ɔseñ 7 suƀ
✠ ego wynhere p̃ aƀƀ ɔseñ 7 suƀ
✠ ego aeðelmod ɔseñ 7 suƀ
✠ ego eadwulf ɔseñ 7 suƀ
✠ ego osberht ɔseñ 7 suƀ
✠ ego ęðelred ɔseñ 7 suƀ
✠ ego duduc ɔseñ 7 suƀ
✠ ego goda ɔseñ 7 suƀ
✠ ego wullaf ɔseñ 7 suƀ
✠ ego sigeberht ɔseñ 7 suƀ
✠ ego ęðelric ɔseñ 7 suƀ

CCLX.

AETHELUULF, Dec. 26th, 847.

☧ Α ω REGNANTE dn̄o nr̄o ih̄u xp̄o in ꝑpetuum . Siquidem sacris insertum . . . . satisq: salutarib: cotidie instruimur oraculis . hoc solum suꝑesse homini in omni labore suo quod laborat . . . solo et in cunctis quæ possidet diebus uanitatis suae. Si quid in elemoxsinarū largitate piis intentus operib: expenderet proximorūq: communicanda necessitatib: ꝓ possibilitate uirium faciat sibi secundū saluatoris p̃ceptum amicos de mamona iniquitatis qui eum recipiant in æterna tabernacula. Qua de re ego ætheluulf đo auxiliante occident̄ saxon̄ rex cum consensu ac licentia episcoporū et principium meorū aliquantulam ruris partem uiginti manentiū mihi in hereditatem ꝓpriam describere iusi. Id ÷ me ad habendū et ad ꝑfruendū cum pratis et pascuis cum campis et siluis cum aquis currentiū et incurrentiū. Et iterū qualicumque ꝓut me placabilis sit æternaliter relinquendum. Terra ħ p̃dicta liber et securus omniū rerum ꝑmaneat id÷ regaliū et principaliū tributum et ui exactorum operū siue poenaliū causarū furisq: conp̃hensione et omni sæculari grauidine sine expeditione et pontis instructione. Scripta ÷ ħ huius donationis pagina anno dominici incarnationis . DCCC°XLUII^a. indict̄ x^a. Territoria uero ista sunt orum uigintorum cassatorum qui ætheluulfe regioni homme senatores eius concedissent. In illo loco qui nuncupater dornuuarana ceaster secunda die natalis dn̄i coram idoneis testib: quorū nomina infra aspicientium oculis caraxata liquescunt. Ærest on merce Cumb ðonne on grenan pytt ðonne on ðone torr æt mercecumbes æwielme ðonne on ðene waldes stan ðonne on ðone dic ðær esne ðone weg fordealf ðonon of dune on ðæs wælles heafod ðonne ðær of dune on broc oð tiddesford ðonne up on broc oð heottes dic to ðære flodan from ðære flodan of dūne

ðær fyxan dic to broce gæð 7 ðonne of dune on broc oð sǣ . ðonne from ðyrelan stane up on broc oð smalan cumb fram smalan cumbes heafde to græwan stane ðonon wiðufan ðæs wælles heafod on oden cole ðonon on ðone healdan weg wið huitan stanes ðonon to ðæm beorge ðe mon hateð æt ðæm holne ðonon an haran stan ðonon on secgwælles heafod ðonon on ða burg eastewearde ðonon on ða lytlan burg westewearde ðonon to stræte ðonan benioðan wuda on gerylıte ut on hreodpol ðonne up on afene oððæt ðe se alda suı̃n-haga utscioteð to afene ðonne be ðæm hagan on anne beorg ðonne on sueordleage wælle ðonon on wulf-wælles heafod ðonon on wealweg on ðone stan æt ðære flodan from ðæm stāne forð on ðone herepað on ðone dı̄c ðonon of dune oð wealdenes ford ðonon on ðone holan weg ðonon of dune on brōc on hunburgefleot 7 ðær to sǣ.

Si quis ƀ huius munificentia conlationem quouis tempore qualibet occasione cuiuslibet etiam dignitates uel ꝓfessiones uel gradus ꝑuertere uel in irritum de-ducere sacrilega p̃sumptione temptauerit sit a con-sortio xp̃i ecclesiæ et a collegio sc̃orũ hic et in futuro dispartitus parsq: eius cum auaris et rapacib:q: ponatur et communionem habeat cum iudas scarioth qui tra-didit dñm. Si quis ƀ pia intentione potius p̃ditus hæc roborare hac defendere curauerit amplificet ds̄ por-tionem eius in hereditate iustorũ et cum omnibus . . . . . sine fine gaudeat.

✠ Ego ætheluulf rex ad confirmandã hanc dona-tionẽ uenerabiliter trophei signũ sc̃æ crucis exarrabi. ✠ Ego alhstan epı̃sc coñs et sub ✠ Sig̃ mã ceorli priñ ✠ Sig̃ mã . . . . . . ✠ Sig̃ mã æðelbaldi fiƚ reg̃ ✠ Sig̃ mã osrici priñ ✠ Sig̃ mã osmundi miñ ✠ Sig̃ mã ecgheard miñi ✠ Sig̃ mã uulfræd miñ ✠ Sig̃ mã alhstan miñ ✠ Sig̃ mã milred miñ . . . . . .

Sig̃ mã lulling miñ ✠ uulflafi aƀƀ ✠ Sig̃ mã ecg-uulfi miñ

✠ Sig̃ mã lulluc ministris

CCLXI.

BERHTUULF OF MERCIA, 848.

✠ In nomine almae et agyae sophiae, qui monarchiam mundi totius ac celsitudinem coelorum abditamque profunditatem turgentis oceani in altis et in imis, omnia cum suo maiestatis imperio, qui in primordio mundi creauit, et nunc in aeuum gubernat et regit, summus pater, omnipotens deus! Status huius mundi in uelocitate deficiet, et rotunda saeculorum uolubilitas facesset, sic alternando creaturarum qualitas decrescit, sic mutando mortalis uitae fragilitas fatescit. De qua miserrima humani status uicissitudine Aecclesiastes coelesti afflatus spiritu competentem protulit sententiam, generatio inquid uenit et generatio uadit. Alii nascuntur et alii moriuntur. Ita uniuersa diuitiarum facultas et temporalis gazae possessio quam praecessorum anxia sollicitudo per indefessa laborum emolumenta lucratur, proh dolor, incertis haeredibus, interdum optatis interdum exosis, relinquitur. Quemadmodum psalmista inprouidam humani generis socordiam conquaerens increpitet, Thesaurizat et ignorat cui congregat ea. Ideo sunt omnes nostras serie et sermocinationis litterarum apicibus confirmandos[1] ne unquam ulla obliuione tradantur sed perpetua memoria seruentur, quicquid reges ac praecedentes patres firmiter constituerunt. Qua de re ego Berhtuulfus diuino fultus suffragio rex Merciorum, cum consensu et consilio principum ac magistratuum Mercianorum gentis, donans donabo uenerabili abbati Aeanmundo et eius familiae sanctae congregationis Breodunensis monasterii istam libertatis gratiam illius monasterii aet Breodune, mihi et omnibus Maercis tam pro deo quam pro saeculo in eleemosinam sempiternam. Id est ut sit liberatum et absolutum illud monasterium ab illis causis quas cumfeorme et eafor uocitemus: tam a pastu accipitrorum meorum omnium quam etiam uenatorum omnium, uel

[1] Sic MS.

a pastu equorum meorum omnium, siue ministrorum eorum. Quid plura, ab omni illa incommoditate aefres et cum-feorme, nisi istis causis quas hic nominamus: praecones si trans mare uenirent ad regem uenturi, uel nuncii de gente Occidentalium Saxonum uel de gente Northanhymbrorum, si uenirent ad horam tertiam diei uel ad medium diem, dabitur illis prandium; si uenirent supra nonam horam, tunc dabitur eis noctis pastum, et iterum de mane pergent in uiam suam. Ob huius ergo rei gratiam, ipse uero supradictus Eanmund abbas ac illius supranominata familia aet Breodune ad commercium huius libertatis cum testimonio optimatum gentis Merciorum, dederunt Berhtuulfo regi Merciorum CLXXX. mancusas in auro puro, et terram XV. manentium, in duobus locis, aet Stanlege, et aet Bellanforde. Ut ista libertatis gratia cum dei testimonio, et omnium sanctorum in coelo, et eorum hominum in terra qui dei praecepta custodiunt, et tremendum diem iudicii metuunt, et honorem sanctae crucis Christi colunt, ac illorum baptismatis donum firmiter perenniterque firmatum, nullo hominum interdicente, sed deo fauente ac angelis eius, stabilis permaneat tamdiu fides Christiana ac baptismum Christi apud Anglorum gentem in Britannia maneat. Insuper etiam ego Humberht princeps optinebam a domino meo Berhtuulfo regi Merciorum, cum consensu optimatum, illo abbati Eanmundo et familiae illius supradictae on Breodune, hanc libertatis gratiam pro eorum uenerabili pecunia quod mihi impendebant in uno uaso praetioso potatorio, quod fuit de nobile genere pulchraliter factum, et ex parte cum auro ornatum. Hoc est ut sit illud monasterium on Breodune liberatum et absolutum ab omnibus causis, magnis uel modicis, notis ac ignotis, quae mihi aut principibus Tonsetorum[1] unquam ante ea pertinebant ex illo monasterio, tamdiu uoluerit deus ut baptismi gratia et recta fides cum regibus ac principibus Christianis in populo fideli fir-

[1] MS. sic.

miter fideliterque permaneat in aeuum. Et ut memoria regis Beorhtuulfi, ac Humberhti principis, et omnium optimatum gentis Merciorum, in eorum sacris orationibus, diebus ac noctibus, memoretur, et nullus homo alicuius personae,[1] rex aut princeps, magnus siue modicus, in aliquo tempore, diabolica potestate fretus, per tirannicam phylargiriam uel gastrimargiam hanc nostram statutionem fringere praesumat, sed semper stabilis et indiscussa haec donatio conseruetur inperpetuum, et ut merita ac elemosinae nostrae ante deum florescant, ac nomina nostra coram throno domini scribentur in libro uiuentium, Amen. Haec scedula scripta est anno dominicae incarnationis . DCCC.XLIIII. Indictione uero XI. in uenerabili monasterio primum aet Hrypadune, et iterum karaxata atque confirmata fuit cum istorum testimonio[2] quorum subter nomina notata sunt.

✠ Ego Berhtuulf domino disponente rex Merciorum hanc nostram diui[3] et meam donationem, mihi et omnibus Mercis in elemosinam sempiternam, firmiter donabo, atque cum signo sanctae crucis consignabo. ✠ Ego Saeðryð regina consensi et subscripsi. ✠ Ego Tumberht episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ciolred episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Berhtred episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Alchun episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cuthuulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eanmund abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Uuithred abbas consensi et subscripsi. ✠ Signum Muceli principis. ✠ Signum Humberhti principis. ✠ Signum Aethelhardi principis. ✠ Signum Aldberhti principis. ✠ Signum Dudan principis. ✠ Signum Sigredi principis. ✠ Signum Uuiglafi principis. ✠ Signum Muceli principis. ✠ Signum Aelfstanis principis. ✠ Signum Hunstanis principis.

[1] MS. personis. [2] MS. ista testimonia. [3] MS. sic.

CCLXII.

ALHHUN, 849.

✠ Status namq: saeculi praesentis lubricus et instabilis uariis rerũ pturbationibus atque procellis fluctiuagi adinstar maris conquatitur atque pturbatur. Quia modo ꝓspera et laeta nobis temporũ serenitates adrident Modo uero tristia et aduersa rerũ fata mortalium mentes huc illucq: uertendo iactant. Ideoq: p̃necessarium ÷ litterarum serie decreta nr̃a omnia firmiter commendare . ne forte temporũ curriculis aut labentiũ rerũ euentis posteris ex memoria patrum labentur ꝓcedentium condicta. Qua de re ego alhhunus ep̃s cum mea familia in weogerna ciuitate ꝓ nostra defensione donamus berhtwulfo regi aliquam partem telluris nr̃i . hoc est in wearsetfelda . u. manentium . et an coftune aet þaem hamstalle . u. cassatorũ on wreodan hale . u. manentiũ 7 in alio loco in weorsethylle . et in hopwuda duorũ manentium. Similiter in tertio loco . III. manent̃ . id ÷ nominatus witlafes feld . in quinque dierum hominum spatium. Ut habeant 7 p̃fruant cum iustitia 7 post numera dierũ illorũ sine aliqua dissensione 7 sine conflictu reddatur ad supradictam aecclesiã in weogerna ciuitate. Et illi dabant terrã illam ea tamen condicione ut ipse rex firmius amicos sit episcopo p̃fato 7 familia eius in omnib: bonis eorũ. Quam in terrarũ possessione tam in libertate illorum usquam conscripte. Et nec ipse nec heredes eius umquam aliquam aliquid in illis bonis quae ad weogernessem ecclesiã recte p̃tinent. aut ante datis aut in posteris aliquis amicorum dare uellet. Numquam presumant minuere . sed semper cum amicis augentibus 7 defendentibus illius aecclesiae bonum augere 7 defendere et adiuuare . 7 numquã minuere nec minuentibus plus consentirent. 7 hos terminos p̃tinent ad coftune, etc. Gesta est aũ huius reconciliationis kartula anno dom̃ incarnationis

DCCC°.XL°.UIIII°. Indict̃ u° XII°. in loco qui nominatur. aet glenne corã his testibus cum signo sc̃e crucis xp̃i fixerunt quorũ hic nomina notantur.

✠ Ego alhhun ep̃is huic decreta 7 concordia nr̃a consentiendo subscribo.

✠ alhmund p̃r ɔseñ 7 sub̃
✠ wulfheard p̃r ɔseñ 7 sub̃
✠ ceolberht p̃r ɔseñ 7 sub̃
✠ ecgberht p̃r ɔseñ 7 sub̃
✠ putta p̃pos̃ ɔseñ
✠ ceolmund p̃r ɔseñ 7 sub̃
✠ eadwulf p̃r ɔseñ 7 sub̃
✠ daegheh p̃r ɔseñ 7 sub̃
✠ eadberht diac̃ ɔs̃

Berhtuulf's regrant.

✠ In nomine đi summi. Ego berhtuulf rex merciorũ hanc p̃nominatam terrã cum testimonio optimatũ meorum dabo ecberhto ministro meo in . U. dierum hominũ spatium sicut mihi ante datũ fuerat . ꝑ eius humili oboedientia 7 placabili pecunio Id ÷ . LX. punda in puro auro 7 argento . liberabo ab omnibus saecularibus seruitutibus magnis ł modicis notis 7 ignotis regis et principis ł iuniorũ eorũ . nisi in confinio rationem reddant . ɔɔ . alium . et qui hanc meam donationem et libertatẽ ɔseruare uoluerit custodiat alma trinitas hic 7 in celis si quis fringerit sciat se aeternis maledictionibus intus exteriusque undique laqueatum . nisi đo 7 hominibus digne emendauerit. Et hii testes aderant qui hoc consenserunt 7 cum signo sc̃e crucis xp̃i . firmauerunt in famose loco . qui dicitur Tomeweorðing quorũ hic nomina notantur.

✠ Ego berhtwulf rex merc̃ hanc meam donationem et libertatẽ cum signo sc̃e crucis xp̃i roboraui.

✠ Ego sæðryð reg̃ ɔseñ 7 sub̃.
✠ Ego Tunberht episc̃ ɔseñ.
✠ Ego ceolred episc̃ ɔseñ.
✠ Ego berhtred episc̃ ɔseñ.
✠ Ego cuðwulf episc̃ ɔseñ.
✠ Ego hunberht dux ɔseñ.
✠ aldberht dux ɔseñ.
✠ æðelheard dux ɔseñ.

CCLXIII.

AETHELUULF OF WESSEX, 850.

✠ Regnante imperpetuum domino nostro Ihesu Christo, cum cuius imperio hic labentis saeculi prosperitas in aduersis successibus sedulo permixta, et conturbata cernitur, et omnia uisibilia atque desiderabilia ornamenta huius mundi cotidie ab ipsis amatoribus transeunt! ideo beati quique ac sapientes cum hiis fugitiuis saeculi diuitiis aeterna et iugiter permansura gaudia coelestis patriae adipisci properant. Quamobrem ego Aetheluulf Occidentalium Saxonum rex, cum consensu episcoporum ac principum meorum, etiam pro remedio animae meae et pro expiatione facinorum meorum, aliquam partem iuris mei, hoc est decem mansiones, uenerandae Maldubiensi familiae, sancto Petro ueneranti[1] imperpetuam possessionem illi aecclesiae largitus sum, in loco qui dicitur Dometesis.[2] Et qui hanc meam donationem amplificare uoluerit, amplificet deus illi uitam aeternam. Et qui minuerit, imperpetuum dampnetur. Anno domini hii sunt D.CCC.L. huius operis.

✠ Et ego Aetheluulf rex hanc meam donationem signo sanctae crucis confirmaui et corroboraui. ✠ Ego Ceolnoðus archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Alhstanus episcopus subscripsi. ✠ Tuddan princeps. ✠ Uullaf abbas. ✠ Aeðelbald dux. ✠ Eanuulf dux. ✠ Eallrinc dux. ✠ Aelfstan minister.

CCLXIV.

AETHELUULF, 850.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Ego Aetheluulf rex Occidentalium Saxonum,

[1] Sic MS. [2] Domecesige?

seu Aethelstan rex Kanciae, dabo et concedo Ealhhere humili atque dilecto principi meo, aliquantulam partem terrae iuris mei, id est unum dimidium agrum, quod nostra lingua dicimus Healue aker, in orientali plaga extra murum ciuitatis Hroffi, in meridie parte, quod multum notum est, et in illa terra est aecclesia dedicata in honore sanctae Mariae uirginis; ut habeat et perfruat, cum pratis et pascuis, cum omnibus rebus quae ad illam pertinent, et qualicumque homini illam placuerit derelinquat in haereditate in sempiternum; et sit liber ab omni regali seruitio, praeter tribus, pontis et arcis et expeditione. Si quis hanc donationem augere uoluerit, augeat illi deus bona sua; et si minuere uoluerit, minuat illi deus dies bonos, nisi ante obitum suum emendauerit. Scripta est haec carta anno ab incarnatione domini DCCCL. indictione XII. Hiis testibus consentientibus et subscribentibus.

✠ Ego Aetheluulfus rex hanc donationem meam cum signo sanctae crucis roborau et subscripsi. ✠ Ego Aethelstan rex consensi et subscripsi. ✠ Ego Ceolnothus archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Osric dux consensi et subscripsi. ✠ Ordbriht miles consensi et subscripsi. ✠ Ego Aethelbald filius regis consensi et subscripsi. ✠ Ego Ealhhere dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Cineberht miles. ✠ Ego Eaduulf dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Lulla miles consensi et subscripsi. ✠ Mucel miles consensi et subscripsi.

CCLXV.

* BERHTUULF OF MERCIA,

Friday, March 27th, 851.

✠ BERTULPHUS rex Merciorum uenerabili patri domino Siuuardo abbati Croylandiae, omnibusque fra-

tribus suis monachis eiusdem monasterii praesentibus et futuris, salutem in domino sempiternam. Gratias debitas uobis omnibus dignissime reddo pro pecunia, qua me per uos dudum praetereuntem, in mea maxima indigentia, contra paganorum uiolentiam gratissimo et liberalissimo animo refouistis. Quo tempore quia de iniuriosis damnis, uobis per quosdam uiros aduersarios malitiose nimium illatis, mihi grauiter conquesti estis, qui nequiter insidiantes in exterioribus ripis aquarum uestrarum, si dictas ripas ascenderent in piscando, qui de fugitiuis serui uestri sunt effecti, et pari modo multotiens custodientes terminos mariscorum uestrorum, si forte oues et boues, aut caetera animalia uestra longius errantia reuocare dicti serui uestri excederent, ut eosdem seruos uestros extra uestram insulam inuentos, uelut impunitatis suae uiolatores, publicis legibus subiicerent et damnarent; sicque necesse fuit frequentissime uel dictos seruos uestros in manus hostium suorum incidere et perire, uel eorum labores ad iustum commodum uestrum non procedere. Proposita ergo tali querela uestra per fratrem Askillum commonachum uestrum, palam coram praelatis et proceribus totius regni mei Merciae apud Beningdon ultimo congregatis, omnibus tenerrime compatientibus super eiusmodi uobis illatis iniuriis, ad honorem dei et sanctae matris aecclesiae releuationem, considerantibus etiam et collaudantibus uniuersis perfectionem sanctissimae religionis uestrae, pro maiori pace et quiete uestri sacri monasterii, complacuit priuilegia domini Uuithlafii regis, fratris, et praedecessoris mei, de impunitate uobis concessa, declarare et dilatare, in eleemosynam animae meae, declarataque et dilatata meo chirographo confirmare.

Quapropter praecepi Radboto Lincolniensi uicedomino caeterisque ministris meis in illa patria constitutis, insulam uestram Croylandiae, et terminos mariscorum uestrorum circumire et describere, mihique et concilio

meo, ubicumque in ultimo paschae fuissemus, fideliter et lucide demonstrare; qui iussa complentes, istis nominibus insulae uestrae mariscorumque uestrorum circuitum mihi, et concilio meo, sanctum pascha nostrum tunc apud Kyngesbury tenentibus, aperte descriptum obtulerunt. Claudit enim insulam uestram de Croyland ad eius orientem (prout antiquitus per eam dotauit monasterium uestrum inclytus quondam rex Merciae Ethelbaldus fundator uester, et caeteri reges Merciorum, sui successores, suis chirographis confirmauerunt) ab Aswyktofthirne usque ad Teduuartha aqua de Schepishee, habens dictam insulam in parte sua occidentali, et mariscum de Cappelade in parte sua orientali; et de Teduuartha usque ad Namanslandhirne claudit eam aqua de Southee, habens dictam insulam in parte sua boreali, et syluam de Ancarig in parte sua australi; et de Namanslandhirne usque ad pontem de Croyland, claudit eam aqua de Neene, habens dictam insulam in parte sua orientali, et mariscum uestrum dictum Alderlound in parte sua occidentali; et de ponte de Croyland usque ad Uuodelædemouthe, claudit eam aqua de Uueland, habens dictam insulam in parte sua orientali, et mariscum uestrum dictum Goggislound in parte sua occidentali; et de Uuodelodemouthe usque ad communem seuueram de Asendyk, claudit eam praedicta aqua de Uueland, habens dictam insulam in parte sua australi et mariscum de Spaldelyng in parte sua boreali; et de praedicta seuuera usque ad Asuuyktoft, claudit eam praedicta aqua de Asendyk, habens praedictam insulam in parte sua australi et mariscos de Spaldelyng, Uueston, et Multon in parte sua boreali. Mariscorum uero uestrorum, iacentium ex opposito insulae uestrae de Croyland ad eius occidentem limites et termini, per eosdem ministros meos descripti, nominibus istis mihi sunt oblati, uiz. de Namanslandhyrne usque ad Einset, et inde ad Greines, et inde usque ad Foluuardastakyng,

et inde uersus boream usque ad Uueland, ubi Southlake intrat in Uueland, et sic transeundo ipsam aquam de Uueland et ascendendo ad Aspath, et inde uersus boream usque ad Uueruuerlake, et sic per Harynholt usque ad Mengerlake, et inde usque ad Oggot siue Dedmanslake, et sic per Apynholt et Uuodelake uersus orientem usque ad Uuodelodemouthe, qui est terminus insulae uestrae in illa parte contra boream, sicut Namanslandhyrne est terminus insulae uestrae contra austrum. Communia etiam pasturae omnium animalium uestrorum protenditur ultra dictos terminos mariscorum uestrorum uersus austrum, usque ad agrum monachorum aecclesiae [de Medeshamsted, et uersus occidentem usque ad agrum monachorum aecclesiae][1] sanctae Pegae in australi marisco de Uueland, et in boreali marisco eius protenditur uersus occidentem usque ad aedificia de Depyng, et uersus boream usque ad aedificia de Spaldelyng, omnibus anni temporibus, prout a fundatione monasterii uestri hactenus omnia praetacta pacifice possedistis. Pro seruis ergo uestris, quos de fugitiuis siue piscatores, siue pastores uobis facietis, cum communi consilio totius regni mei concedo sancto monasterio uestro ultra exteriores ripas quinque agrorum claudentium insulam uestram, uiginti pedes in latitudine ab ipsa aqua, ubicunque ascenderint ad retia sua extrahenda, aut ad alia sua necessaria in terra solida peragenda. Similiter quocumque protenditur animalium uestrorum communia in praedictis mariscis, illuc extenditur etiam fugitiuorum uestrorum licentia, ut si forte in agros contiguos ex tempestate, uel alio infortunio, uel latrocinio abducta fuerint; consentientibus omnibus praelatis et proceribus meis, concedo ipsis fugitiuis uestris, quod sicut alii liberi homines, animalia uestra praedicta persequantur, et meliori modo quo poterunt repetant et reducant, et quasi in aecclesia sua essent, per totam uiam suam pace mea,

[1] Wanting in MS.

et impunitate gaudeant; subque mutilatione membri magis necessarii, nullus eo audeat molestare, uel in aliquo contrariari. Insuper pro dicti Uuithlafii, quondam regis, fratris et praedecessoris mei, proque redemptione meorum peccatorum, cum communi consilio gratuitoque consensu omnium magnatum regni mei, concedo deo et beatissimo confessori suo sancto Guthlaco, sanctissimoque monasterio uestro Croylandiae, quod per totum regnum meum Merciae, abbas, monachus, conuersusue sacri monasterii uestri, qui nunc estis uel qui uobis succedent in futurum post uos, ibidem domino seruituri, pro quocumque negotio processerint, de dictis fugitiuis uiae suae famulos licenter sibi faciant et producant; inque praesentia dicti abbatis, monachi, uel conuersi ubique per regnum meum, sicut in aecclesia sua Croyland, salui permaneant et securi, ac ab omni periculo immunes penitus et indemnes, sub mutilatione membri magis dilecti, si quis istud priuilegium meum attentauerit in aliquo temere uiolare. Quod si extra praedictos uiginti pedes in ripis exterioribus aquarum uestrarum, aut extra uillatas quae communia uobiscum uendicant in occidentalibus mariscis uestris ex utraque parte aquae de Uueland, aut alibi, uobis absentibus, absque uiatica litera abbatis loci uestri, talis fugitiuus repertus fuerit, iuxta demerita legali supplicio subiacebit.

Declaratis itaque terminis, tam insulae uestrae quam mariscorum uestrorum; declaratis etiam ad honorem dei priuilegiis domini Uuithlafii, ac aliorum regum Merciae, praedecessorum meorum, uobis magnifice concessis, complacuit unanimiter mihi ac uniuerso concilio meo, uestra omnia loca mei auctoritate regii chirographi confirmare. Confirmo ergo uobis et omnibus successoribus uestris, regulam sancti Benedicti sub habitu uestro tam nunc professis, quam post uos professuris, principalem uestram aecclesiam Croylandiae in qua uenerandae reliquiae sanctissimi Christi confessoris et

patroni uestri beati Guthlaci corporaliter tumulati, ultimam resurrectionem foeliciter expectant; totamque insulam adiacentem, prout per terminos suos superius declaratos ministrorum meorum diligentia sufficientissime est descripta, in sedem separalem abbathiae uestrae, in situm specialem monasterii uestri, et in uestrum plenum dominium singulariter et perpetuo possidendum, una cum duobus mariscis iacentibus ad eius occidentem, uiz. Alderlound in australi parte aquae de Uueland, et Goggislound in eiusdem aquae parte boreali, per terminos similiter superius declaratos. Haec est haereditas domini, dos aecclesiae Christi, solum sanctae Mariae et beati Bartholomei apostoli, sancti Guthlaci monachorumque suorum sanctuarium sacratissimum, et monasterium ab omni terreno seruitio liberrimum, illustrissimorum regum eleemosyna specialis, et in omni tribulatione uniuersis locus refugii singularis, mansio sanctorum perpetua, et possessio uiris religiosis communi regni consilio specialiter appropriata, proque frequentibus miraculis sanctissimi confessoris inter uineas Engaddi balsami mater semper fertilis, et pro regum priuilegiis Bosor in solitudine, omnibus poenitentibus ciuitas gratiae et salutis. Si quis sacrarium hoc uiolauerit uel in aliquo uexauerit, uindicabit in illum dextera mea et haeredes mei quicunque post me fuerint huius regni Merciae perenniter sceptrigeri successores.

Confirmo etiam deo et sancto Guthlaco, sacroque monasterio uestro Croylandiae de dono Fregisti, quondam militis domini Kenulphi regis, aecclesiam de Langtoft et in campis eiusdem uillae sex carucatas terrae habentes in longitudine quindecim quarentenas, et nouem quarentenas in latitudine, et centum acras prati, et syluam, et mariscum duarum leucarum in longitudine, et duarum leucarum in latitudine, et XL. acras de eodem feodo in campis de Depyng. Confirmo etiam deo et sancto Guthlaco, sacroque monasterio

uestro de dono Algari militis, filii Northlang, aecclesiam de Tetford, cum capella sancti Iohannis Euangelistae de Baston, et in eadem parochia quatuor carucatas terrae continentes in longitudine octo quarentenas, et octo quarentenas in latitudine, et XL. acras prati et mariscum continentem in longitudine sexdecim quarentenas, et octo quarentenas in latitudine, et unum molendinum, et dimidium alterius molendini, et totam piscariam in aqua, sicut circuit pratum uestrum uersus orientem, et de dono eiusdem Algari militis in Repingale tres carucatas terrae, et LX. acras prati. Confirmo etiam deo et sancto Guthlaco, sacroque monasterio uestro de Croyland, ex dono Algari comitis, patris iunioris Algari qui nunc est, aecclesiam de Cappelade, cum capella sancti Ioannis Baptistae in eadem uilla et in campis tam de Holbeth, quam de Cappelade quatuor carucatas terrae arabilis, et sex bouatas et octodecim acras prati, et mariscum II. mille acrarum, et mariscum III. millia acrarum; et de dono eiusdem Algari comitis senioris ligneam capellam sanctae Mariae per Spaldelyng, quae Anglice Stoklim appellata sita est in orientali parte fluminis eiusdem uillae; et in campis tam de Pynchbek, quam de Spaldelyng quatuor carucatas terrae, et totam piscariam praedicti fluminis a ponte qui ducit a coemeterio praedictae capellae sanctae Mariae ad coemeterium lapideae capellae sancti Nicholai, et Anglice Stonin appellatae, quae sita est in occidentali ripa in manerio praedicti comitis Algari, qui dedit ipsam piscationem a praedicto ponte usque ad seuueram de Asendyk deo et sancto Guthlaco de Croyland, pro anniuersario die patris sui omnibus annis in uestro monasterio solenniter celebrando. Confirmo etiam deo et sancto Guthlaco, sacroque monasterio uestro de dono eiusdem comitis Algari senioris aecclesiam de Sutterton, et tam in campis de Algarkyrk quam de Sutterton, tres carucatas terrae arabilis, et duodecim bouatas et uiginti sex acras prati

et quatuor salinas. Et de dono Osuuii militis in Drayton octo hidas terrae, et quatuor uirgatas. Confirmo etiam deo et sancto Guthlaco, sacroque monasterio uestro, de dono Asketelli tres uirgatas terrae in Glapthorne. Et de dono Uulgeti tres uirgatas terrae in Peiekyrk. Et de dono Edulphi de Laithorpe unam bouatam terrae. Et de dono Siuuardi uicedomini in Kyrkeby tres bouatas terrae, unam mansionem, et tria cotagia. Et de dono Sigburgae comitissae in Staundon quinque hidas terrae. Et de dono Uulnoti in Adyngton duas hidas terrae cum aduocatione aecclesiae eiusdem uillae; et in alia Adyngton de dono eiusdem, unam uirgatam terrae. Confirmo etiam deo et sancto Guthlaco, sacroque monasterio uestro de dono Thoroldi uicedomini Lincoln. in Bukenhale duas carucatas terrae et dimidium, et uiginti sex acras prati, et L. acras syluae et septem acras de brusce. Confirmo ctiam deo et sancto Guthlaco, sacroque monasterio uestro, de dono Geolphi filii Malti, in Halyngton quatuor bouatas terrae de Inlando, et decem bouatas in seruitio, et XXXIII. acras prati in Gernthorpe de eodem feodo. Haec omnia supradicta, aecclesias, capellas, terras, tenementa, pasturas, piscationes, maneria, mansiones, molendina, mersca, et mariscos, libera et soluta ab omni seruitio saeculari et onere terreno, concedo uobis et successoribus uestris in perpetuum; et praesenti meo chirographo confirmo in regiam eleemosynam meam, pro anima domini Uuithlafii quondam regis, fratris et praedecessoris mei, et pro animabus omnium progenitorum, parentum, et amicorum meorum. Et emancipo ab omni debito regis, et omnis alterius domini et omnis, cuiuscunque fuerit dignitatis, excellentiae, uel honoris, ut nihil a modo de uestri sacri monasterii Croylandiae monachis, literatis aut laicis, seruis aut tenentibus uestris, exigere poterunt, praeter orationes uestras et beneficia spiritualia, quo gratiam beatissimi

confessoris Christi sancti Guthlaci apud uos corporaliter quiescentis, in nostris adipisci necessitatibus iugiter mereamur.

✠ Cum ergo unanimi consensu totius praesentis concilii hic apud Kingesbery, anno incarnationis Christi domini octingentesimo quinquagesimo primo, feria sexta, in hebdomada Paschae, pro regni negotiis congregati, istud meum regium chirographum sanctae crucis signo stabiliter et immutabiliter confirmaui. ✠ Ego Ceolnothus archiepiscopus Dorobernensis, sanus et incolumis, tam mente quam membris, manu mea confirmaui. ✠ Ego Suuithulphus Londoniensis episcopus, in meipso expertus gratiam dei, et sanctissimi confessoris sui Guthlaci, humili deuotione ad iussionem domini mei regis istud chirographum dictaui, et inter caeteros dominos et episcopos in ordine meo subscripsi. ✠ Ego Suuithunus Uuintoniensis episcopus, gaudens et laetus quoties aliquibus miraculis piissimus dominus laetificat ciuitatem suam, sanctam matrem nostram aecclesiam, huic regis chirographo subnotaui. ✠ Ego Elstanus Schireburnensis episcopus, deuotus et praecipuus debitor sancti Guthlaci, priuilegio sanctae aecclesiae suae congratulans, signum feci. ✠ Ego Orkenuualdus Lichefeldensis episcopus hilaris ac alacer in cunctis sanctae aecclesiae prosperis successibus, prompto animo collaudaui. ✠ Ego Rethunus Legerecensis episcopus, filius ac famulus sancti Guthlaci, quamdiu uixero, gratanter procuraui. ✠ Ego Goduuinus Roffensis episcopus honorem dei per hoc chirographum ardenter affectaui. ✠ Ego Uulfardus abbas Eueshamensis approbaui. ✠ Ego Liuingus abbas Uuinchelcumbae commendaui. [✠ Ego Hedda abbas de Medeshamsted diligenter procuraui. ✠ Ego Enulphus dux consensi. ✠ Ego Osrithus dux consului. ✠ Ego Serlo comes consensum praebui. ✠ Ego Elherus comes annui. ✠ Ego Huda comes assensum dedi. ✠ Ego Oslac pincerna regis Etheluulphi, et

legatus ipsius domini mei et filiorum suorum, nomine illorum et omnium Uuest-Saxonum istud chirographum domini Bertulphi regis plurimum commendaui.][1]
✠ Ego Bertulphus rex Merciorum palam omnibus praelatis et proceribus regni mei, diuinam deprecor maiestatem, quatenus per intercessionem sanctissimi confessoris sui sancti Guthlaci, omniumque sanctorum suorum dimittat mihi et omni populo meo peccata nostra; et sicut per aperta miracula sua nobis ostendere dignatus est misericordiam suam, sic super paganos hostes suos dare nobis dignetur in omni certamine uictoriam; et post praesentis uitae fragilem cursum, in consortio sanctorum suorum gloriam sempiternam. Amen.

CCLXVI.

* BERHTUULF, 851.

✠ ANNO dominicae incarnationis DCCCLI. Ego Beorhtuulf, rex Merciorum, anno XIII. regni mei, cum consensu et consilio optimatum meorum terram III^{um}. cassatorum, ab incolis terrae Grimanlea uocitatam, pro remedio animae meae, aecclesiae sanctae dei genitricis Mariae in Uuigornaceastre ad uictus fratrum in illo monasterio deo seruientium, perpetualiter possidendam concedo; eamque liberam et absolutam esse uolo, et praecipio, ab omni humano seruitio, magnis causis, modicis, praeter pontis instructionem, et publicam expeditionem, et singulare praetium contra alium soluat: haec libertas firma ei in perpetuam permaneat haereditatem. Et si quis hanc nostram munificentiam abripere uel minuere temptauerit, anathematizetur et dampnetur a deo omnipotenti in die iudicii cum Dathan et Abiron, et cum Iuda proditore domini; ut, sicut illos duos uiuentes dehiscens terra deglutiuit, tertium-

[1] Wanting in the MS.

que laqueus suspensu uisceribus diruptis suffocauit, sic eum gehennalis inferni absorbeat incendium, nisi digna satisfactione defleat commissum.

✠ Ego Berhtuulf rex Merciorum hanc meam donationem cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Alhhunus episcopus. ✠ Ego Aeðeluulf episcopus. ✠ Ego Eanmund abbas. ✠ Ego Peota presbiter. ✠ Ego Beornoð dux. ✠ Ego Eadberht dux. ✠ Ego Uuiberhtus episcopus. ✠ Ego Uuilheard abbas. ✠ Ego Uuihtred abbas. ✠ Ego Sired dux. ✠ Ego Dynne dux.

CCLXVII.

CEOLRED, 852.

✠ In nomine patris et filii et spiritus sancti! Ceôlred abbud and ða higan on Medeshâmstede sellað Wulfrede ðet land æt Sempingahâm in ðâs gerednisse; ðet he hit hæbbe and brûce suâ lange suâ he life and ânum ærfeuuarde æfter him; and êlce gêre sextig foðra wuda tô ðæ̂m hâm on Hornan ðæ̂m wuda, and tuelf foðer græfan and sex foður gerda. End forðon we him ðis land sellað, ðet he ðes landes fulne friodôm bigete in æ̂ce ærfeweardnisse æt Sempingahâm and æt Slioforda, and brûce ðêre cirican lâfard on Medeshâmstede ðes landes æt Slioforda, and Wulfred ðes on Sempingahâm: and he geselle êghwelce gêre tô Medeshâmstede tuâ tunnan fulle luhtres aloð, and tuâ sleg-neât, and sex hund lâfes and ten mittan wælsces aloð, and ðêre cirican lâforde geselle êghwelce gêre hors and þrittig scillinga, and hine âne niht gefeormige fîftene mitta luhtres aloð, fîf mitta welsces aloð, fîftene sestras liðes: and hî siôn symle in allum here life eâdmôde and heârsume and underþeôdde, and ofer here tuega dæg ðonne âgefe hiô ðet land intô ðêre cirican tô Medeshâmstede mid freodôme; and we him ðis sellað

mid felda and mid wuda and mid fenne suā̂ ðer tō̂ belimpeð. Sī̂ð heora tuuē̂ge dæg ā̂gā̂n sī̂e, ðonne ā̂gefe mon tuuenti hida higuum tō̂ biō̂dland and ðē̂re cirican lā̂farde XII. hida land æt Forde and æt Cegle, and he ðes feormied tuuege hida landes æt Læheotum his erfeweorda sweolcum swelce him ðonne gesibbast wǣ̂re, and ðat wē̂re ful fredes cynne ge fre swā̂ suā̂ ðet ō̂ðer intō̂ ðē̂re cirican. Anno uero dominicae incarnationis DCCC.LII. indictione XV.

Her sindan ða naman ðē̂re monna ðe ðis wreotan and festnedan :

✠ Burgred rex. ✠ Cælnō̂th archiepiscopus. ✠ Tū̂nberht episcopus. ✠ Ceored episcopus. ✠ Alchun episcopus. ✠ Berhtred episcopus. ✠ Wihtred abbas. ✠ Werheard abbas. ✠ Aethelhard dux. ✠ Hunberht dux. ✠ Aldberht dux. ✠ Beornhard dux. ✠ Mucel dux. ✠ Osmund dux. ✠ Aelfstā̂n dux. ✠ Aldred dux. ✠ Wē̂nberht dux. ✠ Eā̂dulf.

✠ Ic Ceō̂lred abbud ðā̂s ū̂re selene mid Cristes rō̂de tā̂cne trymme and festnie. ✠ Aldberht praepositus. ✠ Alcheard presbyter. ✠ Eā̂nred presbyter. ✠ Wilheard presbyter. ✠ Cē̂nferð presbyter. ✠ Cyneweald presbyter. ✠ Eā̂duuald presbyter. ✠ Egberht diaconus. ✠ Humberht diaconus. ✠ Byrnuuald. ✠ Tū̂nwulf.

CCLXVIII.

* BERHTUULF OF MERCIA, 852.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi ! Omnia quae uidentur temporalia sunt, quae autem non uidentur aeterna sunt ; ideo caducis et uanis rebus aeterna et iugiter permansura gaudia coelestis uitae mercanda sunt. Quapropter ego Beortulfus rex Mercenorum pro remedio animae meae et pro expiatione piaculorum meorum, etiam cum consensu episcoporum

ac senatorum gentis meae, donabo aliquam partem agri meo principi Elpheo,[1] libenter largitus sum in perpetuam haereditatem, id est XII. cassatorum iuxta flumen quod appellatur Cirnea et Calmundesdene; ut habeat et perfruatur cum omnibus utilitatibus ad eam pertinentibus, quamdiu sub astrifero coelo uitam duxerit, et post obitum illius Alfei cuicumque placuerit relinquat. Terra autem praedicta secura et inmunis omnium rerum permaneat regalium et principalium tributum et nixenatorum[2] operum simul et omni poculari[2] grauedine, nisi expeditione et pontis factione et arcis munitione. Si quis hanc meam donationem augere et amplificare uoluerit augeat deus bona illius hic et in futuro. Si quis hoc frangere uel minuere temptauerit, sciat se in die iudicii coram Christo rationem redditurum esse, nisi ante satisfactione emendauerit. Scripta est autem huius donationis cedula anno ab incarnatione Christi . DCCC.LII. indictione quinta in uilla regali quae nominatur Escant, coram idoneis testibus quorum nomina subtus adnexa notantur.

✠ Ego Beorhtulfus rex hanc meam donationem cum signo crucis Christi confirmaui. ✠ Ego Aeðlheard archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Alhun consensi et subscripsi. ✠ Ego Mucel praefectus consensi. ✠ Ego Duda dux subscripsi. ✠ Ego Aldred subscripsi. ✠ Ego Eanulf subscripsi. ✠ Ego Uuilla subscripsi. ✠ Ego Tiddulf subscripsi.

CCLXIX.

AETHELUULF OF WESSEX, 853.[3]

✠ REGNANTE in perpetuum dño đo nr̃o omnipotenti ego eðelwulf rex occidentalium saxonum nec non et cantuariorum cum consensu ac licentia meorum opti-

[1] Sic MS. for Aelfheage, who was Berhtuulf's nephew.

[2] Sic MS.

[3] Palimpsest.

matum seu ꝑ expiatione piaculorum meorum et absolutione criminum meorum dabo et concedo meo fideli ministro ealdhere ꝑ eius humili oboedientia et q[i]a mihi in omnibus rebus semper fidelis minister extitit dono hei aliquam partem terre iuris mei in ꝓuincia cantuariorũ hoc ÷ unum aratrum ubi ulaham nominat̃ siui auendum et possidendũ feliciterq: in dies eius perfruendum et post dies eius cuicumq: hei eredi placuerit derelinquendum liberam per omnia abeat potestatem cum campis siluis pratis pascuis aquis uenationib: et cum omnib: utilitatibus rite et recte ad eandem terram pertinentib: hanc ƚ terram supranominatam et ulaham . ego eðelwulf rex ab omni seruitute regali operis intus et foris magnis ac modicis notis et ignotis perennitir liberauo nisi his tantum trib: causis hoc ÷ expeditione et arcis munitione pontisq: constructione hęc terra suprascripta ęt ulaham his notissimis terminib: undiq: circumcincta est ab occidente hodoworða ab aq[i]lone winterburna ab oriente prata illa to liminge a meritie bromteag hsi quis uero heredũ successorũq: meorũ hanc meam donationem ł liuertatem seruare uoluerit seruet̃ ei desup̃ benedictio sempiterno hsi ƚ aliquis qƀ absit diabolica temeritate instigatus surrexerit q[i] hanc liuertatem ł munificentiam infringere ł minuere aut in aliut conbertere quam a nobis constitutum est temptauerit . sciat se coram xp̃o iudice et celesti exercitu rationẽ redditurum esse nisi prius digna satis q: placauili factione đo et hominib: emendare uoluerit

Hactum est ƚ anno dominice incarnationis. DCCC.LU. ind. I. his testib: consentientibus et signo sc̃e crucis xp̃i confirmantib: quorũ hic nomina infra ac in scedula karaxata notant̃

✠ ego eðelwulf rex hanc meam donationem cũ signo sc̃e crucis xp̃i roƀ 7 suƀsc̃

✠ ego cialnoðus gratia dei arc̃iepis̃ hanc donationem consensi 7 suƀs

✠ ego eðelbearht rex hanc donationem cum signo sc̃e crucis xp̄i . rob̃ 7 sub̃s

✠ ego lullede dux ɔs̃ 7 sb̃ sc̃r
✠ ego eðelmod dux ɔs̃ 7 sb̃ sc̃r
✠ ego eadred dux ɔs̃ 7 sb̃ sc̃r
✠ ego elfred fili regis ɔs̃ 7 sb̃ sc̃r
✠ ego eðeric dux ɔs̃ 7 sb̃ sc̃r
✠ ego duduc m̃ ɔs̃ 7 sb̃
✠ ego cyneheard m̃ ɔs̃ 7 sb̃
✠ ego wiohtgar m̃ ɔs̃ 7 sb̃
✠ ego cialmund m̃
✠ ego milred m̃
✠ ego lulla m̃
✠ ego wullaf m̃
✠ ego eðelred m̃

CCLXX.[1]

* AETHELUULF, April 22nd, 854.

✠ Regnante in perpetuum dño nr̃o ih̃u xp̄o. sũmo et ineffabili rerũ creatori ac moderatori omnium tempora q: sua multimoda disponens temporib: potenciam ut uoluerit finẽ inponet et in ac uita degentib: cunctis certũ ut ꝓposuerat dierum terminũ constituet idcirco cunctis agendũ est ut ic bonis actib: future beatitudinis felicitatem ꝑpetualiter adipisci mereatur quaꝑꝑ ego æðelulf gracia dei occiduntalium saxonũ rex in sc̃a ac celeberima paxchali solemnitate ꝓ mee remedio anime et regni ꝓsperitate et populi ab bo omnipotenti deo conlato consiliũ salubre cum episc̃ committib: et cuctis optimatib: me ꝓfecci ut decimam partẽ terrarũ ꝑ regnũ non solũ scı̃s ecclesiis darẽ uerũ eciã et ministris nostris in eodem costitutis in ꝑpetuã libertatem concessiris ita ut alis donacio fixa incommutabilisq: ꝑmaneat ab omni regali seruicio et omniũ seculariũ opsaluto seruitute. placuit alhstano episc̃ sciraburnanscis eclesie æt suiðhun uuentane eclesie episc̃ cũ õnib: deo seruentib: in unaquaq: efdomada die sabato unianimis ɔgregacio famulorũ

[1] This and the following charter, together with Nos. cclxxv. and cclxxvi. are the only remnants of the pretended grant of tithe by Aeðeluulf of Wessex.

famularũ đi . L. salmos ɔtent et unusquisque p̃r duos missas unam ꝓ aeꝺeluluo rege alterã ꝓ episc̃ et ducib: ꝓ rege uiuente đs qui iustificos impiũ ꝓ episc̃ 7 ducib: p̃tende dñe ꝓ rege defuncto spetialiter ꝓ episc̃ et ducib: cũmuniter ãnc ɔsentientib: donacionẽ ut tã roborato ꝑseueret quamdiu fides 7 xp̃iana relegio in agelorũ gente inɔcusso ꝑungeat. oc fecimus in onorẽ dñi nostri ih̃u xp̃i 7 beate ac seꝑ uirginis marie 7 omniũ sc̃orũ dñi 7 pasxalis festi reuerecia ut đs omnip̃s et nr̃is posterris ꝓpiciare dignet. scripta ÷ ẽ ec cartula ¦anno ap incarnacione dño nostri ih̃u xp̃i . DCCCLIIII. indiccione . I. die uero paxali in palacio nostro quod dicitur wiltun qui augere uoluerit nr̃am donacionẽ satisfaccionis augeaꝺ õnip̃s đs dies ꝓsperos si quis minuere uel mutare p̃sũseriꝺ noscat se ante tribunal xp̃i redditurũ racionẽ nisi prius satisfacione emendauerit ista ÷ libertas quã æꝺelulf rex suo ministro wiferꝺe in ꝑpetuũ ereditatem abere concessit .I. cassati in loco q: dicitur heregeardingc hiwisce. istis terminis circũdatis etc. et istis testib: consentientib: quorũ nomina inufra scribuntur.

✠ æꝺelulf rex	✠ cyneuulf mĩ
✠ alhstan episc̃	✠ cuꝺuulf mĩ
✠ suiꝺhun episc̃	✠ cyneeah mĩ
✠ æꝺelbal episc̃	✠ niꝺmud mĩ
✠ eanulf dux	✠ ecgheard m̃
✠ osric dux	✠ osmud m̃
✠ æꝺelbreht dux	✠ milred m̃
✠ eannulf dux	✠ lullig m̃
✠ lullede dux	✠ ecuulf m̃
✠ hunlaf ab̃b̃	✠ uulfred m̃
✠ hunerferꝺ ab̃b̃	✠ alhstan m̃
✠ esne mĩ	✠ aldred m̃
✠ æꝺred fili reg	✠ eanmund m̃
✠ ælfred fili reg	✠ cyma m̃

Indorsed. ✠ ꝺis seondan ꝺes londes be͞c ꝺe æꝺelulf cyning wiferꝺe his ꝺegne salde.

CCLXXI.

* AETHELUULF, April 22nd, 854.

✠ Regnante imperpetuum domino nostro Ihesu Christo, summo et ineffabili rerum creatori omnium, tempora qui sua multimoda disponens temporibus potentia, ut uoluerit finem imponet, et in hac uita degentibus cunctis certum ut proposuerat dierum terminum constituet! Idcirco cunctis agendum, ut hic bonis actibus futurae beatitudinis felicitatem perpetualiter adipisci mereantur. Qua propter ego Aetheluulf gratia dei Occidentalium Saxonum rex, in sancta ac celeberima paschali solempnitate, pro meae remedio animae, et regni prosperitate, et populi ab omnipotente deo mihi collati salute, consilium salubre cum episcopis comitibus cunctisque optimatibus meis ego humiliter pro amore dei perfeci, ut decimam partem terrarum per regnum nostrum non solum sanctis aecclesiis dare, uerum etiam et ministris nostris in eodem constitutis imperpetuam libertatem habere concessimus. Ita ut talis donatio fixa incommutabilisque permaneat, ab omni regali seruitio et omnium saecularium absoluta seruitute. Placuit autem Alstano Sciraburnensis aecclesiae episcopo, et Suuithuno episcopo Wyntancestrensis aecclesiae cum omnibus deo seruientibus, ut in unaquaque ebdomade die Sabbati unanimis congregatio famulorum famularumque dei quinquaginta psalmos cantet, et unusquisque presbyter duas missas, unam pro Aetheluulfo rege et aliam pro episcopis et ducibus eius. Pro rege uiuente, Deus qui iustificas impium. Pro episcopis et ducibus uiuentibus, Pretende Domine. Postquam autem defuncti fuerint, pro rege defuncto specialiter; pro episcopis et principibus defunctis communiter, hanc consentientibus donationem ut tam roborata perseueret, quamdiu fides et Christiana religio in Anglorum gente

inconcussa peruigeat. Hoc autem in honorem domini nostri Ihesu Christi fecimus, et beatae ac semper uirginis Mariae et omnium sanctorum, et paschalis festi reuerentia, ut deus omnipotens et nobis et nostris posteris misericordiam eius adferret; et hoc sub testimonio satrapum nostrorum populorum ad confirmationem, quorum nomina subter annexa notantur. Scripta est autem haec cartula anno dominicae incarnationis . DCCC.LIIII. Indictione I[a]. die uero paschali in palatio nostro qui dicitur Wylton.

Terra autem ista quam in libertate ponamus ad aecclesiam pertinentem æt Malmesburg . þer is þat erest æt Pirigtune . fif and þrittig hyda . æt Cwacot fiftine hyda . æt Suðtune fif . æt Corsaburnan fif hyda . æt Criddanwylle tien hyda . æt Cemele tien hyda . æt Domeccesige þriddehalf hiwisce. Qui autem augere uoluerit nostrae donationem satisfactionis, augeat omnipotens deus dies eius prosperos. Si uero quis minuere uel immutare praesumpserit, nouerit se ante tribunal Christi redditurum rationem, nisi prius satisfactione emendauerit.

✠ Aetheluulf rex. ✠ Alhstan episcopus. ✠ Suuithun episcopus. ✠ Osric dux. ✠ Eanuulf dux. ✠ Aethelbold dux. ✠ Lulling minister. ✠ Uuerfd abbas. ✠ Ulfhere dux. ✠ Cyma minister. ✠ Aethelred minister. ✠ Lullede dux. ✠ Eanuulf dux. ✠ Ecgheard minister. ✠ Cyne minister. ✠ Aethelbert dux. ✠ Aelstan minister. ✠ Cuthuulf minister. ✠ Ulflaf abbas. ✠ Eanmund minister. ✠ Osmund minister. ✠ Cyneuulf minister. ✠ Nithmund minister. ✠ Milred minister. ✠ Ulfred minister. ✠ Aldred minister.

CCLXXII.

AETHELUULF, April 23rd, 854.

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

✠ HÆC sunt termini . XII. cassatorũ. Ærest on linleage middewearde 7 on heanleage westewearde 7 an gabuldene eastewearde . þanne on stapolas . 7 an beonnan þorn . ðonne an tuddeles þorn . 7 an hroceswylle . þonne on wulfbeorh . 7 an tuddanhām westeweardne . þanne on bradingleage westeweardne . 7 on fearnlege westewearde . þanne on beberburnan . þonne an lawernwylle 7 an pegdes setl eastewerd . hæc sunt termini unius cassati . Ærest on hroceswylle . þanne up on þæne weg oþ grenan hlinc . þanon on oden uuielle . þanne on dæneheardes hegeræwe . þanon on þa hegerǣwe on humbor ford . þanne andlang humber . þanon on eabbincgwylle þanne on riscbroc . þanon on þa westran fearnleage . þanne on þæt land þē æþelswyþ cwēn 7 aþelbold ealdorman him geþingedon æt aþulfe cynge. Si quis hanc meam donationē augere et multiplicare uoluerit augeat ds bona illius hīc et in futuro. Si autem aliquis quod absit diabolica fraude deceptus in magnis aut in modicus hoc infringere uel minuere temptauerit nouerit sē ab omni æclesia catholica sequestratum et in die iudicii quando cœlum et terra mouetur coram xp̄o et exercitu cœlesti nisi ante emendauerit rationē reddat. Scripta est autem hǣc cartula anno dñicæ incarnationis . DCCCLIIII. indic̄t I. in uilla regali qui appellatur uuiltūn . die secundo quo pascha celebratur his testibus consentientibus et subscribentibus quorum nomina infra prenotata cernentibus clare patescunt.

CCLXXIII.

* AETHELUULF, 854.

✠ Regnante imperpetuum domino nostro Ihesu Christo! Ego Aetheluulf rex partem terrae Geuuisorum, hoc est v. mansiones, donaui deo et sancto Petro et familiae Maldubiensi, in loco qui dicitur Toccanham; eotenus ut ipsi iugiter orent pro nobis deum omnipotentem, quatinus prospera tempora nobis largiatur ad conseruandam fidem nostram et regni nostri gubernacula, per omnia tempora gentis Anglorum. Et nemo audeat hoc donum mutare ab ipso monasterio sine ira et uindicta omnipotentis dei. Et hoc donum factum est anno ab incarnatione domini DCCCLIIII. Indictione III.

Isti sunt testes. ✠ Aeþeluulf rex. ✠ Werbarg abbas. ✠ Alhstan episcopus. ✠ Esne minister. ✠ Suuithun episcopus. ✠ Aethelred filius regis. ✠ Aethelbold dux. ✠ Aelfred filius regis. ✠ Eanuulf dux. ✠ Cyneheah minister. ✠ Sigeric dux. ✠ Cuthuulf minister. ✠ Aethelberht dux. ✠ Ecgheard minister. ✠ Ulfhere dux. ✠ Osmund minister. ✠ Lullede dux. ✠ Milred minister. ✠ Uulflaf abbas. ✠ Lulling minister.

CCLXXIV.

BERHTUULF OF MERCIA, ——.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi regnantis imperpetuum, uniuersa quae subsistunt condita constant, in cuius etiam nomine haec scriptura confirmata sit! Et pro cuius aeque amore ego Beorhtulf rex Mercensium exiguam ruris portiunculam, x. uidelicet manentium, in loco qui dicitur aet Willereseie, tradens donabo ad locum qui dicitur aet Ecguuines hamme, ob

honorem dei genetricis Mariae, pro remedio animae meae, omnibus diebus possidendam, et ab omni saeculari iugo liberam, exceptis arcis restauratione et pontis aet expeditionis obsequio.

. . . .

CCLXXV.

* AETHELUULF OF WESSEX, Nov. 5th, 855.

✠ Regnante domino nostro in perpetuum! Dum in nostris temporibus bellorum incendia et direptiones opum nostrarum, necnon et uastantium crudelissimas hostium depraedationes barbarorum, paganarumque nationum multiplices tribulationes, ad affligendum nos pro peccatis nostris usque ad internecionem, tempora cernimus incumbere periculosa; Quamobrem ego Aethelwulfus, rex Westsaxonum, cum consilio episcoporum ac principum meorum, consilium salubre ac uniforme remedium affirmantes consensimus; ut aliquam portionem terrarum haereditariam antea possidentibus omnibus gradibus, siue famulis et famulabus dei deo seruientibus, siue laicis miseris, semper decimam mansionem ubi minimum sit, tum decimam partem omnium bonorum, in libertatem perpetuam donari sanctae aecclesiae diiudicaui, ut sit tuta et munita ab omnibus saecularibus seruitutibus, imo regalibus tributis, maioribus et minoribus, siue taxationibus quae nos dicimus Uuinterden[1]; sitque libera omnium rerum, pro remissione animarum et peccatorum nostrorum, ad seruiendum deo soli, sine expeditione, et pontis extructione, et arcis munitione; ut eo diligentius pro nobis ad deum sine cessatione preces fundant, quo eorum seruitutem in aliqua parte leuigamus. Acta sunt haec apud Uuintoniam in aecclesia sancti Petri,

[1] Witereden.

anno dominicae incarnationis DCCCLV. indictione . III. nonas Nouembris, ante maius altare, pro honore gloriosae uirginis et dei genetricis Mariae, sanctique Michaelis archangeli, et beati Petri apostolorum principis, necnon et beati patris nostri Gregorii papae. Praesentibus et subscribentibus archiepiscopis et episcopis Angliae uniuersis, necnon Beorredo, rege Merciae, et Edmundo, Eastanglorum rege: abbatum et abbatissarum, ducum, comitum, procerumque totius terrae, aliorumque fidelium infinita multitudine, qui omnes regium chirographum laudauerunt; dignitates uero sua nomina subscripserunt.

CCLXXVI.

AETHELUULF, 855.

✠ IN nomine trino diuino! Ego Etheluuf rex Occidentalium Saxonum nec non et Cantuariorum, pro decimatione agrorum, quam deo donante, caeteris ministris meis facere decreui, tibi Dunne ministro meo, dabo unam uillam, quod nos Saxonice an haga dicimus, in meridie castelli Hrobi, et X. iugera a meridiano plaga uilluli illius adiacentia, necnon et duo iugera prati et X. carros cum siluo honestos in monte regis, et communionem marisci quae ad illam uillam antiquitus cum recto pertinebat. Et hoc ipsum tibi ad habendam et possidendam concedendo donamus, et post dies tuos cuicunque haerede tibi placuerit derelinquendam, cum plena libertate habeas potestatem. Hanc praedictam donationem et libertatem ego Etheluulf rex deo donante, perfeci anno dñcae incarnationis DCCCLV. indictione III. hoc est, diuina gratia largiente, quando ultra mare Romam perrexi, coram his testibus qui hoc mecum consentiendo subscripserunt.

✠ Ego Aeðeluulf rex hanc meam donationem et li-

bertatem cum signo sanctae crucis Christi roboraui et subscripsi. ✠ Ego Ceolnoð archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Aeðelberht rex consensi et subscripsi. ✠ Ego Lullede dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Aeðelmod dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Aelfred filius regis consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Aeðelric dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Cineheh miles consensi et subscripsi. ✠ Ego Milred miles consensi et subscripsi. ✠ Ego Ceolmund miles consensi et subscripsi. ✠ Ego Lulla miles consensi et subscripsi. ✠ Ego Aeðelred miles consensi et subscripsi. ✠ Ego Uulflaf miles consensi et subscripsi. ✠ Ego Aeðelred miles consensi et subscripsi. ✠ Ego Uuaehtgar miles consensi et subscripsi. ✠ Ego Duduc miles consensi et subscripsi. ✠ Ego Osberht miles consensi et subscripsi. ✠ Ego Sigenoð miles consensi et subscripsi.

✠ In nomine domini! Dunn hafað ðas bôc gesald his wîfe, 7 ðæt land ðe ðær an gewriten is, an godes est; ðæt hiô hæbbe hire dæg 7 his brûce; 7 efter hire dæge geselle hit on ðæs hâlgan apostoles naman sancte Andreas ðâm hirode in, mid unnan godes and his hâlgena, for unc bûtu 7 ealle uncre eldran; bûtan hî hit mit unnan hiredes ofgân tô rihtan gafole, swâ swâ hyt his geþingian magan, bûtan ælcen bræde oððe beswîce; 7 his ðonne se hired hit ge-earnian mid heora godcundnæsse ofer twelf monoð. 7 stande simle mid cwide seô bôc on ðæs hiredes handa.

CCLXXVII.

BURGRED OF MERCIA, 855.

✠ In nomine omnipotentis dei et domini nostri Ihesu Christi qui uiuit in saecula. Amen! Ego Burg-

redus, deo auxiliante omnium regnorum regnatore concedente, rex Mercensium, mihi in elemosinam perpetuam largiendo huius libertatis compositione et priuilegium, meo praeclaro pontifice et fidele amico Alhuno et eius familiae in Uueogerna ciuitate, cum consilio et licentia pontorum procerum meorum, in hiis territoriis et locis hanc libertatem illis firmiter perdonabo et scribo: hoc est bi Cunelgan, X. manentium; aet Eadbaldingtune and aet Pultune, VIIII. cassatorum; aet Beorondes lea similiter VI. cassatorum; and aet Esege V. manentium: ita ab omnibus seruitutibus et tributalibus rebus, magnis uel modicis, regis uel principis, aut iuniorum illorum, in perpetuum sit liberati has terras omni rei nisi tantum quattuor causis, pontis et arcis et expeditione contra hostes, et singulare praetium contra alium, et ad poenam nihil foras resoluat. Et illam terram III. manentium in Beonetlege in occidentale plaga Saebrine etiam liberabo a pascua porcorum re[g]is quod nominamus fearnlesuue. Propter huius libertatis traditione, ille praenominatus eps̃ mihi perdonabat II. bradiolas aureas fabrefactas quas pensarent XLV. mancusas. Si quis autem beniuola mente huius libertatis donant̃ et nr̃ae elemosinae largitionem augere uel adiuuarũ ł seruare uoluerit, ordinetur, coronetur et benedicetur hic in praesenti et in futuro cum iustis; et qui in aliquo fraude uel disceptione, per diabolicam gastrimoniam, istam libertatem frangere aut minuere temptauerit, sciat se cum rapacibus et peccatoribus esse coniunctum, et sine ullo honore in aeterna dampnatione cum diabulo dampnatum et sociis eius, nisi hic cum satisfactione emendauerit deo et hominibus. Gesta est autem huius libertatis donatum anno dñce incarnationis DCCC.LV°. indictione III[a]. in loco qui uocatur Osuualdesdun, quando fuerunt pagani in Uureocensetun.

✠ Ego Burgred, rex Merciorum, hanc libertatem praescriptam mea manu consensi et subscripsi. ✠

Ego Aeðelsuuið regina libertatem istam consensi. ✠ Ego Ciored episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Alhhun episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Berhtred episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cuðwulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Hunberht dux. ✠ Ego Aethelheard dux. ✠ Ego Beornnoð dux. ✠ Ego Beornnoð dux. ✠ Ego Aldberht dux. ✠ Ego Uuerberht dux. ✠ Ego Mucel dux. ✠ Ego Aeðelwulf dux. ✠ Ego Osmund dux. ✠ Ego Bernhard dux. ✠ Ego Eadgar. ✠ Ego Eadwulf. ✠ Ego Uuerberht. ✠ Ego Aldberht. ✠ Ego Ciolmund. ✠ Ego Baldred. ✠ Ego Mucel. ✠ Ego Aeðelwulf. ✠ Ego Baldred. ✠ Ego Aeðelheard.

CCLXXVIII.

BURGRED, 855.

✠ Regnante in ꝑpetuū agio et alto ꝓsatori nr̄o uniuersitatis creatore in sęculoꝝ sęcula amen. Ego quidem burhredus omnipotentissimo dn̄o largiente rex merciorum donabo ac trado ꝑ redemptione animę meae et ꝑ absolutione peccaminum meorū et ꝑ spe supnę remunerationis meo fidele et ꝑcaro p̃sule et amico alhwino huius libertatis munificentiam et donatio . id . ē monasteriū qđ nominat̃ bloccanlech . liberabo illud a pastu et ab refectione omniū ancipitrum et falconū in terra mercensiū et omniū uenatorum regis uel principis nisi ipsoꝝ tantū qui in ꝓuincia hwicciorū sunt etiam similiter et a pastu et refectione illoꝝ hominū quos saxonice nominamus Walhfæreld 7 heora fæsting 7 ealra angelcynnes monna 7 ælþeodigra rædefæstinge . tam nobiliū quam ignobilium . istorū omniū sint liberati p̃nominatoꝝ in ꝑpetuū quādiu xp̄iana fides in brittannia insula aput anglos ꝑseuerat. ꝓpt̃ huius p̃fati libertatis donatione . ille ep̄s alhuuine mihi

donabat placabilem p̃tium hoc . ẽ . ccc.torum solidorum in argento ut eo liberior ꝑfruanť . huius meę elemosine in eternum. Si quis auť hanc donationem uel libertatẽ meam cum bona uoluntate augere uel seruare aut in omnib: custodire conauerit. Sciat se in celestib: habere consortiũ cũ iustis et in ęternum requies illius cũ deo et angelis eiꝰ . et si aliquis qđ qđ non optam̃ sit q[i] conuertere hoc uoluerit et ad malũ seruitutẽ uel ergastulũ mutare malluerit . sciat se separatũ et anathematũ a consortio omnium sc̃oꝝ đi in celis . et cũ diabolo et angelis eiꝰ sine fine in perpetuum dampnatũ. nisi ante hic deo et hominib: cum satisfactione emendauerit. gesta . ẽ . huius liber(tatis) cartula . anno dom̃c incarnationis . DCCC°.LV°. indictione . III. in uico celebre q: a multis uocitatur tomanworðigne et hii testes adfuerunt quoꝝ hic nomina infra notantur.

✠ Ego burhred rex merc̃ hanc meã donať et elemosinã signũ crucis xp̃i muniat.

✠ Ego aeðelswyð regina consensi.

✠ Ego tumberht ep̃s c̃s.

✠ Ego ceorred ep̃s consensi.

✠ Ego berehtred ep̃s consensi.

✠ Ego alhiwine ep̃s c̃s.

✠ Ego cuðuulf ep̃s c̃s.

✠ Ego humbriht dux. ✠ aeðelheard dux. ✠ beornnoð dux. ✠ Ego aldberhti . dux. ✠ weremberhti . dux. ✠ mucel dux.

CCLXXIX.

BISHOP EALHUUINE OF WORCESTER, 855.

✠ In nomine domini. Certe ea quae sunt a sapientibus et prudentibus etiam a pontificibus et (pro)ceris salubria ac necessaria componenda, caracteribus litterarum et certis signis scedularum scribenda sunt et notanda; ne forte philosophorum et stoicorum

scientia in obliuionem tradatur. De qua re ego Alhuuine gratia dei prouinciae Hwicciorum praesul, et mea familia in Uueogerna ciuitate, nos donabimus Aeðeluulfe duce et coniugi eius Uulfðryðe, terram XI. cassatorum in duobus locis; hoc est aet Codesuuellan and aet Sture. Et illis has terras conscripsimus in eorum dies, sub ista conditione, ut seipsos habeant reconciliatos et coniunctos tam uiuentes quam post ad Uuegernensem ciuitatem, cum suis corpusculis et optimis omnibus bonis eorum quas illi habeant, si habeat deus prouisum quod in hac patria pausant in ista parte maris: etiam et in hanc rem conciliauerunt, ut ille praefatus princeps Aeðeluulf illius aecclesiae libertates in Uueogerna caestre, et monasteriorum quae ad se pertinent, cum recta amicitia et bona deuotione sine fraude sic custodiat, tamdiu ei hic uita fuerit, et ille numquam istud nec frangat, nec minuat, nec ullis iunioribus suis consentiat; et Aeðeluulf dux habeat hanc rem episcopo et familiae eius in IIII[or] euangeliorum Christi libris cum suo arrato confixum, et sub dei foenere panum, ut sic firmiter custodiat: et postquam ille uel illa coniux uiam patrum incedant, terras illas praefatas ad aecclesiam in Caestre sine ullo obstaculo remeantur, cum omnibus bonis quae ibi tunc habeantur: et si hoc contingat, quod non optamus, quod aliquis per diabolicam doctrinam hoc frangere praesumat, sint episcopus et eius familia liberi suam propriam terram ad perfruendum, sicut sibi placuerit. Pax et felicitas sit consentientibus et seruantibus hoc nostrum praeceptum hic et in futuro; contradicentibus uero uel minuentibus, aeterna ultio uel dispersio super illos perueniat, nisi ante hic deo et hominibus emendauerint cum satisfactione. Gesta est huius donationis cartula anno incarnationis Christi DCCC[o] et LV[o], indictione III[a], in metropole quae nominatur Uuegrunnan caestor.

Hii sunt testes 7 confirmatores huius donationis quorum hic nomina infra notata uidentur.

✠ Ego Aeðeluulf dux consensi 7 subscripsi. ✠ Ego Alhuuine episcopus hanc meam donationem consensi 7 subscripsi. ✠ Ego Cuðheard presbyter 7 praepositus consensi. ✠ Ego Alhmund presbyter consensi. ✠ Ego Wulfheard presbyter consensi. ✠ Ego Ecgberht presbyter consensi. ✠ Ego Ciolberht presbyter consensi. ✠ Ego Daehheh presbyter consensi. ✠ Baldred diaconus. ✠ Eueferð diaconus. ✠ Wulfhere diaconus. ✠ Putta. ✠ Leofmon.

CCLXXX.

* BURGRED OF MERCIA, April 18th, 857.

✠ In nomine domini dei excelsi, qui est spes omnium finium terrae et in mare longe! Ego autem Burhredus, omnipotentissimo deo concedente, rex Merciorum, donabo ac trado Alhuno, episcopo meo, pro remedio animae meae, aliquam paruam portionem libertatis, cum consensu consiliatorum meorum, gaziferi agelluli in uico Lundoniae; hoc est, ubi nominatur Ceolmundingchaga, qui est non longe from Uuestgetum positus, sibi episcopo in propriam libertatem ad habendum, uel ad Uueogerna ciuitate pertinentem, modicis et magnis; hoc est, quod habeat intus liberaliter modium et pondera et mensura, sicut in porto mos est ad fruendam. Haec libertas huius agri comparata est a rege cum sexaginta solidorum argenti, et ante empta cum tanto pecunia uno libra et Ceolmunde praefecto. Pax et securitas sit omnibus seruantibus hanc libertatem; contradicentes uero et renuentibus aeterni regis ultio sibi incumbat, si non digne emendauerint deo et hominibus. Gesta sunt haec anno dominici incarnatione DCCCLVII. Indictione uero V. in loco famosa, qui dicitur Tomanuuorðig, in sancta pascha domini. Ad censum uero regi reddatur in anno de agriunculo

illo XII. denarios. Hii fuerunt testes quorum nomina hic sunt.

✠ Ego Burgred rex Merciorum, hanc libertatem quam episcopo donaui, signo crucis Christi munio et confirmo. ✠ Ego Æthelswyð regina hanc donationem regis consensi et subscripsi. ✠ Ego Tumberht episcopus. ✠ Ego Ceored episcopus. ✠ Ego Alhun episcopus. ✠ Ego Byrhtred episcopus. ✠ Ego Cuðuulf episcopus. ✠ Ego Hunberht dux. ✠ Ego Beorhtnoð dux. ✠ Ego Ealdberht dux. ✠ Ego Mucel dux. ✠ Ego Aðulf dux. ✠ Ego Beornhard dux. ✠ Ego Eadred dux.

CCLXXXI.

AETHILBERHT OF KENT, 858.

✠ Regnante in perpetuum dño đo nr̃o omnipotenti sabaot ego eðelbearht rex cum consensu ac licentia meorũ secularium optimatũ diuinorumq: p̃sonarũ liuenti animo dabo et concedo meo fideli ministro wullafe aliquam partem terre iuris mei hoc ÷ . U . aratra in illa loco ubi wasngwelle nominat̃ in bicissitudinem alterius terre hoc ÷ et mersaham hanc terram supranominatam et wassingwellan ego eðelbearht ab omni seruitute regali operis eternaliter liuerabo sicut ante fuerat illa prenominata terra et mersaham hec sunt etenim marisci q: ad eandem terram rite ac recte p̃tinent qᵹ hega ante abuerat id est an wiwarawic qᵹ ante subiecta erat to wii ⁊ to leanaham ⁊ et febresham . I . sealtern ⁊ II . wena gang mid cyninges wenũ to blean ðem wiada ⁊ . IIII . oxnum gers mid cyninges oxnum an wiwarawic . XXX statera kasei et item . X . statera in alia wiwarawic ⁊ . XX . lamba ⁊ . XX . fehta hec ꝁ terra suprascripta et wassingwellan his notissimis terminib: antiqⁱtus circũ iacen-

tibus ab occidente cyninges folcland q̧ abet wighelm 7 wulflaf ab aqˡlone cuðrices dun heregeðeland ab oriente wighelmes land a meritie biscepes land to cert . II . q: molina ad illam eandem terram p̃tinentia una an wassingwellan alia an hwiteceldan hec sunt pascua porcorum quot nostra lingua denbera nominamus hoc ÷ lamburnanden orricesden teligden stanehtandenn et illa silua sandhyrst nominat̃ q: p̃tinet to wassingwellan hancq: liuertatem huic eodem agellulo illo q: wullafe similiter et wassingwellan cum consensu ac licentia meorũ optimatum liuenter largitus sum ut omnium regalium tributum et ui exactorum operum et penalium rerũ principali dominatione furisq: conprehensione et cuncta seculari grauidine absq: expeditione sola et pontium structura et arcium munitionib: secura et inmunis p̃maneat . si ƀ aliqⁱ q̧ absit diabolika fraude deceptus et mundana cupiditatæ inlectus hoc infringere ł irritum facere conauerit sciat se a consortione katholicorũ segregatum et in die magni æxaminis quando celũ et terra mouent̃ coram xp̃o et exercitu celesti nisi ante emendauerit rationem redditurum esse. hactum est ƀ anno domñc incarnationis . DCCCLUIII . indictione UI . his testib: consentientibus ac conscribentibus q°rũ hic nomina infra karaxant̃

hec sunt prata to wassingwellan stocmed healf be norðan hegforde be sturemeda sue ðer to limpað.

✠ ego eðelbearht rex hanc meam donationem cum signo sc̃e crucis xp̃i rouorauo et subscribo.

✠ ego eðelmod dux ɔs̃ 7 sƀ scr̃

✠ ego eastmund pedesecus ɔs̃ 7 sƀ scr̃

✠ ego wullaf ɔs̃ 7 sƀ scr̃

✠ ego eðered ɔs̃ 7 sƀ scr̃

✠ ego sigenoð ɔs̃ 7 sƀ scr̃

✠ ego beagmund ɔs̃ 7 sƀ scr̃

✠ ego ese ɔs̃ 7 sƀ scr̃

✠ ego dun ɔs̃ 7 sƀ scr̃

✠ ego oslac ɔ̃s 7 sb̃ scr̃
✠ ega dudda ɔ̃s 7 sb̃ scr̃
✠ ego mucel ɔ̃s 7 sb̃ scr̃
✠ ego burgnoð ɔ̃s
✠ ego eðelweald ɔ̃s
✠ ego eadweald ɔ̃s
✠ ego lulla ɔ̃s
✠ ego acka ɔ̃s
✠ ego cynelaf ɔ̃s
✠ ego eðelhere ɔ̃s
✠ ego wighelm ɔ̃s
✠ ego noðmund ɔ̃s
✠ sigemund ɔ̃s
✠ hunfreð ɔ̃s

Indorsed.—✠ ðis siondan ðes landes boec et wassingwellan ðet eðelbearht cyning wullafe sealde his ðegne wið oðrum sue miclū lande et mersahā se cyning sealde and gebocade wullafe fif sulung landes et wassingwellan wið ðem fif sulungum et mersaham 7 se cyning dyde ðet land et mersaham him to folclande ða hie ðem landū ic hwerfed hefdan butan ðem merscum 7 butan ðem sealtern et fefresham 7 butan ðem wioda ðe to ðem sealtern limpð.

CCLXXII.

PLEGRED, 859.

✠ In nomine almo trino diuino anno dominice incarnationis . DCCCLVIIII . indictione septem ego plegred aliquam terre unculam emi et eðelmode duci sexcentis denariis hoc est an healf tun que ante pertinebat to wilburgewellan ðet land healf 7 healfne tun hiis terminibus circumcincta ab oriente cyniges heiweg a meritie stret to scufelingforde ab occidente stur ab aquilone cyninges land 7 halfne weruna prata on burgwara medum suðeweardum 7 an norðeweardum

burgwaramedum healfmed 7 meahselog an cyninges strete hanc casam supranominatam ic eðelmod plegrede donabo sibi abendum et possidendum feliciterque in dies eius perfruendum et post dies eius cuicumque ei eredi placuerit derelinquendum liueram per omnia abeat potestatem . si ħ contingat ꝗ aliquis posterum meorum hanc meam donationem infringere ł minuere temptauerit sciat se coram xp̃o iudice rationem esse redditurum. communi uia per unam portam perfruendum intra uillulam et extra uillulam

✠ ego eðelwulf rex hanc meam donationem cum bexillo sc̃e crucis xp̃i rouorauo 7 sƀ scr̃

✠ ego eanulf dux ↄs̃ 7 sƀ scr̃
✠ ego eðelwulf dux ↄs̃ 7 sƀ scr̃
✠ ego eðelmod dux ↄs̃ 7 sƀ scr̃
✠ ego hunred ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego eðelbeald fili regis ↄs̃ 7 sƀ scr̃
✠ ego eðeric dux ↄs̃ 7 sƀ scr̃
✠ ego dudda ↄs̃ 7 sƀ scr̃
✠ ego wimund ↄs̃ et sƀ scr̃
✠ ego ceolmund ↄs̃
✠ ego werenbearht ↄs̃
✠ ego lulling ↄs̃
✠ ego eadweald ↄs̃
✠ ego wulfred ↄs̃ 7 sƀ scr̃
✠ ego deimund pr̃ aƀ ↄs̃ 7 sƀ scr̃
✠ ego sebearht pr̃ ↄs̃ 7 sƀ scr̃
✠ ego diar ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego biarnhelm pr̃ ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego hyse pr̃ ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego duningc ar̃c đc ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego osulf ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego eðelnoð ↄs̃ 7 sƀ

CCLXXXIII.

*AETHELBERHT OF WESSEX, 860.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo summo et ineffabili rerum creatori ac moderatori omnium, in sua multimoda disponens potentia temporibus ut uoluerit, finem imponet! Iccirco cunctis agendum est ut hic bonis actibus futurae beatitudinis fęlicitatem adipisci mereantur. Qua propter ego Athelbert gratia dei Occidentalium rex, dono atque concedo dilecto ac uenerabili ministro Osmundo III. caractorum in loco qui dicitur Duningland, sibi suisque haeredibus in propriam atque perpetuam haereditatem; hoc est ut habeat et possideat praefatam terram cum omnibus ad se pertinentibus, campis, siluis, pratis atque omnia in omnibus ad eandem terram pertinentibus, quamdiu in hac uita uixerit; post uero suum ab luce decessum liberam habeat donandi uel concedendi potestatem cuicunque donare uel concedere uoluerit. Sit haec praefata terra libera ab omni regali seruicio et communi regularium seruitute praeter expeditionem. Si quis hanc nostro satisfactionis donationem augere uel amplificare uoluerit, augeat omnipotens deus dies eius prosperos; si uero eius infringere uel mutare, noscat se ante tribunal Christi redditurum rationem, nisi huius satisfactione emendauerit. Hiis terminis circumdatis etc.

Scriptum quidem haec est cartula anno incarnationis dominicae DCCCLX. Indictione IIII[a]. in loco qui dicitur Sumertun, testibus hiis consentientibus quorum nomina infrascripta uidentur esse.

✠ Aeþelberht rex. ✠ Aeðelstan episcopus. ✠ Suidhun episcopus. ✠ Aeþelred filius regis etc.

CCLXXXIV.

*AETHELBALD OF WESSEX, 860.

✠ REGNANTE imperpetuum deo et domino nostro Ihesu Christo, cum cuius imperio hic labentis saeculi prosperitas in aduersis successibus sedulo permixta et conturbata cernitur, et omnia uisibilia atque desiderabilia ornamenta huius mundi ab ipsis amatoribus cotidie transeunt. Ideo beati quique et sapientes cum hiis fugitiuis saeculi diuitiis aeterna et iugiter permansura gaudia coelestis patriae magno opere adipisci properant. Qua propter ego Aethelbaldus gratia dei Occidentalium Saxonum rex, dono atque concedo dilecto ac uenerabili ministro meo, pro eius humili oboedientia Osmunde, terram XIIII. cassatorum in loco qui appellatur be Tefunte; hoc est ut habeat et possideat praefatam terram in perpetuam haereditatem cum omnibus utilitatibus ad eam pertinentibus, campis, siluis, pratis, pascuis, atque omnia in omnibus, quamdiu in ista transitoria uita demoratus fuerit; et post finem uitae illius haeredi cuicumque uoluerit liberam habeat donandi uel concedendi potestatem. Sit haec terra praefata saecura et inmunis omnium rerum legalium, et principalium tributorum, et exactorum operum, furisque comprehensione, simulque et omni populari grauidine, nisi expeditione et pontis factione et arcium munitione. Haec sunt termini terrae, etc.

Si uero quis infringere uel mutare praesumpserit, noscat se ante tribunal aeterni iudicis in die iudicii coram Christo et omnibus sanctis rationem redditurum esse, nisi prius satisfactione emendauerit. Scripta est haec cartula anno dominicae incarnationis DCCCLX. Indictione IIII[a]. Istis testibus consentientibus quorum nomina infra scripta uidentur esse.

Aethelbald rex. ✠ Aethelberht rex. ✠ Iudith regis filius.[1] ✠ Suidhun episcopus. ✠ Alhstan episcopus. ✠ Osric dux, etc. ✠

[1] Sic MS.

CCLXXXV.

AETHELBERHT OF WESSEX, 860—862.

✠ In nomine dñi nr̃i iħu xp̃i saluatoris si ea q: secundũ decreta canonũ ac statuta synodalia salubriter definuntur quãuı̃s sermo solus ad testimoniũ sufficere possit. Attamen ob incertam futurorũ temporũ condicionem firmissimis scripturarũ indiciis et cautionũ chyrographis sı̃ roboranda quõ quidem sepe ex ignorantia sepe quod ∻ execrabilius ex inprobitate contingit ut denegatio rerũ uere æt recte gestarũ nascatur. quapropter ego Aeðelbearht, rex occidentalium saxonum sẽu cantuuariorũ, waermundo ep̃o trado terrã iuris mei id ∻ .lxxx. æ̃cra [et unũ uiculũ dimidiũ ciuitatis hrobi,] et unũ mariscũ q: ad illũ pertinet . pro eius pecunio quam ab eo accepi hõc ∻ . xv. puñd 7 . xxx. mancuso, ut habeat et possideat et cuicũq: uoluerit illo uiuente sẽu moriente æternaliter tradendam concedo cum omnib: ad eas rite pertinentib: in minimis et in maximis notis et ignotis sine fine in euum permaneat liuera. si quis uero qð absit heredum successorũ q: meorũ hanc nr̃am piã donationem inmutare aliter uel minuere studeat sciat se inprimis omnipotentis đi irã incurrere et uiuentem in hac uita benedictione carere et in nouissimo maledictione subiacere . qui uero hæc augenda custodierit nihilq: inrogarit aduersi sit benedictus a dño . scripta ∻ hæc cartula . Anno dom̃ incarnationis dccxc. His testib: qui hæc consentientes subscripserunt quorũ hic nomina infra tenentur adscripta.

✠ Ego Aeðelbearht rex hanc meã donationẽ signo sc̃e crucis xp̃i rob̃ 7 sub̃

✠ Ego Ciolnoð arc̃ ep̃is ɔsens̃ 7 sub̃
✠ Ego Ealhstãn ep̃is ɔsens̃ 7 sub̃
✠ Ego swiðhun ep̃is ɔsens̃ 7 sub̃
✠ Ego guðheard ep̃is ɔsens̃ 7 sub̃

✠ Ego dioruulf ep̃is ɔsenš 7 sub̄
. . . . senš 7 sub̄
✠ Ego eanuulf dux ɔsenš 7 sub̄
✠ Ego oric dux ɔsenš 7 sub̄
✠ Ego uulfhere dux ɔsenš 7 sub̄
✠ Ego aeðeluulf dux ɔsenš 7 sub̄
✠ Ego humbearht dux ɔsenš 7 sub̄
✠ Ego uullaf dux ɔsenš 7 sub̄
✠ Ego aldred dux ɔsenš 7 sub̄
✠ Ego æðelręd dux ɔsenš 7 sub̄
✠ Ego dryhtwald dux ɔsenš 7 sub̄
✠ Ego biorhtuulf dux ɔsenš 7 sub̄
✠ Ego Æðelręd filii reḡ
✠ Ego elfræd filii reḡ
✠ Ego uullaf ab̄b̄
✠ Ego uuerferð ab̄b̄
✠ Ego uulfhelm pr̃
✠ Ego uuerenberht mĩ
✠ Ego ciolmund mĩ

ðanne is ðęr se leah ðe man ðæt lond mid friðę haldan scæl. An east healfe sio ealdæ stręt. An suðhalfę horsũ stydę. An westhalfe biddanstiorf. An norð-halfe pume lond.

ðannę sint ðęs londes gemæra An westhealfę scipfliot An norðhalfe meodowæge An easthalfe liofwynne mearc ðanne fram cioldryðę londe west be ðaræ aldan strætę swæ sio twoentig æcra.

CCLXXXVI.

* AETHELRED, 862.

✠ Ego Aethelred gratia dei Occidentalium Saxonum rex, dono atque concedo dilecto ac uenerabili meo principi Aetheluulfo terram x. cassatorum, in loco qui appellatur Withennam; ut habeat atque possideat in perpetuam haereditatem, cum omnibus utilitatibus ad

eam pertinentibus, in campis, pratis, pascuis, piscariis, quamdiu in hoc saeculo uitam duxerit, et post finem uitae illius haeredi cuicumque placuerit liberam habeat donandi uel concedendi potestatem. Haec quoque terra secura et immunis permaneat ab omni regali seruitio et omnium saecularium seruitute, praeter expeditionem et pontis factione et arcis munitione. Si quis hanc meam donationem augere et amplificare uoluerit, augeat omnipotens deus dies eius prosperos. Si uero quis frangere uel mutare praesumpserit, noscat se ante tribunal aeterni iudicis in die iudicii rationem redditurum, nisi prius satisfactione emendauerit. Scripta est autem huius donationis cartula anno dominicae incarnationis . DCCC.LXII. in uilla regali quae appellatur Mycendefr, coram idoneis testibus quorum nomina subtus annexa notantur.

✠ Ego Aethelred rex consensi et subscripsi. ✠ Ego Aelfred frater regis consensi et subscripsi. ✠ Ego Suuithun Uuentanae ciuitatis episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Alhhard abbas et multi alii consensi et subscripsi.

CCLXXXVII.

AETHELBERHT OF WESSEX, 862.

✠ Regnante in perpetuum dn̄o nr̄o ih̄u . xp̄o. Omnia regna huius labentis uite regnorūq: dispensatores ab initio istius sæculi cum uelocitate deficientes ceciderunt ideo fugitiuis ex mortalib: reb: aetęrna gaudia ꝓmerenda st̄. Quapropter Ego Aeðælberht rex occidentaliū sax̄ seu cant̄ cum consensu et consilio episcop̄ et principū meorū et æcclesiasticarū et sæculariū ꝓ ætærna redemptione anime mee et criminū meorū obsolutione Aliquid que mihi dn̄s et saluator nr̄ cunctorū largitor bonorū tribuerat statuens donare decreueram, tibi

dryhtwaldo ministro meo dabo ę concedo aliquantulum agri id ÷ .x. aratrorum in loco ubi đr bromleag ud hauead et perfruet uita comite et post obitũ suum qualicũq: heredi sicut illi placatum fuerit relinquat in hereditatem sempiternam, Hancq: liuertatem p̃fato ministro meo in eadem p̃nominato agello deuoto mente donaui ut omniũ regalium tributum et exactorũ operũ et pęnalium causarũ aeternaliter liberabo notis et ignotis maioris minoris id ÷ pratis, pascuis siluis, fluminib: fontib:ue exceptis tribus necessariis causis expeditione et arcis pontisq: constructione nunc et deinceps ꝓ me et ꝓ anima mea liberabo. Hoc ipsũq: omnib: successorib: meis, regib: principib: seu cuiuslibet ꝑsonis ł dignitatis hominib: in nomine omnipot̃ đi obseruare p̃cipio si u° qđ ñ optamus aliquis diabolica instigatus cupiditate insurrexerit qui hoc infringere aut inmutare temptaberit sciat se rationem esse redditurũ in die iudicii ante tribunal aeterni iudicis nisi prius digne emendauerit, hæc sunt etenim termini p̃dicti agelli circũiacentia. An norðan frã ceddanleage to langanleage bromleaginga mearc 7 liofshema ðanne fram langanleage to ðam wõnstocce ðanne fram ðam wõnstocce be modingahema mearce to cinta stiogole ðanne fram cinta stiogole be modinga hema mearce to earnes beame ðanne fram earnes beame cregsetna haga an east halfe sced hit to liowsandene ðanne fram liowsandene to swelgende ðanne fram swelgende cregsetna haga to sioxslihtre ðanne fram sioxslihtre to fearnbiorginga mearce fearnbiorginga mearc hit sced to cy̆staninga mearce cy̆staninga mearc hit sced suðan toweard setle ðanne framweard setle cy̆staninga mearc to wichæma mearcę ðanne sio west mearc be wichema mearcę ut to bipplestydę ðanne fram bipplestydę to acustydę to biohahhema mearcę fram acustyde to ceddanleage

ðanne belimpoð ðer to ðam londe fif denn an an ut-

walda, broccesham ðes dennes nama ✓ ðes oðres dennes nama ✓ sænget hryg ✓ billan ora. is ðes ðriddan nama. ðanne twa denn an gleppan felda;

Actum ÷ hec mea donatio anno p̃scripta in loco que đr willheres trio coram his testib: qui hæc ɔsentientes subscripserunt quorũ hic nomina infra tenent̃r adscripta :· Anno dominice incarnat̃, DCCCLXII,

✠ Ego Aeðelberht rex hanc meam donationem signo sc̃e crucis rob̃ 7 sub̃

✠ Ego Ciolnoð arc̃ episc̃ cons̃ 7 sub̃

✠ Ego Aeðerred fił reg̃
✠ Ego Aelfred filii reg̃
✠ Ego Aeðælred dux
✠ Ego dryhtwald dux
✠ Ego heremod pr̃
✠ Ego Alhhard
✠ Ego mucel miñ
✠ Ego Ecgberht miñ
✠ Ego caduulf miñ
✠ Ego æðeluulf miñ
✠ Ego signoð miñ
✠ Ego eanuulf miñ
✠ Ego æsca miñ
✠ Ego eastmund miñ
✠ Ego orduulf miñ
✠ Ego wiohtgar miñ
✠ Ego æðelred miñ
✠ Ego cynlaf miñ
✠ Ego coenwald miñ
✠ Ego cuðred miñ
✠ Ego uulflaf miñ
✠ Ego ælfhere miñ

CCLXXXVIII.

AETHELBERHT, 863.

✠ In nomine trino diuino regi regnanti in perpetuum dño dõ 'hsabaoth cui patent cuncta penetralia cordis et corporis terrestria simul et celestia nec non super ethera regnans in sedibus altis ima et alta omnia sua dicione gubernans cuius amore et eternis premiis ✠ ego eðelbearht rex occidentalium saxonum nec non et cantuariorum dabo et concedo meo fideli ministro et principi meo eðelredo aliquam partem terre iuris mei hoc ÷ VIII. aratra in illa loco hubi nominatur mersaham in sempiternum hereditatem sibi abendum et possidendum feliciterque in dies eius

perfruendum post dies eius cuicumq: hei heredi placuerit derelinquendum liberam per omnia habeat potestatem cum campis siluis pratis pascuis aquis uenationibus pascuis porcorum simulq; mariscis et cum omnibus utilitatibus rite ac recte ad eandem terram pertinentib: hoc feci ꝑ eius humili hoboedientia simulque ꝑ eius placauili atq: conpetenti pecunia quam ab eo accepi hoc ÷ cccc.tos mancusas auri purissimi hanc ƚ terram supranominatam et mersaham ✠ ego eðelbearht rex ab omni seruitute regali operis intus et foris magnis ac modicis notis et ignotis perenniter liuerauo nisi his tantum tribus causis hoc ÷ expeditione et arcis munitione pontisq: constructione et illud foras reddat quot siui intus faciendi appetat hec ƚ terra prenominata his notissimis terminibus circumcingitur a meritie et ab occidente stur usque blacanriðe ab aqilone et ab oriente eadwealdes bocland to bradeburnan estq: una semis aratra ab oriente sture q: iacet at confinium usq: garulfi regis ministri to mersaham 7 meda be eastanee sue ðer mid riahte to ðem lande limpað unamq: salis coqinariam hoc ÷ .I. sealternsteall 7 ðer cota to in illa loco ubi nominatur herewic et . IIII . carris transductionem in silba regis sex ebdomades a die pentecosten hubi alteri homines silbam cedunt hoc est in regis communione hec sт̃ pascua porcorum que nostra lingua saxhonica denbera nominamus hoc ÷ husneah efreðingdenn herbedingdenn wafingdenn widefingdenn bleccingdenn nec non . XX . statera casei of mersce ad mersaham reddatur et XL agnos et XL uellera ouium et duorum dierum refectio ƚ XXX. argenteis hoc ÷ semicum libra redimatur hsi quis u° heredum successorumque meorũ regum principum ducum optimatum siue exactorum hanc meam donationem seruare uoluerit seruetur ei desuper benedictio sempiterna hsi ƚ absit qꝺ non optamus alicuius personis homo diabolica temeritate instigatus surrexerit qi hanc meam donationẽ ƚ liuer-

tatem infringere ɫ minuere aut in aliut conbertere quam a nobis constitutum est temptauerit sciat se ante tribunal summi et eterni iudicis rationem esse redditur̃ nisi ante digna hsatisque placabili factione đo et hominib: emendare studuerit hacta est ƀ hec eadem donatio ɫ liuertas in illa loco que uocitatur birenefeld anno dominice incarnat̃ DCCCLXIII. indict̃ XI. testibus consentientibus et signo sc̃e crucis xp̃i confirmantibus quorũ hic nomina infra ac in scedula patefacta liquescunt.

✠ ego eðelbearht rex hanc meam donationem ɫ liuertatem cum uexillo sc̃e crucis xp̃i roƀ 7 sƀ

✠ ego eðered dux ɔs̃ 7 sƀ
✠ ego eðered fiɫ reg̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ ego dryhtweald dux ɔs̃ 7 sƀ
✠ ego mucel m̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ ego heahmund pr̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ ego heremod pr̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ ego garulf m̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ ego eastmund m̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ ego uulfred m̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ ego wigstan m̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ ego ecgferð m̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ ealdred m̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ ego sigenoð m̃
✠ ego elfstan m̃
✠ ego wighelm m̃
✠ ego piahtred m̃

✠ item at stabilitatem huius suprascripte donationis ɫ liuertatis ✠ ego ciolnoð gratia đi arc̃i ep̃isc mea ꝓpria manu signũ sc̃e crucis xp̃i inpressi

✠ ego deimund pr̃ aƀ ɔs̃ 7 sƀ
✠ ego biarnulf pr̃ aƀ ɔs̃ 7 sƀ
✠ ego eðelweald pr̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ ego noðheard pr̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ ego osmund pr̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ ego iab pr̃ ɔs̃ 7 sƀ

✠ ego wighelm pr̃ ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego tida pr̃ ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego biarnheah arc̃d ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego osulf arc̃d ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego ealhstan ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego sigefreð arc̃d ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego diarweald sƀd ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego sefreð sƀ ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego osmund ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego dudda ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego beagmund ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego osweald ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego lulla ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego oba ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego lulla ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego hunfreð ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego lulla ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego eadulf ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego osbearht ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego wealdhelm ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego ealdhere ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego diara ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego garulf ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego elric ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego dudda ↄs̃ 7 sƀ
✠ ego eðelwulf ↄs̃ 7 sƀ

Ic eadwald sello 7 forgeofu þis lond et wifeles berge agustines higum into hiora beode minre sawle to are 7 to leedome 7 iow fer godes lufe bidde þet ge hit minre sawle nyt gedeo 7 me hit for gode leanie eow to elmessum amen.

CCLXXXIX.

* EADWEARD, 860—865.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Dum conditoris nostri prouidentia omnis

creatura ualde bona in principio formata formoseque creata, atque speciose plasmata est, super et infra caelos, tam in angelis quam etiam in hominibus, ac in multimodis ac diuersis speciebus iumentorum, animalium, piscium, uolucrum, quae omnia naturae suae iura nutu creatoris persoluant, nisi homo solus, qui ad imaginem suam plasmatus est, et omnibus praelatus, tamen propter praeuaricationem corruens in mortem, et primam immortalitatis stolam miserabiliter domini contempnendo mandatum amisit. Iccirco illae diuitiae eligendae sunt, quae nunquam decipiunt habentem, nec in ipsa morte amittuntur, sed plus habundant dum cernitur quod amatur. Quapropter ego Eadwardus rex Merciorum dum mihi rex aeternus omnipotens deus terrigenis regni absque merito portionem et aq^{a}m contulisset cogitaui ut exinde aliquam partem pro remedio animae meae ad utilitatem aecclesiarum dei perdonarem. Proinde exiguam ruris portiunculam v. scilicet manentem in loco ubi ruriculi uocitant aet lench cum conscientia principum ac ducum meorum quorum nomina infra perscriptas annotabo pro spe supernae remunerationis ad aecclesiam beatae dei genitricis semperque uirginis Mariae quae fundata est in Cronuchamme libenter concedens donabo. Siquis autem quod absit, haeredum meorum hanc donationem meam quam pro ereptione animae meae trado, infringere ausus fuerit, sciat se ante tribunal Christi rationem redditurum, nisi satisfactione emendauerit. Siquis autem augere uoluerit, augeat deus partem illius in terra uiuentium. Sit autem praedicta terra libera ab omni mundiali seruitio cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, diriuatisque cursibus aquarum, excepto istis tribus expeditione, pontis arcisue coedificatione.

✠ Ego Aeðelberht rex consensi. ✠ Ego Alhstan

ep̃is cons. ✠ Ego Eanuulf dux cons. ✠ Ego Uulfhere dux cons. ✠ Ego Aelfred ab̃b̃ cons. ✠ Ego Uulfhere ab̃b̃ cons. ✠ Ego Cyma ab̃b̃ cons.

CCXC.

BURGRED OF MERCIA, July 25th, 864.

✠ In nomine sc̃ę trinitatis atq: uere unitatis dei et dñi nr̃i ih̃u xp̃i qui cunctam mundi monarchiam celsam celi climacterram salsam limbam latentis ponti cum suo nutu in eternum stabilitate gyrando om̃ia gubernat inicto atomo. Ego burhredus deo omnipotenti donante et concedente rex mercentiũ et æþelswyð regina mecũ cũ consensu ac licentia totius senatui nr̃i episcopoꝝ principiorum atq: omnium simul optimatuum nr̃oꝝ ꝓ redemptione animee nr̃e et ꝓ spe eterne salutis etiam placabile pecunio et munere id . ÷ . unum chiatum pretiosum de auro et argento fabrefactũ pulcre in quib: fuit .cccc. solidos . et .c. siclos in alio mundo pretio nobis donauit dederimus nr̃o episcopo uenerabile alhuno caro et fideli aliquam portionẽ terre ꝓprii iuris nr̃i in loco ubi solicoli nominant eatun, iuxta flumine cearwellan terram quinq: cassatorũ ad liberã potestatẽ omni rei sibi adabendum regis uel regina uel principes et om̃ium iuniorum meorũ nisi tantum post annum reddat . xxx. solidos ad egenes homine ad illam aecclesiam aa tributo. hanc prescriptũ agellum cum felicitate habeat regat et perfruat cum pratis cum pascuis cum iugeris cum segetib: cum piscationib: cum omnibus necessitatib: magnis et modicis cum antiquis terminib: circumseptis quib: sibi ad agrum istum recte ꝑtinent et postquam uiam patrum incedat cuicumq: haerede uoluerit insempiternum suam haereditatem ad seruitium dei ad uueogerna cestre dederit

et relinquat. pax seruantib: et custodiantib: hanc nr̃am donationem et libertatẽ contradicentib: uero et negantib: atq: frangentib: deleant̃ de libro uiuentium et cum iustis non scribent̃ et cum iuda traditore dei sint in eternum damnati . nisi ante hic emendauerint. Scripta . ẽ . autẽ huius donationis cartula in illo famoso urbe qui nominatur et calidum balneum. ꝥ is æt þæm hatum baðum. die autẽ in . VIII. kal. agustus quo missa beati iacobi apli celebratur. Anno ab incarnat̃ xp̃i .DCCC.XLIIII. indict̃ .XII. burhrede rege regnante .XIII. anno. hii sunt testes et confirmatores huius rei quorum hic nomina et signa notantur.

✠ Ego burhred rex merc̃ hunc donationẽ nr̃am consentiendo signum crucis xp̃i meo manu impressi. ✠ Ego æþelswyð reg̃ hanc nr̃am elemosinã signũ crucis xp̃i munio. ✠ Ego alhun ep̃s donat̃ hanc quã m[i] rex et regina dedit sig̃. ✠ Ego hunberht dux. ✠ Ego mucel dux. ✠ Ego eanuulf dux.

CCXCI.

BURGRED, 866.

✠ Regnante in perpetuum dō et dn̄o nr̄o ih̄u xp̄o. Anno dominicae incarnationis DCCCLXVI. indictione v decima, ego Burhredus rex Merciorum cum consensu et consilio seniorum meorum libenti animo concedens dono aliquam partem agri regni mei a deo dati scilicet duos manentes ad Secceslea quam Uulfordilea ruricole etiam nominant, cum omnibus ad illos pertinentibus, pratis, pascuis uidelicet campis et siluis fratribus deo militantibus in Uuigornensi monasterio, tali iure donationis ut libere quiete haec mea dona aeternaliter ab omnibus saecularibus negotiis habeant, praeter expeditionem et emendationem pontis et arcis,

atque pro salute animae meae fideles intercessores existant. Scripta est et corroborata haec cartula sub astipulatione testium idoneorum, in eodem monasterio degentium, quorum onomata infra crucis dominicae signo praenotantur.

✠ Ego Burhred, rex Merciorum hanc meam donationem cum signo sanctae crucis Christi firmabo. ✠ Ego Aeðelsuuyð regina consensi. ✠ Ego Alhhun episcopus. ✠ Ego Uulfsige episcopus. ✠ Ego Eadbaldus episcopus. ✠ Ego Aldredus abbas. ✠ Ego Boldred abbas. ✠ Ego Hunberhtus dux. ✠ Ego Beornnoðus dux. ✠ Ego Eanberhtus dux. ✠ Ego Aeðelbald minister. ✠ Ego Berhtferð minister. ✠ Ego Ceolmund minister.

CCXCII.

BURGRED, 866.

✠ Regnante in perpetuum deo et dño nr̃o ih̃u xp̃o anno dñcae incarnationis DCCCLXVI indictione uero decima ego Burgred rex merciorum cum consensu et licentia seniorum meorum libenti animo concedens donabo aliquam partem agri regni mei a deo dati uulfferddo duos manentes aet soeges lea pertinentem in loco ubi ruricoli nominant Uulfferdinleh ut habeat sibi et bene perfruat in aeternum hereditatem et cuicumque uoluerit post se derelinquat in ius perpetuum et omnium bonorum ad istam terram pertinentibus antiquitus et olim constitutis in campis et in pascuis et in pratis et in siluis et quidquid ad terram istam pertinent ego burgred rex merciorum hanc meam munificentiam augebo wulfferd et ei constitutam LXX porcis saginam in commone illa saluatica taxatione hubi ruricoli wulfferdinleh nominant et v plaustros plenas de uirgis bonis et hunicuique anno unum

roborem ad aedificium et alias materias necessarias et lignaria ex abuntia ad ignem sicut illi necesse sit et aliam siluaticam taxadtionem pertinentem ei etiam dabo altrinsecus in campo et siluo sicut ad terram duorum manentium pertinent ego wulferd pro comparatione et commutatione istius terriunculi and wulferdinlea dedi burgrede regi merc̃ terram v manentium in hunius hominis diem liberatum et cccc siclos in argento puro et duos hernaculos cum omnibus subpellectilibus suis et viii boues et l porcos and cc segites cum gramine toto et xxx modios de ordio triturato sine contribulibus et suburbano.

Here follow the boundaries in Saxon.

Siquis autem hanc meam donationem seruare uoluerit conseruet eum superna pietas hic et in celis siquis uero minuere uel frangere tentauerit sciat se anathematum coram summo deo nisi hic digne emendauerit deo et hominibus et hii testes aderant quorum infra nomina liquescunt.

✠ Ego Burgred rex Merciorum hanc meam donationem cum signo sanctae crucis Christi firmabo. ✠ Ego Aeðelswið regina consensi ⁊ subscripsi. ✠ Ego Ceolworð consensi ⁊ subscripsi. ✠ Ego Wulfsig episcopus consensi ⁊ subscripsi. ✠ Ego Eadbald episcopus consensi ⁊ subscripsi. ✠ Ego Ceored episcopus consensi. ✠ Ego Alhhun episcopus consensi. ✠ Ego Deorlaf consensi ⁊ subscripsi. ✠ Ego Aldred abbas. ✠ Humberht dux. ✠ Beornoð dux. ✠ Beornard dux. ✠ Eamberht dux. ✠ Mucel dux. ✠ Aeðelnulf dux. ✠ Aeðelheard. ✠ Berhtferð. ✠ Aeðelred. ✠ Berhtric. ✠ Ceolmund. ✠ Boldred. ✠ Eadgar. ✠ Mucel.

CCXCIII.

EALHHERE, 860—866.

✠ In nomine dñi ego ealhhere dabo et concedo oswige 7 weahtræðe aliquem partem terre . . . . uirgas in latitudine contra eius pecunia que accepi ab eo hoc est cc 7 lxx denarios et . . . . hereditatem illis habendũ 7 possidendũ feliciterque in diebus eorũ perfruendũ . . . . derelinquendũ liberã per omnia habeant potestates et si quis hanc meã donationem . . . . benedictio si ꝁ absit quod non optamus ut alicuius personis homo cũ diabolica . . . . infringere aut minuere temptauerit sciat se ante tribunal xp̄i ratcionem . . . . et hominibus emendare uo . . . . it his testibus consenticientibus a conscribentibus . . . .

ego æðelbearht rex hanc me . . . . . nẽ cũ uexillo sc̄e crucis xp̄i roborabo et subscribo . ego . . . . ego cialnoð arħi epīc conseñ . . . ryhtwald dux . ego mucel m̃ . ego eastmund m̃ . ego ealhhere m̃ . . . . ego ælfred filius reg̃ . hos omnes ɔsenserunt et signo sc̄e crucis ɔscripser̃ . ego eðelwine . . . . ego æðelstan 7 ingan burgware ego æðelhelm 7 cniahta gealdan . ego herewine 7 herred . . . .

CCXCIV.

AETHELRED OF WESSEX, 867.

✠ In nomine đi summi regis eterni ego eðelred rex occidentalium saxonum non et cantwariorum cum consensu ac licentia meorum optimatum dabo et concedo meo fideli amico wighelme p̄rs unam sedem in loco q: dicitur sc̄i martini ecclesia mihhi ad elemosynam et unam modicam uillulam at eandem sedem cum recte pertinet . hec sunt termina . circum gacentia . ab aqui-

lone puplica strata ab occidente hina meteren a meritie hina gemene weg . ab oriente terra at sc̃m agustinum . hanc p̃dictam dotionem pro remedio anime mee proq: spe remunerationis eterne in sempiternã ereditatem concedendo donabo sibi abendũ et possidũ feliciter q: in dies eius ꝑfruendum et post dies eius cuicũq: eredi placuerit derelinquendum liberã per omnia abeat potestatem et ab omni seruitute regaliũ seculariũq: difficultatũ intus et foras magnis ac modicis ꝑenniter liberabo supplicabo q°q: ego eðelred rex 7 in alme trinitatis nomine firmit̃ p̃cipio omnib: successorib: meis quicũque sint reges 7 episcopos ł principes ł modo uibentib: ł qui post illos futuri sunt ꝑ fidem sc̃i martini confessoris xp̃i ut numquam aliquis hanc nr̃am munificentiam infringere p̃sumat siquis u° quod non optamus alicuius perssonis homo diabolica temeritate instigatus surrexerit quod hanc meã munificentiam mutare aut minuere temptet minuatur pars eius de terra uibentiũ ipse q: reus ante tribunal terribili particeps existat illor̃ q[i] filiũ đi et uendiderunt et crucifixer̃t nisi ante digno satisfactione đo et ominib: emundare uoluerit ⁝· hanc libertatem prescriptã cũ his testib: ĩfra nominatis firmiter ĩ ih̃u xp̃o cũ signaculo sc̃e crucis ɔfirmantes roborauimus. Actum ÷ ꝁ anno ab ĩcarnatione dñi . DCCCLXVII . indictione XV dorobernia cibitate.

✠ Ego eðelred rex anc meã donation̄ cũ signo sc̃e crucis xp̃i roborabo 7 sƀ sc̃r ƀ

✠ Ego eastmund dux ɔs̃ 7 sƀ sc̃r

✠ Ego ealhheard aƀ ɔs̃ 7 sƀ sc̃r

✠ Ego heremod pƀ ɔs̃ 7 sƀ sc̃r

✠ Ego mucel m̃i ɔs̃ 7 sƀ sc̃r

✠ Ego beorhtnoð m̃i ɔs̃ 7 sƀ sc̃r

✠ Ego forðred m̃i ɔs̃ 7 sƀ sc̃r

✠ Ego eðelwulf m̃i ɔs̃ 7 sƀ sc̃r

✠ Ego eðelred m̃i ɔs̃ 7 sƀ sc̃r

✠ Ego acca m̃i ɔs̃ 7 sƀ sc̃r

✠ Ego biarhtwulf m̃i ɔs̃ 7 sƀ sc̃r

✠ Ego mannel m̃i ɔs̃ 7 sƀ sc̃r

Indorsed.—✠ In nomine dñi eodem regi regnante Ego cialnoð gratia đi af͠eƥs hanc donationem eðeredi regis cũ signa sc̃e crucis xp̃i roboro 7 ɔfirmabo

✠ Ego biarnhelm p̃ ab̄ ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego noðheard p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego biarnfreð p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego osmund p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego wighelm p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego eðelweald p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego eardulf p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego biarnhelm p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego tidweald p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego beornred p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego sefreð p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego beornheah p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego sigefreð p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego sebearht p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego sigemund p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego torhthelm p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego herefreð p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego beornweald p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego wealdhere p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego elfstan p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego aldred p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego bearnulf p̃r ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego sigefred ar̃c ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego bearnoð ar̃c ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego herefreð ar̃c ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego ealhheard suƀ ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego cialbearht suƀ ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego wealdhelm suƀ ɔs̃ 7 sƀ sc̃r
✠ Ego tirweald suƀ ɔs̃ 7 sƀ sc̃r

CCXCV.

AETHELRED, 868.

✠ Regnante in perpetuum domino deo nostro omnipotenti Sabaoth, cui patent cuncta penetralia cordis et corporis, terrestria simul et coelestia, necnon super aethera regnans in sedibus altissima et alta omnia sua dicione gubernans! Cuius amore et aeternis praemiis ego Aeðered rex Occidentalium Saxonum nec non et Cantuariorum, dabo et concedo amico meo Cuðuulfo Hrofensis aecclesiae episcopo, aliquam partem terrae iuris mei, hoc est in duo loco, alia in ciuitate Dorobreuia, alia in aquilone ciuitate marisco et prata longe et lato alta et aqueflua usque ad flumini modico et magno Meadouuege flumina uocatus, et ueribracho et fretos circulo et cingulo. Incipiunt pellati pirigfliat, et scipfliat pausunt in flumine. ✠ Her sint þa gemæra oþ miodowegan fram doddinghyrnan west andlanges stræte . ut oþ weall ⁊ swa be norðan wege ut oð Liabinges cota . ⁊ swa be Liabinges cotum oð þæt se weall east sciat . ⁊ swa east binnan wealle oþþa miclan gatan angæn doddinghirnan . ⁊ swa ðanne suðan geriaht fram ða gatan andlanges weges be castan þi lande suð oð doddinghyrnan . þanne be norðan wealle mers ⁊ meþa . oð mediwægan sindan þa gemæra. Fram miadawegan binnan twam fliatum tiala sint genemde . pirifliat ⁊ scipfliot . ða gesceadað þæt land westan ⁊ castan oð ðæt weallfæsten . þus hit is befangen mid friodome . amen . soð. Ego Aeðered rex haec omnia dabo et concedo Cuðuulfo meo dilecto fratre et episcopo in sempiternam hereditatem, sibi habendum et possidendum feliciterque in dies eius perfruendum, et post dies eius cuicunque ei herede placuerit ad derelinquendum, liberam ab omni seruitute et regali subiectione liberrima, quam diu Christiana fides in terra serbatur, aeternaliter permaneat. Hoc

ipsumque omnibus successoribus nostris in nomine omnipotentis dei obserbare praecipimus. Et si quis hoc serbare uoluerit, seruet eum omnipotens deus. Si quis uero per tiranicam potestatem fringere aut minuere uoluerit, sciat se maledictum esse a Christo, nisi emendare boluerit deo et hominibus. Manente hac kartula in sua nichilominus firmitate roborata. His testibus consentientibus quorum hic illic nomina infrascripta sunt, et signo sanctae crucis corroborata.

✠ Ego Aeðered rex confirmationem cum uexillo sanctae crucis Christi corroborabi et subscripsi. ✠ Ego Alhferð episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Heahmund episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfhere dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Aelfstan dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Uuigstan dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Aelfstan dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Drihtuuald dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ecgbearht minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Beorhtnōð minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Ordulf minister consensi et subscripsi. ✠ Ego Aesca minister consensi et subscripsi.

Actum est autem anno ab incarnatione dñi. nr̃i. ih̃u. xp̃i. DCCCLXVIII.

CCXCVI.

CIALULF, 868.

✠ IN nomine dñi ego cialulf anno ab incarnatione dñi nr̃i ih̃u xp̃i DCCCLXXXVIII. dabo et concedo eanmunde amico meo et cognito aliquam partem terre iuris mei hoc est in dorobernia ciuitate id ÷ in longitudo . VI. uirgis et in latitudo . III. haec sunt terminib: in oriente æðelmund pr̃ in meredie deibearht in occident ciolulf in aquilone hemma haec omnia dabo eanmunde . pro conpetenti pecuniam quam ab eo accipio ið ÷ . CXX.

denarios argenteis in sempiternam hereditatem sibi habendum et possidendum feliciter q: in dies eius perfruendum et post dies eius cuecumq: ei herede placuerit ad derelinquendum liberam ab omni seruitute regali subgectione liberrima quando xp̃iana fides in terra seruatur æternaliter permaneat hoc ipsumq: omnib: successorib: nr̃s in nomine omnipotentis đi obseruare precipimus 7 si quis hoc seruare uoluerit seruet eum omnipotens đs si quis uero p̃ tyrannicam potestatem fringe aut minuere uoluerit sciat se anathematum coram xp̃o et angelis eius nisi ante digna satisfactione æmendare uoluerit đo 7 hominib: manente hac cartula in sua nihilhominum firmitate roborata his testib: consentientib: ac scribentib: quorum hic nomina infra scripta sunt.

✠ Ego æðered rex hanc meam donationem cum uexillo sc̃e crucis xp̃i roborabo et subscribo,,,

✠ Ego ciolnoð gratia đi arcħ episc̃
✠ Ego heahmund ælect̃ episc̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ Ego æðelwulf dux ɔs̃ 7 sƀ
✠ Ego dryhtweald dux ɔs̃ 7 sƀ
✠ Ego eastmund dux ɔs̃ 7 sƀ
✠ Ego garulf m̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ Ego ecgbearht m̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ Ego ecgferð m̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ Ego acca m̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ Ego wynsige m̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ Ego æðered m̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ Ego dudda m̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ Ego lulla m̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ Ego æðelweald m̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ Ego æðelmund m̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ Ego eacca m̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ Ego æðelweald m̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ Ego æðelweald pr̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ Ego osmund pr̃ ɔs̃ 7 sƀ
✠ Ego ciolulf m̃ ɔs̃ 7 sƀ

Indorsed.—✠ æðeleræ gebohte et cialulfe ða stręte siððan hæ ðis land hæfde ðæ hær be æftan stent . VII. fan fęt an bræde ðe to ðissum lande belimpeð suð innan ðet land an ðana wistræte an lucænan gewitnesse . 7 hyldefriðes 7 an cuðulfęs . 7 an hymman 7 an eadulfęs . 7 an biarhthlafęs . 7 ðær ne gebyreð an ðam landę an folcæs folcryht to lefænnæ rumæs butan twigen fyt to yfæsdrypæ.

A second indorsement as follows.— ✠ ciolulf sealde eanmunde his mege ðisne tuun betwix æum wið . CXX. in ece ærbe æðeredes cyninges friols 7 his handseten 7 sælen.

CCXCVII.

* BURGRED OF MERCIA, August 1st, 868.

BEORREDUS, largiente dei gratia, rex Merciorum, omnibus prouinciis et populis earum uniuersam Merciam inhabitantibus et fidem catholicam conseruantibus, salutem sempiternam in domino nostro Ihesu Christo. Quoniam, peccatis nostris exigentibus, manum domini super nos extensam quotidie cum uirga ferrea cernimus nostris ceruicibus imminere; necessarium nobis et salubre arbitror, piis sanctae matris aecclesiae precibus, eleemosynarumque liberis largitionibus iratum dominum placatum reddere et dignis deuotionibus eius gratiam in nostris necessitatibus auxiliariam implorare: ideoque et ad petitionem strenuissimi comitis Algari mihi meritoque dilectissimi concessi regio chirographo meo Theodoro abbati Croylandensi, tam donum dicti comitis Algari, quam dona aliorum fidelium praeteritorum ac praesentium dicto suo sancto monasterio in eleemosynam etiam animae meae, et in remissionem meorum criminum, deuotione libera confirmare. Confirmo ergo deo et sanctissimo confessori suo Guthlaco Croylandiae, monachisque omnibus ibidem deo seruientibus, et in perpetuum seruituris, totam insulam suo monasterio adiacentem, prout in

chirographis inclyti quondam regis Merciorum Ethelbaldi fundatoris sui, ac aliorum regum praedecessorum meorum per limites et terminos est descripta in situm separalem abbathiae suae, cum duobus mariscis iacentibus ex opposito eiusdem insulae ad orientem ex utraque parte aquae de Weland, uiz. cum Alderlound in parte australi et cum Goggislound in parte boreali, eisdem terminis quibus eos ab initio habuerunt. Confirmo etiam praedicto monasterio Croylandiae, de dono praedicti dilectissimi mihi comitis Algari, manerium suum quod situm est in orientali parte fluminis in Spaldelyng, cum quatuor carucatis terrae arabilis et XXIIII mansionibus et LXXX cotagiis in eadem uilla de Spaldelyng, et de dono comitis Algari senioris patris sui, ligneam capellam sanctae Mariae sitam in eadem parte fluminis de Spaldelyng, cum quatuor carucatis terrae adiacentibus ex utraque parte fluminis, tam in campis de Pynchebek quam de Spaldelyng; et de dono eiusdem comitis Algari aecclesiam de Cappelade cum quatuor carucatis terrae, et VI. bouatis et XVIII. acris prati et merisco duarum acrarum in litore maris, et marisco III. acrarum contiguo aquae de Shepishee claudenti insulam suam de Croyland ad eius orientem; et de dono eiusdem comitis Algari aecclesiam de Sutherton cum capella de Salteney et III. carucatas terrae XXII. bouatas et XXXVI. acras prati, tam in campis de Algarkyrke, quam de Sutherton, et cum quatuor salinis in eadem uilla. Similiter confirmo praedicto monasterio de Croyland, de dono Osuuii militis in Dreytona VIII. hidas terrae, et IV. uirgatas, et aecclesiam eiusdem uillae. Similiter confirmo praedicto monasterio de dono Morcardi militis mei, totam terram suam de Deping, cum CC. mansionibus, et cotagiis CCCC. et duabus aecclesiis, uiz. quicquid habuit in eadem uilla et in campis eius ab aqua de Weland, ad austrum usque ad campos de Langetoft ad eius aquilonem, et inter campos de

Talington ad eius occidentem, usque ad Aspath in marisco ad eius orientem. Similiter confirmo praedicto monasterio de dono Fregisti militis totam uillam de Langetoft cum omnibus terris et mariscis, quae praedictus Fregistus habuit in eadem uilla, et cum aecclesia eiusdem uillae. Similiter confirmo praedicto monasterio, de dono Algari militis filii Northlang, in Baston et in Tetford omnes terras et tenementa quas dictus Algarus habuit in aecclesia, et capella sancti Iohannis in eadem uilla; et de dono eiusdem Algari in Repyngale, III. carucatas terrae arabilis et LX. acras prati. Similiter confirmo praedicto monasterio, de dono Normanni in Badby, IIII. hidas terrae cum manerio, et XXX. acris prati. Similiter confirmo praedicto monasterio, de dono Thoroldi quondam uicedomini Lincoln in Bokenhale, II. carucatas terrae et dimidiam, et XXVI. acras prati, et L. acras syluae, et LXX. acras de brusche. Similiter confirmo praedicto monasterio de dono Geolphi filii Malti in Halyngton, quatuor bouatas terrae de Inland, et X. bouatas in seruitio, et XXXIII. acras prati de eodem feodo de Gerunthorpe. Similiter confirmo praedicto monasterio, de dono Asketelli in Glapthorn duas uirgatas terrae; et de dono Uulgeti in Peykyrk, tres uirgatas terrae; et de dono Siuuardi in Kyrkeby tres bouatas terrae, unam mansionem, et III. cotagia; et de dono Edulphi in Laythorpe unam bouatam terrae; et de dono Uulnoti in Adyngton duas hidas terrae et piscariam, cum aduocatione aecclesiae eiusdem uillae, et in alia Adyngton unam uirgatam terrae; et de dono Sigburge comitissæ in Staundon, V. hidas terrae; et de dono Grymketelli unam hidam et dimidiam in Thirming.

Haec omnia praenominata, insulas, mariscos, et mersca, aecclesias et capellas, maneria, mansiones, et cotagia, syluas, terras, et prata, concedo, constituo, et confirmo deo et sancto Guthlaco, libera soluta et

emancipata ab omni onere terreno et seruitio saeculari, pro animabus praedictarum rerum donatorum, et pro merito animae meae et animarum omnium progenitorum, ac haeredum meorum in eleemosynam aeternam abbati Theodoro et monachis suis in Croylandensi monasterio domino seruientibus perpetuo possidendam. Istud regium chirographum meum anno incarnationis domini nostri Ihesu Christi octingentesimo sexagesimo octauo, calend. Augusti apud Snothryngham coram fratribus, et amicis et omni populo meo in obsidione paganorum congregatis, sanctae crucis munimine confirmaui.

✠ Ego Ceolnothus archiepiscopus Dorobornensis subnotaui. [✠ Ego Elstanus Londoniensis episcopus corroboraui. ✠ Ego Edmundus Schireburnensis episcopus collaudaui. ✠ Ego Alcuuinus Uuyntonensis episcopus commendaui. ✠ Ego Kynebertus Lichefeldensis episcopus consignaui. ✠ Ego Ethelbertus Herefordensis episcopus crucem meam feci. ✠ Ego Uuilfius abbas Eueshamensis approbaui. ✠ Ego Hedda de Medeshamsted abbas consensum dedi. ✠ Ego Tiuinus abbas de Sancto Albano consului. ✠ Ego Ethelredus rex Uuest-Saxoniae assensum praebui. ✠ Ego Alfredus frater regis Uuest-Saxoniae consensi. ✠ Ego Edmundus rex West-Angliae procuraui. ✠ Ego Adelredus dux faui. ✠ Ego Osbirtus dux annui. ✠ Ego Algarus comes istud deuote fieri deprecans a domino meo rege gratiose impetraui. ✠ Ego Uulkelinus comes adiuui. ✠ Ego Adeluulphus comes consensi. ✠ Ego Turgotos comes consensi. ✠ Ego Alcmundus comes consideraui. ✠ Ego Diga comes interfui. ✠ Ego Lefuuinus comes aspexi. ✠ Ego Burkardus comes conscripsi. ✠ Ego Ascerus comes affui. ✠ Ego Thurstanus comes stabiliui. ✠ Ego Reynardus comes consului. ✠ Ego Tilbrandus comes subscripsi.][1]

[1] Wanting in MS. Arund.

✠ Ego Beorredus rex Merciorum intimo animi affectu totisque praecordiis gratias exoluo speciales omni exercitui meo; maxime tamen uiris aecclesiasticis, episcopis, et abbatibus, aliisque etiam inferioris status et dignitatis; qui licet piissimae memoriae rex quondam Etheluulphus pater meus per sacratissimam chartam suam ab omni expeditione militari uos liberos reddiderit, et ab omni seruitio saeculari penitus absolutos, dignissima tamen miseratione super oppressiones christianae plebis, aecclesiarumque, ac monasteriorum destructiones luctuosas benignissime compassi, contra nefandissimos paganos in exercitum domini prompti et spontanei conuenistis, ut tanquam martyres Christi cultus sancto sanguine uestro augeatur et barbarorum superstitiosa crudelitas effugetur.

CCXCVIII.

AETHELSUUITH, 868.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Ego Aeðelsuið regina deo largiente Merciorum, cum consensu et testimonio meorum seniorum, concedens donabo Cuþwulfo fideli meo ministro aliquam telluris partem meae propriae potestatis; id est terram .xv. manentium in loco qui dicitur Lacinge, pro eius humili obedientia atque pecunia placabili, hoc est mille quingentis solidis argenti et auri, uel quindecies centum siclis; ut habeat et possideat quamdiu uiuat perfruaturque uoluntarie, et post finem illius terminumque dierum liberam relinquat cuicunque uoluerit, in sempiternam potestatem haereditatemque perpetuam. Et haec donatio peracta est anno dominicae incarnationis . DCCC.LX.VIII. indictione I. Et nos datum praecipimus omnibus saeculi potestatibus in nomine dei patris et filii et spiritus sancti inuiolatum seruare. His testibus subscribentibus et consentientibus quorum nomina post recitata conscribuntur.

✠ Ego Æthelred rex Occidentalium Saxonum consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfred frater regis consensi et subscripsi. ✠ Ego Burgred rex Merciorum consensi. ✠ Ego Æthelsuuið regina consensi et subscripsi. ✠ Ego Alhferð episcopus. ✠ Ego Alhhard abbas et multi alii consenserunt.

CCXCIX.

BURGRED OF MERCIA, 869.

IN nomine sc̃e ⁊ indiuiduæ trinitatis đi scilicet atq: dñi nr̃i ih̃u xp̃i fauenteq: ridenteq: gratia mercis in regem dicatus. Ego burgred nec ñ ⁊ Ego æþelsuiþ pari coronata stemma regali anglorũ regina . cum consensu licentiaq: nostrorum omniũ magnatorũ eclesiastico sub grado sineq: manentiũ condonauimus Wulflafe aliquã telluris partẽ id ÷ . v. manentiũ ubi appellatur on upþrope ꝓ eius placabili pecunio . L. mancusis in auro . in ius possessionẽq: sempiternã sibimet ad habendã quãdiu uiuat . suoq: relinquendã fratre germano . diutius superstes si fuerit ab omnib: liberã seruitiis aligenigenarũ exterarũq: . et sic semp̃ illa in sanguinitate paterne generationis . sexuq: uirili p̃ppetualiter consistat adscripta . xp̃s q: đi filius testis fautorq: sit huius p̃cepti aliter non esse motandũ . cuius in nomine omnib: sæculi potestatib: p̃cipimus . audaciã non habere hoc xp̃i decretũ seniorũq: irritare destruereq: q[i]a . ipse p̃ quendã dx̃ sapientẽ q[i]. resistit potestati đi ordinationi resistit cũ gentib: hæc a đo pax frangentib: u[o] uæ sintq: maranatha in die magno aduent: dñi :·

p̃scripta ÷ ƀ hæc cartula :· Anno dominicæ incarnationis . DCCC.LXIX. Indic̃ u[o] . II[a]. burgredi ƀ regis regno XVII[o]. hiis testib: consentientib: quorũ nomina postponuntur :·

✠ burgred rex cs̃

✠ æþelsuiþ regin̄ cs̄
✠ eadberht epis̄ cs̄
✠ cyred epī cs̄
✠ alchun epī cs̄
✠ burgheard epī cs̄
✠ deorlaf epī cs̄
✠ æþelhun dux cs̄
✠ beornheard dux cs̄
✠ wulfstan dux cs̄
✠ aldred ✠ ceolmund cs̄

Est ꝁ terruncula p̄memorata hīs falerata agellulis constipataq: on sceomman hrycge willering wīc . ⁊ on midhelte cynemunding wic ⁊ on sigeres felda udingwic ægðer ge etelond ge eyrðlond ge eac wudoland all hit is gemæne þara fif ⁊ tuentig hida ⁊ æt peadan beorge seondan sex æceras innlondes ægðer ge mædlondes ge eyrðlondes.

CCC.

AETHELRED OF WESSEX, 869.

✠ Regnante imperpetuum domino nostro Ihesu Christo! Omnia quae uidentur temporalia sunt, et quae non uidentur aeterna sunt; iccirco terrenis et caducis aeterna et iugiter mansura mercanda sunt. Quapropter ego Athelred, deo donante Saxonum rex, cum consensu et licentia omnium optimatum gentis nostrae, amantissimo atque fidelissimo meo principi Ælfstano aliquam terrae partem, id est duos cassatos, in loco qui dicitur be Ciselburne, ut liberam habeat eo uiuente, et post obitum eius cuicunque uoluerit dare in aeternam haereditatem, libenter impendo; et deuota mente liberam, id est ut omnium regalium debitorum et principalium rerum, caeterarumque causarum, furisque comprehensione, et ab omnium saecularium seruitutum molestia secura et inmunis aequaliter, sine expeditione et arcis munitione, permaneat: ut mihi clemens et mise-

ricors rerum conditor ad uicissitudinem huius munificenciae emolumentum largitur, mercata piaculorum praeterita indulgeat, praesentia emendet, contra futura clipeum potentatus apponat. Si quis uero hanc donationem atque libertatem augere uoluerit, sit merces eius cum sanctis angelis dei. Alioquin si quis diabolica fraude deceptus infringeret uel mutare desiderat, sciat se separatum a consortio sanctorum nisi satisfactione emendauerit. Scripta est haec singrafa in publico loco qui dicitur at Uudegeate anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCLIX. Indictione III. coram ydoneis testibus quorum nomina infra clare patescunt.

✠ Ego Æþelred rex hanc donationis cartulam propria manu cum signo crucis confirmaui. ✠ Signum manus Alhferð episcopi. ✠ Signum Heahmundi episcopi etc. ✠

CCCI.

AELFRED, 871.[1]

✠ In nomine domini Ic Elfred dux and Ethelred archebiscop & þo higen at Cristes cheriche habbez wise ared embe þet land at Chertham þet is þanne þet Elfred efter his dage hauez bequeþe þet land at Chertham in to þan higen to ogne eyte an gef þat sy þet higen þas londes enye men unnen willen buten em seluen þanne sellen hi hit Elfredes biernen oþer his meyn suithen suo hi willet an þo yrede þet he wiht hygen arede suo on fye suo on ferme suo hwader he abidden mage and se archebiscop selht Elfrede þet land a croindune his dages to brukene and þanne Elfredes uorsith bitideþ and his biernes þos londes be þisne þanne begete hi hem land gef hi mage at swiche louerde suo þer þanne sy and at þan hygen And gef eni man agt opathe embe þet lande at Chertheham

[1] A translation from the Saxon original, made towards the end of the twelfth century.

þanne haueþ Elfred yhialde herewynne hwer on eyhwet bi worde auriten is hwam him self hit yþauith to anwolde And þat wes on burg yred biuore þan wyten þe hire names hier bineþen awritene synden Eþelred archebiscop Eþelwald dux Elfred dux Biornhelm abot Eardwolf abot Ceolmund Sywolf Edmund & halle hysen.

CCCII.

* AETHELRED OF WESSEX, 867—871.

✠ Regnante imperpetuum domino nostro Ihesu Christo! Rixiende ure dritte halende Crist . ich Atheldred mid godes giue Westsaxne king mid leue and eþeafunghe mine ðare seleste wiotene. Ich forgiue and selle for me selfne minre saule to alesnesse minne ðam leueste and itreweste alderman Elfstane alchene idal landes in þare istowe þe is inemned be Chiselburne fif hide . him to habenne and to brukende on elche halue . þat is þanne þat it bie isien fre of al ikenelricre and alder domelere þinghe an iwitradenne an of elchene þinghe butan fierde and angieldes. And het it acheliche fre þurȝwine habbe suelcman suo alse ich it habbe gief donne huelman be segen þat he þis giue . and sale ieche oð manifelde wille iache him almiȝti god alle goode here for wolde and his igaste furch . agiue þa ache reste in ðam towarde liue. If þat ilimpe þat oni man þurch deules lore and for þeses middelerdes idle þinghe on onni idale ilitel oþer michel þis ibreke oþer iwanie wite he hine fram alle leaffulle inne þese iworlde asceaden and he des sel in domes deghe be foren Criste rich agieldende bute he it are her on worlde mid richte ibete.

Ðises landes freols was iwriten in þare stowe þat is inemned at Wudegate beforen þese wetene þe here

namen her beneþen amerkede standen . Aþeldred rex ✠. Ealferð episcopus ✠. Heahmund episcopus, etc. ✠.

CCCIII.

WERFRITH, 872.

✠ Regnante inperpetuum domino nostro Ihesu Christo, cunctaque non solum coelestia sed etiam terrestria legibus aequitatis imperium gubernante! Cuius uidelicet anno incarnationis humanae DCCC.LXXII. indictione V. Ego Uuerferð gratia dei largiflua, gratuitoque munere ab intonante ac regnante, Huuicciorum antistes, et unianima licentia illius familiae in Uueogorna ceastre aliquam iuris nostri Eanuulfo regis ministro, pro sua amicitia et placabili pecunio .XX. manecusis auri probatissimi donans trado, id est, duas mansiones on Hnuthyrste sibi dies suos feliciter possidendum, et post se tribus haeredibus qualibuscumque uoluerit, relinquendum; ea uero ratione, ut temporibus supradictorum haeredum transactis haec praefata terra, sine contradictione uniuscuiusque, ad illud monasterium quod nominatur Stretford reddatur. Hoc est autem, supra nominatus episcopus potissimum consentiebat proxima afflictione et immenso tributo barbarorum, eodem anno quo pagani sederunt in Lundonia; et ideo nunc rogamus et obsecramus cuiuslibet personae homines, ut haec nostra consentio inuiolata ac stabilis posterum perseueret. Augentibus et seruantibus hoc donum diuina benedictio amplificetur, minuentibus ac spoliantibus ultio demonica imponetur, nisi digna, ut optamus, satisfactione coram deo et hominibus emendauerit. Testibus autem hiis consentientibus quorum nomina infra signaculo almae crucis karaxantur.

✠ Ego Werferð, mellifluo dono dei omnipotentis largiente, episcopus hanc donationem signo sanctae

crucis confirmo. ✠ Ego Aeðelheard praepositus consensi. ✠ Ego Beornferð presbiter consensi. ✠ Ego Eatferð presbiter consensi. ✠ Ego Wulfhere presbiter consensi. ✠ Ego Alhhere presbiter consensi. ✠ Ego Eadwald. ✠ Ego Berhthelm. ✠ Ego Hehred. ✠ Ego Eared. ✠ Ego Burgheard. ✠ Ego Wigheard. ✠ Ego Beornferð. ✠ Ego Wigberht. ✠ Ego Aeðered. ✠ Ego Wynhelm.

CCCIV.

AETHELRED, DUKE OF MERCIA, 872—874.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Æðelred, deo adiuuante, Merciorum dux, hanc cartam Cuðulfo, ministro regis, pro illa terra Marnan cliue, id est, x. manentium fieri concessit, quam terram Cered, propinquus illius Cuðulfi, cum mille siclis a Burhredo, rege Merciorum, adquisiuit, ac, post mortem suam, suae uxori Uuerðryðe ad optinendam donauit. Tunc ille Cuðulf a praefata muliere, Romam cupienti pergere, in praesentia Uuerfriði episcopi, omniumque optimatum prouinciae Huicciorum, cum probabili pecunia comparauit. Sed ille Æðelred, praefata Uuerðryðe sub iuramento affirmante, supradictae terrae libellum a paganis arreptum esse, cum consensu omnium Merciorum senatorum, alium scribere iussit, ut ille Cuðulf illa terra, ut sibi placeret, perhenniter perfrueretur, et cui donare uellet, sine impedimento ullius personae, licentiam haberet. Ipse uero postmodum diuino prouocatus instinctu, hanc eandem terram aecclesiae Uuigrecestre, pro salute et remedio animae suae, donauit. This synd þa landgemaeru etc. Et hic infra nomina testium conscripta liquescunt.

✠ Ego Burhred, rex Merciorum, hanc libertatem praescriptam mea manu consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelsuuyð regina consensi. ✠ Ego Werefrið epi-

scopus consensi. ✠ Ego Æðelred dux consensi. ✠ Ego Alhhelm dux. ✠ Ego Eadnoð dux consensi. ✠ Ego Ælfred dux. ✠ Ego Uulfsige minister. ✠ Ego Wifrið minister.

CCCV.

WERFRITH.

✠ In usses dryhtnes noman haelendes cristes ic Uuerfrið biscop mid alles ðæs heoredes leafe on weogorna ceastre ge gunges ge aldes selle cyneswiðe minre megan ðreora hida lond on alhmunding tune ðæs fif hida ðe higen me gebocedan aer on ðreora monna dæg Nu gewrite ic hit eft hire mid hina leafe ðæt ðreora hida lond on ðreora monna daeg and heo hæbbe ða wudu-raeddenne in ðæm wuda ðe ða ceorlas brucað and ec ic hire lete to ðæt ceorla graf to sundran and elles ðæt twega hida lond and ða ceorlas and se alhmunding snæd here into preosda byrig ða hwile hit unagaen seo ond cyneswið hit to nængum oðrum men ne lete ða hwile hit unagaen se butun to hire bearna sumum swa hweolcum swa heo ðonne wille gif heo lifigen gif heo ðonne ne lifigen lete hit to sweolcum hire mega swelce hit hire to geearnigan wille ond ic Uuerfrið biscop biddu and halsigu ðæt ðis ðreora hida lond and ec ðæt twega ðonne hit agæn seo ðæt hit se agefen into clife to ðæm biscoprice butan eghweolcum wiðercwide ond ec ic uuerfrið biscop and all higen halsigað usse æftersylgend ðæt heora nænig ðæt gefe gewonige aer hit swa agæn se swa hit on ðissum gewrite stondeð and all higen eodan to minum bure on weogorna ceastre and me saldan heora hondsetene ðisse gerædnesse ðara noman her beneoðan awriten stondað and heo hit haebben eghwæs to freon butun agefen elce gere ðreo mittan hwætes to ciricsceatte to clife.

✠ Werfrið episc.
✠ Cynhel(m) abb.
✠ Werfrið pre.
✠ Ecfrið pr.
✠ Wighard.
✠ Berh(t)helm.
✠ Eardwulf.
✠ Wulfred.
✠ Berh(t)helm.
✠ Cynah.
✠ Eamberht.
✠ Wullaf.
✠ Cynhelm.
✠ Cenfrið.
✠ Cynhelm.
✠ Heahred.
✠ Wulfgar.
✠ Eardwulf.
✠ Cynelaf.
✠ Wigfrið.
✠ Wulfric.
✠ Ceolhelm.

CCCVI.

CEÔLUULF OF MERCIA, 875.

✠ In nomine sanctae et indiuiduae Trinitatis! anno eiusdem incarnationis humanae .DCCC.LXXV. indict. VII. Ego Ceoluulf gratia dei gratuita largiente rex Merciorum, aliquid mihi in elemosinam donare praecogitaui, ut sempiternae mercedis portionem acceptarem. Ideo rogatus a Uuerfriðo antistite Huicciorum et familia in Uueogernacestre, istam libertatem cum meorum omnium unanimo consensu episcoporum et principum ac etiam cunctorum optimatum nostrae gentis, perpetualiter donaui, ut tota parochia Hwicciorum a pastu equorum regis, et eorum qui eos ducunt, absoluta et secura permansisset; et ille episcopus dedit regi Ceoluulfo sex manentes, ubi appellatur Daegles ford, et hoc diuinum seruitium pro expiatione peccaminum Ceoluulfi regis diffiniunt, ut in illis monasteriis, in quibus praenominata seruitus persolui deberet, memoria et oratio dominica cotidie ad coelum mitteretur, quamdiu Christiana fides in ista gente seruaretur. Tunc etiam supradictus rex antenominato episcopo dedit .LX. mancusos auri, ea conditione, ut ipse istam terram habuisset et tribus haeredibus quibus uoluisset,

post se relinquisset, et post dies istorum haeredum antedicta terra ad Uueogernensem ciuitatem rediret, pro anima Ceoluulfi regis et posterorum illius, et tamen libertas supradicta perpetualiter permaneret. Omnipotens deus illos custodiat, qui hoc donum custodire dignentur, et qui uiolare temptauerint, sciant se rationem reddituros in tremendo examinis die. Hii sunt testes et confirmatores huius donationis quorum nomina infra signo sanctae crucis notantur.

✠ Ego Ceoluulf rex Merciorum, hanc conditionem propria manu confirmo. ✠ Ego Eadberht episcopus consensi. ✠ Ego Uuaerferð episcopus consensi. ✠ Ego Deorlaf episcopus. ✠ Ego Beorhtnoð dux. ✠ Ego Aeðelhun dux.

CCCVII.

EARDWULF, 875.

In nomine dño regnantis per omnia ac disponentis ubique omnia cuius melliflua largitate ditatus ego earddulfus dabo ac concedo amico meo wighelmo aliquã partẽ terre iuris mei ðæt is an swulung and an iocleta in illo loco ubi ab incolis dictũ est æt Hãme cũ eadẽ libertate quã ælfredus rex Occidentaliũ saxonũ nec non æt cantwariorũ mihi in ius propriũ cũ multorũ fideliũ testimonio donauit hec facio pro eius competenti atque mihi placabili pecunia quã ab eo accepi id est . c . uiginti mancusas auri purissimi ista ætenim terra prefata his terminibus undiq: circũcincta ∻ In oriente hã fleot in occidente puplica strata in aquilone hiredes seota to presta tune 7 se mersc se to ðam ilcan lande be limpð quæ ælfredus rex ad augmentũ predicte donationis tradidit æt in meridie puplica strata oð ðane ford isti sunt termini huius prenominati marisci in oriente hiredes mersc to presta tune in occidente heferfleot in aquilone hã fleot in meridie illa ipsa ter-

ra æt hãme and an cinges bocholte fif wena gang frã lacũ oð sumermessan hæc omnia dabo ei in sempiternã hæreditatẽ sibi habendũ æt possidendũ feliciterq: in dies eius perfruendũ æt post dies eius cuicumq: ei herede placuerit derelinquendũ liberã per omnia habeat potestatẽ intus æt foris magnis ac modicis notis atq: ignotis cũ cãpis siluis pratis pascuis piscationibus omnibusq: ad eã rite hac recte pertinentibus hoc ipsumq: omnib: successorib: nr̃is in nomine omnipotentis đi obseruare praecipimus ut quãdiu cristiana fides in terra seruetur libera ab omni regali seruitute æternaliter permaneat nisi his tantũ trib: causis id ÷ expedicione æt arcis munitione pontisq: constructione si quis ħ hoc seruare uoluerit seruetur ei eterna benedictio in celis si ħ absit quot non optamus ut alicuius personis homo diabolica temeritate instigatus surrexerit qui hanc donationẽ infringere uel minuere temptauerit sciat se rationẽ esse redditurũ æt a đo et angelis eius in die iudicii separatũ nisi antea digna satisfactione đo et hominib: hoc emendare uoluerit actũ est ħ hec donatio anno dominice incarnationis DCCCLXXV°. indict̃. V°. VIII. his testib: consentientib: hac conscribentib: quorũ ic nomina infra hac in scedula caraxsant̃.

ego ælfred gratia đi rex hanc libertatẽ donationis meae consensi manuq: mea propria roboraui et subscripsi

ego æðeredus archiep̃s consensi et subscripsi.
ego oswealdus filius regis ɔ.s̃ 7 sƀ.
ego ælfstan dux. ɔ.s̃ 7 sƀ.
ego beorhtulf dux. ɔ.s̃ 7 sƀ.
ego sigulf. m̃. regis. ɔ.s̃. 7 sƀ.
ego sighelm. m̃. regis. ɔ.s̃. 7 sƀ.
ego odda. m̃. ɔ.s̃. 7 sƀ.
ego mired. m̃. ɔ.s̃. 7 sƀ.
ego oswulf. m̃. ɔ.s̃. 7 sƀ.
ego wulfstan. m̃. ɔ.s̃. 7 sƀ.

ego heahulf. m̃. ɔ.s̃. 7 sƀ.
ego cenweald. m̃. ɔ.s̃. 7 sƀ.
ego ceolmund. m̃. ɔ.s̃. 7 sƀ.
ego hereweald. m̃. ɔ.s̃. 7 sƀ.
ego eadmund. m̃. ɔ.s̃. 7 sƀ.
ego osweald. m̃. ɔ.s̃. 7 sƀ.
ego eanulf. m̃. ɔ.s̃. 7 sƀ.
ego wulfhere. prƀ 7 aƀ. ɔ.s̃. 7 sƀ.

Itē ad stabilitatē eiusdē donationis ego plegmundus misericordia đi archiep̃s ɔ.sensi et subscripsi.

ego beornhelm prƀ 7 aƀ ɔ.s̃.
ego beornheah clr 7. aƀ ɔ.s̃.
ego beahstan prƀ. ɔ.s̃.
ego wynhelm prƀ. ɔ.s̃.

CCCVIII.

CEÔLUULF OF MERCIA, 875.

✠ In nomine sanctae et indiuiduae Trinitatis! Anno dominicae incarnationis DCCC.LXXV. ego Ceoluulf, gratia dei gratuita largiente, rex Merciorum, aliquid in elemosinam donare praecogitaui, ut sempiternae mercedis portionem acciperem. Iccirco rogatus a Uuerfrido, episcopo Huuicciorum et familia in Uuigornacestre, concessi monachis deo famulantibus in monasterio Uuigornensi, quod constructum est in honore sanctae et perpetuae matris ac uirginis Mariae, quandam ruris portiunculam, uillam scilicet quam ruriculae Uferebreodun uel Uferebiri appellant, VI. cassatorum, cum duabus uillulis, Cantuaretun uidelicet et Peonedoc, et cum omnibus ad eam pertinentibus, campis scilicet, pratis et siluis. Eo quoque iure tenoris, ut ab omnibus mundanis negotiis, pro redemptione animae meae, semper sit libera, praeter expeditionem dumtaxat et emendationem pontis et arcis. Hanc uero libertatem, quam ego apposui, cum con-

sensu omnium meorum episcoporum et principum ac optimatum nostrae gentis, siquis custodierit, omnipotens deus illum custodire dignetur. Siquis autem infringere uel uiolare temptauerit, sciat se rationem ponere, cum districtus iudex orbis tremendus aduenerit.

✠ Ego Ceoluulf, rex Merciorum, hanc conditionem propria manu confirmo. ✠ Ego Uuerfryð episcopus consensi. ✠ Ego Eadbertus episcopus conscripsi. ✠ Ego Beornoð dux consensi. ✠ Ego Æðelhun dux conscripsi. ✠ Ego Æðeluuold dux consensi. ✠ Ego Alhferð dux. ✠ Ego Cyred. ✠ Ego Heahstan. ✠ Ego Ecgberht. ✠ Ego Eadbald. ✠ Ego Wulfsige. ✠ Ego Eanuulf. ✠ Ego Beornfyrð. ✠ Ego Turhtredus.

CCCIX.

* AELFRED OF WESSEX, 878.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Omnia regna huius uitae labentis regnorumque dispensatores ab initio istius saeculi cum uelocitate deficientes, transeunt. Ideo fugitiuis et mortalibus rebus aeterna gaudia promerenda sunt. Quapropter ego Ælfred, diuina ordinante misericordia, Occidentalium Saxonum rex, pro remedio animae meae et criminum meorum absolutione, aliquantulam agri partem, id est, decem cassatos, in loco ubi dicitur Suðtun ad insulam Clitonum, quae Anglice usitato onomate Aeðelingaeg nuncupatur, ad supplementum monasterialis uitae, monachis ibidem sub regulari exercitio deo omnipotenti deuote seruientibus, animo uolenti largitus sum; hancque libertatem praefato monasterio deuota mente donaui, cum pratis, pascuis, riuulis, et omnibus rebus ad eam rite pertinentibus, et ab omnium regalium tributorum, et exactione operum,

atque poenalium causarum, absque expeditione sola, arcis, et pontium structura, secura, immunis et libera perpetualiter permaneat. Et qui hoc augere uoluerit, augeat deus bona illius in regione uiuentium. Si autem aliquis, quod absit, superbiae fastu inflatus, et tyrannica potestate illectus, hoc infringere et irritum facere conatus fuerit, sciat se ab omni aecclesia Christianorum anathematizatum, et in die iudicii coram Christo et angelis eius nisi ante emendauerit, rationem redditurum esse. Praefata uero terra et donatio huius agelli his terminis circumspecta patescit etc. Scripta autem est haec scedula huius donationis anno ab incarnatione Christi DCCCLXXVIII. indictione IIII[ta] his testibus consentientibus, quorum nomina patescunt.

✠ Ego Ælfred rex hanc meam donationem cum signo sanctae crucis corroboraui. ✠ Ego Ealferð episcopus, etc.

CCCX.

AELFRED, 871—878.

✠ Ðis is þe quide þat Alured king ian in to Sceaftesburi gode to loue and seint Marie and alre godes halegen mine saule to wearne on halre tungan ꝥ is an hund hide mid mete and mid manne al so it stant . and mine dochte Agelyue forð mid þare erie in to þan menstre for þanne hic was on broken ihadod . and mine socne in to þan menstre þat ic selue achte þat is forsteal . and hamsocne and mundebreche . and þis sent þare landiname . þe ic þider iunnen habbe . þat is at Dunheued and at Cumtune XL . hide . and at Hanlee . and Gissic XX hide . and at Terente X hide and at Ywern . XV . hide . and Funtemel XV hiden. And þis is to witnesse Adward mine sune . and Aþered arcebisceop and Alcheferd bissop and Adelheach

bisceop and Wlfhere alderman and Adwlf alderman and Cuðred alderman and Tumbert abbot and Midred mine þegen and Aþelwulf et Osric and Berthful and Cyma. And loke hwa þeses awande . habbe he Godes curs . et sainte Marien and alle godes haleges ac on ecnesse. Amen.

✠ Ego rex Aluredus, in honore dei et sanctae Mariae uirginis et omnium sanctorum, dono et concedo uiuens et in prosperitate adhuc uigens, Sceptoniensi aecclesiae centum hidas terrae cum hominibus et aliis pertinentiis, quemadmodum modo se habent, et Ayleuam filiam meam cum eisdem, quae cogente infirmitate in eadem aecclesia facta est sanctimonialis. Praeter haec iura quae ad coronam meam pertinent, scilicet forsteal et hamsockne et munbreck. Et haec sunt nomina terrarum quas supradictae aecclesiae dedi et concessi; Dunehefda et Kuntune quadraginta hidas; in Henlee et Gersicg uiginti hidas; in Tarente decem hidas; in Hyuuerna quindecim hidas; in Funtemel quindecim hidas. Huius rei testes sunt, Edwardus filius meus, Athelredus archiepiscopus Alfredus episcopus, et Adelheacus episcopus et Uulfere, Raduulfus, Kudredus ealdreman, Turebertus abbas, Mildredus et Atheluulfus et Osricus et Berthuulfus et curia mei. Quicunque haec auerterit sit a deo et sancta Maria uirgine et omnibus sanctis maledictus in aeternum. Amen.

CCCXI.

AETHELRED, DUKE OF MERCIA, 880.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo, cuius imperio huius saeculi labentis prosperitas in aduersis successibus sedulo permixta et conturbata cernitur, omniaque uisibilia atque desiderabilia pomparum mundi ornamenta ab ipsis amatoribus suis cotidie fugiendo transeunt! Quapropter quique

sapientes ac beati cum his fugitiuis saeculi aeterna gaudia iugiter mansura coelestis patriae magnopere mercanda sunt. Quapropter ego Aeðelred, gratia domini largiflua concedente, dux et patricius gentis Merciorum, cum licentia et impositione manus Aelfredi regis, una cum testimonio et consensu seniorum eiusdem gentis, episcoporum uel principum, pro redemptione animarum nostrarum, et pro sospitate nec non et stabilitate regni Merciorum, nobis in aeternam elemosinam, quandam ruris portionem domino deo et sancto Petro, liberatam ab omni tributo regali, magno uel modico, noto uel ignoto, hoc est, aet Berhtan uuellan .VI. mansiones, et aet Uuaetlinctune .VIII. cum omnibus pertinentibus ad rura eadem, in siluis et in campis, sicut exterius finibus certis dinota consistunt, ad aecclesiam illam quae uocatur aet Readenoran pertinentes, utrasque terras in unam possessionis haereditatem, id est, ad episcopalem sedem, scilicet Uuigornensis ciuitatis, plena uidelicet mentis deuotione concedendo humiliter donauimus. Insuper etiam huic donationi in augmentum sex homines, qui prius pertinebant ad uillam regiam in Beonsinctune, cum omni prole stirpeque eorum, ad eandem conscripsimus aecclesiam, cum consensu praefati regis et eorundem optimatum meorum; ut, sine contradictione alicuius nobilis uel ignobilis, semper ad terram aecclesiae supradictae pertineant, in sempiternam haereditatem haec possidenda donauimus. Si qui autem, quod absit, ausum philargire, hoc nostrum donationis donum in aliqua corrumpenda foedare pertemptent, sciant se rationem reddituros in die iudicii cum Anania et Saphira, nisi prius digna satisfactione emendare maluerint. Acta sunt haec anno dominicae incarnationis DCCCLXXX. indictione uero V[a].

Ðis caron ðæra manna noman ðe gewritene caron from binsinctune to readanoran to ðæt biscceopricc to Wigerancastre mid heora teame ⁊ mid ðy tuddre ðe

from him cume a on ece yrfewardnesse. Alhmund. Tidulf. Tidheh. Lull. Eadwulf. Haec nomina sunt, qui hanc libertatis donationem consentientes signo crucis subscripserunt.

✠ Ego Aelfred rex consensi et subscripsi. ✠ Ego Aeðered dux hoc nostrum donum signo crucis confirmaui. ✠ Ego Aeðelflaed coniunx subscribens confirmaui. ✠ Ego Uulfred episcopus. ✠ Ego Uuerfrið episcopus. ✠ Ego Deorlaf episcopus.

CCCXII.

* AETHELUULF, 880.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Ego Aeðelulf, rex Saxonum, dabo pro remedio animae meae terram ad aecclesiam sancti Andreae apostoli Christi et Suuiðuulfo episcopo aliquam partem in illo loco quae dicitur Cucolanstan atque aecclesiam sancti Michaelis archangeli. Haec sunt termini etc. ut habeat et possideat et cuicunque uoluerit illo uiuente seu moriente derelinquat, et post se tradendum concedamus liueram ab omni seruitute cum omnibus ad se rite pertinentibus, cum furis comprehensione, et cum omnibus rebus quae ad aecclesiam sancti Andreae pertinent, cum campis, siluis, pratis, pascuis, paludibus, in minimis et in maximis, notis et ignotis. Si quis uero, quod absit, haeredum successorumque nostrorum donationem immutare aliter uel minuere studeat, sciat se imprimis omnipotentis dei iram incurrere, et uiuentem in hac uita benedictione carere, et in nouissimo maledictione subiacere. Qui uero haec augenda custodierit, nihilque inrogarit aduersi, sit benedictus in saecula saeculorum. Amen. Scripta est haec cartula anno dominicae incarnationis domini nostri Ihesu Christi DCCCLXXX. indic-

tione XIII. his testibus consentientibus et subscribentibus, quorum hic nomina infra tenentur ascripta.

✠ Ego Aeðelred archiepiscopus cum signo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Suuiðuulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Aeðeluuald dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Beornuulf dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ealhmund miles consensi et subscripsi. ✠ Ego Beornuulf miles consensi et subscripsi. ✠ Ego Beorhtuulf miles consensi et subscripsi. ✠ Ego Deoruulf miles consensi et subscripsi. ✠ Ego Ceolbald miles consensi et subscripsi. ✠ Ego Ealhhere miles consensi et subscripsi. ✠ Ego Deoring miles consensi et subscripsi. ✠ Ego Beornhelm minister regis consensi et subscripsi. ✠ Ego Osmund minister regis consensi et subscripsi. ✠ Ego Beorhtred minister regis consensi et subscripsi. ✠ Ego Noðhelm minister regis consensi et subscripsi.

Hæc sunt prata æt Coðam duos agros æt Scite Cocce, oðer healf æcer mæde.

CCCXIII.

AETHELRED, 883.

✠ Saeculi namque labentis tempora sicut umbrae fugientes sic ueślociter tranant, uarieque euentuum status in cogitationes hominum conscendunt. Ideo omnes firmas statutiones nostras litterarum serie confirmamus ne posteris cadant ex memoria praecedentium decreta patrum; Grecorum talibus exemplis statuta sunt, qui quod scire uolunt litteris tradunt, ne ex memoria labetur. Estque nobis necesse praemeditandum in fugabundis temporibus saeculi quomodo ad aeternam felicitatem peruenire ualeamus; quia cuncta quae uidentur fugitiua sunt et caduca, quae autem non uidentur perhenniter sunt manentia . for þære wisan ic Æðelræd ealdorman inbryrdendre godes gefe ge-

welegod 7 gewlenced mid sume dæle Mercna rices for godes lufan 7 for alesnessa minra gylta 7 synna 7 for benum abbodes 7 ðære heorædene æt Berclea 7 eac for ealre Merce ic heo gefreoge ecelice ðæs gafoles ðe hio nu get to cyninges handa ageofan sceolan of ðam dæle þe þær ungefreod to lafe wæs ðære cyningfeorme ge on hlutrum alað . ge on beore ge on hunige . ge hryþrum . ge on swynum . ge on sceapum. And þæt ic dyde for hiora godcundre gebedredenne . 7 for þan eac þe hio me hiora landes sumne dæl in ece ærfewerdnesse to forleortan that is æt Stoce twelf hida and ðritig mancusa goldes hio sealdan eác me . 7 ꝥ ic ꝥ mynster fram æghwelcum gafolum gefreoge þe to þiode hlafarde belimpeð litles oððe micles cuðes ge uncuðes butan angilde wið oþrum and fæstengewerce and fyrdsocne 7 brycggeweorce . 7 ꝥ ic do mid Ælfredes cyninges leafe . 7 gewitnesse . 7 mid ealra Myrcna witena godcundra hada 7 woroldcundra. And nu æft ꝥ ilce land æt Stoce ꝥ is twelf hida ic selle Cynulfe Ceoluhtes suna . in ðreora manna dæg for syxtigum mancesa clænes goldes æghwelces þinges to freon ge wið cyning . ge wið ealdorman . ge wið gerefan æghwelces þeodomes lytles and micles butan fyrdsocne . and fæstengeworce . and brycggeworce . and angylde wið oðrum 7 noht út to wite. Ond we beodað ꝥ nænig mon on Ceoluhte ge sib oððe fremde hit gereafige in ænigum þingum þa hwyle ðe he lyfie . for ðon þe he hit geearnode æt Mercna hlafordum mid rihtre eadmodnysse. Ond nu we beodað in godes almihtiges naman ꝥ ðes bufancwedena freodom þæs mynstres æt Berclea 7 eac sio geofu þæs landes þe we Cynulfe syllað in ðreora manna unbereafod ðorhwunige on ēcnesse . on þas gerad ꝥ æfter Cynewulfes 7 his erfewerda twega þæt twelf hida land æt Stoce butan ælcum wiðercwide sio agefen to Wigorna cestre þam bisceopstole for Æðelred ealdormon 7 for ealle Merce him to ecre

ælmessan. Eac we biddað 7 alsiað in naman ðære halgan þrinesse that gif hwelc mon sio that he mid yfle wyllan oht ðæs abrecan wylle ðe ōn ðisse cartan awriten is . wite he thonne ꝥ hē hit dē ofer godes est 7 ofer ealra his haligra and eāc ofer monna godcundra hada 7 woroldcundra elces ðæra þe ænig riht geþencean cunne oððe wylle 7 he hit gebete beforan þam heahsetle ðæs ecean deman butan he hit ǣr mid rihtre bote gebetan wille gode 7 monnum. Acta est autem huius donationis munificentia anno dominicae incarnationis DCCC.LXXXIII. indict. autem I. his testibus consentientibus et subscribentibus, quorum hic nomina notescunt.

✠ Ego Ælfred rex huius traditionis munificentiam signo sanctae crucis adfirmo. ✠ Ego Æðelred dux hanc meam donationem signo sanctae crucis inpono. ✠ Ego Wulfred episcopus consensi. ✠ Ego Werferð episcopus consensi. ✠ Ego Deorlaf episcopus consensi. ✠ Ego Æðelferð dux consensi. ✠ Ego Earduulf consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelwold dux consensi. ✠ Ego Eadnoð consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfred consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelhun abbas consensi et subscripsi. ✠ Wigheard presbiter. ✠ Wighelm. ✠ Luda. ✠ Wilferð. ✠ Ecghun. ✠ Acha.

Terra autem ista hiis circumcingitur terminibus, etc.

CCCXIV.

AELFRED OF WESSEX, 880—885.

✠ Ic Ælfred cingc, mid godes gife 7 mid geþeahtunge Æðeredes ercebisceopes 7 ealra Westseaxena witena gewitnesse, smeade ymbe mīnre sāwle þearfe, 7 ymbe mīn yrfe ðæt me god 7 mīne yldran forgeafon, 7 ymbe ðæt yrfe ðæt Aðulf cingc, mīn fæder, ūs þrim gebrōðrum becwæð, Aðelbolde 7 Æðerede 7 me, 7

swylc ûre swylce lengest wǽre, ðæt se fenge tô eallum. Ac hit gelamp ðæt Æðelbold gefôr, 7 wyt Æðered, mid ealra Westseaxena witena gewitnesse, uncerne dǽl oðfæstan Æðelbyrhte cincge, uncrum mǽge; on ða gerǽdene ðe he hit eft gedyde unc swâ gewylde swâ hit ðâ wæs, ðâ wit hit him oðfæstan, 7 he ðâ swâ dyde, ge ðæt yrfe, ge ðæt he mid uncre gemânan begeat, 7 ðæt he sylf gestrŷnde. Ðâ hit swâ gelamp ðæt Æðered tô feng, ðâ bæd ic hine, beforan ûrum witum eallum, ðæt wyt ðæt yrfe gedǽldon, 7 he me âgeafe mînne dǽl. Ðâ sæde he me, ðæt he nâht eâðe ne mihte tôdǽlan, forðon he hæfde ful oft ǽr ongefangen: 7 he cwæð ðæs ðe he on uncrum gemânan gebrûce 7 gestrŷnde, æfter his dæge he nânum menn sel ne ûðe ðonne me: 7 ic ðæs ðâ wæs wel geþafa. Ac hit gelamp ðæt we ealle on hǽðenum folce gebrocude wǽron; ðâ spræce wyt ymbe uncre bearn, ðæt hŷ sumre âre beþorftan, sǽlde unc on ðâm brocum swâ unc sǽlde: ðâ wǽron we on gemôte æt Swînbeorgum; ðâ gecwǽdon wit on Westseaxena witena gewitnesse, ðæt swâðer uncer leng wǽre, ðæt he geûðe ôðres bearnum ðâra landa ðe wyt sylfe begeaton, 7 ðâra landa ðe unc Aðulf cingc forgeaf be Æðelbolde lifiendum, bûtan ðâm ðe he ûs þrim gebrôðrum gecwæð: 7 ðæs uncor ǽgðer ôðrum his wedd sealde, swâðer uncer leng lifede, ðæt se fenge ǽgðer ge tô lande ge to mâdmum 7 tô eallum his ǽhtum, bûtan ðâm dǽle ðe uncer gehwǽðer his bearnum becwæð. Ac hit gelamp ðæt Æðered cingc gefôr; ðâ ne cŷðde me nân mann nân yrfe-gewrit, nê nâne gewitnesse, ðæt hit ǽnig ôðer wǽre bûtan swâ wit on gewitnesse ǽr gecwǽdon. Ðâ gehŷrde we nû manegu yrfegeflitu: nû ðâ lǽdde ic Aðulfes cinges yrfe-gewrit on ûre gemôt æt Langandene, 7 hit man ârǽdde beforan eallum Westseaxena witum. Ðâ hit ârǽd wæs, ðâ bæd ic hŷ ealle, for mînre lufan, 7 him mîn wedd beâd ðæt ic hyra næfre nǽnne ne oncûðe forðon ðe hŷ on riht sprǽcon, 7 ðæt hyra nân ne wandode nê for mînan

lufan nē for mīnum ege, ðæt hȳ ðæt folcriht ārehton; ðȳlæs ǣnig man cweðe, ðæt ic mīne mǣgcild, oððe yldran, oððe gingran, mid wō fordēmde. 7 hȳ ðā ealle tō rihte gerehton 7 cwǣdon, ðæt hȳ nān rihtre riht geþencan ne mihtan, nē on ðām yrfe-gewrite gehȳran: nū hit eall āgān is on ðæron oð ðīne hand: ðonne ðū hit becweðe 7 sylle swā gesibre handa swā fremdre, swāðer ðe leōfre sȳ: 7 hī ealle me ðæs hyra wedd sealdon 7 hyra handsetene, ðæt be hyra life hit nǣnig man næfre ne onwende on nāne ōðre wīsan, būtan swā swā ic hit sylf gecweðe æt ðām nyhstan dæge.

Ic Ælfred Westseaxena cingc, mid godes gife 7 mid ðisse gewitnesse, gecweðe hū ic ymbe mīn yrfe wille æfter mīnum dæge. Ǣrest ic an Eādwearde mīnum yldran suna, ðæs landes æt Strætneāt on Triconscire, 7 Heortingtūnes, 7 ða bōcland ealle ðe Leōfheāh hylt, 7 ðæt land æt Carumtūne, 7 æt Cylfantūne, 7 æt Burnhamme, 7 æt Wedmōr; 7 ic eom fyrmdig tō ðām hiwum æt Ceodre ðæt hȳ hine ceōsan on ða gerād ðe we ǣr gecweden hæfdon, mid ðām lande æt Ciwtūne 7 ðām ðe ðærtō hyrað; 7 ic him an ðæs landes æt Cantuctūne, 7 æt Bedewindan, 7 æt Pefesigge, 7 Hysseburnan, 7 æt Sūttūne, 7 æt Leōdridan, 7 æt Aweltūne. And ealle ða bōcland ðe ic on Cent hæbbe, 7 æt ðām nyðeran Hysseburnan, 7 æt Cȳseldene, āgyfe man intō Wintanceastre, on ða gerād ðe hit mīn fæder ǣr gecwæð, 7 ðæt min sundorfeoh ðæt ic Ecgulfe oðfæste on ðām neoðeran Hysseburnan. 7 ðām gingran mīnan suna ðæt land æt Eaderingtūne, 7 ðæt æt Dene, 7 ðæt æt Meone, 7 ðæt æt Ambresbyrig, 7 æt Deone, 7 æt Stureminster, 7 æt Gifle, 7 æt Cruærn, 7 æt Hwītancyrican, 7 æt Axanmūðan, 7 æt Branecescumbe, 7 æt Columtūne, 7 æt Twȳfyrde, 7 æt Mylenburnan, 7 æt Exanmynster, 7 æt Sūðeswyrðe, 7 æt Liwtūne, 7 ða land ðe ðær tō hyran, ðæt synd ealle ðe ic on Wealcynne hæbbe būtan Triconscire. And mīnre yldstan dehter ðæne hām æt Welewe; 7 ðǣre medemestan,

æt Clearan, 7 æt Cendefer; 7 ðǽre gingestan ðone hâm æt Welig, 7 æt Æsctûne, 7 æt Cippenhamme; 7 Æðelme, mînes brôðer suna, ðone hâm æt Ealdingburnan, 7 æt Cumtûne, 7 æt Crundellan, 7 æt Beadingum, 7 æt Beadingahamme, 7 æt Burnhâm, 7 æt Đunresfelda, 7 æt Æscengum; 7 Æðelwolde, mînes brôðor suna, ðone hâm æt Godelmingum, 7 æt Gyldeforda, 7 æt Stǽningum; 7 Osferðe mînum mǽge, ðone hâm æt Beccanlea, 7 æt Hryðeranfelda, 7 æt Diccelingum, 7 æt Sûðtûne, 7 æt Lullingmynster, 7 æt Angemǽringtun, 7 æt Felhhamme, 7 ða land ðe ðǽr tô hyran; 7 Ealhswîðe ðone hâm æt Lambburnan, 7 æt Waneting, 7 æt Eðandûne; 7 mînum twâm sunum ân þusend punda, ǽgðrum fîf hund punda; 7 mînre yldstan dêhter, 7 ðǽre medemestan, 7 ðǽre gingstran, 7 Ealhswîðe, him feowrum, feower hund punda, ǽlcum ân hund punda; 7 mînra ealdormanna ǽlcum ân hund mangcusa, 7 Æðelme, 7 Æðelwolde, 7 Osferðe, eâc swâ; 7 Æðerede ealdormenn ân sweord on hundteontigum mancusum; 7 ðâm mannum ðe me folgiað, ðe ic nû on eâstertîdum feoh sealde, twâ hund punda âgyfe man him, 7 dǽle man him betweoh, ǽlcum swâ him tô gebyrian wille, æfter ðǽre wîsan ðe ic him nû dælde; 7 ðâm ercebisceope .c. mancusa, 7 Esne bisceope, 7 Wærferðe bisceope, 7 ðâm æt Sciręburnan. Eâc swâ gedǽle for me 7 for mînne fæder, 7 for ða frŷnd ðe he fore þingode 7 ic fore þingie, twâ hund punda, fiftig mæssepreostum ofer eall mîn rîce, fiftig earmum godes þeôwum, fiftig earmum þearfum, fiftig tô ðǽre cyrican ðe ic æt reste; 7 ic nât nâht gewislîce hwæðer ðæs feos swâ micel is, nê ic nât ðeâh his mâre sŷ; bûtan swâ ic wêne. Gif hit mâre sŷ, beô hit him eallum gemǽne ðe ic feoh becweden hæbbe; 7 ic wille ðæt mîne ealdormenn 7 mîne þenigmenn ðǽr ealle mid syndan, 7 ðis ðûs gedǽlan. Đonne hæfde ic ǽr on ôðre wîsan âwriten ymbe mîn yrfe, ðâ ic hæfde mâre feoh 7 mâ maga, 7 hæfde monegum mannum ða ge-

writu oðfæst, 7 on ðâs ylcan gewitnesse hŷ wǽron âwritene; ðonne hæbbe ic nû forbærned ða ealdan ðe ic geâhsian mihte. Gif hyra hwylc funden bið, ne forstent ðæt nâht; forðâm ic wille ðæt hit nû ðûs sŷ mid godes fultume. And ic wille ða menn ðe ða land habbað, ða word gelǽstan ðe on mînes fæder yrfe-gewrite standað, swâ swâ hŷ fyrmest magon: 7 ic wille gif ic ǽnigum menn ǽnig feoh unleânod hæbbe, ðæt mîne magas ðæt huru geleânian. And ic wille ða menn ðe ic mîne bôcland becweden hæbbe, ðæt hŷ hit ne âsyllan of mînum cynne ofer heora dæg; ac ic wille [ofer] hyra dæg ðæt hit gange on ða nyhstan hand me, bûtan hyra hwylc bearn hæbbe; ðonne is me leôfast ðæt hit gange on ðæt strŷned on ða wǽpned healfe, ða hwîle ðe ǽnig ðæs wyrðe sŷ. Mîn yldra fæder hæfde gecweden his land on ða sperehealfe, nǽs on ða spinlhealfe; ðonne, gif ic gesealde ǽnigre wîfhanda ðæt he gestrynde, ðonne forgyldan mîne magas, 7 gif hŷ hit be ðan libbendan habban wyllan; gif hit elles sŷ, gange hit ofer hyra dæg swâ swâ we ǽr gecweden hæfdon: forðon ic cweðe, ðæt hî hit gyldan, forðon hŷ foð to mînum ðe ic syllan môt swâ wîfhanda swâ wǽpnedhanda swâðer ic wylle. And ic bidde on godes naman 7 on his hâligra ðæt mînra maga nân nê yrfewearda, ne geswence nân nǽnig cyrelif ðâra ðe ic foregeald, 7 me Westseaxena witan tô rihte gerehton, ðæt ic hî môt lætan swâ freo swâ þeôwe, swâðer ic wille; ac ic, for godes lufan 7 for mînre sâwle þearfe, wylle ðæt hŷ sŷn heora freolses wyrðe 7 hyra cyres; 7 ic on godes lifiendes naman beôde ðæt hŷ nân man ne brocie, nê mid feos mânunge, nê mid nǽnigum þingum, ðæt hŷ ne môtan ceôsan swylcne mann swylce hŷ wyllan. And ic wylle ðæt man âgyfe ðâm hiwum æt Domrahamme hyra landbêc 7 hyra freols, swylce hand tô ceôsenne swylce him leôfast sŷ, for me 7 for Ælflæde, 7 for ða frŷnd ðe heô fore þingode 7 ic fore þingie.

And sēc man eāc on cwicum ceāpe ymbe mīnre sāwle þearfe, swā hit beōn mæge, 7 swā hit eāc gerysne sȳ, 7 swā ge me forgyfan wyllan.

CCCXV.

WERFRITH, 889.

✠ DIUINA fauente gratia . anno eiusdem sacre incarnatiō . DCCC.LXXX.VIIII°. indictiō . VII^a. ego werfryð eps̄ anno pręsulatus mei . XVI. a dilecta mihi familia in ęcclesia weogornensis cui xp̄o iħu auctore deseruio terrā .V. manentiū in uilla qui alchmunding tuun dicitur. quę antea ad monasteriū to clife ꝑtinebat. Cum hominib: ad illā ꝑtinentibus quarum nomina paup inferius scripta sunt . et cum om̄ib: utilitatibus in siluis et in campis dies triū hominum adquisiui. Cuius quidē supra memoratę familie consensu et testimonio et roboratione insignis uexilli in hac pagina firmata consistit illa condicione ut postquā uitā duorū mihi succedentiū heredū terminata sit . iterū sine alicuius contrarietatis refragatione ad ęcclesiam wiogornensem terra pręmemorata reddatur . et tamdiu totius debiti certi ł incerti libera ꝑsistat quā diu in manib: meis meorūue heredum sit . nisi tantum ut omni anno censum aecclesię secundum rectitudinē to clife reddantur. Haec sunt nomina familiæ cuius deuotione mihi terra p̄dicta subscripta signo crucis et firmata concessa ÷.

✠ Ego werfryð eps̄ huic beneficio uexillū sc̄issimū inprimo.

✠ Signū beornheardi pr̄. ✠ Signū berhuni pr̄.
✠ Signū werfryði pa. ✠ Signū cuðbaldi pr̄.
✠ Signū wulfere pr̄. ✠ Signū alchere pr̄.
✠ Signū wulflafi pr̄. ✠ Signū tidbaldi pr̄.
✠ Signū burgheardi diac̄o. ✠ Uuiheard.
✠ Uulfhun. ✠ Cynehelm. ✠ beornferð. ✠ Cynehelm. ✠ wulfred.

CCCXVI.

* AELFRED OF WESSEX, 889.

✠ Sedulo namque nonnullis, et maxime per instantis uitae turbidam discordia rabiem, in hac decrepita finis mundialis canitie, contingere solet, quod simplicem memorabilis praecordii oculum turbines obliuiosae obscenitatis quatientes reuerberant, seu nebulae negligentiam nubiferis deprauationum fuscationibus a recte possessionis iure radiantem iustitiae Phoebum obnubilant; quapropter necesse cuilibet homini est, ut literatoriis apicibus omnia adquisita seu possessa, ob praesentium siue succedentium cautelam, quae a catholicis uel heroicis uiris cuiuslibet personae maioris minorisue potestatis, deo eiusque sanctis per coelorum celsitudinem tradita sunt, etiam testimonio et roboratione ipsorum firmae rationis serie firmentur, rectoque caraxantis stilo in scedulis notentur. Anno igitur postquam almifica celestini luminis gemma, per agrum uirginalis pudicitiae humano generi desiderabilis mistici spiraminis specimine enituit, octingentesimo octuagesimo nono, indictione . vii . cuius denique splendoris et gratiae nobis iubare radiante, ego Ælfred rex Anglorum et Saxonum, et Æðelred subregulus et patricius Merciorum, cum testimonio et licentia seu consensu senatorum, episcoporum seu ducum utriusque gentis, pro releuatione facinorum nostrorum, et pro adquirenda deificae remunerationis requie, Uuærfriðo, eximio Huicciorum antistiti, ad aecclesiam Uueogernensem, in Lundonia unam curtem, quae uerbotenus ad antiquum petrosum aedificium, id est, aet Hwaetmundes stane a ciuibus appellatur, a strata publica usque in murum eiusdem ciuitatis, cuius longitudo est perticarum xxvi. et latitudo in superiore parte perticarum xiii. et pedum vii. et in inferiori loco perticarum xi. et vi. pedum, ad plenam libertatem infra totius rei

sempiternaliter possidendum, in aecclesiasticum ius conscribimus, et concedentes donamus ; et intro urnam et trutinam ad mensurandum in emendo siue uendendo ad usum, siue ad necessitatem propriam et liberam omnimodis habeat ; et totius debiti uel poenae fiscalis, uel publicae rei, nisi ad dominium episcopi aecclesiae Uueogernensis quae intus contingat, absoluta persistat. Si autem foris uel in strata publica seu in ripa emptorali quislibet suorum mercauerit, iuxta quod rectum sit, thelon ad manum regis subeat ; quod si intus in curte praedicta quislibet emerit uel uendiderit, thelon debitum ad manum episcopi supra memorati reddatur ; et semper quamdiu unda sacri baptismatis populi Anglorum siue Saxonum per fidem Christianae religionis aspergentur, seu ipsorum auctoritatis dominio urbs Lundonia habilis subiaceat, ad Uueogernensem ciuitatem subdita persistat. Contestamur et obsecramus unius cuiusque personas hominum, praesentium siue subsequentium, ut hoc nostrum donum inuiolatum et integrum, sicut praesens pagina testatur, permaneat. Si qui uero, ut non optamus, serpentino suggestionis daemonice toxico inflati, huius tramitis seriem in aliquo temptauerint foedare, nouerint se cum Anna et Zaphira herebica aeterni anathematis machera perforandos, nisi prius digna satisfactione emendare maluerint. Haec autem sunt nomina illorum qui huic nostrae donationi testes et consentientes fuerunt, et trophico sanctae crucis uexillo roborantes propriis manibus subscripserunt.

✠ Ego Ælfred rex Anglorum et Saxonum, hanc donationem confirmans, signo crucis subscribo. ✠ Ego Æðelred subregulus et patricius Merciorum hanc donationem signo crucis subscripsi. ✠ Ego Æthelflaed consensi. ✠ Ego Uulfred episcopus consensi. ✠ Ego Alhard episcopus consensi. ✠ Ego Uuærfrið episcopus consensi. ✠ Ego Deneuulf episcopus consensi. ✠ Ego Uulfsige episcopus consensi.

CCCXVII.

DUKE AELFRED, 871—889.

✠ Xp̃. Ic Elfred dux hatu writan 7 cyðan an ðissum gewrite . Elfrede regi 7 eallum his weotum 7 geweotan . 7 ec swylce minum megum 7 minum gefeorum . ða men ðe ic mines erfes 7 mines boclondes seolest onn . ðæt is ðonne Werburg min wif 7 uncer gemene bearn . ðæt is ðonne æt ærestan an Sonderstede 7 on Selesdune XXXII hida . 7 on Westarham XX hida . 7 on Cloppaham XXX hida . 7 on Leangafelda VII hida . 7 on Horsalege X hida . 7 on Netelamstyde VII hida. Ic Elfred dux sello Werburge 7 Alhðryðe uncum gemenum bearne . æfter minum dege . ðas lond mid cwice erfe . 7 mid earðe . 7 mid allum þingum ðe to londum belimpað . 7 twa þusendu swina ic heom sello mid ðem londum . gif hit hio gehaldeð mid ðare clænnisse ðe uncer word gecwædu seondan . 7 hio gebrenge æt sancte Petre min twa wergeld gif ðet godes wille seo ðæt heo ðæt færeld age ; Ond æfter Werburge dæge seo Alhðryðe ða lond unbefliten on Sonderstyde . 7 on Selesdune . 7 on Leangafelda. Ond gif heo bearn hæbbe . feo ðæt bearn to ðæm londum æfter hire . gif heo bearn næbbe . feo ðonne an hire rehtfæderen sio neste hond to ðem londe . ond to ðem erfe . 7 swa hwylc minra fædrenmega swa ðæt sio ðæt hine to ðan gehagige . ðæt he ða oðoro lond begeotan mæge . 7 wille . ðonne gebycge he ða lond æt hire mid halfe weorðe. Ond swe hwylc mon swa ðæt sio ðæt ðes londes bruce ofer minne dæg on Cloppaham ðanne geselle he CC peninga eghwylce gere to Ceortesege for Elfredes sawle . to feormfultume. Ond ic sello Æðelwalde minum suna III hida boc londes . II hida on Hwætedune . anes hides an Gatatune . 7 him sello ðærto C swina . 7 gif se cyning him geunnan wille ðes folclondes to ðæm boclonde . ðonne

habbe 7 bruce . gif hit ðæt ne sio . ðonne selle hio him swa hwaðer swa hio wille . swa ðet lond on Horsalege . swa ðet an Leangafelda; Ond ic sello Berhtsige minum mege an hide boclondes on Læncanfelda . 7 ðærto c. swina . 7 geselle hio c. swina to Cristes cirican for me . 7 for mine sawle . 7 c to Ceortesege . 7 ðone oferecan mon gedæle gind mynsterhamas to godes ciricum in Suðregum . 7 in Cent . ða hwile ðe hio lestan willen; Ond ic sello Sigewulfe minum mege . ofer Werburge dæg . ðæt lond an Netelhamstyde. Ond Sigulf geselle of ðem londe . c peninga to Cristes cirican. Ond eghwylc ðara erfewearda ðe æfter him to ðæm londe foe . ðonne ageofen hio ða ilcan elmessan to Cristes cirican for Ælfredes sawle . ða hwile ðe fulwiht sio . 7 hit man on ðæm lande begeotan mæge; Ond ic sello Eadrede minum mege ðet lond on Fearnlege æfter Æðelredes dæge . gif he hit to him gearnian wile . 7 he geselle of ðem londe xxx [sestra] cornes æghwelce gere to Hrofescestre. Ond sio ðis lond gewriten 7 unbefliten æfter Eadredes dæge in Ælfredes reht meodrencynn ða hwile ðe fulwihte sio on Angelcynnes ealonde. Ðeos foresprec . 7 ðas gewriotu . ðe her beufan awreotene stondað . ic Ælfred willio . 7 wille ðæt hio sion soðfæstlice forðweard getrymed me 7 minum ærfeweardum. Gif ðæt ðonne god allmæhtig geteod habbe . ond me ðæt on læne gelið ðæt gesibbra ærfeweard forðcymeð wepnedhades . 7 acenned weorðeð . ðanne ann ic ðæm ofer minne dæg alles mines erfes to brucanne . swa him leofust sio; And swa hwylc mon swa ðas god . 7 ðas geofe . 7 ðas gewrioto . 7 ðas word . mid rehte haldan wille . ond gelestan . gehalde hine heofones cyning in ðissum life ondwardum . 7 eac swa in ðæm towardan life; Ond swa hwylc mon swa hio wome . 7 breoce . gewome him God almahtig his weorldare ond eac swa his sawle are;

Her syndon ðæra manna naman awritene ðe ðeosse wisan geweotan sindon.

✠ Ic Æðered ar.bisc. mid ðære halgan Cristes rode tacne ðas word 7 ðas wisan fæstnie 7 write. ✠ Ælfred dux. ✠ Beorhtuulf dux. ✠ Beornhelm abb̄. ✠ Earduulf abb̄. ✠ Werburg. ✠ Sigfred pr̃. ✠ Beonheah pr̃. ✠ Beagstan pr̃. ✠ Wulfheah. ✠ Æðelwulf pr̃. ✠ Earduulf pr̃. ✠ Beornoð diac̃. ✠ Wealdhelm diac̃. ✠ Wine sb̄ diac. ✠ Sæfreð. ✠ Ceolmund m̃. ✠ Eadmund m̃. ✠ Eadwald m̃. ✠ Siguulf m̃.

CCCXVIII.

* AELFRED OF WESSEX.

✠ Regnante aeternaliter rege omnium saeculorum domino et saluatore nostro Ihesu Christo! Orbita labentis saeculi cotidiano deficit occasu. Hoc quoque indicio fideles quique oppido commonentur, quo bonorum operum exempla perfecte sectantes in patrum beniuolentiae proficiendo successu, temporalium uicissitudine bonorum perpetua et incommutabilia regni coelorum mereantur adipisci gaudia. Quapropter ego Aelfredus fauente omnipotentis dei clementia rex Anglorum, caeterarumque prouinciarum in circuitu persistentium rector ac gubernator gentium, quandam partem telluris in qua monasterium quod sub nomine sanctae Trinitatis et beati Petri apostolorum principis constat honore dedicatum esse atque fundatum et constructum, scilicet locum qui famoso onomate apud Anglos nuncupatur Ceroteseg id est Cirotis insula et .v. mansas apud Thorp, cum omnibus appendiciis illuc rite pertinentibus, scilicet Getinges, Huneuualdesham et Wudeham, ad sustentationem illius monasterii et omnium illuc unanimiter deo seruientium, libenti animo concedo et confirmo; ut illi ibi degentes pro meis non desistant interuenire peccaminibus atque offensionibus meis innumeris. Sit autem supradicta tellus ut taxa-

uimus cum uniuersis quae rite ad se pertinent, uidelicet campis, siluis, pratis, pascuis, stagnis et riuulis, libera et inconcussa et ab omni seruitutis iugo stabilis, firma et exinanita. Si quis autem diabolica illectus cupiditate huius mei decreti diffinitionem et confirmationem irritam fecerit, sciat se in tremendo iudicio rationem redditurum, et ultricibus auerni flammis cum antichristo et eius fautoribus semper arsurum, ibique aeternaliter mansurum, nisi in hac uita satis digne poenituerit.

Hiis igitur limitibus tellus praefata giratur, etc.

CCCXIX.

* AELFRED, Aug. 2d, 891.

✠ Ego Aelfredus gratia dei Anglorum Saxonum rex, meo fideli comite deprecante Berhtulfo nomine, aliquantulum terrae pro commutatione alterius terrae dedi atque perpetualiter concessi, ab omnibus saecularibus negotiis liberam, praeter expeditionem, et pontis arcisue instructionem; est autem ipsa terra quantitate septemdecim manentium in duobus locis constituta, in loco qui dicitur Plyssch, duodecim manentium, et in loco qui dicitur Radingtun, v. manentium. Recepi itaque a praefato comite pro istis terris terram eiusdem quantitatis quam ruricoli Suðtun appellant, iuxta litus maris in pago qui dicitur Dornsetan, et est ipsa terra aequaliter ut superius memorata, liberata. Istis autem circumdatus est terminibus, etc. Acta est haec scriptio huius cartulae anno dominicae incarnationis DCCCXCI. indictione VII. die uero IIII. nonas Augusti. Istis consentientibus testibus, quorum nomina subtus notantur.

✠ Aluredus rex subscripsi. ✠ Berhtulfus dux consensi; cum multis aliis.

CCCXX.

* AELFRED, 892.

✠ In nomine domini! Ego Aelfredus altithroni cuncta creantis ac gubernantis concedente clementia Angol Saxonum rex, Aeðelhelmo meo fideli comiti aliquantulum terrae concedens in aeternam haereditatem dabo, id est decem manentium in loco qui dicitur Norðniwetune. Est autem praedicta terrae partiuncula ab omnibus saecularibus negotiis libera, praeter expeditionem et pontis arcisue instructionem. Haec sunt territoria agelli supra memorati, etc. Facta est autem haec scriptio huius cartulae anno dominicae incarnationis DCCCXCII. indictione X. istis consentientibus testibus quorum nomina subtus notantur.

✠ Aelfred rex Saxonum. ✠ Wulfsige episcopus. ✠ Wulfred dux. ✠ Aeðelred dux. ✠ Eadweard filius regis. ✠ Iohannes presbyter. ✠ Waerulf presbyter. ✠ Deormod cellerarius. ✠ Aelfric thesaurarius. ✠ Sigewulf pincerna. ✠ Byrnstan miles. ✠ Berchtmund miles. ✠ Wulfsige miles. ✠ Aeþelm miles. ✠ Aeðelhelm miles. ✠ Owald miles. ✠ Uchferð miles. ✠ Ocea miles. ✠ Byrhthelm miles.

Conseruantibus et consentientibus huic nostrae donationi perpetua maneat pax, contradicentibus autem uel frangere nitentibus ue, et pars cum traditore Scariot.

CCCXXI.

* AELFRED.

✠ In nomine domini! Ego Aelfredus gratia dei Angol Saxonum rex, una cum consensu uenerabilis familiae Maldubiensis aecclesiae, concedens dono meo

fideli ministro nomine Dudig aliquantulum terrae, id est IIII^or^. cassatorum ad eandem supradictam terram, dono ut habeat atque possideat dies suos et post se tribus haeredibus quibuscunque uoluerit dimittat. Finitis autem diebus trium haeredum, praedicta terra ad aecclesiam sancti Saluatoris in Malduberi, absque omni contradictione in seruitium pristinum redeat. Est etenim antememorata terra libera ab omnibus saecularibus negotiis, praeter expeditionem et pontis arcisue instructionem. Acta autem est haec scriptio huius cartulae, istis consentientibus testibus quorum nomina subtus notantur, in loco qui dicitur Maelduburi, nostro autem uocabulo Maeldunesburg.

✠ Ego Aelfred rex. ✠ Ulfricus episcopus. ✠ Aeþelhelm dux. ✠ Aeþelnoð dux. ✠ Aelfhere. ✠ Deormod. ✠ Beorhthelm. ✠ Ceolwulf. ✠ Aeðeluuald filius regis. ✠ Beornhard. ✠ Uulfric. ✠ Uuerulf. ✠ Ecgwulf.

CCCXXII.

* AELFRED, 895.

✠ OMNIPOTENTIS dei regnantis in æternum pote .... cuius uirtute et sapientia omnes homines uenientes in hunc mundum illuminantur, reges et principes sublimantur, et nationum regna mirabiliter dedicantur! Hac uirtute mirabili et non uiribus docente me almo patre Leone, omnium Christianorum pontifice, bella uici et regna subiugaui; non tamen ego sed Deus fortis et potens in praelio; propterea ego Ælfredus rex Saxonum uestigia patris mei Æthelwulfi cupio imitari, et sicut ille ad luminare beati Petri censum dari ordinauit, ita ego eius germano sancto Andreæ, apostolo Dei auctoris mundi, qui regnum meum augere dignatus est temporibus meis, augeo, do et concedo totam terram meam in oppido de Frekeham

in pago Suthfolcie et terrulam meam in Yselham tibi fideli meo Burrico episcopo Hrobi et ecclesiæ tuæ imperpetuum possidendam trado; cum omnibus suis pertinentiis, paludibus, pasturis, pascuis, pratis, aquis et piscariis et aucupiis, et cum omnibus hominibus meis, seruis et liberis, et aliis iuribus ad eam pertinentibus. Sunt enim . XIII. iugera et XV. mansæ quæ hiis terminis concluduntur, etc. Uolo et præcipio quod hæc donatio mea de terris præmonstratis sit libera ab omni potestate regali imperpetuum, et quod nullus fuget in ea nisi episcopus et eius successores. Unde ego Aluredus, auctoritate regali et potestate mihi a Deo data, uolo quod hæc donatio mea firma et stabilis a successoribus meis æternaliter habeatur. Nec licebit alicui istam uoluntatem meam et donationem mutare, auferre uel minuere; sicut omnipotentis Dei iram et indignationem uitare desiderat. Sed si quis eam augere intendit, augeat sibi Deus dies bonos in hoc sæculo et merita in regno cœlorum: hanc enim donationem feci de consilio carissimorum meorum Plegmundi archiepiscopi et Grimbaldi sacerdotis, Anno incarnationis dominicæ DCCC^{mo} XCV. pro anima patris mei et fratrum meorum Æthelbaldi, Æthelberhti et Æthelredi regum, qui hæreditatem regalem mihi indigno reliquerunt. Uos autem quorum nomina subsequuntur, consentire et subscribere prece mea et amore meo exoraui.

Et ego Plegmundus archiepiscopus Dorobernensis consentio et subscribo ✠. Et ego Æthelbaldus archiepiscopus Eboracensis consentio et subscribo ✠. Ego Æthelstanus Herefordensis antistes consentio et subscribo ✠. Ego Werbertus Legacestrensis . . . . . . consentio et subscribo ✠. Ego Tynebertus Lichefeldensis episcopus consentio et subscribo ✠. Ego Herefredus Wygornensis minister consentio et signum sanctæ crucis appono ✠. Ego Ælfstanus Londoniensis episcopus signum crucis appono ✠. Ego De-

newulfus Wentanensis urbis episcopus assentio et conscribo ✠. Ego Ægelmerus Cicestrensis minister assensum praebeo et subscribo ✠. Ego Eadredus Norþwycensis minister consentio et signum crucis appono ✠. Ego Haroldus Dorcestrensis minister consentio et subscribo ✠. Ego Grimbaldus sacerdos ad honorem Dei consentio et signum crucis appono ✠. Ego Iohannes abbas signum crucis appono ✠. Ego Eadredus comes consentio et subscribo ✠. Ego Æthelredus Gainorum dux subscribo ✠. Ego Ælswyða regina consentio et subscribo ✠. Ego Æðelredus dux Merciorum consentio et subscribo ✠.

CCCXXIII.

DUKE AETHELUULF, 897.

✠ Anno dominicae incarnationis .dccc.xcvii. indictione uero .xv. eo anno contigit quod Aeðeluulf uenerabilis dux recitauit et inuestigauit haereditarios libros Cenuulfi regis, et in priuilegiis illius scriptum inueniebat, quod nullus haeres post eum licentiam haberet haereditatem Cenuulfi quae pertinet ad Wincelcumbe alicui hominum longius donandam uel conscribendam quam dies unius hominis; sed si quis hoc obseruare noluisset uel contraire, longius spatium addendo, conatus fuisset, sciret se anathematizandum esse, nisi digna satisfactione emendaret. Accidit autem tunc inter alias locutiones, quod Aeðeluulf loquebatur de illa terra quae appellatur Inuptune .v. manentium, ad Uullafum qui tunc eam possidebat, quoniam de haereditate ipsius Cenuulfi fuit. Tunc ille dicebat quod Cyneðryð patri suo illam terram dies trium hominum donasset, et Ælflæd sibi postea trium addidisset; sed Aeðelred et illi omnes adiudicabant, quod illa donatio aliter stare non posset, nisi sicuti in diebus Cenuulfi constitutum erat. Tunc ille praedictus Wullaf

reddidit Aeðeluulfo pristinos libellos a Cyneðryða et Ælflæda conscriptos, et Aeðeluulfus ei istum postea scribere praecipiebat: ea namque dictione, ut habeat et perfruatur per tempora uitae suae, et postea sine contradictione reddatur ad sedem episcopalem quae est in Uueogernensi ciuitate, antistiti, qualiscumque rector et gubernator illius tunc existerit, pro redemptione animae Cenuulfi regis et omnium haeredum ipsius, necnon quoque et pro renouatione et reconciliatione pacis inter illam familiam quae est in Uueogernensi ciuitate et illam quae est in Uuincelcumbe, et sedatione discordiae et conuitiarum quas ante inter se habuerunt. Et ut illa pax quam Uuaerfriðus episcopus et Aeðeluulfus dux, cum testimonio Aelfredi regis et Aeðelredi ducis Merciorum atque omnium senatorum ipsorum, inuenerunt, firmior ac stabilior inter illas perpetualiter permaneret. Et haec diffinitio cum Uullafo facta est cum testimonio supradictarum familiarum et eorum hominum quorum nomina infra caraxata patebunt.

✠ Ego Uuaerfrið episcopus consensi. ✠ Ego Berhthun presbiter. ✠ Ego Berhtmund presbiter. ✠ Ego Tidbald presbiter. ✠ Ego Cynelm diaconus. ✠ Ego Ecgferð diaconus. ✠ Ego Wigheard. ✠ Ego Aeðeluulf dux. ✠ Ego Wigred. ✠ Cenbriht. ✠ Wynhelm. ✠ Alhelm. ✠ Ego Deorbriht. ✠ Aeðelswyð. ✠ Wigswyð. ✠ Lulle.

CCCXXIV.

AELFRED OF WESSEX, 898.

✠ In nomine dñe ego ælfrædus gratia di saxonum rex . meo fideli duce sigilmo concedo in perpetuam possessionem terram iuris mei uniusque manentis in loco qui dicitur fearnleag 7 an myclan wisce ui æceres mæde into ðam lande an norðeweardre wið eadweald

sibirhtigne pro eius amabilii pecunia ut abeat et possedeat quamdiu uiuat . postque suum ab ac uita decessum liberam abeat potestatem dandi cuicumque placuerit. acta est autem hæc donatio anno ab incarnatione xp̃i. DCCCXCUIII. in loco qui dicitur wulfamere. hiis testibus consentientibus quorum nomina infra karaxata esse fidentur

✠ ego ælfred rex saxonum hanc meum donationem signo sc̃e crucis confirmo.

✠ eadweard rex . hanc regis donationem stabilito.

✠ ordlaf dux.
✠ sigulf dux.
✠ wullaf dux.
✠ beorhtsige miñ.
✠ osferð miñ.
✠ wulfhere miñ.
✠ eadweald miñ.
✠ æðelstan sacerdos.
✠ cuðulf miñ.
✠ ecgferð miñ.
✠ eadhelm miñ.

ista autem praefata terra hiis terminibus circumcincta esse uidetur, etc.

CCCXXV.

WERFRITH, 899.

✠ Regnante inppetuum dño nr̃o ih̃u xp̃o cui non solũ caelestia sed etiam terrestria legibus aequitatis inp̄io gubernante . anno autem eiusdẽ incarnationis humane . DCCC. nonagesima nona . indictione uero . II. ego uuerefridus gratia dei gratuita . episcopus hwicciorũ terram quinque manentiũ iuxta cunelgnan ubi noto uocabulo eadbaldingtun uocitatur . dies duorũ hominum . uuerwulfo praesbitero pro nr̃a antiqua sodalitate et sua fideli amicitia atque oboedientia . donando concedo. Ea tamen conditione interposita . ut illi qui hanc terram habeant sint fideles et amici episcopo et suam rectitudinem quam circsceat et sawlsceat dici solet et tobegan byrg reddant. Facta ÷ autem haec traditio cum consensu et licentia totius familiae que sita ÷ in weogerna ciuitate et omnes p̃res simul inpo-

nendo manuus cum signaculo s̃cae crucis atfirmabant quorũ nomina hic infra caraxata consistunt.

✠ Ego werfridus episcopus consensi et subscr̃i

✠ Ego cynelm ab̃b̃ et diaconus consensi.

✠ Ego werfrið pr̃.

✠ Ego berhtmund pr̃.

✠ Ego eadmund pr̃.

✠ Ego tidbald pr̃.

✠ Ego ecfrið diac̃.

✠ Ego berhtelm.

✠ Ego cynað.

✠ Ego cynelaf.

CCCXXVI.

* AELFRED.

✠ Quicquid concedendum est regali dono fidelibus, libello litterarum muniri debetur, quia fragilis hominis memoria recedit, et traditio litterarum semper ad memoriam reducit. Unde ego Aelfredus Anglosaxonum rex, cuidam meo fideli nomine Deormodo, unam quinque mansorum uillulam, nomine Aeppelford, dono et concedo pro alia terrarum particula quam incoli Harandun appellant. Tali igitur iure haereditario illi trado et concedo, ut post uitae suae terminum, cuicumque suo haeredi siue alicui monasterio sanctorum in perpetuam tradat haereditatem, prout ipse uoluerit. Sit autem praedicta terra libera ab omni saeculari seruitio, exceptis tribus, expeditione populari, restauratione uiatici pontis, constructione regalis arcis. Siquis autem cupiditatis flamma accensus, hunc nostrum libellulum frangere temptauerit, sit dampnatus atque sepultus in inferno inferiori cum Iuda apostata atque Pilato, et cum omnibus qui iniuste possident sanctuarium dei. Et hoc scriptum inuiolabilem firmitatem semper obtineat.

Ego rex primus regali sigillo confirmo, meosque fideles ad confirmandum testes esse praecipio.

✠ Signum Aelfredi regis.

✠ Signum Aedwardi filii regis.

✠ Signum Deormod ministri.

CCCXXVII.

WERFRITH.

✠ In usses dryhtnes naman hælendes cristes! Ic werferð bisceop cyðe swa me alchun bisceop sægde and eac mine gewrytu wisodon . þæt mired bisceop gesealde eanbalde ꝥ land æt soppanbyrg mid þis bebode . 7 seoððan eanbald hit sealde eastmunde and him bebead mired bisceop bebod on godes ealmihtiges noman 7 on þane halgan þrinesse ꝥ ða hwile þe ænig man wære on hira mægðe þe godcundes hades beon walde 7 þæs wyrðe wære ꝥ he þonne fenge to þam lande æt soppanbyrg . gif hit ðoñ hwæt elles geselde ꝥ hit næfre on lædu hand ne wende. Ac hit seoððan eode to þam bisceopstole to weogorna ceastre for heora ealra saule. Ond he þa eastmund ǣr his ende bebead on þæs lifgendan godes noman þã mēn þe to þã lande fenge ꝥ he þoñ on þa ilcan wisan tofenge þe mired bisceop bebead . gif he þoñ to þan gedyrstig wære ꝥ he þæt abrǣce ꝥ he wiste hine scyldigne beforan godes heahsetle æt þam miclan dome . þa æfter eastmundes forðsiðe bereafode seo mægð þæs ilcan londes ge þa gastas þara forðgewitenra manna ge þone bisceop 7 þa cirecean æt weogornaceastre . 7 heaberht bisceop oft þæs myngode oððe þæs landes bæd . 7 seoððan alchun bisceop for oft þa hwile þe he wæs . 7 eac ic werferð bisceop oft his bæd . 7 we ne mihton to nanum rihte becuman ǣr æðelred wæs myrcna hlaford . þa gesamnode he mercna weotan to saltwīc ymbe mænigfealde þearfe ge godes dæles ge worolde dæles . þa spræc ic on þa magas mid þy erfegewrite 7 wilnade me rihtes . þa beweddode me eadnoð me 7 ælfred 7 ælfstan þæt hio oðer þara dydon oððe hit me ageafon oððe on hira mægðe þone man funden þe to þam hade fenge 7 to lande 7 me wære gehearsum for gode 7 for worolde . þa eadnoð þe þæt land hæfde ge-

bead hit ealre þære mægðe hwæðer hit ænig swa gegan wolde þa wæs ælc þæs wordes ꝥ him leofre wære ꝥ he land foreode þoñ he þæne had underfenge . þa gesohte he æðelred 7 æðelflæde and eac æðelnoð urne ealra freond 7 heo ealle to me wilnodon ꝥ ic hine læte æt me ꝥ land begeotan him to agenre æhte swelcũ erfewæardũ to syllenne swelce he wolde and ic þa swa dyde ealles swyðost for hiora bene 7 he eac me gesealde feowertig mancesa . 7 ic þa mid mira higna leafe æt weogorna ceastre him sealde ꝥ lond on ece erfe 7 þa bẽc 7 ꝥ eastmundes erfegewrit 7 eac ure agen rædengewrit ꝥ wære him to þam gerade ꝥ land tolæten þe mon ælce gere gesylle fiftene scillingas clænes feos to tettanbyrg þam bisceope 7 him eac þone nescrift healde. Ond ic eadnoð eac beode minũ erfeweardum on godes ælmihtiges naman ꝥ heo næfre þis feoh gelitliæn ah sien â þæm bisceope mid rihte holde 7 þære heorædene æt weogorna ceastre . god ælmihtig þa gehealde for bæm lifum þe unne ꝥ þeos gerædnis stondon mote in ẽcnesse . 7 þis syndon þara manna naman þe æt þæ rednisse wæron 7 æt gewitnyssc þe her beneoðan awritene syndon.

✠ Ic wærferð bisceop mid minre agenre handa þas sylene getrimme 7 gefæstnie.

✠ beornferð pr̃.
✠ werfrið pr̃.
✠ berhthun pr̃.
✠ tidbald pr̃.
✠ oslac pr̃.

✠ berhthelm.
✠ wigheard.
✠ wulfred.
✠ cynehelm.
✠ wulfhun.
✠ eardwulf.
✠ beornferð.

✠ Her beneoðan synd þa gen bec into gleawecester scyre.

CCCXXVIII.

After 900.

✠ Leof ic ðe cyðe hu hit wæs ymb ðæt lond æt funtial ða fif hida ðe æðelm higa ymb spycð ða helmstan ða undæde gedyde ðæt he æðeredes belt forstæl . ða ongon higa him specan sona on mid oðran onspecendan 7 wolde him oðflitan ðæt lond ða sohte he me 7 bæd me ðæt ic him wære forespeca forðon ic his hæfde ær onfongen æt biscopes honda ær he ða undæde gedyde . ða spæc ic him fore 7 þingade him to ælfrede cinge ða god forgelde his saule ða lyfde he ðæt he moste beon ryhtes wyrðe for mire forspæce 7 ryht race wið æðelm ymb ðæt lond ða het he hie seman ða wæs ic ðara monna sum ðe ðær to genemned wæran 7 wihtbord 7 ælfric wæs ða hrælðen 7 byrhthelm 7 wulfhun ðes blaca æt sumortune 7 strica 7 ubba 7 ma monna ðonne ic nu genemnan mæge ða reahte heora ægðer his spell ða ðuhte us eallan ðæt helmstan moste gan forð mid ðon bocon 7 geagnigean him ðæt lond ðæt he hit hæfde swa æðelðryð hit osulfe on æht gesealde wið gemedan feo 7 heo cwæð to osulfe ðæt heo hit ahte him wel to syllanne for ðon hit wæs hire morgengifu ða heo æst to aðulfe com 7 helmstan ðis eal on ðon aðe befeng 7 ælfred cing ða osulfe his hondsetene sealde ða he ðæt lond æt æðelðryðe bohte ðæt hit swa stondan moste 7 eadweard his 7 æðelnað his 7 deormod his 7 ælces ðara monna ðe mon ða habban wolde ða we hie æt weardoran nu semdan ða bær mon ða boc forð 7 rædde hie ða stod seo hondseten eal ðæron ða ðuhte us eallan ðe æt ðære some wæran ðet helmstan wære aðe ðæs ðe near ða næs æðelm na fullice geðafa ær we eodan into cinge 7 rædan eall hu we hit reahtan 7 be hwy we hit reahtan 7 æðelm stod self ðær inne mid 7 cing stod ðwoh his honda æt weardoran innan ðon bure ða he ðæt gedon hæfde ða ascade he æðelm

hwy hit him ryht ne ðuhte ðæt we him gereaht hæfdan cwæð ðæt he nan ryhtre geðencan ne meahte ðonne he ðone að agifan moste gif he meahte ða cwæð ic ðæt he wolde cunnigan 7 bæd ðone cing ðæt he hit andagade 7 he ða swa dyde 7 he gelædde ða to ðon andagan ðone að be fullan 7 bæd me ðæt ic him fultemade 7 cwæð ðæt him wære leofre ðæt he . . . . alde ðonne se að forburste oððe hit æf . . . . æde ða cwæð ic ðæt ic him wolde fylstan to ryhte 7 næfre to nanan wo on ða gerada ðet he his me uðe 7 he me ðæt in wedde gesealde 7 we ridan ða to ðon andagan ic 7 wihtbord rad mid me 7 byrhthelm rad ðider mid æðelme 7 we gehyrdan ealle ðæt he ðone að be fulan ageaf ða we cwædan ealle ðæt hit wære geendodu spæc ða se dom wæs gefylled 7 leof hwonne bið engu spæc geendedu gif mon ne mæg nowðer ne mid feo ne mid aða geendigan oððe gif mon ælcne dom wile onwendan ðe ælfred cing gesette hwonne habbe we ðonne gemotad 7 he me ða boc ða ageaf swa he me on ðon wedde ær geseald hæfde sona swa se að agifen was 7 ic him gehet ðæt he moste ðes londes brucan ða hwile ðe he lifde gif he hine wolde butan bysmore gehealdan ða on ufan ðæt ymban oðer healf gear nat ic hweðer ðe ymb tua ða forstæl he ða unlædan oxan æt funtial ðe he mid ealle fore forwearð 7 draf to cytlid 7 hine mon ðæræt aparade 7 his speremon ahredde ða spor wreclas ða he fleah ða torypte hine an breber ofer ðæt nebb ða he ætsacan wolde ða sæde him mon ðæt to tacne ða swaf eanulf penearding on wæs gerefa ða genom eal ðæt yrfe him on ðæt he ahte to tyssebyrig ða ascade ic hine hwy he swa dyde ða cwæð he ðæt he wære ðeof 7 mon gerehte ðæt yrfe cinge forðon he wæs cinges mon 7 ordlaf feng to his londe forðon hit wæs his læn ðæt he on sæt he ne meahte na his forwyrcan 7 tu hine hete ða flyman ða gesahte he ðines fæder lic 7 brohte insigle to me 7 ic wæs æt cippanhomme mitte ða ageaf ic ðæt insigle

ðe 7 ðu hĩ forgeafe his eard 7 ða are ðe he get on gebogen hæfð 7 ic feng to minan londe 7 sealde hit ðon biscope ða on ðine gewitnesse 7 ðinra weotena ða fif hida wið ðon londe æt lidgeard wið fif hidan 7 biscop 7 eal hiwan forgeafan me ða feower 7 an was teoðing lond ðonne leof is me micel neodðearf ðæt hit mote stondan swa hit nu gedon is 7 gefyrn wæs gif hit elleshwæt bið ðonne sceal ic 7 wylle beon gehealden on ðon ðe ðe to ælmessan ryht ðincð.

In dorso.—✠ 7 æðelm higa eode of ðam geflite ða cing wæs æt worgemynster on ordlafes gewitnesse 7 on osferðes 7 on oddan 7 on wihtbordes 7 on ælfstanes ðys blerian 7 on æðelnoðes.

CCCXXIX.

*ORDLÂF, 901.

✠ Ego Ordlaf aliquantulum terrae mei proprii iuris, quam a Dudig uiro uenerabili cum licentia domini mei Eaduuardi gloriossimi regis, cum satis placabili pecunia comparaui, familiae sancti Saluatoris degenti in loco antiquo uocabulo Malduberi nuncupato, qui locus iam nostra lingua Maldumesburg appellatur, id est quatuor manentium ubi ruricolae Ceolwurðe uocitant, in aeternam haereditatem largiens concedo, pro commutatione alterius terrae, id est . v. manentium in loco qui dicitur Mehhandun. Sunt autem praedictae terrae ab omnibus saecularibus negotiis liberae, praeter expeditionem et pontis arcisue instructionem. Consentientibus huic cartulae perpetua maneat pax. Insuper hiis contradicentibus autem uae, et pars cum inferis, nisi in praesenti cum satisfactione emendent. Acta est autem haec scriptio huius cartulae anno dominicae incarnationis .D.CCCCI. Istis consentientibus testibus quorum hic nomina subtus notantur.

✠ Eadwardus rex. ✠ Wulfsige episcopus. ✠ Oslaf. ✠ Wulfric minister. ✠ Uffa minister. ✠ Wlfric minister. ✠ Warulf minister. ✠ Æðeluuard minister. ✠ Æðelhelm. ✠ Wihtbrord minister. ✠ Wlfhun minister. ✠ Wlfhelm minister. ✠ Burgstan. ✠ Cynstan. ✠ Burhelm presbyter. ✠ Wlfric presbyter. ✠ Wlhelm clericus. ✠ Æðered. ✠ Wlfred. ✠ Cynewen. ✠ Aestan.[1] ✠ Mata. ✠ Aestan.[1] ✠ Cynemund. ✠ Beornstan. ✠ Uurgstan.[1] ✠ Aestan.[1] ✠ Eanwulf. ✠ Wlfhelm. ✠ Cyneferð. ✠ Hehulf.[1] ✠ Abunel.[1] ✠ Eanulf. ✠ Aelphech.[1] ✠ Burgstan. ✠ Aelphech.[1] ✠ Wlfred. ✠ Beornstan.

CCCXXX.

AETHELRED, DUKE OF MERCIA, 901.

✠ Regnante rege regnum qui in tribus psonis sue
✠ sc̃e . diuinitatis consistit qui angelos . nec non et
✠ animas cęlum terramque sine materia creauit. Cor-
✠ pora namque de . IIII. id est ex aere et aqua et de
✠ terra . igneue . p ipsius excelsi regis nutu transiet
✠ tempus p̃sens et qua . . . . lis dies
✠ fugiunt et ut sapiens salomon ait generatio uenit
✠ generatio recedit . et quos uidi non uideo et quos
✠ uideo non uidebo et semp omnia ad finem festinant.
✠ ideo atramento . litteras chartulis comendamus . ut
✠ quę cupim . . . . possint ad euitandam
✠ sup uenientium scandalorum . periculosam contentionem. ne a posteris labentur sine memoria priscorum procerum statuta. His itaque . p̃. dictis ad memoriam reuocemus . quod Æðered Æd . . . . . . pitulante gratuita di gratia monarchiam. merceorum tenentes honorificeque gubernantes et defendentes . in sup eorum congregatio wininicensis eclesię. consentiens consentit . . . . rum dominio terram manen-

[1] Sic MS.

tium . VIII. in east hope . III. in peattingtune . V. in hereditatem ꝑpetuam habendi possidendique . pro comutatione illius terrę in stantune . X. cassatarum quę prius . erat foras concessa in dominium regalem . pro libertate illius monasterii. Sed nos iterum cum licentia et testimonio pantorum ꝓcerum merceorum comodauimus ea condicione ut sit sub dominio senioris illius . eclęsię et . . . ad mensam sed et terram . III. manentium quę dicitur cahinglæg ad mensam illius congregationis ꝑpetualiter donauimus quę antea in trium hominuminum diem foras concessa fuerat. Ista . . . . . . supradicta terra id est . in easthope et in peatingtune . libera scripta constat ab omnium ꝑsonarum iugo seruitutis. Nos etiam condonauimus . kalicem aureum pensans .XXX. mancusos . ad istam . . . . đi amore honoreq: uirginis uenerabilis mildburgę . abbatissę ut securius possimus ꝑfrui huius terre possessionem ea condicione ut ꝑmaneat indesinenter semꝑ in ista ęclesia . quamdiu . . . . indecussa ꝑmaneat . nisi . . . . . . sub iurem istius ęclesię ad illorum mensam si necessitas euenerit. Acta . est ꝁ ista chartula anno dominice incarñ DCCCC°I°. ind. . . . . in ciuitate scrobbensis. Trina magestas conseruet conseruantes . condemnet ledentes . hii sunt testes . huius . chartulę.

✠ Ego æðered	wired.	ælfric.
✠ Ego æðelfled	cuðulf.	wulfsig.
. . . .	tidelm.	aldred.
	wigburg.	burgred.
	æðelswið.	wulfsig.
	wulfgyð.	
	culfre.	
	cineburg.[1]	

[1] At the bottom of the charter are the upper portions of the letters . . . M CRUCIS . ✠ . which were afterwards replaced by CHIROGRAPHUM, and still later by indentures.

CCCXXXI.

* EÂDWEARD OF WESSEX, 901.

✠ In nomine almi et aiae sophiae, qui monarchiam mundi totius ac celsitudinem coelorum, abditamque profunditatem turgentis oceani minis omnia cum suae maiestatis imperio tranat, qui imprimordio mundi quaecumque creauit, nunc et in aeuum gubernat et regit, summus pater, omnipotens deus! Status huius mundi in uelocitate deficiet, et rotunda saeculorum uolubilitas facessat, sic alternando creaturarum qualitas decrescit, sic mutando mortalis uitae fragilitas facessit. De qua miserrima humani status uicissitudine Aecclesiastes coelesti afflatus spiritu conpetentem protulit sententiam, Generatio, inquid, uenit et generatio uadit. Alii nascuntur et alii moriuntur. Ita uniuersa facultas diuitiarum, et temporalis gazae possessio, quae praecessorum anxia sollicitudo pro indefesso laborum emolumento lucratur, pro dolor incertis haeredibus, interdum optatis interdum exosis, relinquitur; quemadmodum psalmista inprouidam humani generis socordiam conquaerens increpitet, dicens, Thesaurizat et ignorat cui congregat ea. Ideo sunt omnes nostrae series et sermocinationes literarum apicibus confirmandae, ne umquam ulla obliuione tradantur, sed magis perpetua seruantur memoria quicquid reges ac praecedentes patres firmiter stabiliterque constituerunt; qua de re ego Eaduuard diuino fultus suffragio Angul Saxonum rex, haec in mea sedule mente retractans, aliquam partem iuris mei, meo fideli ministro nomine Wihtbrord, pro eius amabili subiectione atque beniuola obedientia, cum consensu episcoporum, ducum optimatumque meorum, libenti animo in perpetuam possessionem firmamque haereditatem atque durabilem concedens donabo, terram x cassatorum, in loco qui a ruricolis Fobbefunte nominatur; ut habeat et possideat quamdiu

uiuat, postque suum ab hac uita decessum liberum habeat arbitrium dandi cuicumque placuerit. Hanc uero praenominatam terram liberam ei concedimus in omnibus, praeter arcis munitione et pontis constructione atque expeditione. Agellum uero istud hiis terminis circumdatum esse uidetur, etc. Scripta est autem haec kartula anno dominicae incarnationis .DCCCC.I. in loco celebri qui dicitur Axemynster; his testibus signum crucis adponentibus quorum nomina infra karaxata esse uidentur.

✠ Ego Eadweard rex hanc meam donationem signo crucis confirmo. ✠ Osferð. ✠ Wulfhere. ✠ Iohannes presbyter. ✠ Aelfred. ✠ Wulfhelm. ✠ Brichthelm. ✠ Brichferð. ✠ Eadmund presbyter. ✠ Eardulf. ✠ Alla. ✠ Aelfheh. ✠ Aeðelweard. ✠ Asser episcopus. ✠ Osulf dux. ✠ Haehferð dux. ✠ Deormod minister. ✠ Aeðelstan presbyter. ✠ Aelfstan. ✠ Aeþeric. ✠ Wulflaf. ✠ Denewulf episcopus. ✠ Ordlaf dux. ✠ Ordgar dux. ✠ Wulfsige dux. ✠ Wihtbrord minister. ✠ Aelfric. ✠ Eada. ✠ Wulfhard minister.

Si quis autem quouis deinceps tempore alicuius personae surrexerit, qui hoc infringere uel in aliud mutare tot nobilitatis gradibus roboratum nisus fuerit, sit a consortio bene merentium epicarmoci rapaciumque collegio adplicitus, temeritatis suae commissa luat sub diris dentibus salamandri, ceruerique rictibus reatum exsoluat proprio in fine, sine fine semper moerens. Si quis uero beniuola intentione potius praeditus haec exacta decernat, possideat bona sempiterna cum bene merentibus.

CCCXXXII.

* EÁDWEARD, 901.

✠ Omnipotentia diuinae maiestatis ubique praesidente, et sine fine cuncta gubernante, ego Eaduuardus, ipso largiente rex Anglorum, cunctis gentis nostrae fidelibus innotesco, quod pro salute animae meae quendam fundum quem indigenae Micheldeure appellant, centum cassatorum quantitatem continentem, benigne confero monasterio sanctae Trinitatis quod Wentana situm est ciuitate, Nouumque appellatur. Huic autem libertati fautores et consiliarii mei fuerunt duces et magnates qui me ad hanc largitatem incitauerunt. Qui etiam omnes unanimiter constituerunt ut donatio ista firma in aeternum permaneat; ne a quolibet seu superiore uel inferiore commutetur, et quisquis uiolare praesumpserit excommunicetur a societate dei et sanctorum eius. Proinde sit terra praedicta ab omni seruitio mundano semper libera, exceptis tribus causis, [expeditione] et pontis, arcisue constructione. Limites autem quae ad supradictam pertinent terram, subsequens manifestat stilus Anglicus hoc modo, etc. Celebrata est igitur haec regalis institutio in pago qui dicitur Hamtun, anno dominicae incarnationis .dcccc. indictione quarta, sub testimonio et auctoritate gentis nostrae principum quorum uocabula hic cernuntur.

✠ Ego Eadward rex. ✠ Ego Plegmund bisceop. ✠ Ego Æðelward filius regis. ✠ Ego Deneuulf bisceop. ✠ Ego Wiferð bisceop. ✠ Ego Wulfsige bisceop. ✠ Ego Asser bisceop. ✠ Ego Wighelm bisceop. ✠ Ego Ceolmund bisceop. ✠ Ego Eadgar bisceop. ✠ Ego Wimund bisceop. ✠ Ego Beornhelm bisceop. ✠ Wihtbrord miles. ✠ Deormod miles. ✠ Beorhtsige miles. ✠ Occa miles. ✠ Æðelstan miles. ✠ Wulfhelm miles. ✠ Alla miles.

✠ Beornstan miles. ✠ Wulfhelm miles. ✠ Beornstan miles. ✠ Tata miles. ✠ Wulfred miles. ✠ Æðelstan. ✠ Beorhtulf presbyter. ✠ Beornulf diaconus. ✠ Eadstan diaconus. ✠ Eadulf. ✠ Ælfstan. ✠ Æðelstan. ✠ Wighelm. ✠ Wlfstan. ✠ Wulfric. ✠ Ealhstan. ✠ Wynsige. ✠ Eadulf. ✠ Wulfhelm. ✠ Wulfsige.

CCCXXXIII.

EADWEARD, 901.

✠ In nomine domini! Ego Eaduuardus dei gratia Angol Saxonum rex, depraecanti uenerabili familia Maldubiensis aecclesiae, aliquantulum terrae meae, id est, X. cassatorum dedi praedictae familiae in loco qui dicitur Hanekyntone, pro commutatione alterius terrae eiusdem quantitatis ubi ruricolae Fearnberngas appellant, in aeternam haereditatem. Sunt autem praedictae terrae ab omnibus saecularibus negotiis liberae. Hanc autem commutationem depraecantibus fratribus pro eorum commoditate feci, quia terra quam praedictis fratribus dedi duobus tantum distat miliariis ab eorum monasterio, illa autem quam accepi distat a praedicto monasterio ferme XX. miliariis. Si quis autem, quod non optamus, regum seu principum hanc libertatem infringere audaciter praesumpserit, in die districti examinis sit anathema maranata, nisi digne emendauerit quod impie agere praesumpserit. Scripta uero est haec libertas, anno ab incarnatione domini DCCCC.I. indictione VII.

✠ Eadward rex. ✠ Ealhswið mater regis. ✠ Ælfled coniunx regis. ✠ Occa minister. ✠ Uffa minister. ✠ Beorhthelm minister. ✠ Ælfheah minister. ✠ Æðelward minister.

CCCXXXIV.

* EADWEARD.

✠ Regnante imperpetuum sancta Trinitate! Praesentisque uitae curriculis subterlabentibus, atque omnibus propemodum rerum gestis obliuioni traditis, aut ignorantia id agente uel incuria regum ac magistrorum ignauiter torpescente ac lacescente; quapropter ego Eadwardus diuina indulgente clementia Anglorum Saxonum rex, literarum memoriae commendare procuraui, quod proauus meus Egberhtus rex possidebat quinquaginta manentes praetio comparatos in illo loco qui dicitur Hursbourne, et alios decem in loco qui dicitur Adstoke, qui ad praefatum pertinent locum, scilicet Hursbourne. Cumque proauus meus moriens commendauit eandem terram filio suo Æðeluulfo regi auo meo; at ille uiam uniuersitatis ingrediens reliquit eandem terram filio suo Ælfredo regi patri meo in diebus suis, ea conditione ut ipse moriens demitteret eandem terram uenerabili familiae beatorum apostolorum Petri et Pauli in Wentana ciuitate, in perpetuam haereditatem habendam et possidendam, intus ad refectorium fratrum, cum siluis, campis, pratis, et pascuis, atque ad se rite pertinentibus. Haec autem donatio, deo autore, ita confirmata est cum superno chirographo in cruce domini nostri Ihesu Christi, pro redemptione piaculorum Æðeluulfi regis et Ælfredi regis, necnon et antecessorum suorum, simul et pro aeterna libertate animae meae et omnis successurae posteritatis meae, eadem conditione comprobata est, ut nullus episcopus nec etiam praesens familia nec insuper subsequens possit illam terram amouere ab illa familia perpetualiter, neque pro pecunia, neque pro alia terra, quamdiu fuerit homo super terram uel petra in terra, sed haereditas ipsa beatis apostolis Petro et Paulo commendata perpetualiter ab omni

seruitute mundiali et regali libera remaneat, excepta expeditione et arcis et pontis constructione ; hac quoque causa imperaui istum haereditarium librum nouiter scribi, quia iste antiquus haereditarius liber, olim scriptus, non habebatur ; si quis uero post hac illum haereditarium librum uel alium quemlibet contra hanc nostram defensionem in propatulo adduxerit, ab omni Christianitate irritus fiat et ad nihilum ualeat ; si quis hoc nostrum decretum custodire et augere uoluerit, adaugeat omnipotens omnia praesentis sibi et futurae uitae bona. Si quis uero, quod non optamus, contra nostrum hoc decretum machinari, aut infringere aliquid uoluerit, sciat se grauiter rationem redditurum in die iudicii ante tribunal domini, nisi prius hic digna emendauerit poenitentia ante mortem.

CCCXXXV.

EADWEARD, 903.

✠ Regnante inperpetuum domino nostro Ihesu Christo cuius nutu et imperio simul cuncta creata sunt, et uisibilia reguntur omnia et inuisibilia, qui in principio uerum apud deum patrem erat uerbum, nostrae particeps fragilitatis factus est pro nobis, oboediens patri usque ad mortem, qui etiam mortalitatis nostrae corruptionem suscipiens participium nobis aeternorum pollicitus est praemiorum ! Cuius ope et auxilio ut arbitror, gratia dei inspirante, ego Eadward Angul Saxonum rex, pro petitione atque flagitatione mei fidelis principis nomine Ordlaf, adcommodaui magistratibus consensum ut ei licentiam dedissem prius perditi neque bene seruati libri ius perhenne restaurarem, quam prius Æðeluulf Saxonum rex suo fideli ministro nomine Cenwold iure haereditario possidendam condonauit, terram utique XX. cassatorum, in loco ubi a ruricolis Stantun nominatur, cum omnibus ad se rite

pertinentibus, id est pratis, pascuis, aquis, aquarumque decursibus; istam autem praenominatam terram liberam esse conscribimus ab omni saeculari grauidine, praeter arcis pontisue constructione atque expeditione. Praeterea uero ante nominatus Cenwald adhuc uiuens praedicens ait, ut si ille suus filius Cenfus ad utilitatem uel ad obsequium regis peruenire potuisset, ut illius terrae dominio uita comite fungeretur, postque suum ab hac uita decessum, ad praefati ducis monarchiam iure haereditario redigatur. Acta est autem huius kartulae redintegratio anno dominicae incarnationis .DCCCCIII. indictione IIII. in loco celebri ubi ab incolis Middeltun nominatur. His testibus adstipulantibus quorum nomina infra caraxata esse uidentur.

✠ Eadward rex. ✠ Æðelweard filius regis. ✠ Asser episcopus. ✠ Wulfsie episcopus. ✠ Æðelstan messepreost. ✠ Ordlaf dux. ✠ Ordgar dux. ✠ Wulfsige dux. ✠ Ælfred miles. ✠ Heahferð dux. ✠ Wihtbrord miles. ✠ Ælfric miles. ✠ Sigric miles. ✠ Cufa miles.

Territoria autem istius agelli his terminibus circumdata esse uidentur, etc.

Si quis autem hanc nostram donationem augere uel multiplicare uoluerit, augeat deus omnipotens dies eius prosperos hic et in futuro. Si autem, quod non optamus, euenerit, ut aliquis maliuolo animo istam nostram munificenciam confringere uel in aliud mutare conauerit, sciat se esse maranatha cum Iuda proditore in die aduentus domini.

CCCXXXVI.

* EADWEARD, 903.

✠ OMNIPOTENTIA diuinae maiestatis ubique praesidente, et sine fine cuncta gubernante, ego Eadwardus

ipso largitante primus post mortem patris mei Ælfredi ad regalis solii fastigium sullimatus, patris uoti non segnis exsecutor, ad officinas monasterii construendas quoddam terrae spatium, tres acras et tres uirgatas, quod lingua Anglorum sex furlangs, in aquilonari parte ueteris monasterii a Denulfo ipsius ciuitatis episcopo et canonicis illius aecclesiae, seu a quibuslibet circum manentibus, iure haereditatis redemi, unoquoque pede marcam auri contuli, moxque in arduam monasterii structuram super tres acras et tres uirgatas totam mentis diligentiam impendi, et aedificaui, et ad distinctionem Uetusti Monasterii Nouum Monasterium appellari feci; praedictam autem aecclesiam in honore summae Trinitatis genetricisque Christi Mariae atque apostoli Petri benedictione pontificali deuotissime feci dedicari; et anno incarnationis dominicae DCCCC.III°. indictione IIII°. ego Eadwardus rex Angliae et fundator primus Noui Monasterii Uuintoniae cunctis gentis nostrae fidelibus innotesco, quod pro anima patris mei Ælfredi, regis totius Angliae primi coronati, et pro salute animae, liberalissimus tantam eidem aecclesiae benigne confero opum, praediorum, ornamentorumque copiam [ut] ditissimorum monasteriorum aequare uideretur opulentiam; eidem aecclesiae do quendam fundum quem indigenae Myceldefer appellant, cum suo hundredo et appendicibus, habens centum cassatos et aecclesiam; utramque uillam de Strattone cum nouem hidis; Burcote cum IIII. hidis et dimidia; Popham cum VIII. hidis et dominium; Wodemanecote cum X. hidis; Candefer cum X. hidis et aecclesia; Cramborne cum VIII. hidis et capella; Draitone iuxta Nunnetone cum IIII. hidis; Suueruuetone cum III. hidis et una uirgata et dimidia; Northametone cum VI. hidis; Nortone iuxta Seleborne cum III. hidis; Slastede et Tachburi cum una hida et dimidia libera et consuetudine regia; manerium quod dicitur Anna, XV. hidas cassatos habens et aecclesiam; manerium quod [uocatur] Colengaburnam, habens L.

cassatos, et appendicibus suis, cum aecclesia; manerium quod kalatur Ceoseldene XL. cassatorum et aecclesiam, eidem aecclesiae Noui Monasterii in Uuintonia a me Edwardo rege fundatae, do et concedo in puram et perpetuam elemosinam; et praeterea totam terram de Durlea et illam in qua abbatiam fundaui. Ab omni seruitio mundano et saeculari negotio semper sint liberae, exceptis tribus causis, hoc est expeditione, arcis et pontis constructione. Huic autem libertati et donationi fautores ac consiliarii mei fuerunt duces et magnates qui me ad hanc largitatem incitauerunt, qui etiam omnes unanimiter concesserunt ut donatio ista firma in aeternum permaneat, et in aureis literis scripta, neque a quolibet, seu superiore uel inferiore commutetur, sed gloriosum maneat inuiolabile. Et quisquis uiolare praesumpserit, excommunicetur a societate dei et sanctorum. Celebrata est igitur haec regalis institutio et donatio in pago qui dicitur Hamtone, anno dominicae incarnationis DCCCCIII. indictione quarta, sub testimonio et auctoritate gentis nostrae principum quorum uocabula hic cernuntur.

✠ Ego Eadweard rex. ✠ Ego Plegmund bisceop. ✠ Ego Æðelweard filius regis. ✠ Ego Deneuulf bisceop. ✠ Ego Wigferð bisceop. ✠ Ego Wulfsige bisceop. ✠ Ego Asser bisceop. ✠ Ego Wighelm bisceop. ✠ Ego Ceolmund bisceop. ✠ Ego Eadgar bisceop. ✠ Ego Wigmund bisceop. ✠ Ego Beornhelm abbas. ✠ Wihtbrord miles. ✠ Deormod miles. ✠ Beorhtsie miles. ✠ Occa miles. ✠ Æðelstan miles. ✠ Wulfhelm miles. ✠ Alla miles. ✠ Beornstan miles. ✠ Wulfhelm miles. ✠ Beornstan miles. ✠ Tata miles. ✠ Wulfred miles. ✠ Æðelstan. ✠ Beorhtulf presbyter. ✠ Beornulf diaconus. ✠ Eadstan diaconus. ✠ Eadulf. ✠ Ælfstan. ✠ Æðelstan. ✠ Wighelm. ✠ Wulfstan. ✠ Wulfric. ✠ Eahlstan. ✠ Wynsige. ✠ Eadulf. ✠ Wulfhelm. ✠ Wulfsige.

CCCXXXVII.

EADWEARD, 904.

✠ DISPENSANTE et gubernante domino nostro Ihesu Christo incommutabiliter omnia uisibilia et inuisibilia! Quamuis uerba regum et procerum decreta uelut fundamenta montium ad modicum fixa uideantur, tamen plerumque tempestates et turbines saecularium rerum regnorum statuta pulsantes quatiunt. Quapropter literarum memoriae commendare procuraui ego Edward rex Anglorum, quod pro aeterna redemptione animae meae dedi ad monasterium Wyntoniensis aecclesiae sancti Petri X mansas æt Micheldeuer intus ad refectorium fratrum Christo inibi seruientium. Et has portiones cum consensu optimatum meorum, quorum nomina infra scripta habentur, eidem familiae in perpetuam concessi haereditatem, cum omnibus ad se pertinentibus, siluis, campis, pratis, pascuis, et etiam piscium capturis, habendis et possidendis et etiam suis successoribus in eodem refectorio relinquendis. Ea autem conditione datae sunt illae decem praedictae manentes, ut semper imposterum permaneant liberae et expeditae ab omnibus saecularibus negotiis, excepta expeditione et arcis ac pontis constructione. Et hoc dei omnipotentis simul et mea authoritate confirmatum est, aeterno cyrographo, in cruce domini et saluatoris nostri Ihesu Christi. Siquis hanc nostram donationem et commutationem custodire et augere uoluerit, custodiat illum deus et augeat ei omnia bona praesentis et futurae uitae; sin uero minuere uel infringere mala mente uoluerit, sciat se in horrendo illo die seueri examinis coram summo iudice ineuitabilem redditurum rationem, nisi hic prius digna emendauerit poenitentia. Hiis terminis praefatum rus undique giratur, etc. Haec autem cartula anno dominicae incarnationis DCCCCIIII. indictione VII[a]. scripta est, in illa

uenatoria uilla quae Saxonice dicitur Bicanleag, coram ueridicis testibus quorum nomina subter caraxata sunt.

✠ Eadward rex. ✠ Plegmund archiepiscopus. ✠ Denewlf episcopus. ✠ Asser episcopus. ✠ Wulfsige episcopus. ✠ Æðelward filius regis. ✠ Ordulf dux. ✠ Osulf dux. ✠ Ordgar dux. ✠ Heanferð dux. ✠ Ælfuuald dux. ✠ Iohan presbyter. ✠ Thoneulf[1] presbyter. ✠ Tata presbyter. ✠ Æðelstan presbyter. ✠ Byrnstan presbyter. ✠ Searu presbyter. ✠ Thald presbyter. ✠ Friðestan diaconus. ✠ Wighelm diaconus. ✠ Wihtbord minister. ✠ Deormod minister. ✠ Beorhthelm minister. ✠ Odda minister. ✠ Wulfred minister. ✠ Buga minister. ✠ Ealhmund minister. ✠ Wulfstan minister. ✠ Æðelferð minister. ✠ Wulfhelm minister. ✠ Wulfhun minister. ✠ Wulfhere minister. ✠ Wulfric minister.

CCCXXXVIII.

EADWEARD AND AETHELRED, 904.

✠ Regnante imperpetuum et mundi monarchiam gubernante altithroni patris sobole, qui coelestia simul et terrena moderatur! illius etenim incarnationis anno dccccIIII. indictione uero sexta, contigit quod Æthelfriðo duci omnes haereditarii libri ignis uastatione combusti perierunt. Tali igitur necessitate cogente, praedictus dux rogauit Eaduuardum regem et Æðelredum quoque et Æðelfledam, qui tunc principatum et potestatem gentis Merciorum sub praedicto rege tenuerunt, omnes etiam senatores Merciorum, ut ei consentirent et licentiam darent alios libros rescribendi. Tunc illi unanimiter omnes deuota mente concesserunt, ut alii ei libri scriberentur eodem modo quo et priores scripti erant, in quantum eos memoriter recordari po-

[1] Sic MS.

tuisset. Si uero quoslibet recordari minime potuisset, tunc ei ista cartula in auxilio et affirmatione fieret, ut nullus eum contentiose cum aliis libris affigere ualuisset, nec propinquus nec alienus, quamuis aliquis homo aliquem de uetustis libris protulerit, quem prius fraudulenter, uel hora ipsius incendii uel alio quolibet tempore, per furtum abstraxisset; nouimus namque quod omnia quae in hoc mundo contigere solent, aliquando citius aliquando tardius, ex memoria mortalium delapsa deueniunt, nisi in scedulis litterarum caracteribus annotentur: qua propter in hac cartula innotescere ratum atque gratum satisque comodum duximus, de illa uidelicet terra at Wringtone,[1] huius quantitas est uiginti cassatorum. Et hanc praefatam largitionem ego Edred[1] rex et totus senatus Anglorum deuoto animo Æðelfriðo duci in perpetuam haereditatem persoluimus, ut nemo post nos percipientes sine indignatione dei omnipotentis illam irritam faciat. ✠ Ego Æðelred consensi et confirmaui. ✠ Ego Eaduuard rex consensi et subscripsi. Hii sunt termini praefati ruris a rege recuperati, etc.

Hanc praefatam haereditatem Æðelstan dux filius Æðelredi conuersus et factus monachus, optulit secum ad monasterium Glastingense, illamque sibi largitus est Æðelstan rex.

CCCXXXIX.

WERFRITH, 904.

✠ Omnibus namq: sapientibus notum ac manifestum constat quod dicta hominum uel facta ꝑ multiplici aerumnarũ perturbatione et cogitationũ uagatione frequenter ex memoria recedunt nisi litterarũ apicibus et custodie cautela scripturarũ reseruentur et ad memoriã reuocentur. Quamobrem anno dominicae

[1] Sic MS.

incarnationis . DCCCC°.IIII°. indict. uero . I°. has ob memoriam posteritatis litteras scribere iussimus. Ðæt is ðonne ðæt uuerfrið bisceop 7 seo heoredden æt weogerna ceastre syllað 7 gewritað æþelræde 7 æþelflæde heora hlafordū þone hagan binnan byrig æt weogerna ceastre se is from þære eā seolfre bi þam norðwealle eastweardes . XXVIII . roda lang 7 þanon suðweardes . XXIIII . roda brad . 7 eft þanon westweardes on sæferne . XVIIII roda long . 7 eac hio sellað him þæt medwe land bi westan sæferne on efen þone hagan andlang þære bisceopes dīce of ðære ea . þæt hit cymð west ut on þæt mōr ōn dīc . 7 swa norð ut on efen þæt gelad 7 swa eastweardes þæt hit cymeð eft wið nioðan þæt gelad on sæferne. Eāc hio sellað him be befer burnan þa ludadingwic 7 ēc þær to sextig æcera earðlondes be suðan beferburnan 7 oðer sextig be norðan 7 ēc swiðe rumodlice twelf æceras þær tō ful godes mædwelandes 7 eall hio sellað þis him hiora milde mode 7 wilniað him to þæt hio sion ægðer ge hlafardes freond [ge þære higna ge þære circan][1] . 7 hio his willað alning him to earnigan dæges 7 nehtes mid heora godcundnesse swa hio bestð magon 7 hio hit hæbben a ge bynnan byrg ge butan unbesacen wið ælce hand þa hwile þe hio lifgean . 7 gif ælfw̄ leng sio þonne sy hit hyre swa ūnbesacen þa hwile ðe hio lifge . 7 ofer hyra þreora dæg agefe hit mon eft þære circan hlafarde swa gegodad swa hit þonne sio for hiora þriora saule butan æghwelcum geflite gif god wile þæt hio hit gegodian moton. Augentibus et custodientibus retributio aeternae beatitudinis augeatur in cęlo . minuentes 7 frangentes sempiterna increpatione redarguantur nisi prius digna satisfactione emendauerint ; þas gerædnisse eall se hiored ge giung ge eald mid Cristes rode tacne gefæstnodon 7 þara twelf noman her stondað awritene be æftan :· and eac þara frionda noman þe we us to gewitnesse gecuron.

[1] Illegible in the MS. and supplied from Hearne's copy.

✠ Æþred aldorman and æthelflæd mercna hlafardas mid us hit gewriotan . . . . ✠ Ego uuerfrið eps̃ propria manu ɔsensi et subscripsi. ✠ Ego cynhelm diac et abbas subscripsi . . . . ✠ ecfryð p̃r ɔs̃. ✠ wiglaf p̃r ɔs̃. ✠ oslac p̃r ɔs̃. ✠ cynað diac̃ . sub̃. ✠ bernhelm. ✠ earduulf. ✠ Uulfred. ✠ Uullaf. ✠ ciolhelm. ✠ alhmund. ✠ eadgar bisceop. ✠ aldred. ✠ æþelfrið ealdormon. ✠ ælfred. ✠ æfstan. ✠ eadric. ✠ Uulfhun. ✠ Æðeredes gerædnis ⁊ Æðelflæde wið wærfrið bisc̃. ⁊ wið þone heored on wigerna cestre.

CCCXL.

WIGFERTH, 904.

✠ Regnante ac dispensante deo omnipotente mundana regimina cuius uidelicet incarnationis anno .dcccc. indictione . vii. eo scilicet anno wigfrið rogabat eadwerdum regem et æþelredum ducem et æþelflaede senatoresq: eorum ut ei istum librum scribere iussissent . hoc . ẽ . illius terre quinq: manentiũ quę nominatur eatun illam deniq: terram alchun episcopus a burgredo rege æþelswiða regina cõparauit eandemque terram iterum wærfrið episcopus ceolwulfo regi ꝑ recta retributione tradebat ipseq: rex postea hungiðe illam tribuit . post hec namq: wigfrið eam terram ab hungiðe cum placabili pecunia cũ testimonio optimatum mercioꝝ comparauit. Et tunc eadweard rex et æþelred dux et dominator mercioꝝ necnon quoq: et æþelflaede cũ testimonia episcopoꝝ et principũ aliquorumq: senatorũ sibi subiectorũ wigfriðo hunc librũ rescribere p̃cepeř . ad eandem conditionẽ ad quã p̃dictis possessorib: erat conscripta id . ẽ . in perpetuam hereditatem quia uetustus liber illius terre quocũq: modo ꝑditus erat et si umquam euenerit ut antiquus liber in palam uenerit sit p̃scriptus et interdictus nisi ad ma-

num wigfriðus ueniat uel heredum ipsius. Circũcincta .ẽ. hec terra his terminib: etc.

Nomina autẽ testiũ huius reparationis hic subt̃ caraxantur.

✠ Ego eadweard rex consensi et subscripsi.

✠ Ego æðered dux merciorum. ✠ Ego æþelflaed cons̃. ✠ Ego wigmund ep̃s.

✠ Ego wærfrið ep̃s. ✠ Ego eadgar episcopus. ✠ Ego alfwald dux.

✠ Ego æþelfrið dux. ✠ Ego eadnað m̃. ✠ Ego ælfere m̃. ✠ Ego sigeric.

CCCXLI.

* WERFRITH, 907.

✠ In nomine dñi. Ego uuærferð ep̃isc cum consensu et licentia ælfredi regis et æþelredi necnon et æþelflaede ducis merciorum et cum licentia uenerabilis familię in uueogerna cestre donaui cynelmo abbati ꝓpinquo meo partẽ agri prope fluuium auen in loco qui dicitur benningcuuyrð sub quantitate .x. manentium ut habeat et bene utatur dieb: uite sue . et post se derelinquat duob: heredib: quib: uoluerit . et decursis illorũ terminib: iterũ reddatur ad sedem episcopalem supradicta terra sine ulla contradictione . nisi heredes illius tempus ꝓlixius a pontifice sedis illius adipisci poterint. Et sciat quicũq: hanc terram teneat cotidie elemosinam faciendam ꝓ anima burhredi regis et alhuni episcopi qui hanc terrã donauerunt deo et sc̃e mariae ad ecclesiam in uueogerna cestre. Et hoc donũ factum .ẽ. anno doñice incarnationis .DCCCC.VII. Consentientib: hiis quorum nomina inferius conscribi uidentur.

✠ ealhmund . presƀ. ✠ ecgberht . presƀ. ✠ uulfhard . presbiter.

✠ ceolberht . presƀ. ✠ putta prepositus. ✠ eadberht diacon.

✠ baldred diacon. ✠ friðulf diacon.

CCCXLII.

* EADWEARD, 908.

✠ Cum praesentis uitae series mutabilium uarietur discursu, et praeterita obliuione tradantur nisi literarum apicibus elucubrata posteris clarescunt, ego Eaduueardus diuina largiente clementia Angul Saxonum rex, tempore quo diucesim Uuentanae aecclesiae in duas diuisi parrochias, obnixe rogatus fui a Friðestano quem tunc praedictae aecclesiae episcopum constitueram, ut nouarum astipulatione literarum s. aecclesiae testamenta, uti olim ab antecessoribus meis Cynegislo, atque Cyneuualho, multisque eorum successoribus deuote tradita atque restaurata fuerant, confirmans renouarem, ob aeternae beatitudinis praemium, et prosperum huius uitae excursum, terram quae undique adiacet ciuitati, quae in exordio Christianae religionis, Birino uenerabili episcopo praedicante, beatis Petro eiusque coapostolo Paulo concessa fuerat, consilio optimatum meorum usus, cum territoriis antiquis cartis insertis . c. uidelicet mansis, licet speciosa ab incolis aestimari ualeat, ita quod in ipsius terrae quantitate quod episcopo aratur, et quod coloni inhabitant, pro uno tantummodo cassato reputetur, qui Ciltancumb ab huius patriae peritis uocatur, auos, atauos, proauos, atauosque spiritus sancti igne succensos deuotissime imitans, itidem corroborando aeterna largior haereditate. Quamobrem tam ego sceptra Anglorum patrio more regens, quam Plegmund Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus, caeterique utriusque ordinis suffraganei quorum inferius uocabula litterarum notulis designantur, in nomine almae Trinitatis atque indiuiduae Unitatis praecipimus, tam Friðestano eiusdem Uuentanae sedis episcopo quam cunctis eius successoribus, ut nulli saecularium militum nec ipsum rus, nec aliud quodlibet ad aecclesiam dei pertinens,

pro munere quolibet dare praesumant. Saeculares igitur episcoporum ditione subiecti intra ambitum huius spatiosae telluris diuersis in uillis degentes, censum episcopali sedi persoluant, et expeditionem, pontis, arcisue restaurationem, dum necessitas incubuerit, incunctanter peragant. Et has C. mansas omni obsequio defendant, ita ut Ciltancumb cum suis appendiciis pro una tantummodo mansa, ut olim constitutum fuerat, reputetur. Moderno tempore ut antiquitus constitutum fuerat, Hnutscillingc, et Ceolboldingtun, in quantitate horum C. cassatorum, persistant. Hoc quoque in nomine almae Trinitatis et indiuiduae Unitatis obnixe flagitamus, et beati Petri apostolorum principis auctoritate praecipimus, ut rura quae ab antecessoribus suis, maxime a Denewulfo, ad animae suae periculum, diuersis saecularium personis accommodata fuerant, dum oportunum fuerit statuto a praedecessoribus episcopis tempore, sine ullo controuersionis obstaculo, in qualicumque sint prouincia uel episcopatu, Uuentanae cathedrae restituantur. Si autem redditum accelerare uoluerit eorum, in ipsius consistat arbitrio, praecipue dum beatae memoriae Theodorus hoc olim interdicerat nefas, ne scilicet episcoporum quispiam Christo collatam a catholicis possessionem pro quolibet munere temerarium dare uel accomodare praesumeret; praesumentem equidem anathematis uinculo inretitum sinodali damnauit concilio, et tam inlicitum ac inconueniens datum successores nullatenus stare permitterent iussit; ne prauo antecessorum consilio successores ad hanc deducerentur inopiam ut Christi pauperibus quid erogarent non haberent. C. mansae in Duntun et in Eblesburnan quas mihi praefatus accommodauit episcopus, et LXX. in Beaddingtune quas mihi Deneuulf accommodauerat praesul, si hoc illi placuerit, ut his uita comite fruar, post obitum meum Uuentanae aecclesiae libere restituantur. Nostris salubribus obtemperantes praeceptis prae-

senti prosperitate, et futura beatitudine iocundi perfruantur. Si autem temerarium quispiam nefas superius interdictum ullo modo praesumpserit, anathema sit, et auctoritate beati Petri apostolorum principis Paulique, quorum sub alma Trinitate possessio est, quod a nobis modo renouatur, damnatus intereat, nisi cum eiulatu magno quod contra nostrum decretum minuendo praesumens abstulit, poenitendo ante obitum suum satisfaciens restituerit. Haec cartula scripta est anno dominicae incarnationis DCCCC.VIII. indict. XII. His limitibus hoc rus undique circundatur et intra ambitum suum multas uillas complectitur, quarum nomina incolis liquido clarescunt. Hnutscillinc tamen et Ceolboldingtun quia Edne uillae contiguae non sunt C. manentium quantitatem perficientes, indumentis cleri deseruientes, non his limitibus sed propriis et ratis terminis ambiuntur, etc.

✠ Ego Eadward rex, hanc restaurationem a me renouatam, signum sanctae crucis propria manu scribendo, firmaui. ✠ Ego Plegmund archiepiscopus mellifluam donationem praefati regis subscripsi cum signaculo sanctae crucis. ✠ Ego Frithestan episcopus cum consilio eiusdem regis corroboraui atque consensi cum triumpho regis aeterni. ✠ Ego Wulfsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wighelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ceolmund episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelweard frater regis. ✠ Ego Æðelstan filius regis. ✠ Ego Ælfweard filius regis. ✠ Ego Ordlaf dux. ✠ Ego Osred dux. ✠ Ego Beorhtulf dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Heahferð dux. ✠ Ego Werulf presbyter. ✠ Ego Æðelstan presbyter. ✠ Ego Beornstan presbyter. ✠ Ego Ealhstan presbyter. ✠ Deormund minister. ✠ Wihtbrord minister. ✠ Odda minister. ✠ Ælfwold minister. ✠ Ælfred minister. ✠ Æðeluulf minister. ✠ Æðelferth minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Wulfhelm minister. ✠ Uffa minister.

✠ Aelfstan minister. ✠ Aelfred minister. ✠ Aelstan minister. ✠ Aelstan minister. ✠ Wulfhere minister. ✠ Athulf minister. ✠ Wulfhun minister. ✠ Wullaf minister. ✠ Aelred. ✠ Aethelnod. ✠ Aelfric.

CCCXLIII.

* AETHELFLAED OF MERCIA,

Sept. 9th, 915—922.

✠ Regnante Christo mediatore nostro filio dei et saluatione mundi, qui sceptra regit et alta totiusque telluris orbem post opere et umbratione conceptioneque sancti spiritus ex sacratissimo prosiliens uirginis aluo, cuius imperio cuncta optemperant coelestia, tremuntque terrestria, et formidant infernalia! huius gloriosissimae incarnationis anno DCCC°.LXX°.VIII°. ego Æþelfled, iuuante superna pietate et largiente clementia Christi gubernacula regens Merciorum, cum consilio episcoporum optimatumque meorum, dedi licentiam Eadrice meo ministro comparandi terram .X. manentium æt Fernbeorngen sibi suisque haeredibus perpetualiter possidendam. Terram quidem hanc ego Eadric placabili pecunia comparaui aet Wullafe liberam ab omnibus tributis notis uel ignotis, nisi expeditione et arcis constructione et singulare praetium contra alium. Terram uero hanc Offa rex Merciorum tradidit Bynnan abauo Wullafi et litteris consignauit. Casu quidem contigit anno eclypsi solis perditio prioris libri; nunc autem nostra licentia et confirmatione antiquus praescribitur liber; si causa alicuius rei inueniatur, igne cremetur. Karaxata est autem cartula huius donationis et confirmationis anno diuinae incarnationis sicut supra inuenitur, et die V. idus Septembris, in loco qui dicitur Weardburg. Hoc autem seruantibus prosperitas, uita, salus. Minu-

entibus uero et frangentibus mors, poena et perditio. Nomina uero huius confirmationis et testimonii hic infra nitescunt.

✠ Ego Æþelfled hanc meam licentiam confirmo signaculo sanctae crucis. ✠ Ego Ælfwyn episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwine episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æþelhun episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadgar episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfred episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Æþelferð dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Æþelhun abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Ecgberht abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Cynað abbas consensi et subscripsi. ✠ Ego Wihtred consensi et subscripsi. ✠ Ego Berhtsige consensi et subscripsi. ✠ Ego Æþelnað consensi et subscripsi. ✠ Ego Æþelward consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfstan consensi et subscripsi.

CCCXLIV.

* AETHELSTÂN, 927.

✠ ANNO dominicae incarnationis nongentesimo uicessimo septimo, ego Æðelstanus rex pro remuneratione aeternae salutis et pro salute mea, et animae patris mei Eaduuardi, pro que reuerentia et honore archisacerdotis Wulfhelmi, concedo aecclesiae Christi in Dorobernia et familiae in eadem Christo omnipotenti seruienti, ad suffragium uitae illorum, terram iuris mei in Cantia sitam supra mare nomine Folcestan, ubi quondam fuit monasterium et abbatia sanctarum uirginum, ubi etiam sepulta est sancta Eansuuitha. Quapropter ego Æðelstanus monarchus totius Brittanniae cogitaui de illo loco, et de seruitio Christi et sanctae Mariae matris eius quod olim in eodem loco fieri solebat, antequam pagani destruxissent locum illum.

Dedi eundem locum aecclesiae Christi ut seruitium quod ibi fieri solebat restituatur. Si quis autem, quod non optamus, hanc nostram donationem elationis habitu cedens infringere temptauerit, a deo separatus fiat consors malignorum spirituum, nisi pura emendatione emendauerit. Sit praedicta terra libera ab omni mundiali obstaculo cum omnibus rite ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, exceptis expeditione, pontis, arcis aedificatione.

✠ Ego Æðelstanus rex signo crucis confirmaui. ✠ Ego Wulfhelmus Dorobernensis archiepiscopus donationem regis tropheo crucis consignaui. ✠ Ego Đeodredus episcopus Lundoniensis subscripsi. ✠ Ego Ælfeagus Wintoniensis episcopus subscripsi. ✠ Ego Odo Scyrburnensis episcopus subscripsi. ✠ Ego Wulfgarus dux subscripsi.

CCCXLV.

AETHELSTÂN.

✠ Fortuna fallentis saeculi procax, non lacteo inmarciscibilium liliorum candore amabilis, sed fellita heiulandae corruptionis amaritudine odibilis, foetentis filios ualle in lacrimarum carnis, rictibus debachando uenenosis mordaciter dilacerat, quae quamuis arridendo sit infelicibus adtractabilis, acherontici tamen ad im alti subueniat boantis, impudenter est decurribilis.[1] Et ideo quia ipsa ruinosa, deficiendo tanaliter[1] dilabitur, sumopere festinandum est ad amoena indicibilis letitiae arua, ubi angelica ymnidicae iubilationis organa, mellifluaque uernantium rosarum odoramina, a bonis beatisque naribus inaestimabiliter dulcia capiuntur, sineque calce auribus diuipparum suauia audiuntur; cuius amore felicitatis illectus, fastidiunt iam infima, ulcescunt superna.[1] Ex quibus pro percipi-

[1] Sic MS.

endis semperque specie concupiscibili fruendis, ego Æðelstanus rex Anglorum per omnipatrantis dexteram, totius Britaniae regni solio sublimatus, quandam telluris meae particulam, meo fideli ministro Wulfsigio feminaeque eius, id est uiginti cassatarum, in loco quem solicolae æt Cildmearc uocitant, libenter tribuo; ut illi eam sine iugo exosae seruitutis, cum pratis, pascuis, siluis, riuulis, omnibusque ad eam utilitatibus suis pertinentibus, quamdiu aura naribus aspirabili, ocellorumque conuolatu cernibili potiantur, liberaliter habeant; et post generalem qui omnibus incertusque homunculis constat transitum, cuicumque successionis haeredi uoluerint, in perpetuam haereditatem, contradendo derelinquant. Praedicta siquidem tellus hiis terminis circumcincta clarescit, . .

. . . .

. . . .

CCCXLVI.

* AETHELSTÂN, 930.

✠ SUMMA polorum cacumina imaque solorum fundamina tetra nec non baratrorum traegedia almae Trinitatis monarchia regnando ac regendo premendoque, auctor omnium deus gubernat aethraliter! cuius uidelicet largifluae liberalitatis munificentia Æðelstanum regem Albionis praestantissimum solio sublimauit paterno, ac triquadri orbis rumigerula prae ceteris ampliauit praerogatiua; tali namque sceptrorum suffultus diademate patronus, regiae dignitatis pannagericus, gratuita cordis generositate, Cynaðo monasticae conuersationis archimandritae, propriae possessionis tellurem duobus in locis iure hereditario perpetualiter condonauit; ac praefato abbati suisque post se heredibus, euangelico prouocatus paradigmate taliter promulgante, omni habenti dabitur et habun-

dabit, perenniter possidendam firmauerat. Hoc denique imperator magnanimus, non pretio philargirae, sed longaeuae prosperitatis patrocinio, ac paradisiacae amoenitatis mercimonio, more solito praestauerat gratis. Haec scilicet loca hoc utuntur nomine; ad Dumoltan decem mansiunculae, quae sunt occidentali parte fluminis Esingburnan, et duae communiter orientali plaga eiusdem lymphae populari sorte deriuantur ad Eastune; quinque nam locis habentur siluaticis ad Fleferth dextra laeuaque illius riuuli qui uulgariter Piduuella uocitatur. Huiusque loci usurpationem adoptat dominus abbas, siluis, pratis ac pasturis, aratura ac reliquis illuc rite subsidiis; ut perpetim pertineat ad Dumoltan, in posterum pio potissimum prosatori ad gloriam, ac deinceps magnopere conlatori ad praemium. Haec nempe condonatio peracta est nongentesimo atque tricesimo laterculo infantiae Iesualis, summique prolis essentiae, ac ter assis indictis copulatim coniungitur. Huius pro certe largifluae dapsilitatis locupletatio firma senatorum adstipulatione atque rata adsertione uti infra karaxatur, quinto anno ex quo nobilissime gloriosus rex Angolsaxones regaliter gubernabat, tertioque postquam authentice Northanhumbrorum Cumbrorumque, blanda mirifici conditoris beneuolentia, patrocinando sceptrinae gubernaculum perceperat uirgae, constat esse, Christo to theon suffragante, salubriter adimpleta; ac prisco certissimae diriuationis confinio circumcincta hoc modo dinoscitur, etc.

Hoc supplementum quoque huic singraphae rex famosissimus augmentabat, ut ne aliquis fraudulenta seductione hunc codicillum uetustis euincere ualeat libellulis. Si quis, quod absit, possessor agelluli, fas diuinum profanando seu ius humanum uiolando deliquerit, alius eiusdem genealogiae rationabilius agens rege supradicto in longinquam perfruatur retributionem; augentibus uero hoc regale donatiuum dupla deus adaugeat bona; minuentibus nec non Satan cum

satellitibus inferat damna. Det deus ne proueniat. pax in aeuum seruantibus.

✠ Ego Æþelstan rex et rector totius Britanniae ceterarumque deo concedente gubernator prouinciarum haec dona uexillando conscripsi. ✠ Uulfhelm quoque archipraesul cum Roduuardo ceterisque pontificibus consensi et subscripsi. ✠ Ðeodred praesul atque Ælfheah. ✠ Cynsige bisceop cum Ælfrico etc. tandem Ælfgar consul Ælfsige miles Wiferð clauiger Leofsige signifer, etc.

✠ Ego Eadgar Christi annuente gratia Anglorum basileus largifluam huius territorii confirmationem Osulfo praesuli uti a Cynaðo abbate ei pridem concessa fuerat crucis taumate optimatumque meorum utens consilio restaurando perpetim corroboraui.

CCCXLVII.

AETHELSTÂN, 929.

✠ Uariante iam temporũ statu et pręsentis erumnę termino ꝓpemodũ adꝓpinquante plurima nos quę olim ęuangelicũ paradigma pręedixit pręsentialit̃ impleta fore cognoscimus. ꝓmens inter cętera ita prenuntiauit. Surget gens contra gentẽ et regnũ aduersus regnũ . qđ pręsentialit̃ impletũ nos ut ita dicã . ẽẽ. in nobis expti sumus. Quę cum ita se res habeat necessarium cuique fidelium fore uidetur quo infuturo sibi ꝑsistentẽ pręuideat mansionẽ. Unde ego æþelstanus regnum totius albionis deo auctore dispensans conpunctus quandã terrę particulã in loco qui ab indigenis æt austan nuncupatur uocabulo . ad aecclesiã beatę đi genitricis marię quę ÷ in wigorna ciuitate sita ad pisciũ uidelicet utilitatẽ capiendorũ animo concedo beniuolo. Constabat enim iam ante pręedictũ rũs pertinens ad eandẽ basilicã . sed ut firmior esset stabilitas eius rogante me ep̃o eiusdẽ ęcłę

coenwaldo scilicet uocabulo testibus ꝓbabilibus consentientibus haec caraxata cartula constat. Beneuolentibus autē et augentibus meā donationē et libertatē . augeatur uita illorū hic et in ꝑpetuū . qui uero minuere temptauerint tradentur in manus gladii et cum iuda ꝓditore in ꝑpetuum damnentur . Nisi hic satisfactione poenituerint digna. His terminis circumcincta prędicta terra . ẽe . uidetur, etc. Scripta ÷ haec cartula anno dominicę incarnationis .dcccc.xxviiii. ac sexto regni æþelstani regis xp̄o iħu gubernante renouando in melius cum senatorū signaculo confirmauit.

✠ æþelstan rex sceptris fretus regalibus hanc cartā signauit cū manibus. ✠ Wulfhelm archiep̄s cum ceteris presulibus . ✠ ælfwino . þeodredo . fryðestano . sigehelmo . wynsigio . beornheho . eadgaro . ælfhæho . odano . consignauit. ✠ Osferð comes cum ducibus ac ceteris optimatib: ælfwaldo . wulfsigio . guðrumo . urmo . æþelstano . oddano . wulfhelmo . wulfgaro . eadrico . ælfhægo . sigeredo . ælfwaldo . burhredo . eadmundo . ælferio . ælfrico . hunlafo . consignā. rodeward quoque archipresul cum eboracensis suffraganeis . æscberhto . wigredo . earnulfo . columbano . consignauit.

CCCXLVIII.

AETHELSTÂN, 929.

✠ Culmen catholicae fidei, quod deus est, teste clauigero, qui portam pulsantibus nutu deificae Trinitatis in arce pandit Bethleemita, cunctis sanam sapientibus sententiam dat euuangelico paradigmate taliter dicens: Qui non renuntiat quod possidet, sinistram uertendo in dexteram, esse et reliqua, id est, subsidia praebens postulantibus, quia manus Lazari est gazophilacium Christi. Qua de re ego Æðel-

stan, dei prouidentia gubernante rex Anglorum, cum mihi indigno, et absque ulla meritorum praerogatiua ineffabilis dei clementia regalem dignitatis honorificentiam contulisset, utile mihi fore mente praecogitaui, ut aliquid ex percepti mundani regni distributione pro aeterna salute animae meae, quamuis minus dignum, ad aecclesiasticae liberalitatis seruitium expenderem: atque ideo terram .v. cassatorum, id est uicum qui nominatur Eatun, iuxta flumine Cearwellan, cum consensu et assensu uenerabilium episcoporum ac principum meorum, quorum infra signa et nomina conscripta demonstrabo, libenter pro domino ad aecclesiam dei genetricis Mariae, quae sita est in Weogorna ciuitate, in perpetuum perdonabo. Pax seruantibus et custodientibus hanc nostram donationem et libertatem; contradicentibus uero et negantibus atque frangentibus deleantur nomina eorum de libro uitae, et cum iustis non scribentur, et cum Iuda traditore dei sint damnati in aeternum, nisi ante hic emendauerint. Scripta est haec cartula anno dominicae incarnationis .DCCCCXXIX. ac sexto regni Æðelstani regis, Christo Ihesu gubernante renouando in melius, cum senatorum signaculo confirmata.

✠ Ego Æþelstanus rex sceptris fretus regalibus, hanc cartam manibus signaui. ✠ Ego Wulfhelm archiepiscopus signaui. ✠ Ego Ælfwinus episcopus signaui. ✠ Ego Rodeweardus archiepiscopus signaui. ✠ Ego Đeodredus episcopus signaui. ✠ Ego Freoðestanus episcopus signaui. ✠ Ego Ælfwaldus dux. ✠ Ego Sigehelmus episcopus signaui. ✠ Ego Guðrummus dux. ✠ Ego Beornhegus episcopus signaui. ✠ Ego Urmus dux. ✠ Ego Osferð comes signaui. ✠ Ego Æðelstanus dux. ✠ Osferð comes cum ducibus ac ceteris optimatibus.

CCCXLIX.

* AETHELSTÂN, 930.[1]

✠ Agio altitonante uetusto dierum et rege regum cosmi climata almifico sceptro regente! Ego Æðelstanus, ipsius munificentia basileus Anglorum, simul et imperator regum et nationum infra fines Brittanniae commorantium, quandam telluris partem quae ab incolis Cliftun nominatur, deo et sanctae dei genitrici Mariae, sanctoque Petro apostolorum principi, pro remedio animae meae, condono, ad usus seruorum dei, qui in sancto monasterio ipsius principis apostolorum in Wigorna ciuitate deo seruiunt; quo dei omnipotentis misericordia, sanctorumque ipsorum quorum honori locus ille sacratus constat suffragio, tropheum ex Anolafa rege Norrannorum, qui me uita et regno priuare disponit, possim armis superando adipisci. Sit autem praedicta terra libera ab omnibus causis, notis et ignotis, excepta expeditione et pontis, arcisque constructione. Facta est autem haec donatio anno dominicae incarnationis DCCCC.XXX. regni uero mihi commissi .VI. indictione .VII. epacta .III. His testibus consentientibus, quorum onomata infra karaxata cum agiae crucis taumate sunt.

✠ Ego Æðelstanus singularis priuilegii ierarchia praeditus rex, huius acumen indiculi cum signo sanctae crucis corroboraui et subscripsi. ✠ Ego Wulfhelmus Dorobernens. archiepiscopus consensi. ✠ Ego Rodewoldus archiepiscopus. ✠ Ego Tidhelmus episcopus. ✠ Ego Coenewoldus episcopus. ✠ Ego Ðeodredus episcopus. ✠ Ego Osulf dux. ✠ Ego Healden dux. ✠ Ego Odda minist. ✠ Ego Eadnað minist.

[1] These dates, with the exception of the Regnal year, belong to A.D. 934.

CCCL.

* AETHELSTÂN, April 5th, 930.

✠ Regnante perpetual . . . . atque omnem humanae imbecillitatis sensum benignitate . . . . largiflua tonante . . . . que mirando ineffabilique proprii arbitrii priuilegio, alta, media, infima, inuictae fortitudinis laute trutinata gubernat; et ea quae infra sunt anotata, sed semper iternat manenti elucubratione uoluntatis inaestimabilis, luce inaccessibili, rimaturque massam humanae conditionis, generali olim fraude falsitatis deceptam paria naturae sinceritatis pulsam merito piaculi, heu proh dolor commissi iuste . . . . sam cirographam aeternae seruitutis, seu dampnationis subituram, temporibus labilis uitae, uoluentibus nouissimis, praecepta pantocratoris misericorditer reformauit; cuiusque foedato flumina aeternarum lachrymarum tempora orario assumpta mortalitatis eam dolore cruciatus, qui sempiternos euadentem, ad optabilia aeternorum gaudiorum deduxit lumina, quorum pars eiusdem recuperatae massae terreni incolatus erumpnas, operibus examinatis transuolans, inter candentia uiuorum angelorum agmina foeliciter exultando congaudet: altera uero gemendae peregrinationis diuturnitate exulans splendida meritis adhuc nutantibus orbata regione. Huius siquidem exosae peregrinationis moerore pressus, gaudio longeuae beatitudinis illectus, ad deuianda scelerum commissorum peccamina, et ad nanciscendam iam antefatae gloriae coronam, ego Æðelstanus rex Anglorum, anno dominicae incarnationis DCCCXXX, regni uero gratis mihi commissi sexto, indictione tertia, epactae XVIII. concurrente quarto, nonas mensis Aprilis, tertia luna rotigerae uagationis, per eiusdem omnipatrantis dextram totius Brittanniae regno sublimatus condonando, quandam mihi ab ea tellure

particulam mirabiliter concessam, meo fideli episcopo Beornheago tribuo, id est quatuor cassatorum, in loco quem solicolae uocant ad Medemenynga, cum silua campisque ad eam iacentibus, quae Earnelega dicitur. Pratumque quod ciuitatem Hetha, quod Saxonice Garstun appellatur, ut ille eam sine iugo detestandae seruitutis liberaliter ac aeternaliter, quamdiu uerberanti ocellorum uolatu, auraque spirabili potiatur, habeat; et post generalem, qui in omnibus certusque incertusque homunculis constat transitum, cuicunque successionis haeredi uoluerit imperpetuum derelinquat. Si autem, quod non optamus, aliquis superbe atque proterue flammiuoma administrante inuidia afflatus spiritum euenerit, hanc meae compositionis ac confirmationis breuiculam demere aut infringere, et ad nihilum deducere temptauerit, sciat se nouissima ac magna examinationis die, tuba perstrepente archangeli, bustis sponte dehiscentibus, somata diu corrupta relinquentibus elementis omnium creaturarum pauefactarum, cum Iuda proditore, qui a satoris pio sato filius perditionis dicitur, aeterna confusione edacibus innumerabilium tormentorum flammis periturum: huius namque, a deo dominoque Ihesu Christo inspirante atque uiuente, uoluntatis scedula, in uilla omnibus notissima quae Lullyngminstre nuncupatur, episcopis, abbatibus, ducibus, patriae procuratoribus, regia dapsilitate ouantibus, proscripta est; cuius etiam inconcussae firmitatis soliditas hiis testibus roborata constat, quorum nomina subtus caracteribus depicta adnotantur.

✠ Ego Æðelstanus singularis priuilegii monarchia praeditus rex, huius in . . . . firmitatem cum signo sanctae semperque amandae crucis, corroboraui et subscripsi. ✠ Ego Wulfhelmus Dorobernensis aecclesiae episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfheah episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadgar episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego

Cenwaldus episcopus consensi et subscripsi; et multi alii episcopi, duces et milites consenserunt et subscripserunt.

CCCLI.

* AETHELSTÂN, June 7th, 930.

✠ Profligatis saeculi huius nefandorum facinorum turmis quibus genus rationale plus aequo praegrauatur, ne libera mentis acie queat cernere uerum, studendum est cunctis omni pia intentione appetere illas ineffabiles coelestis patriae opes, ac terrena mundi emolumenta nisibus totis refutando respuere, quoniam ueridico affatu illa apostolica perorat oratio dicens, Nihil intulimus in hunc mundum, neque hinc aliquid auferemus. Qua de re ego Æðelstanus diuinae dispensationis prouidentia tam super Britannicae gentis, quam super aliarum nationum huic subditarum imperium eleuatus rex, de remedio animae meae praemeditans diemque tremendum terribilis examinis ante oculos cordis componens, quam horribile erit standum ante tribunal et conspectum aeterni iudicis, quando totius mundi machinam uorax flamma in fauillam redigendo consumat, ideo hanc libertatem et huius elemosinae munificentiam, pro expiatione peccaminum meorum et stabilitate regni mei etiam pro amore patriae coelestis, dabo aliquam partem telluris meae ad aecclesiam beatae dei genetricis semperque uirginis Mariae, quae sita est in Weogerna ciuitate, hoc est, in Wearsetfelda .v. manentium, et on Coftune aet þam hamstealle .v. cassatorum. On Wreodan hale .v. manentium, et in alio loco in Wearset hylle, et in Hopwuda duorum manentium: similiter in tertio loco .iii. manentes, id est, nominatus Wihtlafes feld. Ea conditione ut libera permaneat in aeuum tam diu fides christianae religionis apud Anglos in Brittania permaneat; soluta

sit ab omni humano seruitutis iugo et ab omnibus saecularibus tributis et uectigalibus, cum cunctis utilitatibus ad illam aecclesiam rite pertinentibus, siluis, campis, pratis, pascuis, fluminibus, excepta pontis uel arcis reaedificatione, et uiatica expeditione contra hostes. Anno dominicae incarnationis DCCCCXXX. regni uero mihi commissi VI. indictione VII. epacta III. concurrente II. septimis Iunii idibus, luna XXI. in ciuitate, omnibus nota, quae Lundonia dicitur, tota optimatum generalitate, sub alis regiae dapsilitatis ouante, scripta est.[1] Cuius etiam inconcussae firmitatis auctoritas his testibus roborata constat, quorum nomina subtus grammulis depicta annotantur.

✠ Ego Æðelstanus singularis priuilegii ierarchia praeditus rex, huius acumen indiculi cum signo sanctae crucis corroboraui et subscripsi. ✠ Ego Wulfhelmus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus consensi. ✠ Ego Wulfstanus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Coenwald episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Beornstan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwine episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ðeodred episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfhun episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Winsie episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfheah episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Tidhelm episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Burhric episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cynsige episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwald dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Osferð dux. ✠ Ego Osulf dux. ✠ Ego Ælfstan dux. ✠ Ego Uhtred dux. ✠ Ego Regnwald dux. ✠ Ego Scula dux. ✠ Ego Ðureferð dux. ✠ Ego Healfden dux. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Ælfheah minister. ✠ Ego Æðelnoð minister. ✠ Ego Eadnoð minister.

[1] These dates, with the exception of the Regnal year, belong to A.D. 934.

✠ Ego Æðelstan minister. ✠ Ego Wulfsige minister. ✠ Ego Wihtgar minister. ✠ Ego Æðelmund minister. ✠ Ego Ælfnoð minister. ✠ Ego Ælfhere minister.

CCCLII.

* AETHELSTÂN, June 17th, 930.

✠ FORTUNA fallentis saeculi procax non lacteo immarcessibilium liliorum candore amabilis, sed fellita eiulandae corruptionis amaritudine odibilis, foetentes filios ualle in lachrimarum carnis rictibus debacchando uenenosis mordaciter dilacerat; quae quamuis arridendo sit infelicibus adtractibilis acherontici ad ima Cociti, ni satus alti subueniat boantis, impudenter est decurribilis; et ideo, quia ipsa ruinosa deficiendo tanaliter dilabitur, summopere festinandum est ad amoena indicibilis laetitiae arua, ubi angelica ymnidicae iubilationis organa, mellifluaque uernantium rosarum odoramina a bonis beatisque naribus inestimabili dulcia capiuntur, sineque calce auribus diuipparum suauia audiuntur; cuius amore felicitatis illectus, fastidiunt iam infima, dulcescunt superna, eisque pro percipiendis, semperque specie indefectiua fruendis, ego Æðelstanus rex Anglorum, per omnipotentis dextram, quae Christus est, totius Brittanniae regni solio sublimatus, quandam non modicam telluris particulam deo omnipotenti et beato Petro apostolo, ad aecclesiam suam in ciuitate Eborum, tempore quo Wulfstanum archiepiscopum illuc constitui, in loco quem solicolae Agemundernes uocitant, sub dei timore libenter attribuo; ut ille episcopus ea sine iugo exosae seruitutis, cum pratis, pascuis, siluis, riuulis, omnibusque ad eam utilitatibus rite pertinentibus, quamdiu aura naribus spirituali, occellorumque conuolatu cernibili utatur, ac caeteris haeredibus post se semper illius aecclesiae in aeternam haereditatem

derelinquat. Hanc praefatam donationem propria et non modica emi pecunia; non solum illam, quin potius cuncta illius particulatae praedia, basilicae uidelicet sancti Petri principis apostolorum, obrigo empta auro, perpetualiter donaui. Si autem, quod absit, aliquis typo supercilii turgens, hanc meae emptionis ac confirmationis breuiculam elidere uel infringere temptauerit, sciat se nouissima ac tremenda concionis die, classica archangeli clangente buccina, somatibus tetra postponentibus poliandria, cum Iuda impii proditoris compilatore, infaustis quoque Iudaeis Christum ore sacrilego ara in crucis blasphemantibus, aeterna confusione, edacibus fauillantium tormentorum ignibus, sine fine poenaliter arsurum. Huius namque deo et domino Ihesu Christo inspirante, annuente atque uiuente, uoluntatis scedula anno incarnationis dominicae DCCCXXX. regni uero mihi commissi VI. indictione VII. epacta III. concurrente II. septimis Iunii idibus, luna XXXI. in ciuitate omnibus notissima quae Snotingham dicitur,[1] tota optimatum generalitate sub alis regiae dapsilitatis ouante, praescripta est. Cuius etiam inconcussae firmitatis auctoritas, hiis testibus roborata constat, quorum nomina subtus grammulis depicta annotantur.

✠ Ego Æðelstanus singularis priuilegii ierarchia praeditus rex, huius acumen indiculi cum signo sanctae semperque adorandae crucis, corroboraui et subscripsi. ✠ Ego Wulfhelmus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfstanus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus. ✠ Ego Howael subregulus consensi et subscripsi. ✠ Ego Morcant subregulus consensi. ✠ Ego Iuðwald subregulus consensi. ✠ Ego Ælfwynus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ðeodred episcopus. ✠ Wulfinus episcopus. ✠ Ælfheah epi-

[1] These dates, with the exception of the Regnal year, belong to A.D. 934.

scopus. ✠ Oda episcopus. ✠ Ælfred episcopus. ✠ Frohelmus episcopus. ✠ Burhric episcopus. ✠ Ælfred episcopus. ✠ Conan episcopus. ✠ Cynsi episcopus. ✠ Wulfhelmus episcopus. ✠ Wiredus episcopus. ✠ Eadwulf episcopus. ✠ Cenwald episcopus. ✠ Beorstanus episcopus. ✠ Ælfwald dux. ✠ Osferð dux. ✠ Æðelstan dux. ✠ Osulf dux. ✠ Uhtredus dux. ✠ Ælfstan dux. ✠ Uhtred dux. ✠ Reinwald dux. ✠ Iuwaer dux. ✠ Hadder dux. ✠ Scule dux. ✠ Ðurferð dux. ✠ Hælfden dux. ✠ Odda minister. ✠ Wulfgar minister. ✠ Ælfheah minister. ✠ Æðelstan minister. ✠ Æðelmund minister. ✠ Æðelnoð minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Wulfmær minister. ✠ Helmstan minister. ✠ Wulflaf minister. ✠ Wulfhelm minister. ✠ Wulfnoð minister. ✠ Wulfbold. ✠ Ælfhere. ✠ Æðelwold. ✠ Eadric. ✠ Winsi. ✠ Sigered. ✠ Ælfward. ✠ Ælfhere. ✠ Eadric. ✠ Æðelsige. ✠ Ælfric. ✠ Æðelferð. Et plures alii milites, quorum nomina in eadem carta inseruntur, consenserunt et subscripserunt.

CCCLIII.

AETHELSTÂN, Nov. 12th, 931.

✠ Flebilia fortiter detestanda . totillantis sæculi piacula . diris obscenę horrendęq; mortalitatis . circumsepta latratibus . non nos patria indoeptę pacis securos . sed quasi fœtidę corruptelę in uoraginem casuros . prouocando ammonent . ut ea toto mentis conamine cum casibus suis . non solum despiciendo . sed etiam uelud fastidiosam melancolię nausiam . abhominando fugiamus . tendentes ad illud euuangelicum ; date et dabitur uobis ; Qua de rē infima . quasi peripsema . quisquiliarū abiciens . superna adinstar pretiosorum monilium eligens . animum sempiternis in gaudiis figens . ad adipiscendam mellifluę dulcedinis

misericordiam . perfruendamque infinitę letitię iucunditatem; Ego æðelstanus rex anglorum . per omnipatrantis dexteram totius bryttanię regni solio sublimatus . quandam telluris particulam . meo fideli ministro wulfgaro . id est nouem cassatarum . in loco quē solicolę æt hamme uocitant tribuo . ut ille eam sine iugo exosę seruitutis . cum pratis . pascuis . siluis . riuulis . omnib;q; ad eam utilitatibus . rite pertinentibus . liberaliter ac ęternaliter . quamdiu uiuat habeat; et post generalem . qui omnibus certus incertusque homunculis . constat transitum . cuicumque successionis heredi uoluerit . imppetuum derelinquat . prędicta siquidem tellus . his terminis circumcincta clarescit. ærest ōn eastewcardan . ōn linleage geat . 7 ðonne on linleage middewearde . 7 ðonon suðrihte wið ðara stanceastla . 7 ðonne of ðæm stanceastlum to pyddesgeate . ðonon to oswaldes berghe . ðonon ondlong herpoðes . on burghardes anstigo . ðonne forð to bares anstigon . ðonon ōn heardanleage middewearde . ðonne suð ōn gerihte . ondlong henna dene . oð hit cimeð to ðære dīc . ðonne west ut ðurh henna leah . oð hit cimeð to ðære efese . ðonne ā norð be wyrtwalan ðæt ōn efen ðone greatan æsc; ðonne norð ondlong ðæs hlinces . ðæt on bofan hangran; ðonne ondlong hagan . on wifilingfalod westeweardne; ðoñ norð ofer dune . ōn meos hlinc westeweardne; ðonne ā dune on ða yfre . on beowanhammes hecgan . on bremeles sceagan easteweardne; ðonne on ða blacan græfan . ðoñ norð be ðem 7 heafdan . to ðære scortan dic . butan anan æcre; ðoñ to fugelmere to ðan wege; ondlong weges . to ottesforda; ðonon to wudumere . ðoñ to ðære ruwan hecgan; ðæt on langan hangran; ðoñ on grendles mere; ðonon on dyrnan geat; ðoñ eft on linleage geat :· Si autem quod absit . aliquis diabolico inflatus spu . hanc meę cōpositionis ac confirmationis breuiculam . infringere uel elidere temptauerit . sciat se nouissima ac magna

examinationis die . stridula clangente archangeli salpice . bustis sponte dehiscentibus . somata iam rediuiua relinquentibus . elementis omnib; pauefactis . cum iuda ꝓditore . qui â satoris pio sato . filius perditionis dicitur . ęterna confusione . edacibus ineffabilium tormentorum flãmis periturum . huius namque a dõ dño-que ih̃u xp̃o . inspiratę . atq; inuentę uoluntatis scedula . Anno dominicę incarnationis . DCCCC°.XXX°I°. regni uero gratis mihi commissi . VII°. indictione IIII^a^. epacta nulla . concurrente U°. . II. idus nouembris . luna . XX^a^. VIIII^a^. in uilla omnib; notissima . quę leowtun . nuncupatur . episcopis . abbatibus . ducib; . patrię procuratoribus . regia . dapsilitate ouantib; perscripta est ; cuius etiam inconcussę . firmitatis auctoritas ⁊ his testibus roborata constat . quorũ nomina subtus caracteribus depicta annotantur. ✠ Ego æðelstanus florentis brytanię monarchia pręditus rex . huius indiculi fulcimentum ⁊ cum signo sc̃ę sempq; amande crucis . corroboraui et subscripsi. ✠ Ego wulfhelmus dorobernensis eclesię archiepis̃c . consensi . et subscripsi. ✠ Ego wulfstanus eboracensis eclesię . archiepis̃c . consensi . et subscripsi. ✠ Ego howæl subregulus . c̃sensi . et subscripsi. ✠ Ego iuðwal subregulus . c̃ et subscripsi.

✠ Ego ælfwine . eps̃c. c̃ et sbs̃.
✠ Ego eadulf. eps̃c. c̃ et sbs̃.
✠ Ego cunan . eps̃c. c̃ et sbs̃.
✠ Ego ælfheh . eps̃c. c̃ et sbs̃.
✠ Ego sigelm . eps̃c. c̃ et sbs̃.
✠ Ego cenwald . eps̃c. c̃ et sbs̃.
✠ Ego beornstan . eps̃c. c̃ et sbs̃.
✠ Ego oda . eps̃c. c̃ et sbs̃.
✠ Ego wynsige . eps̃c. c̃ et sbs̃.
✠ Ego wulfhun . eps̃c. c̃ et sbs̃.
✠ Ego ðeoderd . eps̃c. c̃ et sbs̃.
✠ Ego cyneferð . eps̃c. c̃ et sbs̃.
✠ Ego tidelm . eps̃c. c̃ et sbs̃.

✠ Ego cynsige . epsc. c̃ et sbs̃.
✠ Ego eadward . epsc. c̃ et sbs̃.
✠ Ego æscberht . epsc. c̃ et sbs̃.
✠ Ego wired . epsc. c̃ et sbs̃.
✠ Ego ælfwald . dux c̃ et sbs̃.
✠ Ego osferð . dux c̃ et sbs̃.
✠ Ego aldred . dux c̃ et sbs̃.
✠ Ego uhtred . dux c̃ et sbs̃.
✠ Ego æscberht . dux c̃ et sbs̃.
✠ Ego ælfstan . dux c̃ et sbs̃.
✠ Ego uhterd . dux c̃ et sbs̃.
✠ Ego urm . dux c̃ et sbs̃.
✠ Ego guðrum . dux c̃ et sbs̃.
✠ Ego haward . dux c̃ et sbs̃.
✠ Ego gunner . dux c̃ et sbs̃.
✠ Ego ðurferð . dux c̃ et sbs̃.
✠ Ego ælferd . dux c̃ et sbs̃.
✠ Ego hadd . dux c̃ et sbs̃.
✠ Ego scule . dux c̃ et sbs̃.

✠ Ego ælfric . abb̃. c̃ et s̃.
✠ Ego eadwine . abb̃. c̃ et s̃.
✠ Ego æðelnoð . abb̃. c̃ et s̃.
✠ Ego biorhtsige . abb̃. c̃ et s̃.
✠ Ego seaxhelm . abb̃. c̃ et s̃.
✠ Ego odda . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego wulfgar . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego æðelstan . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego ælfheh . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego æðelferð . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego ælfhere . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego æðelwold . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego eadric . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego ælfwald . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego buga . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego ælfric . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego ealhelm . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego æðelstan . m̃. c̃ et s̃.

✠ Ego beorhtulf . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego hefa . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego ælfric . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego ælfsige . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego sigeric . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego æðeric . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego ælfheh . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego swiðulf . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego wullaf . m̃. c̃ et s̃.
✠ ætðelm . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego eadric . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego æðelweard . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego æðelmund . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ealhhelm . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego æðelnoð . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego wulfsige . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego wynsige . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego ælfhelm . m̃. c̃ et s̃.

✠ Ego ælfric . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego ælfstan . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego wulfric . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego æðelmund . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego burherd . m̃. c̃. et s̃.
✠ Ego wulfsige . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego beorhtric . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego æðelstan . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego æðelm . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego wulfnoð . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego wulfmær . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego wulfbold . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego wulfsige . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego wihtgar . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego ælferd . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego wulfric . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego ælfric . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego æðelweard . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego eadulf . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego æðelsige . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego wiferð . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego wulfhelm . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego cyred . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego æþelstan . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego ælfnoð . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego ælfsige . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego æðelstan . m̃. c̃ et s̃.
✠ Ego aelfsige . m̃. c̃ et s̃.

✠ Ic wulfgar an þæs landes æt collingaburnan ofer minne dæg æffan hiere dæg 7 heo tilige uncer begea sawla þearfe gemænelice ðæron . 7 feormige þrie dagas þa godes þeowas þær min lic reste on þone gemynddæg 7 selle þam mæssepreoste fif peningas 7 þara oþra ælcum twegen 7 ofer hiere dæg to wintceastre þam niwan hierede for mine sawle to habbenne 7 to brucenne 7 na of þam mynstre to sellanne . 7 ic an þæs landes æt ingepenne ofer minne dæg æffan to brucenne 7 to bewitanne 7 þæt heo hæbbe ælce gere to þam tune ealra gearwæstma þa þrie dælas 7 þone feorþan to cynetanbyrig þam godes þeowum for mine sawle 7 for mines fæder 7 for mines ieldran fæder . þonne ofer hiere dæg in to cynetanbyrig to þære halgan stowe for wulfgares sawle þe ic hit in selle 7 for wulfrices 7 for wulfheres þe hit ærest begeat to habbenne 7 to brucenne 7 næfre ut to sellanne . þonne an ic þæs landes æt cræft ofer minne dæg wynsige 7 ælfsige 7 ealles þæs þe ic þær on begite 7 ic an þæs landes æt denforda ofer minne dæg æþelstane 7 cynestane gif hie me oþꝥ on ryht gehieraþ . 7 ic an þæs landes æt butermere ofer minne dæg

byrhtsige twegen hida 7 ceolstanes sunum anes gif hie me oððæt on ryht gehieraþ . 7 ic cweþe on wordum be æscmere on minum geongũ magum swelce me betst gehieraþ . 7 ic wille ꝥ æffe feormige of þæm þrim dælum æt ingepenne þa godes þeowas æt cynetanbyrig þrie dagas on twelf monþum ænne dæg for me oþerne for minne fæder þriddan for minne ieldran fæder . 7 ic an þæs landes æt hamme æffan ofer minne dæg 7 heo tilige þær on uncer begea sawla þearfe 7 feormige þrie dagas þa godes þeowas þær min lic reste on eastron 7 ofer hiere dæg in to winteceastre to þæm ealdan hierede to sc̃e Trinitate . to hæbbenne 7 to brucenne 7 næfre ut to sellanne.

Indorsed.—Her swutelaþ ꝥ wulfgar geuþe hamme in to ealdan mynstre æft̃ æffan dæge hys wifes.

CCCLIV.

* AETHELSTÂN, 931.

✠ In nomine dei summi et altissimi! Certis astipulationibus sancti et iusti patres frequentiuis orationibus admonent, ut deum quem diligimus et credimus intima mentis affectione cum bonorum operum diligentia incessanter timeamus et amemus, qui retributionem omnium actuum nostrorum in die examinationis iuxta uniuscuiusque meritum reddet. Ideoque subtilissima mentis certatione illum imitari satagamus, licet mortalis uitae pondere pressi et labentibus huius saeculi possessionibus simus infaecati, tamen miserationis eius largitate, caducis opibus aeterna coelestis uitae praemia mercari quaeramus. Quapropter ego Æðelstanus, desiderio regni coelestis exardens, fauente superno munere basyleos Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium, litterarum apicibus commendare procuraui, ne aut incuria successorum nostrorum aut inuidia quadam uel perfidia, nostra dicta uel facta

futuri successu temporis negarentur, et ad controuersiam nostris successoribus demum deuenire poterint, quod cum consensu et licentia episcoporum meorum ac multorum optimatum, deo omnipotenti et sancto Petro apostolo ac uenerabili familiae quae sita est in loco celebri ubi ruricolae appellatiua relatione nuncupantur aet Baðun, deuota mente intus ad aecclesiam donans donabo, perpetuis temporibus decem mansas in loco qui dicitur Pristun, et quinque in alio loco qui dicitur Æsctun; et mandatum commendamus in nomine altithroni gubernatoris, ut nullus superueniat hominum inflatus gressibus superbiae, nec rex, nec episcopus, nec princeps, nec praepositus, nec personae alicuius habitus, qui hanc praefatam libertatem in alicuius oneris molestia mutare audeat, aut in diebus nostris uel successorum nostrorum; sed sit libera ab omni mundiali iugo, exceptis istis, expeditione, pontis arcisue renouatione; cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, campis, pascuis, pratis, siluis, eatenus, ut pro meis delictis patrisque mei Eadweardi regis cotidie missas pro nobis saluberrimas deo offerant, et dulcisonas modulationes psalteriorum armis spiritualibus contra inuisibiles hostes pro nobis dimicare non cessent. Si quis autem praescriptis statutis noluerit consentire uel oboedire, sciat se alienum esse a consortio sanctae dei aecclesiae, et a corpore et sanguine domini nostri per auctoritatem beati Petri apostoli sociorumque eius, nisi prius hic digna emendauerit poenitentia ante mortem. Sciantque sapientes regionis nostrae nos has terras praefatas non iniuste rapuisse rapinamque deo dedisse, sed sic accepi eas quemadmodum iudicauerunt omnes optimates regionis Anglorum, insuper et apostolicus papa Romanae aecclesiae Iohannes, Ælfredo defuncto, qui nostrae felicitati et uitae aemulus extitit, nequitiae inimicorum nostrorum consentiens, quando me uoluerunt, patre meo defuncto, caecare in ciuitate Wintonia, si non me

deus sua pietate eripuisset. Sed denudatis eorum machinamentis remissus est Ælfred ad Romanam aecclesiam, ut ibi se coram apostolico Iohanne iureiurando defenderet. Et hoc fecit coram altare sancti Petri, sed facto iuramento cecidit coram altare, et a manibus suorum famulorum portatus est ad Scolam Anglorum, et ibi tertia nocte uitam finiuit. Et tunc apostolicus ad nos remisit, et quid de eo ageretur a nobis consuluit, an cum caeteris christianis corpus eius poneretur. His peractis et nobis renunciatis, optimates nostrae regionis, cum propinquorum illius turma, efflagitabant omni humilitate, ut corpus illius per nostram licentiam cum corporibus poneretur christianorum; nobisque illorum efflagitationi consentientibus Romam remisimus, et consentiente papa positus est ad caeteros christianos, quamuis indignus esset: et sic uindicata est tota possessio eius in magnis et in modicis. Sed et haec apicibus literarum praenotauimus, ne quamdiu christianitas regnet, aboleatur. Unde mihi praefata possessio, quam deo et sancto Petro dedi, donatur: nec iustius noui, quam deo et sancto Petro hanc possessionem darem, qui aemulum meum in conspectu omnium cadere fecerunt, et mihi sanitatem et regni prosperitatem largiti sunt. Hiis testibus consentientibus, quorum inferius nomina recitantur, anno dominicae incarnationis DCCCC.XXXI. acta est haec praefata libertas.

Ego Æþelstan rex totius Britanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui ✠. Ego Eadmundus eiusdem regis frater consignaui ✠. Ego Eadred eiusdem regis frater consignaui ✠. Ego Wulfhelm Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agyae crucis consignaui ✠. Ego Đeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui ✠. Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphalem trophaeum agyae crucis impressi ✠. Ego Coenwald episcopus

praedictum donum consensi ✠. Ego Oda episcopus confirmaui ✠. Ego Ælfric episcopus consensi ✠. Ego Wulfhelm episcopus consignaui ✠. Ego Burhric episcopus consensi ✠. Ego Æþelgar episcopus roboraui ✠. Uhtred dux ✠. Ælfhere dux ✠. Wulfgar dux ✠. Æþelward dux ✠. Æþelstan dux ✠. Ealhhelm dux ✠. Æþelmund dux ✠. Eadmund minister ✠. Ælfred minister ✠. Ordheah minister ✠. Wulfhelm minister ✠. Ælfric minister ✠. Wulflaf minister ✠. Ælfsie minister ✠. Ælfsie minister ✠. Eadmund minister ✠. Wihtgar minister ✠. Wulfgar minister ✠. Æþered minister ✠.

CCCLV.

* AETHELSTÂN, 931.

✠ In nomine dei summi et altissimi! Certis adstipulationibus nos sancti et iusti patres frequentatiuis orationibus admonent, ut deum quem diligimus et credimus intima mentis affectione cum bonorum operum diligentia incessanter timeamus et amemus, qui retributionem omnium actuum nostrorum in die examinationis iuxta uniuscuiusque meritum reddet. Ideoque subtilissima mentis certatione illum imitari satagamus, licet mortalis uitae pondere pressi et labentibus huius saeculi possessionibus simus infaecati, tamen miserationis eius largitate, caducis opibus aeterna coelestis uitae praemia mercari quaeramus. Quapropter ego Æðelstanus, desiderio regni coelestis exardens, fauente superno numine basileos Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium, literarum apicibus commendare procuraui, ne aut incuria successorum nostrorum aut inuidia quadam uel perfidia, nostra dicta uel facta futuri successu temporis negarentur, et ad controuersiam nostris successoribus demum deuenire poterint, quod

cum consensu ac licentia episcoporum meorum ac multorum optimatum, deo omnipotenti et sancto Petro apostolo ac uenerabili familiae quae sita est in loco celebri ubi ruricolae appellatiua relatione nuncupantur Maeldumesburg, deuota mente intus ad aecclesiam donans donabo, perpetuis temporibus .xv. mansas, v. in loco qui dicitur Northun, et in alio loco v. qui dicitur Sumerford, et in tertio loco .v. qui dicitur at Æwilme: et mandatum commendamus in nomine altithroni gubernatoris, ut nullus superueniat hominum inflatus gressibus superbiae, nec rex, nec episcopus, nec princeps, nec praepositus, nec alicuius personae habitus, qui hanc praefatam libertatem in alicuius oneris molestia mutare audeat, aut in diebus nostris uel successorum nostrorum; sed sit libera ab omni mundiali iugo, exceptis istis, expeditione, pontis arcisue renouatione; cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, campis, pratis, pascuis, siluis; eatenus ut pro meis delictis patrisque mei Eadwardi regis cotidie missas pro nobis saluberrimas deo offerant, et dulcisonas modulationes psalteriorum armis spiritalibus contra inuisibiles hostes pro nobis dimicare non cessent. Si quis autem praescriptis statutis noluerit consentire aut oboedire, sciat se alienum esse consortio dei aecclesiae, et a corpore et sanguine domini nostri Ihesu Christi, per auctoritatem beati Petri apostoli sociorumque eius, nisi prius hic digna emendauerit poenitentia ante mortem. Sciantque sapientes regionis nostrae nos has praefatas terras non iniuste rapuisse rapinamque deo dedisse, sed sic eas accepi quemadmodum iudicauerunt omnes optimates regionis Anglorum, insuper et apostolicus papa Romanae aecclesiae Iohannes, Ælfredo defuncto, qui nostrae felicitati et uitae aemulus extitit, nequitiae inimicorum nostrorum consentiens, quando me uoluerunt, patre meo defuncto, caecare in ciuitate Wyntonia, si non me deus sua pietate eripuisset. Sed

nudatis eorum machinamentis remissus est Ælfred ad Romanam aecclesiam, ut ibi se coram apostolico Iohanne iureiurando defenderet. Et haec fecit coram altare sancti Petri, sed facto iuramento cecidit coram altare sancti Petri et manibus suorum famulorum portatus est ad scolam Anglorum et ibi tertia nocte uitam finiuit. Et tunc apostolicus ad nos remisit, et quid de eo ageretur a nobis consuluit, an cum caeteris christianis corpus illius poneretur. Hiis peractis et nobis renunciatis, optimates nostrae regionis, cum propinquorum illius turma, efflagitabant omni humilitate, ut corpus illius per nostram licentiam cum corporibus poneretur christianorum; nobisque illorum efflagitationi consentientibus, Romam remisimus, et consentiente papa positus est ad caeteros christianos, quamuis indignus esset: et sic iudicata est mihi tota possessio eius in magnis et modicis. Sed et haec apicibus litterarum praenotauimus, ne quamdiu christianitas regnet, aboleatur. Unde mihi praefata possessio, quam deo et sancto Petro dedi, donatur: nec iustius noui, quam deo et sancto Petro hanc possessionem darem, qui aemulum meum in conspectu omnium cadere fecerunt, et mihi sanitatem et regni prosperitatem largiti sunt. Hiis testibus consentientibus quorum inferius nomina recitantur, anno dominicae incarnationis .DCCCCXXXI. acta est haec praefata libertas.

✠ Ego Æðelstan rex totius Britanniae praefatam donationem sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Eadmundus eiusdem regis frater consignaui. ✠ Ego Eadred eiusdem regis frater consignaui. ✠ Ego Wulfhelm Dorobernensis aecclesiae episcopus eiusdem regis donationem cum tropheo agyae crucis confirmaui. ✠ Ego Đeodred Lundoniensis episcopus aecclesiae consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wyntanensis aecclesiae episcopus triumphalem tropheum agyae crucis impressi. ✠ Ego Cenwald episcopus con-

sensi et subscripsi. ✠ Ego Oda episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfric episcopus consensi. ✠ Ego Wulfhelm episcopus confirmaui. ✠ Ego Burhric episcopus consensi. ✠ Ego Æðelgar episcopus roboraui. ✠ Wulfgar dux. ✠ Ælfhere dux. ✠ Æðeluuold dux. ✠ Æðelstan dux. ✠ Eadmund minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Wulfsige minister. ✠ Wulflaf minister. ✠ Eahhelm dux. ✠ Æðelmund dux. ✠ Uhtred dux. ✠ Odda minister. ✠ Wulfgar minister. ✠ Ordheah minister. ✠ Eadwig minister. ✠ Wihtgar minister. ✠ Ælfred minister. ✠ Wulfric minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Æþelred minister. ✠ Wulfhelm minister.

CCCLVI.

AETHELSTÂN.

☧ In nomine altithroni qui cuncta supra simul et in imis gubernat atque regit, quique sua multimoda potentia omnibus ut uoluerit finem imponit, et de secretis humanæ naturæ mysteriis docet, ut cum his fugitiuis sine dubio transitoriis possessiunculis iugiter mansura æternaliter regna mercanda dei suffragio adipiscenda sunt! Qua de re ego Æðelstan diuina mihi adridente gratia rex Anglorum et æque totius Albionis, rogatus fui a meo fideli ministro nomine Ælfheah, ut aliquam iuris mei partem in æternam hereditatem laxarem; eiusque precibus annuens, pro eius amabili subiectione atque oboedientia, cum consensu optimatum meorum, terram x. manentium, ubi ab incolis nominatur Feornbeorgan, ut ille bene perfruatur ac possideat quam diu uiuat, et post se cuicunque uoluerit haeredi derelinquat, ceu supra diximus, in æternam haereditatem, cum omnibus ad se rite pertinentibus, pascuis, pratis, siluis siluarumque nemoribus. Sit praedicta terra libera in omnibus mun-

dialibus causis, præter pontis et arcis constructione expeditionisque adiuuamine. In cunctis successoribus hoc ius donationis augendo conseruantibus, feliciter perueniant inter caelibes coelestium turmarum et sine fine in aeterna doxa lætentur. Si quis autem, quod non optamus, infringere temptauerit hoc nostrum donum, sciat se in examine tremendi iudicii redditurum temeritatis audaciam perpessum esse, nisi pura emendatione et singulta lamentatione emendauerit.[1]

✠ Ego Æðelstanus rex totius Brytanniæ praefatam donationem cum sigillo sanctæ crucis confirmaui. ✠ Ego Wulfhelm Dorobornensis aecclesiæ archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agiae crucis consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphalem trophaeum agiae crucis impressi. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Cenwaldus episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Wulfhun episcopus consensi. ✠ Ego Oda episcopus confirmaui. ✠ Ego Burhric episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfheah episcopus consensi. ✠ Ælfwold dux consensi. ✠ Uhtred dux consensi. ✠ Odda minister. ✠ Wulflaf minister. ✠ Beorhtnoð minister. ✠ Eadric minister. ✠ Ealhhelm minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Æþered minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Ælfred minister. ✠ Wulfmær minister. ✠ Eadmund minister. ✠ Wulfsige minister. ✠ Ælfhere minister. ✠ Wihtgar minister. ✠ Æþelwold minister. ✠ Sigered minister. ✠ Æþelmund minister. ✠ Sigulf minister. ✠ Æþelstan minister. ✠ Wulfgar minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Wulfnoð minister. ✠ Ordheah minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Ælfheah minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Wulfhelm.

[1] MS. sic.

CCCLVII.

AETHELSTÂN, 931.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo, qui imperio patris cuncta disponit, simul sancti spiritus gratia uiuificante! Quamuis enim uerba sacerdotum et decreta iudicum in robore firmitatis iugiter perseuerent, attamen, pro incerta futurorum mutabilitate annorum, cirographorum testamento sunt roboranda: quapropter ego Æðelstan totius Brittanniae basileus, quandam telluris particulam, xii. uidelicet cassatos, loco qui celebri ad Scaringaford nuncupatur uocabulo, domino nostro Ihesu Christo sanctaeque eius aecclesiae beatae dei genitricis Mariae dicatae, loco qui celebri ad Abbendune nuncupatur onomate, ad usus monachorum dei inibi degentium, cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet et pascuis, Godescalco obtinente presbytero, aeterna largitus sum haereditate. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Siquis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus a consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis baratri incendiis lugubris iugiter cum Iuda proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. Scripta est haec carta anno dominicae incarnationis dccccxxxi. indict. iiii. Cuius etiam inconcussae firmitatis auctoritas his testibus roborata constat, quorum subtus nomina caracteribus depicta annotantur.

✠ Ego Æðelstan singularis priuilegii monarchia praeditus rex, huius singraphae fulcimentum cum signo sanctae semperque amandae crucis corroboraui et subscripsi. ✠ Ego Wulfhelmus Dorobernensis

aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfstanus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwine episcopus consensi. ✠ Ego Birnstan episcopus consensi. ✠ Ego Sigelm episcopus consensi. ✠ Ego Cenwald episcopus consensi. ✠ Ego Ælfheah episcopus consensi. ✠ Ego Eadwulf episcopus consensi. ✠ Ego Odo episcopus consensi. ✠ Ego Ælfric abbas consensi. ✠ Ego Eadwine abbas consensi. ✠ Ego Burhsige abbas consensi. ✠ Ego Osferð dux consensi. ✠ Ego Ælfwold dux consensi. ✠ Ego Aldred dux consensi. ✠ Ego Oscbyrht dux consensi. ✠ Ego Ælfstan dux consensi. ✠ Ego Odda minister consensi. ✠ Ego Ælfheah minister consensi. ✠ Ego Æðelstan minister consensi. ✠ Ego Ælfric minister consensi. ✠ Ego Eadric minister consensi.

CCCLVIII.

* AETHELSTÂN.

✠ In nomine sanctae et indiuiduae Trinitatis! Æðelstanus rex dei gratia regni Angliae omnibus hominibus suis Eboraci, et per totam Angliam, salutem. Sciatis quod ego confirmo aecclesiae et capitulo Ripon. pacem suam, et omnes libertates et consuetudines suas, et concedo eis curiam suam de omnibus quaerelis et in omnibus curiis de hominibus sancti Wilfridi, pro ipsis et hominibus suis, uel contra ipsos, uel inter se ad inuicem, uel quae fieri p . . . . . . et iudicium suum pro Frodmortell; et quod homines sint credendi per suum ya, et per suum na; et omnes suas terras habitas et habendas, et homines suos ita liberos, quod nec rex Angliae, nec ministri eius, aliquid faciant uel habeant quod est ad terras suas uel ad socam capituli. Testibus G. archiepiscopo Eboracensi, et P. praeposito Beuerlaci.

CCCLIX.

* AETHELSTÂN.

þat witen alle þat euer been,
þat þis charter heren and seen,
þat I þe king Adelstan
Has yaten and giuen to seint Iohn
Of Beuerlike, þat sai I yow,
Tol and theam, þat wit ye now,
Sok and sake ouer al þat land
þat es giuen into his hand,
On euer ilke kinges dai,
Be it all free þan and ay;
Be it almousend, be all free
Wit ilke man and eeke wit mee.
þat wil i be him þat me scop
Bot til an ercebiscop,
And til þe seuen minstre prestes
þat serues God þer saint Iohn restes.
þat giue i God and seint Iohn
Her befor you euer ilkan.
All my herst corn ineldeel [1]
To uphald his minstre weell:
þa fourþreue be heuen kinge
Of ilka plough of estriding.
If it swa betid, or swa gaas,
þat ani man her again taas [2]
Be he baron, be he erle,
Clark, prest, parson, or cherel;
Na be he ne þat ilk Gome
I will forsaye þat he come
(þat wit ye weel or and or)
Till saint Iohn mynstre dor;
And þar i will (swo Crist me red)
þat he bet his misded,

[1] MS. hest corne and meldrel. [2] MS. sacs.

Or he be cursed son on on
Wit al þat seruis saint Iohn.
Yif hit swa betid and swa es,
þat þe man in mansing es :[1]
I sai yow ouer fourti daghes,
(Swilk[2] þan be sain Iohn laghes)
þat þe chapitel of Beuerlike
Til þe scirif of Euerwike
Send þair writ son onan,
þat þis mansedman[3] be tan.
þe scirref þan say i ye,
Witouten any writ one me
Sal nimen him (swo Crist me red)
And into my prison lede,
And hald him (þat is my wilt)
Til he bet his misgilt.
If men reises newe laghes
In any oþer kinges daghes,
Be þay fromed, be þay yemed
Wit yham of the mynstre demed,
þe mercy of ye misdeed,
Gif i saint Iohn, swo Crist me red,
Yif man be cald of limes or lif
Or men chalenges land in strif
Wit my bodlaik,[4] wit writ of right,
Y wil saint Iohn haue ye might.
þat man þar for noght fight in feeld,
Nowþer wit staf no wit sheeld :
Bot twelue men wil i þat it telle
Swa sal it be swo heer ibelle.[5]
And he þat him swo werne may
Ouercomen be he euer and ay.
Als he in feld war ouercomen,
þe crauantise of him be nomen.

[1] MS. that the mansings is.
[2] MS. whilke.
[3] MS. his manserman.
[4] MS. god lake.
[5] MS. swa here well.

þat yati[1] God and saint Iohn
Her befor iow and euer ilkon.
If man be founden slan idrunkend,[2]
Sterued on saint Iohn rite,[3] his aghen men,
Wiþouten swike his aghen bailiffs make ye sight,
Nan oyer coroner haue þe might:
Swa mikel fredom giue i ye,
Swa hert may think or eghe see.
þat haue i þought and forbiseen,
I will þat þer euer been.
Samening and mynstre lif
Last follike[4] witouten strif,
God help alle þas ilk men
þat helpes to þe þowen. Amen.

CCCLX.

* AETHELSTÂN.

Wyt all that es and es gan
þat ik King Adelstan
As gyuen als frelich as I may
And to þe capitell of seint Wilfrai,
Of my free deuotion,
þair pees at Rippon
On ilke side þe kyrke a mile,
For all ill deedes and ylke agyle,
And wiþin þair kirke yate
At þe stan þat Griþstole hate;
Wiþin þe kirke dore and þe quare
þair haue pees for les and mare.
Ilkan of þes stedes sal haue pees
Of frodmortell and il deedes
þat þair don is, tol, tem,
With iren and with water deme;

[1] MS. hat.
[2] MS. founden dronken.
[3] MS. St. Iohns rike.
[4] MS. for euer.

And þat þe land of seint Wilfrai
Of alkyn geld fre sal be ay.
At na man at langes me to
In þair Herpsac sal haue at do ;
And for ik will at þa be saue
I will at þai alkyn freedom haue ;
And in al þinges be als free
As hert may thynke or eygh may se,
At te power of a kinge
Masts make free any þynge.
And my seale haue I sett þerto,
For I will at na man it undo.

CCCLXI.

* AETHELSTÂN, Dec. 24th, 932.

✠ FLEBILIA fortiter detestanda totillantis saeculi piacula, diris obscenae horrendaeque mortalitatis circumsepta latratibus, non nos patria indeptae pacis securos, sed quasi foetidae corruptelae in uoragine casuros, prouocando ammonent, ut ea toto mentis conamine cum casibus suis, non solum dispiciendo sed etiam uelut fastidiosam melancoliae iniuriam abhominando fugiamus, tendentes ad illud euangelicum, Date et dabitur uobis ; qua de re infima quasi peripsema quisquiliarum abiiciens, superna ad [instar] praetiosorum monilium eligens [animum sempiternis in gaudiis fiens ad] adipiscendam mellifluae dulcedinis misericordiam perfruendamque infinitae laetitiae iocunditatem ; ego Æþelstanus rex Anglorum, per omnipotentis dexteram totius Britanniae regni solio sublimatus, quandam telluris particulam fidelissimae familiae monialium, quae sub regulari deuotae exercitationis uita in monasterio ciuitatis quae Sceaftesbirig uocatur deo militat, id est XI. et dimidiam ad tella cassatarum, in loco quem solicolae æt Funtemel uoci-

tant, ea interiacente conditione, ut omni die, usque magnae discretionis iudicii anno, illa successoresque eius cotidie post primam quinquaginta decantent psalmos, animae pro excessibus meae, horaque mediante tertia missam percelebrent, ut diuinam consequi plenissime ualeam misericordiam, tribuo; quatinus illa eam sine iugo detestandae seruitutis, cum pratis, pascuis, siluis, riuulis, omnibusque ad illam utilitatibus rite pertinentibus, liberaliter ac aeternaliter quamdiu uiuat habeat; et post generalem, qui omnibus certus incertusque constat, transitum subsequentibus sibi fidelibus inperpetuum derelinquat. Praedicta siquidem tellus hiis terminis circumcincta clarescit, etc. Si autem, quod absit, aliquis diabolico inflatus spiritu, hanc meae compositionis ac confirmationis breuiculam demere uel infringere temptauerit, sciat se nouissima ac magna examinationis die, tuba perstrepente archangeli, bustis sponte dehiscentibus, somata diu fessa relinquentibus, elementis omnibus pauefactis, cum Iuda proditore, qui a satoris pio sato filius perditionis dicitur, aeterna confusione, edacibus ineffabilium tormentorum flammis periturum. Huius namque a deo dominoque Ihesu Christo inspirante atque uiuente uoluntatis scedula, anno dominicae incarnationis DCCCC. XXXII°. regni mei gratis mihi commissi octauo, indictione V^a^. concurrente septimo, epacta XI^a^. kalendis Ianuarii nonis, luna rotigerae uagationis tertiodecimo, in uilla omnibus notissima quae Ambresburh nuncupatur, episcopis, abbatibus, ducibus, patriae procuratoribus, regia dapsilitate ouantibus perscripta est; cuius etiam inconcussae firmitatis auctoritas hiis testibus roborata constat, quorum nomina subtus caracteribus depicta annotantur.

Ego Æðelstanus singularis priuilegii monarchia praeditus rex, et huius indiculi fulcimentum cum signo sanctae crucis corroboraui et subscripsi ✠. Ego Wulfhelmus Dorobornensis aecclesiae archiepi-

scopus consensi et subscripsi ✠. Ego Wulfstanus aecclesiae Eboracensis archiepiscopus consensi et subscripsi: et caeteri ✠.

CCCLXII.

AETHELSTÂN, 933.

✠ Flebilia fortit̃ detestanda totillantis scl̄i piacula diris obscenę horrendę que mortalitatis circumsepta latratibus non nos patria indeptę pacis securos sed quasi fetidę corruptelę in uoraginem casuros prouocando ammonent ut ea toto mentis conamine cum casibus suis non solum despiciendo sed etiam uelut fastidiosam melancolię nausiam abominando fugiamus tendentes ad illud euangelicum date et dabitur uobis. Qua de re infima quasi peripsema quisquiliarum abiciens superna ad instar pretiosorum monilium eliens animum sempiternis in gaudiis fiens ad nanciscendam melliflue dulcedinis misericordiam perfruendamq: infinitę letitiæ iocunditatem ego æþelstanus per omnipatrantis dext̃am apice totius albionis sublimatus Circumquaq: basilicas in honore dei Sc̃orumq: eius dedicatas prout potero ab antiquo ritu uectigalium redimam quod sibi mei antecessores usurpatiue decreuerunt habere . nunc uero pro dei omnipotentis amore et beatę đi genitricis marie ueneratione sc̃orumq: om̃ium auctoritate necnon pro uenerabilis ep̃i eadulfi placabilis pecunię datione id ÷ .lx. librarum argenti tantam libertatē episcopatui cridiensis ecclesię perdonare diiudicaui . ut sit perpetualiter tutus atq: munitus ab omnibus secularib: seruitutib: fiscis regalib: tributis maiorib: et minorib: atq: expeditionalib: uidelicet taxationib: omniumq: rerum nisi sola expeditione et arcis munitione. Siquis autem post hoc subdola cauillatione deceptus nostrum non perhorrescat machinari decretum sciat se nouis-

sima ac magna examinationis die classica archangeli clangente salpice bustis sponte patentib: somata iam rediuiua propellentib: cum iuda proditore infaustoq: pecuniarum compilatore suisq: impiissimis fautorib: sub æternę maledictionis anathemate edacib: innumerabilium tormentorum flammis sine defectu periturum. Acta est hæc p̃fatę libertatis munificentia .DCCCC.XXXIII. dominicę incarnationis anno . Indictione . VI. his testib: consentientib: signumq: crucis xp̃i adponentib: quorum nomina infra caraxata esse monstrant̃.

✠ Ego æþelstanus gratia đi largiente totius brittannie rex p̃fatam libertatem cum sigillo sc̃e crucis confirmaui.

✠ Ego wulfhelm dorobornensis ecclesie archiep̃s eiusdem regis largitatem cum tropheo sc̃e crucis consignaui.

✠ Ego ælfheah wintaniensis eclesię ep̃s triumphalem agię crucis tropheum impressi.

✠ Ego þeodred lundoniensis eclesię ep̃s consignaui.
✠ Ego coenwald ep̃s consensi.
✠ Ego oda ep̃s confirmaui.
✠ Ego wulfhun ep̃s roboraui.
✠ Ego ælfhere dux.
✠ Ego wulfgar dux.
✠ Ego uhtryd dux.
✠ Ego odda minist̃.
✠ Ego eadmund minister.
✠ Ego wulfsige minister.
✠ Ego wulmær minister.
✠ Ego ælfsige minister.
✠ Ego eadric minister.
✠ Ego ealhhelm minister.

CCCLXIII.

AETHELSTÂN, Dec. 15th, 933.

✠ Regente et moderante domino nostro Ihesu Christo inperpetuum! Ego Æðelstanus rex et rector totius huius Britanniae insulae, largiente domino et omnibus sanctis eius, has terras subscriptas aeternaliter dono et confirmo uenerabili familiae quae est in Certeseye, sicut ab antiquis temporibus illi honorabili familiae aecclesiae praenominatae a uenerabilibus patribus praedecessoribus nostris constitutum et confirmatum fuit. Haec autem sunt nomina uillularum huius meae donationis et confirmationis: hoc est in loco in quo situm est monasterium sancti Petri, id est in Certeseye, et Ðorp, et Egcham, et Chebeham, et Fremeley, Weybrugge, Wodeham, Whonewaldesham, Getinges, Muleseige, Piterichesham, Totinge, Stretham, Micham, Suttone cum Ðunresfelda siluatica, Euualtone, Bedintone, Whatindone, Cuðredesdone, Chepstede cum Suþemeresfelda, Cheham, Cudintone, Euuelle, Ebesham, Weddeuuerþe, Bocham, Effingeham, Clendone, Coueham et Pontintone, Aldeburi et duas mansas in altera Clendone, Biflete, Dritham, Busseleghe et Waltham. Et praecipio in nomine sanctae et indiuiduae Trinitatis, ut hae supranominatae terrae sint aeternaliter liberae ab omni iugo terrenae seruitutis. Uolo autem ut quamdiu christianitas permanserit in hac insula sint monachi de Certeseya mei intercessores ad dominum. Siquis uero hanc meam donationem et confirmationem adaugere uoluerit, adaugeat ei deus omnipotens praemium in regno coelorum; si quis autem minuerit, minuatur merces eius hic et in regno dei, nisi prius cum satisfactione digna emendauerit. Uolo necnon et praecipio, ut omnes eorum terrae, quas antecessores mei seu aliqui alii fideles illis dederunt, in hac eadem libertate permaneant. Hoc

uero constitutum fuit et confirmatum in regali uilla quae Anglice Kingestone uocatur, anno dominicae incarnationis .D.CCCC.XXX.III. indictione sexta . XVII. kalendis Ianuarii, cum eorum testimonio quorum nomina infra conscripta uidentur.

Ego Æþelstanus rex totius Britanniae, dei gratia in regni solio sublimatus, signo sanctae crucis ✠ hoc corroboraui et confirmaui. Ego Howæl subregulus subscripsi ✠. Ego Wulfstan archiepiscopus subscripsi ✠. Ego Ælured episcopus subscripsi ✠. Ego Odda subscripsi ✠.

CCCLXIV.

AETHELSTÂN, May 28th, 934.

✠ Fortuna fallentis sæculi procax non lacteo inmarciscibilium liliorum candore amabilis . sed fellita heiulandae corruptionis amaritudine odibilis foetentis filios ualle in lacrimarum carnis . rictibus debacchando uenenosis mordaciter dilacerat . quæ quamuis arridendo sit infelicibus adtractabilis acherontici ad ima cociti ni satus alti subueniat boantis . impudenter est decurribilis . et ideo quia ipsa ruinosa deficiendo taliter dilabitur . summopere festinandum est ad amoena indicibilis lætitiæ arua . ubi angelica ymnidicæ iubilationis organa . mellifluaque uernantium rosarum odoramina . a bonis beatisque naribus inestimabiliter dulcia capiuntur . sineque calce auribus cliuipparum suauia audiuntur . cuius amore felicitatis illectus fastidiunt . iam infima dulcescunt superna eisque pro percipiendis semperque specie indefectiua fruendis ego æðelstan rex anglorum p̱ omnipatrantis dexterã totĩ britanniæ regni solio sublimat̃ quandã telluris particulã meo fideli ministro ælfwaldo . id . ẽ . XII. cassatorũ ecclẽ xp̃i cantuarie ciuitatis subiacens in loco quem solicolæ . æt derantune . uocitant tribuo . Ut ille

eam sine iugo exosę seruitutis cum pratis . pascuis . siluis . riuulis . omnibusque ad eam utilitatibus . rite pertinentibus . quamdiu aura naribus spirabili ocellorumque conuolatu cernibili potiatur habeat . et post generalem qui omnibus certus incertusque humulis constat transitum . cuicumque successionis heredi uoluerit inperpetuum contradendo liberaliter . derelinquat. Predicta siquidem tellus his terminis circumcincta clarescit; ærast on æscwoldes hlaw . ðonne on gemotbiorh . ðonne on setlðorn . ðonne on lytlan biorh . ðonne on gatham . ðonne on æðelgiðe dene . ðonne on widan leh . ðonan on wulfa biorh . ðonne betweonan twæm biorgum . ðonon on pæbbeles hol . ðonon on mearcbiorh . ðonon on pisberh; 7 ðis synt ða denbæra ðe to ðissum londe mid rihte belimpað . hlosdionu . swanadionu . gehægholt . prentsan hlaw . ruwanbiorg . ecgwealdes cumb. wæterðorn . eoforsol . ðyrran mere . biohhan dun . wiðigwic . garungaleah . hudelinga scydd . scealces hom . brochyrst . byringfalod . fæstanfalod . hæcinga hleah. Si autem quod absit aliquis diabolico inflatus spiritu . hanc meæ compositionis ac confirmationis breuiculam elidere . uel infringere temptauerit . sciat se nouissima ac magna examinationis die . tuba perstrepente archangeli . bustis sponte dehiscentibus . somata iam rediuiua relinquentibus . cum iuda proditore qui a satoris pio sato ⁄ filius perditionis dicitur . eiusque complicibus iudeis cristum blasphemantibus . æterna confusione . edacibus . ineffabilium tormentorum flammis . periturum; huius namque a đo dn̄oque ih̄u xp̄o inspiratæ atque inuentę uoluntatis scedula . anno dominicę incarnationis DCCCC°.XXX°.IIII°. regni uero mihi commissi . X°. Indictione . VII^{a}. epacta . III^{a}. concurrente II°. quinctis iunii kalendis . luna XI^{a}; in ciuitate opinatissima . quæ winteceaster nuncupatur . tota populi generalitate . sub alis regiæ dapsilitatis ouanti . perscripta est; cuius etiam inconcussę firmitatis aucto-

ritas . his testibus roborata constat quorum nomina . subtus . caracteribus depicta annotantur;

✠ Ego æþelstanus singularis priuilegii . ierarchia preditus rex . huius indiculi acumen cum signo scę semperque adorandę crucis . corroboraui . et subscripsi.

✠ Ego wulfhelmus dorobernensis ecłę archiepiscs consensi et subscripsi.

✠ Ego wulfstanus . eboracensis ecłę archiepiscs consensi et subscripsi.

✠ Ego howæl . subregulus consensi et subscripsi.

✠ Ego iuðwal subregulus consensi et subscripsi.

. . . . subregulus consensi et subscripsi.

✠ Ego teowdor . subregulus consensi et subscripsi.

✠ Ego ælfwine . episcopus . consensi et subscripsi.

✠ Ego eadulfe . episcopus . consensi . et subscripsi.

✠ Ego cenwald . episcopus . consensi . et subscripsi.

✠ Ego biornstan . episcopus . consensi . et subscripsi.

✠ Ego ðiodred . episcopus . consensi . et subscripsi.

✠ Ego wulfhun . episcopus . consensi . et subscripsi.

✠ Ego wynsige . episcopus . consensi . et subscripsi.

✠ Ego ælfred . episcopus . consensi . et subscripsi.

✠ Ego tidhelm . episcopus . consensi . et subscripsi.

✠ Ego burhric . episcopus . consensi . et subscripsi.

✠ Ego ælfred . episcopus . consensi . et subscripsi.

✠ Ego conan . episcopus . consensi . et subscripsi.

✠ Ego wulfhelm . episcopus . consensi . et subscripsi.

✠ Ego cynsige . episcopus . consensi . et subscripsi.

✠ Ego wired . episcopus . consensi . et subscripsi.

✠ Ego sæxelm . episcopus . consensi . et subscripsi.

✠ Ego æscberht . episcopus . consensi . et subscripsi.

✠ Ego ordheh . m̃ . consensi . et subscripsi.

✠ Ego ælfgar . m̃ . consensi . et subscripsi.

✠ Ego æðelelm . m̃ . consensi . et subscripsi.

✠ Ego æðelwold . m̃ . consensi . et subscripsi.

✠ Ego eadstan . m̃ . consensi . et subscripsi.

✠ Ego æðered . m̃ . consensi . et subscripsi.

✠ Ego ælfric . abbas . consensi . et subscripsi.

✠ Ego eadwine . abbas . consensi . et subscripsi.
✠ Ego æðelnoð . abbas . consensi . et subscripsi.
✠ Ego biorhtsige . abbas . consensi . et subscripsi.
✠ Ego ælfwald . dux . consensi . et subscripsi.
✠ Ego osferð . dux . consensi . et subscripsi.
✠ Ego æðelstan . dux . consensi . et subscripsi.
✠ Ego urm . dux . consensi . et subscripsi.
✠ Ego inhwær . dux . consensi . et subscripsi.
✠ Ego halfdene . dux . consensi . et subscripsi.
✠ Ego osulf . dux . consensi . et subscripsi.
✠ Ego uhtred . dux . consensi . et subscripsi.
✠ Ego æscberht . dux . consensi . et subscripsi.
✠ Ego ælfstan . dux . consensi . et subscripsi.
✠ Ego scule . dux . consensi . et subscripsi.
✠ Ego hadd . dux . consensi . et subscripsi.
✠ Ego wulfheh . m̃ . consensi . et subscripsi.
✠ Ego wullaf . m̃ . consensi . et subscripsi.
✠ Ego wulfgar . m̃ . consensi . et subscripsi.
✠ Ego wulfmær . m̃ . consensi . et subscripsi.
✠ Ego wulfnað . m̃ . consensi . et subscripsi.
✠ Ego odda . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego wulfgar . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego æðelstan . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego ælfhæh . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego wulfsige . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego wihtgar . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego ælfhere . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego eadric . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego æðelwold . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego eadwald . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego ælfric . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego eadmund . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego wulfric . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego hun . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego æðelberht . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego wynsige . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego æðelferð . m̃ . consensi . et sub.scripsi.

✠ Ego ælfstan . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego æðelmund . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego æðelnoð . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego eadnoð . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego aðulf . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego hæðred . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego sigered . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego æðered . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego eadwald . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego sigeferð . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego eadweard . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego æðelsige . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego ælfstan . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego wulfric . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego ælfsige . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego biorhstan . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego ælfsige . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego biorhtelm . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego eadsige . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego tiobcon . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego wulfsige . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego ealhelm . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego wulfstan . m̃ . consensi . et sub.scripsi.
✠ Ego berhtric . m̃ . consensi . et sub.scripsi.

CCCLXV.

* AETHELSTÂN, Sept. 12th, 934.

✠ Fortuna fallentis saeculi procax non lacteo inmarcescibilium liliorum candore amabilis, sed fellita eiulandae corruptionis amaritudine odibilis, foetentis filios ualle in lacrimarum carnis rictibus debacchando uenenosis mordaciter dilacerat, quae quamuis arridendo sit infelicibus attractabilis acheruntici ad ima cociti, ni satus alti subueniat boantis, impudenter est decurribilis; et ideo quia ipsa ruinosa deficiendo taliter dila-

bitur, summo opere festinandum est ad amoena indicibilis laetitiae arua, ubi angelica ymnidicae iubilationis organa mellifluaque uernantium rosarum odoramina a bonis beatisque naribus inaestimabiliter dulcia capiuntur, sineque calce auribus cliuipparum suauia audiuntur, cuius amore felicitatis illectus fastidiunt iam infima, dulcescunt superna; eisque pro percipiendis, semperque specie indefectiua fruendis, ego Æðelstanus rex Anglorum, per omnipotentis dexteram totius Britanniae regni solio sublimatus, quandam telluris particulam meo fideli ministro Æðelmo, id est, quindecim cassatarum in loco quem solicolae æt Kingtone uocitant, libenter tribuo; ut ille eam sine iugo exosae seruitutis, cum pratis, pascuis, siluis, riuulis, omnibusque ad eam utilitatibus rite pertinentibus, quamdiu uiuat, habeat, et post suae decessionis transitum cuicumque uoluerit haeredi liberaliter ac aeternaliter contradendo imperpetuum derelinquat. Si quis autem, quod absit, aliquis tipo supercilii turgens, hanc meae donationis breuiculam, in modicis siue in magnis elidere uel infringere temptauerit, sciat se nouissima examinationis die, classica archangeli clangente buccina, cum Iuda proditore, qui a satoris pio sato filius perditionis dicitur, impiisque et infidelibus Iudaeis, Christum ore sacrilego in ara crucis mundi diluentem crimina blasphemantibus, aeterna confusione, edacibus fauillantium tormentorum flammis periturum. Huius namque a deo dominoque Ihesu Christo inspiratae atque inuentae uoluntatis scedula anno dominicae incarnationis DCCCCXXXIIII, indictione septima, epacta XIIII, concurrente II, idus Septembris, luna XXIX, in uilla quae Bukingham dicitur, tota magnatorum generalitate sub ulnis regiae dapsilitatis ouanti, perscripta est; cuius etiam inconcussae firmitatis auctoritas hiis testibus roborata constat, quorum nomina subtus deputata annotantur.

✠ Ego Æðelstanus singularis priuilegii ierarchia

praeditus rex, huius acumen indiculi cum signo sanctae semperque adorandae crucis corroboraui et subscripsi. ✠ Ego Constantinus subregulus consensi et subscripsi; cum multis aliis.

CCCLXVI.

* AETHELSTÂN, 935.

✠ Rege regum dominoque dominorum regnorum regnum sublimiter regente! cunctarumque creaturarum quas ipse ante saecula et in saeculis saeculorum ineffabiliter praeordinatas, moderando conditionis statum regulauit, usuique terregeno ineffabiliter creata prolataque, ad antropon salutem concessit, duo, mee[1] quibus tantum humanorum constat effectus, actuum uoluntas scilicet atque potestas. Iccirco illae diuitiae cum mentis intentione diligendae sunt quae nunquam decipiunt habentem, nec in ipsa morte amittuntur, sed plus habundant dum cernitur quod amatur. Quapropter ego Æðelstanus donante dei gratia basileos Anglorum, et aeque totius Britanniae orbis deicolarumque fylos[2] atque curagulus eorum non innocenter[2] diuinam admonitionem obaudiens, partem ruris proprii iuris mei ditione subactam, in feruore amoris illius qui dixit, Date et dabitur uobis, libens perpetuali libertate tribuendo condono Christicolis uirginibus, etare[2] matris Ihesu seruientibus in loco celebri at Sceaftesbirig, bis sex manentium, in loco qui uulgari dictione et appellatiua relatione nuncupatur ad Terentam, ceu supradiximus, eatinus ut sanctis conaminibus mellita assistentiua oramina cateruatim importunis precibus perpetrata crimina altithronum archontem ueniam impetrent: omnimodo interdicamus,[2] ita ut haec nostra donatio in sempiterno graphio cum signaculo sanctae crucis confirmata sit; etiam si quilibet altas[2] litterarum

[1] Sic MS. for 'messe.' [2] Sic MS.

discriptiones conferat, uel antiquam cartulam, nihil aduersum hanc praetitulent constitutionem; sed nostri iudicii et signo sanctae crucis erectione contempta fiant et ad nihilum ualeant. Sit autem praedictum rus cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pratis, liber, exceptis hiis tribus pontis et arcis constructione expeditionisque adiuuamine in cunctis successoribus. Hoc ius donationis augendo conseruantibus, feliciter perueniant inter coelibes coelestium turmarum et sine fine in aeterna doxa laetentur. Si quis autem, quod non optamus, infringere temptauerit hoc nostrum donum, sciat se in examine tremendi iudicii redditurum, temeritatis audaciam perpessum esse, nisi pura emendatione et singulta lamentatione emendauerit. Istis terminibus circumgirata esse uidetur, etc. Incipiente anno XI. praedicti regis praefatum donum consignatum est; anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCCXXXV. indictione VII[a].

Ego Æðelstanus gratia dei rex Anglorum praefatum donum cum sigillo sanctae crucis confirmaui atque roboraui ✠. Ego Wulfhelm Durubernensis aecclesiae archiepiscopus titulaui triumphale signum superni rectoris ✠. Ego Ælfheah Wintaniensis aecclesiae hierarchus tripudium sanctae crucis impressi, etc. ✠.

CCCLXVII.

* AETHELSTÂN, Dec. 21st, 935.

✠ FORTUNA fallentis saeculi procax, non lacteo inmarcescibilium liliorum candore amabilis, sed fellita eiulandae corruptionis amaritudine odibilis, foetentis filios in ualle lacrimarum carnis rictibus debachando uenenose mordaciter dilacerat; quae quamuis arridendo sit infelicibus attrectabilis, Acherontici tamen ad yma Cociti ni satus alti subueniat boantis, impu-

denter est decurribilis. Et ideo quia ipsa ruinosa deficiendo taliter dilabitur, summopere festinandum est ad amoena indicibilis letitiae arua, ubi angelica ymnidicae iubilationis organa mellifluaque uernantium rosarum odoramina a bonis beatisque naribus inestimabiliter dulcia capiuntur, sineque calce auribus cliuiparum suauia audiuntur. Cuius amore felicitatis illectus, fastidiunt iam infima dulcescunt superna; eiusque pro percipienda semperque specie concupiscibili fruenda, Ego Æðelstanus rex Anglorum, per omnipotentis dexteram totius Britanniae regni solio sublimatus, quandam telluris particulam uenerabili familiae Maldubiensi, pro animabus patruelium meorum, filiorum Æðeluuardi clitonis, uidelicet Ælfwines, et Æðeluuines, sub aestimatione . x. cassatorum, in loco qui dicitur Wudutun, seruienti familiae deo et sancto Petro imperpetuum ius largitus sum.[1] Hoc praecipiens in nomine [dei] ut nostrorum nemo successorum hoc nostrum donum, quamdiu Christianitas uigeat, uel ex minimo irrumpere temptet; quod si quisquam temptauerit, a deo imperpetuum dampnandum. Huius namque a deo dominoque Ihesu Christo innuente atque inspirante uoluntatis scedula, anno dominicae incarnationis . DCCCC.XXXVII. regni uero gratis mihi commissi . XI°. indictione VIII. epacta XIIII. concurrente III. XII. kł. Ian. luna uertentis mensis . X. in ciuitate celeberrima quae Dorneacester appellatur, tota optimatum generalitate sub alis regiae dapsilitatis ouanti, perscripta est. Cuius etiam inconcussae firmitatis auctoritas hiis testibus roborata constat, quorum nomina subtus grammulis depicta annotantur.

✠ Ego Æðelstanus ierarchia florentis Albionis

[1] In the copy of this charter given by Malmesbury, and which is extremely corrupt, there is interpolated at this point the account of Aelfred's perjury and death, and the judgment by which his lands escheated to the king.

praeditus rex, cum signo sanctae semperque uenerandæ crucis corroboraui hunc indiculum et subscripsi. ✠ Ego Wulfhelmus Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Eugenius subregulus consensi et signaui. ✠ Ego Morcant subregulus. ✠ Ego Howel subregulus consensi et signaui. ✠ Ego Cunan episcopus signaui. ✠ Ego Iuðwal subregulus[1] consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfhelm episcopus consensi. ✠ Ego Ælfwyne episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfwold dux consensi. ✠ Ego Uhtred dux consensi et subscripsi. ✠ Ego Urm dux consensi. ✠ Ego Osulf dux consensi et subscripsi.

CCCLXVIII.

* GODA.

✠ In nomine ab alto cuncta cernentis! Goda, optimas ministerque regalis, cum consilio et licentia Eadwardi regis, iure haereditario Wihtstano, quia eius filiam in coniugem habebat, quatuor cassatos in loco quem solicolae Upmerdone uocitant: deditque ille Wihtstan postea unius terram manentis, ab Ælfredo et a coniuge sua Ealhsware aeternaliter ad possidendam, cum pratis, pascuis, siluis, riuulis, omnibusque ad eam utilitatibus rite pertinentibus, pecunia emptam probata; quae donatio empta iuxta stagnum, quod Blackmuoer appellatur, facta est; cuius et testes assentientes hii fuerunt, Eadwardus rex, Syghelm episcopus, Heahferð dux, Eadwald, Æðelstan, Ælfred, Wilfrið, Goda, Bremhe, ... Dudda. Post interlunium temporis, praedicti, Wihtstan cum uxore et filio, proficiscens ad Romam, eandem haereditalium cassatarum terram, licentia ab Æðelstano rege percepta, Wulfhune episcopo, pro duobus denariorum

[1] MS. Iutwal episcopus.

millibus argenti; quibus insuper denariis uno adiuncto equo, in perpetuam haereditatem tradidit episcopo; namque et huius terrae emptio firma et rata esse, sibique perpetualiter perduret, deprecabatur regem, ut suae manus, suorumque optimatum inscriptum, huic cirographo imponeret: quodque faciens dixit, Qui hanc addere uoluerit, bona domini in terra uideat uiuentium; qui uero minuere, et per antiquam si superuenerit cartulam elidere temptauerit, sciat illam contitiscendo esse . . . . et semetipsum nouissima examinationis die, classica archangeli clangente buccina paliandria frigulis homulorum liquefactum tetra relinquentibus, cum Iuda impiae proditionis compilatore, infaustis quoque Iudaeis Christum ore sacrilego blasphemantibus aeterna dampnatorum. Huius sane testes scedulae et exactores sunt, quorum nomina . . . . depicta annotantur.

✠ Ego Æðelstanus priuilegii ierarchia praeditus rex, hunc indiculum cum signo sanctae semperque adorandae crucis corroboraui et subscripsi ✠. Wulfhelmus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus corroboraui et subscripsi ✠. Ego Wulfstanus Eboracensis aecclesiae archiepiscopus consensi et subscripsi ✠.

CCCLXIX.

AETHELSTÂN, 937.

✠ In xp̃i nomine atq: uirtute sagaci intuendo ꝓspectu casus lapsusq: condicionis humanę de qua aecclsiastes . Uanitas uanitatũ inquid et om̃ia uanitas . et ido mercanda s̃t æt̃na caducis . dicente ueritate . Thesaurizate uobis thesauros in cęlo . et cet̃a. Qua ꝑpt̃ ego æðelstanus rex monarchus totius bryttannię insule flante dõ . aliquã ruris particulã id ÷ unam mansam ubi ignostici uocitant toppesham . libent̃

concedo ad monasteriũ sc̃i petri apl̃i exoniensis æccl̃e ꝑ remedio anime meę in æternam libertatẽ habendi quãdiu fides xp̃iana ꝑmaneat. Inmunis amodo iste ager ꝑmaneat ab om̃i censu regali excepta communi labore quod notũ ÷ om̃ib: Si q̇s amodo hanc nr̃am donationẽ ammouerit . sciat se dõ contra iturũ ire non mihi . quia ab illo potestatẽ accepi. Territoria autẽ istius agri hec s̃t. Ærest fram toppesoran up on exan on þone nearan teampol . þanon up on exan . þonne of exa on þa smala lace . of þære lace eft on exa . þanon up andlang exa on þone uferan teãmpõl . þanon up on exan stream oð põle . upp of pole on þone ealdan herpað to dyran treowe . þanon suð on wynford up on streã on wyndeles cumb middeweardne up on þa pyrian . þanon andlang dic on þone weig . east andlang weiges on þære dice hirnan andlang dic ut on clyst . andlang streames eft on toppesoran . þis synd þære anre gyrde landgemæro æt æschyrste þe gebyrað into þære hyde æt toppeshamme . ærest fram æschyrste . to æscwylles lace . þanon up to herpaðe . 7 fram þam herpaðe suðrihte oð hit cymð to gyrdehricges forda . fram gyrdehricges forda adun on stream to wungyfe fordan . þanon west on þone herpað oð ꝥ hit cymð to æscwilles lace heafdon.

Acta ÷ hęc donatio anno dominicę incarnationis DCCCCXXX.VII.

✠ Ego æðelstanus rex totius bryttannię hoc donum cum signo sc̃ę crucis confirmaui.

✠ Ego eadmund indolis clito consensi.

✠ Ego wulfhelm subscripsi.

✠ Ego ælfheah adquieui.

✠ Ego æðelgar conclusi.

✠ Ego howel regulus.

✠ Ego wulgar dux.

✠ ælfhere dux.

✠ æðelstan dux.

✠ æðelwold mĩñ.

✠ ælfric miñ.

✠ wulfsige mĩ.

✠ odda mĩ.

CCCLXX.

* AETHELSTÂN, 938.[1]

✠ Anno dominicae incarnationis DCLXX. indictione XI. Ego Æðelstan rex totius Bryttanniae insulae, dabo pro aeterna retributione et pro expiatione animae meae, unum cassatum in loco ubi ab incolis uocitatur Toppaesham, deo et sanctae Mariae, ad monasterium quod a solicolis nominatur Exaceaster, ut habeat quamdiu fides catholica in gente Anglorum permaneat. Praecipimus et obsecramus in dei omnipotentis nomine et in sanctae Trinitatis honore, ut nullus hominum in aliquo tempore umquam ausus fuerit hanc nostram donationem minuere aut frangere in aliquo ; sed semper stabilis et inconcussa permaneat, tam deo quam et hominibus, usque in aeternum tempus. Si quis autem hoc munus in aliquo frangere uel minuere temptauerit, sciat se coram deo et sancta Maria rationem reddere, nisi hic prius celeriter emendet coram idoneis testibus. Huius agelluli termini haec sunt, etc.

✠ Ego Æðelstan rex Anglorum hanc nostram donationem cum signo crucis impressi. ✠ Ego Eadmund indolis clito consilium dedi. ✠ Ego Wulfhelm archiepiscopus consolidaui. ✠ Ego þeodred episcopus subscripsi. ✠ Ego Ælfheah episcopus adquieui. ✠ Ego Brihthelm episcopus consensi. ✠ Ego Eadhelm episcopus faui. ✠ Ego Æðelgar episcopus conclusi. ✠ Æðelstan dux. ✠ Ælfhere dux. ✠ Eadmund dux. ✠ Æþelsige dux. ✠ Odda minister. ✠ Wihtmund minister. ✠ Æðelmod minister. ✠ Deormod minister. ✠ Wulfgar minister. ✠ Osulf minister.

[1] This charter is apparently a faulty copy of the last.

CCCLXXI.

AETHELSTÂN, 938.

✠ Anno dominicae incarnationis DCLXX indictione XI, Ego Æðelstan rex Anglorum dabo pro aeterna remuneratione et pro expiatione animae meae, sex perticas, ubi incolis uocitatur Hrocastoc, deo et sanctae Mariae ad monasterium quod incolis uocitatur Exaceaster, ut habeat quamdiu fides catholica in gente Anglorum maneat. Precipimus quoque et obsecramus in dei omnipotentis nomine et in sanctae Trinitatis honore, ut nullus homo in aliquo tempore unquam hanc nostram donationem infringere ausus sit, sed stabilis sit coram deo et hominibus usque in saeculum. Si quis autem hoc in aliquo frangere uel minuere temptauerit, sciat se in aeterna dampnatione puniri, nisi hic celeriter emendet. Huius agri termini haec sunt, etc.

✠ Ego Æðelstan rex Anglorum meum donum cum sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Eadmund indolis clito consolidaui. ✠ Ego Wulfhelm archiepiscopus adquieui. ✠ Ego Ðeodred episcopus coadunaui. ✠ Ego Brihthelm episcopus subscripsi. ✠ Ego Ælfheah episcopus faui. ✠ Ego Æðelgar episcopus consolidaui. ✠ Æðelstan dux. ✠ Ælfhere dux. ✠ Eadmund dux. ✠ Odda minister. ✠ Wihtbrord minister. ✠ Heremod minister. ✠ Wihtlaf minister. ✠ Ælfhere minister.

CCCLXXII.

AETHELSTÂN, 938.

✠ Regnante imperpetuum domino nostro Ihesu Christo! Egregius agonista sermocinatus est in diuinis scripturis, Omnia quae uidentur temporalia sunt, quae

autem non uidentur aeterna; iccirco superflua utentibus diuinus sermo ut supra taxati sumus terribiliter praemonet, ut huius saeculi caduca contempnentes spiritaliaque inhiantes coelestia properemus ad regna; quamobrem ego Æðelstanus desiderio regni coelestis exardens, fauente superno numine basileos industrius Anglorum cunctarumque gentium in circuitu persistentium, cuidam adoptiuo fideli meo comiti Æðelstano uocitato, ob illius amabile obsequium, dignatus sum largiri sex mansas agelluli, iuxta diriuatiuis fluentium successibus, ubi uulgares prisco usu moralique relatione nomen indiderunt at Lym, cum pratis pascuisque, nec non et siluis siluarumque densitatibus; ut haec prospere possideat ac aeternaliter teneat dum huius uitae fragilis cursum uti audebit; post se autem, ueluti affirmauimus, cuicunque uoluerit haeredi derelinquat, ceu supradiximus, in aeternam haereditatem: fiat etenim praefata terra ab omni seruili iugo libera cum omnibus sibi recte pertinentibus, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue coædificatione; denique uero si quis nobis non optantibus nostrum hoc donum uiolari fraudulenter perpetrando consenserit aut infringere temptauerit, perpessus sit gelidis glacierum flatibus, et pennino exercitu malignorum spirituum, nisi prius irriguis poenitentiae gemitibus in pura emendatione emendauerit. Istis terminibus praedicta terra circumgirata esse uidetur, etc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCCXXXVIII. indictione XI.

✠ Ego Æðelstanus rex totius Britanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Wulfhelm Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum tropheo agiae crucis consignaui; cum multis aliis.

CCCLXXIII.

AETHELSTÂN, 938.

✠ Anno ab incarnatione dominica dclxx. indictione xi, Ego Æðelstan rex Anglorum dabo pro aeterna retributione animae meae quinque cassatos ubi incolae uocitant Culumstoce, deo et sanctae Mariae et sancto Petro principi apostolorum, ad monasterium quod ab incolis nominatur Exanceaster, ut habeat quamdiu fides catholica in gente Anglorum maneat. Praecipimus quoque et obsecramus in dei omnipotentis nomine et in sanctae Trinitatis honore, ut nullus homo in aliquo tempore unquam hanc nostram donationem infringere ausus sit, sed stabilis sit coram deo et hominibus usque in saeculum. Si quis autem in aliquo frangere uel minuere temptauerit, sciat se in aeterna dampnatione puniri, nisi hic celeriter emendet. Huius agri termini haec sunt, etc.

✠ Ego Æðelstan rex Anglorum hanc meam donationem cum sigillo sanctae crucis impressi. ✠ Ego Eadmund, indolis clito, consensi. ✠ Ego Wulfhelm archiepiscopus dictaui. ✠ Ego Ælfheah episcopus adquieui. ✠ Ego Æðelgar episcopus notaui. ✠ Ego Brihthelm episcopus faui. ✠ Ego Wynsige episcopus conclusi. ✠ Wulfgar dux. ✠ Æðelstan dux. ✠ Odda mĩ. ✠ Ælfeah mĩ. ✠ Æðelferð mĩ. ✠ Wihtgar mĩ.

CCCLXXIV.

* AETHELSTÂN, 938.

☧ Regnante in æternum xp̃o filio đi qui sicut tempora temporibus . ita etiam dat regna quibus uult regibus Ego æðelstanus humilis et deuotus rex anglorum uenerabili ep̃o frithestano uuentanę ęcclæ quæ in honore sc̃orũ apłorum petri et pauli consecrata est . hanc cartulã fieri iussi . atq: in ea ꝑ in-

dulgentia peccatorũ meorũ libertatẽ renouaui quam æðelheard rex dudũ constituit ·/ quia uolo ut pro pace regni et gentis salute ęccła uuentana quæ caput est ecclesiarum quæ in occidentalium saxonũ prouinciis construuntur ·/ ęternam libertatẽ et reuerentiam et dominationem principalem sine fine possideat; Prefatus autem rex æðelheard sicut rogatus fuit a fryðegyþa regina dedit ad uillã tantun quę nunc est possessio et hereditas episcopalis uuentanę ecclæ . IIII[or]. mansas in loco qui dicitur wiðiglea . ad pascua pecorum . et . IIIes. in loco qui cearn nuncupatur ad coquendam salis copiam. Istarum autem .VII. mansarum quantitas . iusto ualde iudicio totius populi et seniorum et primatum ablata fuit ab eis qui eorum possessores fuerunt quia aperto crimine furti . usq: ad mortem obnoxii inuenti sunt. Ideoq: decretum est ab omni populo ut libri illorum quos ad has terras abebant ęternaliter dampnarent̃ ·/ et quicumque eos in adiutoriũ sui umquam proferre presumeret ·/ anathematizatus et maledictus ab omnib: xp̃ianis haberetur; Nos quoq: nr̃is temporib: dampnamus et maledicimus omnẽ hominem qui libertatẽ sc̃ę et đo dilectę uuentanæ ecclę in magnis uel in modicis corrumpere seu diminuere presumpserit ·/ nec habeat hæreditatẽ in regno xp̃i et đi ·/ quicumq: huic sc̃issimę ecclę inimicus ł aduersarius siue exterminator extiterit . nisi ante finem suum cũ manifesta poenitentia malitiã suã purgauerit; Et quicumq: huic eccle adiutor et amicus ẽe studuerit ·/ benedictionẽ et salutẽ longã . et felicitatẽ temporum . Et indulgentiam peccatorum ·/ atq: societatẽ regni caelorum ·/ conseq[u]tur in scła scłorum :· Limites terrarũ predictarum diffunduntur sicut sermo anglicus monstrat subsequens, etc. Acta est haec prȩfata donatio . Anno ab incarnatione dñi nr̃i iħu xp̃i . DCCCCXXXVIII. In quo anno bellũ factũ . ẽ . in loco qui bruninga feld dicitur ubi anglis uictoria data est de caelo.

✠ Ego æðelstanus rex hoc donū meum regiae potestatis libertate confirmaui.

✠ Ego wulfhelm archiep̄s hanc donationem sc̄ae crucis titulo consecraui.

✠ Ego frithestan wintaniensis ep̄s consignaui.

✠ Ego þeodred lundoniensis ep̄s consolidaui.

✠ Ego cenwald ep̄s prędictū donū conlaudaui.

✠ Ego oda ep̄s hanc cartulam corroboraui.

✠ Ego æþelgar ep̄s sancta cruce signaui et ɔclusi.

✠ Ego alfwold . dux.

✠ Ego uhtred . dux.

✠ Ego odda . mī.

✠ Ego wulfgar . mī.

✠ Ego sigered . mī.

✠ Ego ælfric . mī.

✠ Ego eadmund . mī.

✠ Ego wulfsige . mī.

✠ Ego ælfhere . mī.

✠ Ego wihtgar . mī.

✠ Ego aþelwold . mī.

✠ Ego ælfheah . mī.

✠ Ego ælfred . mī.

✠ Ego wulfmær . mī.

✠ Ego ordeh . mī.

Gratia . sc̄itas . et sanitas . æt caritas patris et filii et sp̄s sc̄i om̄ib: uuentanę eccłae amicis et auxiliariis semp . amen :·

Indorsed.—✠ þis is seo boc þe æþelstan cing gebocode frithestane bisceope to wiþiglea 7 to cearn þis syndon tantunes land :·

CCCLXXV.

* AETHELSTÂN, April 23rd, 939.

✠ In nomine domini! Ego Æðelstanus dei gratia rex Brittonum, cum assensu et uoluntate totius consilii mei et episcoporum regni Angliae, ductus instinctu Spiritus Sancti, do et concedo, et hac praesenti carta mea pro me et successoribus meis regibus Angliae in perpetuum confirmo deo et sanctae Mariae, sancto Michaeli, sancto Sampsoni, et sancto Branwaladro, uiginti et sex hidas terrae cum pertinentiis

suis apud Muleborn, et quinque apud Wonlonde, et tres apud Fromemuðe apud insulam quae dicitur la Ye, duas in mari et unam in terra, scilicet apud Ore, et tres apud Clyue, cum prato ibidem pertinente, et tres apud Liscombe et dimidiam, et unam apud Bordelestone, et unam apud Litelepidele, et triginta apud Sidelyng, et quinque apud Stoke, et sex apud Cumptone et duas apud Chelmingtone, et sex apud Hylefeld, et quinque apud Osmingtone, et duas apud Wydecombe, et sex apud Holewurðe, et decem apud Stokelonde, et monasterium et abbathiam de Middeltone. Et ego uolo quod tota ista terra, cum pertinentiis suis et libertatibus omnibus et liberis consuetudinibus, quam pro salute animae meae et salute animarum progenitorum et successorum meorum regum Angliae monasterio et abbathiae praedictae de Middeltone in puram et perpetuam elemosinam do et concedo, sit adeo libera in omnibus rebus cum pertinentiis ubique in regno Angliae, sicut mea propria dominica terra. Et firmiter praecipio, in nomine omnipotentis dei Patris et Filii et Spiritus Sancti, quod ista donatio mea, concessio, et praesentis paginae confirmatio, illibata sit et immutabilis ac inperuertibilis dum Christianitas durauerit in ista terra Anglicana. Dominus deus omnipotens, et omnes sancti eius omnes illos et singulos qui hoc factum meum in aliquo peruertere uel permutare uoluerint, seu quocumque modo attemptauerint, socii sint Iudae traditoris Christi in gehennalibus cruciatibus perpetuo cruciandi. Et quod istud uerum sit et stabile semper sine fine, ego praedictus rex Æðelstanus huius scripturae paginam cum signo crucis Christi mea propria manu signaui, cum hiis testibus de meo consilio qui subscripti reperientur, et cum episcopis meis.

✠ Ego Wulfhelmus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus testimonium perhibeo, et cum signo agiae crucis hoc donum et hanc sententiam praedictam con-

firmaui. ✠ Ego Æðelredus Londoniensis urbis episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cenwaldus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfredus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Cayman episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Egwynus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Radulphus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Brinstanus episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælla episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Osferdus princeps consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfledus minister domini regis consensi et subscripsi. ✠ Ego Æðelmundus minister consensi et subscripsi. ✠ Acta est haec nostra donatio et concessio ac praesentis nostrae cartae confirmatio anno ab incarnatione domini DCCCXLIII. in uilla regali quae dicitur Dorcacestria, secunda die paschae domini.

CCCLXXVI.

AETHELSTÂN, 939.

✠ REGNANTE theo in eona eoni! Neminem quippe in mortali solo, quamuis uniuersam cosmi seriem quisque sollerti mentis acumine perlustret, expertem reperiet debitae mortis extitisse, illamque iustae seueritatis sententiam protoplasti praeuaricationis noxam delatam euasisse, ut dicitur, Et in terram ibis, puluis es et in puluerem reuerteris. Quapropter ego Æþelstanus rex, diuina fauente gratia totius Britanniae primatum regalis regiminis obtinens, partem ruris proprii iuris mei ditione subactam, in feruore amoris illius qui dixit, Date et dabitur uobis, et pro deuoto famulatu et fideli seruitio, libens perpetuali libertate tribuendo condono Ælfrico[1] fideli meo in Christo ministro et episcopo .V. mansas in loco qui uulgari dictione et appellatiua relatione nuncupatur at Archet. Et ego Æl-

[1] Sic MS.; probably Ælfred of Sherborne.

fridus episcopus dabo illas .v. mansas Beorhtwene filiae Wulfhelmi, quae fuit uxor fratris illius Beorhthere, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, siluis, siluarumque nemoribus; ut haec prospere possideat ac aeternaliter teneat, dum huius aeui fragilis cursum uti audebit, post se autem ueluti affirmauimus cuicunque uoluerit haeredi derelinquat, ceu supradiximus, in aeternam haereditatem. Fiat autem praefata terra ab omni seruili iugo libera cum omnibus sibi recte pertinentibus, exceptis hiis, expeditione, pontis, arcisue coaedificatione. Hanc uero praelatiuam donationem sublimiter a patre luminum instigatam, quisquis beniuola ac fideli mente augendo amplificare satagerit, augeat amplificetque cunctiparens genitor in hoc praesenti saeculo uitam illius, et cum suis omnibus prospera feliciter longiturnae uitae gaudia, et in futuro audiat illam dominicam uocem dicentem sibi, Uenite benedicti patris mei, percipite regnum quod uobis paratum est ab origine mundi. Minuentibus uero atque frangentibus hanc donationem, quod opto absit a fidelium mentibus, terrat[1] pars eorum cum illis de quibus e contra fatur, Discedite a me maledicti in ignem aeternum, qui paratus est Sathanae et satellitibus eius; nisi prius digna deo poenitentia ueniam legali satisfactione emendent. Istis terminibus praedicta terra circumgirata esse uidetur, etc. Acta est praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCCXXXIX. indictione XII.

Ego Æðelstanus rex totius Britanniae praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui ✠. Ego Wulfhelm Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum tropheo agiae crucis consignaui ✠. Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphalem tropheum agiae crucis impressi, etc.

[1] Sic MS.

CCCLXXVII.

AETHELSTÂN, 939.

✠ Regnante inperpetuum dño nro ihu xpo. Omnia de summo cæli apice uisibilia et inuisibilia ordinabiliter gubernante presentisque uitæ semper curriculo cotidie decrescente ac nobis mortalibus temporalia gaza nec non et lucra possessionum inaniter fruentibus facescunt ac defluunt. Qua propter ego Æþelstanus . diuina mihi adridente gratia rex Anglorum et curagulus totius bryttanniæ aliquam partem terrę iuris mei perpetuali donatione libenter concedo . cuidam fideli meo ministro . nomine . ealdulfo .xii. mansas in illo loco cui ruricolę apellatiuo usu ludibundisque uocabulis nomen indiderunt . æt meaphâm. Quatinus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat quamdiu . istius caducis scli uitam tenere presumet . et post sê cuicumque uoluerit ceu corroborauimus perhenniter heredi derelinquat in æternam hereditatē. Sit autem predictum rus liberū ab omni mundiali obstaculo cum omnibus ad sê rite pertinentibus . campis . pascuis . pratis . siluis. Exceptis istis tribus expeditione pontis arcisue constructione: Si quis autem quod non optamus hanc nram difinitionem elationis habitu incedens infringere temptauerit perpessus sit gelidis glaciarum flatibus et pennino exercitu malignorum spirituum . nisi prius inriguis pœnitentiæ gemitibus et pura emendatione emendauerit. His terminibus predicta terra circū gyrata esse uidetur.

þis synt þa landgemæro to meaphâm on suþan 7 on westeweard setl þoñ norþ fram setle to netlesstede to þære hâne þonan norþ on gerihte andlang hrycges oþ hredles stede þæt forþ þonan to fearnleage geate þoñ norþ þonan to cobbahammes mearce þonan east on gerihte to heorotfelda geate fram þam geate east 7 suþ on hludes beorh of þam beorge forþ be þære mearce

oþþone calewan stoc þonan suþ to blacan meres geate þæt suþ þonan on þone õran foran wiþ eastan ecgulfes setl west be þam oran eft toweard setle . þis synt þa denbæra on wealda þe þærto gebyriað be suþan ea stanihtan hyrst . 7 ceolan hyrst . 7 be norþan eã gelecan camp 7 gumbrihting hyrst 7 ceorla den.

Acta est hæc præfata donatio . Anno ab incarnatione dñi nr̃i iħu xp̃i .DCCCCXXXIX. Indictione .XII.

✠ Ego æþelstanus rex totius bryttanniæ prefatam donationem cum sigillo sc̃e crucis ✠ confirmaui.

✠ Ego wulfhelm dorobonensis æcclę archiepis̃ eiusdem regis donationem cum tropheo agie crucis ✠ consignaui.

✠ Ego ælfheah wintaniensis æcclę eps̃ triumphalem tropheum agie crucis ✠ inpressi.

✠ Ego þeodred lundoniensis æcclę eps̃ consignaui.

✠ Ego cenwald eps̃ predictum donum consensi.

✠ Ego wulfhun eps̃ consensi.		✠ ælfhere . dux.
✠ Ego oda eps̃ confirmaui.		✠ wulfgar . dux.
✠ Ego wulfhelm eps̃ consignaui.		✠ æþelstan . dux.
✠ Ego burhric eps̃ consensi.		✠ uhtred . dux.
✠ Ego æþelgar eps̃ roboraui.		✠ odda . mis̃.
✠ ælfric . mĩ.	✠ wulfgar . mĩ.	✠ æþered . mĩ.
✠ eadmund . mĩ.	✠ ælfsige . mĩ.	✠ æþelmund . mĩ.
✠ wulfsige . mĩ.	✠ ordeah . mĩ.	✠ wulfhelm . mĩ.
✠ wihtgar . mĩ.	✠ sigulf . mĩ.	✠ wullaf . mĩ.
✠ æþelwold . mĩ.	✠ eadric . mĩ.	✠
✠ ælfred . mĩ.	✠ ealhhelm . mĩ.	
✠ wulfmær . mĩ.	✠ ælfsige . mĩ.	

CCCLXXVIII.

AETHELSTÃN, 939.

✠ ÆGREGIUS agonista sermocinatus est in scripturis diuinis om̃a quę uidentur temporalia sunt quę autem non uidentur æterna. Idcirco sup̃flua utentibus diui-

nus sermo ut supra taxati sumus terribiliter premonet ut huius scl̄i caduca contempnentes spiritaliaque imitantes cœlestia properemus ad regna. Quapropter ego . Æþelstanus . diuina mihi adridente gratia rex anglorū et ęque totius bryttannię curagulus aliquā partem terrę iuris mei perpetuali donatione libenter concedo . cuidam sc̄e conuersationi dedite xp̄i ancille nomine . Wulfswyþe . eatinus ut mei memoriam suis sc̄is orationibus indesinenter habeat . XV. mansas agelluli iuxta diriuatiuis fluentiū successibus . æt cynetan . in illo loco ubi ruricoli antiquo usu nomen indiderunt . uferantun. Quatinus illa bene perfruatur ac ꝑpetualiter possideat quamdiu istius caducis scl̄i uitam tenere presumet . post se cuicumque uoluerit ceu corroborauimus ꝑ . . . . ter heredi derelinquat ceu supradiximus in æternam hereditatem. Sit autem prędictum rus liber ab omni mundiali obstaculo cum omnibus ad se rite pertinentibus campis pascuis pratis siluis . excepto istis tribus expeditione pontis arcisue c . . . . tione. . . . . m quod non optamus hanc nr̄am difinitionem elationis habitu incedens aut infringere temptauerit . . . . ibus et pennino exercitu malignorū spirituū nisi prius inriguis penitentie gemitibus et pura . . . . terminibus prędicta terra circumgyrata esse uidetur, etc.

. . . . pręfata donatio . Anno ab incarnatione dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i . DCCCCXXXVIIII. Indictione .XII.

. . . . stanus rex totius bryttannię pręfatam donationem cum sigillo sc̄e crucis ✠ confirmaui.

. . . . fhelm dorobonensis æccl̄e archiep̄s eiusdem regis donationem cū tropheo agie crucis ✠ consignaui.

. . . . heah wintaniensis æccl̄e ep̄s triūphalem tropheum agie crucis ✠ inpressi.

. . . . ed lundoniensis æccl̄e ep̄s consignaui.

. . . . ep̄s prędictum donum consensi.

. . . . ep̃s consensi.
. . . . ep̃s confirmaui.
. . . . elm ep̃s consignaui.
. . . . ric ep̃s consensi.
. . . . gar ep̃s roboraui.
✠ ælfric mĩ.
✠ eadmund mĩ.
✠ wulfsige mĩ.
✠ wihtgar mĩ.
✠ æþelwold mĩ.
✠ ælfred mĩ.
✠ wulfmær mĩ.
✠ æþered mĩ.
✠ æþelmund mĩ.
✠ wulfhelm mĩ.
✠ wullaf mĩ.
✠ ælfhere dux.
✠ wulfgar dux.
✠ æþelstan dux.
✠ uhtred dux.
✠ odda mĩ.
✠ wulfgar mĩ.
✠ ælfsige mĩ.
✠ ordeah mĩ.
✠ sigulf mĩ.
✠ eadric mĩ.
✠ ealhhelm mĩ.
✠ ælfsige

CCCLXXIX.

EÂDMUND, 940.

✠ Rege regum dominoque dominorum regnorum regnum sublimiter regente, cunctarumque creaturarum quas ipse ante saecula et in saeculis saeculorum ineffabiliter praeordinatas, moderando conditionis statum regulauit, usuique terrigeno inuiolabiliter creata prolataque donando fruenda concessit! Quapropter ego Eadmundus diuina fauente gratia rex Anglorum optinens non inhianter supra terminatam diuinam admonitionem obaudiens, partem ruris proprii iuris mei cuidam meo ministro uocitato Orduuoldo libens perpetuali libertate tribuendo condono .x. mansas, in loco qui uulgari dictione et appellatiua relatione nuncupatur be Uuilig: quatenus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat, quamdiu istius caduci saeculi uitam tenere praesumet; et post se cuicumque uoluerit perhenniter haeredi derelinquat, ceu supradix-

imus in aeternam haereditatem. Sit autem praedictum rus liber ab omni mundiali obstaculo, cum isdem uniuersis appendiciis prout pater suus comes Ordlaf prius possederat, tam rebus in magnis quam in modicis, campis, pascuis, pratis, siluis, diriuatiuisque cursibus aquarum, exceptis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Ideo scripsimus nouam cartulam quia antiquam non habebamus: sed si quis in propatulo aliam cartulam produxerit, sciat se procul dubio cum sempiterno syngrapho agyae crucis ab omnibus fidelibus abdicatam, et ad nihilum ualeat. Istis terminibus praedicta terra circumgyrata esse uidetur, etc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCCXL.

✠ Ego Eadmundus rex praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Eadred eiusdem regis frater consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphalem tropheum agyae crucis impressi. ✠ Ego Odo episcopus consensi. ✠ Ego Cenwald episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus confirmaui. ✠ Ego Wulfhelm episcopus consignaui. ✠ Ego Burgric episcopus consensi. ✠ Ego Æþelgar episcopus roboraui. ✠ Wulfgar dux. ✠ Æþelstan dux. ✠ Æþelstan dux. ✠ Ealhhelm dux. ✠ Æþelmund dux. ✠ Oddo miles. ✠ Ælfric miles. ✠ Eadmund miles. ✠ Wullaf miles. ✠ Wihtgar miles. ✠ Ælfred miles. ✠ Wulfric miles. ✠ Wulfgar miles. ✠ Ælfsige miles. ✠ Æþered miles. ✠ Wulfhelm miles.

Indictione XIII.

Si quis autem quod non optamus hanc nostram diffinitionem, elationis habitu incedens, infringere temptauerit, perpessus sit gelidis glacierum flatibus et pennino exercitu malignorum spirituum, nisi prius inriguis poenitentiae gemitibus et pura emendatione emendauerit.

CCCLXXX.

* EÂDMUND, 940.

✠ In nomine dei et altissimi Ihesu Christi regna regum ab alto regente; cuius nutu creata cuncta, in principio formata, praesentisque uitae tractu pollentis! Licet primi protoplasti facinore uiolata, improbis successionibus deterioranda istic degentibus uilescerent, tamen pii conditoris arbitrio, constat nobis latentibus in infimis ad antropon salutem, concessit duo messe[1] quibus tantum humanorum constat affectus, actuum uoluntas scilicet atque potestas; ut hiis qui ad cumulum misericordiae pietatisque lucra terrena uertentes, et pro Christi nomine largitiis gratulentur se temporaliter accepisse, quae omittendo gratis perpetualiter centupliciter possidebunt, ceu praeclara eius uoce nos admonet dicens, Date et dabitur uobis. Huius feruore dilectione arctus, eiusque iuuamine fretus, ego Eadmundus diuina fauente gratia basyleos Anglorum, caeterarumque prouinciarum in circuitu persistentium primatum regalis regiminis optinens, literarum apicibus commendare procuraui; ne aut incuria successorum meorum, aut inuidia quadam, aut perfidia, mea dicta uel facta futuri successu temporis negarentur, et ad controuersiam meis successoribus demum aliquam maculam contagionis deuenire poterunt; quod consentientibus nobilium meorum agminibus, episcoporum, comitum, caeterorumque fidelium testium, uenerabili familiae Wentanae ciuitatis, quae habitat in monasterio quod ibidem dedicatum est deo et sancto Petro apostolo, donans donabo perpetuis temporibus, xxx. mansas in illo loco ubi ruricoli appellatiua relatione nuncupant Peuesige; quatenus illa praefata familia habeat condictam terram, pro redemptione piacu-

[1] Sic MS.

lorum patris mei Eadwardi regis, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in notis causis et ignotis, in modicis et in magnis, campis, pascuis, pratis, siluis, siluarumque densitatibus. Sit autem praedictum rus perpetuali libertate liber ab omni mundiali censu et regali coarctione, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Hoc autem tempore cachinantis nenias subdolosi huius saeculi intelliguntur interdum inchoasse, alienum lucrum sibi usurpatiue cum ambitione iniquitatis uendicare, sed torpentes auaritiae incessus omnimodo in nomine ✠ agie ✠ araconis[1] ab omnibus Christianis interdico; ita ut meum donum corroboratum sit cum ✠ signaculo sanctae ✠ crucis. Etiam si quis alium antiquum librum in propatulo protulerit, nec sibi nec aliis proficiat, sed in ✠ sempiterno ✠ graphio deleatur, et cum iustis non scribatur nec audiatur; sed tamen specialiter praefatae congregationi praenominatam terram trado ad repellendam nuditatem quae praeuidenda est humanae sollicitudinis capacitati, leuius proinde indumenta uestimentorum adquirere possunt. Non tribuo ad pastum corporalis refectionis esui, nisi tamen anniuersarium mei patris animae minime in obliuione habeant, sed omnino impleant quod condictum est. In cunctis uero successionibus opus donationis augendo, amplificando satagerit, augeat, amplificetque cunctiparens genitor in hoc praesenti saeculo uitam illorum, et inter coelibes beati felicesque sine fine in aeterna doxa laetentur. Sin autem, quod non optamus, hanc meam donationem infringere uel mutare satagerint, horribiles inferni fusci ualuas sentiant, atque terribiles daemonum cohortes obtutibus indesinenter aspiciant, nisi prius digna deo poenitentia ueniam legali satisfactione emendent. Istis terminibus praedicta terra circumgirata esse uidetur, etc. Acta est haec praefata

[1] Sic MS.

donatio, anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCCXL. indictione .XIII.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo ✠ sanctae crucis confirmaui. ✠ Eadgifa eiusdem regis mater trophaeum agiae crucis ✠ impressi. ✠ Ego Eadred eiusdem regis frater consignaui. ✠ Ego Wulfhelm Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agiae crucis consignaui. ✠ Ego Ðeodred Londoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wyntonensis aecclesiae episcopus triumphalem agiae crucis ✠ impressi. ✠ Ego Cenwald episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Oda episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfric episcopus confirmaui. ✠ Ego Wulfhelm episcopus confirmaui. ✠ Ego Burgric episcopus consensi. ✠ Ego Æðelgar episcopus roboraui. ✠ Ælfhere dux. ✠ Wulfgar dux. ✠ Æðeluuold dux. ✠ Æðelstan dux. ✠ Ealhhelm dux. ✠ Æðelmund dux. ✠ Uhtred dux. ✠ Odda minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Eadmund minister. ✠ Wulfsige minister. ✠ Wulflaf minister. ✠ Wihtgar minister. ✠ Ælfred minister. ✠ Wulfric minister. ✠ Wulfgar minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Ordheah minister. ✠ Eadric minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Æðered minister. ✠ Wulfhelm minister.

CCCLXXXI.

* EÂDMUND, 940.

✠ OMNIS sapientia a domino deo est, et, ut profert prophetica Salomonis sententia, semper cum illo fuit et est ante aeuum; qui uidelicet deus sanctae Trinitatis authoritate, numero mensura et pondere creauit omnia, simul ac finito mundi machinamento in ictu attomo et momento cuncta item decretis coelestibus

transformando in integrum, iuxta meritorum qualitatem, gratulabunda conglomerat; quique etiam auctor uerus Eadmundum regem Anglo Saxonum, regali prosapia procreatum, honorifice summo solio sublimauit; cuius melliflua largitate, anno dominicae incarnationis DCCCCXL. praefatus rex Eadmundus, primo anno principalis potentiae, ministrum suum Wulfric ualde foeliciter, non pro lucro filargiriae sed perhenni priuilegio atque huius uiri fidelissima stabilitate honorat ac benigne beatificat, largiens illi terram XXV. manentium iure perpetuo at Grutelingtone, antiquo confinio sibi suisque haeredibus perfruendam, et ab omni iugo uectigalium, praeter pontem, arcem, expeditionemque perpetualiter possidendam. Caueant haec frangentes claustra infernalia, gaudeantque Ihesu aliginnasio haec augentes eulogia, amen. Haec cartula caritatis caraxata est in collatest'.[1]

✠ Ego Eadmundus hoc primitiuum praerogatiuum meo ministro Wulfrico signo sanctae crucis consignaui. ✠ Ego Wulfhelm archiepiscopus cum caeteris pontificibus beneuola mentis intentione annotaui. Haec sunt territoria, etc.

Hanc praefatam possessionem Wulfric minister Eadredi post dies coniugis suae commendauit monasterio Glastingensi quod tum alius fecit Ælfuuine uidelicet nomine.

CCCLXXXII.

* EÂDMUND, 940.

✠ CRUX quae excelsis toto et dominaris Olimpo, inclita lex domini, Christi fundamen et aulae, alpha, mi et ω, huius singraphae initium, medium et finem uexillando faueto! Tu quoque cunctis splendidior astris, sanctiorque uniuersis coram Christo carismatibus, re-

[1] Sic MS.

gale peccusculum Eadmundi regis Anglo Saxona largissima perlustrasti praerogatiua; hoc nempe ueridico potest oraculo Wulfric proceriali potentia ditatus proferre ueraciter, ut caeteri regia dignitate condonatus: en nempe innotescat haec cartula carraxando, quod beato dei patrocinio idem rex praefatus anno DCCCCXL. postquam uirgo puerpera coelesti puerperio coeleste protulit cunctis catholice conuersantibus, agion neuma impnizante eulogium, atque secundo regum rumigerulo ex quo regalia regebat diademata, bis quindenis ad Langeleghe mansiunculis longaeua liberalitate hunc Uulfricum locupletat, hanc terram praenotatam sibi suisque post se haeredibus, cum locis siluaticis seu rite campestribus circumcinctis climatibus perhenniter perfruendam. Perpendant nunc perpetimque huius agri alacriter quod promulgat sagaciter auctor Christus ac fortiter, Reddite ergo, quae sunt Caesaris, Caesari, O uos possessores, et quae sunt dei deo, fas diuinum ius humanum ministrantes eya catholice lectitantes. Hiis limitibus praedicta terra giratur, etc.

✠ Ego Eadmundus rex regia dignitate conspicuus hiis testibus conscribentibus, quorum nomina adnotantur, hoc quod dedi confirmaui celebri loco Chippenham. ✠ Ego Wulfhelm archipraesul cum suffraganeis praesulibus donum regis roboraui.

CCCLXXXIII.

* EÂDMUND, 940.

✠ REGNANTE imperpetuum domino nostro Ihesu Christo! Dum conditoris nostri prouidentia omnis creatura ualde bona in principio formata formoseque creata, atque speciose plasmata est, supra et infra caelos, tam in angelis quam in hominibus, ac in multimodis ac in diuersis speciebus iumentorum, animalium,

piscium, uolucrum, quae omnia naturae suae iura nutu creatoris persoluunt; nisi homo solus, qui ad ymaginem suam plasmatus est et omnibus praelatus, tamen propter praeuaricationem corruens in mortem, et primam immortalitatis stolam miserabiliter dei contempnendo mandatum ammisit. Iccirco illae diuitiae diligendae sunt, quae numquam decipiunt habentem, nec in ipsa morte ammittuntur, sed plus habundant, dum cernitur quod amatur. Quapropter ego Eadmundus, fauente superno numine basileos industrius Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium, cuidam meo propinquo et fideli ministro uocitato Ealswithe, ob illius amabile obsequium eiusque placabilem fidelitatem, uiginti mansas largiendo libenter concedens perdonabo, illic ubi uulgus relatione uocitat at Batecombe; quatinus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat, dum huius labentis aeui cursum transeat illaesus, atque uitalis spiritus in corruptibili carne inhaereat; et post se cuicumque uoluerit perhenniter haeredi derelinquat, sicuti supra taxati sumus: sit hoc praedictum rus liber ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Hanc uero meam donationem, quod opto absit a fidelium mentibus, minuentibus atque frangentibus, fiat pars eorum cum illis de quibus e contra fatur, Discedite a me maligni in ignem aeternum qui paratus est Sathanae et satellitibus eius, nisi prius digna deo poenitentia ueniam legali satisfactione emendent. Istis terminibus praedicta terra circumgirata esse uidetur, etc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCC. quadragesimo.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui; cum multis aliis.

CCCLXXXIV.
EÂDMUND, 940.

✠ Egregius agonista sermocinatus est in scripturis diuinis, Omnia quae uidentur temporalia sunt, quae autem non uidentur aeterna: iccirco superflua utentibus diuinus sermo, ut supra taxati sumus, terribiliter praemonet, ut huius saeculi caduca contempnentes spiritaliaque inhiantes coelestia properemus ad regna. Quamobrem ego Eadmundus diuina mihi arridente gratia rex Anglorum, et curagulus multarum gentium, acidam[1] adoptiuo fideli meo abbati Dunstano uocitato uiginti mansas ibidem, ubi uulgares pulchro more nobilique relatione uocitant æt Cristemalford, iuxta diriuatiuis fluentium successibus be Æfene; quatinus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat cum omnibus sibi recte pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, siluarumque nemoribus. Fiat etenim praefata terra ab omni seruili iugo libera, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione; denique uero si quis nobis non optantibus nostrum hoc donum uiolari fraudulenter perpetrando consenserit, consideret hic se die ultimo iudicii coram deo rationem redditurum, atque cum reprobis quibus dicitur, Discedite a me maledicti in ignem aeternum, poenis atrocibus se esse passurum, si non antea corporea lamentatione emendauerit. Istis terminibus praedicta terra circumgirata esse uidetur, etc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCCXL. indictione XIII.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Eadred eiusdem regis frater consignaui. ✠ Ego Wulfhelm Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum tropheo agiae crucis confirmaui; cum multis aliis.

[1] Sic MS.

CCCLXXXV.

EÁDMUND, 940.

✠ Regnante in perpetuum dño nro ihu xpo. Dum conditoris nri prouidentia omnis creatura ualde bona in principio formata formoseque creata atque speciose plasmata est supra et infra cælos tam in angtis quam etiam in hominibus ac in multimodis ac diuersis speciebus iumentorũ animalium piscium uolucrũ. Sicque ab initio mundi usque ad finem statuta precepta conditoris sui iure custodiunt nisi homo solus qui ad imaginem suũ creatus et omnibus prelatus creaturis propter pręuaricationem conruens in mortem. Quapropter ego . Eadmundus . rex anglorũ cœlestis patrie exardens cuidam religiose sc̃e monialis femine uocitate. Æðelswiþe . x. mansas largiendo condonaui illic ubi uulgus prisco relatione uocitat . æt Oswaldinguillam. Quatinus illa bene perfruatur ac perpetualiter possideat dum huius labentis eui cursũ transeat inlesus atque uitalis sp̃s in corruptibili carne inhereat . et post sẽ cuicumque uoluerit perenniter heredi derelinquat ceu supra diximus in æternam hereditatẽ. Sit autem predictum rus liber ab omni mundiali obstaculo cum omnibus ad se rite pertinentibus . campis . pascuis . pratis . siluis . siluarũque nemoribus . excepto istis tribus expeditione pontis arcisue cõædificatione. Si quis ꝉ quod non optamus hanc nr̃am difinitionem elationis habitu incedens infringere temptauerit perpessus sit gelidis glaciarũ flatibus et pennino exercitu malignorũ spirituũ . nisi prius inriguis poenitentiæ gemitibus et pura emendatione emendauerit. Istis terminibus predicta terra circumgyrata esse uidetur. þis synt þa landgemæro to oswaldingtune . ærest ælfgyðe mearc on eastan oð tetingford þoñ þonan west oð done þonne þonan oþ eadgife mearce þonne þonan to þæs bisceopes mearce to cirringe of cirringe norþ

þonan to emecing mere . to oswaldingtune hierþ . holenhyrst . 7 byrhtringden . 7 eoredingden . 7 liccingden . 7 hereferþeslea . 7 dynningden . 7 cyrþringhyrst . 7 triphyrst . 7 insnadis into oswaldingtune . 7 seo mæd æt brunesforda 7 seo mæd æt beobroce hierþ into oswaldingtune. Acta est hęc prefata donatio . Anno ab incarnatione dñi nr̃i iħu xp̃i .DCCCCXL. Indictione .XIII.

✠ Ego eadmundus rex anglorum prefatam donationem cum sigillo sc̃e crucis ✠ confirmaui.

✠ Ego wulfhelm dorobonensis æcclę archieps̃ eiusdem regis donationem cũ tropheo agię crucis ✠ consignaui.

✠ Ego eadred eiusdem regis frater consignaui.

✠ Ego þeodred lundoniensis æcclę eps̃ consignaui.

✠ Ego ælfheah wintaniensis æcclę eps̃ triumphalem tropheũ agię crucis ✠ inpressi.

✠ Ego cenwald eps̃ predictum donũ consensi.

✠ Ego oda eps̃ confirmaui.	✠ ælfhere . dux.
✠ Ego ælfric eps̃ consignaui.	✠ wulfgar . dux.
✠ Ego wulfhũn eps̃ consensi.	✠ æþelstan . dux.
✠ Ego wulfhelm eps̃ consignaui.	✠ uhtred . dux.
✠ Ego burgric eps̃ consensi.	✠ odda . mĩ.
✠ Ego æþelgar eps̃ roboraui.	✠ ælfric . mĩ.
✠ eadmund . mĩ.	✠ ælfsige . mĩ.
✠ wulfsige . mĩ.	✠ ordeah . mĩ.
✠ wullaf . mĩ.	✠ eadric . mĩ.
✠ wihtgar . mĩ.	✠ ealhhelm . mĩ.
✠ æþelwold . mĩ.	✠ ælfsige . mĩ.
✠ ælfred . mĩ.	✠ æþered . mĩ.
✠ wulfgar . mĩ.	✠ æþelmund . mĩ.
✠ wulfhelm . mĩ.	
✠ wulfheah . mĩ.	
✠ wulfsige . mĩ.	
✠ wulfnoð . mĩ.	
✠ æðelstan . mĩ.	
✠ æðelsige . mĩ.	
✠ eanulf . mĩ.[1]	

[1] The last six names have been added by a later hand.

CCCLXXXVI.

EÂDMUND, 940.

✠ Regnante deo imperpetuum architectorio, qui sua ineffabili rite potentia omnia disponit atque gubernat, uicesque temporum hominumque mirabiliter discernens, terminumque incertum prout uult aequanimiter imponens! Quapropter ego Eadmundus nutu dei gratia basileos Anglorum, cuidam meo homini Eadwulfo x. mansas perhenniter impenderem, ubi ruricoli antiquo usu nomen imposuerunt æt Lidentune, ut ille bene perfruatur ac possideat quamdiu uiuat; et post obitum sui haeredes et posteri illius; quamdiu unus ex illa genealogia superfuerit, habeat et possideat, cui libenter tradita fuerit ab illo. Sit autem praedicta terra cum omnibus ad se rite pertinentibus libera, campis, pascuis, pratis, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis uero, quod non optamus, contra nostrum hoc decretum machinare uel infringere aliquid uoluerit, sciat se rationem grauiter redditurum in die iudicii ante tribunal domini, nisi prius hic digna emendauerit poenitentia ante mortem. Istis terminibus praedicta terra circumgirata esse uidetur, etc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi D.CCCCXL. indictione XIII[a].

Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui ✠. Ego Eadred eiusdem regis frater consignaui ✠. Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphalem tropheum agiae crucis impressi; et caeteri.

CCCLXXXVII.

EÂDMUND, 940.

✠ Regnante inperpetuum domino nostro Ihesu Christo, omnia de summo coeli apice uisibilia et inuisibilia ordinabiliter gubernante, praesentisque uitae semper curriculo cotidie decrescente, ac nobis mortalibus temporalia gadza nec non et lucra possessionum inaniter fruentibus facescunt ac defluunt! Quapropter ego Eadmundus, diuina mihi adridente gratia rex Anglorum, aliquam partem terrae iuris mei perpetuali donatione libenter concedo cuidam meo ministro uocitato Garulfo .ix. mansas, in illo loco cui ruricoli appellatiuo usu ludibundisque uocabulis nomen indiderunt Rupis Irundinis, id est, Swealewanclif: quatenus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat quamdiu istius caduci saeculi uitam tenere praesumet; et post se cuicumque uoluc[rit] ceu corroborauimus, perhenniter haeredi derelinquat, ceu supra diximus in aeternam haereditatem. Sit autem praedictum liber ab omni mundiali obstaculo cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis autem, quod non optamus, hanc nostram diffinitionem, elationis habitu incedens, infringere temptauerit, perpessus sit gelidis glacierum flatibus et pennino exercitu malignorum spirituum, nisi prius inriguis poenitentiae gemitibus et pura emendatione emendauerit. Istis terminibus praedicta terra circumgyrata esse uidetur, etc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi dccccxl. indictione xiii.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Eadred eiusdem regis frater consignaui. ✠ Ego

Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphalem tropheum agyae crucis impressi. ✠ Ego Odo episcopus consensi.

CCCLXXXVIII.

EÂDMUND, 941.

✠ In nomine dei summi et altissimi! Certis astipulationibus nos sancti et iusti parentes frequentatiuis hortationibus admonent, ut deum quem diligimus et credimus intima mentis affectione cum bonorum operum diligentia incessanter eum teneamus et amemus, quia retributionem omnium actuum nostrorum in die examinationis iuxta uniuscuiusque meritum reddet; ideoque subtilissima mentis certatione illum imitari satagamus; licet mortalis uitae pondere pressi et labentibus huius saeculi possessionibus simus infaecati, tamen miserationis eius largitate, caducis opibus aeterna coelestis uitae praemia mercari quaeramus. Quapropter ego Eadmundus, diuina mihi arridente gratia rex Anglorum, aliquam partem terrae iuris mei perpetuali donatione libenter concedo cuidam fideli meo ministro uocitato Æþelnoðo .x. mansas in illo loco cui ruricoli appellatiuo usu ludibundisque uocabulis nomen indiderunt aet Corsantune; quatinus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat quamdiu istius caduci saeculi uitam tenere praesumet, et pro se cuicunque uoluerit, ceu corroborauimus, perhenniter haeredi derelinquat, ceu supra diximus in aeternam haereditatem. Sit autem praedictum rus liber ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, diriuatisque cursibus aquarum, exceptis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis autem, quod non optamus, hanc nostram diffinitionem, elationis habitu incedens, infringere temptauerit, percussus sit gelidis

glacierum flatibus et pennino exercitu malignorum spirituum, nisi prius irriguis poenitentiae gemitibus et pura emendatione emendauerit. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCCXLI. indictione XIIII.

Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae ✠ confirmaui. Ego Eadredus eiusdem regis frater consignaui ✠. Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphalem trophaeum agiae crucis impressi ✠. Ego Cenwald episcopus praedicto dono consensi ✠. Ego Oda episcopus consignaui ✠. Ego Ælfric episcopus confirmaui ✠. Ego Æþelgar episcopus consensi ✠. Ego Wulfhelm episcopus roboraui ✠. Wulfgar dux ✠. Æþelwold dux ✠. Æþelstan dux ✠. Ealhhelm dux ✠. Odda minister ✠. Ælfric minister ✠. Wulfaf minister ✠. Eadmund minister ✠. Wihtgar minister ✠. Ælfred minister ✠. Wulfric minister ✠. Wulfgar minister ✠. Ælfsige minister ✠. Ordheah minister ✠. Eadric minister ✠. Ælfsige minister ✠. Æþered minister ✠. Wulfhelm minister ✠.

CCCLXXXIX.

EÂDMUND, 941.

✠ BEANTIS uniuersorum uoce monemur praeclara, procuremus incessanter, sine amaritudine mentis, huius saeculi ambitione, integra libertate, apertis ianuis intrare ad eum qui suo cruore scelera nostra detersit iniusta: licet primi prothoplasti facinore uiolata improbis successionibus deterioranda istic de gentibus uilescerent, tamen omnibus namque sapientibus notum ac manifestum constat, quod dicta futura uel facta, pro multiplici aerumpnarum perturbatione et cogitationum uagatione, frequenter ex memoria rece-

dunt, nisi literarum apicibus et custodiae cautela scripturarum reseruentur, et ad memoriam reuocentur; iccirco ego Eadmundus, industrius Anglorum rex caeterarumque gentium in circuitu persistentium, secundo anno imperii mei, literatoriis apicibus roboraui, quod cum consensu ueridicorum uirorum tradidi cuidam religiosae feminae uocitatae nomine Ælflede, modicam numinis mei partem; id est, quindecim mansas agelluli aeternaliter tradendo concessi, pro illius amore qui dixit, Date et dabitur uobis, ubi turbarum collatione iamdudum nomen illatum hoc adesse profertur, id est in duobus locis, at Boclonde et ad Plussh; ut terram iam praefatam modo scilicet ouante consensi tramitibus suae possideat uitae, deinceps namque sibi succedenti cui uoluerit haeredi derelinquat, ceu praedixi, in aeternam haereditatem. Maneat igitur hoc immobile donum aeterna libertate iocundum, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in notis causis et ignotis, in modicis et in magnis, campis, pascuis, pratis, siluis, siluarumque densitatibus, donans donabo libertatem, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue constructione. Sed tamen torpentis auaritiae incessum omni modo in nomine agiae aratoris ab omnibus christianis interdico; ita ut meum donum corroboratum sit cum signaculo sanctae crucis; et iam si quis alium antiquum librum in propatulo protulerit, nec sibi nec aliis proficiat, sed in sempiterno graphio deleatur, et cum iustis non scribatur, nec audiatur; si qui denique, mihi non optanti, hanc libertatis cartam liuore depressi uiolari satagerint, agminibus tetrae caliginis lapsi uocem audiant examinationis die arbitri sibi dicentis, Discedite a me maledicti in ignem aeternum, ubi cum daemonibus ferreis sartaginibus crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia. Istis terminibus praedicta terra circumgirata esse uidetur, etc. Acta est haec

praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCCXLI. indictione XIIII.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis subarraui. ✠ Ego Wulfhelm Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui; cum multis aliis.

CCCXC.

* EÂDMUND, 941.

✠ In nomine trinae et unae deitatis! Omnipotens supernalium temporaliumque uerus arbiter rerum, ante omnia tempora et ante omnia sidera, duas originales de nihilo creaturas fieri disposuit, angelicam uidelicet lucem et informem materiam. Ex qua siquidem informi materia omnia quae uidentur et quae temporalia sunt, secundum temporis discretionem, producens, insuper formauit hominem, qui spiritu uitae inflatus et ad ymaginem et similitudinem dei factus, diuina dispensatione potestatem super alia cuncta elementa dominandi habuit, quique paradisi cum omnibus sede, perhenniter si uellet locatus, diuinis imperiis humiliter oboedire nollens, sed prona uoluntate et serpentina suasione inoboedienter contra deum superbire mallens, de superiori statu in inferiorem sortem cum omni sua progenie subsequente in labore et aerumpna proiectus est. Cumque naturae sub lege per multa tempora innumerabili prole nationeque erat solutus, tandem misericors auctor, ne sua factura periret, misericordiam non iudicium pensans, legem litterae prophetasque et mundo uesperascente per unigenitum filium suum incarnatum, legem gratiae super homines. Et pro multiplici hominum multitudine, humanum genus per multas gentes linguasque diuidens, secundum eiusdem legis iudicium, quamuis aequali origine, tamen diuina con-

scientia et humana sollertia pro lege seruanda, alios in superiori gradu constituit imperatores, reges qui spiritu sancto gubernante subditorum causam, modo disciplinaliter modo misericorditer, procurarent, et diuinis legibus adhaerentes militum curam munera dando, humiliumque inopiam consolatia praestando sustinerent, alios in inferiori humiles subditos qui aliis gubernantibus obsequium subiectionis ministrarent. Igitur quoniam omnes qui prosunt, propter donorum largitionem et diuitiarum impertitionem ab hominibus amabilem laudem, et a deo gloriosam remunerationem habent, ideo ego Eadmundus ex regali progenie, deo annuente regenteque super Angligenas aliasque multas gentes in circuitu habitantes rex ordinatus, amabili uassallo meo Eadrico fidelique amico duas terrae mansas imperpetuam dono haereditatem; quatinus temporalium rerum mobili praesentia utens fidelem oboedientiam ac pacem laudabilem erga regni sceptra nostri et regale nostrum solium aeternaliter impetret et benigniter seruet; et post praesentis uitae excessum illis quibuscumque uoluerit subsequentibus hoc donum comendet, ut in omnibus paternae oboedientiae exemplis circa regiam dignitatem fideles inueniantur. Pro eo illam terram perhenniter ipse primus pater cum suis quibus post se comendauit a progenie in progenie,[1] in illis terminis quibus periti coloni ipsius regionis nomen proprium antiquo proposito esse dimcant Stoke[1] dispono ut possideat et perpetua graphii custodia me largiente cum omnibus pertinentibus ipsius telluris officio, campis, pratis, pascuis, teneatur, hiis tribus exceptis ad regalem dignitatem necessariis, expeditione, pontis arcisue cooperatione. Hiis namque terminis omni parte sita terra dinoscitur esse circumgirata, etc. Quicumque istam terram praesignatam cum mea uoluntate meaque benedictione benigniter et humaniter sub tali decreto talique graphio aeternaliter cus-

[1] Sic MS.

todierit, et regali more terminos ipsius in ampliore telluris protentu dilatauerit, auctor donorum spiritus omnem praesentem conuersationem illius omni hilaritate et rerum omnium prosperitate magnificet et iocundet; potens in terra sit semen eius, ipsius generatio benedicatur; gloria et diuitiae in domo eius et iustitia ipsius maneat in saeculum saeculi; et post hanc lucem temporalem aeterno lumine cum omnibus sanctis in regno coeli perfruatur. Et e contrario quisquis me nolente meque prohibente inuidiae stimulis agitatus, et eius execrabili liuore retortus, eiusdem terrae dimensionem diminuerit, et sub tali pacto non custodierit, praesens conuersatio ipsius in terris ab omni bonorum possibilitate diminuatur, et in die futuro calamitatis collocetur a sinistris cum Tartarorum daemoniis ubi erit fletus et stridor dentium, poena aeterna sine praestulatione consolationis, nisi digna poenitentia et reconciliatione pura per satisfactionem in huius lucis spatio hoc emendauerit et amplius peccare desiuerit. Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .DCCCCXLI. indictione XIIII[a]. librata est in hoc graphio ista terra. Haec sunt nomina illorum testium graphium hoc attestantium cum nomine regis.

Ego Eadmundus Anglicarum aliarumque nationum rex, hanc telluris donationem sub sigillo dominicae crucis tradidi ✠. Ego Eadred eiusdem regis frater consignaui ✠. Ego Odo Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus regis traditionem tropheo crucis assignato benedixi ✠. Ego Ðeodred Londoniensis episcopus consecraui ✠. Ego Ælfheah Wintoniensis episcopus adunaui ✠. Ego Cenwold episcopus praedestinaui ✠. Ego Ælfric episcopus muniui ✠. Ego Wulfhelm episcopus hoc sigillum impressi ✠. Ego Burgric episcopus in haec adhesi. Ego Ælfgar episcopus haec certando me esse decreui ✠. Ego Wulfgar dux ✠. Ego Æðelwold dux ✠. Ego Æðelstan

dux ✠. Ego Ealhhelm dux ✠. Ego Æþelmund dux ✠. Ego Uhtred dux ✠. Ego Oda minister ✠. Ego Ælfric minister ✠. Ego Eadmund minister ✠. Ego Wullaf minister ✠. Ego Wihtgar minister ✠. Ego Ælfred minister ✠. Ego Wulfric minister ✠. Ego Wulgar minister ✠. Ego Ælfsige minister ✠. Ego Ordheah minister ✠. Ego Æþeric minister ✠. Ego Ælfsige minister ✠. Ego Æþered minister ✠. Ego Wulfhelm minister ✠.

CCCXCI.

* EÂDMUND, 942.

✠ In nomine dei summi et altissimi Ihesu Christi! Regna regum ab alto regente, cuius nutu creata cuncta dum gignendo procedunt, quaedam uitae praesentis et actu pollente diu uirentia sistunt, quaedam uero suis a uiribus dum pulcriora cernuntur, flos ueluti flatu uenti, corruscantia repente marcescunt. Quam ob causam ego Eadmundus, rex Anglorum gentiumque circumsistentium praepotens almifice rector, cuidam meo scilicet pontifici Londoniensis cathedrae, mihi dilecto nomine Đeodredo, principum nobiliumque militum seu meorum optatu, suae uidelicet fidelitatis obsequio, modicam muniminis mei partem, id est, quadringentas arui segetes, donandi relinquendi cuicumque uoluerit, maiori minoriue personae, cum omnibus utensilibus quae iuste ad ipsam insulam pertinere dinoscuntur, quam solicolae consueuerunt rusticana locutione Suthereye appellare, nunc et tunc paludibus aquosis piscosisque fluctibus aquarum circumuallatam omnibus manifestum est.[1] Haec autem praefata donatio firma permaneat quamdiu christianitas in gente Anglorum aut aecclesiis dei, electorumque eius aecclesiasticae normulae fulgeant mentibus fidelium. Hanc uero praenotatam munificentiam incipiente anno tertio

[1] Sic MS.

regni mei roboraui atque confirmaui, ut omnibus mundialibus coangustiis sit libera, nisi quod nostro communi labori pertinet. Minime cuique in obliuione illud tradendum est. Si quis beneuola mente augere uoluerit, archos supernorum ciuium et gubernator terrestrium retributionem in aeternis habitaculis dignetur concedere; si quis autem contra hoc decretum incessus fuerit, in examine tremendi iudicii sciat se daemoniacis agminibus ad Tartara subtrahi et dimersum in aeternis stigeys feruentis Orci, nisi prius singultationibus suae temeritatis audaciam emendare curauerit. Scribitur etiam in ista regis Eadmundi collatione Anglice ipsius tenor cartae principalis de uerbo ad uerbum, quam quidem tum propter figurarum ignorantiam tunc propter uocabulorum barbariem praesentibus minime ad praesens duximus interserendum. In eius tum calce sic continetur. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCCLXII. indictione XV.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Eadgiua regis mater consignaui. ✠ Ego Eadred eiusdem regis frater consensi. ✠ [Ego] Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus subarraui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphalem triumphum agiae crucis impressi. ✠ Ego Cenwald episcopus consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfred episcopus confirmaui. ✠ Ego Burhric episcopus consensi. ✠ Ego Æðelgar episcopus roboraui. ✠ Ego Wulfgar dux. ✠ Æðelstanus dux. ✠ Æðelwold dux. ✠ Ealhhelm dux. ✠ Æðelmund dux. ✠ Odda miles. ✠ Wulfgar miles. ✠ Eadmundus miles. ✠ Wulflaf miles. ✠ Ælfric miles. ✠ Ælfstan miles. ✠ Ælfstan miles. ✠ Ælfheah miles. ✠ Æðered miles. ✠ Ælfsige miles. ✠ Æþered miles. ✠ Wihtgar miles. ✠ Wulfric miles. ✠ Ælfsige miles. ✠ Wulfhelm miles.

CCCXCII.
EÂDMUND, 942.

✠ Regnante imperpetuum domino nostro Ihesu Christo! Sacrae autem scripturae edicta fona catholicorum patrum nos admonet[1] ut cum hiis fugitiuis et sine dubio transitoriis possessiunculis iugiter mansura regna, deo largiente fragilique naturae consolationis subleuamine adipiscenda sunt, quia nobis mortalibus temporalia gaza nec non et lucra possessionum inaniter fruentibus facescunt ac defluunt. Quapropter ego Eadmundus desiderio regni coelestis exardens, fauente superno numine basyleos industrius Anglorum rex caeterarumque gentium in circuitu persistentium, cuidam religiosae sanctae conuersationis moniali, feminae uocitatae nomine Wenfledae VII. mansas, quae fuerunt a meis antecessoribus prius datae, firmiter recuperando roboraui. Insuper et haereditatis meae VIII. mansas ad augmentum perhenniter praedictae moniali concessi, ibidem ubi uulgares prisco more mobilique relatione uocitant at Cheselburne, cum pratis, pascuisque, necnon et siluis siluarumque densitatibus; ut haec prospere possideat ac aeternaliter teneat, dum huius labentis aeui cursum transeat inlaesus atque uitalis spiritus in corruptibili carne inhaereat. Post se autem, ueluti affirmauimus, cuicunque uoluerit haeredi derelinquat. Fiat etenim praefata terra ab omni seruili iugo libera cum omnibus sibi recte pertinentibus, exceptis hiis tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Denique uero si quis, nobis non optantibus, nostrum hoc donum uiolari fraudulenter perpetrando consenserit, consideret hic se die ultima iudicii coram deo redditurum, atque cum reprobris quibus dicitur, Discedite a me maledicti in ignem aeternum, poenis atrocibus se esse passurum, si non antea corporea lamentatione emendauerit. Istis ter-

[1] Sic MS.

minibus praedicta terra circumgirata esse uidetur, etc. Acta est praefata donatio anno ab incarnatione domini DCCCCXL.II. indictione XV.

Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui ✠. Ego Eadgiue eiusdem regis mater praedictum donum consensi ✠. Ego Eadred eiusdem regis frater consignaui ✠. Ego Wulstan archiepiscopus urbis Efrace metropolitanus eiusdem regis donationem cum sigillo sanctae crucis subarraui ✠. Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum tropheo agiae crucis confirmaui ✠. Ego Đeodred Londoniensis aecclesiae episcopus consignaui ✠. Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphalem tropheum agiae crucis impressi ✠. Ego Cenwald episcopus consensi ✠. Ego Ælfric episcopus confirmaui ✠. Ego Ælfred episcopus consignaui ✠. Ego Burgric episcopus consensi ✠. Ego Æþelgar episcopus roboraui ✠. Ego Wulfhelm episcopus confirmaui ✠. Ego Wulgar dux ✠. Ego Æðelstan dux ✠. Ego Æðelwold dux ✠. Ego Æþelstan dux ✠. Ego Ealhhelm dux ✠. Ego Eadric dux ✠. Ego Æþelmund dux ✠. Ego Uhtred dux ✠. Ego Odda dux ✠. Ego Wulgar dux ✠. Ego Eadmund dux ✠. Ego Wullaf dux ✠. Ego Ælfstan minister ✠. Ego Æþered minister ✠. Ego Ælfsige minister ✠. Ego Æþered minister ✠. Ego Æþelgerd minister ✠. Ego Wihtgar minister ✠.

CCCXCIII.

EÂDMUND, 942.

✠ BEANTIS uniuersorum uoce monemur praeclara, procuremus incessanter sine amaritudine mentis, huius saeculi ambitione, integra libertate, apertis ianuis intrare ad eum, qui suo cruore scelera nostra detersit

iniusta: licet primi prothoplasti facinore uiolata improbis successionibus deterioranda istic degentibus uilescerent, tamen omnibus namque sapientibus notum ac manifestum constat, quod dicta futura uel facta pro multiplici aerumpnarum perturbatione, et cogitationum uagatione frequenter ex memoria recedunt, nisi literarum apicibus et custodiae cautela scripturarum reseruentur, et ad memoriam reuocentur; iccirco, ego Eadmundus, industrius Anglorum rex caeterarumque gentium in circuitu persistentium, tertio anno imperii mei, literatoriis apicibus roboraui, quod cum consensu ueridicorum uirorum tradidi cuidam meo fideli comiti, nomine Æðelstano, modicam muniminis mei partem, id est, uiginti mansas agelluli aeternaliter tradendo concessi, ubi turbarum collatione iam dudum nomen illatum hoc adesse profertur æt Milne, ut terram iam praefatam, meo scilicet ouante consensu, tramitibus suae possideat uitae; deinceps namque sibi succedenti cui uoluerit haeredi derelinquat, ceu praedixi, in aeternam haereditatem. Maneat igitur meum hoc immobile donum aeterna libertate iocundum, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, diriuatisque cursibus aquarum; excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue constructione. Siquis beneuola mente praefatum donum augere uoluerit, archons supernorum ciuium et gubernator terrestrium retributionem in aeternis habitaculis dignetur ei concedere; si quis autem contra hoc decretum incessus fuerit, in examine tremendi iudicii sciat se daemoniacis agminibus ad Tartara subtrahi et dimersum in aeternis stigeis feruentis Orci, nisi prius singultationibus suae temeritatis audaciam emendare curauerit. Istis terminibus praedicta terra circumgirata esse uidetur, etc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCCXLII. indictione quinta decima.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Eadgifu eiusdem regis mater consignaui. ✠ Ego Eadred eiusdem regis frater confirmaui. ✠ Ego Wulfstan archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphalem tropheum agiae crucis impressi sub testimonio multorum.

CCCXCIV.

EÂDMUND, 943.

✠ In nomine dei et domini nostri Ihesu Christi ueri redemptoris mundi, anno uero dominicae incarnationis DCCCCXLIII°. Ego Eadmundus omnicreantis disponente clementia Angligenarum omniumque gentium undique secus habitantium rex, IIII°. anno imperii mei, diuina dei gratia suadente, quod cogitarem quam mirabiliter et quam subtiliter omnia supernus rector coelestia terrestria firma rationis serie gubernat atque custodit; iccirco minime in obliuione habui, quod paruam partem potestatis meae Eadrico meo comiti, id est XI. mansas, meorum episcoporum testimonio caeterorumque fidelium adstipulatione hilariter perpetuali libertate donaui, ubi iam dudum nomen imposuerunt at Mapeldertune; quatenus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat, quamdiu istius caduci saeculi uitam tenere praesumet; et post se cuicunque uoluerit ceu corroborauimus, perhenniter haeredi derelinquat, ceu supradiximus in aeternam haereditatem. Sit autem praedictum rus liber ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, diriuatisque cursibus aquarum, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis uero, quod non optamus, hanc nostram difinitionem, elationis habitu incedens, infringere temptauerit, perpessus sit gelidis glacierum flati-

bus et pennino exercitu malignorum spirituum, nisi prius inriguis poenitentiae gemitibus et pura emendatione emendauerit. Istis terminibus praedicta terra circumgirata esse uidetur, etc.

Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui ✠. Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum sigillo sanctae crucis subarraui ✠. Ego Đeodred Londoniensis aecclesiae episcopus consignaui, etc. ✠

CCCXCV.

EÂDMUND, 943.

✠ In nomine dei summi et altissimi Ihesu Christi! Manifestum est cunctis quod omnia caelestia et terrestria prouidentia dei gubernantur, quae sollicitudo mortalis uitae totis nisibus in carorum amicorumque amissione conqueritur ac defletur. Ideo certis adstipulationibus mellita oracula diuinae clamationis nos frequentanis ortationibus suadent, ut cum his fugitiuis et sine dubio transitoriis possessiunculis iugiter mansura regna dei suffragio adipiscenda sunt. Quapropter ego Eadmundus rex Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium, cuidam fideli meo ministro uocitato nomine Uulfgario, pro eius amabili oboedientia eiusque placabili pecunia, quam mihi in suae deuotionis obsequio detulit, in Niwantune . x. mansas ei libenter concessi; ad quam uero terram pratum aliquod pertinet quod iacet in Weolces clife; et in tertio loco ubi rusticana nuncupatione dicitur aet Fyrstes Felda . III. mansas; unaque geminatae fiunt . XIII; ut eandem suprataxatam terram uitae suae cursu feliciter possideat. Igitur imminente dissolutionis suae calle corporis et animae, successorum sibi carorum cui se libuerit mente libera dono largiatur et

ipse; perpetue namque huius tramitibus mundi hoc quod concessi terrae praenotatum a cunctis laboribus uitae mortalium permaneat abdicatum, praeter id quod nobis omnibus indigeri uidetur, id est tria, exercitus aditum, pontis aedificium, munitionis castellique auxilium, in omnibus et per omnia quae ad eundem subiecta sunt locum, pascuis, pratis, siluis, et campis, magnis uel minimis, ut nostra iam ueraciter praeferta supra scripta est in linea traditio, quod in aeternum manebit. Si [quis] daemoniacae fermentationis stimulo incedens nostrum integrum et inuiolatum donum fraudulenter infringere probauerit, nouerit se proculdubio cum Anna et Zafirra satellitibusque eorum, herebica aeternae anathematis macera perforandum, nisi prius digna satisfactione emendare uoluerit. Istis terminibus praedicta terra circumgyrata esse uidetur, etc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCC.XLIII. indictione I[a].

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Odo Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum sigillo sanctae crucis subarraui. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphalem tropheum agyae crucis impressi. ✠ Ego Cenwald episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus consensi. ✠ Ego Ælfred episcopus consignaui. ✠ Ego Burgric episcopus confirmaui. ✠ Ego Æþelgar episcopus consensi. ✠ Ego Wulfhelm episcopus roboraui. ✠ [U]ulgar dux. ✠ [A]eþelstan dux. ✠ [A]eþelstan dux. ✠ [A]eþelwold dux. ✠ [A]ealhhelm dux. ✠ [Æ]þelmund dux. ✠ [U]htred dux. ✠ [O]ddo miles. ✠ [E]admund miles. ✠ [A]elfric miles. ✠ [A]elfstan miles. ✠ [A]elfstan miles. ✠ [A]elfheah miles. ✠ [A]eþered miles. ✠ [A]elfsige miles. ✠

[A]eþered miles. ✠ [W]ihtgar miles. ✠ Wulfric miles. ✠ [A]elfsige miles. ✠ [O]rdheah miles. ✠ [W]ulfhelm miles.

CCCXCVI.

EÂDMUND, 943.

. . . .
. . . .
. . . .
. . . ueluti affirmauimus, cuicumque uoluerit haeredi derelinquat in aeternam haereditatem. Sit autem praedicta terra libera cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis autem, quod non optamus, hanc nostram diffinitionem, elationis habitu incedens infringere temptauerit, perpessus sit gelidis glacierum flatibus et pennino exercitu malignorum, nisi prius inriguis poenitentiae gemitibus et pura emendatione emendauerit. Istis terminibus praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Đis synt þa landgemaero aet Langanforda, etc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCC.LXIII. indictione prima.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Ælfheah, Wintoniensis aecclesiae episcopus, triumphalem tropheum agyae crucis impressi. ✠ Ego Ælfric episcopus consensi. ✠ Ego Æðelgar episcopus consignaui. ✠ Ego Wulfsie episcopus confirmaui. ✠ Ego Wulfhelm episcopus roboraui. ✠ Æðelstan dux. ✠ Æðelwold dux. ✠ Æðelmund dux. ✠ Uulfgar minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Ælfheah minister. ✠ Ælfred minister. ✠ Æðelgeard minister. ✠ Uulfric minister. ✠ Uihtgar minister. ✠ Uulfhelm minister. ✠ Ælfsige minister.

CCCXCVII.

EÂDMUND, 944.

✠ Regnante domino nostro Ihesu Christo! Mundi huius labentibus properanter temporibus regnaque functi cum regibus uelocissimo transeuntibus cursu, licet stare firmiter a priori statu cito labi, nullo sapiente ignotum est, et gaudia hic fallentis uitae quatiuntur et dissipantur. Idcirco incertum futurorum temporum statum prouidentes, posteris succedentibus profuturum esse decreuimus, ut ea quae communi tractu salubri consilio difiniuntur paginis saltem uilibus roborata confirmentur. Quapropter ego Eadmundus rex Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium, cuidam fideli meo ministro uocitato nomine Wulfgario, ob illius amabile obsequium eiusque placabilem fidelitatem, modicam numinis mei partem, id est v. mansas agelluli, aeternaliter tradendo concessi, ubi turbarum collatione iamdudum nomen illatum hoc adesse profertur æt Hamtune; ut terram iam praefatam meo scilicet ouante concessu tramitibus suae possideat uitae, deinceps namque sibi succedenti cui uoluerit haeredi derelinquat, ceu praedixi in aeternam haereditatem. Maneat igitur meum hoc inmobile donum aeterna liberalitate iocundum, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, et siluis, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Si qui denique mihi non optanti hanc libertatis cartam liuore depressi uiolari satagerint, agminibus tetrae caliginis lapsi uocem audiant examinationis die arbitri sibi dicentis, Discedite a me maledicti in ignem aeternum; ubi cum daemonibus ferreis sartaginibus crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia. Istis terminibus praedicta terra

circumgyrata esse uidetur, etc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCC.XLIIII. indictione II[a].

Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui ✠. Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum sigillo sanctae crucis roboraui ✠. Ego Đeodred Londoniensis aecclesiae episcopus consignaui, etc. ✠.

CCCXCVIII.

EÁDMUND, 944.

✠ REGNANTE imperpetuo domino nostro Ihesu Christo! Sacrae autem scripturae edita forma catholicorum patrum nos admonet, ut memores simus quod quidem transeuntis mundi uicissitudo cotidie per incrementa temporum crescendo decrescat, et ampliando minuatur; crebrescentibusque repentinis uariorum incursuum ruinis uicinus finis terminus esse cunctis in proximo cernitur; iccirco uanis ac transibilibus rebus mansura coelestis patriae praemia mercanda sunt. Quapropter ego Eadmundus rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo fideli ministro uocitato nomine Wulfrico, ob illius amabile obsequium eiusque placabilem fidelitatem, dignatus sum impertiri bis denas mansas, quod Anglice dicitur twentig hida, ubi turbarum collatione iamdudum nomen illatum hoc adesse profertur, æt Netelnitone; hæc igitur tellus praefata omnibus cum appendiciis, siluis et campis, pascuis atque pratis, magnis uel minimis, sit quoque liber libertate praefixa ab omni iugo seruili cum uniuersis quae pertinent sibi, tribus praetermissis non obmittendis, expeditione, pontis munitionisque confectione; deinceps namque sibi succedenti cui placu-

erit sibi relinquat haeredi in aeternam haereditatem. Nam quisquis saeculorum in generatione Belial gnatus nostrum hoc uolumen immutare temptauerit, inde reus celere iudicii die magna cum turma truces trucidatur in flammas, nisi hoc in saeculo poenitentiae prius fletu detersus hinc se corrigere studuerit. Istis terminibus praedicta terra circumgirata esse uidetur, etc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCCXLIIII. indictione secunda.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis subarraui. ✠ Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui; cum multis aliis.

CCCXCIX.

EÁDMUND, 944.

✠ In nomine dñi nr̃i ih̃u xp̃i . Quõ quidem transeuntis mundi uicissitudo cotidie per incrementa temporum crescendo decrescit . et ampliando minuitur . Crescentibusque repentinis uariorum incur . . . . imis uicinus finis terminus esse cunctis in proximo cernitur. Idcirco uanis ac transibilibus rebus mansura cœlestis patrię præmia m[erca]nda sť; Quam ob causam ego . eadmundus . gentis anglorum rex . cuidã pontifici meo mihique dilecto nomine . ælfrico . ob ipsius laudabili ob[edi]entiæ zelo eiusdemque seruitute placabili . dignatus sum impertiri .XXX. mansas . in illo loco ubi iam dudum solicolę illius regionis [nomen] inposuerunt . æt baddanbyrig 7 to doddanforda 7 to eferdune. Tali autem tenore hoc praefatę munificentiæ munus tradendo concessi . ut possideat et firmiter teneat hanc prædictam terram perpetualiter . cum omnibus utensilibus quę ds cœlorum in ipso

telluris gramine creauit; Tam in notis causis et ignotis in modicis et in magnis . campis . pascuis . pratis . siluis . siluarumque densitatibus donans donabo libertatem . ut postquam humani generis fragilitatem deseruerit et ad desiderabilem iucunditatis uiam per gratiam superni iudicis adierit succedentium sibi cuicumque libuerit æternaliter derelinquat ceu superius prenotaui. Sit autē prædictum rus liber ab omni fiscali tributo sæculariumque seruitutum exactione exinanitum . sine expeditione et pontis arcisue instructione. Precipioque in nomine đi summi tam nobis uiuentibus quam ætiam sequentibus diuina precepta prædicantibus huius libertatis statuta ad irritum deducere minime quispiam præsumat. Quisquis beniuola mente meam donationem amplificare satagerit in hoc presenti sæculo uitam illius prospera feliciter longiturne uite gaudia teneat. Si quis autē propria temeritate uiolenter inuadere praesumpserit . sciat se procul dubio ante tribunal districti iudicis titubantem tremebundumque rationem redditurum . Nisi prius digna satisfactione emendare maluerit. Istis terminibus prædicta terra circumgyrata esse uidetur. ✠ Ðis sint þa landgemæra 7 se embegang þara landa to baddanbyrig 7 to doddanforda 7 to eferdune . ðat is þoñ ærest æt baddanbyrg westeweardre 7 norðeweardre æt þam lytlan tocleofenan beorge . þoñ on gerihte of ðam beorge norð to weargedune . betweox þa lytlan twegen beorgas . þæt þær norð 7lang ðære lytlan đīc æt þæs grafes ende oð ða smalan ðornas . ðoñ of ðam þornum ûp on ða lytlan dune middeweardre . þoñ of ðære dûne east on foxhylle easteweardre . þoñ geuðe ic ælfwine 7 beorhtulfe þæs leas 7 þæs hammes be norðan þære lytlan dic . ðoñ lið ðæt gemære on gerihte of foxhylle norðeweardre on þone holan weg æt hindehlypan . þoñ of hindehlypan on þone wylle æt þam lea ufeweardan . of ðam wylle on ðæt heorotsol . of ðam heorotsole norð on

gerihte on ðone beorg . þoñ of ðam beorge on gerihte to ðam lea . ꝥ forð be lea on wiðigwylles heafud . of ðam wylle norð on gerihte on ða ðornehtan dune to emnes þam geate æt þære ealdan byrg . þæt fram ðam geate on gerihte east to mærpytte . þoñ of ðam pytte on gerihte to ðam stane æt þam wylle wið norðan mæres dæl . þoñ suð on gerihte ⁊lang wætlinga stræt on þone weg to weoduninga gemære . þoñ west ⁊lang weges on ðone lytlan beorg ðær se stoc stod . ðæt ðonan suðrihte on ðone ealdan myl . . . ðær ða welegas standað . ðær west ⁊lang burnan oð hit cymð þær bliðe ut scyt . þæt ⁊lang bliðan oð ða stanbricgge . ꝥ east of ðære bricgge . ⁊lang dic . oð ðone hæþenan byrgels . of þam byrgelse forð norð be wyrttruman oð ðæs heges ende . be weoduninga gemære . ꝥ þonan ⁊lang gemæres on gerihte to ðam stocce on eastewеardan þam lea . of ðam stocce suðrihte on þære stræt . ⁊lang stræt to þære fyrh ðe scyt suðrihte to þære miclan stræt æt þæs wylles heafde æt snocescumbes gemære . ꝥ west ⁊lang stræt on ðone æsc . þæt fram þam æsce ⁊lang stræt betweox þa twegen leas on ða ealdan sealtstræt oð ðone steort . fram þam steorte ⁊lang þæs fulanbroces oð bliðan . ðoñ is ꝥ land æt snocescumbe healf þæs cinges healf uncer brentinges . buton me god geunne ⁊ min hlaford þæt he his me geunnan wille . þoñ gæð sio mearc forð ⁊lang bliðan west oð ðæt seo lacu ut scyt on bliðan wið ufan stanbricgge ꝥ norð ⁊lang lace . oð ða dic þoñ ⁊lang dic oð ðone weg ðe scyt to fealuwes lea on þam slade . þæt on fealuwes lea þær ælfric biscop redan het to þære ealdan dic . ⁊lang dic to ðam wege þe scyt ûp to ðam hricgge . ⁊lang hricgges to þam wege þe scyt fram fealuwes lea to baddanby ane lytle hwile . þoñ of ðære apuldre þe stent wið westan þam wege þurh þone lea to þam miclan hæslwride . of þam hæslwride adun on þa blacan rixa . of þam rixun on þa lytlan hecggan æt þam wege þe scyt fram baddanby to cearwyllum . ⁊lang weges oð ðone broc þe scyt to

fealuwes lea to þā forda ðæt west æfre 7lang broces oð ðone weg þe scyt to stæfertune wið suðan þa ealdan burh æt baddanbyrg ꝥ west 7lang weges oð to emnes þære micelan dic oð westewearde þa burh . 7lang ðære dic 7 be þære byrg westeweardre norð oð ðone tobrocenan beorg ðe ðær is toclofen on norðweardre 7 on westweardre baddanbyrg.

Acta ēst hæc præfata donatio . Anno ab incarnatione dn̄i n̄ri ih̄u xp̄i .DCCCCXLIIII. Indictione .II.

✠ Ego eadmundus rex anglorum præfatam donationem cum sigillo sc̄e crucis ✠ confirmaui.

✠ Ego eadred eiusdem regis frater prædictum donum consignaui.

✠ Ego eadgifu eiusdem regis mater confirmaui cum sigillo sc̄e crucis ✠.

✠ Ego oda dorobonensis eccl̄ę archiep̄s eiusdem regis donationem cum tropheo agię crucis ✠ subarraui.

✠ Ego wulfstan archiep̄s eiusdem regis donationem confirmaui.

✠ Ego ðeodred lundoniensis eccl̄ę ep̄s consensi.

✠ Ego ælfheah wintaniensis eccl̄ę ep̄s triumphalem tropheum agię crucis ✠ inpresi.

✠ Ego cenwald ep̄s consensi.
✠ Ego ælfred ep̄s confirmaui.
✠ Ego æþelgar ep̄s roboraui.
✠ Ego wulfsie ep̄s consignaui.
✠ Ego wulfhelm ep̄s subarraui.
✠ æþelstan dux
✠ æþelwold dux
✠ æþelstan dux
✠ ealhhelm dux
✠ aðelmund dux

✠ wulfgar mis̄.
✠ eadmund mis̄.
✠ ælfsie mis̄.
✠ ælfstan mis̄.
✠ wulfric mis̄.
✠ ælfsie mis̄.
✠ æþelgeard mis̄.
✠ wulfric mis̄.
✠ wihtgar mis̄.
✠ ælfred mis̄.
✠ æþered mis̄.

CCCC.

* EÂDMUND, 944.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Ego Eadmundus rex Anglorum, caeterarumque in circuitu gentium persistentium gubernator et rector, cum consilio et consensu optimatum meorum, pro aeternae retributionis spe et relaxatione peccaminum meorum, concedo aecclesiae sanctae dei genetricis Mariae Glastoniae, et uenerabili uiro Dunstano, quem ibidem abbatem constitui, libertatem et potestatem, iura et consuetudines, et omnes forisfacturas omnium terrarum suarum, id est, Burgeritha, et hundred setena, athas et ordelas, et infangetheofas, hamsocne et fridelrice et forstell et toll team in omni regno meo, et sint terrae suae sibi liberae, et solutae ab omni calumpnia; sicut meae mihi habentur. Sed praecipue ipsa uilla Glastonia, in qua celeberrima uetusta aecclesia sanctae [dei] genitricis sita est prae caeteris, sit liberior cum terminis suis; abbati tantum eiusdem loci tantummodo potestas sit, tam in notis causis, quam in ignotis, in modicis, et in magnis, et in hiis etiam quae sunt super et subtus terram, in aridis et in riuis, in siluis et in planis. Et eandem auctoritatem puniendi, aut dimittendi delinquentium in ea commissa habeat, quam mea curia; quemadmodum mei antecessores concesserunt et statuendo firmauerunt, uidelicet pater meus Eadwardus, et Ælfredus pater eius et Centwine, Ine, Cuðredus et alii quamplures qui locum illum honorantes gloriosum habuerunt, et apostolica auctoritate roborauerunt. Et ne quisquam mortalium, seu episcopus, aut dux, aut princeps, aut quilibet ministrorum eorum, audeat eam omnino intrare, causa placitandi, uel rapiendi, uel quippiam faciendi, quod contrarium possit esse inibi deo seruientibus, dei interdictione prohibeo. Quisquis igitur beneuola mente

meam donationem uel deuotionem ampliare, et priuilegii dignitatem seruare satagerit, in hoc praesenti saeculo, uita illius prospera sit, et longiturnae uitae gaudia teneat. Si quis autem propria temeritate, uiolenter inuadere temptauerit, sciat se, procul dubio, ante tribunal districti iudicis titubantem tremebundumque rationem redditurum, nisi prius digna satisfactione emendare maluerit. Acta est autem huius priuilegii pagina anno dominicae incarnationis nongentesimo quadragesimo quarto, indictione secunda.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem, cum sigillo sanctae crucis, confirmaui. ✠ Ego Eadred eiusdem regis frater consensi. ✠ Ego Eadgiua eiusdem regis mater praedictum donum consignaui. ✠ Ego Oda, Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus, eiusdem regis donationem cum tropheo agiae crucis subarraui. ✠ Ego Wulfstanus archiepiscopus praefatam donationem confirmaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphalem tropheum agiae crucis impressi. ✠ Ego Wulfhelm Fontanensis episcopus corroboraui.

CCCCI.

EÂDMUND, 944.

✠ In nomine dei summi et altissimi Ihesu Christi! Quamuis decreta pontificum et uerba sacerdotum uelut fundamenta montium indistrictis ligaminibus fixa sint, tamen plerumque [per] tempestates et turbines saecularium rerum etiam religio sanctae dei aecclesiae maculis reproborum dissipatur ac rumpitur. Idcirco incertum futurorum temporum statum prouidentes, posteris succedentibus profuturum esse decreuimus, ut ea quae communi tractu salubri consilio definiuntur, certis literulis roborata confirmentur.

Quapropter ego Eadmundus rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, hanc elemosinam mihi praeuidens prodesse profuturum, quicquid piis petitionibus pro dei amore largitus sum, ut euangelica prouulgatur oratio, Date et dabitur uobis, cuidam sanctae conuersationis moniali feminae uocitatae nomine Ælfgyþe, modicam numinis mei partem, id est, tres mansas agelluli aeternaliter tradendo concessi, in loco illo ubi ruricoli appellatiuo usu ludibundisque uocabulis nomen indiderunt, be Rollandune; ut habeat et firmiter teneat usque ad ultimum cursum uitae suae cum omnibus utensilibus quae deus caelorum in ipso telluris gramine creauit, tam in notis causis et ignotis, in modicis et in magnis, campis, pascuis, pratis, cursibusque aquarum, donans donabo libertatem; et postquam humani generis fragilitatem deseruerit, et ad desiderabilem iocunditatis uiam per gratiam superni iudicis adierit, succedentium sibi cuicumque libuerit aeternaliter derelinquat, ceu superius praenotaui. Sit autem praedictum rus liber ab omni fiscali tributo saeculariumque seruitio exinanitum, sine expeditione et pontis arcisue instructione; praecipioque in nomine dei summi tam nobis uiuentibus quam etiam diuina praecepta praedicantibus, huius libertatis statuta ad irritum deducere minime quispiam praesumat. Quisquis beniuola mente meam donationem amplificare satagerit, in hoc praesenti saeculo uita illius prospera feliciter longiturnae uitae gaudia teneat. Si quis autem propria temeritate uiolenter inuadere praesumpserit, sciat se procul dubio ante tribunal districti iudicis titubantem tremebundumque rationem redditurum, nisi prius digna satisfactione emendare maluerit. Istis terminibus praedicta terra circumgyrata esse uidetur, etc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCCXLIIII. indictione II.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Eadgyfe eiusdem regis mater consignaui. ✠ Ego Odo Dorobonensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum tropheo sanctae crucis subarraui. ✠ Ego Wulfstan archiepiscopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphalem tropheum agyae crucis impressi. ✠ Ego Cenwald episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfric episcopus corroboraui. ✠ Ego Æþelgar episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfred episcopus consensi. ✠ Ego Wulfsie episcopus roboraui. ✠ Ego Wulfhelm episcopus subarraui. ✠ Æþelstan dux. ✠ Æþelwold dux. ✠ Eadric dux. ✠ Æþelmund dux. ✠ Æþelstan dux. ✠ Ealhhelm dux. ✠ Wulfgar minister. ✠ Eadmund minister. ✠ Wulfric minister. ✠ Ælfstan minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Wulfric minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Æþelgeard minister. ✠ Wihtgar minister. ✠ Ælfheah minister. ✠ Ælfred minister. ✠ Æþered minister. ✠ Ælfstan minister. ✠ Æþered minister. ✠ Ælfred minister.

CCCCII.

EÂDMUND, 944.

. . . .

. . . .

. . . .

ACTA est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCC°.XL°.IIII°. indictione .II.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Eadred eiusdem regis frater praedictum donum con-

signaui. ✠ Ego Eadgife eiusdem regis mater confirmaui cum sigillo sanctae crucis. ✠ Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum tropheo agiae crucis subarraui. ✠ Ego Wulfstan archiepiscopus eiusdem regis donationem confirmaui. ✠ Ego Đeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus consensi. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphalem tropheum agiae crucis impressi. ✠ Ego Cenwald episcopus consensi. ✠ Ego Ælfred episcopus confirmaui. ✠ Ego Æþelgar episcopus roboraui. ✠ Ego Wulfsige episcopus consignaui. ✠ Ego Wulfhelm episcopus subarraui. ✠ Æþelstan dux. ✠ Æþelwold dux. ✠ Æþelstan dux. ✠ Ealhelm dux. ✠ Æðelmund dux. ✠ Wulfgar minister. ✠ Eadmund minister. ✠ Ælfsie minister. ✠ Ælfstan minister. ✠ Wulfric minister. ✠ Ælfsie minister. ✠ Æðelgeard minister. ✠ Wulfric minister. ✠ Wihtgar minister. ✠ Ælfred minister. ✠ Æþelred minister.

CCCCIII.

EÂDMUND, 945.

✠ In nomine S. Trinitatis! Quamuis decreta pontificum et uerba sacerdotum, uelut fundamenta montium, indistrictis ligaminibus fixa sunt, tum plerumque [per] tempestates et turbines saecularium rerum etiam religio sanctae dei aecclesiae maculis reproborum dissipatur ac rumpitur. Idcirco futurorum temporum statum prouidentes, posteris succedentibus profuturum esse decreuimus, ut ea quae communi tractu salubri consilio diffiniuntur, certis literulis roborata confirmentur. Quapropter ego Eadmundus rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam mihi fidelissimo in Christo ministro et episcopo, nomine Ælfredo, quan-

dam ruris partem de terris episcopatus sui, quam ipse modo, et prius sui antecessores pontificali iure possiderunt; ego autem largiente dei gratia, regiminis numine utor, ad possidendam haereditatem ipsi concedo, stiloque perhenni trado sex mansas in duobus locis, quatuor mansas ad Brakelesham, et duas mansas et Earnele: tali autem tenore hoc praefatae munificentiae munus tradendo concessi, ut possideat et firmiter teneat, usque ad ultimum cursum uitae suae, cum omnibus utensilibus, quae infra terminos eiusdem iuris continentur, tam in notis causis, quam ignotis, in modicis et in magnis, terra et mari, humido et sicco, campis, siluis, pratis, pascuisque donans donabo libertatem; et postquam humani generis fragilitatem deseruerit, et ad desiderabilem iucunditatis uiam, per gratias superni iudicis adierit, succedentium sibi cuicumque libuerit aeternaliter derelinquat, ceu superius praenotaui. Sit autem praedictum rus liberum ab omni fiscali tributo saeculariumque seruitutum . . . . . . sine expeditione et pontis arcisue instructione. Praecipio quoque in nomine dei summi tam uobis uiuentibus, quam et diuina praecepta praedicantibus, huius libertatis statuta ad irritum deducere minime quispiam praesumat. Quisquis beneuola mente meam donationem amplificare satagerit in hoc praesenti saeculo, uita illius prospera foeliciter longitudine uitae gaudia teneat. Si quis autem propria temeritate uiolenter inuadere praesumpserit, sciat se proculdubio ante tribunal districti iudicis, titubantem tremebundumque rationem redditurum, nisi prius satisfactione emendare maluerit. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCXLV. indictione tertia.

Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum signo sanctae crucis confirmaui ✠. Ego Eadred eiusdem regis frater consignaui ✠. Ego Eadgifu eiusdem regis mater praedictum donum con-

sensi ✠. Ego Odo Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus, eiusdem regis donationem cum sigillo sanctae crucis roboraui ✠. Ego Wulfred archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophaeo agiae crucis consignaui ✠. Ego Đeodred Londoniensis aecclesiae episcopus confirmaui ✠. Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus triumphalem trophaeum agiae crucis impressi, etc. ✠.

CCCCIV.

EÂDMUND, 945.

✠ In nomine sanctae Trinitatis! Quamuis decreta pontificum et uerba sacerdotum uelud fundamenta montium indistrictis ligaminibus fixa sunt, tum plerumque per tempestates et turbines saecularium rerum etiam religio sanctae dei aecclesiae maculis reproborum dissipatur ac rumpitur. Iccirco incertum futurorum temporum statum prouidentes posteris succedentibus profuturum esse decreuimus, ut ea quae communi tractu salubri consilio definiuntur certis litterulis roborata confirmentur. Quapropter ego Eadmundus rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, ad memoriam reuoco gesta antecessorum meorum, qui terrenis opibus aecclesias sanctorum ditauerunt. Quorum exempla imitatus, ad monasterium quod situm est in loco qui dicitur æt Baedricesworth in quo sanctus [Eadmundus rex et martyr quiescit corpore, terram quae circa illum locum esse uidetur, libenter tribuo, et aeternaliter persistat, eatenus ut illam eiusdem][1] monasterii familia possideat atque suis posteris eadem ditione derelinquat. Sit autem praedicta terra libera ab omni mundiali obstaculo cum omnibus quae olim ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in

[1] The portion within brackets is wanting in the first MS.

modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, exceptis istis tribus, expeditione pontis arcisue coaedificatione. Si quis autem propria temeritudine uiolenter inuadere praesumpserit nostram praenotatam donationem, sciat se proculdubio ante tribunal districti iudicis titubantem tremebundumque rationem redditurum, nisi prius hic digna satisfactione emendare maluerit. Istis terminis praedicta terra circumgirata uidetur, etc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCC.XLV. indictione tertia.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis ✠ indeclinabiliter confirmaui. ✠ Ego Odo Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis principatum et beneuolentiam cum sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Đeodred Londoniensis aecclesiae episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus testudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Cenwald episcopus praedicto dono consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus consignaui. ✠ Ego Burhric episcopus. ✠ Ego Æðelgar episcopus roboraui. ✠ Ego Æðelwold episcopus consignaui. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ealhhelm dux. ✠ Ego Æðelmund dux. ✠ Ego Eadmund miles. ✠ Ego Wulfric miles. ✠ Ego Æðelstan miles. ✠ Ego Ælfheah miles. ✠ Ego Æðered miles. ✠ Ego Ælfsige miles. ✠ Ego Ælfgar miles. ✠ Ego Wihtgar miles. ✠ Ego Ælfred miles. ✠ Ego Æðelgar miles. ✠ Ego Æðelsige miles.

CCCCV.

* EÂDMUND, 946.[1]

✠ In nomine saluatoris nostri Ihesu Christi et omnium sanctorum eius! Nos dei gratia reges fideles

[1] This date is supplied by the rubric.

reddimus tellures has, quas praedecessores nostri a fratribus Christique aecclesia retrahere consueuerunt; et nunc gratia domini nostri Ihesu Christi Eadmundus rex, et etiam Eadredus nec non et Eadwig subscribere uillulas optamus, et semper in aeuum fratribus concessimus liberaliter ad induendum corpora deo ibi seruientium, quamdiu christianitas in templo sancto Christi teneatur. Haec sunt nomina antiquo usu imposita uillulis; Tuikenham, Prestone, Ealdinge, Suuerdlinge, Wyngeham, Grauene, Bosintone, Ulecumbe, Terringes, rex uero Æðelstanus in honorem Christi praedictae dedit aecclesiae. Si quis uero catholicorum, aut regum aut episcoporum aut praefectuum, hoc decretum augere uoluerit, adaugeat illi deus tempora bona in saeculo et uitam aeternam in futuro; si uero quispiam minuere aut uiolare aut omnino satagerit infringere, sciat se cum Caypha et Pilato simulque Iuda traditore misero inferno inferiori demersum esse, nisi ante eius obitum grauibus poenis se affligat, et digna satisfactione emendet quod incredibiliter gessit contra nostrum fidele decretum. Haec est concessio Eadmundi regis et Eadredi regis et Eadwigi regis.

✠ Ego Eadmundus rex hanc donationem largifluam cum signo sanctae crucis Christi roboraui. ✠ Ego Eadredus rex consensi et subscripsi. ✠ Ego Eadwig rex consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulfhelmus dei gratia archiepiscopus hanc piam largitionem uexillo sanctae crucis Christi confirmaui. Plures etiam alii tam clerici quam laici consentientes subscripserunt.

CCCCVI.

* EÂDMUND, 946.

✠ In nomine domini! Ego Eadmund diuina gratia fauente rex et primicerius totius Albionis, aliquantulam terrae portiunculam, id est quinque mansas, in

loco qui dicitur Wodetone, Æðelnoðo ministro meo in aeternam haereditatem concedo; ea tamen ratione ut omni anno in solemnitate sancti Martini ad uetustam aecclesiam beatae dei genetricis in monasterio Glastingentium quinque congios celie et unum ydromelli, et triginta panes cum pertinentibus pulmentariis, et quinque congios frumenti reddat; insuper et omne sacrificium quod nos dicimus munus aecclesiasticum, et opus aecclesiasticum et munus rogificum ab omni familia illius terrae reddatur; quod si uno in anno hunc censum transgressus fuerit, dupliciter, si duobus tripliciter reddat; quod si in tertio anno non reddiderit, tunc praecipio in nomine sanctae Trinitatis ut fratres illius monasterii hanc cartulam deferant in conspectu regum et episcoporum optimatumque regionis, et ab illo tempore praedicta possessione depriuetur, et terra praefata in usum fratrum in sempiternum redigatur. Et si per culpam aliquam huius delectio[1] successorumue suorum haec terra perdita fuerit, hoc praecipio in nomine domini nostri Ihesu Christi, ut nemo successorum nostrorum sibi aliquid praesumat de illa terra, quia aeternae haereditatis est praefatae sanctae aecclesiae, sed sine aliqua contradictione monasterio reddatur. Acta anno DCCCC.XLVI.

✠ Ego Eadmund rex impressione signi sanctae crucis hoc donum ministro meo et censum illi sanctae aecclesiae depingere iussi. ✠ Ego Wulfstan archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Oda episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Dunstan abbas nolens sed regalibus obediens uerbis hanc cartulam scribere iussi. Limites, etc.

[1] Sic MS.

CCCCVII.

EÂDMUND, 946.

✠ In nomine scæ Trinitatis . Imminentibus uitę caducis terminis qua in nos sceleris licet oneret pressi nutu diuino statuti. Tamen dominica prosequentes monita prout quimus scđm illud euangelii ubi dicitur . date et dabitur uobis. Quapropter ego eadmundus rex anglorū ceterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector . quibusdam meis hominibus id est duobus fratribus . ordhelmo . et alfwoldo . aliquã portionem hereditatis meę in æternã possessionem concedo . quod cantigene scđm suam propriã linguam dicunt . an iuclæte et insuper . x. segetes . ubi ruricoli appellatiuo usu ludibundisque uocabulis nomen indiderunt . æt gamelanwyrðe . eatenus ut hoc diebus suis possideant tramitibusque uitę suę . et post se cuicumque sibi placuerit post hoc tradant hereditario æternaliter ceu prędixi illis. Maneatque prout iam prędixeram donū istud ab omni sclari seruitio exinanitum cum omnibus ad se rite pertinentibus campis . pascuis . pratis . siluis . excepto istis tribus . expeditione . pontis . arcisue constructione. Si quis autem quod non optamus hanc nostram diffinitionē elationis habitu incedens infringere temptauerit perpessus sit gelidis glaciarum flatibus et pennino exercitu malignorū sp̃ituum . nisi prius inriguis penitentię gemitibus et pura emendatione emendauerit. Istis terminibus prędicta terra circumgyrata esse uidetur, etc.

Acta est hæc prefata donatio . Anno ab incarnatione dñi nr̃i ih̃u xp̃i .DCCCCXLVI. Indictione .IIII.

✠ Ego eadmundus rex anglorum prefatam donationem cum sigillo scę crucis ✠. confirmaui.

✠ Ego oda dorobonensis æccłe archieps̃ eiusdem regis donationem cum sigillo scę crucis ✠ conclusi.

✠ Ego ælfheah wintaniensis æccłę ep̃s triumphalem tropheum agie crucis ✠ inpressi.

✠ Ego burgric episcopus consensi.

✠ Ego ælfred episcopus confirmaui.

✠ æþelwold dux.
✠ æþelstan dux.
✠ eadmund mis̃.
✠ wulfric mis̃.
✠ ælfsige mis̃.
✠ ælfstan mis̃.
✠ ælfwold mis̃.
✠ ælfgar mis̃.
✠ ælfwold mis̃.
✠ beorhtsige mis̃.
✠ æþelsige mis̃.
✠ ælfric mis̃.

CCCCVIII.

EÂDMUND, 946.

✠ In nomine dei summi et altissimi Ihesu Christi! Egregius agonista sermocinatus est in scripturis diuinis: Omnia quae uidentur temporalia sunt, quae autem non uidentur aeterna. Iccirco superflua utentibus diuinus sermo, ut supra taxati sumus, terribiliter praemonet, ut huius saeculi caduca contempnentes spiritaliaque imitantes, coelestia properemus ad regna. Quamobrem ego Eadmundus desiderio regni coelestis exardens, fauente superno numine basyleos Anglorum multarumque gentium in circuitu persistentium, cuidam adoptiuo fideli meo ministro nomine Æþelhere, ob illius amabile obsequium, ei libenter largiendo quinque mansas, ibidem ubi uulgares prisco more mobilique relatione uocitant æt Westtune; eatenus ut uita comite tam fidus mente quam subditus operibus mihi placabile obsequium praebeat, et meum post obitum cuicunque meorum amicorum uoluero eadem fidelitate immobilis obediensque fiat. Sicque omnes posteriores praefatam terram possidentes in hoc decreto fideliter persistant, sicuti decet ministro ut fidelitatem custodiat coram deo et omnibus electis eius, cum pratis, pascuis,

nec non et siluis siluarumque densitatibus; donans donabo libertatem, ut haec prospere possideat et aeternaliter teneat, dum huius labentis aeui cursum transeat illaesus, atque uitalis spiritus in corruptibili carne inhaereat; post se autem ueluti affirmauimus cuicumque uoluerit haeredi derelinquat. Fiat etenim praefata terra ab omni seruili iugo libera cum omnibus sibi recte pertinentibus, exceptis his tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis uero atri daemonis face inflammatus contra hoc nostrum decretum, quod neutrum aut optamus uel desideramus, machinari infringereque aliquid uoluerit, sciat se trusum sub unda Stigei fluminis atque cum illis nefandis legem dei blasphemantibus in picea custodia tetrae tortionis mancipatum, nisi prius Christi cohortatione compulsus ad satisfactionem uita comite festinanter peruenerit. Facta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCC.XLVI. indictione IIII.

Ego Eadmundus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae ✠ indeclinabiliter concessi atque roboraui. Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis principatum et beneuolentiam sub sigillo sanctae ✠ conclusi. Ego Đeodred Londoniensis aecclesiae episcopus corroboraui ✠. Ego Kenewold episcopus consignaui ✠. Ego Ælfric episcopus confirmaui ✠. Ego Æþelgar episcopus consensi ✠. Ego Ælfred episcopus roboraui ✠. Ego Wulfsige episcopus impressi ✠. Ego Wulfhelm episcopus conclusi ✠. Æþelwold dux ✠. Æþelstan dux ✠. Eadric dux ✠. Ealhhelm dux ✠. Uhtred dux ✠. Wulfgar dux ✠. Æþelstan dux ✠. Eadmund dux ✠. Ælfstan minister ✠. Uulfric minister ✠. Eadmund minister ✠. Ælfsige minister ✠. Uulfric minister ✠. Ælfheach minister ✠. Uulfsige minister ✠. Æþelsige minister ✠. Beorhtsige minister ✠. Æþelgard minister ✠. Uulfgar minister ✠.

CCCCIX.

EÁDMUND, about 946.

✠ In nomine dei summi et saluatoris nostri Ihesu Christi, ipso quoque in perpetuo regnante disponenteque suauiter omnia! Quapropter ego Eadmundus rex Anglorum necnon et Merciorum, meo amabili episcopo nomine Burhric, concedo aliquantulum mei telluris ubi dicitur Meallingas, trium uidelicet aratrum, pro remedio animae meae in sempiternam hereditatem, ad augmentum monasterii eius que est dedicata in honore sanctae Andreae apostoli, germanus Petri et socius in passione, cum omnibus rebus ad eam pertinentibus, cum campis, siluis, pratis, pascuis necne et aucupiis ; et hoc quoque cum consilio optimatum et principum meorum quorum nomina infra scripta reperiuntur. Unde adiuro in nomine domini dei nostri Ihesu Christi qui est omnium iustus iudex, ut terra haec sit libera ab omni regali seruitio in perpetuum. Si quis uero minuere uel fraudare praesumpserit hanc donationem, sit separatus a consortio sanctorum ; ita ut uiuens benedictione dei sit priuatus, et sit dampnatus in inferno inferiori, nisi satisfactione ante eius obitum emendauerit quod inique gessit, manente tamen hac cartula nihilominus in sua firmitate. Qui uero tunc augere uoluerit dona nostra, augeat illi dominus coelestia dona et aeternam uitam tribuat. Ðis syndon þa landgemæro ðæs bufan cwedenan landes. Ærest on suþhealfe oþ cincges firhþe . of cincges fyrhþe on offahames gemære . ðanan on herestræt . andlang stræte ofer lylleburnan oþ eastmeallinga gemære . 7 swa riht suþ be eastan ðam cwyllan oþ þa wyde stræte . suð 7lang stræte on geriht oð cincges fyrhþe . þænne syndon þis þa denbæro . eastlindhrycg 7 otanhyrst .xxx. p̃ . 7 fræcinghyrst . 7 sceorfestede .xxx. p̃ . 7 wihthering falad stod . gafol .

7 holan spic .xxx. borda . pechelinge recg . 7 pætlan hrycg.

✠ Ego Eadmundus rex Anglorum signo crucis confirmaui. ✠ Ego Eadred frater regis roboraui. ✠ Ego Eadgife mater regis adfui. ✠ Ego Oda archiepiscopus subscripsi. ✠ Ego Ælfeh episcopus consensi. ✠ Ego Đeodred episcopus. ✠ Ego Wulfstan archiepiscopus. ✠ Ego Cenwald episcopus. ✠ Ego Ælfred episcopus. ✠ Ego Ælfric episcopus. ✠ Ego Æðelgar episcopus. ✠ Ego Ælfgifu concubina regis affui. ✠ Wulfgar dux. ✠ Æðelstan dux. ✠ Eadmund dux. ✠ Scula dux. ✠ Sigferð minister. ✠ Wulfric minister. ✠ Ealdred minister. ✠ Ælfstan minister. ✠ Ordeah minister. ✠ Eadweard minister. ✠ Wulfric minister. ✠ Odda minister. ✠ Ælla minister. ✠ Ælfgar minister. ✠ Osferð dux. ✠ Wihtgar minister. ✠ Wulfsige minister. ✠ Birhtwald minister.

CCCCX.

AETHELGIFU, 944—946.

✠ Ego Æðelgiue aperio domino meo regi, et reginae dominae meae, et omnibus amicis meis, quomodo testamentum meum dispono. Id est, imprimis, domino meo regi, xxx. mancusas auri et duos equos, et omnes canes meos; et dominae meae reginae xxx. mancusas auri, et terram Westwicam; et sancto Albano terram quae uocatur Gatesdene, eo tenore ut fruantur ea fratres communiter; et xxx. mancusas auri, et xxx. boues, xx. de Getesdene, et x. de Acersce, et xx. uaccas, x. de Getesdene, et x. de Acersce; et ccl. oues, et gregem porcorum, et subulcum cum ipsis; et duos ciphos argenteos, et duo cornua, et unum librum, et unam cortinam, et unum bancale, concedo cum consensu domini mei regis. Et illam terram

apud Longaforde, Ælfnoðo dies suos; eo tenore, ut singulis annis det ad Hiccam pastum trium dierum; et post dies suos supradictam terram. Et Leofwino nepoti meo unam hidam apud Cliftune, et illam dimidiam quam Winemannus habuit; et Ælfwoldus terram Mundene dies suos habeat, eo tenore quod dabit annis singulis, in quadragesima ad Brahcingum sex modios de brais, et ad hoc farinam et pisces, et tantumdem ad Wellingum, et ad singula monasteria quatuor porcos ad festiuitatem sancti Martini, et post obitum suum, medietatem terrae supradictae ad Brahcingum et medietatem ad Wellingum. Et Leofsinus habeat Standune, et post ipsum Ifwoldus, et post mortem amborum, sanctus Albanus praedictam terram habeat, pro suis animabus, dominorumque suorum. Et Leofsius terram Offanlege, et omne quod liber docet, et terram Ciwingum, ad porcos ibi nutriendos, eo tenore, ut annis singulis pro firma de istis duabus uillis, omnem congregationem sancti Albani tribus diebus pascat, aut pro firma dabit hoc quod ego testificata sum testimonio optimatum domini mei. Et terram apud Weodune, et pro illa similiter faciat quod testificata sum. Et terram Offanlege dabit filio suo, si de desponsata muliere filium habet; sin autem, dabitur sancto Albano, praeter illam, ubi Cuðulfus sedet, et Æðelferðus et Æðelswið, illa dabitur filiae dominae suae Ælfgiue, si adhuc uiuit; si non, tota sancto Albano reddatur. Et Ælfwoldus medietatem terrae apud Lundoniam habeat; et filius eius Ælfheah medietatem; et dabitur Leofrune terra Watford, et apud Weotune duos homines, et octo boues, etc.

✠ Ego Edwardus rex concessi. ✠ Ego Ðeodredus praesul. ✠ Ego Wulgarus episcopus concessi. ✠ Ego Burgricus episcopus. ✠ Ego Ælfredus episcopus. ✠ Ego Wulfhelmus episcopus. ✠ Ego Æðelgarus episcopus. ✠ Ego Coenwaldus episcopus. ✠ Ego Wulfhelmus episcopus. ✠ Ego Cynsius

episcopus. ✠ Ego Æðelwaldus episcopus. ✠ Howell subregulus. ✠ Eadgarus etheling. ✠ Wulgarus comes. ✠ Ego Oda archiepiscopus. ✠ Ego Ælfhelgus pontifex. ✠ Ego Ælfricus antistes. ✠ Ego Wulsius episcopus. Æðelstanus ✠ dux. Æðelwaldus ✠ dux. Æðelmundus ✠ dux. Aðelmus ✠ dux. Æðelstanus ✠ dux. Eadricus ✠ dux. Uhtredus ✠ dux. Scule ✠ dux. Haldene ✠ dux.

CCCCXI.

EÂDRED, 946.

✠ Concedente gratia dei anno dominicae Incarnationis dcccc.xlvi. contigit post obitum Eadmundi regis . qui regimina regnorum . Angulsaxna ⁊ Norðhymbra . Paganorum . Brettonumque septem annorum interuallo regaliter gubernabat . quod Eadred frater eius uterinus . electione optimatum subrogatus . pontificali auctoritate eodem anno catholice est rex et rector . ad regna quadripertiti regiminis consecratus, qui denique rex in uilla quae dicitur regis . Cyngestun . ubi ⁊ consecratio peracta est . plura plurimis perenniter condonauit charismata; hoc potest pro certo . Wulfric . pedisequus alacriter conlaudare . quem honorifice idem rex locupletata largitate laetificat . concedens ei terram vii. manentium iure perpetuo perfruendam certis tramitibus uti fertur inferius terminatam ad wurcingtune . magnis rebus ac modicis praeter arcem . atque pontem . agonisque obsequium usurpatam; Ista porro usurpatio . Anno dominicae incarnationis dcccc.xlvi. ⁊ primo temporalis cicli laterculo quo sceptra diadematum Angulsaxna cum Norðhymbris . ⁊ Paganorum cum Brettonibus gubernabat . his testibus quorum nomina subsequuntur conscribentibus hoc modo peracta est ⁝·

✠ Eadred rex . cum Archiepis . ceterisque præsu-

libus hanc tellurem triumphali tropheo usurpauit ⁝ ✠ Oda Archiepisc. ✠ Wulfstan Archiep. ✠ Ðeodred Episco. ✠ Aelfheah Episcopus. ✠ Wulfgar episcopus. ✠ Koenwald Episcop. ✠ Ælfric Episcop. ✠ Wulfhelm Episcopus. ✠ Wulfsige pontif. ✠ ✠ Ælfred pontif. ✠ Æðelgar pontif. ✠ Æðelwald pontifex. ✠ Howael regulus. ✠ Marcant. ✠ Cadmo. ✠ Æðelmund dux. ✠ Alhhelm aldermon. ✠ Æðelstan comes. ✠ Eadric princeps. ✠ Osulf heahgerefa. ✠ Urm. ✠ Imorcer eorl. ✠ Grim. ✠ Andcoll eorl. ✠ Eadred abbud. ✠ Wigstan abbud. ✠ Dunstan abbud. ✠ Uhtred.

Augentes regale elogium . beatae regis aeterni retributionis augmentum accipiat. Amen.

CCCCXII.

* EÂDRED, 946.

✠ Regnante inperpetuum domino nostro Ihesu Christo, summo ineffabili rerum creatori ac moderatori omnium, temporaque sua multimodo disponens temporibus potentiam ut uoluerit finem imponet, et in hac uita degentibus cunctis certum ut praeposuerat dierum terminum constituit! Idcirco cunctis agendum est, ut hic bonis actibus futurae beatitudinis foelicitatem perpetualiter adipisci mereantur; quapropter ego Eadredus rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo fideli ministro uocitato Uulfrico v. mansas agelluli aeternaliter in possessionem trado illi, in loco quem dicunt aet Didelingtune; habeatque uitae suae tempore meum hoc regale donum non contradictum, sed prospere, quod potius opto, cum omnibus illuc pertinentibus, maioribus minoribusue, maximis uel in minimis, campis, pascuis, pratis, siluis; expleto siquidem dierum tempore suorum succedentium sibi

carorum cuicumque sibi placuerit menti, derelinquat et tradat, ueluti praeposueram ipse, in aeternum. Et inter cateruas subscribentium futuris temporibus, quod absit, Belial si quis filius cartam hanc iure meo conscriptam inimicali zelo corrumpere desiderauerit, se non dubitet a cunctis regni mei seruientibus deo, nunc et tunc, et usque in sempiternum abdicatum et excommunicatum, sine fine cruciandum; unde post mortem a Tartareis raptus ministris, in profundum pestiferae mortis inferni flamigera concludetur in domo, et ibidem in quandam ollam Uulcani ligatis proiicietur membris, quae assidue bulliente pice repleta esse testatur, et a talibus frangentibus seu minuentibus intolleratissime atrociterque absque ulla misericordia sentitur, nisi hoc ante mortem poenitentiae lamentis emendauerit. Istis terminibus, etc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCCXLVI. indictione IIII.

✠ Ego Eadredus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roboraui. ✠ Ego Eadgifu eiusdem regis mater cum sigillo. ✠ Ego Odo, Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus, eiusdem regis principatum et beneuolentiam cum sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Wulfstanus, archons diuinae seruitutis officio mancipatus, Eboracae ciuitatis archiepiscopus, sigillum sanctae crucis impressi. ✠ Ego Đeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfheah, Wintoniensis aecclesiae episcopus, testudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Cenwald episcopus consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfred episcopus confirmaui. ✠ Ego Wulfsige episcopus roboraui. ✠ Ego Æðelgar episcopus consensi. ✠ Æðelstan dux. ✠ Eadric dux. ✠ Æðelstan dux. ✠ Ealhhelm dux. ✠ Æðelmund dux. ✠ Ælfgar dux. ✠ Wulfgar dux. ✠ Ælfstan miles. ✠ Wulfric miles. ✠ Ead-

mund miles. ✠ Ælfric miles. ✠ Æðelsige miles. ✠ Ælfsige miles. ✠ Wulfric miles. ✠ Æðelnoð miles. ✠ Æðelgeard miles. ✠ Ælfheah miles. ✠ Ælfred miles. ✠ Æðered miles. ✠ Wihtgar miles.

CCCCXIII.

EÂDRED, 947.

✠ In nomine sc̄ę trinitatis. Quā uis decreta pontificū et uerba sacerdotū uelud fundamenta montiū indistrictis ligaminib; fixa sint. Tamen plerumque tempestates et turbines sæcularium rerum etiam religio sc̄ę di æcclę maculis reproborū dissipabitur ac rūpitur. Idcirco incertū futurorū temporū statū prouidentes posteris succedentibus profuturū esse decreuimus ut ea que communi tractu salubri consilio definiuntur sertis litterulis roborata confirmentur. Quapropter. ego eadredus . rex anglorum ceterarūque gentium in circuitu persistentiū gubernator et rector . Cuidam mihi fidelissimo ministro . oswig . nomine . deuotionis eius sollertia eiusdēque placatus obsequio dignatus sū impertire . bis denas mansas . quod anglice dicitur . twentig hida . in illo loco ubi iam dudum solicole illius regionis nomen inposuerunt . æt mearsætham. Tali autem tenore hoc prefate munificentię munus tradendo concessi . Ut possideat et firmiter teneat usque ad ultimum cursū uitę suę cum omnibus utensilibus quę ds cœlorum in ipso telluris gramine creauit . Tam in notis causis et ignotis . in modicis et in magnis . campis . pascuis . pratis . siluis . siluarūque densitatibus donans donabo libertatē. Et postquā humani generis fragilitatē deseruerit et ad desiderabilem iucunditatis uiā per gratiā superni iudicis adierit. Succedentium sibi cuicumque placuerit æternaliter derelinquat ceu superius prenotaui. Sit autem prędictū rus liber ab omni fiscali tributo sęculariūque ser-

uitutum exinanitum . Sine expoeditione . et pontis . arcisue instructione. Pręcipioque in nomine đi summi tam nobis uiuentibus quã etiã qui xp̃ianitatis nomine et diuinę agnitionis fidei censentur huius libertatis statuta ad irritũ deducere minime quispiã pręsumat. Quisquis beniuola mente meam donationẽ amplificare satagerit in hoc pręsenti scło uitã illius prospera feliciter longiturnę uitę gaudia teneat. Si quis uero atri demonis face inflammatus contra hoc nr̃um decretum quod neutrũ aut optamus uel desideramus machinari infringereque aliquid uoluerit . Sciat se trusũ sub undam stigei fluminis atque cũ illis nefandis legem đi blasphemantibus in picea custodia tetrę tortionis mancipatum . Nisi prius xp̃i coortatione compulsus ad satisfactionẽ uita comite festinanter peruenerit.

Istis terminibus . etc. þis synt þa den to mearsætham . pedan hrycg 7 æt lace þæt forræpe on þunresfeld norþan an hid.

Acta est haec pręfata donatio . Anno ab incarnatione dñi. nr̃i. iħu xp̃i. DCCCCXLVII. Indictione .V.

✠ Ego eadredus rex anglorũ pręfatam donationẽ sub sigillo sc̃e crucis ✠ indeclinabiliter consensi atque roboraui.

✠ Ego eadgifu eiusdem regis mater pręedictum donum cum sigillo sc̃ę crucis ✠ confirmaui.

✠ Ego oda dorobernensis æccłę archiep̃s eiusdem regis principatũ et beniuolentiam cum sigillo sc̃ę crucis ✠ conclusi.

✠ Ego wulfstanus archons diuinę seruitutis officio mancipatus eboracę ciuitatis archiep̃s sigillum sc̃ę crucis ✠ impressi.

✠ Ego þeodred lundoniensis æccłę ep̃s corroboraui.

Ego ælfheah wintaniensis æccłę ep̃s testudinem sc̃ę crucis ✠ subscripsi et confirmaui.

✠ Ego cenwald ep̃s consensi. ✠ æþelmund dux.

✠ Ego ælfric ep̃s consignaui. ✠ ælfgar dux.

✠ Ego æþelgar eps̄ corroboraui.
✠ Ego ælfred eps̄ confirmaui.
✠ Ego wulfsige eps̄ conclusi.
✠ æþelstan dux.
✠ eadric dux.
✠ æþelstan dux.
✠ wulfgar dux.
✠ ealhhelm dux.
✠ scule dux.
✠ eadmund mis̃.
✠ ælfstan mis̃.
✠ wulfric mis̃.
✠ ælfsige mis̃.
✠ wulfric mis̃.
✠ wulfsige mis̃.
✠ æþelgeard mis̃.
✠ beorhtsige mis̃.
✠ æþelnoþ mis̃.

CCCCXIV.

WULFRÎC, 947.

✠ ANNO dominicae incarnationis DCCCCXLVII. Ego Uulfricus annuente et sentiente et praesente domino meo rege Eadredque eius regina Ediua, Odone quoque archiepiscopo Doroberniae, Uulstano etiam archiepiscopo Eboracae, multisque aliis episcopis ducibus Angliae coram positis, concessi aecclesiae Christi in Dorobernia terram iuris mei nomine Peccinges, in Suthsexa, quam praefatus rex Eadredus mihi dedit in perpetuam haereditatem, cum libro eiusdem terrae, liberam ab omni saeculari seruitio, exceptis expensis pontis et arcis et constructione. Si quis hanc donationem meam uiolare praesumpserit, post mortem raptus a Tartareis ministris in flammigera domo pestifera morte concludetur.

CCCCXV.

EÂDRED, 947.

✠ REGNANTE imperpetuo domino nostro Ihesu Christo! Manifestum est cunctis quod omnia coelestia et terrestria prouidentia dei gubernantur, quae sollicitudo mortalis uitae totis nisibus in carorum amicorum-

que amissione conqueritur ac defletur; ideo certis adstipulationibus mellita oracula diem clamationis nos frequentatiuis ortationibus suadent, ut cum hiis fugitiuis et sine dubio transitoriis possessiunculis iugiter mansura regna dei suffragio adipiscenda sunt; quamobrem ego Eadredus rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo fideli comiti uocitato nomine Eadrico, ob illius amabile obsequium eiusque placabilem fidelitatem, uiginti mansas ei libenter largiendo concedens perdonabo, illic ubi uulgus prisca relatione uocitat at Aysshedoune; quatenus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat, dum huius labentis aeui cursum transeat illaesus, atque uitalis spiritus in corruptibili carne inhaereat, et post se cuicunque uoluerit perhenniter haeredi derelinquat, sicuti praediximus. Sit hoc praedictum rus liber ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Si qui denique, mihi non optanti, hanc libertatis cartam liuore depressi uiolare satagerint, agminibus tetrae caliginis lapsi uocem audiant examinationis die arbitri sibi dicentis, Discedite a me maledicti in ignem aeternum; ubi cum daemonibus ferreis sartaginibus crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia. Istis terminibus praedicta terra circumgirata uidetur, etc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCC. quadragesimo septimo.

✠ Ego Eadredus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roboraui. ✠ Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem et beneuolentiam cum sigillo sanctae crucis conclusi; cum multis aliis.

CCCCXVI.

* EÁDRED, 947.

✠ In nomine dei summi et altissimi Ihesu Christi! Manifestum est, etc.[1] Ego Eadredus rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu existentium gubernator et rector, cuidam fideli meo ministro uocitato nomine Eadmundo, pro amabili oboedientia eiusque placabili pecunia, quam mihi in suae deuotionis obsequio detulit, III. mansas agelli ei libenter largiendo donaui, in illo loco ubi Ponn Semarham dudum solicolae regionis nomine dederunt aet Hanecanhamme illi et post se cuicunque uoluerit imperpetuum ab omni mundiali obstaculo liberam, excepto communis expeditionis labore et pontis uel arcis constructione. Si quis autem, quod non optamus, hanc nostram definitionem elationis habitu incedens infringere temptauerit, perpessus sit gelidis glacierum flatibus et pernici exercitu malignorum spirituum, nisi prius inriguis poenitentiae gemitibus et pura emendatione emendauerit. Acta est haec donatio anno ab incarnatione DCCCCXLVII.

✠ Ego Eadredus rex Anglorum hanc donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter roboraui. ✠ Ego Eadgifu eiusdem regis mater confirmaui. ✠ Ego Odo Dorobernensis episcopus. ✠ Ego Đeodred Lundoniensis episcopus. ✠ Ego Ælfheah Wintaniensis episcopus. ✠ Ego Cenwald episcopus. ✠ Ælfric episcopus. ✠ Æðelgar episcopus. ✠ Ælfred episcopus. ✠ Wulfsige episcopus. ✠ Æðelstan dux. ✠ Eadric dux. ✠ Æðelstan dux. ✠ Wulfgar dux. ✠ Ealhhelm dux. ✠ Æðelmund dux. ✠ Ælfgar dux.

[1] The MS. which is a modern copy, reads thus, leaving out the remainder of the proem.

CCCCXVII.

EÂDRED, 947.

✠ REGNANTE imperpetuum domino nostro Ihesu Christo! Mundi huius labentibus properanter temporibus, regnaque functi cum regibus uelocissimo transeuntibus cursu, licet stare firmiter a priori statu cito labi nullo sapienti ignotum est, et gaudia hic fallentis uitae quatiuntur ac dissipantur. Quapropter ego Eadredus rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo fideli ministro uocitato nomine Wulfrico, deuotionis eius solertia eiusdemque placatus obsequio, dignatus sum impartire quinque mansas in illo loco ubi iamdudum solicolae illius regionis nomen imposuerunt at Idemestone; tali autem tenore hoc praefatae munificentiae munus tradendo concessi, ut possideat et firmiter teneat usque ad ultimum cursum uitae suae, cum omnibus utensilibus, quae deus coelorum in ipso telluris gramine creauit; tam in notis causis quam in ignotis, in modicis et in magnis, campis, pascuis, pratis, siluis, donans donabo libertatem. Et postquam humani generis fragilitatem deseruerit, et ad desiderabilem iocunditatis uiam per gratiam superni iudicis adierit, succedentium sibi cuicumque placuerit aeternaliter derelinquat, ceu superius praenotaui. Sit hoc praedictum rus liber ab omni fiscali tributo, saeculariumque seruitutum exinanitum, sine expeditione, pontis arcisue instructione; praecipioque in nomine dei summi, tam nobis uiuentibus quam etiam qui cristianitatis nomine et diem agnitionis fidei censentur, huius libertatis statuta ad irritum deducere minime quispiam praesumat; quisquis beniuola mente meam donationem amplificare satagerit, in hoc praesenti saeculo uitam illius prospera foeliciter longiturnae uitae gaudia teneat; si quis hoc

propria temeritate uiolenter inuadere praesumpserit, sciat se proculdubio ante tribunal districti iudicis titubantem tremebundumque rationem redditurum, nisi prius digna satisfactione emendare maluerit. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCCXLVII.

✠ Ego Eadredus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter roboraui. ✠ Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis principatum et beneuolentiam cum sigillo sanctae crucis conclusi; cum multis aliis.

CCCCXVIII.

EÂDRED, 948.

✠ IN nomine dei summi et altissimi Ihesu Christi! Beantis uniuersorum uoce monemur praeclara, procuremus incessanter, sine amaritudine mentis, huius saeculi ambitione, integra libertate, apertis ianuis, intrare ad eum qui suo cruore scelera nostra detersit iniusta. Idcirco ego Eadredus rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, secundo anno imperii mei, litteratoriis apicibus roboraui, quod cum consensu heroicorum uirorum tradidi cuidam religiosae feminae uocitatae nomine Ælfðryð, et pro amabili petitione patris sui .VIII. mansas agelluli, necnon et pro placabili pecunia quam mihi in suae deuotionis obsequio detulit, hoc est LX. mancusas purissimi olei, in illo loco ubi turbarum collatione iam dudum nomen illatum hoc adesse profertur, pars telluris Purbicinga; ut terram iam praefatam in eo scilicet ouante concessu tramitibus suae possideat uitae; deinceps namque sibi succedenti cuicunque uoluerit haeredi derelinquat in aeternam haereditatem. Maneat igitur meum hoc inmobile donum aeterna libertate iocundum, cum omnibus quae ad

ipsum locum pertinere dinoscuntur, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto communi labore, et expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Si qui denique, mihi non optanti, hanc libertatis cartam liuore depressi uiolari satagerint, agminibus tetrae caliginis lapsi, uocem audiant examinationis die arbitris sibi dicentis, Discedite a me maledicti in ignem aeternum, ubi cum daemonibus ferreis sartaginibus crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia. Istis terminibus praedicta terra circumgirata esse uidetur, etc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini .DCCCCXLVIII. indictione VI[a].

Ego Eadredus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roboraui ✠. Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis principatum et beniuolentiam sub sigillo sanctae crucis conclusi ✠. Ego Đeodred Lundoniensis episcopus corroboraui ✠. Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus testudinem sanctae crucis subscripsi ✠. Ego Ælfric episcopus consignaui ✠. Ego Wulfgar episcopus roboraui ✠. Ego Wlsige episcopus conclusi ✠. Ego Ælfred episcopus consensi ✠. Ego Æþelstan dux ✠. Ego Eadric dux ✠. Ego Ealhhelm dux ✠. Ego Eadmund minister ✠. Ego Ælfstan minister ✠. Ego Wlfric minister ✠. Ego Ælfsige minister ✠. Ego Wlfric minister ✠. Ego Ælfric minister ✠. Ego Æþelsige minister ✠. Ego Ælfred minister ✠. Ego Æþelgeard minister ✠.

CCCCXIX.

EÂDRED, 948.

✠ IN nomine dei summi et altissimi Ihesu Christi! Agonista sanctae praedicationis ortator talem pro-

tulit sententiam dicens, Omnia nuda et aperta sunt coram oculis dei, et a luce prima usque conticinium unius cuiusque actus prospicit, qui monarchiam totius mundi ac celsitudinem coelorum abditamque profunditatem cum suae maiestatis imperio nunc et in aeuum gubernat. Quapropter ego Eadredus rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo fideli ministro uocitato nomine Wlfrico, dedi quinque mansas agelluli in illo loco, ubi iamdudum solicolae illius regionis nomen imposuerunt, at Idemestone; tali autem tenore hoc praefatae munificentiae munus tradendo concessi, ut possideat et firmiter teneat usque ad ultimum cursum uitae suae, cum omnibus utensilibus, quae deus coelorum in ipso telluris gramine creauit, tam in notis causis quam ignotis, in modicis et in magnis, campis, pascuis, pratis, siluis, donans donabo libertatem. Et postquam humani generis fragilitatem deseruerit, et ad desiderabilem iocunditatis uiam per gratiam superni iudicis adierit, succedentium sibi cuicumque libuerit aeternaliter derelinquat, ceu superius praenotaui. Sit autem praedictum rus liber ab omni fiscali tributo, saeculariumque seruitutum, sine expeditione, et pontis arcisue instructione tauratione. Siquis hoc propria temeritate uiolenter inuadere praesumpserit, sciat se proculdubio ante tribunal districti iudicis titubantem tremebundumque rationem redditurum, nisi prius hic digna satisfactione emendare maluerit. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCCXLVIII. indictione .VI. Hiis igitur terminis praefatum rus usquequaque circumgirari uidetur, etc.[1]

[1] See No. CCCCXVII.

CCCCXX.

* EÂDRED, 948.

✠ Pax in summae Trinitatis nomine, Patris, et Filii et Spiritus Sancti, Amen! Ego Eadredus rex terrenus sub imperiali potentia regis saeculorum aeternumque principis magnae Britanniae temporale gerens imperium, uniuersis christianis tam praesentibus quam posteris, salutis beneficium in authore salutis. Uobis liqueat omnibus, quod per deuotam suggestionem et frequentem prouocationem dilecti clerici et cognati mei Turketuli mihi factam super reparatione, restauratione, ac libertate sacrosanctae aecclesiae et monasterii Croylandensis, in qua reconditae sunt reliquiae sancti Guthlaci, confessoris et anchoritae, non modicum condolui et compassus sum, tam pro depopulatione sanctae matris aecclesiae, quam pro minoratione beneficiorum spiritualium pro animabus progenitorum meorum per opera misericordiae multipliciter et frequenter impensorum; recolens ibi coenobium nigrorum monachorum ordinis sancti Benedicti a nobili rege Merciorum, Ethelbaldo nomine, quondam Alwionis filio esse fundatum, affluenter ditatum, et regalibus priuilegiis sufficienter munitum, ut per inspectionem cartarum eiusdem Ethelbaldi ad securitatem dictorum monachorum compositarum, satis erat consilio meo declaratum. Sed post multorum temporum curricula per paganorum [exercitum][1] erat deuastatum, et cum omnibus ornamentis et monimentis compluribus, igne crematum et consumptum. Ubi praedictus Turketulus, qui iuxta psalmistae uocem propheticam, Odit aecclesiam malignantium, et dilexit decorem domus domini, pioque stimulatus desiderio, dictum coenobium reparare et reaedificare summopere molitur. Hic homo diuinae chari-

[1] Wanting in MS. Arundel.

tatis zelo in tantum accensus est, ut corde ac corpore se ouili dominico ibidem mancipare indesinenter adoptat. Unde quinque monachi senes in eadem insula latitantes, de quibus duo a dispersione regressi, de eiusdem Turketuli et aliorum iurisperitorum consilio informati, quasi grauiter formidantes iacturas et dispendia uaria, futuris temporibus inopinate emergentia damus totam abbatiam cum omnibus possessionibus obtentis, et eiusdem Turketuli solicitudine recuperatis, meo etiam fauore acquisitis, cum sex maneriis de praediis suis haereditariis, in manum meam funditus et sponte resignantes, ut per meam redonationem de firmiori et liberiori ex tunc et imposterum gratulentur possessione. Sed cum foedus uerbo solummodo initum, dum a memoria fuerit deuolutum, in materiam contrahitur litigiosam nisi rei gestae perennis scripti patrocinium suffragetur, hinc est, quod saepedictum Turketulum cum praefatis monachis iam in habitu adunatum, grato meo consensu et assensu abbatem eiusdem monasterii constituo; et tam abbathiam, quam omnes possessiones sic recuperatas et mihi resignatas, ex dono meo regali de caetero in perpetuam et puram eleemosinam illis monachis, et omnibus successoribus eorum sub eadem regula, et eodem habitu sancti Benedicti ibidem deo seruientibus, trado, dono, et confirmo, et in hunc modum per singula declarare dispono.

Inprimis totam insulam Croylandiae, pro gleba aecclesiae et pro situ separali eiusdem monasterii cum his limitibus distinctam; uidelicet, a ponte de Croyland triangulo per aquam de Weland uersus Spaldelinge usque ad Asendyk, ubi Asendyk cadit in aquam de Weland ex boreali parte crucis lapideae per praedictum Turketulum ibidem affixae; et sic sursum uersus orientem per Asendyk usque ad Aswyktoft, et inde usque ad Shepsee in orientali parte eiusdem insulae et sic usque ad Tedwarthar, et ibi

intrando Southee usque ad Namanlandhirne ubi crucem lapideam affigi praecepit idem Turketulus, distantem a Southee per sex perticatas, et sic in illa aqua sit diuisio duorum comitatuum, Lincolniae uidelicet et Grantebrigiae, et distat eadem crux ab aqua de Nene uersus occidentem per quinque perticatas; et inde per eandem aquam de Nene, sicut currit ad supradictum pontem de Croyland; cum separali piscaria tam in aquis omnibus ambientibus eandem insulam, quam in stagnis et paludibus infra situm inclusis; una cum mariscis et alnetis adiacentibus uersus occidentem ex opposito eiusdem insulae, in omnibus Lincolniae comitatui annexis et respondentibus, et per hos limites in hunc modum determinatis, uidelicet a Namandlanshirne per aquam de Neene uersus occidentem usque ad Finemfactum, ubi crux lapidea defixa est iuxta ripam; et ab inde usque ad Grinis, et sic usque ad Folwardstakinge, et inde usque ad Southlake ubi Southlake cadit in aquam de Weland, et sic transeundo eandem aquam et incipiendo ad Kenulphston iuxta ripam ex opposito de Southlake, ubi primus abbas a fundatione eiusdem monasterii nomine Kenulphus posuit crucem lapideam pro limite inter Croyland et Deping; et ab inde tendendo uersus boream iuxta Aspath usque ad Werwarlake, et sic usque ad Harinholt et deinde sursum per Mengarlake et Lurtlake, et ibi sunt limites diuidentes Hoyland et Kesteuene, et inde usque ad Oggot, et sic usque ad Apinholt siue alio nomine Wodelade, ubi Wodelade cadit in aquam de Weland: cum omnibus appendiciis, et omni commodo quod possit euenire siue extorqueri infra supradictos limites, tam subter terram quam supra; cum communa pasturae [omni tempore anno pro omni genere animalium, sibi et omnibus hominibus suis siue tenentibus suis secum infra dictos limites cohabitantibus, et erit illa communa pasturae][1] in

[1] Wanting in MS. Arundel.

mariscis adiacentibus ex utraque parte aquae de Weland uidelicet ex una parte ab ipsa aqua usque ad agrum de Medeshamsted, et ex alia parte ab eadem aqua usque ad aedificia de Spaldeling, cum separali piscaria in eadem aqua de Weland, a Kenulphston usque ad pontem de Croyland et in aqua de Neene a limite Finefacto nomine usque ad pontem de Croyland et ab inde in eadem aqua, et in aqua de Weland, coadunatis usque ad Asendyk. Possunt etiam dicti monachi de eisdem mariscis uersus occidentem adiacentibus, pro se et hominibus siue tenentibus suis, includere croftos siue pratum circa pontem separaliter, quantum illis placuerit. Quare uolo quod dicti monachi habeant ista praedia de donatione et confirmatione mea, libera et soluta ab omni causa et onere saeculari, et omnes libertates et liberas consuetudines, cum omni illo quod appellatur socha, sacha, tol et tem, infangthef, weif et stray, et cum hiis legitime appendentibus in puram et perpetuam eleemosinam meam.

Praeterea trado, dono, et confirmo eisdem monachis has possessiones eidem coenobio ex donatione antiqua procerum regni mei ab olim dependentes; uidelicet in Lincolnshire, in Spaldelinge tres carucatas terrae; in Pincebeck unam carucatam terrae; in Cappelade tres carucatas terrae, sex bouatas terrae, et duodecim acras prati, cum aecclesia eiusdem uillae; in Algare duodecim bouatas terrae; in Donnesdyk duas carucatas terrae, et uiginti acras prati; in Drayton unam carucatam terrae et sex acras prati, et quatuor salinas; [in Burtoft unam bouatam terrae, cum socha, sacha, et cum aecclesia de Sutterton;][1] in Bokenhale duas carucatas terrae, et dimidiam; et uiginti sex acras prati, et quinquaginta acras syluae, et sexaginta et decem acras de brusche; in Halington decem bouatas terrae cum quatuor bouatis de

[1] Wanting in MS. Arundel.

inland, et cum triginta duabus acris prati de eodem feodo in Gerunthorp; in Langtoft sex carucatas terrae arabilis et habet quindecim quarentenas in longitudine, et nouem quarentenas in latitudine, et centum acras prati, et syluam, et mariscum duarum leucarum in longitudine, et duarum leucarum in latitudine, et aecclesiam eiusdem uillae, et quadraginta acras de eodem feodo in campo de Deping; in Baston apud Tetford, quatuor carucatas terrae arabilis, et quadraginta quinque acras prati cum aecclesia eiusdem uillae, et cum sexdecim quarentenis marisci in longitudine, et octo quarentenis in latitudine: cum uno molendino aquatico, et dimidio molendino: in Repyngale tres carucatas terrae arabilis et sexaginta acras prati; in Laithorp unam bouatam terrae; in Kirkby tres bouatas terrae, unam mansionem, et tria cotagia. In Northamtonshire, in Wedlingburgh sex hidas terrae, et dimidiam, cum aecclesia eiusdem uillae, cum socha, sacha, etc. In Adington tres hidas terrae cum aduocatione aecclesiae eiusdem uillae; in Helmyngton tres hidas terrae; in Glapthorn tres uirgatas terrae; in Wirthorp unam hidam et dimidiam, cum uno molendino aquatico; in Peikirke duas uirgatas terrae; in Badby manerium, et quatuor hidas terrae, cum triginta acris prati. In Huntingdonschire, in Morberne quinque hidas terrae, cum aduocatione aecclesiae eiusdem uillae; in Thiring unam hidam et dimidiam terrae. In Leicestreshire, in Beby decem carucatas terrae, et dimidiam, cum aecclesia eiusdem uillae; in Sutton duas carucatas terrae; in Stapilton duas carucatas terrae. In Grantebrigeshire, in Kotenham undecim hidas terrae, cum aduocatione aecclesiae eiusdem uillae alternis uicibus; in Hokitton sex hidas terrae, et dimidiam, cum aecclesia eiusdem uillae; in Drayton octo hidas terrae, et dimidiam, cum aduocatione aecclesiae eiusdem uillae. In Hartfordshire, in Staundon quinque hidas terrae.

Et uolo quod dicti monachi sint quieti et soluti ab omni scotto, geldo, auxiliis uicecomitum, hydagio, et a secta in schiris, wapuntakis, hundredis, thrithingis et omnimodis aliis curis, et saeculi oneribus uniuersis. Et praecipio quod omnes homines fugitiuos quos iidem monachi per testimonium quatuor uel quinque hominum fide dignorum, coram uicecomite in patria in qua tales manent, possunt affidare suos natiuos esse, reducantur per praedictum uicecomitem in abbathiam eorum cum omnibus catallis et sequelis eorum, omnium reclamatione et reluctatione abinde remota et annullata. Et si quid prius egerint in fraudem dominorum suorum, illud cassatum omnino decerno. Et si quis hominum natiuorum suorum uel natiua de eis tenentium aliquod delictum admiserit pro quo catalla sua debet perdere, ipsa catalla praedictis monachis integre liberentur ubicumque facta fuerit iustitia. Et uolo, quod si uicecomes, uel aliquis de balliuis seu ministris meis, repertus fuerit negligens, uel protrahens eorum negotia contra iuris ordinem et libertates eorum, sit in forisfactura uiginti librarum thesauro meo soluendarum.

Et ne aliquid omittatur, quod ad securitatem iurium et libertatem eorum monachorum praesenti cartae conuenit inserere, saltem propter eos quos plus terret dispendium temporale uitae praesentis, quam supplicium gehennale perpetuo duraturum; districte praecipio, quod omnes et singuli cuiuscumque fuerint gradus uel conditionis, qui praesentis scripti sanctionem, contra formam et effectum uoluntatis meae expressae in eodem, in aliquo uiolare nituntur, perturbare, uel minuere procurant, consilio, auxilio, uel fauore, quominus pacifice possideant aliqua dona sibi concessa, uel uescantur aliquibus priuilegiis superius memoratis, sint condemnati in poena forisfacturae centum librarum legalis [monetae,][1] thesauro meo, hae-

[1] Wanting in MS. Arundel.

redum uel successorum meorum, persoluendarum, quoties sic attentare praesumserint, nec non quod satisfaciant dictis monachis pro damnis et expensis per eos sibi factis uel illatis, taxanda per iuramenta quatuor uel quinque hominum fide dignorum, per quos rei ueritas melius cognosci poterit, coram iudicibus meis, haeredum uel successorum meorum definiendis. Ut sic qui saeculo sponte renuntiantes, se iugo dominico manciparunt et iam facti sunt mundo mortui, absque mundi turbine et inquietudine liberam habeant facultatem diuinae uacare contemplationi.

Ista donaria, licet minima, ad laudem summae Trinitatis, et in pretium redemptionis animae meae, praedictis monachis deuotus perpetuaui et stabiliui in anno ab incarnatione [sempiterni principis,][1] domini nostri Ihesu Christi nongentesimo quadragesimo octauo in praesentia archiepiscoporum, episcoporum, et procerum regni mei subscriptorum.

✠ Ego Odo Doroberniensis archiepiscopus consilium et consensum meum ad istud dedi. ✠ Ego Wlstanus archiepiscopus Eboracensis deuotus subnotaui. ✠ Ego Alfredus Schireburnensis episcopus affectaui. ✠ Ego Kynsius Lichefeldensis episcopus consensi. ✠ Ego Kynewaldus Wygornensis episcopus istud factum corroboraui. ✠ Ego Ceolwulphus Dorcacestrensis episcopus desideraui. ✠ Ego Aðelwoldus abbas Abendonensis approbaui. ✠ Ego Dunstanus abbas Glastoniae multum adoptaui. ✠ Ego Oslac dux ad instantiam domini mei regis collaudaui. ✠ Ego Briðnodus dux commendaui. ✠ Ego Alcinus comes faui. ✠ Ego Aigulfus comes consignaui. ✠ Ego Radbodus comes consensum dedi. ✠ Ego Byngulph uicedominus consului. ✠ Ego Alfer uicecomes audiui. ✠ Ego Farceus minister interfui. ✠ Ego Sigeus minister auscultaui. ✠ Ego Æðelwardus minister aspexi. ✠ Ego Turketulus licet

[1] Wanting in MS. Arundel.

minister inutilis finem cernens mei propositi, ob cuius rei gratiam aeternum deum laudo per omnia, et licet sero ueniens sub habitu monachali, et animo contrito iugo regulari meipsum submisi, ut saltem sic senectutis meae faeces creatori meo cogar immolare. Magnificat ergo anima mea dominum, et uos fratres magnificate dominum mecum, ut in sanctitate et iustitia coram ipso seruientes, semperque mundi principe triumphato sic curramus in praesentis uitae stadio, ut in futuro ad diuinae speculationis brauium pertingere mereamur. Amen.

CCCCXXI.

EÂDRED, 948.

✠ In nomine almi et agie sophie. Qui monarchiam mundi totius ac celsitudinem cœlorũ abditamq. profunditatem turgentis oceani in altis et in imis . om̃a cum suæ magestatis imperio nunc et in ęuum gubernat . ceu pupillarũ obtutus p triquadrũ mundũ cotidię cernitur ac manifestata signa declarantur quomodo transeuntis mundi uicissitudo diuturnis horis crescendo decrescit . et ampliando minuatur. Tamen supno fulti adminiculo ꝓsequi indigemus ad alta. Cuius scilicet feruoris igne succensus . Ego eadredus . basileus anglorũ ceterarumq: gentiũ in circuitu persistentiũ gubernator et rector sc̃æ đi eccƚæ uuentana ciuitate beato petro apƚorũ principi eiusq: coapƚo paulo . ob reuerentiæ trinitatis honore . ælfheago eiusdem sedis pontifice impetrante uti cyneuualh in exordio xp̃iane religionis dñ̃o nr̃o ih̃u xp̃o eiusq. prenominatis apƚis deuotus concesserat . successoresq: sui . cyneuulf. et egcbriht reges . ratis territoriis renouando cum signo crucis itidem confirmauerat .c. mansas . in duntune et in eblesburnan .lv. uidelicet in duntune . et xlv. in eblesburnan . restituendo quod in-

iuste tam a me quam a predecessorib: meis posessũ fuerat uel minutum . eterna largitus sũ hereditate. Maneat igitur meum hoc immobile donum æterna libertate iocundũ . cum om̃ibus quae rite ad predicta loca ptinere dinoscuntur . campis . pascuis . pratis . excepto communi labore . expeditione pontis . arcisue constructione. Si qui deniq: mihi non optanti hanc libertatis cartam liuore depres . . . . tagerint . agminib: tetrę caliginis lapsi uocem audiant examinationis die arbitris sibi dicentis . discedite a me maledicti in ignem æternum ubi . . . . nib: crudeli torqueantur in poena . si non . . . . . mortẽ digna hoc emendauerint poenit . . . .

Acta est hæc p̃fata donat̃ . ann̄ ab incarn̄. dn̄i. DCCCCXLVIII. Indict̃. VI.

. . . . ionem sub sigillo sc̃e crucis ✠ indeclinabiliter consensi atq: roboraui.

. . . . lo sc̃ę crucis ✠ conclusi.

. . . . em principatũ et beniuolentiã cũ sigillo sc̃ę crucis confirmaui.

. . . . o mancipat̃ eboraci ciuitatis archieps̃ sigillũ sc̃ę crucis ✠ impressi.

. . . . e crucis ✠ subscripsi et confirmaui.

. . . . ignaui.

. . . . ✠ ego æðelgar ep̃s confirmaui.
. . . . ✠ ego ælfred ep̃s corroboraui.
. . . . ✠ æþelstan dux.
. . . . ✠ eadric dux.
. . . . ✠ ealhhelm dux.
. . . . ✠ æðelmund dux.
. . . . ✠ ælfgar dux.
. . . . ✠ eadmund min̄.
. . . . ✠ ælfstan min̄.
. . . . ✠ uulfric min̄.
. . . . ✠ ælfsige min̄.
. . . . ✠ æðelnoð min̄.
. . . . ✠ ælfred min̄.

CCCCXXII.

EÂDRED, 948.

✠ In nomine dei summi et altissimi Ihesu Christi! Omnipotens factor atque monarchus dispensator in sua unica praescientia quaecumque abdita aut se ostendentia sint, inscrutabili atque intelligibili dispensatione disposuit ac gubernat. Nam ego Eaddredus, rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo ministro, uocitato nomine Alfheaco, modicam numinis mei partem, id est x. mansas agelluli, aeternaliter tradendo concessi, pro eius amabili oboedientia, et pro antiqua fidelitate quam mihi meisque indeficienter studiose peragebat, ubi turbarum collatione iamdudum nomen illatum hoc adesse perfertur, aet Cnugel; ut habeat ac possideat quamdiu uiuat, et, postquam uniuersitatis uiam adierit, cuicumque uoluerit haeredi derelinquat in aeternam haereditatem. Maneat igitur meum hoc immobile donum aeterna libertate iocundum, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, in campis, pascuis, pratis, siluis; excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue confectione. Si qui denique mihi non optanti hanc libertatis cartam, liuore depressi, uiolare satagerint, agminibus tetrae caliginis lapsi uocem audiant examinationis die arbitris sibi dicentis, Discedite a me, maledicti, in ignem aeternum, ubi cum daemonibus ferreis sartaginibus crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia. Istis terminibus, etc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCCXLVIII. indictione VI[a].

✠ Ego Eadredus, rex Anglorum, praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter con-

sensi atque roboraui. ✠ Ego Eadgife, eiusdem regis mater, cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Odo, Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis principatum et beneuolentiam sub sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Wulfstanus, archons diuinae seruitutis officio mancipatus, Eboracae ciuitatis archiepiscopus, sigillum sanctae crucis impressi. ✠ Ego Đeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfheah Wintoniensis aecclesiae episcopus testudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Cenwald episcopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus consignaui. ✠ Ego Æðelgar episcopus roboraui. ✠ Ego Wulfsige episcopus confirmaui. ✠ Æðelstan dux. ✠ Eadric dux. ✠ Ealhhelm dux. ✠ Æðelmund dux. ✠ Eadmund miles. ✠ Ælfstan miles. ✠ Wulfric miles. ✠ Æðelgeard miles. ✠ Ælfsige miles. ✠ Wulfric miles. ✠ Ælfric miles. ✠ Æðelsige miles. ✠ Ælfsige miles.

CCCCXXIII.

EÂDRED, 948.

✠ In nomine sancti saluatoris qui monarchiam mundi totius, ac celsitudinem coelorum, abditamque profunditatem turgentis oceani in altis et in imis omnia cum suae maiestatis imperio nunc et in aeuum gubernat! ceu pupillarum uisus per triquadrum mundum cotidie cernitur ac manifestata signa declarant, quomodo transeuntis mundi uicissitudo diuturnis horis crescendo decrescit et ampliando minuitur. Quapropter ego Eadredus rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, dedi cuidam ministro mihi fidelissimo, uocitato nomine Ælfsino, quandam ruris particulam, III. uidelicet mansas, in loco ubi soliculae illius regionis Ægeleswurð

nomen imposuerunt; ut habeat et possideat cum omnibus ad se rite pertinentibus, in modicis et in magnis, campis, pascuis, pratis, et siluis siluarumque densitatibus, et post se succedentium sibi haeredum cuicumque libuerit derelinquat. Sit autem praedictum rus liberum ab omni fiscali tributo saeculariumque seruitutum exinanitum, sine expeditione et pontis arcisue constructione. Quisquis autem beniuola mente meam donationem amplificare satagerit, in hoc praesenti saeculo uita illius longiturnae uitae gaudia teneat; et si quisquam, quod non optamus, propria temeritate uiolenter inuadere uel minuere praesumpserit, sciat se procul dubio ante tribunal districti iudicis titubantem tremendumque rationem redditurum, nisi hic prius digna satisfactione emendare maluerit quod contra nostrum decretum deliquit. His terminis praedicta terra circumgirata esse uidetur, etc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCCXLVIII. indictione VI.

✠ Ego Eadredus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis ✠ indeclinabiliter consensi atque roboraui. ✠ Ego Eadgifu eiusdem regis mater cum signaculo sanctae crucis ✠ confirmaui. ✠ Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis principatum et beniuolentiam cum sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Đeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfheach Wintoniensis aecclesiae episcopus testudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Cenuuald episcopus consensi. ✠ Ego Ælfric episcopus confirmaui. ✠ Ego Æðelgar episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfred episcopus confirmaui. ✠ Ego Wulfsige episcopus conclusi. ✠ Æðelstanus dux. ✠ Eadric dux. ✠ Æðelstan dux. ✠ Wulfgar dux. ✠ Ealhhelm dux. ✠ Æðelmund dux. ✠ Ælfgar dux. ✠ Eadmund minister. ✠ Ælfstan. ✠ Wulfric. ✠ Æðelnoð. ✠ Ælfsige.

✠ Wulfric. ✠ Æðelgeard. ✠ Ælfheah. ✠ Æðelric ministri.

CCCCXXIV.

EADRED, 949.

✠ Perpetuae prosperitatis priuilegium quod constat coelesti paradiso sublimatum sanctae Trinitatis dei monarchia gubernat magnopere: quae quoque deitatis essentia terrenae haereditatis patrimonium cunctis praestat, prout uult, promerentibus. Hoc apparet proculdubio in rege Anglorum gloriosissimo beato dei opere praetio Eadredo; quem Norðhymbra paganorumque seu caeterarum sceptro prouinciarum rex regum omnipotens sublimauit, quique praefatus imperator semper deo grates dignissimas larga manu subministrat. Cuius regis largitatem Æþelmærus praeses iam prouulgat de perenni usurpatione terrarum, quem denique honorifice locupletat, sibi suisque haeredibus liberaliter largiendo, praeter urbis atque pontis constructionem expeditionisque obsequio. Ast sequitur terminatio uiginti manentium ad Cētwuda 7 æt Hīldes dūne hoc modo etc. þis lond ælfstan sald æþelflede wið þæm. Huius certe codicis conscriptio peracta est anno dominicae incarnationis dcccc.xlviiii et tertio praefati regis anniculo, tali optimatum stabilitate conscribentium.

✠ Eadred rex et rector. ✠ Oda aercabīs. ✠ Wulfstan archiepiscopus. ✠ Ðeodred pontifex. ✠ Ælfheh praesul. ✠ Ælfric et Wulfsige episcopi. ✠ Ælfred antistes. ✠ Æþelgar pontifex. ✠ Koenwald monachus. ✠ Wulfhelm bīs. ✠ Cynsige consul. ✠ Aldred episcopus. ✠ Æþelwald praesul pontificale cum augusto eulogiam cum iubilando dogmatizaui. . . . . . o Eadgeofu felix. ✠ Howel regt. ✠ Morcant . . . . ✠ Cadmon. ✠ Osulf ad bebƀ. hehgr̄. ✠ Æþelstan

dux. ✠ Urm eorl. atque Coll.[1] ✠ Alhhelm comes. ✠ Uhtred eorl. 7 grim. ✠ Æþelmund alderman. ✠ Eadric princeps. ✠ Scule eorl. ✠ Ælfgar comes. Ælfstan miles 7 Eadmund þegn. Ælfsige miles 7 Wulfric þegn . Berhferð miles regis. Wigstan abbud 7 Aldredus . Dunstan abbud. ✠ Eadhelmus 7 Æþelgeard. Berhtsige miles. ✠ Æþelmær praeses . Ælfheah miles 7 Eadsige. Hi porro praefati primates regale praerogatiuum scribendo consignabant cum triumphali uexillo solidantes. Omnes sancti dei beatificent hoc beneficium stabiliter conseruantes. Si qui uero fraudulenter hanc regalem libertatem minuendo denihilent, ad nihilum redigantur, nisi digne coram deo satis et satis faciant, emendantes in melius quod necligenter deliquerant. Adtendat unusquisque fidelium quod imperat auctor Christus, Date et dabitur uobis : amen. Contulit nempe hic mâs ên[2] magno regi IIº cornua auro argentoque decorata ut eo liberius hoc praerogatiuum roboretur.

Indorsed.—Lond æt Cendeles funtan 7 eft Eadred cing hit ageaf Æþelmere wið þæm ilcan land â on ece yrfe þæm þe him leofast seon.

CCCCXXV.

EÂDRED, 949.

✠ Multis itaque uitiorum p̃strigiis mentes humanas incentor fraudulentus piugulando [deludit][3] nunc inquã ꝓmissis quasi prolixioris uitæ stadiis decipit∴ nunc rebus migrantibus ꝑuicaciter qªsi necessariis inlicit∴ int̃ea etiam stigia inferni supplicia tamqªm leuia et transitoria suggerit∴ quatinus miserorum corda in cupiditate lasciuiaque eneruit̃ dis-

[1] 7 Coll. Error of the copyist for the proper name Andcol.
[2] Sic in MS. [3] Lost in the first MS.

soluat ✓ secumque cabeata ad tartara ducat; Sed sc̃i uiri p̃sago sp̃u bestiales p̃cognoscentes insidias scuto bonæ uoluntatis coronati quicquid in semet ipsis terrenũ sentiunt . indesinent̃ atque nauit̃ opibus sc̃is exhauriunt unde disscoriatis corã xp̃o ih̃u meritis rutilantes simillima titanei fulgoris luce p̃sentent̃; De quorum p̃conio tuba sc̃æ scripturae rebohans inter alia testimonia ꝓpensius intellegenda nr̃is haec gemina auribus resultando ꝓfudit ✓ Beati quorum uestimenta alba sunt in conspectu dñi; et alibi . Iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum. Huius ergo dñici conspectus et pat̃ni amore regni ꝑfusus . unde nobis uictus restat sine dubio certus . de quo dñs dixit . beatus qui manducabit panem in regno đi . [Ego Eadred rex diuina gratia totius][1] albionis monarchus et primicerius . xp̃o regi meo in throno regni pennis ꝑpetualiter subthronizato ✓ e concessis mihi ab eodem labilium gazis rerum [accepti tirocinii quarto mei terrestris][1] regni anno . ad templum suo inconp̃hensibili dedicatum nm̃i in urbe dorobernia . Odone . archiepiscopo metropolitanam cathedram p̃sidente . et regni cęlestis suꝑ arua brittannica claues p̃portante . monast̃ium raculfense bis denis senisque ęstimatum cassatis . int̃ius ext̃iusque cum omnibus ad hoc rebus rite ꝑtinentibus . siue litorum . siue camporum . agrorum saltuumue . sicut inferius territoria ꝓmulgantur . humillime atque deuotissime sincero corde in ꝑpetuum ius quandiu xp̃ianitas uigeat ꝓ meis abluendis excessibus indeterminabiliter impendo; Si quis autem qꝫ absit tirannica fretus potestate . regalis . ępiscopalis . siue homo alicuius dignitatis hoc decretum a đo mihi conlatum infringere temptauerit ✓ siue huiusce donationis a p̃fata ęcclesia uel passum pedis segregauerit . ni primus hoc inorme scelus poenitendo deterserit ✓ se sacrilegii culpam [incurrisse et a dño .][1] ih̃u . xp̃o in ꝑpetuum sine ullo subtractionis refocilatu . dampnaturum ꝑsentiat. [Haec enim singrapha][1] anno

[1] Lost in the first MS.

dominicae incarnationis . DCCCCXLIX [orthodoxorum scripta est unan][1]imo consensu uirorum . quorum inferius nm̃a litteraria qualitate distingui uident̃.

[✠ Ego ea][1]dręd rex . diuina ꝑtegente gratia albionis summam p̃sidens agiæ crucis hanc cartulam notamine ꝑstrinxi. ✠

Ego odo archi episc̃. metropolitana p̃sidens gubernamina hoc donum regia concessum munificentia signo crucis fixi. ✠

Ego wulfstan archi episc̃. metropolici honoris fastigio eboracensi ciuitate suffultus huic largitati crucem asscripsi. ✠

Ego ælfheah episc̃. uuintaniensis ęcclesiæ . hoc donum signo crucis confirmaui. ✠

Ego æthelgar cridienensis ęcclesiæ p̃sul hanc largitatem corroboraui. ✠

Ego ælfric episc̃ huius donationis constipulator signum crucis depinxi. ✠

Ego wulfsige episc̃ huius largiflui muneris donum signo salubri adnotaui. ✠

Ego theodręd episc̃ ꝓdigam hanc inpensionẽ . patibuli confirmatũ addidi. ✠

Ego ælfred episc̃ hoc đo instigante donũ crucis xp̃i constipulatu muniui. ✠

Ego beorhtsige episc̃ huiuscę donationis corroborationem contuli. ✠

Ego cenuuald episc̃ consensu adibui. ✠

Ego cynesige episc̃ unanimitatẽ p̃bui. ✠

Ego uulfhelm episc̃ permissionẽ ꝓfudi. ✠

Ego eadhelm abbas deuotus in hoc ꝑstiti. ✠

Ego osulf dux consensi et humilit̃ asstiti. ✠

Ego eadmund dux libens consilio aderam. ✠

Ego æthelstan dux prumto animo consensi. ✠

Ego eadgifu regis genetrix p̃fati animo hanc p̃fatam letabundo in xp̃o largitionem ob optabilem remunerationẽ concessam . signi corroboratione salutiferi humillime consignaui. ✠

[1] Lost in the first MS.

Ego dunstan indignus abbas rege eadredo imperante hanc domino meo hereditariam kartulam [dictitando conposui et propriis digitorum articulis perscripsi.][1] ✠

✠ His inquam limitibus, etc.

CCCCXXVI.

EÁDRED, 949.

✠ Perpetue libertatu . . . . coelesti paradiso sublimatum sanctae Trinitatis dei monarchiam gubernat magnopere . . . . essentia terraenae hereditatis territoria cunctis praestat prout uult; hoc proculdubio praeualet ✠ Eadredus rex Anglorum, gloriosissimus rectorque Norþanhymbra et paganorum imperator Brittonumque propugnator, intimare. Quem rex regum omnipotens regali gubernaculonem[2] conflagrauit; quique rex confert alacriter larga lucra lictoribus, ut deinceps accipiat caritatis charismata. Eius donum dignanter rite refert cum ceteris Wulfric miles, de perenni huius ruris libertate, quod sibi nunc atque suis contulerat haeredibus perfruendum in Burgtune nuncupatum, taliterque terminatum in XII. cassatibus: etc. Actum est anno nongentesimo quadragesimo atque nono dominicae incarnationis, quarto quoque quo regebat Eadredus rex regimina; et cum archiepiscopis caeterisque consulibus hanc tellurem ad Burgtune consignauit.

✠ Oda. ✠ Wulfstan. Ðeodred. Ælfheah. Ælfred. ✠ Ælfric. Wulfsige. Æþelgar. ✠ Koenwald. Wulfhelm. Cynsige. Ælfred. roborabant conscribendo cum laicis, Howæl rex. Marcant regulus. ✠ Osulf bebb[2] Æþelmund. Æðelm. ✠ Urm. Grim. Gunner. ✠ Uhtred. Ælfgar. Scule. Coll. Morcar ✠ Wulfric. Berhtferð. Æþelgeard Ælfnoþ ✠ Ælfhæh.

[1] Lost in the first MS. [2] Sic MS.

Clare. Wigstan. atque ✠ Ælfsige. Dunstan abbas ond Oscetel circwærd triumphali signaculo sigillabant cælotenus titulantes.

CCCCXXVII.

EADRED, 949.

✠ In æternitate perenni cosmi sother om̃ia iura regnorũ ab alto cęli culmine gubernans ac disponens qui quidem scientię dona monstrando indeficienter conspicitur cęlum ac terrã camposque liquentes lucentemque globũ lune titaniaque astra sua ineffabili gratia regnens et custodiens. Quapropter ego Eadredus . diuina indulgente clementia rex anglorum . cuidam mihi intimo pręcordialis affectu amoris fideli . immo et priuilegio dilectionis in omnibus mihi caro uocitato nomine . Uuulfrico . xviii . mansas dedi . in illo loco ubi iamdudũ solicole illius regionis nomen inposuerunt . æt weligforda . pro commutatione alterius terrę quę sita ẽ in cornubio narratur . ubi ruricole illius pagi barbarico nomine appellant . pendyfig . quatenus habeat ac possideat quamdiu uiuat . et post se cuicumque sibi libuerit superstiti derelinquat in æternam hereditatem. Sit autem prędictũ rus liber ab omni mundiali obstaculo cum omnibus ad se rite pertinentibus . campis . pascuis . pratis . siluis . excepto communi labore expeditione . pontis . arcisue coædificatione. Si quis uero hominum hanc meam donationem cum stultitię temeritate iactitando infringere certauerit . sit ipse grauibus per colla depressus catenis inter flãmiuomas tetrorum demonum cateruas . Nisi prius hic ad satisfactionem uenire maluerit.

Acta est hæc pręfata donatio . Anno ab incarnatione dñi nr̃i ih̃u xp̃i .dccccxlix. Indictione .vii.

✠ Ego eadredus rex anglorum pręfatam donationẽ sub sigillo sc̃ę crucis ✠ indeclinabiliter consensi atque roboraui.

✠ Ego eadgifu eiusdem regis mater cum sigillo sc̃ę crucis ✠ confirmaui.

✠ Ego oda dorobornensis æccłę archiep̃s eiusdem regis principatum et beniuolentiã sub sigillo sc̃ę crucis ✠ conclusi.

✠ Ego wulfstanus archons diuinę seruitutis officio mancipatus eboracę ciuitatis archiep̃s sigillum sc̃ę crucis ✠ impressi.

✠ Ego þeodred lundoniensis æccłę ep̃s corroboraui.

✠ Ego ælfheah wintaniensis æccłę ep̃s testudinem sc̃ę crucis ✠ subscripsi et confirmaui.

✠ Ego wulfsige episcopus consensum prębui figens crucem ✠.

✠ Ego ælfric episcopus donum regis confirmaui.

✠ Ego æþelgar episcopus crucis ✠ uexillo corroboraui.

✠ Ego ælfred episcopus crucis modum ✠ depinxi.

✠ eadmund dux.
✠ ealhhelm dux.
✠ æþelmund dux.
✠ ælfgar dux.

✠ wulfric mis̃.
✠ ælfsige mis̃.
✠ wulfric mis̃.
✠ ælfric mis̃.
✠ æþelsige mis̃.
✠ æþelgeard . mis̃.
✠ ælfheah . mis̃.
✠ æþeric . mis̃.
✠ ælfred . mis̃.
✠ osferþ . mis̃.

CCCCXXVIII.

EÂDRED, 949.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Anno uero dominicae incarnationis DCCCCXLIX. indictione .VII. Ego Eadredus rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector,

audiui a sapientibus et prudentibus hanc mellitam dulcedinem sermocinationis seriem, quod bona uoluntas in die examinationis pro bono opere reputabitur. Idcirco dedi cuidam meo homini uocitato nomine Ælfsige arciselus,[1] ob studium quam[1] mihi auri argentique fabricae solicite deseruit atque decorat, duas mansas ei libenter largiendo donaui, unam mansam in Uecta Insula, aliam in gente Gewisorum, in illo loco ubi solicolae regionis illius nomen indiderunt æt Uuinterburnan; quatenus ille bene perfruatur ac perpetualiter possideat quamdiu uiuat, et post se cuicumque uoluerit haeredi derelinquat aeternaliter. Sit autem praedictum rus liber ab omni fiscali tributo, saeculariumque seruitium exinanitum, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, syluis, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis autem infringere temptauerit, quod absit, sciat se in tremendo die iudicii rationem redditurum coram deo et angelis eius, nisi prius hic digna satisfactione emendare maluerit. Istis terminibus praedicta terra, etc.

✠ Ego Eadredus, rex Anglorum, praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roboraui. ✠ Ego Ælfheah, Wintoniensis aecclesiae episcopus, testudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Ælfric episcopus consensum praebui figens crucem. ✠ Ego Æðelgar episcopus crucis uexillo corroboraui. ✠ Ego Ælfred episcopus confirmaui uexillum crucis. ✠ Ego Wulfsige episcopus crucis modum depinxi. ✠ Æðelstan dux. ✠ Eadmund dux. ✠ Æðelmund dux. ✠ Ealhhelm dux. ✠ Wulfric minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Wulfric minister. ✠ Æðelgeard minister. ✠ Wulfric minister. ✠ Byrhtferð minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Ælfred minister. ✠ Ælfheah minister.

[1] Sic MS.

CCCCXXIX.

WULFRÎC, about 949.

✠ In nomine dñi. nr̃i. ih̃u. xp̃i. Her swutelað on þisum gewrite hû Wulfric abb. 7 Ealdred Lifinges sunu þæs ðegnes . wæron sammæle ymbe þæt land æt Clife . þæt he gebeh for godes ege . 7 for sc̃s Augustinus . 7 for hys freonda mynegunge . mid lande intô sce Augustine . 7 ælce geare gyld on sc̃s Augustinus mæssedæg .I. pund tô geswutelunga . 7 æfter hys dæge . gange þæt land intô sc̃e Augustine swâ gewerud swa hyt þonne byð. Ðises ys tô gewitnesse . se hired æt sc̃e Augustine . 7 se æt xp̃es cyrcean . 7 Lifing his fæder . 7 Siweard . 7 Sired his brôðor . 7 Wulfstan æt Sealtwuda . 7 ôðer Wulfstan . 7 þis sŷ gedôn for Siferð . 7 for his ofsprincg tô hyra sâwle ðearfe . â bûtan ende. Amen.

CCCCXXX.

EÂDRED, 951.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Omnibus quibus christianitatis censuram a dei arcipotentis poli per suam largifluam misericordiam concessum est quod huius instantis labentisque uitae prosperitas totis nisibus restaurare perditos ac nefandos per illius auxilium possumus seu psalmographus fando dixit, Initium sapientiae timor domini.[1] Quam ob rem ego Eadredus, diuina indulgente clementia rex Anglorum, cuidam meo fideli ministro, uocitato nomine Wulfrico, XXV. mansas, cum pascua quae in quodam monte habetur, quam a me impetrauit aeternaliter concedo, in illo loco ubi iam dudum ruricolae illius terrae nomen indiderunt æt Cifanlea, quatenus habeat ac possideat quamdiu uitalis spiritus aluerit corpus; cum autem

[1] Sic MS.

dissolutionis suae dies aduenerit, cuicumque uoluerit haeredi derelinquat, ceu supra diximus in aeternam haereditatem. Maneat igitur meum hoc immobile donum aeterna libertate iocundum, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto communi labore, expeditione pontis arcisue coaedificatione. Si qui denique, mihi non optanti, hanc libertatis cartam liuore depressi uiolare satagerint, agminibus tetrae caliginis lapsi uocem audiant examinationis die, arbitris sibi dicentis, Discedite a me maledicti in ignem aeternum, ubi cum daemonibus ferreis sartaginibus crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna emendauerint poenitentia. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCC.LI. indictione IX.

✠ Ego Eadredus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roboraui. ✠ Ego Eadgifu eiusdem mater cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus, eiusdem regis principatum et beneuolentiam sub sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Ðeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus, corroboraui. ✠ Ego Ælfheah Wintaniensis aecclesiae episcopus, testudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Ælfric episcopus consensum praebui figens crucem. ✠ Ego Wulfsige episcopus donum regis confirmaui. ✠ Ego Æþelgar episcopus crucis uexillo corroboraui. ✠ Ego Ælfred episcopus confirmaui uexillum crucis. ✠ Ego Byrhtsige episcopus crucis modum depinxi. ✠ Eadmund dux. ✠ Æþelstan dux. ✠ Ealhhelm dux. ✠ Æþelmund dux. ✠ Ælfgar dux. ✠ Ælfsige minister. ✠ Wulfric minister. ✠ Æþelgeard minister. ✠ Ælfheah minister. ✠ Wulfric minister. ✠ Ælfnoð minister. ✠ Byrhtferþ minister. ✠ Wulfstan minister. ✠ Byrhtsige minister. ✠ Ælfred minister.

CCCCXXXI.

EÂDRED, 952.

✠ Mundi huius labentibus temporibus, regnaque functi cum regibus uelocissimo transeuntibus cursu, licet stare firmiter a priore firmiter statu uideatur, cito labi nulli sapienti ignotum est, et gaudia hic fallentis uitae quatiuntur ac dissipantur. Quam ob rem ego Eadred, rex Anglorum, quandam telluris particulam, trium uidelicet cassatorum, illo in loco qui a ruricolis noto Beorcham appellatur uocabulo, cuidam uassallo qui a gnosticis Ælfwine nuncupatur uocabulo, ob fidele eius obsequium perpetua largitus sum haereditate; ut ipse uita comite cum omnibus ad se rite pertinentibus hilaris possideat, et post uitae suae terminum quibuscumque uoluerit haeredibus immunem derelinquat. Sit autem praedicta tellus libera omni iugo seruitutis, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis autem hanc nostram munificentiam in aliud quam constituimus transmutare uoluerit, sit ipse anathema, nisi prius hic ante obitum suum reus poenituerit quod contra nostrum deliquit decretum. Anno dominicae incarnationis DCCCC.LII. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina scripta uidentur.

✠ Ego Eadred rex hoc regale eulogium triumphali uexillo stabiliui. ✠ Ego Oda metropolitanus consignaui. ✠ Ego Eadgifu eiusdem regis mater confirmaui. ✠ Ego Ælfsige episcopus consensi. ✠ Ego Osulf episcopus subscripsi. ✠ Ego Oscytel episcopus. ✠ Ego Ælfwold episcopus. ✠ Ego Wulfsige episcopus. ✠ Ego Dunstan abbas. ✠ Ego Æþelstan dux. ✠ Ego Æþelmund dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Ælfnoð minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Wulfgar minister. ✠ Ego Æþelgeard. ✠ Ego Ælfgar. ✠

Ego Byrhtferþ. ✠ Ego Osulf minister. ✠ Ego Ealdred minister. ✠ Ego Oswig minister. ✠ Ego Oswerd minister. ✠ Ego Lyuingc minister.

CCCCXXXII.

* EÂDRED, 953.

✠ Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi dcccccliii. Ego Eadred rex Christo perpetualiter superni numinis intuitu subt . . . . . . praeregente et aeque illo confauente totius Albionis primecerius, et famosae famulae dei Eadgiuae matri meae, sub instinctu diuini timoris, terrae particulam sub aestimatione .xxx. mansionum, in loco qui dicitur Felhham, libenter admodum imperpetuum cui sibi placuerit derelinquendam concedo ; et hiis limitibus huius telluris particula libera praeter arcem, pontem, expeditionem, circumgirari uidetur, etc. Et haec sunt pascua porcorum ; quatuor mansiones in loco qui dicitur Boganora at Hidhirst in silua, et in communi silua pascuale quod dicitur Palinga Schittas. Et huius munificentiae constipulationes sunt nomina quorum infra conrecitari uidentur. Huius doni munificentiam signo crucis corroboro.

Ego Odo Christi aecclesiae archon ✠. Ego Ælfred episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Æðelgar episcopus ; et caeteri multi ✠.

CCCCXXXIII.

EÂDRED, 955.

✠ En onomatos cyrion doxa ! Al wīsdōm ge for Gode ge for werolde is gestaðelad on ðǣm hefonlīcan goldhorde almæhtiges Godes per Iesum Christum cooperante gratia Spiritus Sancti. He hafað geweorðad

mid cynedōme Angulseaxna Eādred cyning 7 cāsere totius Britanniæ deo gratias . for ðem weolegað 7 ārað gehādade 7 lǣwede ða ðe mid rihte magon geærnian. Đet mæg tō sōðe seggan ðes þegn Ælfsige Hunlafing be ðere geāgnunga ðisses landes fīf hida æt Æðelwoldingtūne elces þinges tō freōn him 7 his erfeweardum būton burh-bōte bryg-geweorces . 7 ferdnōðes . geþencend londāgende . ciric-sceat . sāul-sceat . 7 teogeðunga. Đūs trymeð 7 streongað se forespecena kyng mid Cristes rōde tācne 7 his weotena hondsetena his geofa ēcelīce tō habbene 7 tō syllene micclum þingum 7 medmiclum tō belimpendum. Eādred cyng ðȳ teōgeðan gere ðes ðe he gehālgad wes gesette ðās handsetene. Anno dominicae incarnationis DCCCCLV.

✠ Oda ærcabiscup. ✠ Wulstān praesul. ✠ Ælfsie biscup. ✠ Wulsie pontifex. ✠ Oscetel antistes. ✠ Cynsige biscup. ✠ Osulf praesul. ✠ Koenuuald monachus. ✠ Wulfelm pontifex. ✠ Berhtsige biscup. ✠ Berhthelm praesul. ✠ Ælfuuold antistes. ✠ Ædgæfu euax. ✠ Eādwi æþeling 7 Eādgār. ✠ Morcant regulus 7 Owen. ✠ Syferð 7 Iacob. ✠ Eādmund dux 7 Æðelmund.

Eādred cyning biddeð and halsað on ðere hālgan þrinnesse noman dei Patris et Filii et Spiritus Sancti ðet nān man þurh diōfles searu-cræft geþristlīce his cynelīcan gefe on woh gewonian. Gif hit hwā dō gewrecen hit diōflu on helle wītan būtan he hit ǣr gebēte for Gode and for weorlde swā him riht wīsie. Pax Christi nobiscum, Amen!

CCCCXXXIV.

EĀDRED, 955.

✠ ANNO ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCCLV. Ego Eadred, diuina gratia fauente

rex et primicerius totius Albionis, Dunstano abbati meo, ob eius amabile et fidele obsequium, hoc est CL. solidos auri, ruris particulam sub aestimatione uiginti quinque cassatorum, in loco qui dicitur Baddeburi, libenter admodum concessi, et tenore huius munificentiae donum perstringens, ut post obitum suum imperpetuum cuicumque uoluerit haeredi derelinquat. Quod si quisque, quod non optamus, huiusce donationis cartulam infringere temptauerit, nisi prius emendauerit, nisi prius in hoc saeculo digne castigetur, in futuro perhenni cruciatu prematur. Et hiis limitibus haec telluris particula circumgirata uidetur, etc. Huius doni constipulatorum nomina inferius notata uidentur.

✠ Ego Oda archiepiscopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Wulstan archiepiscopus consensi et subscripsi; cum multis aliis.

CCCCXXXV.

EÂDRED, 955.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu Christi! Apostolicis imbuti uesagiis, quos quondam olim in tempore moererentur aut trudire munia uocis praecelsa conditoris, reminiscimus proprii ab ore tonantis, Uos qui secuti estis me, centuplum accipietis et uitam possidebitis; quos etiam caducis opibus implicari tamen superni fulti amminiculo prosequi indigemus ad alta.[1] Cuius scilicet feruoris igne coartus, ego Eadredus basileos Anglorum huiusque insulae barbarorum, ministro meo cuidam dilecto, nomine Wihtsige, XVI. mansas gratuito datu perhenniter tribuo, quodam in loco priscorum uocabulo æt Corf and æt Blecenhamwelle, cum optimatum meorum consilio; ut ille uiuens secure possideat, in successoribus uero suis cui uoluerit sibi concedat haeredi. Imminentia denique uitae

[1] Sic MS.

curricula haec nostra traditio illaesa liberaque permaneat, cum appendiciis suis, tam pascuis quam pratis, siluis, exceptis tribus, expeditione, pontis arcisue confectione. Nam siquis saeculorum in generatione Belial grauatus, nostrum hoc uolumen immutare temptauerit, Iudae reus scelere, iudicii die, magna cum turma, truces trudatur in flammas, nisi hoc in saeculo poenitentiae prius fletu detersus hinc se corrigere studuerit. Istis terminibus praedicta terra circumgirata esse uidetur, etc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCC.LVI. indictione XIII.

Ego Eadredus rex Anglorum praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roboraui ✠. Ego Oda Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis principatum et beniuolentiam sub sigillo sanctae crucis conclusi ✠. Ego Đeodred Lundoniensis aecclesiae episcopus testudinem sanctae crucis subscripsi et roboraui; et caeteri plurimi ✠.

CCCCXXXVI.

EÂDWIG, 955.

✠ IN nomine dei et domini nostri Ihesu Christi, anno dominicae incarnationis DCCCCLV. Ego Eadwig, diuino fulciente numine, nunc nuperrime rex regimina tentans, audiui a sapientibus ac prudentibus hanc mellitam dulcedinem sermocinationis seriem, quod uoluntas in die examinationis pro bono opere reputabitur. Idcirco uenerandae sanctimonialium congregationi, in monasterio quod dicitur Wiltun, terram quae dicitur æt Ceolcum, centenis estimatam mansiunculis, in ius perpetuum, ab omni saeculari seruitio liberam, praeter arcem, pontem, expeditionem, libenter admodum concedo. Et interposito tenore quin nostrorum nemo

successorum, nec cum antiqua carta, nec cum alicuius ingenii sagacitate, quamdiu christianitas uigeat, hoc nostrum decretum audeat uiolare. Et quisquis beniuola mente meam donationem amplificare satagerit, in hoc praesenti saeculo uitam illius prospera foeliciter longiturnae uitae gaudia teneat.[1] Si quis autem propria temeritate uiolenter inuadere praesumpserit, sciat se proculdubio ante tribunal districti iudicis titubantem tremebundumque rationem redditurum, nisi prius digna satisfactione emendare maluerit. Et hiis limitibus haec telluris particula, etc.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum, praefatam donationem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roboraui. ✠ Ego Eadgar frater eiusdem regis, cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Odo Doroborensis aecclesiae archiepiscopus, eiusdem regis principatum et beneuolentiam signo sanctae crucis perstrinxi. ✠ Ego Wulfstan archiepiscopus praedictum donum consensi. ✠ Ego Ælfsie Wintoniensis aecclesiae episcopus corroboraui. ✠ Ego Cenwald episcopus confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfwold episcopus roboraui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus consensi. ✠ Ego Wulfsie episcopus subarraui. ✠ Ego Wulfhelm episcopus signum crucis inpressi. ✠ Ego Oskitel episcopus conclusi. ✠ Ego Kynesie episcopus consensi. ✠ Ego Aðulf episcopus consignaui. ✠ Ego Daniel episcopus benedixi. ✠ Ego Dunstanus abbas testudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Byrhtelm diaconus hoc praedictum donum laudaui. ✠ Ego Æðelferð diaconus libenter consensi. ✠ Ego Ælfgyð magistra praefati monasterii cum gaudio magno recepi. ✠ Æðelstan dux. ✠ Æðelmund dux. ✠ Eadmund dux. ✠ Æðelstan rota dux. ✠ Byrhtferð dux. ✠ Leofwine, propinquus regis, minister. ✠ Ælfhere, ex parentela regis, minister.

[1] Sic MS.

✠ Ælfheah frater eius minister. ✠ Ælfsie minister. ✠ Æðelmær minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Ælfgar minister. ✠ Byrhtferð minister. ✠ Osweard minister. ✠ Ælfsie dyring minister. ✠ Cynesie minister. ✠ Aynsie minister.[1] ✠ Ælfred minister. ✠ Ælfheah minister. ✠ Æðelgeard minister. ✠ Æðelbriht minister. ✠ Osulf minister. ✠ Oswig minister. ✠ Irdwold minister.[1] ✠ Wulfgar minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Ælfwold minister.

CCCCXXXVII.

EÂDWIG, 956.

☧ In nomine creatricis omnium rerum et dominatricis sc̄ae trinitatis omnipotentis quae sola regnum immutabile et incorruptibile atq: ineffabile ꝑpetua potestate possidet ac continet. Ego Eadwig industris anglorū rex . ceterarumq: gentiū in circuitu ꝑsistentiū gubernator et rector . primo anno imperii mei litteratoriis apicib: hanc roboraui cartulam . quam cū consensu heroicorū uirorum tradidi cuidam comiti . non solum mihi ꝑ om̄ia fideli subiectione obtemperanti . uerum etiam in omnib: meū uelle subicienti a suis carissimis praedecessoribus claro insignitus nomine Ælfhere . modicā in regno meo partem id est .xx. mansos ꝑpetualiter inpendo . penes illum locū qui assertione multorū hominum ꝓfertur ita . æt cuþenesdune. Precipiens itaq: precipio ut terram iam prefatam meo scilicet ouanti concessu in omni suae curriculo possideat uitae . deinceps namq: sibi succedenti cuicumq: uoluerit heredi derelinquat in ꝑpetuam hereditatem. Maneat igitur meū hoc immobile donū ꝑpetua libertate munitū . cum omnibus ad se ꝑtinentib: campis . pascuis . pratis . siluis . excepto cōmuni labore expeditione pontis arcisue coedi-

[1] Sic MS.

fications. Si qui deniq: me non optanti hanc libertatis cartã cupiditatis liuore depressi uiolare satagerint. cũ agminib: tetrę caliginis lapsi. uocẽ audiant in examinationis die arbitris sic dicentis. Discedite a me maledicti in ignẽ aeternũ. ubi cum demonib: ferreis sartaginib: crudeli torqueantur in poena. si non ante mortẽ hoc emendauerint poenitentia.

Haec carta scripta. ẽ. anno dnĩce incarnationis .DCCCCLVI. indictione XIIII.

✠ ego eadwig rex anglorum indeclinabiliter concessi.

✠ ego eadgar eiusdem regis fr̃ celeriter consensi.

✠ ego oda archiep̃s cum signo sc̃ae crucis ✠ roboraui.

✠ ego ælfsinus presul sigillum agie crucis ✠ impressi.

✠ ego brihtelm ep̃s confirmaui.
✠ ego oscytel ep̃s adquieui.
✠ ego osulf ep̃s non rennui.
✠ ego alfwold ep̃s subscripsi.
✠ ego daniel ep̃s conclusi.

✠ ego æþelstan dux.
✠ ego eadmund dux.
✠ ego æþelstan dux.
✠ ego æþelsige dux.
. . . . dux.
✠ ælfheah minister.
✠ ælfred minister.
✠ æþelmær minister.
✠ ælfsige minister.
✠ ælfwine minister.
✠ wulfstan minister.
✠ wulfgar minister.
✠ eadric minister.

CCCCXXXVIII.

* EÂDWIG, 956.

✠ ADIUUA nos Ihesu Christe coeli terraeque moderator! Cum saeculi uarietas crebra uacillatione defectum sui cunctis sapientibus liquido patefaciat,

frequentatiuis orthodoxorum ammonitionibus hortamur, ut ea quae aeternaliter stabilia indefectaque perseuerant, coelesti amminiculante basileo, alacres incessabili adquiramus lucello. Quamobrem ego Eadwig, annuente altithroni moderatoris imperio, totius Albionis triumphatim potitus gubernamine, rex ac gubernator, non immemor ob hoc mihi recidiua fore concessa, ut hiis strenue iugi conamine turpitudines[1] aeterna lucrarer, quandam uineae particulam cum haerentibus sibi duobus mansiunculis, in loco qui a gnosticis huiusce patriae æt Patheneberghere,[1] noscibili nuncupatur uocabulo, sanctae dei genetricis aecclesiae, quae Glastingensi olim data uidetur monasterio, cum omnibus huic rusculo rite pertinentibus, pratis, pascuis, siluis, capturis, aeterna largitus sum haereditate; obsecrans ut nullus superueniat hominum superbiae inflatus rancore, qui haunc nostram largifluam donationem immutare minuere praesumptionis audeat.[1] Si quis autem minuere uel auferre quod domino largiti sumus obstinatus uoluerit, deleatur nomen eius de libro uitae, reusque anathema post obitum aeternis baratri deputatus incendiis, cum Iuda Christi proditore miserimus lugubriter puniatur, nisi cum digna satisfactione deuotus emendauerit quod contra domini uoluntatem uiolentus perpetrauit. Hiis autem limitibus praefatum rus cum colle humifero undique circumgirari uidetur, etc. Acta est autem haec nostrae dapsilitatis munificentia anno incarnationis domini DCCCC.LVI. indictione uero quartadecima; hiis testibus consentientibus quorum inferius ordinatim nomina recitantur.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum hoc donum cum triumpho sanctae crucis impressi. ✠ Ego Eadgar frater eiusdem regis confirmaui. ✠ Ego Oda archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Ælfsie episcopus consensi. ✠ Ego Birhthelm episcopus corroboraui. ✠

[1] Sic MS.

Ego Daniel Wintoniensis episcopus confirmaui. ✠ Ego Oswulf episcopus faui. ✠ Ego Wulfsie episcopus dictaui. ✠ Ego Æðelstan dux consensi. ✠ Ego Æðelwold dux consensi. ✠ Ego Eadmund dux consensi.

Sit autem praedictum rus, quod ego cum consensu optimatum meorum domino eiusque genetrici patronae amodum deuotione largifluus concessi, omni terrenae seruitutis iugo liberum, nec pontis arcisue restauratione, siue quempiam expeditione ullo modo affligatur, sed tranquillum perseuerans domino solummodo seruiatur.

CCCCXXXIX.

* EÂDWIG, 956.

✠ Christo iura regnorum omnia disponente! Primo anno mei regiminis, ego Eadwig praepotens Anglicanae genealogiae sceptro fretus, uni meo fideli uidelicet abbati Glastingensi, uocitato nomine Ælswio, uiginti mansas consensi, illo in loco ubi ruricolae appellatiuo usu nomen indiderunt at Netelingtune, en in suo uiuere cum prosperitate semper istum exemium optineat[1] et post se cum cirographo perpetuo cui uoluerit aeternaliter derelinquat, cum campis, pascuis, pratis, siluis, sine expeditione et pontis arcisue constructione. Sic uero maneat praedictum rus defensum ab omni obstaculo, et liberum a cuncto seruitio, exceptis istis tribus, sicut superius praenotatum est. Si quis autem, quod non optamus, infringere temptauerit, quod absit, sciat se rationem redditurum coram deo et angelis eius, nisi prius hic digna satisfactione emendare maluerit. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCCLVI. indictione XIIII.

[1] Sic MS.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum indeclinabiliter consensi. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater celeriter consensi. ✠ Ego Oda archiepiscopus cum signo sanctae crucis roborajui; cum multis aliis.

CCCCXL.

EÂDWIG, 956.

✠ Prouidentia summi architectoris uniuersa ualde bona fabricans coelum sibimet, terram autem dedit filiis hominum, cuius incolae laboriose et cum dolore, quasi ex debito morientes, coelum ipsum fas est promerere, illis inquam ratione uiuentibus ut sint et ipsi dii gratia dei. Sed cum scimus nos pignoribus acceptis esse uocatos ad id, ignorantibus tamen utrum sumus electi, nobis adeo timendum est, ne nos cupido huius mundi uel pompa immittat in os Leuiathan Iordanem expectantis ne regni sullimitus ne omnino ulla prosperitas inflet, immo deiiciat.[1] Unde ego Eadwig, dei gratia rex Anglorum, pro Christi nomine, familiarissimo meo fideli qui dicitur Hehelm[1] .v. mansas Hamtun nomine, in haereditatem concedo perhennem, cum omnibus ad se pertinentibus, pratis, siluis, pascuis, uenationibus, sine fisco regali, absque tribus communibus, expeditione uidelicet, arcis pontisque constructione, anno primo regni mei, ab incarnatione uero dominica DCCCCLVI. indictione XIIII. Ille uero pro me et pro se, post sui obitum, aecclesiae Christi quae sita est Baðum praefatam terram iam offert in elemosinam, etc.

Ego Eadwig totius Albionis monarchus hoc monogramum crucis Christi sigillo ✠. Ego Odo archipraesul signaculum crucis apposui ✠. Ego Ælfsige antistes sponte annui ✠. Ego Osulf pontifex confirmaui ✠. Ego Byrhthelm episcopus annotaui ✠.

[1] Sic MS.

Ego Daniel episcopus subscripsi ✠. Æþelstan dux ✠. Æþelsige dux ✠. Eadmund dux ✠. Æþelstan dux ✠. Ælfhere dux ✠. Ælfsige minister ✠. Æþelmær minister ✠. Æþelgeard minister ✠. Æþelsige minister ✠.

Si quis igitur hoc donum custodiendo muniuerit, trabeatus inueniat stolam immortalitatis, rapere uero machinans praecipitetur in Cociti palude, nisi prius emendare satagerit.

CCCCXLI.

EÂDWIG, 956.

✠ Anno dominicae incarnationis DCCCC.LVI. indictione XIIII. Ego Eaduuig, diuina allubescente gratia rex et primicerius Albionis, mox ut me dominus coelestis in regimen subtronizauit terrestre, ruris particulam quandam, uicenis ab accolis mansiunculis aestimatam, domino Ihesu Christo eiusque genetrici beatae Mariae semper uirgini, simulque beato Benedicto praeclarissimo monachorum patrono, eiusque seruulo abbati Æðeluualdo, ad monasterium quod est in Abbandune, prona admodum deuotione concedo; praecipiens in nomine domini nostri Ihesu Christi, ut nostrorum nemo successorum, quamdiu christianitas uigeat, hoc nostrum decretum uiolare audeat. Quod si quisque, quod non optamus, cupidinis liuore perculsus, huiusce priuilegium donationis infringere temptauerit, se in perpetuo sacrilegii reum noscat; ni prius in hoc saeculo hoc enorme scelus digna poenitudine deterserit, etc. Huius doni testes extiterunt quorum inferius nomina adnotata uidentur.

✠ Ego Eadwig totius Albionis rex et primicerius hoc donum agiae crucis taumate tripudians corroboraui. ✠ Ego Eadgar clito eiusdem regis adelphus deuotus assensi. ✠ Ego Oda archiepiscopus hoc

donum signaculo sanctae crucis perstrinxi. ✠ Ego Wulfstan archiepiscopus hoc idem signaculo crucis confirmaui. ✠ Ego Ælfsige Uuintoniensis aecclesiae praesul, cum caeteris coepiscopis, hoc donum sanctae crucis signaculo pari uoto unanimes constrinximus. ✠ Ego Ælfwold episcopus subscripsi. ✠ Ego Byrhthelm episcopus. ✠ Ego Osulf episcopus signaculum crucis impressi. ✠ Ego Wulfsige episcopus. ✠ Ego Cynesige praesul hoc priuilegium crucis indiculo roboraui. ✠ Ego Coenuuald antistes conscripsi. ✠ Ego Aðulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Oscytel praesul confirmaui. ✠ Ego Dunstan abbas apicibus firmaui. ✠ Ego Æðelstan dux cum caeteris suffraganeis hoc donum inuiolabiliter corroboraui. ✠ Ego Æþelsige dux. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æþelstan comes. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Æðelgeard minister. ✠ Ego Wulfric minister. ✠ Ego Ælfsige minister.

Sit autem praedictum rus, quod ego cum consensu optimatum meorum sanctae aecclesiae aeternaliter restitui, olim ab ea iniuste abstractum, ab omni terrenae seruitutis iugo liberum, excepta omnibus indicta necessitate, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione.

CCCCXLII.

EÂDWIG, 956.

✠ Cuncta saeculorum patrimonia incertis nepotum haeredibus relinquuntur, et omnis mundi gloria, appropinquante debitae mortis termino, ad nihilum reducta fatescit. Huius rei gratia terrenis caducarum rerum possessionibus semper mansura supernae patriae emolimenta adipiscentes, domino iuuante lucremur. Quapropter lubrici potentatus non immemor, ego Eadwig,

rex et primicerius totius Albionis, omnipotenti Christo eiusque beatae et gloriosae genetrici semper uirgini Mariae, nec non Abbendunensi coenobio, quamdam terrae meae portionem .xx. uidelicet hidas secundum aestimationem, loco qui celebri onomate Tadmaerton nuncupatur, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, aquis, largior et concedo; ut haec possessio perpetuo iure mancipata praedicto coenobio subiaceat. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis uero hominum hanc meam donationem cum stultitiae temeritate iactitando infringere certauerit, sit ipse grauibus per colla depressus catenis, inter flammiuomas tetrorum daemonum cateruas, nisi prius hic ad satisfactionem uenire maluerit. Acta est haec donatio anno ab incarnatione domini DCCCC.LVI. indictione XIIII. regni autem mei primo anno, his testibus.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum hoc donum cum triumpho sanctae crucis impressi. ✠ Ego Eadgar frater eiusdem regis confirmaui. ✠ Ego Oda archiepiscopus consignaui. ✠ Ego Ælfsige episcopus consensi. ✠ Ego Osulf episcopus corroboraui. ✠ Ego Brihtelm episcopus faui. ✠ Ego Wulfsige episcopus dictaui. ✠ Ego Daniel episcopus subscripsi. ✠ Æðelstan dux. ✠ Æðelsige dux. ✠ Ælfhere dux. ✠ Eadmund dux. ✠ Æðelwold dux. ✠ Ælgeard minister. ✠ Ælfgar minister. ✠ Byrhtferð minister. ✠ Ælfheah minister. ✠ Ælfryd minister. ✠ Æðylmaer minister.

CCCCXLIII.

EÂDWIG, 956.

✠ In nomine cosmi saluatoris et humani generis redemptoris, Ihesu Christi domini nostri, qui solus

cum Patre et Spiritu Sancto regnum tenet immortale! Ego Eaduuig, diuina dispositione gentis Angligenae et diuersarum nationum industrius rex, uni meo ministro cui nomen est Ælfsige x. cassatos perenniter impendo, penes illum locum quo assertione multorum hominum profertur ita, aet Cytringan; a modo cum securitate nostrum donum uita comite sibi usurpet, se obeunte cuicumque uoluerit in karisma perenne impertiat, cum campis, pascuis, pratis, siluis. Sit uero haec terra ab omni saeculari negotio libera, excepta expeditione et pontis ac arcis constructione. Si quis uero tirannica inflatus potestate infringere temptauerit huius nostri decreti cyrografum, sciat se coram Christo et angelis eius in tremendo examine rationem redditurum, nisi hic prius emendare satagerit. Istis terminis haec tellus ambita uidetur, etc. Haec carta scripta est anno dominicae incarnationis DCCCCLVI. indictione XIIII.

✠ Ego Eaduuig rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater consensi. ✠ Ego Oda archiepiscopus cum signo sanctae crucis ✠ corroboraui. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum agyae crucis ✠ impressi. ✠ Ego Cenuuald episcopus consignaui. ✠ Ego Oscytel episcopus confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus adquieui. ✠ Ego Byrhthelm episcopus non renui. ✠ Ego Ælfuuold episcopus consensi. ✠ Ego Aþulf episcopus conclusi. ✠ Æðelstan dux. ✠ Eadmund dux. ✠ Æðelstan dux. ✠ Ælfhere dux. ✠ Ælfsige dux. ✠ Æðelmund dux. ✠ Ælfsige minister. ✠ Ælfheach minister. ✠ Wlfric minister. ✠ Æðelgeard. ✠ Ælfuuold. ✠ Ælfric. ✠ Ælfsige. ✠ Ælfgar. ✠ Byrhtferð. ✠ Æðeluuold. ✠ Ælfsige. ✠ Ælfuuine. ✠ Wulfgar. ✠ Eadric ministri.

CCCCXLIV.

EÂDWIG, 956.

✠ Creator cęli ac tr̃ę ꝑ uerbũ sp̃ui sc̃o coęt̃nũ in principio . karismata ꝑ t̃epora legis naturę litterę ł gratię distribuit gubernando generi humano :· Sed ubi descendere dignatus ꝺs uerus et homo . amplexatus est iure hereditario septiform̃e sp̃m quo repleuit orb̃e t̃rarũ . unicuiq. diuidens katacapta singulorũ . ex quo p̃uenti ingenio fulgent . uiribus pollent . dominari iã audent uitiis suis . quippe ꝑuncti nomine xp̃i . ꝓindeq. nonnulli minime hesitant disꝑtiri caduca uilia deputantes cõparando mansura. Idcirco ego eadwig ꝺi largiente gratia rex anglorũ adornari cupio quẽq. deuotũ Huic etiã meo familiarissimo . ælfwine . uocitato .xv. mansas æt middeltune in hereditat̃e concedo penñe cũ omnibus ad se ꝑtinentibus possidendã et tradendã quandoq. cuicũq. uoluerit heredi. Acta est aut̃ haec solutio agri ab omni censu regali libera excepta expeditione pontis arcisq. constructione . anno . dcccclvi. ab incarnatione dñica . indic̃ .xiiii. primo uero anno imperii mei corã testib: idoneis

✠ þis sint þa landgemæra . ærest of cealcforda on ealdan lacing þanune on dyðmere . þanune on sceortan mor þanune on þone anlipan beorh þanune on hæselbroc þanune up to gynan bæte þoñ to þã stodfalde þanune to seofan þornũ þoñ to smalan wege 7 on lacing 7 syx cotsetlan.

✠ ego eadwig rex ꝺo fauente anglorũ hanc donation̄e tropheo sc̃ę ✠ crucis sigillo

✠ ego eadgar indoles clito annui	✠ æþelstan
✠ ego ælfsige ep̃s c̃sensi	✠ æþelsige
✠ ego wulfsige ep̃s c̃firmaui	✠ ælfhere
✠ ego oscytyl ep̃s faui	✠ æþelstan
✠ ego osulf ep̃s dictaui	✠ æþelmund
✠ ego daniel ep̃s subscripsi	✠ byrhtferð

✠ ælfgar m̃ t̃
✠ byrhtferð m̃ t̃
✠ æþelmær m̃ t̃
✠ ælfsige m̃ t̃
✠ ælfheah m̃ t̃
✠ æþelgeard m̃ t̃
✠ æþelwold m̃ t̃
✠ ælfred m̃ t̃
✠ ælfred m̃ t̃
✠ wulfric m̃ t̃
✠ ælfheah m̃ t̃
✠ æþelweard m̃ t̃

Hoc donũ amodo seruaturus glorificetur a xp̃o . destruens uero conatũ illũ ñ impleat sed p̃cipitatus corruat in barathri ꝓfundo.

CCCCXLV.

EÂDWIG, 956.

☧ In sc̃ę et indiuiduę trinitatis uocamine. Ego Eadwig . egregius angulsaxonum basileus cæterarumque plebiũ hinc inde habitantium crebro quidem coepi rimari quod ea quę uidentur temporalia ac caduca sunt et quę non uidentur æternaliter mansura. Idcirco cuidã meoꝝ optimatũ cui nomen insitum est . eadmundo .xvi. cassatos perenniter impendo penes illum locum quo assertione multorũ hominũ profertur ita . æt anningadune . dum uero uitale spiramen suum fouerit corp̃ animo iocunda nr̃a dapsili deditione perfruatur decurso scilicet suæ curriculo uitæ heredi cui uoluerit impendat in ꝑpetuũ karisma . cum campis . pascuis . pratis . siluis. Haec tellus a cuncto sit inmunis seruitu nisi pontis et arcis expeditionis iuuamine. Augens fruatur dño . minuens ipse zabulo.

Istis terminis circumgyrata assertur ante scilicet supradicta terra, etc. þis sint þa denstowa brochyrst ⁊ bęaddan syla ⁊ æt fyrnþan ⁊ hliþwic ⁊ strodwic.

Hæc carta scripta est . anno dominicę incarnationis dcccclvi. indictione .xiiii.

✠ Ego eadwig gr̃a đi totius brittannicę telluris rex meũ donũ proprio sigillo confirmaui.

✠ Ego eadgar eiusdem regis fr̃ cæleriter consensi.

✠ Ego oda dorouernensis æcclæ archip̃sul almę crucis ✠ signo roboraui.

✠ Ego ælfsinus uuintaniensis æcclæ diuin; speculator propriũ sigillũ impressi.

✠ Ego oscytel placabili mente consensi.

✠ Ego osulfus non renui.

✠ Ego byrhtelm adquieui.

✠ Ego aþulf conclusi.

✠ æþelstan dux.

✠ byrhtferð dux.

✠ æþelstan dux.

✠ æþelsige dux.

✠ ælfsige mis̃.

✠ wulfric mis̃.

✠ æþelgeard mis̃.

✠ ælfheah mis̃.

✠ ælfgar mis̃.

✠ byrhtferð mis̃.

✠ æþelwold mis̃.

✠ wulfgar mis̃.

✠ ælfwold mis̃.

✠ ælfsige mis̃.

CCCCXLVI.

EÂDWIG, 956.

✠ Xpisto Theo nos admonente ex fugitiuis et propriis istius saeculi possessionibus lucrum sempiternum adquirere ualeamus, illo dicente, Thesaurizate uobis thesaurum in coelo, et reliqua. Quam ob causam ego Eadwig, annuente omnipotentis dei clementia rex Anglorum, multarumque gentium circumquaque persistentium gubernator et rector, cuidam mihi fidelissimo ministro Byrnric nomine, deuotione eius sollertia eiusque placatus obsequio, dignatus sum inpertire sex mansas, in illo loco ubi iam dudum solicolae illius regionis nomen imposuerunt aet Langanforda; ut possideat et firmiter teneat usque ad ultimum cursum uitae suae, cum omnibus utensilibus quae deus coelorum in ipso telluris gramine creauit, tam in notis causis et ignotis, in modicis et in magnis, campis, pascuis, pratis, siluis, donans donabo libertatem. Et post se cuicumque uoluerit aeternaliter derelinquat,

ceu superius praenotaui. Maneat igitur meum hoc immobile donum aeterna libertate iocundum, sine expeditione et pontis arcisue instructione. Si quis uero non prohorrescat euertere machinans nostrum decretum, sciat se maledictionem dei semper possidere cum diabolo inferni profunditate. Istis terminibus, etc. Haec carta scripta est anno dominicae incarnationis DCCCC.LVI. indictione XIIII.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater consensi. ✠ Ego Odo archiepiscopus cum signo crucis roborani. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum agyae crucis impressi. ✠ Ego Byrhthelm episcopus consignaui. ✠ Ego Cenwald episcopus adquieui. ✠ Ego Oscytel episcopus corroboraui. ✠ Ego Osulf episcopus non rennui. ✠ Ego Byrhthelm episcopus scripsi. ✠ Ego Aðulf episcopus conclusi. ✠ Æðelstan dux. ✠ Eadmund dux. ✠ Æðelstan dux. ✠ Ælfhere dux. ✠ Æðelsige dux. ✠ Æðelwold dux. ✠ Ælfsige minister. ✠ Æðelgeard minister. ✠ Ælfheah minister. ✠ Eadric minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Ælfwig minister. ✠ Ælfwine minister. ✠ Ælfmaer minister.

CCCCXLVII.

EÂDWIG, 956.

✠ OMNIPOTENS coeli terraeque in principio creator karismatum pro temporibus tributor patriarchas et prophetas sensim tangentium.[1] At ubi Messias humaniter descendere dignatur, in quo pleniter requieuit septiformis spiritus, eodem spiritu repleuit orbem terrarum, unicuique inquam diuidit kata captum singulorum. Ex quo praeuenti ingenio fulgent, iuribus pollent, dominari iam audent, insuper uncti nomine

[1] Sic MS.

Christi, unde uocatis electi peregrini ad patriam anhelando festinant, ac sua largiri haud dubitant, caduca uilia deputantes comparando mansura. Quapropter ego Eadwig gratia dei rex Anglorum, LXXX. mansas ad monasterium quod a ruricolis uocatur Sceaftesburi, in haereditatem offero perhennem, pro Christi amore et uenerabilium sanctorum, quorum reliquiae ibidem uenerantur, cum omnibus ad se rite pertinentibus, pratis, siluis, pascuis. Facta est autem haec libertas telluris ab omni censu regali soluta, excepta expeditione, pontis arcisque constructione, anno DCCCCLVI. ab incarnatione dominica, indictione XIIII. primo uero anno imperii mei, coram testibus ydoneis. Quicumque amodo hoc priuilegii donum, aecclesiae dei sic attributum, conseruare uoluerit, aeternam recipiat mercedem inter choros angelorum: sin autem peruersus raptor et auarus infringere moliens, obstaculum patiatur diuinum a deo, ut non dimidiet dies suos et nequaquam uideat bona in terra uiuentium, nisi quamtotius emendet.

Ego Eadwig rex domino fauente hoc donum tropheo sanctae crucis sigillo ✠. Ego Oda archiepiscopus corroboraui ✠. Ego Eadgar indolis clito annui ✠. Ego Oscytel episcopus faui ✠. Ego Ælfsige episcopus ✠. Ego Wlsige episcopus ✠. Ego Osulf episcopus ✠. Ego Berhthelm episcopus ✠. Ego Daniel episcopus ✠. Ego Birhthelm ✠. Ego Æþelstan dux ✠. Ego Ælfsige dux ✠. Ego Ælfhere dux ✠. Ego Ælfgar ✠. Ego Byrhtferð dux ✠. Ego Æþelmær ✠. Ego Ælfsige ✠. Ego Ælfech ✠. Ego Ailwine ✠. Ego Wlfric minister ✠. Ego Æþelward minister ✠. Ego Ælfred minister ✠.

CCCCXLVIII.

EÂDWIG, Nov. 29th, 956.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Cunctis supernorum sacramenta donorum coelitus perscrutantibus notum est, quod non solum huius mundi status, antiqui hostis fraude atque molimine, deficiendo corrumpitur, uerum etiam in praesentis uitae prope consummato curriculo, humana prosperitas iniquorum hominum acri intentione et angore constringitur. Nunc ergo, dum nobis tempus est ueniae, festinemus laqueum totis nisibus deuitare mortis, dumque carnale possidemus patrimonium spiritale exerceatur mercimonium, quo inter angelicos choros mereamur adipisci gaudia sine fine mansura. Quapropter ego Eadwig rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo fideli nomine Beorhtnoð princeps, quinque mansas perpetualiter concedo in illo loco qui dicitur Tadmertun; quatenus habeat ac possideat quamdiu uitalis spiritus aluerit corpus; cum autem dissolutionis suae dies aduenerit, cuicumque uoluerit haeredi derelinquat, ceu supra diximus, in aeternam haereditatem. Sit autem praedicta donatio ab omni mundiali obstaculo libera cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis uero hominum hanc meam donationem cum stultitiae temeritate iactitando infringere certauerit, sit ipse grauibus per colla depressus catenis, inter flammiuomas tetrorum daemonum cateruas, nisi prius hic ad satisfactionem uenire maluerit. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCC.LVI. indictione XIIII. in palatio regis in Ceodre III. kalendas Decembris.

✠ Ego Eaduuig rex Anglorum praefatam dona-

tionem sub sigillo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roboraui. ✠ Ego Odo archiepiscopus Dorobernensis aecclesiae sigillo sanctae crucis subscripsi. ✠ Ego Byrhtelmus Lundoniensis aecclesiae episcopus testudinem sanctae crucis subscripsi et confirmaui. ✠ Ego Ælfsige episcopus confirmaui. ✠ Ego Cenwold episcopus consensi. ✠ Ego Oscytel episcopus confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus subscripsi. ✠ Ego Wulfsige episcopus inpressi. ✠ Ego Byrhtelmus episcopus. ✠ Ego Ælfwold episcopus corroboraui. ✠ Ego Aþulf episcopus consensi. ✠ Ego Danihel episcopus conclusi. ✠ Ælfhere dux. ✠ Eadmund dux. ✠ Æðelwold dux. ✠ Æðelmund dux. ✠ Æðelsige dux. ✠ Beorhtnoð dux. ✠ Ælfheh minister. ✠ Byrhtferð minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Wulfric minister. ✠ Æðelgerd minister. ✠ Ælfnoð minister. ✠ Eadric minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Ælfwold minister.

CCCCXLIX.

EÂDWIG, 956.

✠ Summo almae et indiuiduae Trinitatis fatimine! Egregius symphonista sanctae praedicationis hortator talem protulit sententiam, dicens: Omnia munda sunt et aperta coram domini oculis, et a luce prima usque ad conticinium uniuscuiusque actus prospicit. Ideo ego Eadwig totius Albionis insulae illustrissimus archons, cuidam meorum charorum propinquorum, qui per dei prouidentiam ad episcopalem gradum electus nec non praedestinatus foeliciter conscendit . . . . Byrhtelm v. mansas in aeternam stabilitatem concessi, apud locum ubi uulgari dicitur nomine aet Stowe; ut uita comite sicut optamus possideat . . . . post discessum uero sui componat aeternaliter quem desiderauerit haeredem sibi, cum omnibus

. . . . rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis: expeditionis, pontis et arcis non expers sit hoc donum, sed caeterarum rerum. Si quis uero tyrannica inflatus potestate infringere temptauerit huius nostri decreti chirographum, sciat se coram Christo et angelis eius in tremendo examine rationem redditurum nisi hoc prius emendare satagerit. Haec carta scripta est anno dominicae incarnationis DCCCC.LVI. indictione XIIII[a].

✠ Ego Eadwig rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater consensi. ✠ Ego Cenwald episcopus consignaui. ✠ Ego Oscytel episcopus confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus corroboraui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus adquieui. ✠ Ego Aþulf episcopus conclusi. ✠ Æþelstan dux. ✠ Eadmund dux. ✠ Æþelstan dux. ✠ Æþelsige dux. ✠ Ælfgar minister. ✠ Ælfwold minister. ✠ Æþelwold minister. ✠ Ælfric minister.

CCCCL.

EÂDWIG, 956.

ANNO herricę incarnationis DCCCCLVI. indictione .XIIII. Eadwig numine cœlesti gentis geuuisorũ orientaliũq: nec non occidentaliũ simul etiã aquilonaliũ Saxonũ archons cuidã meorũ principũ quẽ nonnulli uocitant noto uocamine . wulfric . VII. cassatos perpetualiter trado . illic ubi uulgariter dicitur . æt melebroce . quandiu hĩc corpus animatũ habere uidebitur nr̃i doni priuilegiũ sibi uendicet et postero denique suo quemcũque elegerit perenniter impertiat cũ campis . pascuis . pratis . siluis. Hæc tellus a cuncto sit immunis seruitu nisi pontis . et arcis . ac expeditionis iuuamine. Si quis autẽ infringere temptauerit quod absit . Sciat sẽ rationẽ redditurũ

corā đo et angelis eius . Nisi prius hīc digna satisfactione emendare satagerit. Istis terminis, etc.

✠ Ego eadwig rex anglorū indeclinabiliter concessi

✠ Ego eadgar eiusdem regis fr̄ consensi

✠ Ego oda archieps̄ cum signo sc̄ę crucis ✠ roboraui

✠ Ego ælfsinus presul sigillū agię crucis ✠ impressi.

✠ Ego oscytel ep̄s consignaui

✠ Ego osulf ep̄s adquieui

✠ Ego wulfsige ep̄s subscripsi

✠ Ego byrhthelm ep̄s conclusi

✠ Ego æþelstan dux

✠ Ego eadmund dux

✠ Ego byrhtferþ dux

✠ Ego ælfhere dux

✠ Ego ælfsige mis̄.

✠ Ego wulfric mis̄.

✠ Ego æþelgeard mis̄.

✠ Ego ælfheah mis̄.

✠ Ego ælfgar mis̄.

✠ Ego byrhtferþ mis̄.

✠ Ego ælfred mis̄.

CCCCLI.

EÂDWIG, 956.

✠ Cuncta quae cernuntur inter coelum et terram practice temporalia sunt, et quae non uidentur in coelestibus theorice catholica fide credenda sunt. Quapropter antiqui dudum decreuerunt, cum terrenis aeternalia et caducis coelestia collucrari. Ideoque illuc anhelando toto mentis conamine alacriter, Eadwi rex, nutu dei Angulsæxna et Northanhumbrorum imperator, paganorum gubernator, Breotonumque propugnator, gratanter, ut dictum est, deo cohortante,

Gratis accepistis, gratis date, dat, precibus et suasionibus Brihtnoði, regalis praesidis, monasterio Wigornensi quinque cassatos ad Fepsetnatune, cum omnibus ad eam . . . . pertinentibus, ut libere ac perpetualiter habeant, ab omnibus scilicet superuenientibus negotiis, praeter expeditionem et emendationem pontis et arcis. Praeterea .v. salsuginis fornaces ad eandem uillam in perpetuum iure haereditario subiacere, in nomine altithroni conditoris, praecipit ac permittit. Haec carismata caraxata sunt Cirnaceastre, anno dominicae incarnationis .DCCCC.L.VI. et primo anno regiae dignitatis Eadwi, quo sceptra rexit regalia. Constat etiam hic codicellus magna auctoritate catholicorum sic titulatus. Beatus agonista totius Brittanniae Eadwi en imperat obsecrando, et obsecrat imperando, per munus euangelicae auctoritatis, ut nullus fraudulenter hoc eius donum audeat uiolare, ne poenas luat mortis amarae. Sed unusquisque, qui animae suae amicus et custos uelit esse, huic donationi suae studeat augmentando et seruando prodesse, ut gaudiis ciuium coelestium ualeat interesse. Eadwi, regum praecellentissimus, hoc praerogatiuum cum triumphali uexillo, et Oda archiepiscopus, cum caeteris praesulibus aliisque obtimatibus, quorum uocabola subnotantur, consignat.

✠ Osketel summus pontifex. ✠ Ælfsic episcopus. ✠ Wlsic episcopus. ✠ Oswlf episcopus. ✠ Ast regulus. ✠ Eadgar regulus. ✠ Morgant regulus. ✠ Eadmund dux. ✠ Æðelmund dux. ✠ Ælfhere dux. ✠ Ælfwald didasculus. ✠ Dunstan dogmatista. ✠ Kenwald monachus. ✠ Brihtferð minister. ✠ Urm minister. ✠ Gunner minister.

CCCCLII.

EÂDWIG, 956.

✠ Anno uero dominicae incarnationis DCCCCLVI. indictione XV. Ego Eadwig omnicreantis disponente clementia, Angligenarum omniumque gentium undique secus habitantium rex, diuino ductus amore, ab eodem deo et domino nostro populis et tribubus praeordinatus in regem, anno imperii mei primo, non immemor fui quomodo et quam mirabiliter omnia supernus rector firmae rationis serie gubernat atque custodit. Idcirco ad monasterium sancti Petri, quod situm est in Bathonia, ubi thermae amoenae calidis e fontibus deriuantur, XXX. mansas in haereditate tribuo perhenne, ex quibus meo uidelicet sacerdote Wulfgaro qui praeest supradicto monasterio, pro eius fideli obsequio et deuotione, tres tantum cassatos perpetuum impertio, illo in loco qui a ruriginis praenominatur æt Dyddenhame; quatinus eiusdem monasterii cohors indesinenter cum iocunditate, quamdiu christianitas in hac Albionis insula uiguerit, meam regalem donationem feliciter possideat, cum omnibus quae ad eundem locum iure pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, capturis piscium. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si qui denique, mihi non optanti, hanc cartam cupiditatis liuore depressi, moliri satagerint, agminibus tetrae caliginis lapsi uocem audiant, examinationis die, arbitri sibi dicentis, Discedite a me maledicti in ignem aeternum, ubi cum daemonibus ferreis sartaginibus, crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia.

Ego Eadwig rex Anglorum indeclinabiliter concessi ✠. Ego Eadgar eiusdem regis frater celeriter con-

sensi ✠. Ego Oda archiepiscopus cum signo sanctae crucis impressi ✠. Ego Ælfsinus praesul sigillum agyae crucis impressi ✠. Ego Byrhtelm episcopus confirmaui ✠. Ego Cenwald episcopus adquieui ✠. Ego Oscytel episcopus non renui ✠. Ego Osulf episcopus consignaui ✠. Ego Byrhtelm episcopus corroboraui ✠. Ego Wulfsige episcopus consensi ✠. Ego Ælfwold episcopus conclusi ✠. Ego Daniel episcopus subscripsi ✠. Æðelstan dux ✠. Eadmund dux ✠. Ælfhere dux ✠. Æþelsige dux ✠. Æþelwold dux ✠. Byrhtnoð dux ✠. Ælfheah minister ✠. Ælfsige minister ✠. Ælfgar minister ✠. Byrhtferð minister ✠. Ælfred minister ✠. Æþelgeard minister ✠. Ælfwine minister ✠. Ælfric minister ✠. Ælfsige minister ✠. Eadric minister ✠. Byrnric minister ✠. Wulfgar minister ✠. Wulfric minister ✠. Ælfwig minister ✠.

CCCCLIII.

EÂDWIG, 956.

✠ Xpo tripudiante sagaci prouidendo intuitu casus lapsusq; nat̃æ humanæ . de qua eclesiastes uanitas inquit uanitatum et om̃ia uanitas incessanter referre debitrices gratias oportet ei scilicet cuius bonitate dũ non essemus conditi sumus . dum pereclitam̃ beneficiis refocillamur dũ deniq; omnino æt̃na pditi nece ipsius unigeniti liuore nos esse credimus redintegratos ad uitã et eandem mercando mutuari conceditur æt̃na caducis . ueritate dicente . Thesaurizate uobis thesauros in cælo et cæt̃a. Qua de re ego eadwig rex et primicerius totius albionis đo opitulante cuidam ministro nomine brihtric .v. cassatos in loco qui dicitur tademærtun in hereditatẽ ppetuã concedo cum om̃ib; ad sẽ ptinentib; ad possidendũ atq; tradendũ cui sibi placuerit. Solutum etiã hoc idẽ rus pmaneat omni

iugo regali pret̃ expeditionem pontis arcisq; constructionẽ. Si quis uero huic donationi contrauenire nitatur poenas sentiat auerni ibi erit fletus et stridor dentium; Ðis syndon ðа landgemæro, etc.

Acta est autem hæc donatio anno ab incarnatione dñica .DCCCC.LVI. Indict. XIIII. regni autem mei primo anno;

✠ Ego eadwig rex anglorum hoc donum cum triumpho sc̃e crucis impressi

✠ Ego eadgar frater eiusdẽ regis confirmaui

✠ Ego oda archieps̃ consignaui

✠ Ego ælfsige eps̃ consensi	✠ æðelstan dux
✠ Ego osulf eps̃ corroboraui	✠ æðelsige dux
✠ Ego brihtelm eps̃ faui	✠ ælfhere dux
✠ Ego wulfsige eps̃ dictaui	✠ eadmund dux
✠ Ego daniel eps̃ subscripsi	✠ æðelwold dux
	✠ æðelmund dux
	✠ ælfgar m̃ t̃
	✠ byrhtferð m̃ t̃
	✠ ælfheah m̃ t̃
	✠ æðelgeard m̃ t̃
	✠ ælfryd m̃ t̃
	✠ æðylmær m̃ t̃

CCCCLIV.

EÂDWIG, 956.

✠ In nomine sanctae et indiuiduae Trinitatis, cui omne genu flectitur, coelestium, terrestrium, et infernorum! Ego Eadwig [rex] totius Albionis insulae, primo anno imperii mei, qui est annus sacrosanctae incarnationis domini nostri Ihesu Christi DCCCCLVI. indictione .XIIII. cuidam meorum optimatum, uocamine Ælfredo, pro sua humilitate et fideli oboedientia, aliquam terrae partem duobus in locis concedo, id est .v. mansas ubi uulgariter dicitur aet Dydylingtune, et

unam mansam ubi uocitatur, aet Uddingc; quatenus firmiter in domino possideat tramite uitae suae, cum omnibus quae sibi pertinere asseruntur, tam campis, pratis, siluis, quam pascuis uberrimis. Et sit sibi in sempiternam haereditatem possidendi et habendi, et post obitum suum, donandi et derelinquendi cuicumque haeredi uoluerit. Sit uero haec terra ab omni saeculari negotio libera, excepta expeditione, et pontis ac arcis constructione. Si quis uero tyrannica inflatus potestate, infringere temptauerit huius nostri decreti cyrographum, sciat se coram Christo et angelis eius in tremendo examine rationem redditurum, nisi hic prius emendare satagerit. Istis terminis, etc. Consentientibus et confirmantibus episcopis et proceribus quorum nomina infra adscripta sunt, haec cartula scripta est.

✠ Ego Eadwig gratia dei totius Brittanicae telluris rex, meum donum proprio sigillo confirmaui. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater celeriter consensi. ✠ Ego Odo Dorouernensis aecclesiae archipraesul almae crucis signo roboraui. ✠ Ego Ælfsinus Wintaniensis aecclesiae diuinus proprium sigillum impressi. ✠ Ego Oscytel placabili mente consensi. ✠ Ego Osulfus non renui. ✠ Ego Byrhtelm adquieui. ✠ Ego Aðulf conclusi. ✠ Æðelstan dux. ✠ Eadmund dux. ✠ Æðelstan dux. ✠ Æðelsige dux. ✠ Ælfsie miles. ✠ Wulfric miles. ✠ Æðelgeard miles. ✠ Ælfhere miles. ✠ Ælfheah miles. ✠ Ælfric miles. ✠ Ælfgar miles. ✠ Byrhtferð miles. ✠ Ælfsige miles. ✠ Æðelwold miles. ✠ Wulfgar miles. ✠ Cynesige miles.

CCCCLV.

* EADRED, 956.

✠ Anno ab incarnatione domini DCCCCLVI. Ego Eadred, diuina gratia fauente rex et primicerius totius Albionis, Brihtrico ministro meo, ob eius amabile et fidele obsequiolum, ruris particulam sub aestimatione V. caractorum, ab omni saeculari seruitio, diuino iure in suo statu perdurante, praeter arcem, pontem, expeditionem liberam, libenter ad modum concessi in loco qui dicitur Hengstesrig; eo tenore huius munificentiae donum perstringens, ut post obitum suum imperpetuum ius cuicunque uoluerit haeredi derelinquat. Quod si quisque, quod non optamus, huiusmodi donationis cartam infringere temptauerit, nisi prius in hoc saeculo digne castigetur, in futuro perhenni cruciatu praematur. Et his limitibus haec telluris particula circumgirari uidetur, etc. Huius doni constipulatorum nomina inferius notata uidentur.

Ego Oda archiepiscopus consensi et subscripsi ✠. Ego Wlstan archiepiscopus consensi et subscripsi ✠. Ego Ælfsige episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Osulf episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Wlfsige episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Ælfwold episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Brichtelm episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Kenward episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Cinsige episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Wlfhelm episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Leofwine episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Eadwig cliton consensi et subscripsi ✠. Ego Eadgar cliton ✠. Ego Æðelstan dux ✠. Ego Æðelstan dux ✠. Ego Eadmund dux ✠. Ego Birhtferð dux ✠. Ego Æþelsige dux ✠. Ego Ælfsige minister ✠. Ego Ælfech minister ✠.

CCCCLVI.

EÂDWIG, 956.

✠ SAPIENTIAM dei propter culpam protoplasti carnem nostram induere haud dubium est. Verbo igitur incarnato terra diu despecta uisitur ab angelis, discordia extinguitur, pax intromittitur, ac sic cyrographo diaboli exinanito, gratia pro gratia regnat in mundo. Cuius etiam dono, ego Eadwig, rex Anglorum gratulabundus insisto, ac post caritatem quam late infudit in cordibus nostris misericordia dei, ditari dispono meos quoque fideles: huic quoque meo fideli Wistano nomine, IIII. mansas concedo in haereditatem perpetualiter possidendam, tradendamque cuicumque uoluerit haeredi, cum omnibus ad se pertinentibus, pratis, pascuis, primo anno regni mei, incarnatione dominica DCCCCLVI. indictione XIIII. Ðis syndon þa land gemaere, etc.

✠ Ego Eadwig rex hoc donum signaculo crucis impressi. ✠ Ego Odo archiepiscopus corroboraui. ✠ Ego Ælfsige episcopus adfui. ✠ Ego Osulf episcopus annui. ✠ Ego Wulfsige episcopus subueni. ✠ Ego Brihtelm episcopus conspiraui. ✠ Ego Ælfwold episcopus adnotaui. ✠ Ego Daniel episcopus subscripsi. ✠ Æðelstan dux. ✠ Æðelsige dux. ✠ Eadmund dux. ✠ Ælfhere dux. ✠ Æðelmund dux. ✠ Byrhtferð dux. ✠ Ælfheah minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Æðelmær minister. ✠ Æðelgerd minister. ✠ Ælfred minister. ✠ Ælfwine minister.

Quisquis igitur hoc nostrum decretum amplificando munierit, talionem recipiat beatitatis; sin autem, quod absit, frangere quis temptauerit, luens poenas arguatur rapinae et cupidinis.

CCCCLVII.

EÂDWIG, 956.

✠ In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti! Cum ob recordationem aeui labentis memorandi litterae inuentae dinoscuntur, uisum est regibus sua dona, praecipue praedia tyronibus accommodata, grammate praenotari, ut postgenitis luceat dignitas merita singulorum. Quapropter ego Eadwig rex Anglorum cuidam fideli feminae nomine Ælfswyðæ decem mansas ubi dicitur aet Corsantune, in ius haereditarium concedo, cum omnibus ad se pertinentibus, ad possidendum et ad dandum, perhenniter solutum omni iugo regali, praeter expeditionem, pontis et arcis munimen. Etenim liquet nemini licere amouere hoc donum nisi anathema fieri pro minimo ducat. Peractum est hoc anno dominicae incarnationis DCCCC.LVI. imperii uero mei primo anno, etc.

Ego Eadwig rex Albionis hoc donum per triumphum sanctae ✠ impressi. Ego Eadgar indoles clito consensi ✠. Ego Oda archiepiscopus corroboraui ✠. Ego Ælfsige episcopus confirmaui ✠. Ego Oscytel episcopus adquieui ✠. Ego Osulf episcopus dictaui ✠. Ego Byrhtelm episcopus annui ✠. Ego Daniel episcopus subscripsi ✠. Ælfgar dux ✠. Ælfhere dux ✠. Eadmund dux ✠. Æþelwold dux ✠. Æþelstan dux ✠. Æþelstan dux ✠. Æþelmund dux ✠. Æþelmær minister ✠. Ælfric minister ✠. Ælfwine minister ✠. Byrhtferð minister ✠. Ælfred minister ✠. Wulfgar minister ✠. Æþelgeard minister ✠.

CCCCLVIII.

EÂDWIG, 956.

✠ O ineffabilis gratia quae carnem sumere dignata es, ut protoplasto peccante genus saluares humanum, cyrographum namque deletum antiqui hostis eadem gratia deuincente, olifera liberi arbitrii potestas deo gratias redit homini iam sanguine suo redempto. Ex quo, iniuriis cessantibus, sua largiri yncolae discant, comparando regna polorum. Iccirco ego Eadwig deo propitio rex Anglorum, condonare dispono unumquemque fidelem causa gratulandi quae mihi dedit trinitas simpx,[1] huic quoque meo dilecto fideli, famosissimo uenatori nomine Wulfrico, mansam et dimidiam quod at Seale dicitur, et unam at Dunnynghefd nuncupatam, in haereditatem concedo perhennem, cum omnibus ad se pertinentibus, possidendam, tradendamque quandoque cuilibet haeredi. Anno autem DCCCC^{mo}. LVI^{to} ab incarnatione dominica, indictione autem XIIII^{ma}, anno uero primo imperii mei, facta est haec agelli libertas, ab omni censu regali soluta, excepta expeditione, pontis arcisque constructione, testibus ydoneis adstipulantibus.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum deo largiente hanc meam donationem cum trophaeo sanctae crucis corroborando concessi. ✠ Ego Oda archiepiscopus consensi. ✠ Ego Eadgar indolis clito confirmaui. ✠ Ego Ælfsige episcopus adquieui. ✠ Ego Osuulf episcopus annui. ✠ Ego Oscytel episcopus dictaui. ✠ Ego Daniel episcopus subscripsi.

Quicumque amodo hoc donum muniendo seruauerit, amplitudinem dierum adipisci mereatur paradysi gaudium: infringere uero moliens, nisi emendando desinat, poenas luat infernorum. Amen.

[1] Sic MS.

CCCCLIX.

* EÂDWIG, 956.

.... Athaclismi tempestate sedata, superstiteque Noae prosapia elentosinum restaurante Amno rege[1] Babyloniae per arma pestifera tyrannidem cepisse, satis declarant historiographi; exin aureo tempore finito, necnon et aeneo ferrei sequaces modo ui praeeuntes, modo mechanica arte caeteros fallentes, et persaepe utroque omnem subigerunt censum reddere uulgus, usque ad calcem, ac sic fortuna ludente mancipari immobilis partitur terra subditis habenis in septrigero uoluntatis arbitrio. At nunc ueritas ipse de terra resurgens humanae inuentionis lege contraire extemplo parui pendit: unde apostolus inquit, Cui honorem, honorem; cui uectigal, uectigal: et Ueritas ipsa, Reddite quae sunt Caesaris Caesari, et quae sunt dei deo. Hoc itaque praelibato, ego Eadwig basileon totius Albionis, hanc particulam terrae mihi deo donante sortitam, in haereditario iure singulis impartiri haud pigeo, ut eo fidelior quisque existat quo liberior .... censi apparet. Hinc ergo mihi fidelissimo Brithelmo episcopo, et fratribus Cicestriae morantibus, LX. mansas diuersorum locorum, quorum nomina et numerum infra monstrabit terminus ille, in diocesim perpetuam pro salute animae meae incunctanter offero, ydoneis diuersi ordinibus astipulantibus uiris, libentissime concedo, cum omnibus ad se pertinentibus pratis, pascuis, siluis, solutos iure regali lege priuilegiorum. Interdiximus ergo neminem ausum ire hoc factum subuertere, anno incarnationis dominicæ DCCCCLVI. imperii autem mei primo, nisi anathema deo et omnibus sanctis fieri minime ducat.

Ego Eadwig, rex gentium Albionis hoc donum ymo ...... tripudialis crucis uexillo spontanee im-

[1] Sic MS.

pressi ✠. Ego Eadgar indoles clito consensi ✠. Ego Odo archiepiscopus corroboraui ✠. Ego Oscitel episcopus confirmaui ✠. Ego Ælfheg episcopus adquieui ✠. Ego . . . . . episcopus faui ✠. Ego Brithelm episcopus dictaui ✠. Ego Daniel episcopus subscripsi ✠. Ælfgar dux ✠. Æðelstan dux ✠. Ealhere dux ✠. Eadmund dux ✠, etc.

CCCCLX.

* EÂDWIG, 956.

✠ Altus positor omnium ex nihilo rerum ante omne tempus angelos condidit, et informem materiam quam Adam prothoplastus in Eden primo formatus apparuit. Sed culpa inibi nacta, extimplo pulsus, in hac erumpnosa terra mortem minatam tulit: quae adhuc in suis posteris cum labore et dolore usque ad calcem uitae, proh dolor, ineuitabilis haeret. Et quod peius, eadem quoque quasi per debitum ad operandum ex tunc naturaliter nequam omnes iure constrinxerunt. At ubi uenit plenitudo temporis, cum nec leuita nec sacerdos subuenire sufficerent, Samaritanus tandem semiuiui, id est generis humani, sua gratia dignatus est misereri. Nam Leuiatan saltem adhuc Jordanen expectans omnes tunc ore aperto uorabat. Hoc igitur soli sapientiae dediti et maxime religiosissimi uiri sumopere intelligentes, amoena paradisi perdita gemunt, suspiria trahunt, ululant, plangunt turpe miserumque uiuere suum; et quemadmodum ceruus desiderat ad fontes aquarum, ita ambiunt corpore solui, sua largiri festinant, inuisibilia immo certa comparando; at contra stolidi, stulti aliena ambiunt, in inueniendo mille artes exercent, mentiuntur, periurant, rapiunt, furantur. Quapropter ego Eadwig largiflua summi tonantis rex Anglorum et totius Britanniae prouinciarum prouidentia, templa diuina redintegrare

dispono; monasterio siquidem Maldumesburg nomine, in honore Aldelmi paternique aliorum sanctorum quorum reliquiae ibidem uenerantur, centum mansas in Brokeneberegge in haereditatem concedo perhennem. Primo uidelicet anno regni mei .D.CCCC. uero .LVI. ab incarnatione dominica . indictione . XIIII. optimatibus nostris adstipulantibus.

✠ Ego Eadwig nutu dei omnipotentis rex totius Britanniae hoc donum adfirmo cum titulo sanctae crucis. ✠ Ego Oda archiepiscopus corroborando consigno. ✠ Ego Eadgar indoles annuo. Ego Ælfsige episcopus adquiesco. ✠ Ego Osulf episcopus orno. ✠ Ego Wlfsige episcopus adquiesco. ✠ Ego Kenwold episcopus noto. ✠ Ego Oscytel episcopus testor. ✠ Ego Kinsige episcopus faueo. ✠ Ego Alwlf[1] episcopus consentio. ✠ Ego Daniel episcopus subscribo. ✠ Æðelstan dux. ✠ Æþelsige dux. ✠ Eadmund dux. ✠ Æðelstan dux. ✠ Ælfhelm minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Æþelgerd minister. ✠ Ælfgiue[1] minister.

Quisquis amodo hoc nostrum decretum conseruare immo augere sponte desiderauerit, multiplicentur dies illius, et post obitum transire mereatur ad regna polorum. Sin autem, quod absit, et deum et semetipsum obliuiscendo, aliquis mutare uoluerit, dies eius non dimidiauerit, et gloriam dei cum choris angelorum nequaquam uideat in terra uiuentium, sed suum auctorem diabolum sequatur in infernum, ibi est fletus et stridor dentium.

CCCCLXI.

EÂDWIG, 956?

✠ Cum Aecclesiastes noster non solum parabolis uerum etiam euidenti et perspicua ratione omnia mun-

[1] Sic MS.

dialia friuola esse satis ostenderit, et mentis perturbationem, cur anhelando nititur cupido humani moliminis possidere ea quae uelut umbra transeunt nequaquam reuersura? Sed eo festinatius proficisci adgrediamur, quo finem mundi iam credimus appropinquasse; unde Ueritas, Ambulate dum lucem habetis: et apostolus, Quae sursum sunt quaerite, non quae super terram. Quocirca ego Eadwig, basileus Albionis monarchus, uiris aecclesiasticis prae caeteris operam impendere curabo; quatinus meritis et precibus sanctorum eorum numero merear coniungi in coelis. Unde et mansas .v. aet Ælfestune et alias .v. mansas aet Æsctune, quas patruelis meus Æþelstan rex obtulerat aecclesiae beati Petri apostolorum principis, quae sita est Bathonis ciuitate, iam nuper tyrannide abstractas, reddere procurat imperialis nostra potestas, et in diocesim perpetuam eidem praefatae aecclesiae denuo innotat et nostra condonatio; quo minus posteritas uiolare audeat hoc donum deo et apostolo oblatum, omni regali sarcina solutum, salua expeditione, pontis arcisue munitione. Quicumque amodo hoc diripere uel in aliquo sollicitare temptauerit, anathema sit iudice Christo.

CCCCLXII.

EÂDWIG, 956?

✠ In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen! Aetheriarum praesentiumque productor ex nihilo rerum, ante omne tempus, condidit deus angelicam uidelicet creaturam et informem materiam, qua ignis, aqua, terra, aer, prima elementa astiterunt; ex quibus omnia quae uidentur esse sumpserunt, insuper genus humanum. Sed dum uariatis ordinibus, sicut modo apparet in posteris, alii principes alii subditi concrescentes maiores minores condonauerunt. Ego

igitur Eadwig rex totius Albionis x. mansas, quod Cnugel uocitatur, meo fideli uassallo, nomine Wiferð, in haereditatem perpetuam libenter concedo. Et cuicumque uoluerit dare post obitum, liberalem habeat potestatem. Ðis sint þa lond gemaero, etc.

✠ Ego Eadwig rex totius Albionis hoc donum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Oda archiepiscopus impressi. ✠ Ego Ælfsige episcopus consensi. ✠ Ego Wulfsige episcopus adquieui. ✠ Ego Osulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Daniel episcopus, rege iubente, conscripsi. ✠ Ego Eadgar clito roboraui. ✠ Ego Æðelstan dux testis. ✠ Ego Æðelsige dux testis. ✠ Ego Eadmund dux testis. ✠ Ego Ælfsige minister testis.

Quisquis igitur hoc donum conseruare uoluerit, custodiat deus illum hic et in futuro. Si quis uero, quod absit, uiolare temptauerit, dies eius non dimidiauerit, et poenam sentiat sempiternam. Amen.

CCCCLXIII.

EÂDWIG, 957.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Omnibus namque sapientibus notum ac manifestum constat, quod dicta futura uel facta, pro multiplici aerumpnarum perturbatione et cogitationum uagatione, frequenter ex memoria recedunt, nisi litterarum apicibus et custodiae cautela reseruentur, et ad memoriam reuocentur. Iccirco ego Eadwig rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, coenobitis consistentibus atque deo seruientibus in monasterio sancti Petri apostolorum principis, quod in Bathonia mira fabrica constructum cognoscitur, x. mansas pro salute atque remedio animae meae, perpetualiter concedo, cum consensu meorum heroicorum et petitione mei uenerandi

sacerdotis Wulfgari, in loco ubi antiquorum relatu nominatur æt Forda; ut sit praedicta donatio immunis ab omni fiscali tributo et uectigali regali, excepto communi labore expeditionis, pontis arcisque munimine, cum omnibus quae sibi rite pertinent, tam in campis, pratis, pascuis, nemorumque densitate, quam in magnis et in minimis. Si quis uero hoc nostrum karisma aliqua machinatione infringere conatus fuerit, ueniam non hic mereatur, nec in futuro regni coelestis clauigerum propitium habeat, nisi prius hic ad satisfactionem uenire maluerit. Haec carta scripta est anno dominicae incarnationis DCCCC.LVII°. indictione XV.

Ego Eadwig rex Anglorum indeclinabiliter concessi ✠. Ego Eadgar eiusdem regis frater celeriter consensi ✠. Ego Odo archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui ✠. Ego Ælfsinus praesul sigillum agyae crucis impressi ✠. Ego Byrhthelm episcopus confirmaui ✠. Ego Cenwald episcopus acquieui ✠. Ego Oscytel episcopus consignaui ✠. Ego Osulf episcopus corroboraui ✠. Ego Ælfwold episcopus consensi ✠. Ego Aþulf episcopus subscripsi ✠. Ego Daniel episcopus conclusi ✠. Æðelstan dux ✠. Eadmund dux ✠. Æþelsige dux ✠. Byrhtnoð dux ✠. Ælfhere dux ✠. Æþelwold dux ✠. Ælfsige minister ✠. Æþelgeard minister ✠. Ælfric minister ✠. Ælfwig minister ✠. Ælfheah minister ✠. Ælfwine minister ✠. Ælfred minister ✠. Ælfsige minister ✠. Wulfgar minister ✠. Ælfgar minister ✠. Byrhtferð minister ✠. Æðelmær minister ✠. Wulfric minister ✠. Wulfstan minister ✠. Eadric minister ✠. Byrnric minister ✠.

CCCCLXIV.

* BRIHTHELM, 957.

✠ In nomine domini Ihesu Christi, cosmi saluatoris! Anno [secundo] imperii Eadwiges totius Albionis insulae imperantis, ego Brihthelmus, dispensatione diuina episcopus, humanae conditionis non immemor, quam breuis est uita hominis super terram, totum mei in futurum extendere desidero, et ad superna egregie festino, ubi nostra abscondita est uita in Christo, in deo; atque ut amplior mihi haereditas in terra uiuentium reddatur, tota mentis auiditate crebro scrutatus sum, qualiter terram quae fraudulenter, per quendam Ælfsinum nomine, contra decreta sanctorum patrum Niceni consilii, ab aecclesia adempta fuerat, ubi Geuuisorum, id est Australium Saxonum praesul, episcopali cathedra sublimari uidebatur; id est XLII. tributarios in illis locis qui uocantur Selesey, Wystrynges, Icchenor, Bridham, Egesawyda, Brimfaston, Sidelesham, cum aliis uillis cohaerentibus, et cum omnibus ad se pertinentibus; necnon et terrae illius quae appellatur Aldyngborne, Ludesey, VII. cassatos; et in Geinstedesgate sex; in Amberle et in Hoghton VIII.; et in Waltham quatuor; et in Mondeham IX.; id est XXXII. tributariorum, pristino cui pertinebat episcopatui restituere uoluissem. Unde igitur rimabar, quibus uel qualibus carismatibus supradictum regem Eadwig mihi placare potuissem, ut in ea possessione terra restauretur praefato monasterio; cessit animo, quod centum mancusas obrizi auri in eius deuotionis obsequium, attulissem; quod mox factum est. Accepto igitur praescripti auri pondere, hanc restaurationis cartam scribere iussit, et consentientibus episcopis, ducibus, omnibusque nostratis gentis optimatibus, placido rex uultu, denique me allocutus est; ita dicens, Habeto foeliciter et possideto quamdiu uitalis flatus

tuum aluerit corpus. Cum autem dissolutionis tuae dies aduenerit, nullus eligatur haeres, sed ad eundem, ubi episcopalis Saxonum Australium habita sedes perpetuatur, redeat locum; ita ut ex hoc inconuulso iure ipsius et Selesey praesulis usibus praefata terra mancipetur, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, capturis piscium. Maneat uero haec possessio immunis ab omnibus secularibus negotiis, exceptis tribus, expeditionum, cura pontium, arcisue comparatione. Siquis uero hoc carisma nostrum aliqua machinatione infringere conatus fuerit, ueniam non hic mereatur, nec in futuro clauigerum regni coelestis propitium habeat, nisi prius hic ad satisfactionem emendare maluerit. Haec scripta est carta anno dominicae incarnationis DCCCCLVII. indictione XV.

Ego Eadwius rex Anglorum indeclinate concessi ✠. Ego Eadgar eiusdem regis frater, celeriter consensi ✠. Æðelstan dux ✠. Eadwine dux ✠. Æðelwold dux ✠. Ælfing[1] praesul sigillum agiae crucis impressi ✠. Ego Brihthelmus episcopus confirmaui ✠, etc.

CCCCLXV.

EÁDWIG, May 9th, 957.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Diuina gratia largiente et originali prosapia antecessorum meorum .... Eadwig rex totius Britanniae, fidelissimo meo archiepiscopo meoque patrono, toto mentis affectu, cum consensu meorum optimatum, XL. mansas perpetualiter concedo Odoni, ubi ab antiquis ruricolis uocatum est æt Helig, quatinus possideat et cuicumque uoluerit haeredi derelinquat in aeternam possessionem. Sit uero hoc rus praedictum absolutum ab omni mundiali

[1] Sic MS.

obstaculo, exceptis his tribus, quae omnibus communia sint, id est, expeditionis et arcis, pontisue constructione. Haec donatio facta est anno dominicae incarnationis DCCCCLVII. indictione XV. regni mei secundo, in uilla quae dicitur Eðandun .VII. idus Maii, coram idoneis testibus quorum nomina infra collecta sunt. Siquis augere uoluerit, tribuat illi deus in hoc saeculo uitam longaeuam, et in futuro sempiternam. Sin autem minuere satagerit nostram liberam largitionem, sit socius eorum quibus dicit aequissimus libripens in die iudicii, Ite maledicti in ignem aeternum qui praeparatus est diabolo et angelis eius, si non hic prius emendare maluerit.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum cum consensu doctorum meorum cum signo sanctae ✠ crucis roboraui. ✠ Ego Eadgar eiusdem regis frater consensi celeriter. ✠ Ego Oda archiepiscopus Dorouernensis aecclesiae Christi possedi et subscripsi. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum agiae crucis ✠ impressi. ✠ Ego Byrhtelm episcopus confirmaui. ✠ Ego Cenwald episcopus consignaui. ✠ Ego Oscytel episcopus corroboraui. ✠ Ego Osulf episcopus adquieui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus non renui. ✠ Ego Ælfwold episcopus. ✠ Ego Wulfsige episcopus. ✠ Ego Aðulf episcopus. ✠ Ego Cynesige episcopus. ✠ Ego Daniel episcopus. ✠ Æðelstan dux. ✠ Eadmund dux. ✠ Ælfhere dux. ✠ Æðelsige dux. ✠ Æðelwold dux. ✠ Byrhtnoð dux. ✠ Ælfheah minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Ælfred minister. ✠ Æðelgeard minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Æðelferð minister. ✠ Ælfwine minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Ælfgar minister. ✠ Byrhtferð minister. ✠ Wulfgar minister. ✠ Wulfstan minister. ✠ Ælfweard minister. ✠ Wynsige minister. ✠ Wulfric minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Eadric minister. ✠ Ælfwold minister.

CCCCLXVI.

COENWALD, 957.

✠ Gratia dei suffragante, Koenwald, praesul Huicciorum, confert, cum consensu fraterno ciuitatis uictoriae, Behstano eiusdem monasterii presbitero, tribus in locis, et tribus post se haeredibus, ad Tapanhalan, cum hoc augmento pratorum ac segetum, unius quoque cassatis ad Grimanhylle, usurpando siluis, pratis, ac pascuis, praeter urbis pontisque constructione ac regali gymnasio, obseruans, per clauem apostolicae auctoritatis Petri, ut haeredes fideliter agant, sin alias uindicet deus. Haec cartula charaxata est anno dominicæ incarnationis .dcccc.l.vii. et eiusdem pontificis anno .xxviiii. Ecce testes conscribentes, presbiteri, et leuitae, et clerici, cum caeteris, grates dabant dignissime.

✠ Koenwald.
✠ Wulfnoð.
✠ Oswulf.
✠ Cyneðegn clericus.
✠ Behstan.
✠ Ælfred.
✠ Ælfric.
✠ Wulfric.
✠ Wulfric.
✠ Wulfhun.
✠ Ælfstan.
✠ Æðelstan.
✠ Eadstan.
✠ Cynesige.

Thesaurizate uobis thesauros in coelo, ubi est thesaurus tuus ibi erit et cor tuum, dixit deus; pax in coelo, pax in terra, pax in plebe christiano, hodie, cras et cotidie, alpha et o. Amen.

CCCCLXVII.

EÁDWIG, 957.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Coelestis patriae hierarchus diuersis gradibus suae largitatis largifluam donationem late distribuit, regibus, epi-

scopis, principibus, abbatibus, praepositis; quatenus unusquisque in suo ordine pro terreno lucro sibi commisso talento, in die examinationis duplicatum negotium, nulla obtinente segnitia, repraesentet. Nam ego Eadwig rex Anglorum in mei praecordii penetralibus uolutans, quod mercedem aeternae beatitudinis recepturus sim si cunctis uelle dei subiicientibus fauere non recusabo, ueritas mellita suae orationis oracula protulit dicens, Date et dabitur uobis. Qua propter cuidam episcopo, uocitato nomine Osulfo, cum mentis alacritate, aeternaliter XX. mansas corroboro in illo loco ubi plebili narratione dicitur æt Stantune; eatenus ut talis donatio sit fixa, et immobilis permaneat, quamdiu religio aecclesiasticae sanctionis obtinetur, et posteritatis suae successori cuicumque uoluerit ceu supradiximus derelinquat in aeternam possessionem. Sit autem praedictum rus perpetuali libertate stabilitum, et ab omni mundiali regalique coactione immune, cum omnibus quae antiquitus antecessorum mortalium relatu ad eundem locum pertinere audiuimus; id est, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis autem, quod non optamus, hanc nostram donationem infringere uel mutare satagerit, horribiles inferni fusci ualuas sentiat, atque terribiles daemonum cohortes suis obtutibus indesinenter aspiciat, nisi prius digna deo poenitentia ueniam legali satisfactione emendare maluerit. Istis terminibus ambitur praedicta tellus, etc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCCLVII. indictione XV.

✠ Ego Eadwig rex Anglorum praefatam donationem indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Odo archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum agyae crucis impressi. ✠ Ego Byrhthelm episcopus subscripsi. ✠ Ego Wulfsige episcopus consignaui. ✠ Ego Byrhthelm epi-

scopus corroboraui. ✠ Ego Ælfwold episcopus adquieui. ✠ Ego Daniel episcopus conclusi. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelsige dux. ✠ Ælfheah miles. ✠ Æðelgeard miles. ✠ Ælfric miles. ✠ Ælfgar miles. ✠ Byrhtferð miles. ✠ Ælfsige miles. ✠ Ælfwine miles. ✠ Ælfred miles.

CCCCLXVIII.

EÂDWIG, 957.

✠ Domino dominorum dominante in saecula saeculorum! Regna regnorum huius praesentis saeculi transeunt sicut ignominica, et omnis gloria et iocus huius mundi peribit, et non sunt aeterna, sed superna aeterna sunt. Unde ego Eadwig rex Anglorum, cuidam meo fideli ministro quem uocitant nonnulli noto uocamine Æðelred, x. mansas perpetualiter concedo, illic ubi Anglica appellatione dicitur æt Ubbantune; eatenus ut hoc diebus suis possideat tramitibusque uitae suae; et postquam uniuersitatis uiam adierit, cuicumque uoluerit aeternaliter derelinquat. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscantur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, sine expeditione et pontis arcisue instructione. Si quis autem infringere temptauerit, quod absit, sciat se reum omni hora uitae suae et tenebrosum Tartarum non euadere, nisi prius hic digna satisfactione emendare maluerit. Praedicta siquidem tellus istis terminis circumcincta clarescit, etc. Haec carta karaxata est anno dominicae incarnationis dcccc.lvii. indictione .xv.

✠ Ego Eadwig rex praefatam donationem concessi. ✠ Ego Odo archiepiscopus cum sigillo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Ælfsinus praesul sigillum agyae crucis impressi. ✠ Ego Osulf episcopus

consignaui. ✠ Ego Byrhthelm episcopus adquieui. ✠ Ego Wulfsige episcopus corroboraui. ✠ Ego Byrhthelm episcopus subscripsi. ✠ Ego Ælfwold episcopus non renui. ✠ Ego Daniel episcopus conclusi. ✠ Eadmund dux. ✠ Æðelsige dux. ✠ Ælfgar miles. ✠ Byrhtferð miles. ✠ Ælfheah miles. ✠ Ælfsige miles. ✠ Æðelgeard miles. ✠ Ælfred miles. ✠ Ælfric miles. ✠ Ælfwine miles. ✠ Ælfwig miles. ✠ Cynric miles.

CCCCLXIX.

* EÂDGÂR, 958.

✠ ANNO dominicae incarnationis DCCCCLVIII. Ego nempe Eadgarus rex Anglorum diuinaque concedente clementia monarchus, regum antiquorum Æðelberti et successorum illius, ac archiepiscoporum Bryhtwaldi et Æðelheardi statuta et priuilegia monasteriorum Kantegenum, cum uenerabilis archipontificis Dunstani consultu atque consilio, ad maledictionem impiorum raptorum, immo magis deo fauente ad beneuolentiam iustorumque benedictionem, aeterna conclusione renouamus et in domino summo roboramus; statuentes ut aecclesia Christi in Dorobernia aliarum aecclesiarum regni nostri mater sit et domina, cum suis omnibus perpetualiter sit ubique libera, praeter expeditionem, pontis et arcis constructionem. Hoc priuilegium ego Eadredus rex Anglorum Ælfrico archiepiscopo aecclesiae regimen Christi gubernante dictaui et subscripsi.

CCCCLXX.

EÂDWIG, 958.

✠ DOMINO dominorum dominante in saecula saeculorum! Regna regnorum huius praesentis saeculi transeunt sicut ignominica, et locus huius mundi peribit et

sunt externa sed superna aeterna sunt.[1] Quamobrem ego Eadwig rex, Anglorum gubernator et rector, uni meorum karorum quem cordetenus diligo, uocitato nomine Wulfgar leofa, modicam partem terrae id est . . . . cassatos perpetualiter concedo, in illo loco ubi Anglica more appellatione dicitur æt Sceaftesberi: habeat ac possideat quamdiu uiuat, et post se cuicumque uoluerit haeredi derelinquat in aeternam haereditatem. Maneat igitur meum hoc immobile donum aeterna libertate iocundum, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis uero hoc nostrum karisma aliqua machinatione infringere conatus fuerit, ueniam non hic mereatur, nec in futuro regni coelestis clauigerum propitium habeat, nisi prius hic ad satisfactionem uenire maluerit. Praedicta siquidem tellus hiis terminis circumcincta clarescit, etc. Haec carta scripta est anno dominicae incarnationis .DCCCCLVIII. indictione I^a^.

Ego Eadwig rex Anglorum indeclinabiliter concessi ✠. Ego Ælfsinus praesul sigillum agiae crucis impressi ✠. Ego Byrhtelm consignaui ✠. Ego Osulf confirmaui; et caeteri ✠.

CCCCLXXI.

EÂDGÂR, 958.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Omnibus prudentibus qui deificae contemplationis beatitudinem in mentis suae hospitio cernere cupiunt, manifestissimis signis constat, quod quisque potis est transitoriis imis alta coelestia sine fine mansura capescere. Iccirco ego Eadgar industrius Anglorum rex, caeterarumque gentium in circumitu persistentium gubernator et rector, secundo anno imperii

[1] Sic MS. vid. No. CCCCLXVIII.

mei litteratoriis apicibus roboraui, quod cum consensu heroicorum uirorum, cuidam meo ministro uocitato nomine Ælfege, id est .v. cassatos aeternaliter tradendo concessi, ubi turbarum collatione iam dudum nomen illatum hoc adesse profertur, aet Ofertune: ut terram iam praefatam, meo scilicet ouante concessu, tramitibus suae possideat uitae, deinceps namque sibi succedenti cui uoluerit haeredi derelinquat, ceu praedixi, illi in aeternam haereditatem. Maneat igitur meum hoc immobile donum aeterna libertate iocundum, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto communi labore, expeditione, pontis, arcisue coaedificatione. Si qui denique, mihi non optanti, hanc libertatis kartam liuore depressi uiolare satagerint, agminibus tetrae caliginis lapsi uocem audiant examinationis die arbitris sibi dicentis, Discedite a me maledicti in ignem aeternum, ubi cum daemonibus ferreis sartaginibus crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia. Acta est haec praefata donatio anno dominicae incarnationis DCCCCLVIII. indictione prima.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Oskytel episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Dunstan episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Kynesie episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Aðulf episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ego Leofuuine episcopus consensi et subscripsi. ✠ Ælfhere dux. ✠ Urm dux. ✠ Æðelstan dux. ✠ Gunner dux. ✠ Æðelmund dux. ✠ Æðeluuold dux. ✠ Byrhtnoð dux. ✠ Uhtred dux. ✠ Ælfuuine minister. ✠ Wulfhelm. ✠ Ælfuuine. ✠ Sigulf. ✠ Wulfsige. ✠ Wulfnoð. ✠ Æðelstan. ✠ Æðeluuard. ✠ Æðeluuold. ✠ Sigered. ✠ Ælfred. ✠ Æðelsige. ✠ Ælfuuold. ✠ Đurkytel. ✠ Đurmod. ✠ Ufa. ✠ Æðelred. ✠ Ælfsige. ✠ Ælfnoð ministri.

CCCCLXXII.

EÂDWIG, 958.

✠ Domino nostro Ihesu Christo in perpetuum regnante! Uisibilia et inuisibilia, temporalia et aeternalia, ab ips erunt discernenda.[1] Et ideo ego Eadwig rex Anglorum, pro amore domini nostri Ihesu Christi, cuidam meo desiderabili episcopo Oscytello, concedo partem meae telluris ubi dicitur at Suðwellan .xx. mansas, in haereditatem, cum pascuis, pratis, siluis, et omnibus ad se rite maioris minorisue pertinentibus: quamdiu uixerit eam utiliter possideat; et post illius transitum cuicumque sibi uidetur, siue notis siue ignotis, derelinquat. Sit autem haec donatio regis praedicta ab omni obstaculo mundiali, praeter hiis tribus, pontis expeditione, et arcis constructione, et hostilitate.[1] Si quis uero catholicorum aut orthodoxorum hanc donationem regis augere uoluerit, augeat illi deus temporalia bona: si uero minuere aut uiolare, sciat se cum apostatis inferno inferiori demersum esse, nisi in hac mortali uita ante obitum emendauerit quod inique gessit. Acta est praefata donatio anno dominicae incarnationis DCCCCLVIII. indictione XIIII.

✠ Ego Eadwig rex cum consensu episcoporum et doctorum meorum, sancto sigillo expressi. ✠ Ego Odo archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Eadgar frater regis subscripsi. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus corroboraui. ✠ Ælfsige episcopus. ✠ Daniel episcopus. ✠ Brihtelmus episcopus. ✠ Ælfwaldus episcopus. ✠ Wulfsige episcopus. ✠ Aðulf episcopus. ✠ Eadmund episcopus. ✠ Æðelstan dux. ✠ Gunnere dux. ✠ Æðelsige dux. ✠ Æðelmund dux. ✠ Urm dux. ✠ Ælfere dux. ✠ Æðelwald dux. ✠ Leot dux. ✠ Uhtred dux. ✠ Anfred dux. ✠ Ælfheh minister. ✠ Wulfric minister.

[1] Sic.

✠ Ælfsige minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Eadric minister. ✠ Eadwald minister. ✠ Ælfwald minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Osulf minister. ✠ Osward minister. ✠ Ælfwine minister. ✠ Oswig minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Byrnric minister. ✠ Æðelsige minister.

CCCCLXXIII.

* EÂDGÂR OF MERCIA, 958.

✠ Omnipotens pater, spes unica mundi, fabricator coeli, conditor orbis, qui diem Titanis splendidissime radiis flagrantibus lustrando procreauit, noctemque Cinthiae iubaris splendore . . . . . . omnia nobis bona plus merito concedens donauit, uicemque aliis tam per euangelii paradigma quam per aliarum seriem scripturarum rependi praecepit. Quapropter ego Eadgarus, regni Merciorum Christi fauente gratia sublimatus ad culmina, pro exculpatione animae meae meorumque praedecessorum, Eadmundi uidelicet, incliti Anglorum regis et genitoris mei, necnon et beatae memoriae Æðelstani eiusdem gentis regis nobilissimi, dono et libenter concedo humili familiae deo omnipotenti, in honore sanctissimae semperque uirginis Werburgae, in loco qui dicitur Leiacestria assidue militanti, quandam partem agrorum, hoc est .xvii. manentium, non in uno tantum loco sed in diuersis sparsim locis, quorum nomina hic tenentur inserta, qui sic uocitantur, Hodesuið, et Ceosaula, et Huntingdon, et Hupton, et Eston, et Barue: ut habeant cum omnibus bonis ad illam terram pertinentibus, et sine ulla contradictione omni tempore iure haereditario possideant, et quicquid exinde facere uoluerint liberam in omnibus potestatem faciendi. Est autem haec terra circumcincta terminis et metis, etc. Etiam hoc meae concessionis donum liberum ab omni aggregatione saecularis seruitii, et ab

omni censu, et expeditionis profectione pontisque constructione, et arcis munitione. Si quis uero, quod absit, donationis munimen frangere aut minuere uoluerit, sciat se reum omni hora uitae suae et tenebrosi Tartaris flammineas uoragines in futuro non euadere, nisi prius cum satisfactione pleniter emendauerit. Actum est hoc meae concessionis donum anno dominicae incarnationis DCCCCLVIII. indictione . . . . . anno regni mei in loco famoso qui dicitur Wentric. Hii testes aderant qui hoc consenserunt et subscripserunt, et cum triumphali uexillo sanctae crucis Christi firmauerunt et corroborauerunt.

✠ Ego Eadgarus rex Merciorum caeterarumque nationum consensi et scribere iussi et cum signo sanctae crucis firmaui et corroboraui.

CCCCLXXIV.

EÂDWIG, 958.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Scilicet ea quae secundum legem canonicam ac dispositionem ordinantur ac constituuntur, licet solus sermo concludat, tamen fidelissimis scripturis et documentis sunt commendanda, ne in obliuione succedentium fiat aliqua ignauia torpitudinis priorum constitutionum. Quamobrem ego Eadwig rex, Anglorum gubernator et rector, cuidam meo fideli ministro quem nonnulli uocitant noto uocamine Wulfgar modicam partem terrae, id est tres mansas duobus in locis, illic ubi Anglico more appellatione dicitur at Đorntune, ut habeat ac possideat quamdiu uiuat, et post se cuicunque uoluerit haeredi derelinquat in aeternam haereditatem. Maneat autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pratis, pascuis, siluis, exceptis istis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis uero hoc nos-

trum carisma aliqua machinatione infringere conatus fuerit, ueniam non hic mereatur, nec in futuro regni coelestis clauigerum propitium habeat, nisi prius hic ad satisfactionem emendare maluerit. Istis terminis haec tellus ambita uidetur, etc. Haec carta scripta est anno dominicae incarnationis DCCCCLVIII. indictione I.

Ego Eadwig rex Anglorum indeclinabiliter concessi ✠. Ego Ælfsinus praesul sigillum agiae crucis impressi ✠. Ego Berhtelm episcopus adquieui ✠. Ego Osulf episcopus confirmaui ✠. Ego Berhtelm episcopus consignaui ✠. Ego Ælfwold episcopus subscripsi ✠. Ego Eadmund dux ✠. Ego Æðelsige dux ✠. Ego Ælfric dux ✠. Ego Ælfheah minister ✠. Ego Ælfgar minister ✠. Ego Birhtferð minister ✠. Ego Ælfred minister ✠. Ego Ælfsige minister ✠. Ego Ælfwig minister ✠. Ego Leofa minister ✠. Ego Eadric minister ✠. Ego Wulfric minister ✠.

CCCCLXXV.

EÂDWIG.

✠ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Omnium uisibilium et inuisibilium rerum creatore inperpetuum regnante, et a summo coeli fastigio omnia regnorum iura disponente, cunctis ea quae sunt uera cernentibus manifestum est, quod praesentis uitae prosperitas mundi strepitu deficiendo corrumpitur. Nunc igitur de rebus temporalibus si bene dispensentur aeterna iustitia comparatur. Eo tenore ego Eadwig rex Anglorum, multarumque gentium circumquaque persistentium gubernator et rector, cuidam meo fideli ministro, uocitato nomine Æþelgeardo, concedo in Uecta Insula .V. mansas, illo in loco ubi iam dudum ruricolae illius terrae nomen indiderunt æt Beaddingaburnan;

quatinus habeat ac possideat in uita sua, et post se cui uoluerit tribuat in aeternam haereditatem. Sit autem praedicta donatio ab omni mundiali obstaculo libera cum omnibus ad se rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, exceptis tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Si quis autem tetri daemonis stimulatione instinctus, hoc nostrum decretum infringere uoluerit, sit ipse sub Stigii fluminis unda praeceps in ima Tartara trusus, nisi hic prius ad satisfactionem uenire maluerit. Istis terminis ambitur, etc.

CCCCLXXVI.

EÂDWIG.

✠ In nomine dei summi et altissimi! Certis astipulationibus nos sancti et iusti patres frequentiuis ortationibus admonent, ut deum quem diligimus et credimus intima mentis affectione, cum bonorum operum diligentia incessanter eum timeamus et amemus. Quapropter ego Eadwig rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuilibet matronae uocitatæ nomine Ælfswið .x. secundum aestimationem cassatorum, aliquam partem terrae perpetualiter concedo, illo in loco ubi prisco relatu dicitur, æt Cymesing. Dum uero uitale spiramen suum fouerit corpus, animo iocundo nostra dapsili deditione perfruatur; decurso scilicet suae curriculo uitae haeredi cui uoluerit impendat in perpetuum carisma. Haec . . . .

CCCCLXXVII.

ÆÐELWEARD, 958.

✠ Ðis is Æðelwyrdæs cwide mid geþæhte Odan ærcebiscopæs 7 ðæs hioredæs æt Cristæs cirican . ðæt

is ðonne ðæt Æðelwyrd brūce ðæs landæs on Geōchām his dæg on freodōme be Godes leāfe ⁊ be ðæs ærcebiscopæs ⁊ be ðæs heoredæs; ðonne yftær his dæge Eādrīc, gif he libbe, his dæg, wið ðon gofole ðe hit gecwæden is, ðæt sint .v. pund ⁊ ælce gære āne dægfeorme inhiowum, ðæt is ðonne .xl. sæstra ealað .lx. hlāfa, weðær ⁊ flicce, ⁊ ān hriðres læuw, .ii. cesas, .iiii. hænfugulas, ⁊ .v. pænningas tō beðe: ⁊ ðis siō gelǣst tō sc̄e Michaelæs tīde, ⁊ biō he ælces wītes wyrðe, ⁊ gif hwilc forwyrht man hiowan gesǣce biō se ðingad swā hit medlīc siō be ðæs geltes meðe. Gif hit ðonne gebærige ðæt Æðelwyrd læng libbe ðonne Eādrīc, ðonne fō Æðelgyfu tō, wið ðan ilcan gofole ðe hit hier beūfan gecwædæn is, hire dæg. Gif hit ðonne geberige ðæt Æðelwyrd læng libbe ðonne Eādrīc oððe Æðelgyfu ⁊ he ða unætnessa ābīdan scel, āgefe man land in yfter his dæge in mid him selfum for hine ⁊ forðām ðe him land fram com.

Ðisæs is Oda ærcebisscop gewita ⁊ Byrhtere mæssepreost, Cænwig mæssepr̄. Wealdred mæs̄. pr̄e. Sigefreð diac̄. Osweald diac̄. Freðegod diac̄. Sigered diac̄. Heared diac̄. Sired pr̄. Byrhtmund. Eādsige. Eādelm. Byrhtsige. Æðelm. Byrhtsige. Byrhtwig. Liōfrīc. Sielm. Wulfred. Cænrīc. Eādweard.

Ðisæs wes gewita Eādelm abbod æt sc̄e Augustine ⁊ Byrhtsige diac̄. Eorlebyrht mæs̄. pr̄e. Roðin mæs̄. pr̄e. Bærhtram mæs̄. pr̄e. Beornmund pr̄e. ⁊ ða iii. Ælfstānas. Æðelweald. Eādmund. Wenelm. Cynsige. Eādrīc. Liofing. Eādsige. Wulfelm. Sigefreð. Liōfrīc. Liōfstān. Eādstān. Eādmund. . . . . . stān cyninges þægen. Byrhtrīc. Wihtgār. Wulfstān. ⁊ ða iii. geferscipas innan burhwara ⁊ ūtan burhwara ⁊ micle mættan.

[Ðeōs is] seō gerednæs ðe Eādrīc hæfð wið ðane hired tō Cristes cirican, ðæt is ðonne ðæt Eādrīc gesealde ðām hirede tō gerisenum .v. pund, twā ðæm

ældæstum and ðreo eallum hirede, an ðæt gerâd ðæt he hebbe land mid fullre unnan ælde 7 gegeðe mid eallan ðan netwyrðan þingum, lessan 7 mâran, ðe tô ðǣm lande belimppaþ unbesprecæn wið æghwylcne lifes man.

CCCCLXXVIII.

ÆÐELWEARD, 958.[1]

✠ Ðis is Aþelwirdes quyde mid Odes archebiscopes and þe hiredes at Cristeschereche yrede þet is þanne þet Aþelwird bruke þas londes on Ycham his day on uredome be godes ylaue and by þes archebiscopes and by þes hirdes þanne hefter his daye Eadrich gef he libbe hit bruke his day wiht þen gauele þe hit ycueþen is . þet sind . v. pund and eche gere enne dey ferme into þan higen þet his þanne . XL sestres eleþ . LX loues . weþes and fliththe, and ane weþereshap . II cheses . IIII henfugeles . and v paneges to beþe and þis by ylest to seyntes Michelestide . and by he eches wites worþe and gef hwilche woworþe man þa hygen hit ofsake be se þinged suo hit meþlic sy by þes geltes meþe . gef hit þanne yberege þet Eþelwird leng libbe þanne Eadrich þanne fo Eþelgife to wiht þan ylcke gauele þe hier buuem yqueþen is hire dey . gef hit þanne ybyrige þet Eþelwird leng libbe þanne Edrich oþer Eþelgiue and he þo unnetnesse ybyde þanne ageue he land and boc efter his dage in mid him seluen uor hine and for þo þe him land uram com . þises is Ode archebiscop . ywytnesse and Brigthere messeprest and þo þri yuershipes binne burg an bute þet is al se hird a Cristescheriche and seynt Austynes and at seynt Gregories and manie oþre yhodede and liauuede of binne burg and bute.

[1] This, which is a modern duplicate of the last, has been printed for philological purposes.

CCCCLXXIX.

EÂDWIG, 959.

✠ In nomine dei summi atque omnium sanctorum! Ego Eadwig rex Anglorum atque Bryttanorum, cernens mundi fragilitatem atque caducam uitam, quia sicut umbra praetereunt opes potentum, et ea quae olim a praeteritis regibus uisa sunt, nunc nostris temporibus uideri non possunt; et qui antea auro, gemmis, purpura splendide nitebant, modo urnis tenebrosis reconditi sunt. Talia ego considerans, et hiis similia multa quae nunc non possunt per omnia esse recitanda, inde mihi uidetur quod ex ipso regimine quem mihi omnipotens dominus concessit, cuicumque uoluero dedero aut plura aut pauca territoria, et caetera quae ipso usui sunt pertinentia, unicuique secundum suum seruitium; nunc omnibus uobis notum facio, quod quandam meo dilecto ministro atque propinquo Ælfheago nomine particulam terrae inpendo, quatuor mansas, iuxta flumen qui ab antiquis et modernis Noddre uocatur, adfinitate arbore quae dicitur pyrum; ut aeuo suo foeliciter possideat cum omnibus ad se rite pertinentibus, pascuis, pratis, et campis, tali indictione uiuendo, aut post exitum suum cuicumque uoluerit det libero arbitrio, exceptis tribus rebus, arcium munitione, expeditione et pontis constructione. Haec supradicta terrula taliter est praecincta. Si quis hoc meum donum seruauerit aut augere uoluerit, augeat dominus nomen eius in libro uitae; et si quispiam, quod absit, machinamenta antiqui hostis subripere uoluerit, sciat se sodalem carnificis Iudae et demersum tetris inferni, conligatumque catenis Satanae sine fine, nisi poenitentia episcopali sententia emendauerit. Haec cartula scripta est anno ab incarnatione domini DCCCCLVI. regnante Eadwig rege, anno quarto imperii eius, indictione .II. Confinia terriculae istius taliter sunt sita, etc.

✠ Ego Eadwig basileus Anglorum cum triumpho sanctae crucis confirmo. ✠ Ego Byrhtelm episcopus adfirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus conclusi. ✠ Ego Byrhtelm episcopus consensi. ✠ Ego Ælfwold episcopus adquieui. ✠ Ego Daniel episcopus corroboraui. ✠ Ælfric abbas. ✠ Ælfwold abbas. ✠ Æðelwold abbas. ✠ Clemens abbas. ✠ Eadmund dux. ✠ Ælfgar minister. ✠ Byrhtferð minister. ✠ Eadric minister. ✠ Oswig minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Wulfgar minister. ✠ Sigferð minister. ✠ Wulfric minister. ✠ Ealdred minister. ✠ Eadred minister. ✠ Ælfere minister. ✠ Ælfred minister. ✠ Ælfsige minister. ✠ Ælfwold minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Æðelbriht minister. ✠ Wihtsige minister. ✠ Æðelweard minister. ✠ Leofa minister. ✠ Ealdred minister. ✠ Ordgar minister. ✠ Osweard minister. ✠ Osulf minister, ✠ Wensige minister. ✠ Wulfhere minister. ✠ Eadric minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Ælfwold minister.

CCCCLXXX.

EÂDGÂR, 959.

✠ Uacillante practicae uitae statu, eius finis nimium, teste diuinae auctoritatis eloquio, accelerare dinoscitur: Surget enim, ut ueridica promulgat sententia, gens contra gentem et regnum aduersus regnum, et rel. Nam uniuersa instantis uitae patrimonia incertis successorum cleronomis deseruntur, et omnis mundi gloria, appropinquante lethi termino, ad nihilum reciproca fatescit. Iccirco recidiuis caducarum possessiunculis rerum aeterna supernae patriae emolumenta lucrando, altithrono patrocinante, adipisci magnopere satagamus. Quamobrem ego Eadgar, totius Merciae prouinciae nec non et aliarum gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam

matronae mihi ualde fideli, quae a peritis noto Quen nuncupatur onomate, quandam ruris particulam sub aestimatione scilicet . . . . cassatorum, binis in locis direptam, qui ab huius prouinciae solicolis æt Heafuddene and aet Ealdredrege usitato nuncupatur uocabulo, prona ammodum deuotione, aeterna largitus sum haereditate; quatinus ipso cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, hilariter uitae compos perfruatur, et post uitae suae terminum quibuscumque uoluerit cleronomis inmunem derelinquat. Sit autem praedicta tellus, quam ego cum consensu optimatum meorum praefatae largitus sum matronae, ab omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus exceptis his, rata uidelicet expeditione, pontis, arcisue restauratione. Si quis autem laruarico instinctus spiritu hoc donum uiolare, immutareue praesumptuosus temptauerit, nisi digna satisfactione ante obitum suum reus poenituerit, aeternis baratri prostratus incendiis cum Iuda Christi proditore aeternaliter lugubrius puniatur. Istis metis, etc. Anno dominicae incarnationis DCCCCLIX. scripta est haec carta his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Oskytel Eboracensis aecclesiae archiepiscopus firmaui. ✠ Ego Dunstan Lundoniensis aecclesiae praesul consensi. ✠ Ego Cynesige pontifex signum crucis impressi. ✠ Ego Aðulf antistes consensi et subscripsi. ✠ Ego Ealdred episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Æðeluuold dux. ✠ Byrhtnoð dux. ✠ Ego Leot dux. ✠ Oskytel dux. ✠ Ælfuuine minister. ✠ Sigulf. ✠ Æðelferð. ✠ Ælfuuold. ✠ Wulfhelm. ✠ Wulfsige. ✠ Ulfkytel. ✠ Rold. ✠ Dragmel. ✠ Sigeferð. ✠ Ðurferð. ✠ Ðurkytel ministri.

CCCCLXXXI.

EÂDGÂR, 960.

☧ Quam uis enim regalium dignitatum decreta et saluberrima regnorum consilia manente ĩmunitatis singrafa iugiter fixa firmaque perseuerent. adtamen quia nonunquã tempestates et mundi turbines fragilem uite cursum humane pulsantes contra diuina supernæ affirmationis ac legitima iura illidunt. Idcirco ordine litterarum ac cartarum scedulis sunt roboranda ne fortuitu casu successorum progenies posterorum ignorato precedentium patrum cirographo inextricabilem horendorum barathrorum uoraginem incurrat. Quapropter ego . Eadgar . totius britanniæ gubernator et rector cuidam ministro qui a peritis . Wulfric . appella[tu]r uocabulo rura que ei ob cuiusdã offensaculi causa interdicta fuerant perpetualiter restituo æternam libertatem concedens quatinus ipse quandiu in hoc mortali deguerit sec[u]lo sine alicuius honeris grauitate liberalit̃ possideat et post suę uitę obitum quibuscumque sibi placuerit heredibus incontaminata derelinquat . hec et enim sunt terrarum illarum nomina que rex prefatus Wulfrico æternalit̃ liberauit . æscesburuh . ⁊ deniceswyrð . garanford . cifanlea . stanmere . ceadelanwyrð . boxoran . bennanham . wyrtingas . ticceburnan . steddanham . tullingtun . pæccingas . puningas . intimbre. Si quis denique quod non optamus hanc nr̃am libertatem cupiditatis liuore depressi uiolare satagerint agminib; tetrę caliginis lapsi uocem audiant examinationis die arbitris sibi dicentis . discedite a me maledicti in ignem æternum ubi cum demonibus ferreis sartaginib; crudeli torqueantur in poena si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia. Dedit enim predictus minister regi prefato centũ xx mancusas auri probatissimi causa huius libertatis. Scri[p]ta . ẽ . namq.

huius libertatis cartula anno dominicae incarnationis .DCCCC.LX. his testibus consentientibus quorum inferius nomina secundum unius cuiusque dignitatem carax-[antu]r.

✠ Ego eadgar rex hanc libertatem concessi
✠ Ego dunstan archi eps̃ c̃firmaui
✠ Ego oscytel archi eps̃ roboraui
✠ Ego osulf eps̃ c̃solidaui
✠ Ego byrhthelm eps̃ corroboraui
✠ Ego aþulf eps̃ concessi
✠ Ego alfwold eps̃ consensi
✠ Ego aþelwold abb̃ depinxi
✠ Ego ælfhere dux
✠ Ego ælfheah dux
✠ Ego æþelstan dux
✠ Ego aþelwold dux
✠ Ego byrhtnoð dux
✠ Ego eadmund dux
✠ Ego æþelmund dux
✠ Ego ælfgar mĩs
✠ Ego ælfwine m̃
✠ Ego byrhtferð m̃
✠ Ego æþelsige m̃
✠ Ego eadric m̃
✠ Ego osweard m̃
✠ Ego osulf m̃
✠ Ego uulfgar m̃
✠ Ego wulfhere m̃
✠ Ego æþelsige m̃
✠ Ego ælfsige m̃
✠ Ego wulfhelm m̃
✠ Ego æþelsige m̃
✠ Ego ælfred m̃
✠ Ego ealdred m̃
✠ Ego æþelsige m̃
✠ Ego ælfheah m̃
✠ Ego ælfwine m̃
✠ Ego æþelwine m̃
✠ Ego ealdred m̃
✠ Ego leuincg m̃
✠ Ego ælfwig m̃
✠ Ego ælfwine m̃
✠ Ego æþelweard m̃
✠ Ego æþelferð m̃

Indorsed.—✠ þis is ealra þara landa freols þe eadgar cyning geedfreolsade wulfrice his þegene on ece yrfe.

CCCCLXXXII.

EÂDGÂR, 960.

✠ CUNCTORUM sophiae naturam rimantium, nihil labentium mutabilitate rerum posse esse durabile, monitione liquido patescit. Et maxime ipse iam cosmus sua ipsa senectute deprimitur, et quasi ad uicinam mortem crebrescentibus malis urgetur, ut illa ueridica

domini sententia manifestissime promulgat, dicens: Cum uideritis haec fieri, scitote quia regnum dei appropinquabit. Idcirco ego Eadgar, Anglorum caeterarumque gentium in circuitu persistentium, altithrono disponente prout uoluit, gubernator et rector, hoc et caetera corculi arcana nostri uolutans, huius perpendens practice uita opulentia fore ditatum ut his fruens, manentia largus lucrarer, uni meo deuotissimo antistiti atque praecessoribus amabilissimo, cuius nomen certa astipulatione Osulf praefertur, cuiusdam telluris particulam .XX. scilicet mansas, in loco qui a solicolis notum sumpsit uocabulum Stantun, perpetua largitus sum donatione; quatenus cum omnibus quae deus coelorum in ipso telluris gramine concesserit, pratis uidelicet, pascuis, siluis, iugiter possideat, et post uitae suae obitum quibuscumque uoluerit haeredipetis relinquat. Sit autem praedicta tellus omni praesentis uitae iugo solutum, excepta iusta expeditione et pontis et arcis munimine. Quod si quisque, quod non contingat, daemonica tursus audacia, meam hanc dapsilitatem adnihilare mutareue conatus fuerit, a consortio futurae beatitudinis et certae requiei sequestratum se esse cognoscat, et ignium flammis medio proiectus, poenas lugubris infinitas suscipiat, nisi hic largifluo lacrimarum riuo emendauerit, quod contra nostra instituta agere praesumpsit. His metis praefatum rus, etc. Anno dominicae incarnationis DCCCCLX. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar Anglorum basileus corroboraui. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus consolidaui. ✠ Ego Aðulf episcopus corroboraui. ✠ Ego Byrhthelm episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfwold episcopus adquieui. ✠ Ego Æðelwold abbas. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Æðelwold dux. ✠ Ego

Ælfgar miles. ✠ Ego Byrhtferð miles. ✠ Ego Eadric miles. ✠ Ego Osweard miles. ✠ Ego Osulf miles. ✠ Ego Eadred miles. ✠ Ego Ælfwine miles. ✠ Ego Æðelsige miles. ✠ Ego Wulfgar miles. ✠ Ego Oswig miles. ✠ Ego Ealdred miles.

CCCCLXXXIII.

* EÂDGÂR.[1]

✠ Regnante domino nostro Ihesu Christo in perpetuum! Ego Eadgarus dei gratia Anglorum rex, omnibus episcopis, abbatibus, comitibus, uicecomitibus, centenariis, caeterisque agentibus praesentibus scilicet et futuris salutem. Dignum et conueniens est clementiae principali inter caeteras actiones illico quod ad salutem animae pertinet, quod pro diuino amore postulatur pio auditu suscipere et studiose ad effectum perducere; quatenus de caducis rebus praesentis saeculi, quae nunquam sine inquinamento et aerumpna possidentur, emundatio et uitae aeternae securitas adquiratur, iuxta praeceptum domini dicentis, Date elemosinam et omnia munda sunt uobis. Ergo dando elemosinam, iuxta hoc ipsius dictum, oportet nos emercari peccatorum nostrorum emundationem, ut dum aecclesiis Christi inpertimur congrua beneficia, et iustas bonorum uirorum petitiones efficaciter audimus, retributorem dominum ex hoc habere mereamur. Igitur postquam dono dei et paterna successione in regnum Anglorum inthronizatus et confirmatus fui, ubi uidi aecclesias dei tam peccatis exigentibus quam crebris barbarorum irruptionibus dirutas, et maxime sanctam et apostolicam uitam, id est monachicum ordinem, per omnes regni mei prouincias funditus deperisse; grauiter dolens et concilium a sancto spiritu accipiens,

[1] This charter, which is a gross forgery, is probably meant to bear date in 971 or 972; but the anachronisms are glaring throughout.

Dunstano archiepiscopo et Æðelwoldo Wyntonensi episcopo indixi, ut omnia monasteria quae inter terminum totius Angliae sita sunt supra uel infra, circumirent ac reaedificarent; possessiones quae ad fiscum redactae erant de ipsis monasteriis uel ab aliis saecularibus potestatibus peruersae, ubicumque cartis uel testimoniis recognoscerent, mea auctoritate freti in integrum restituerent; et tanquam dicente mihi domino A capite incipe, in primis aecclesiam specialis patroni ac protectoris nostri beati Petri, quae sita est in loco terribili quae ab incolis Thorneye nuncupatur, ab occidente scilicet urbis Londoniae, quae olim, id est dominicae incarnationis anno DC^{mo}.IIII. beati Æðelbrihti hortatu, primi Anglorum regis christiani, destructo prius ibidem abhominationis templo regum paganorum, Asaberhto praediuite quodam subregulo Londoniae, nepote uidelicet ipsius regis, constructa est, et non ab alio sed ab ipso sancto Petro apostolorum principe in suum ipsius proprium honorem dedicata; dehinc ab Offa et Kenulpho regibus celeberrimis possessionum priuilegiis et uariis ornamentorum speciebus uehementer fuerat ditata; et in qua sedes regia et locus etiam consecrationis regum antiquitus erat. Hanc praecepi ut studiosi restruerent et omnes possessiones eius readunarent, et ipse de dominicatis terris meis aliquanta addidi et cartis atque legitimis testibus corroboraui. Deinde succedente tempore, concilio[1] habito inter basilicam ipsam, praesidente me cum filio meo Edwardo et eodem archiepiscopo uenerabili Dunstano et uniuersis episcopis et baronibus meis, secutus exemplum maiorum meorum, renouaui, addidi et corroboraui cartas et priuilegia eiusdem loci; et ad apostolicam sedem legenda et confirmanda transmisi, atque legitima concessione in hunc modum astipulata accepi. Iohannes episcopus urbis Romae,

[1] Probably meaning the Council of London holden in 971, in the seventh year of Pope John XIII.

seruus seruorum dei, domino excellentissimo Eadgaro, filio suo, regi Anglorum, salutem et apostolicam benedictionem. Quia literis tuae celsitudinis, fili karissime, nobis innotuisti de monasterio sancti Petri, specialis patroni tui, quod ab antiquis Angliae regibus a potestate Londonicae sedis episcopi cum consilio pontificum eiusdem patriae fuerit ereptum, et ab hinc sub regimine regum uel clarissimorum abbatum semper dispositum, et postulasti a nobis ut priuilegium episcoporum de eodem monasterio factum nostro priuilegio immo magis apostolorum principis roboraremus auctoritate, libentissime secundum tuae beniuolentiae petitionem facimus. Auctoritate siquidem beati Petri apostolorum principis, qui potestatem ligandi atque soluendi a domino accepit, cuiusque nos uicarii existimus, stabilimus ut ipse locus, regum praeceptis et priuilegiis apostolicis fultus, per omnia tempora sine repetitione cuiuscunque Londonicae urbis episcopi, aut alicuius iudiciariae potestatis, uel cuiuscunque praepotentis hominis, cuiuscunque ordinis uel dignitatis sit, semper sicut praeoptat et expetit tua beniuolentia ratus futuro tempore permaneat. Uenerabiles igitur eiusdem loci fratres ydoneos ex se, uel ex quacunque uoluerint congregatione, abbates siue decanos sibi per successiones eligendi, ex auctoritate huius sanctae Romanae sedis et nostra, sicut postulastis, amplius habeant potestatem, ne impediantur auctoritate apostolica prohibemus, neque per uiolentiam extranea persona introducatur, nisi quam omnis concors congregatio elegerit. Praeterea illi loco quicquid contuleris, uel collatum est uel conferetur, diuina auctoritate et nostra roboramus. Priuilegia uero possessionum et dignitatum karissimi fratris nostri uenerabilis Dunstani aliorumque fidelium ibidem indulta, necnon et priuilegia nostra ad honorem dei pertinentia, quae ibi instituere uolueris, gratanti affectu annuimus, confirmamus et confirmando in perpetuum rata

inuiolataque stare decreuimus; et infractores eorum aeterna maledictione dampnamus, obseruatores autem huius firmitatis gratiam et misericordiam a domino consequi mereantur. Causa igitur infractionis nostri priuilegii ad posteros nostros perueniat. Datum Rauennae .IX°. kalendarum Februarii. Cognoscat ergo magnitudo seu utilitas uestra quam decernimus et in perpetuum mansurum iubemus atque constituimus, ut pro reuerentia reliquiarum gloriosissimi apostoli Petri, et pro quiete monachorum ibidem deo famulantium, honor et laus eiusdem aecclesiae habeatur et obseruetur; id est ut quisquis fugitiuorum pro quolibet scelere ad praefatam basilicam beati apostoli fugiens praecinctum eius intrauerit, siue pedes siue eques, siue de curia regali siue de ciuitate, siue de uilla seu cuiuscunque conditionis sit, quocunque delicto facinoris contra nos uel succedentes reges Anglorum uel contra alium quemlibet fidelem sanctae aecclesiae dei forisfactus sit, relaxetur et liberetur, et uitam atque membra absque ulla contradictione obtineat. Praeterea interminamur diuina auctoritate et nostra, ut neque nos neque successores nostri, neque quilibet episcopus uel archiepiscopus, nec quicunque de iudiciaria potestate in ipsam sanctam basilicam uel in manentes in ipsa, uel in homines qui cum sua substantia uel rebus ad ipsam tradere uel deuouere se uoluerint, nisi per uoluntatem abbatis et suorum monachorum, ullam habeant potestatem; sed sit haec sancta mater aecclesia peculiaris patroni nostri beati Petri apostoli libera et absoluta ab omni inuasione uel inquietudine omnium hominum, cuiuscunque ordinis uel potestatis esse uideantur. In maneria uero uel curtes praefatae basilicae, ubi in quacunque regione uel pago in regno nostro quicquid a die praesenti ipsum monasterium possidere et dominari uidetur, uel quod a deum timentibus hominibus per legitima cartarum instrumenta ibidem fuit concessum, uel in antea est additum uel delegatum, nec

ad causas audiendas, nec ad fideiussores tollendos, nec ad freda uel bannos exigenda, et ad mansiones uel paratas faciendum, nec ullas redibitiones requirendas, infra inmunitatem sancti Petri ingredi uel requirere quoquo tempore praesumatur. Sed quicquid exinde fiscus noster exauctare poterat, omnia et ex omnibus pro mercedis nostrae augmento sub integra et firmissima inmunitate concedimus ad ipsum sanctum locum et imperpetuo confirmamus. Concedo etiam et confirmo omnes libertates et donationes terrarum quae a praedictis regibus seu aliis, sicut legitur in antiquo telligrapho libertatis, ante me donatae sunt, scilicet Hamme, Wynton, Mordun, Tentun, Aldenham, Bleccenham, Loyerellege, quas tum uenerabilis Dunstanus a me una cum praedicto loco emerat, necnon et libertates atque emptiones quas idem Dunstanus me credente ab optimatibus meis mercatus est, et quas etiam coram legitimis testibus sigillo suo et anulo episcopali ibidem, in usum praefatae aecclesiae, in perpetuam perstrinxit possessionem. Nos itaque, ad laudem nominis domini et ad honorem sancti Petri, terras quae hic caraxantur ibidem donauimus, Holewelle, Decewrthe, Wattun, Cillingtun. Haec igitur supradicta rura, cum omnibus ad se pertinentibus, et cum coenobio quod Stana uocatur et omnibus sibi pertinentibus, scilicet Tudingtun, Halgeforte, Feltham, Ecclesforte, priscis temporibus ad eandem perhibentur aecclesiam sancti Petri pertinere, sicut legitur ut diximus in antiquo teligrapho libertatis quam rex Offa illi monasterio contulit, quum aecclesiis per uniuersas regiones Anglorum recuperatiua priuilegia, Wilfredo archiepiscopo hortante, scribere iussit, quod coenobium Stanense iam olim regulari et monachorum examine pollebat, postea uero hostili quadam expeditione fratribus dispersis solotenus est dirutum. Hanc itaque libertatem praefatae aecclesiae sancti Petri principis apostolorum concessi, quia locus praedictus qui tem-

plum fuerat dudum Apollinis, dei prouidentia nunc mirabiliter ab ipso clauigero est consecratus ac dedicatus, quatinus ab omni saeculari sit semper quieta seruitute. Et ne quis praesentium uel magis futurorum ambigat quae sit illa libertas quam amabiliter et firmiter concedo, omnimodis cuncta illius monasterii possessio nullis sit unquam grauata hominibus, nec expeditionis nec pontis et arcis aedificamine, nec iuris regalis fragmine, nec furis apprehensione; ut omnia simul comprehendam, nil debet exsolui nec regi, nec regis praeposito, et episcopo, uel duci uel ulli homini; sed omnia debita exsoluant iugiter quae in ipsa dominatione fuerint ad supradictum sanctum locum, secundum quod ordinauerint fratres eiusdem coenobii. Obsecramus etiam omnes successores nostros reges et principes, per sanctam et indiuiduam Trinitatem et per aduentum iusti iudicis, ut quemadmodum ex munificentia antecessorum nostrorum ipse locus uidetur esse ditatus, nullus episcoporum uel abbatum aut eorum ordinatores uel quaelibet persona possit quoquo ordine de loco ipso aliquid auferre, aut aliquam potestatem sibi in ipso monasterio usurpare, uel aliquid quasi per commutationis titulum absque uoluntate ipsius congregationis uel nostrum permissum minuere, aut calices aut cruces, seu indumenta altaris uel sacros codices, aurum argentum uel qualemcumque speciem ibidem collatam, auferre uel alias deferre praesumat. Sed liceat ipsi congregationi quod sibi per rectam delegationem collatum est, perpetim possidere, et pro stabilitate regni nostri iugiter exorare; quia nos, pro dei amore et reuerentia sancti apostoli et adipiscenda uita aeterna, hoc beneficium ad locum illum terribilem et sanctum, cum consilio pontificum et illustrium uirorum meorum procerum, gratissimo animo et integra uoluntate nisi sumus praestitisse, eo uidelicet ordine, ut sicut tempore praedecessorum meorum ibidem chorus psallentium per turmas fuit insti-

tutus, ita die noctuque in loco ipso celebretur. Si autem quispiam hanc nostram auctoritatem uel inmunitatem infringere uoluerit, et alios ad hoc conduxerit, unusquisque pro seipso libras v. partibus sancti Petri soluat; et ut dictum est, quicquid exinde fiscus noster ad partem nostram sperare poterat in luminaribus uel stipendiis monachorum, seu etiam elemosinis pauperum ipsius monasterii, perenniter per nostra oracula ad integrum sit concessum atque indultum. Et ut haec auctoritas nostris futuris temporibus circa ipsum sanctum locum perenniter firma et inuiolata permaneat, uel per omnia tempora illaesa custodiatur atque conseruetur, et ab omnibus optimatibus nostris et iudicibus publicis et priuatis melius ac certius credatur, manus nostrae subscriptionis subtus eam decreuimus roborare, et de sigillo nostro iussimus sigillare. Signum ✠.

CCCCLXXXIV.

*EÂDGÂR, 961.

✠ Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo! Flebilia fortiter detestanda totillantis saeculi piacula, diris obscoenae horrendaeque mortalitatis circumsepta latratibus, non nos patria indeptae pacis securos, sed quasi foetidae corruptelae in uoraginem casuros, prouocando ammonent, ut ea toto mentis conamine cum casibus suis, non solum despiciendo sed etiam uelut fastidiosum melancoliae nausiam abominando, fugiamus, tendentes ad illud euangelicum Date et dabitur uobis. Qua de re ego Eadgar per omnipatrantis dexteram apice totius Albionis sullimatus, quandam ruris partem meo fideli ac deuoto ministro, nomine Æðelwold, satis libenter donare decreueram, id est unam cassam in loco ubi dicitur aet Geofanstige, iuxta riuulum quem solicolae uocitant Camelar; quatinus illam, cum omnibus ad se rite pertinentibus, sine

iugo exosae seruitutis liberaliter ac perpetualiter possideat, ea tamen interiacente conditione, ut communi iugo subiiciatur quod cunctis generaliter constat, id est, expeditionalium rerum et arcium munitione pontiumque constructione. Si autem, quod absit, aliquis faculis inuidiae succensus, hanc meae liberalitatis singrapham elidere uel infringere conatus fuerit, sciat se nouissima ac magna examinationis die, classica archangeli clangente salpice, bustis sponte patentibus, somata iam rediuiua propellentibus, cum Iuda proditore ac pecuniarum compilatore impiissimisque fautoribus Iudaeis, sub aeternae anathemate maledictionis, edacibus innumerabilium tormentorum flammis sine defectu periturum. Huius namque donationis scedula anno dominicae incarnationis DCCCC.LXI. indictione IIII. caraxata est; cuius etiam radicatae auctoritas firmitatis his testibus roborata constat, quorum nomina subtus litteris depicta cernuntur.

Ego Eadgar rex Anglorum sub sigillo agiae crucis corroboraui ✠. Ego Dunstan archiepiscopus constitui ✠. Ego Byrhtelmus episcopus subscripsi ✠. Ego Æðelwoldus episcopus suppressi ✠. Ego Byrhtelmus episcopus annui ✠. Ego Osulfus episcopus consignaui ✠. Ego Ælfhere dux supposui ✠. Ego Ælfheah dux ✠. Ego Æðelstan dux ✠. Ego Æðelwold dux ✠. Ego Ælfgar consul ✠. Ego Byrhtferð consul ✠. Ego Osuuerd minister ✠. Osulf minister ✠. Ealdred minister ✠. Ælfhelm minister ✠. Ordgar minister ✠. Eanulf minister ✠. Byrhtric minister ✠. Byrhtulf minister ✠. Æðelwold minister ✠. Æðelsige minister ✠. Ceolwold minister ✠. Ælfric minister ✠. Æþelm minister ✠.

CCCCLXXXV.

* EÂDWIG, 961.

✠ Anno dominicae incarnationis DCCCC.LXI. ego Eadwig, diuina allubescente gratia rex totius et primicerius Albionis, ruris quandam particulam, quinis subaestimatam mansiunculis, pridem indepte distorteque a beati Petri apostoli agminis primatis oraculo ablatam, restituendo et recuperando in loco qui dicitur aet Westune, ad aecclesiam beati et praefati aecclesiasticorum cultoris seminum, quae sita fertur Bathoniae, praecordiali affectu intimoque spiramine sub diuini timoris instinctu liberam, praeter arcem, pontem, expeditionemque, in perpetuum ius largitus sum. Huius namque singrapham successorum christianum quamdiu uigeat in perpetuum hanc uel in minimis audeat uiolare.[1] Quod si quis, quod non optamus, praesumptiuo peregerit temptamine, hoc in tetrico infernalium sine ullo refocilamine sustineat cruciamine. Huiusce donationis constipulatores totius senatores Albionis, sed et specialiter hi quorum inferius nomina caraxantur, unanimo confirmatiuoque conspiramine affuisse perhibentur.

Ego Eadwig rex Anglorum hoc donum cum triumpho sanctae ✠ impressi. Ego Eadgar indoles corroboraui ✠. Ego Odo archiepiscopus consignaui ✠. Ego Ælfsige episcopus consensi ✠. Ego Oscytel episcopus dictaui ✠. Ego Brihtelm episcopus faui ✠. Ego Daniel episcopus subscripsi ✠. Æþelstan dux ✠. Eadmund dux ✠. Ælfere dux ✠. Æþelsige dux ✠. Æðelmund dux ✠. Æþelwold dux ✠. Ælfsige minister ✠. Byrhtferð minister ✠. Ælfheah minister ✠. Æþelmær minister ✠. Æþelgeard minister ✠. Ælfwine minister ✠.

[1] Sic MS.; but see the next charter.

CCCCLXXXVI.

* EÂDGÂR, 961.

✠ Anno dominicae incarnationis dcccc.lxi. Ego Eadgar, diuina allubescente gratia rex totius et primicerius Albionis, ruris quandam particulam, quinis subaestimatam mansiunculis, pridem indepte distorteque a beati Petri apostolici agminis primatis oraculis ablatam, restituendo et recuperando in loco qui dicitur Tottan Stoc, ad aecclesiam beati et praefati aecclesiasticorum cultoris seminum, quae sita fertur Bathoniae, praecordiali affectu intimoque spiramine sub diuini timoris instinctu liberam, praeter arcem, pontem, expeditionemque, in perpetuum ius largitus sum. Huius namque singrapham largitionis in nomine domini nostri Ihesu Christi sic praefigimus, ut nostrorum nemo successorum Christianum quam diu uigeat imperium, hanc uel in minimis, audeat uiolare. Quod si quis, quod non optamus, praesumptiuo peregerit temptamine, hoc in tetrico infernalium sine ullo refocilamine sustineat cruciamine. Huiusce donationis constipulatores totius senatores Albionis, sed et specialiter hi quorum inferius nomina caraxantur, unanimo confirmatiuoque conspiramine affuisse perhibentur.

Ego Eadgar rex hanc munificentiam signo crucis praestrinxi ✠. Ego Dunstan archiepiscopus consensi et subscripsi ✠. Ego Cynesige episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Beorhtelm episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Ælfwold episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Beorhtelm episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Osuuold episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Osulf episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Ælfstan episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Wlfric episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Leofwine episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Ælfhere dux ✠. Ego Ælfheah dux ✠. Ego Æþelstan dux ✠. Ego Æþelmund

dux ✠. Ego Æþelwold dux ✠. Ego Beorhtnoð dux ✠. Ego Ælfwine minister ✠. Ego Ælfgar minister ✠. Ego Beorhtferð minister ✠. Ego Eanulf minister ✠. Ego Wulfhelm minister ✠.

CCCCLXXXVII.

EÂDGÂR, 961.

PALMUS totius cosmi fabricæ conditor superna infimaque miro ineffabilique ordine collocans hominem tantundem quadriformi plasmatum materia sc̃o ad sui similitudinem inspiratum flamine cunctis quæ in infimis creauerat uno probandi causa excepto uetitoque preficiens paradisiace iocunditatis amenitate cum sua c̃iuge luculentissime constituit. Qui ꝓ dolor demoniaco instinctus spiramine sibi ac posteris in hoc erumpnoso deiectus saeculo mortem promeruit perpetuam. Quamobrem ego Eadgar. totius brittanniae gubernator et rector ut huius miseriae repagulum quã protoplastus inretitus promeruit. dñi nr̃i ih̃u xp̃i gratia redemptus euadere queam. quandam ruris particulam .XXII. uidelicet cassatos loco qui celebri. Rimecuda. nuncupat̃ onomate abbandunensi æcclesiae beatae đi genetrici semperq. uirgini mariae honorificae dicatę ad monachorum usus inibi regularit̃ degentium dñoq. nr̃o deuote seruientium cum omnibus utensilibus quae đs celorum in ipsa telluris edidit superficie pratis uidelicet pascuis siluis siluarumq. nemorum æterna largitus sum hereditate. Sit autẽ predictum rus omni terrene seruitutis iugo liberum trib; exceptis rata uidelicet expeditione pontis arcisue restauratione. Si quis autem nr̃am donationem in aliud quam c̃stituimus transferre uoluerit priuatus consortio sc̃ę đi ęcclesiae æternis barathri incendiis lugubris iugiter cum iuda xp̃i proditore eiusq. complicibus puniatur. si non satisfactione emendauerit

congrua quod contra nr̄um deliquid decretum. His metis, etc. Anno dominicae incarnationis D.CCCC.LXI scripta est haec carta his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

Ego eadgar britanniae anglorum monarchus hoc taumate agiae crucis roboraui

Ego dunstan dorobernensis æclesiae arch̄i ep̄s eiusdem regis beniuolentiam c̄cessi

Ego oscytel aeboracensis basilicae priamas insegnis hoc donum regale confirmaui

Ego osulf presul canonica subscriptione manu propria hilaris subscripsi

Ego byrhtelm blebi đi famulus iubente rege signum sc̄e crucis letus impressi

Ego aþulf pontifex testudinem agiae crucis intepidus hoc donum corroboraui

Ego ælfstan antistes trofheum sc̄e crucis hanc regis donationem consolidaui

Ego oswold legis đi catascopus hoc eulogium propria manu depinxi

✠ Ego aþelwold ab̄b̄
✠ Ego ælfhere dux
✠ Ego ælfheah dux
✠ Ego æþelstan dux
✠ Ego æþelwold dux
✠ Ego byrhnoð dux
✠ Ego eadmund dux
✠ Ego æþelmund dux
✠ Ego ælfgar m̄
✠ Ego ælfwine m̄
✠ Ego byrhtferð m̄
✠ Ego æþelsige m̄
✠ Ego æþelwine m̄
✠ Ego osweard m̄
✠ Ego æþelsige m̄
✠ Ego osulf m̄
✠ Ego uulfgar m̄

✠ Ego æþelsige m̃
✠ Ego ælfsige m̃
✠ Ego wulfhelm m̃
✠ Ego ælfsige m̃
✠ Ego ælfred m̃
✠ Ego ealdred m̃
✠ Ego alfwold m̃

CCCCLXXXVIII.

EÂDGÂR, 961.

✠ REGNANTE domino nostro Ihesu Christo inperpetuum, per quem similiter omnia regna saeculorum reguntur sub sole; uelud sancta Sapientia protestata est dicens, Per me reges regnant, et legum conditores iusta decernunt; per me principes imperant, et potentes decernunt iustitiam! Quapropter ego Eadgar, dei omnipotentis nutu rex totius Albionis insulae, quandam meo fideli homini, nomine Cenulf, causa sui seruitii et fidelitatis, particulam terrae do, id est quattuor mansas, ubi Anglica appellatione dicitur æt Wiþiglea, ut hoc diebus suis possideat, et ad extremum cuicumque uoluerit det. Haec supradicta terra cum omnibus ad se rite pertinentibus, id est pratis, siluis, pascuis, campisque, sit ab omni regali seruitio libera, exceptis tribus rebus, arcis munitione, pontis constructione, et expeditione. Si quis uero hoc meum donum seruauerit, augeat dominus dies illius; et si quispiam suadente diabolo infringere uoluerit, sciat se redditurum rationem in die iudicii, ubi reddetur unicuique secundum opera sua. Haec sunt confinia supradictae terrae, etc. Haec cartula scripta est anno dominicae incarnationis DCCCC.LXI. indictione IIII.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum indeclinabiliter concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus cum signo sanctae crucis ✠ roboraui. ✠ Ego Byrhtelm epi-

scopus consignaui. ✠ Ego Osulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Ælfwold episcopus atquieui. ✠ Ego Byrhtelm episcopus adiuuaui. ✠ Ego Ælfstan episcopus annui. ✠ Ælfhere dux. ✠ Ælfheah dux. ✠ Æþelstan dux. ✠ Æþelwold dux. ✠ Eadmund dux. ✠ Æþelmund dux. ✠ Byrhtnoð dux. ✠ Ælfgar minister. ✠ Byrhtferð minister. ✠ Osweard minister. ✠ Osulf minister. ✠ Eadwig minister. ✠ Ælfwine minister. ✠ Ælfwold minister. ✠ Æþelsige minister. ✠ Æþelwine minister. ✠ Ælfhelm minister. ✠ Ælfric minister. ✠ Byrhtric minister.

CCCCLXXXIX.

EÂDGÂR, 962.

☧ Altithrono in æternum regnante uniuersis sophiæ studium intento mentis conamine sedulo rimantibus liquido patescit quod huius uitae periculis nimio ingruentibus terrore recidiui terminus cosmi apꝓpinquare dinoscitur ut ueridica xp̃i promulgat sententia qua dicit . Surget gens contra gentem et regnum aduersus regnum et r†. Quamobrem ego Eadgar totius brittanniae basileus quandam telluris particulam .VIII. uidelicet cassatos loco qui celebri æt Afene nuncupatur uocabulo cuidam cubiculario mihi oppido fideli qui ab huiuscæ patriæ gnosticis nobili . Titstan . nuncupatur uocabulo pro obsequio eius deuotissimo perpetua largitus sum hereditate ut ipse uita comite cum omnibus utensilibus pratis uidelicet pascuis siluis uoti compos habeat et post uitæ suae terminum quibusc . . . . e uoluerit cleronomis inmunem derelinquat. Sit autem predictum rus omni terrene seruitutis iugo liberum tribus exc . . . is rata uidelicet expeditione pontis arcisue restauratione. Si quis autem hanc nr̃am donationem

in aliud quam constituimus transferre uoluerit priuatus consortio sc̃e đi æclesiae æternis barathri incendiis lugubris iugiter cum iuda xp̃i prod . . . . eiusque complicibus puniatur si non satisfactione emendauerit congrua qđ . . . . nr̃um deliquid decretum. His . . . .

Anno dominicae incarnationis .DCCCCLXII. scripta est hæc carta his testibus consentientibus, quorum inferius nom̃a notant̃.

✠ Ego eadgar rex anglorum concessi
✠ Ego dunstan archi ep̃s conf . . maui
✠ Ego oscytel archi ep̃s cor . . . . raui
✠ Ego osulf ep̃s consolidaui
✠ Ego byrhthelm ep̃s confirmaui
✠ Ego oswold ep̃s corroboraui
✠ Ego ælfstan ep̃s adquieui
✠ Ego æþelwold abb̃
✠ Ego ælfhere dux
✠ Ego ælfheah . . .
✠ Ego æþelstan dux
✠ Ego æþelwine dux
✠ Ego eadmund dux
✠ Ego beorhtnoð dux
✠ Ego byrhtferð m̃
✠ Ego ælfwine m̃
✠ Ego æþelsige m̃
✠ Ego wulfhelm m̃
✠ Ego ælfsige m̃
✠ Ego osweard m̃
✠ Ego osulf m̃

Indorsed.—✠ þis is þara .VIII. hida landboc æt afene þe eadgar cyning gebocode titstane his burþene on ece yrfe.

CCCCXC.

EÂDGÂR, 962.

✠ ALMUS totius cosmi fabricæ conditor superna infimaque miro et ineffabili ordine collocans hominem tantundem quadriformi plasmatum materia sc̃o ad sui similitudinem inspiratum flamine cunctis q. in infimis creuerat uno ꝓbandi causa excepto uetitoque preficiens paradisiacæ iocunditatis amenitate

cum sua coniuge luculentissime constituit. Qui ꝑ dolor daemoniaco instinctus spiramine sibi ac posteris in hoc erumpnoso deiectus sæculo mortem ꝑmeruit perpetuam. Quam ob rem ego Eadgar totius brittanniae gubernator et rector uni matrone cui uocabulum certa astipulatione ꝑfert̃ æðelflæd . quandam telluris particulam .VII. uidelicet mansas liberaliter in æternam tribuo possessionem illo in loco ubi a ruricolis uulgariter Ceorleswyrðe . prolatum est cum omnibus ad eandem terram rite pertinentibus pratis uidelicet campis pascuis siluis . et post suæ uitæ terminum heredi cui uoluerit derelinquat. Sit autem praedictũ rus omni terrene seruitutis iugo liberum tribus exceptis rata uidelicet expeditione pontis arcisue restauratione. Si quis uero hanc nr̃am donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit . sit ipse segregatus a consortio sc̃e đi æclesiæ nec non et a communione omnium fidelium nisi prius hic ante obitũ suũ reus poenituerit quod contra nr̃um deliquid decretum. His metis, etc. Anno dominicae incarnationis DCCCCLXII. scripta est haec carta his testibus consentientibus quorũ inferius nomina notant̃.

✠ Ego eadgar rex anglorum concessi
✠ Ego dunstan archiep̃s corroboraui
✠ Ego oscytel archiep̃s confirmaui
✠ Ego osulf ep̃s consolidaui
✠ Ego byrhtelm ep̃s consensi
✠ Ego aðelwold ab̃b
✠ Ego ælfhere dux
✠ Ego ælfheah dux
✠ Ego æðelstan dux
✠ Ego aðelwold dux
✠ Ego ælfgar m̃
✠ Ego ælfwine m̃
✠ Ego byrhtferð m̃
✠ Ego wulfhelm m̃
✠ Ego æðelwine m̃

CCCCXCI.

WULFSTÂN, 962.

✠ Nihil in hoc recidiuo aerumpnosoque saeculo prolixa fruitur foelicitate, nihil diuturna potitur dominatione, nihil quod non ad fatalem uitae terminum ueloci cursu cum dedecore tendat. Et iccirco sicut nobis rerum saecularium patrimoniae sunt perfruendae, ut tamen aeternae patriae emolumentis nunquam districti examinis die, quod absit, fraudemur addicti. Quapropter ego Wlstan, coelestis regni desiderio exardescens, fauente superno numine, litterarum apicibus commendare procuraui. Donans concedo deo omnipotenti et aecclesiae sancti martyris sui Eadmundi, quae sita est in loco celebri ubi appellatiua ruricolarum appellatione at Bedrichesurthe nuncupatur, quatuor cassatos in loco ubi uulgariter prolatum est ad Palegraue, cum omnibus ad se rite pertinentibus, pascuis, pratis, riuulisque, pro redemptione piaculorum meorum. Commendamus in nomine altitroni gubernatoris, ut nullus seruiens hominum inflatus gressibus superbiae, nec rex nec propinquus mei, nec princeps, nec praepositus, nec alicuius personae habitus, hanc praefatam libertatem in alicuius oneris molestia mutare audeat, aut in diebus nostris uel successorum nostrorum, sed sit libera ab omni mundiali iugo, exceptis istis, expeditione, pontis arcisue restauratione. Firmata est ista praedicta donatio anno dominicae incarnationis DCCCC.LXII. indictione VI[a], cum consensu et licentia Eadgari regis omniumque heroicorum suorum. Si quis autem praescriptis statutis noluerit consentire aut oboedire, sciat se alienum esse a consortio sanctae aecclesiae et a corpore et sanguine domini nostri Ihesu Christi, per auctoritatem beati Eadmundi martiris sociorumque eius, nisi hic prius digna emendauerit poenitentia ante mortem.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum consensi et subscripsi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus regiae roborator donationis agiae triumphale crucis signaculum depinxi. ✠ Ego Kinesi episcopus Lichefeldensis aecclesiae hanc regis munificentiam gabulo glorioso depinxi. ✠ Ego Brichthelm diuinus speculator agiae crucis signum inpressi. ✠ Ego Oswald ciuitatis heroicae hanc regiam stabiliens donationem signo praepollenti praefixi. ✠ Ego Aðulf episcopus. ✠ Ego Ælfheh dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Brichtnoð dux. ✠ Ego Ælfwine miles. ✠ Ego Ælfwold miles. ✠ Ælfric miles. ✠ Æðelsige miles. ✠ Ælfhelm miles. ✠ Ego Eanulf miles. ✠ Herewold miles. ✠ Eadric miles. ✠ Æðelsige miles.

CCCCXCII.

BEORHTRIC AND ÆLFSWŶTH.

✠ Ðis is Byrhtrīces 7 Ælfswīðe his wīfes nihsta cwide, ðe hī cwǣdon on Meapahām, on heora mǣga gewitnesse; ðæt wæs Wulfstān Ucca, 7 Wulfsie his brōðor, 7 Sired Ælfredes sunu, 7 Wulfsie se blāca, 7 Wine preōst, 7 Ælfgār on Meapahām, 7 Wulfēh Ordēges sunu, 7 Ælfhēh his brōðor, 7 Byrhtwaru Ælfrīces lāf, 7 Bryhtrīc hyre mæg, 7 Ælfstān bisceop.

Ærest his cynehlāforde ǣnne beāh on hundeāhtotigum mancysum goldes, 7 ān handseex on eal swā miclum; 7 feower hors, twā gerǣdede; 7 twa sweord gefetelsode, 7 twegen hafocas, 7 ealle his heāhdeōrhundas. And ðǣre hlǣdigan ǣnne beāh on þrittigum mancysum goldes, 7 ǣnne stēdan, tō fore-sprǣce ðæt se cwyde standan mihte. And for his sāwle 7 his yldrena intō sc̄e Andreæ, twā sulung æt Denetune; 7 hiō for hire sāwle 7 hire yldrena twā æt Langanfelda, 7 þider in for hȳ þrittig mancys goldes, 7 ǣnne sweorbeāh on XL mancysum, 7 āne cuppan seolfrene, 7 healfne

bænd gyldenne; 7 ælce geare tô heora gemŷnde twegra daga feorme, of Hæslholte, 7 II of Woðringaberan, 7 II of Bærlingan, 7 II of Hærigeardes-hamme. And tô Cristes circan LX mancys goldes, XXX ðâm biscope, XXX ðâm hirode, 7 ǣnne sweorbeâh on LXXX mancys, 7 twâ cuppan seolfrene, 7 ðæt land æt Meapahâm; 7 tô sc̃e Augustine ðrittig mancys goldes, 7 twâ cuppan seolfrene, 7 twâ bænd gyldenne.

And ðæt land æt Dærentan Byrhtwara hire dæg, 7 æfter hire dæge into sc̃e Andree for unc 7 uncre yldran; 7 Bærlingas Wulfêhe, 7 he selle X hund pænega into sc̃e Andree for unc 7 uncre yldran; 7 Wulfsie Woðringabyras innon ðæt gecynde; 7 Sirede Hæslholt innon ðæt gecynde; 7 Wulfêge 7 Ælfêge his brêðer Herigeardeshamme innon ðæt gecynde, Wulfêge ðæt inland, 7 Ælfêge ðæt ûtland.

And Wulfstâne Uccan Wolcnesstede innon ðæt gecynde, 7 ân handsecs on þrîm pundan; 7 ða tyn hîda on Strættûne intô ðǣm mynstre tô Wolcnesstede; 7 ðæt land æt Fealcnahâm æfter Byrhtwara dæge intô sc̃e Andree, for Ælfrîc hire hlâford 7 his yldran, swâ heora cwyde wæs; 7 Bromleâh æfter Brihtwara dæge into sc̃e Andrea, swâ Ælfrîc hire hlâford hit becwæð for hire 7 his yldran; 7 Snodingcland eâc intô sc̃e Andrea æfter hire dæge swâ Ælfere hit becwæð Ælfrîces fæder; 7 he seoððan on gewitnesse Eâdgife ðære hlǣfdian, 7 Odan arceopisceopes, 7 Ælfêges Ælfstânes suna, 7 Ælfrîces his brôðor, 7 Ælfnôðes Pilian, 7 Godwines æt Fechâm, 7 Eâdrîces æt Hô, 7 Ælfsies preôstes on Crogdæne, 7 Wulfstâne LX mancos goldes tô dǣlanne for unc 7 uncre yldran, 7 ôðer swylc Wulfsige tô dǣlanne; 7 hæbban heom wið God gemǣne gif hŷ hit ne dôn; 7 Wulfsige Tydiceseg 7 ða bôc innon ðæt gecynde, 7 II spuran on III pundan: 7 ic bidde for Godes lufan mînne leôfan hlâford, ðæt he ne þafige ðæt ǣnig man uncerne cwide âwænde; 7 ic bidde ealle Godes freônd ðæt hî ðartô filstan. Hæbbe wið God gemǣne ðe hit brece, 7 God him sŷ symle milde ðe hit healdan wille.

CCCCXCIII.

* UUA, 962.

✠ Regnante deo imperpetuum architectorio, qui sua ineffabili rite potentia omnia disponit atque gubernat, uicesque temporum hominumque mirabiliter discernens, terminumque incertum prout uult aequanimiter imponens, et de secretis coelorum gloriae, humanaeque naturae misteriis docet, ut cum his fugitiuis aeui rebus ac transitoriis possessiunculis iugiter mansura regna dei suffragio adipiscenda sunt. Unde ego Uua the Hwede uicecomes Warwichiae aliquam iuris mei partem, id est sex mansas et dimidiam, illuc ubi ruricolae uocitant Wihtlachesforde et Greftone, pro redemptione animae meae et spe salutis aeternae, ad aecclesiam beatae uirginis Mariae et beati Ecgwini, quae sita est in Eouesham, consentiente domino meo rege Eadgaro, in perpetuum concedo. Maneat igitur hoc meum immobile donum aeterna libertate iocundum, cum uniuersis quae pertinent sibi, tam in magnis quam in minutis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto communi labore, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Si quis autem reprobus, falsis machinationibus, per aliquam scripturam meum donum subuertere conatus fuerit, sit ipse in profundum chaos igneis nexibus mancipatus, et eius memoria caligine mortis obtecta, nisi hic assiduis precibus prius optabilem consequi mereat indulgentiam. Haec carta caraxata est anno dominicae incarnationis DCCCC.LXXII. indictione V. et huius doni constipulatores extiterunt quorum inferius nomina caraxari uidentur.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum praefatam donationem concessi. ✠ Ego Dunstanus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donum cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Oscitel ar-

chiepiscopus Eboracensis aecclesiae consensi. ✠ Ego Brihthelm episcopus consensi. ✠ Ego Ælfwold episcopus consensi. ✠ Ego Osulf episcopus consensi. ✠ Ego Aðulf episcopus consensi. ✠ Ego Ælfstan episcopus consensi. ✠ Ego Æðelwold abbas consensi. ✠ Ego Ælfere dux consensi. ✠ Ego Ælfeah dux consensi. ✠ Ego Eadmund dux consensi. ✠ Ego Æðelstan dux consensi. ✠ Ego Æðelmund dux consensi. ✠ Ego Æðelwold dux consensi. ✠ Ego Brihtnoð dux consensi. ✠ Ego Ælfgar minister consensi. ✠ Ego Brihtferð minister consensi. ✠ Ego Ælfwine minister consensi. ✠ Ego Osweard minister consensi. ✠ Ego Osulf minister consensi. ✠ Ego Ælfsige minister consensi. ✠ Ego Eanulf. ✠ Ego Ælfwold. ✠ Ego Æðelwine. ✠ Ego Ælfric. ✠ Ego Wulfric. ✠ Ego Æðelweard. ✠ Ego Æðelsige.

CCCCXCIV.

OSWALD, 962.

✠ Ic Oswald þurh godes gefe bisceop, mid geþafunge and leâfe Eâdgâres Angul cyniges and Ælferes Myrcna heretogan, and þæs heoredes æt Weogerna ceastre, landes sumne dǣl that .I. þridde hid, þe fram cūðum mannum Æðelmōdes treōw is gehâten, sumum men ðâm is Æþelm nama, mid eallum þingum þe þær tō belimpað, freolice his dæg forgeaf; and æfter his dæge ânum yrfeweardum; and æfter heora forðsīðe tō þǣre hâlgan stowe intō Weogerna ceastre, þâm bisceope tō brice. Sit autem terra ista libera omni regi nisi aecclesiastici censi. Đonne is ealles þæs landes þridde healf hid, þe Oswald bisceop bōcað Æðelme, mid his hlâfordes leâfe, þriora manna dæg, on þâ gerâd, wyrce ðæt he wyrce, ðæt ðæt land sī unfor[worht] intō þǣre hâlgan stowe. Anno dominicae incarnationis DCCCC.LXII. scripta est haec carta, his

testibus consentientibus quorum inferius nomina notantur.

✠ Ego Wulfric presbiter. ✠ Ego Ælfred clericus. ✠ Ego Wulfhun clericus. ✠ Ego Cyneðen clericus. ✠ Ego Ælfric presbiter. ✠ Ego Eadgar diaconus. ✠ Ego Byrhtstan clericus.

CCCCXCV.

OSWALD, 962.

✠ Ego osuuald gr̃a dei episcopus cum consensu ac licentia Eadgari regis Anglorum et ælfhere ducis merciorum quandam ruris particulam qđ a gnosticis Uptun appellatur .vi. uidelicet mansas cuidam ministro meo nomine Cynelm cum omnibus ad illud rite pertinentibus ꝑpetua largitus sum hereditate . et post uitę suę terminum duobus tantum heredibus immunem derelinquat quibus defunctis aecclesię dei in wiogurna ceastre restituatur. This synd þa londgemaera þonne is ealles þæs landes .vi. hida þe oswold bisceop bocað kynelme his þegne mid his hlafordes leafe þreora manna dæg on þa gerad weorce þæt he weorce ꝥ þæt land seo into þære halgan stowe unforworht. Anno dominicae incarnationis .dcccc.lxii. scriptum est haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina notantur. Cynelm is þe forma man and Godwine is þe oðer.

✠ Ego wulfric prb̃t
✠ Ego ælfred cler
✠ Ego kynstan cler
✠ Ego eadwine cler
✠ Ego æþelnoð prb̃t
✠ Ego wulfhun cler
✠ Ego ælfstan cler
✠ Ego byrhtstan cler
✠ Ego æþelstan cler
✠ Ego cynesige cler
✠ Ego cyneþegn cler
✠ Ego wulfgar cler
✠ Ego ælfric diac̃
✠ Ego wistan cler
✠ Ego eadgar cler
✠ Ego wulfheah cler
✠ Ego wulfric cler

CCCCXCVI.

OSWALD, 962.

✠ Ego Oswold largo Christi carismate praesul dicatus, dominicae incarnationis anno DCCCC.LXII. annuente rege Anglorum Eadgaro eiusque utriusque ordinis optimatibus, quandam ruris particulam .III. uidelicet cassatos, quos olim quaedam possidebat matrona nomine Alhðryð, in loco qui celebri a solicolis nuncupatur Cungle uocabulo, cuidam regis ministro nomine Ælfwold, perpetualiter concedo; ut ipse cum omnibus utensilibus eam quamdiu uixerit habeat, et post obitum eius, mater, si superstes fuerit, eandem recipiat. Sin alias, post obitum ipsius ad usum pontificis in Wigurna ceastre redeat immunis. Aecclesiae uero munus et sepultura praesulis in Wigurna ceastre ditioni deueniat; alias plena glorietur libertate, excepta expeditione rata, pontis arcisue constructione. Siquis autem hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum.

CCCCXCVII.

OSWALD, 962.

✠ Anno dominicae incarnationis DCCCCLXII. Ego Oswoldus, superni rectoris fultus iuuamine, cum licentia Eadgari regis Anglorum, ac Ælfheri ducis Merciorum, uni leuitarum meorum, qui a gnosticis noto Ealhferð nuncupatur uocabulo, ob eius fidele obsequium, quandam ruris particulam, unam uidelicet mansam, quod solito uocitatur nomine Cumtun, cum om-

nibus ad se rite pertinentibus, liberaliter concessi; ut ipse, uita comite, fideliter perfruatur, et post uitae suae terminum, duobus, quibus uoluerit, cleronomis derelinquat; quibus etiam defunctis, rus praedictum, cum omnibus utensilibus, ad usum primatis aecclesiae dei in Wiogorna ceastre restituatur inmunis.

✠ Ego Oswaldus, dei prouidentia archipresul, hanc meam donationem confirmaui. ✠ Ego Wulfric presbiter. ✠ Ego Æðelnoð presbiter. ✠ Ælfred clericus. ✠ Wulfhun clericus. ✠ Berhtstan clericus. ✠ Cynsige clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Wynstan clericus. ✠ Wulfhæh clericus. ✠ Cynstan clericus. ✠ Eadwine clericus. ✠ Ælfstan clericus. ✠ Æðelstan clericus. ✠ Cyneðegn clericus. ✠ Ælfric diaconus. ✠ Eadgar clericus. ✠ Wulfric clericus.

CCCCXCVIII.

OSWALD, 962.

✠ Ego Osuuald gratia dei ep̃s cum consensu ac licentia Eadgari . regis anglorum et ælfhere ducis merciorũ quandam ruris particulam qđ a gnosticis . Beonetlęag appellatur .II. uidelicet mansas cuidam ministro meo nomine . Eadmær . cum omnibus illud rite ꝑtinentibus . quatuorq: uascula ad coctionem salis ōn ûpwîc et siluam necessariam on bradan laege ad illam p̃parationẽ salis ꝑtinentes ꝑpetua largitus sum hereditate et post uitę suę terminum duobus tantum heredimus immunẽ derelinquat quibus defunctis aeclesia dei in wiogornaceastre restituatur. Sit autem terra ista libera omni regi nisi aeclesiastici censi id est duos modios de mundo grano et nichil foras ad poenam. Ðis synd þa londgemæro etc. Anno dominicae incarnationis .DCCCCLXII. scriptum est haec carta is testibus consentientibus quorum inferius no-

mina notantur. Eadmær wæs se forma man and wulfrun is þe oðer.

✠ Ego wulfric prb̄t
✠ Ego ælfric prb̄t
✠ Ego eadgar diač
✠ Ego ælfred cl̄er
✠ Ego kynstan cl̄er
✠ Ego eadwine cl̄er
✠ Ego wulfhun cl̄er
✠ Ego cynsige cl̄er
✠ Ego æðelstan cl̄er
✠ Ego cyneðegn cl̄er
✠ Ego wulfgar cl̄er
✠ Ego byrhtstan cl̄er
✠ Ego wistan cl̄er
✠ Ego wulfheah cl̄er

CCCCXCIX.

EÂDGIFU, 960—963.

✠ Eadgifu cŷþ þâm arc̃.bisc̃. 7 Cristes cyrcean hyrede . hû hire land com æt Culingon . ꝥ is þæt hire læfde hire fæder land 7 bôc . swâ he mid rihte beget . 7 him his yldran lefdon. Hit gelamp ꝥ hire fæder aborgude xxx punda æt Godan . 7 betæht him þæt land þæs feos tô anwedde . 7 he hit hæfde vii winter; Ðâ gelamp emb þa tîd þæt man beônn ealle Cantware tô wigge . to Holme . þâ nôlde Sigelm hire fæder tô wigge faran mid nânes mannes scette unâgifnum . 7 âgef þâ Godan xxx punda . 7 becwæð Eâdgife his dêhter land . 7 bôc sealde; Ðâ he on wigge âfeallen wæs . þâ ætsôc Goda þæs feos ægiftes . 7 þæs landes wyrnde . oð þæs on syxtan geare; Ðâ spræc hit fæstlîce Byrhsige Dyrincg . swâ lange oð þa witan . þe þâ wǣron gerehton Eâdgife þæt heô sceôlde hire fæder hand geclǣnsian be swâ miclan feo . 7 heô þæs âð lædde on ealre ðeôde gewitnesse tô Æglesforda . 7 ðær geclǣnsude hire fæder þæs ægiftes be xxx punda âðe; Ðâ gyt heô ne môste landes brûcan ǣr hire frynd fundon æt Eâdwearde cyncge þæt he him þet land forbeâd swâ he ǣniges brûcan wôlde . 7 he hit swâ âlet; Ðâ gelamp on fyrste ꝥ se cynincg

Godan oncūðe swā swȳðe swā him man ætrehte bēc 7 land ealle þa þe he āhte . 7 se cynincg hine þā 7 ealle his āre mid bōcum 7 landum forgeaf Eādgife tō ateōnne swā swā heō wōlde ; Ðā cwæð heō ꝥ heō ne dorste for gode him swā leānian swā he hire tō geearnud hæfde . 7 āgef him ealle his land . būtan twām sulungum æt Osterlande . 7 nōlde þa bēc āgifan ǣr heō wyste hū getriwlice he hi æt landum healdan wōlde ; Ðā gewāt Eādweard cyncg . 7 fencg Æðelstān tō rīce. Ðā Godan sæl þūhte . þā gesohte he þone kynincg Æðelstān . 7 bæd ꝥ he him geþingude wiþ Eādgife his bōca edgift . 7 se cyncg þā swā dyde . 7 heō him ealle āgef būtan Osterlandes bēc . 7 he þā bōc unnendre handa hire tōlet . 7 þara ōþerra mid eāðmettum geþancude . 7 uferran þæt . twelfa sum hire āð sealde . for geborenne 7 ungeborenne . ꝥ þis æfre gesett spræc wǣre . 7 þis wæs gedōn on Æðelstānes kynincges gewitnesse . 7 his wytena æt Hamme wiþ Læwe . 7 Eādgifu hæfde land mid bōcum þara twegra cyninga dagas hire suna. Ðā Eādred geendude . 7 man Eādgife berypte ælcere āre . þā namon Godan twegen suna . Leōfstān 7 Leōfrīc . on Eādgife þās twā foresprecenan land æt Culingon 7 æt Osterland . 7 sǣdon þām cilde Eādwige . þe þā gecoren wæs . ꝥ hȳ rihtur hiora wǣren þonne hire . ꝥ þā swā wæs oð Eādgār āstiðude . 7 he 7 his wytan gerehton ꝥ hy mānfull reāflac gedōn hæfden . 7 hī hire hire āre gerehton 7 āgefon ; Ðā nam Eādgifu be ðæs cynincges leāfe 7 gewitnesse . 7 ealra his bisceopa . þa bēc . 7 land betæhte intō Cristescyrcean mid hire āgenum handum up on þone altare lede . þān hyrede on ēcnesse tō āre . 7 hire sāwle tō reste . 7 cwæþ ꝥ Crist sylf mid eallum heofonlicum mægne þane āwyrgde on ēcnesse þe þās gife æfre āwende oþþe gewanude ; Ðūs com þeōs ār intō Cristes cyrcean hyrede ;

D.

* EÂDGĀR, 963.

✠ In nomine dei et domini nostri Ihesu Christi ueri redemptoris mundi, anno uero dominicae incarnationis . DCCCCLXIII. indictione XIIII. ego Eadgarus, omnicreantis disponente clementia, Angligenarum omniumque gentium undique secus habitantium rex, diuino ductus amore, ab eodem deo et domino nostro populis et tribubus praeordinatus in regem, anno imperii mei .VI. non immemor fui quomodo et quam mirabiliter omnia supernus rector firmae rationis serie gubernat atque custodit; ceu omnibus sapientibus notum ac manifestum constat, quod quosdam nutu mirifico interdum exaltat, quosdam iterum ceu stipulam uento raptam fortunali euentu illico depellit. Iccirco minime in obliuione habui meae regalis dignitatis, quod quoddam regni mei rus, meorum episcoporum testimonio, principum turmis, heroicorum uirorum adstipulatione, uenerabili Aslac nomine aliquam telluris portionem, id est .XX. cassatos, tota mentis auiditate perpetualiter impertio, penes illum locum ubi antiquorum Anglorum relatu dicitur Sciréburnan; ut in aeternum meum donum in sanctae Trinitatis patrocinio quamdiu uiuat habeat, gaudens gaudeat, possidensque possideat per saecula sospes, cum omnibus quae ad eundem locum pertinere noscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis; ut perhenniter ab omni iugo saecularis uiolentiae liberaliter semper sit meum donum imminuere, praeter arcem construendam atque pontem componendam agonisque militiam. Nunc igitur dum uitale spiramen suum fouerit corpus, animo iucundo nostra dapsili redditione perfruatur; decurso scilicet suae curriculo uitae, haeredi cui uoluerit impendat in perpetuum

karisma. Si quis autem hanc nostram donationem amplificare aut augere decreuerit, augeatur ei hoc in saeculo foelicitas et prosperitas, et in futuro coetibus angelicis iungi mereatur in aeuum, ut uocem Christi ualeat audire, ita fantis, Uenite benedicti patris mei, nunc cum pace pia sacrum percipite principio mundi regnum uobis quod rite paratum est. Si autem, quod absit, filius perditionis hoc nostrum decretum infringere aut immutare conatus fuerit, sit ipse Acherontis cuius turbidus gurges coeno ac uasta uoragine aestuare asseritur, nisi prius hic ad satisfactionem peruenerit et digna poenitentia emendare maluerit. Haec uidelicet donatio facta est anno dominicae incarnationis DCCCC.LXIII. et nostri imperii VI. cunctis meis consentientibus optimatibus, et praecipue his quorum nomina subnotata recensentur.

✠ Ego Eadgarus gratia dei totius Britanniae telluris dominus meum donum proprio sigillo confirmaui. ✠ Ego Dunstanus archiepiscopus regiae roborator donationis agiae crucis triumphale signaculum depinxi. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus Eboracensis aecclesiae signo salutifero hanc legalem largitionem praenotaui. ✠ Ego Oswald episcopus ciuitatis Heroicae hanc regiam stabilitatis donationem signo pollenti praefixi. ✠ Ego Cynesige episcopus Lichefeldensis aecclesiae hanc regis munificentiam gabulo glorioso praepinxi. ✠ Ego Aðulf episcopus Elmhamensis aecclesiae hanc cartulam dicacitatis, rege suisque praecipientibus praescribere iussi. ✠ Ego Osulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Brihthelm episcopus consensi. ✠ Ego Æþelwold episcopus confirmaui. ✠ Ego Eadhelm episcopus consensi. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eadhelm dux. ✠ Ego Brihtnoð dux. ✠ Ego Eadmund dux. ✠ Ego Gunar dux. ✠ Ego Dune dux. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Eanulf minister. ✠ Ælfhere minister. ✠ Wulfstan

minister. ✠ Winsige minister. ✠ Æðelferð minister. ✠ Wulfheah minister. ✠ Wulfsige minister. ✠ Osmund minister.

DI.

EÂDGÂR, 963.

✠ ALTITHRONO in aeternum regnante! Uniuersis sophiae studium intento mentis conamine sedulo rimantibus, liquido patescit, quod huius uitae periculis immo ingruentibus terrore, recidiui terminus cosmi appropinquare dinoscitur; ut ueridica Christi promulgat sententia qua dicit, Surget gens contra gentem et regnum aduersus regnum, et reliqua. Quapropter ego Eadgar totius Britanniae basileus, quandam telluris particulam, quinque uidelicet cassatos, loco qui celebri at Archet nuncupatur uocabulo, cuidam ministro mihi ualde fideli, qui ab huiusmodi patriae gnosticis nobili Ælfsige appellatur uocabulo, pro obsequio eius deuotissimo, perpetua largitus sum haereditate; ut ipse uita comite cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, uoti compos habeat; et post uitae suae terminum, quibuscunque uoluerit cleronomis inmunem derelinquat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis baratri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. Hiis metis praefatum rus hinc inde giratur, etc. Anno dominicae incarnationis DCCCCLXIII. scripta haec carta hiis testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

Ego Eadgar rex Anglorum concessi ✠. Ego Dunstan archiepiscopus corroboraui ✠. Ego Oscytel archiepiscopus confirmaui ✠. Ego Osulf episcopus consolidaui, etc. ✠.

DII.

EÂDGÂR, 963.

✠ ALTITHRONO in aeternum regnante! Uniuersis sophiae studium intento mentis conamine sedulo rimantibus, liquido patescit, quod huius uitae periculis nimio ingruentibus terrore recidiui terminus cosmi appropinquare dinoscitur, ut ueridica Christi promulgat sententia, qui dicit, Surget gens contra gentem et regnum aduersus regnum, et reliqua. Quapropter ego Eadgar totius Britanniae basileus, quandam ruris particulam, duas uidelicet mansas atque dimidiam, loco qui celebri æt Stantune nuncupatur uocabulo, cuidam decurioni mihi oppido fideli, qui ab huiusce gnosticis patriae noto Ælfsige appellatur uocabulo, pro obsequio eius deuotissimo, perpetua largitus sum haereditate; ut ipse uita comite cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, siluis, uoti compos habeat; et post uitae suae terminum ubicunque uoluerit cleronomis immunem derelinquat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis baratri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. Anno dominicae incarnationis DCCCC.LXIII°. scripta est haec carta, testibus consentientibus quorum hic nomina caraxantur.

Ego Eadgar rex Anglorum concessi ✠. Ego Dunstan archiepiscopus corroboraui ✠. Ego Oscytel archiepiscopus confirmaui ✠. Ego Osulf episcopus consolidaui ✠. Ego Byrhtelm episcopus acquieui ✠. Ego Æþelwold abbas consensi ✠. Ego Ælfhere dux ✠. Ego Ælfheah dux ✠. Ego Æþelstan dux ✠. Ego Æþelwine dux ✠. Ego Byrhtferð minister ✠. Ælfwine minister ✠. Æþelsige minister ✠. Wulfstan minister ✠. Ælfsige minister ✠.

DIII.

EÂDGÂR, 963.

✠ Uniuersa huius recidiui cosmi patrimonia incertis nepotum cleronomis inopinate deseruntur, et omnis mundi gloria, adpropinquante uitae mortis termino, ad nihilum fatescit. Idcirco terrenis caducarum possessionibus semper mansura supernae patriae emolumenta adipiscentes, domino patrocinante, lucranda decernimus. Quamobrem ego Eadgar Britanniae basileus quandam telluris particulam, tres uidelicet cassatos, singulis iugeribus mixtim in communi rure huc illucque dispersis, loco qui celebri æt Afene nuncupatur uocabulo, cuidam camerario mihi ualde fideli, qui ab huiusce patriae gnosticis nobili Winstan appellatur uocabulo, pro obsequio eius deuotissimo, perpetua largitus sum haereditate; ut ipse uita comite, cum omnibus utensilibus uoti compos habeat, et post uitae suae terminum quibuscumque uoluerit cleronomis immunem derelinquat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis baratri incendiis iugiter cum Iuda proditore eiusque complicibus puniatur, si non

satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. Anno dominicae incarnationis DCCCC.LXIII. scripta est haec carta, his testibus consentientibus quorum nomina inferius notantur.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum concessi. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus corroboraui. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Osulf episcopus consolidaui. ✠ Ego Brihthelm episcopus confirmaui. ✠ Ego Aðulf episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfwold episcopus consolidaui. ✠ Ego Oswold episcopus adquieui. ✠ Ego Æðelwold abbas. ✠ Ego Ælfwold abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Æscwig abbas. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Æðelwine dux. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Æðelsige minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Wulfstan minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfwold minister. ✠ Ego Ælfric minister.

DIV.

EÂDGÂR, 963.

✠ ALTITHRONO in aeternum regnante! Uniuersis sophiae studium intento mentis conamine sedulo rimantibus, liquido patescit, quod huius uitae periculis nimio ingruente terrore recidiui cosmi [terminus] appropinquare dinoscitur, ut ueridica Christi promulgat sententia quibus dicit, Surget gens contra gentem et regnum contra regnum, et reliqua. Quamobrem ego Eadgarus totius Brittanniae basileus, quandam telluris particulam, XXX. uidelicet cassatos, loco qui celebri æt Niubode nuncupatur uocabulo, cuidam duci mihi ualde fideli, ab huiusce patriae gnosticis nobili Gunnere appellatur uocabulo, pro obsequio eius deuotissimo, perpetua largitus sum haereditate; ut ipse uita comite, cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, uoti

compos habeat; et post uitae suae terminum quibuscunque cleronymis immune derelinquat. Sit autem praedictum rus omni tempore seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Siquis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae aeternis barathri incendiis lugubris iugiter [cum] Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua, quod contra nostrum deliquit decretum. Hiis metis praefatum rus hinc inde giratur. Ðis sind þa land gemæra, etc. Anno dominicae incarnationis DCCCC.LXIII scripta erat haec carta, his testibus consentientibus quorum inferius nomina subnotantur.

✠ Ego Eadgarus rex Anglorum consensi. ✠ Ego Dunstanus archiepiscopus corroboraui. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus corroboraui. ✠ Ego Osulf episcopus consolidaui. ✠ Ego Æþelwold episcopus corroboraui. ✠ Ego Oswold episcopus acquieui. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfstan dux. ✠ Ego Astan dux.[1] ✠ Ego Aþeline dux.[1] ✠ Ego Oslac dux. ✠ Ego Cytelbearn dux. ✠ Ego Brihtferð. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Wulfhelm minister. ✠ Ego Wulfstan minister. ✠ Ego Ælfsige minister. ✠ Ego Ælfwold minister.

DV.

EÂDGÂR, 963.

✠ REGNANTE domino nostro Ihesu Christo imperpetuum, per quem similiter omnia regna saeculorum reguntur sub sole, uelud sancta Sapientia protestata est, dicens, Per me reges regnant et legum conditores iusta decernunt, per me principes imperant et potentes decernunt iustitiam. Quapropter ego Eadgar, dei om-

[1] Sic MS.

nipotentis nutu, rex totius Albionis, humili quondam meo ministro nomine Wulfhelm particulam terrae do; id est, duos cassatos illic, ubi uocari uocabulo dicitur Otheri, aeternaliter concedo, ut se uiuente possideat, et ad exitum suum cuicumque uoluerit, det; haec supradicta terra cum omnibus ad se rite pertinentibus, id est, pratis, siluis, pascuis, campisque, sit ab omni regali seruitio libera, exceptis tribus rebus, arcis coniunctione, pontis constructione, et expeditione. Si quis uero hoc meum donum augere uoluerit, augeat dominus dies illius; et si quispiam suadente diabolo infringere uoluerit, sciat se proculdubio redditurum rationem in die iudicii, ubi reddetur unicuique secundum opera sua. Haec sunt confinia supradictae terrae, etc. Haec cartula scripta est anno dominicae incarnationis DCCCC.LXIII.

Ego Eadgar rex Anglorum hoc donum trophaeo agiae crucis confirmaui ✠. Ego Dunstan archiepiscopus cum signo sanctae crucis roboraui ✠.

DVI.

OSWALD, 963.

✠ ALBESCENTE ac consentiente eadgaro basileo. ælfereque merciorũ comite. ego oswald largiflua đi clem̃tia antistes quandã rurisculi partẽ .IIII. scilicet mansas duab: tam̃ in locis diuisã cui uocabulũ ∔ teodecesleage 7 æt æpsleage. wulfrico aeternalit̃ concessi. et post uitę suę t̃minũ duobus quibus uoluerit cleronomis derelinquat eorũq: itẽ finito curriculo ad usum primatis in weogorna ceastre redeat inmunis. Đis syndon þa landgemæru etc. Đonne is ealles þæs landes .IIII. æt teodeceslæge .I. æt æpslæge .III. þe oswald bisceop bocaþ wulfrice. þreora manna dæg on þa gerad weorce ꝥ he weorce ꝥ þæt land seo unforwohrt into þære halgan stowe. Anno dñice incarna-

tionis .DCCCCLXIII. scriptū est hec cartula is testi c̃sentientibus quoꝝ inferi notant̃.

✠ wulfric prb̃ ✠ ælfstan cl ✠ wistan cl ✠ wulfheh cl ✠ ælfred prb̃ ✠ æþelstan cl ✠ eadgar diac̃ ✠ cynstan cl ✠ cynsige cl ✠ eadwine cl ✠ æþelnoð prb̃ ✠ cyneþegn cl ✠ berhstan cl ✠ wulfhun cl ✠ ælfric diac̃ ✠ wulfgar cl.

DVII.

OSWALD, 963.

✠ REGNANTE ꝑ aeuum altithrono deo qui ẽ spes omnium et in mare longe. Ego osuuold . ep̃s eius melliflua gr̃a annuente antistes huiccioꝝ cum licentia . Eadgari . regis angloꝝ ac ælfhere . ducis merciorum necnon et familiae wiogornensis eccl̃ae dabo . cyneðegno . aliquam partẽ terre iuris mei id ẽ. duas et dimidiam scilicet mansas duabus tam̃ in locis diuisam cui uocabulum est odduncalea . 7 æt lawern cum om̃ibus ad se rite ꝑtinentibus liberalit̃ concessi ut ipse uita comite fidelit̃ ꝑfruat̃ et post uitę suę terminū duobus quibus uoluerit cleronomis derelinquat quibus etiam ex hac uita migratis rus predictum cum omnibus utensilibus ad usum primatis aecclesiae dei in wiogurna ceastre restituatur immunis. His metis prefatū rus hinc inde giratur. Ðis synd etc. Ðonne is ealles ðæs londes ðe osuuold bisceop bocað cyneþegne þrinde healf hid 7 .VI. æceras æt haranlea 7 XL. æcera be eastan lawern 7 se haga be suðan byrig se is .XII. gerda lang 7 VIIII gerda brand . on þa gerad wyrce ꝥ he wyrce ꝥ ꝥ land seo unforworht into þære halgan stowe. Anno dominicae incarnationis .DCCCCXLIII. scriptum est haec carta his testib: consentientibus quorum inferius nomina notantur.

✠ Ego wulfric prb̃t ✠ Ego æðelstan cl
✠ Ego ælfric prb̃t ✠ Ego eadwine cl

✠ Ego eadgar diac̄
✠ Ego ælfred cler
✠ Ego wulfhun cler
✠ Ego cyneseie cler
✠ Ego cynestan cler
✠ Ego cyneðegn cler
✠ Ego brihstan cl
✠ Ego wulfgar cl
✠ Ego wynstan cl
✠ Ego wulfeah cl
✠ Ego ælfstan cl

DVIII.

OSWALD, 963.

✠ Ego osuuald ergo xp̄i krismate pręsul iudicatus dominicę incarnationis anno .DCCCCLXIII. annuente regi anglorum . Eadgaro . Ælfereque merciorum comite necnon et familiae wiogornensis ecclesiae . quandam ruris particulam unam uidelicet mansam in loco qui celebri a solicolis nuncupatur æt coddan hrycce uocabulo cuidam ministro meo nomine . ælfric . perpetua largitus sum hereditate et post uite suę terminum duobus tantum heredibus immunem derelinquat quibus defunctis ecclesiae dei in uuigorna ceastre restituatur. On þæt gerad þe he ælce geare of þam lande geerige twegen æceras ⁊ þæron his circsceat gesawe ⁊ þæt eft geripe ⁊ in gebringe . ⁊ ic an him ælce geare on minum wuda . XII. foþre wudas butan ceape. Đis sindan þa landgemæra, etc. Scripta est haec carta is testibus consentientibus quorum inferius nomina notantur.

✠ Ego wulfric prb̄t. ✠ Ego ælfric prb̄t. ✠ Ego eadgar diac̄.

✠ Ego ælfred clr.
✠ Ego cynesige clr.
✠ Ego cyneðegn clr.
✠ Ego wulfun clr.
✠ Ego cynestan clr.
✠ Ego wynstan clr.
✠ Ego byrhstan clr.
✠ Ego æþelstan cirward.
✠ Ego wulfeah clr.
✠ Ego eadwine clr.
✠ Ego wulfgar clr.
✠ Ego æþelwold clr.

Ic ælfric cyþe minan leofan hlaforde þæt ic õn æþelsige minan suna þæs landes þe ic to þe gearnode æfter minan dæge to habbanne his dæg 7 æfter his dæge to syllanne þæm þe him leofast seo 7 þæt sio on þa sperehand.

DIX.

OSWALD, 963.

✠ Ego oswold ergo xp̃i crismate p̃sul iudicatus dominicę incarnationis anno DCCCCLXIII. annuente regi angloꝝ Eadgaro ælfereque merciorũ comite necnon et familiae wiogornensis aecclesię quandã ruris particulã unã uidelicet mansam in loco qui celebri a soliculis nuncupatur æt heortford uocabulo cuidã ministro meo nomine æþelnoð ꝑpetua largitus hereditate et post uitę suę terminũ duob: tantũ heredibus immunẽ derelinquat quib: defunctis ęcclesię đi in weogorna ceastre restituatur. Đis synd þa land gemæro etc. þoñ is þæs landes an hid þe oswold bisceop bocað æðelnoðe his þegne þreora manna dæg on þa gerad wyrce ꝥ he wyrce ꝥ þæt land sio unforworht. Scripta est haec cartula his testibus consentientibus quoꝝ inferius notantur nomina. ✠ Ego wulfric prƀt.

✠ Ego wulfric prƀt. ✠ Ego ælfric prƀt.

✠ Ego wulfhun cl.	✠ Ego eadgar diac̃.
✠ Ego cynstan cl.	✠ Ego byrhstan cl.
✠ Ego wynstan cl.	✠ Ego æþelwold cl.
✠ Ego cynsige cl.	✠ Ego ælfred cl.
✠ Ego cyneðegn cl.	✠ Ego wulfgar cl.
✠ Ego æþelstan cirdward.	✠ Ego wulfeah cl.

DX.

OSWALD, 963.

✠ Ego oswold . ergo xp̃i crismate pręsul iudicatus dominicae incarnationis anno .DCCCCLXIII. annuente rege anglorum . Eadgaro . ac ælfhereque . merciorum comite necnon et familię wiogernensis ecclę quandã ruris particulam unam uidelicet mansam in loco qui celebri a solicolis nuncupat̃ reodemaereleage . uocabulo cuidã ministro meo nomine . eadmær . ꝑpetua largitus sum hereditate et post uitę suę terminum duobus tantum heredibus immunẽ derelinquat quibus defunctis ecclę dei in wiogurna ceastre restituatur. Ðis synd þa land gemære, etc.

✠ Ego wulfric prb̃t
✠ Ego ælfric prb̃t
✠ Ego eadgar prb̃t
✠ Ego ælfred clr̃
✠ Ego cynestan clr̃
✠ Ego eadwine clr̃
✠ Ego wulfhun clr̃
✠ Ego cynesige clr̃
✠ Ego æþelstan clr̃
✠ Ego cyneþegn clr̃
✠ Ego wulfgar clr̃
✠ Ego brihstan clr̃
✠ Ego wynstan clr̃
✠ Ego wulfheh clr̃

DXI.

OSWALD, 963.

✠ Mid tyþe 7 mid geþafunge eadgares cynenges 7 ælfheres merna ealdermannes 7 þæs heorodes æt wiogorna ceastre ic oswald þurh þa rumgiflan godes cyste to biscope gehadod sumne dæl landes ꝥ synd .III. hida æt þorndune æþelstane minũ þegne his dæg freoh ælces weoruldcundes þeowetes geuþe buton þreom þingum an is circsceat 7 ꝥ he mid eallum cræfte twuga on geare æne to mæþe 7 oþre siðe to ripe 7 æft̃ his dæge twam mannum swylce him gecwemest sy 7 æfter heora forðsiþe þam biscope to bryce

into wiogurna ceastre. Ðis synd þa landgemæra etc. Ðonne is ealles þæs landes .III. hida þe oswald bisceop bocað æþelstane his ðegne on þa gerad wyrce ꝥ he wyrce ꝥ ꝥ land seo unforworht into þære halgan stowe. Anno dn̄icae incarnationis DCCCC.LXIII. scriptū est . hec carta his testibus consentientibus quoꝝ inferius nomina notant̄.

✠ Ego wulfric prb̄t	✠ Ego wulfhun cl̄r
✠ Ego ælfric prb̄t	✠ Ego eadwine cl̄r
✠ Ego eadgar prb̄t	✠ Ego cynesige cl̄r
✠ Ego ælfred cl̄r	✠ Ego æþelstan cl̄r
✠ Ego cynestan cl̄r	✠ Ego cyneþeng cl̄r
✠ Ego wulfgar cl̄r	✠ Ego wynstan cl̄r
✠ Ego brihstan cl̄r	✠ Ego wulfheh cl̄r

DXII.

* EÂDGÂR.

✠ MUNDANAE uolubilitatis orbita nunquam in eodem permanet statu, sed quotidiano defectu more fluentis aquae decurritur, ob id quod rerum effectus praeteritarum obliuioni traditur nisi literaturae characteribus exaretur, qui quasi quodam arctiore ligamento ne penitus e memoria defluat retinetur, hoc quomodo quae olim gesta fuerunt innotescit posteris. Quapropter in hac chartella manifeste declaratur, qualiter ego Eadgarus, opitulante gratuita saluatoris clementia Anglorum basileus, Æðelwaldo mihi pontifice suggerente, tam optimatum meorum concilio deuotus, renouaui Chiltecumbes haereditariam libertatem et sanctae et indiuiduae Trinitati commendaui, et in ueteri monasterio in aecclesia beatorum Petri ac Pauli ad usum monachorum inibi deo regulariter famulantium, perpetuo iure consecraui; praecepi hanc quoque renouationem in ipsa eadem libertate fine tenus perdurare, qua illam ab aliis ditatam et ab antecessoribus

regibus omnibus meis donatam esse comperi, quorum primi extiterunt, Kingilsus rex, et filius eius Kinewaldus rex, qui in exordio fidei Christianae sanctissimo Berino episcopo uerbum dei praedicante concesserunt eiusdem iuris possessionem ad praefatum sancti loci monasterium; deinde Egberhtus rex, Aðulphus rex, Ælfredus rex, Eadgarus rex: ideoque praecipio in nomine domini nostri Ihesu Christi ut nullus episcopus eiusdem loci illam terram de ipso monasterio trahere audeat, nec alicui saecularium pro munere quolibet eam dare praesumat. Hoc quoque prouida consideratione superaddidi, et mandaui, ut nullus filiorum uel nepotum meorum, nec aliquis successorum meorum ad praedictum sedis episcopalis coenobium, clericos unquam introducat; sed electis eisdem monachis Christo ibidem deo seruientibus deputetur, sicut ego ipse cooperante omnipotentis dei auxilio constitui, quando superbos clericos qui deo seruire contempserunt, pro nefandis suis actibus et detestandis seruitiis inde eliminatos expuli, ibique sacram coenobitarum congregationem, qui in hymnis et laudibus domino uoluntarie seruirent, congregaui. Quicunque hanc libertatem custodire uoluerit, custodiat eum deus et hic et in aeuum. Si quis autem diabolica suggestione deceptus hanc libertatem minuere uel infringere praesumpserit, ueniant super eum omnium maledictionum genera quae scripta sunt in nouo et in ueteri testamento, sitque coelum ferreum super caput eius, et tellus ahenea sub pedibus eius, et sit ipse aeterno anathemate separatus a deo et omnibus sanctis eius, et apostolica beatorum Petri et Pauli authoritate ligatus sit quamdiu uixerit, et post maledictum obitum suum, gehennalibus flammis cum diabolo et angelis suis sine fine damnatus et cruciatus intereat, nisi prius emendauerit, quod deum omnipotentem et sanctos apostolos eius pro nihil sperare non timuit.

DXIII.

* EÂDGÂR, 964.

✠ Domino dominorum dominante in saecula saeculorum! Regna regnorum huius praesentis saeculi transeunt sicut ignominia, et omnis gloria et iocus peribit huius mundi, et sunt aeterna sed superna aeterna sunt.[1] Unde ego Eadgar rex Anglorum, caeterarumque gentium in circuitu persistentium gubernator et rector, cuidam meo fideli ministro, quem nonnulli uocant noto uocamine Sigestan, pro eius beniuolo obsequio, aliquam portionem terrae perhenniter mente deuota concedo, id est quinque cassatos in illo loco ubi Anglica appellatione dicitur at Trofunten; ut habeat et possideat quamdiu uiuat, et post se cuicunque uoluerit haeredi derelinquat in aeternam haereditatem. Sit autem praedictum rus liberum ab omni mundiali obstaculo, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto communi labore, expeditione, pontis et arcis coaedificatione. Si quis uero hoc nostrum karisma aliqua machinatione infringere conatus fuerit, ueniam non hic mereatur, nec in futuro regni coelestis clauigerum propitium habeat, nisi prius hic ad satisfactionem emendare maluerit. Nullus certis terminis sed iugera iacent ad iugeribus.[1] Haec carta scripta est anno dominicae incarnationis .DCCCCLXIIII°.

Ego Eadgar rex Anglorum indeclinabiliter concessi ✠. Ego Dunstanus archiepiscopus, regiae roborator donationis, agiae triumphale crucis signaculum depinxi ✠. Ego Æðelwold Wintoniensis aecclesiae episcopus hanc cartam dictitans, rege suisque praecipientibus, praescribere iussi; et caeteri plurimi ✠.

[1] Sic MS.

DXIV.

* EÂDGÂR, Dec. 25th, 964.

✠ ALTITONANTIS dei largiflua clementia, qui est rex regum, dominus dominantium, ego Eadgarus Anglorum basileus, omniumque regum insularum oceani quae Britanniam circumiacent, cunctarumque nationum quae infra eam includuntur imperator et dominus, gratias ago ipsi deo omnipotenti, regi meo, qui meum imperium sic ampliauit et exaltauit super regnum patrum meorum; qui licet monarchiam totius Angliae adepti sint, a tempore Æðelstani, qui primus regum Anglorum omnes nationes quae Britanniam incolunt sibi armis subegit, nullus tamen eorum ultra eius fines imperium suum dilatare aggressus est: mihi autem concessit propitia diuinitas, cum Anglorum imperio, omnia regna insularum oceani cum suis ferocissimis regibus usque Noruegiam, maximamque partem Hiberniae cum sua nobilissima ciuitate Dublinia, Anglorum regno subiugare: quos etiam omnes meis imperiis colla subdere, dei fauente gratia, coegi. Quapropter et ego Christi gloriam et laudem in regno meo exaltare, et eius seruitium amplificare, deuotus disposui: et per meos fideles fautores, Dunstanum, uidelicet archiepiscopum, et Æðelwoldum ac Oswaldum episcopos, quos mihi patres spirituales et consiliatores elegi, magna ex parte, secundum quod disposui, perfeci; siquidem temporibus antecessorum meorum regum Anglorum monasteria, tam monachorum quam uirginum destructa, penitus reiecta in tota Anglia erant, quae ego ad dei laudem pro remedio animae meae reparare, et seruorum et ancillarum dei numerum multiplicare deuoui. Et ipsis supradictis meis cooperatoribus strenue annitentibus, iam XL. et VII. monasteria cum monachis et sanctimonialibus constitui; et

si Christus uitam mihi tam diu concesserit, usque ad quinquagesimum remissionis numerum meae deuotae deo munificentiae oblationem protendere decreui. Unde nunc in praesenti monasterium, quod praedictus reuerendus episcopus Oswaldus in sede episcopali Wiogreceastre, in honore sanctae dei genetricis Mariae amplificauit, et eliminatis clericorum naeniis et spurcis lasciuiis, religiosis dei seruis monachis, meo consensu et fauore consultus, locauit; ego ipsis monasticae religionis uiris regali authoritate confirmo, et consilio et astipulatione principum et optimatum meorum corroboro et consigno. Ita ut iam amplius non sit fas neque ius clericis reclamandi quicquam inde; quippe qui magis elegerunt, cum sui ordinis periculo et aecclesiastici beneficii dispendio, suis uxoribus adhaerere, quam immobilia, ipsis dei seruis monachis, ab hac die perpetualiter, regiae munificentiae iure deinceps possidenda, trado et consigno; ita firmiter, ut nulli principum, nec etiam ulli episcopo succedenti, fas sit aut licitum quicquam inde subtrahere aut peruadere, aut ab eorum potestate surripere, et in clericorum ius iterum traducere, quamdiu fides christiana in Anglia perdurauerit. Sed et dimidium centuriatum quod Anglice uocatur Cuðburgelawes Hundred, ad quod iacent L. hidae, in Croppaðorne, quas Offa rex Merciorum quondam familiae in Weogerieceastrie donauit liberas ab omni regali exactione, ego episcopis dei seruis cum eadem libertate et conscribo. Insuper etiam ad supplendum ipsum centuriatum, id est, hundred, ut ex meo dono illud plenum habeant, terras ipsius aecclesiae, quae hactenus regiae exactioni subiacebant, ab hac die imperpetuum liberabo et liberas esse concedo et praecipio; eas uidelicet quae sunt ultra Auenae flumen, quae istis uocabulis nominantur, Uuerabreodun cum Peonedoc, Teotnitum cum Mantune, Secgesbearnige et in monte Wittisca, Nortsyica, Eowenland, Dæglesford, et Dorienne, et Icca-

cumb, et in ripa Sture fluminis Scepwæsicun; et ibi iuxta eam Blacwælle et in occidentali parte Sabrinæ Grimanleage, cum Uecelage, et Cnihtawice et Hablege cum sibi pertinentibus; et item Heriefaydtun iuxta Auenae, pro supplendo ut supra diximus centuriatu, id est hundred, deo et sanctae dei genitrici Mariae, ad usum seruorum eius, monachorum scilicet, liberas dono et quietas esse praecipio deinceps et imperpetuum, ab omnibus fiscalibus, magnis et modicis, notis et ignotis, tam regis quam principis, et ministrorum atque exactionibus eorum, exceptis pontis et arcis constructione et expeditione contra hostem. Habeatque Winsinus uenerabilis sacerdos, quem ipse episcopus Oswaldus, me fauente, et auctoritatem regiam praestante, in sede episcopali monachis praeposuit quamdiu ipse uixerit, omnesque post eum, successores eius, qui eidem congregationi praepositi fuerint, ipsum hundred cum omnibus debitis, quae rex antea in eo habuit, et ius et potestatem earundem possessionum, cum tolle et teame, saca et socne, et infangenetheof, et proprii iuris debitum transgressionis, et poenam delicti quae Anglice dicitur oferisæwenes, et giltwite, nec sit fas aut potestas cuiquam praepositorum, seu exactorum uel ministrorum meorum, nec alicui principi, uel ex succedentium numero pontifici, hanc meae munificentiae libertatem et concessionis firmitatem in aliquo minuere uel infringere. Facta sunt haec anno dominicae incarnationis DCCCCLXIIII. indictione VIII. regno uero Eadgari Anglorum regis sexto, in regia urbe quae ab incolis . . . . . . nominatur; in natali domini, festiuitate sanctorum innocentium, feria quarta.

✠ Ego Eadgar basileus Anglorum et imperator regum gentium, cum consensu et principum et archiepiscoporum meorum, hanc munificentiam signo crucis corroboro. ✠ Ego Ælfrith regina consensi, et signo crucis confirmaui. ✠ Ego Dunstan archiepi-

scopus Dorobernensis aecclesiae Christi consensi et subscripsi. ✠ Ego Ælfric dux. ✠ Ego Birhtnoð dux. ✠ Ego Aridgari dux.

DXV.

OSWALD, about 964.

✠ LARGITATE mirabili conditoris homini tēporalibus quibuslibet potienti indultum est . quo respectu pietatis solamen releuationis satagat dignanter impendere cunctis . illisque permaxime qui dōolatriam exhibentes tēporalis uinculi sibi sunt adstricti unanimitate. Unde ego oswoldus magnifica poliarchis xp̄i allubescente dinami weogernensium parroechiae p̄latus. A me quoque huiusmodi animi deuotione fieri arbitratus . cum iussu et hortamine Eadgari angligine cohortis basilei . necnon etiam cum uoluntate Ælfhere merciorum finiū ducis . tibi fr̄i meo osulfo contuli quinque mansorum et dimidii possessionē telluris . sed tamen in tribus a se inuicem diuisam locis. Uno uidelicet in eo loco cui uocabulum est . æt grimanlaeg .IIII^or^. mansos cum omnibus ad se rite ptinentibus. Secundo uero æt mosleage . unum mansum . cum cunctis ptinentibus ad ipsum. Tertio itaque . æt wican . mansum uidelicet dimidium. Haec autē omnia in perpetuę hereditatis stabilitate tibi concessi . cum omnib: utilitatib: iure debito ad illam terram respicientibus . uidelicet cum terris . cāpis . pratis . pascuis siluis uenationibus . cum piscuariis . ut habendo teneas . et potiendo omni uitę tuę spatio pfruaris; Demumque te obeunte . duobus quibus magis uolueris heredibus ppetuo habendam derelinque. Sicque dū ipsi ptransierint scl̄m . in potestate . Sc̄ae Mariae sedis restituatur. Augentes et conseruentes hoc donum conseruet eos omp̄s đs in cęlesti sua gloria sine pęnali metu . minentes et spoliantes sciant se in nouissimo

iudicio coram omniũ iusto deo ipso iudice rationẽ redituros. Ðis syndan þæs londes gemæru etc. þises ealles þe her on þissere bec cweð an oswold bisceop his breðer osulf þreora manna dæg seðe hit awende æt unforworhtum þingum god adilgie his noman of lifes bocum buton he ær to bote gecyrre. Scriptum est haec carta his testibus consentientibus quorum inferius nomina notan̄t. Osulf wæs se forma man 7 æþelstan munuc is þe oðer. Sit autem terra ista libera omni regi nisi aecclesiastici censi.

✠ Ego oswald epi̅sc consensi
✠ Ego wulfric prb̄t
✠ Ego eadgar prb̄t
✠ Ego wistan prb̄t
✠ Ego ælfred clr
✠ Ego æþelstan prb̄t
✠ Ego wulfhun cler
✠ Ego brihstan cler
✠ Ego ælfstan cler
✠ Ego wulfgar cler
✠ Ego eadwine cler
✠ Ego wenstan cler
✠ Ego ælfgar cler
✠ Ego ufic cler
✠ Ego wulfheah cler
✠ Ego leofwine cler
✠ Ego tuna cler
✠ Ego wulfnoð cler
✠ Ego eadweard cler

DXVI.

* EÂDGÂR, 965.

✠ Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi dcccc.lxv. Ego Eadgar, diuina allubescente gratia rex et primicerius totius Albionis, ruris partem aliquantulam, bis quaternis praeter semissem aestimatam mansiunculis, in loco qui dicitur Stantun, Æscwig abbati, ad aecclesiam sancti Petri quae sita est in urbe Acumanensi, in perpetuam possessionem libenter admodum largitus sum. Deprecor namque hunc abbatem omnesque qui huius singraphae inspexerunt dictamina, ut suarum precum pro me non cessent fundere oramina.

Ego Eadgar rex hoc donum signo crucis confir-

maui ✠. Ego Dunstan archiepiscopus consensi et subscripsi ✠. Ego Oscytel archiepiscopus consensi et subscripsi ✠. Ego Ælfstan episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Æþelwold episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Wynsige episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Oswold episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Brihtelm episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Osulf episcopus consensi et subscripsi ✠. Ego Ælfwold episcopus ✠. Ego Ealdhelm episcopus ✠. Ego Eaðulf episcopus ✠. Ego Wulfric episcopus ✠. Ego Leofwine episcopus ✠. Ego Ælfstan episcopus ✠. Ego Ælfhere dux ✠. Ego Ælfheah dux ✠. Ego Æþelstan dux ✠. Ego Æþelwine dux ✠. Ego Ordgar dux ✠. Ego Brihtnoð dux ✠. Ego Ælfwine minister ✠. Ego Æinulf minister ✠. Ego Wlfstan minister ✠.

DXVII.

OSWALD, 965.

✠ In nomine sanctae et indiuiduae Trinitatis dei! Quicquid humana incipit machinatio inchoare, oportet primitus pantorum conditori commendare, quia, quod diuinus sermo demonstrat diuino constat propalare. Ecce diuinitas cunctis in propatulo euangelico paradigmate clamat alacriter uerbo imperantis, dicens, Date et dabitur uobis. Quapropter uidelicet ego Oswaldus archipraesul, cum consensu ac licentia monasticae conuersationis sanctae et intemeratae uirginis Mariae, cuius monasterii episcopalis cathedra constat sancto Petro apostolo deo auctore consecrata, confero fraterno concordantis familiae colloqui Æðelstano, ualde fideliter hactenus promerenti, terram quatuor manentium, duobus in locis consistentem, ad Suðham duas, necnon et in alio loco duas ubi nuncupatur aet Muctune, sibi atque binis post se haeredibus, possidendam ;

eam uideant dominantes rationem interpositam, ut dei nutu toto mentis ac corporis conamine pontifici uera et non fraudulenta fidelitate oboediant. Acta est denique haec donatio in metropoli Huicciorum anno dominicae incarnationis DCCCCLXV. sub testimonio horum uirorum, quorum nomina hic infra subscribuntur.

✠ Ego Oswold archipraesul hanc donationem confirmaui. ✠ Æðelstan primus. ✠ Eadgar presbiter. ✠ Goding diaconus. ✠ Ælfsige presbiter. ✠ Æðelsige presbiter. ✠ Leofstan diaconus. ✠ Æðelric diaconus. ✠ Wulfric clericus. ✠ Wulfnoð clericus. ✠ Cyneðegn clericus. ✠ Wulfwine clericus. ✠ Godwine clericus. ✠ Wulfgar clericus. ✠ Leofwine clericus.

DXVIII.

EÂDGÂR, 966.

✠ In nomine regnantis in perpetuum dñi. nr̃i. iħu. xp̃i. Ego eadgar rẽx anglorum ceterarumque gentium . considerans et recolens quod etiam uâs electionis ueracissimis innotuit uerbis . quod in nouissimis temporibus instarent tempora periculosa idcirco unusquisque de semet ipso plenius poterit agnoscere quod quanto quis in hõc terreno habitaculo longiorem protraxerit uitam . tanto ueraciora esse omnia quæ olim antiqui uates diuinitus edocti . inplenda esse predixerunt. Quod cernens ego necessarium dũxi . ut per intercessionem plurimorum pro uenia delictorum meorum et requię aeterna adipiscenda animæ meę aliquid ex eis quae mihi largitor bonorum xp̃s dñs donare dignatus est . hoc est decem mansas . quod cantigene dicunt .x. sulunga . in illo loco ubi iamdudum solicole illius regionis nomen inposuerunt . æt bromleage . tibi uenerabili apostolo xp̃i . sc̃o andreę . et pro placabili pecunia ælfstani antistitis aeclesiae hrofensi concedo. Cum omnibus utensilibus quae ds cęlorum in ipso tel-

luris gramine creauit . tam in notis causis et ignotis . in modicis et in magnis . campis . pascuis . pratis . siluis . siluarumque densitatibus . donans donabo libertatem . preter expeditione . et pontis . arcisuẽ instructione . quia tanti pretii emtum est suprascripta terra . octuaginta mancusis auri purissimi . et sẽx pondus electi argenti. Et insuper dona meo prefecto wulfstano donando auxit . XXX^ta^. mancusas auri . ut fixa et immobilis permaneat sempiternaliter nr̃a donatio. Ita adiuro in nomine dñi nr̃i ih̃u xp̃i qui est omnium iudex iustus ut nẽc mihi nẽc alicui successorum meorum regum seu cuiuslibet dignitatis . aliquid frudare uel minuere liceat. Sed absque aliqua retractione inlesa iugiter permaneat sine fine. Siquis autem propria temeritate uiolenter inuadere presumserit . Sciat sẽ proculdubio ante tribunal districti iudicis titubantem tremebundumque rationem redditurum . nisi prius digna satisfactione emendare uoluerit.

Hæc utilitas siluarũ ad eandẽ terrã ꝑtinet in andrede . billanoran be lyndhyrste . ⁊ On glæppan felda . scearndæn . ⁊ þar rihte wið þorndæn . ⁊ broccesham be eastan ea . ⁊ tannera hole . ⁊ trindhyrst. Istis terminibus, etc. Acta est haec prefata donatio . Anno ab incarnatione dñi nr̃i ih̃u xp̃i . DCCCC^mo^.LV^mo to^. indictione uero nouem.

✠ Ego eadgar rẽx anglorum sub sigillo scę̃ crucis ✠ corroboraui.

✠ Ego dunstan dorobornensis æcclę̃ archieps̃ crucis ✠ xp̃i conclusi

✠ Ego ælfþryþ mater regis predictum donum confirmaui

✠ Ego oswald archi ãreps̃ eborace ciuitatis crucis ✠ xp̃i inpressi

✠ Ego æþelwold wintanensis æcclę̃ eps̃ subscripsi et confirmaui

✠ Ego ælfstan lundoniensis æcclesię ępiscopus corroboraui

✠ Ego ælfstan episcopus consignaui
✠ Ego eadelm episcopus consensi et subscripsi
✠ Ego sydemann episcopus conclusi
✠ Ego alfwold episcopus corroboraui
✠ Ego byrhtelm episcopus roboraui
✠ Ego byrhtferð minister ✠ Ego ælfhere dūx
✠ Ego æþelweard minister ✠ Ego æþelstan dūx
✠ Ego ælfwerd minister ✠ Ego æþelwine dūx
✠ Ego æþelmær minister ✠ Ego byrhtnoþ dūx
✠ Ego ælfsige minister ✠ Ego ordgar dūx
✠ Ego wulfstan minister ✠ Ego ælfric minis̃
✠ Ego ælfric minister ✠ Ego ælfwold minis̃
✠ Ego ælfheah minister ✠ Ego wulfsige minis̃
✠ Ego ealdred minister ✠ Ego sigred minis̃
✠ Ego leofstan minister ✠ Ego eadelm minis̃

DXIX.

* EÂDGÂR, June 3d, 966.

✠ In nomine sanctae et indiuiduae Trinitatis! Ego Eadgarus rex et basileus totius Angliae diuino instinctus admonitu, et sanctae Dorobernensis aecclesiae antistitis Dunstani precibus saepius exhortatus, reddo et concedo sanctae Dorobernensi aecclesiae et monachis ibi seruientibus deo, in puram elemosinam, portum et uillam de Sanduuic, eisdem monachis olim ablatam, cum omnibus libertatibus et consuetudinibus regiis ad Sanduuic pertinentibus, quae ego aliquando habui, uel aliquis antecessorum meorum, ex utraque parte aquae cuiuscumque terra hinc uel inde fuerit. Praeterea confirmo eis omnes mansiones quas habent in uilla de Sanduuic, quae eis collatae sunt in puram elemosinam a fidelibus. Unde uolo quod nullus ibidem habeat aliquod ius nisi tantum monachi nostri de Dorobernia. Quicunque autem hanc meam largifluam munificentiam interrumpere aut uiolare praesump-

serit, indignationem domini nostri et sanctae Mariae et sanctorum omnium, qui in Dorobernensi aecclesia requiescunt, sentiant, nisi ante mortem emendati fuerint.

Ego Eadgarus rex totius Angliae huic codicello meo signum sanctae crucis propria manu apposui ✠. Ego Kinath rex Scotorum subscripsi ✠. Ego Maccus rex insularum uidi ✠. Ego Dunstanus Dorobernensis archiepiscopus subscripsi ✠. Ego Æðelwoldus Uuintoniensis antistes consensi ✠. Ego Malcolm rex Cumbrorum subscripsi ✠. Ego Dufnal uidi ✠. Ego Oskitellus Eboracensis archiepiscopus subscripsi ✠. Ego Osuualdus Uuigorniensis episcopus consensi ✠. Ego Kineuuardus abbas Mideltunensis subscripsi ✠. Ego Iacob subregulus signum apposui ✠. Ego Iukil subregulus signum apposui ✠. Ego Siferd subregulus signum sanctae crucis apposui in festo Pentecostes in ciuitate Acamanni ✠. DCCCCLXVI.

DXX.

* EÂDGÂR, 966.

✠ IMPERANTE domino nostro Ihesu Christo super omnes coelos, et super omnia regna orbis terrarum principatum tenente, qui tollit reges et transfert regna, tractatque suo nutu mundi climata uniuersa; ego Eadgarus eiusdem dei nostri largiflua munificentia possidens totius Magnae Britanniae monarchiam, statui mecum ab initio regni mei pro modulo meo sua beneficia recompensare, et de transitorio mammona prouidere mihi beatorum tabernacula perque caduca bona promereri gaudia sempiterna. Cum ergo de releuatione aecclesiarum Christi et monasteriorum restauratione frequentissime mihi suggererent spirituales patres mei pontifices et praelati, teste deo cordium in-

spectore, sollicitus eorum petitionibus semper apertis auribus acquieui. Cum uero sanctissimi archiepiscopi mei Dunstanus Dorobernensis et Osketulus Eboracensis apertius insinuassent, quomodo celebre monasterium Croylandense quondam ab inclyto rege Merciorum Eðelbaldo fundatum, aliisque Merciorum regibus, successoribus eius, multis et magnis donis et dignitatibus ditatum, insuper immunitatibus et immensis priuilegiis ampliatum et magnifice confirmatum, demum nefandissimis Danis totam terram opprimentibus, ab eisdem dictum monasterium fuerit igne crematum et deuastatum; sed postea tanta cessante procella per industriam uenerabilis patris Turketuli, cooperante sibi gratia piissimi regis Eadredi patrui et praedecessoris mei resurrexit restauratum et iterum in sanctorum habitaculum aedificatum, et regio chirographo confirmatum; gaudio magno gauisus sum, et crescente quotidie conualescenteque indies temporibus meis per totam Angliam cultui christiano totis animi praecordiis, deo teste, congratulatus; praedicto uiro uenerabili, abbati Turketulo, quondam patris mei patruorumque meorum patricio potentissimo, ac omnium hostium Anglici regni triumphatori strenuissimo, iamque patriae coelestis amore seruorum Christi sanctissimo pastori et praelato, concedo de regalibus syluis meis suo Croylandensi monasterio magis uicinis et propinquis, scilicet de Ancarygwood, et de Medeshamstedwood regalibus maneriis meis de Estreye et de Castre pertinentibus, arbores et meremium ad aedificationem sui monasterii praedicti, quot et quantum placuerit accipere; nec aliquis ministrorum meorum in illa patria praesumat eum in aliquo impedire. Ipsum etiam Croylandense monasterium cum tota insula adiacente et cum uilla duobusque mariscis iacentibus ex utraque parte aquae de Weland uersus occidentem, iisdem limitibus et terminis quibus dicti monasterii monachi a prima sua fundatione illa continue possederunt, et prout plurimo-

rum regum praedecessorum meorum, et praecipue inclyti regis Eadredi patrui praedecessorisque mei chirographa et monumenta sufficienter, ab oriente ad occidentem et ab austro ad aquilonem declarant ac manifestant; concedo et confirmo in perpetuam eleemosynam praedicto patri meo Turketulo abbati, ac monachis suis, ac omnibus eorum successoribus ibidem deo seruientibus; scilicet dictam insulam de Croyland, procedendo de ponte suo triangulo per aquam de Weland uersus Spaldelyng usque ad Asendyk, ubi Asendyk cadit in aquam de Weland ex boreali parte crucis lapideae per praedictum Turketulum ibidem affixae, et sic sursum uersus orientem per Asendyk usque ad Asendtoft, et inde usque Schepishee in orientali parte eiusdem insulae, et sic usque ad Tedwarthar, et ibi intrando Southee usque ad Namanlandhyrne, ubi crucem lapideam affigi fecit idem Turketulus, distantem a Southee per sex perticatas, et inde per eandem aquam de Neene uersus occidentem per v perticatas et inde per eandem aquam de Neene sicut currit ad praedictum pontem de Croyland, cum separali piscaria tam in aquis omnibus ambientibus eandem insulam, quam in stagnis et paludibus infra situm inclusis; una cum mariscis et alnetis adiacentibus uersus occidentem ex opposito eiusdem insulae, in omnibus Lincolniae comitatui connexis et respondentibus, et per hos limites determinatis, uidelicet de Namanslandhyrne per aquam de Neene uersus occidentem usque ad Finestan, ubi crux lapidea defixa est iuxta ripam, et inde usque ad Greynes, et sic usque ad Folwardstakyng, et inde usque ad Southlake, ubi Southlake cadit in aquam de Weland, et sic transeundo eandem aquam ad Kenulphston iuxta ripam ex opposito de Southlake, ubi primus abbas eiusdem monasterii nomine Kenulphus posuit crucem lapideam pro limite inter Croyland et Deping, et inde uersus boream iuxta Aspath usque ad Werwarlake, et sic usque ad Harynholt, et inde sursum per

Mengarlake et Lurklake, et inde per Oggot usque ad Wodelade, ubi Wodelade cadit in aquam de Weland; cum omnibus commodis quae potuerunt euenire uel extorqueri infra praedictos limites tam subter terram quam supra; cum communa pasturae omni tempore anni pro omni genere animalium, sibi, et omnibus hominibus suis, et tenentibus suis secum infra dictos limites cohabitantibus in mariscis adiacentibus ex utraque parte [aquae de Weland uidelicet ex una parte][1] ab illa aqua usque ad agrum meum de Medeshamsted, et ex alia parte ab aqua eadem usque ad aedificia de Spaldelyng, cum separali piscaria in eadem aqua de Weland, a Kenulphston usque ad pontem in Croyland, et in aqua de Neene a limite, Fineston nomine, usque ad praedictum pontem de Croyland, et inde, in eadem aqua et in aqua de Weland coadunatis usque ad Asendyk. Concedo etiam quod dicti monachi possint includere de mariscis adiacentibus uersus occidentem pro se et pro tenentibus suis croftos siue pratum circa pontem separaliter, quantum illis placuerit, prout patruus meus rex Eadredus eisdem haec omnia suo chirographo confirmauit. Concedo etiam et confirmo praedicto monasterio omnia praetacta libera et soluta ab omni onere saeculari et quod habeant omnes liberas consuetudines cum omni illo quod appellatur socha, sacha, tol et tem, infangthef, weyf et stray, et cum his legitime appendentibus. Concedo etiam et confirmo eisdem monachis omnes terras et tenementa, aecclesias et capellas, et omnes possessiones eidem monasterio pertinentes, quas praefatus rex Eadredus, uel optimates sui, dicto coenobio pro suorum redemptione peccatorum, in perpetuam eleemosynam donauerunt, uel per praefatum abbatem Turketulum datae sunt uel acquisitae, in Croyland, Spaldeling, Pyncebek, Cappelade, Algar, [Donnesdyk, Drayton, Burtoft, Southerton, Bokenhale,

[1] Wanting in MS. Arund.

Halyngton, Gerunthorp, Lang][1]toft, Baston, Depyng, Tetford, Repyngale, Laythorp, Kyrkeby, Wendlingburgh, Adyngton, Elmyngton, Glapthorne, Wyrthorp, Peykyrk, Baddeby, Morburne, Thirming, Beby, Sutton, Stapelton, Kotenham, Hoketon, Drayton, et Staunden. Haec omnia tenementa ad honorem dei, et sanctae aecclesiae suae releuationem, et ob amorem sancti Guthlaci corporaliter in monasterio Croylandensi requiescentis, confirmo uenerabili patri meo Turketulo abbati Croylandiae, et monachis suis, et eorum successoribus ibidem deo seruientibus in perpetuum. Prohibeo etiam, ne quisquam ministrorum meorum in patria Giruiorum praememoratos limites mariscorum Croylandiae introeat, aut se in aliquo intromittat; cum tam de donatione regis Eadredi patrui et praedecessoris mei, quam de confirmatione mea possideant praedictos mariscos, et situm separalem monasterii sui, et a marisco meo de Ege crucibus lapideis, ac aliis intersigniis et terris separatos. Contra ergo huius nostri chirographi propositum quicunque dictum Turketulum abbatem patrem meum, uel monachos suos uexare, uel inquietare pro aliquo praemissorum praesumpserit, praeter meam indignationem et uindictam, nisi citius cum condigna satisfactione resipuerit, longius a sanctorum consortio segregatus cum Dathan et Abiram damnationem gehennalem sentire possit: qui uero auxerit nostram eleemosynam, aut in aliquo promouerit huius mei chirographi uoluntatem, inter omnes sanctos et electos dei sempiternam sortiatur foelicitatem. Sancitum est hoc [chirographum meum][1] in anno dominicae incarnationis DCCCC.LXVI. praesentibus archiepiscopis, episcopis, abbatibus, et optimatibus regni mei subnotatis.

✠ Ego Eadgarus totius Albionis monarcha istud chirographum cum signo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Dunstanus archiepiscopus Dorobernensis hoc

[1] Wanting in MS. Arund.

chirographum cum trophaeo agiae crucis corroboraui. ✠ Ego Osketulus archiepiscopus Eboracensis deuote collaudaui. ✠ Ego Æðelwoldus episcopus Wintoniensis multum procuraui. ✠ Ego Oswaldus episcopus Wicciorum commendaui. ✠ Ego Ælfwoldus episcopus Domnoniae subscripsi. ✠ Ego Ælfstanus abbas Glastoniae consilium dedi. ✠ Ego Æðelgarus abbas noui monasterii Wyntoniae consensum praebui. ✠ Ego Wulfius abbas sancti Petri Westmonasterii extra Londoniam subnotaui. ✠ Ego Merwenna abbatissa de Rumsege signum sanctae crucis feci. ✠ Ego Ordgarus dux Domnoniae consignaui. ✠ Ego Ælfegus Suthamtoniensis dux approbaui. ✠ Ego Oslac dux affui. ✠ Ego Brihtnoðus dux aspexi. ✠ Ego Ælfwine dux consensi. ✠ Ego Ælferus dux interfui. ✠ Ego Ernulphus minister uidi. ✠ Ego Ryngulius minister uidi. ✠ Ego Æðelwardus minister audiui. ✠ Ego Weis minister auscultaui.

DXXI.

EÂDGÂR, 965.

✠ In altithrono ononomate cui omne genu flectitur cœlestium terrestrium et infernorum. Ego Eadgar monarchiam totius brittannię insulę cum superno iuuamine obtinens . cuidam fideli homine quem nonnulli uocitant noto uocamine . wulfheard . aliquã partem terrę . id est tres uirgas illic ubi uulgari uocabulo dicitur æt ceosolburnan . perpetualiter concedo . dum uero uitale spiramen suũ fouerit corpus animo iocundo nr̃o dapsili deditione perfruatur . decurso scilicet suę curriculo uitę heredi cuicumque uoluerit impendat imperpetuũ karisma . cum campis pascuis . pratis . siluis . expeditionis . pontis . et arcis non expers sit hoc donum sed ceterarũ rerũ. Si autem quod absit quis filĩ perditionis hoc nr̃m decretũ infringere aut immutare conatus fuerit . sit ipse pulsu demonum in

æternam damnationē trudendus . id est in extremam partem tetri baratri sub horrida stagna tartarei sit proiectus acherontis cuius turpidus gurges cæno ac uasta uoragine æstuare assertur. Nisi prius hic ad satisfactionem peruenerit et digna pœnitentia em̄dare maluerit. Hæc sunt confinia, etc. Hæc cartula scripta est anno ab incarnatione dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i .DCCCCLXV. Indictione .VIII.

✠ Ego eadgar totius albionis rex hoc donum indeclinabiliter concessi atque tropheo agie crucis confirmaui.

✠ Ego dunstan metropolitanę æclesię archiepiscopus hanc munificentiam signo crucis xp̄i munire curaui.

✠ Ego ælfstan ep̄s roboraui	✠ ælfwine min̄
✠ Ego aðelwold ep̄s impressi	✠ æðelwerd min̄
✠ Ego alfwold ep̄s scribere iussi	✠ wihtsige min̄
✠ Ego byrhtelm ep̄s adiuuaui	✠ wulfstan min̄
✠ Ego osulf ep̄s adquieui	✠ byrhtulf min̄
✠ ælfhere dux	✠ leofa min̄
✠ ælfheah dux	✠ leofsige min̄
✠ æðelstan dux	✠ ælfhelm min̄
✠ æðelmund dux	✠ byrhtric min̄
✠ ordgar dux	✠ wulfgar min̄

DXXII.

EÂDGÂR, 966.

✠ CUNCTA saeculorum patrimonia incertis nepotum haeredibus derelinquuntur, et omnis mundi gloria appropinquante uitae mortis termino ad nihilum reducta fatescit. Iccirco terrenis caducarum possessionibus semper mansura supernae patriae emolumenta adipiscentes, domino patrocinante, lucranda determinamus. Quamobrem ego Eadgar totius Britanniae basileus, quandam telluris particulam, X. uidelicet cassatos, loco qui celebri at Uppidelen nuncupatur uocabulo, cuidam aecclesiae in omnium sanctorum ueneratione dicatae,

loco qui celebri Sceaftesburg uocatur onomate, ad usus monialium inibi degentium, ut aua mea Winfled ante concesserat, aeterna largitus sum haereditate; uetus etenim praefati territorii carta per incuriam quondam perdita fuerat, atque ideo hanc nouam ob firmitatis munimen scribere iussi. Si quopiam uetus reperta fuerat, uel monasterio restituatur, uel eius possessor furti crimine reus iudicetur. Sit autem praedictum rus cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet et pascuis, siluis, omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis baratri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. Hiis metis praefatum rus hinc inde giratur, etc. Anno dominicae incarnationis DCCCCLXVI. scripta est haec carta, hiis testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum corroboraui. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus consensi. ✠ Ego Oscytel archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Æþelwold episcopus consolidaui; etc.

DXXIII.

* EÂDGÂR, 966.

✠ ANNUENTE altithroni moderatoris imperio, totius Albionis triuiatim potitus regimine, non immemor ob hoc mihi recidiua fore concessa ut hiis strenue aeterna lucrarer, quapropter ego Eadgar totius Britanniae basileus, quasdam uillas ut nominentur Dunketone, habens quinque hidas terrae et aecclesiam; Sueise cum uiginti octo hidis terrae et aecclesia; Titelescumbe cum decem hidis terrae, et quandam ruris particulam, duos uidelicet cassatos terrae loco qui celebri Wintre-

burna nuncupatur uocabulo, do et concedo in puram et perpetuam elemosinam nouae Wintoniensi aecclesiae, beato Petro apostolorum principi dicatae, necnon sancto Eudocio, cuius reliquiae inibi miraculis clarescunt; cum omnibus utensilibus, pratis uidelicet, pascuis, riuulis, aeterna largita sunt haereditate. Perspicuis ut canonicos qui incorrigibiles perdurarent ex aecclesia dicta eieci, monachos de Abindoniae loco substitui. Sint autem praedictae uillae, rus, mansiones, terrae, riuuli, omni terrenae seruitutis iugo liberae, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis autem hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore, eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. Anno dominicae incarnationis DCCCCLXVI. scripta haec carta, concessio, et donatio, his testibus consentientibus.

Ego Eadgarus rex Anglorum hoc donum, nostro largiente redemptori, locoque eius sanctissimo primus omnium regum monachorum inibi collegium constituens manu propria signum ✠ agyae crucis imprimens confirmaui. Ego Dunstanus, Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus, largifluam beneuoli regis donationem uenerans, crucis sig✠naculo corroboraui. Ego Eadmundus clito legitimus praefati regis filius crucis signaculum infantuli ✠ florens aetate propria indidi manu. Iterum ego Eadwardus, eodem rege clito procreatus, praefatam ✠ patris munificentiam crucis signo consolidaui. Ego Ælfðrið, legitima praefati regis coniux, mea concessione monachos eodem loco ✠ donum regis crucem impressi. Ego Ediua, praedicti regis aua, ✠ hoc donum regis crucis taumate consolidaui. ✠ Ego Osketillus, Eboracensis aecclesiae archiepiscopus, donum regis confirmaui. ✠ Ego Æðelstanus Londoniensis aecclesiae episcopus donum regis

confirmaui. ✠ Ego Oswaldus episcopus donum regis confirmaui. ✠ Ego Osulfus episcopus donum regis confirmaui. ✠ Ego Byrththelmus episcopus donum regis confirmaui. ✠ Ego Aldelmus episcopus donum regis confirmaui. ✠ Ego Aðulfus episcopus donum regis confirmaui. ✠ Ego Winsius episcopus donum regis confirmaui. ✠ Ego Æscuuynus abbas donum regis confirmaui. ✠ Ego Osgarus abbas donum regis confirmaui. ✠ Ego Albrychtus abbas donum regis confirmaui. ✠ Ego Ælfstanus abbas donum regis confirmaui. ✠ Ego Algarus primus huic loco abbas ordinatus Christo gubernante, beneuoli regis donationem accepi et confirmaui. ✠ Ego Ælfhere dux donationem regis confirmaui. ✠ Ego Ælfeac dux confirmaui. ✠ Ego Ordgarus dux confirmaui. ✠ Ego Æðelgarus dux confirmaui. ✠ Ego Ælfuuinus comes confirmaui. ✠ Ego Byrhtnoðus comes confirmaui. ✠ Ego Wulune miles confirmaui. ✠ Ego Brictferðus miles confirmaui. ✠ Ego Osuuardus miles confirmaui. ✠ Ego Æðeluuardus miles confirmaui. ✠ Ego Wilferðus miles confirmaui. ✠ Ego Byrthaneus miles confirmaui. ✠ Ego Wlfuuinus miles confirmaui. ✠ Ego Wlstanus miles confirmaui.

DXXIV.

* EÂDGÂR, 966.

✠ In nomine saluatoris Christi Ihesu! Hoc enim maxime secundum sanctam scripturam percunctantur, cui aut quibuscumque manentia tribuuntur; sunt enim haec caduca et incerta habitantia, sed iccirco magis sequi necesse est dominicam uocem, ut est, Uenite benedicti patris mei quia uobis parata est requies sempiterna, ideo debemus excutere mentis nostrae desidiam, ut etiam exteriora nostra dampnum per similitudinem non deducantur; ob quam rem ego Eadgar totius regni rex citra mare, pro dignitate regi-

minis mei concedo partem mei telluris, ubi dicitur Bokelande, quindecim scilicet mansas, meo quippe amabili coniuge,[1] cui nomen est Eðelred, in perpetuam haereditatem, ut habeat et utatur bonis omnibus illius praedicti ruris, cum campis, siluis, pascuis, et omnibus sibi pertinentibus quamdiu dominus concesserit; et post uitae suae transitum cuicumque placuerit haeredi derelinquat. Sit uero hoc praedictum et praenotatum omnibus notis nostris, ut nemo audeat magis incumbere aliquo iugo huius terrae habitantes, quam pontis, expeditione et arcis restauratione; et si aliquis transferre cupierit hanc nostram donationem aut infringere, sit priuatus a consortio sanctorum, et traditus Sathanae, nisi ante obitus sui diem reuersus fuerit et emendauerit quod nequiter deliquid, nihilqueominus fixa et stabilis sit donatio nostra. Scripta est haec cartula incarnationis anno dominicae DCCCC. LXVI. testibus hiis consentientibus quorum hic nomina signantur, secundum regis beneuolentiam.

✠ Ego Eadgar rex Anglorum cum consensu episcoporum seu principum meorum signo sanctae crucis consignaui. ✠ Ego Dunstan archiepiscopus confirmaui; cum multis aliis.

DXXV.

EÂDGÂR, 966.

✠ ANNO ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi DCCCC sexagesimo sexto. Ego Eadgar diuina allubescente gratia rex et primicerius totius Albionis, ruris partem aliquantulam, binis ab accolis aestimata mansiunculis, in loco qui dicitur Middiltune, ad boream paludestris fluminis qui dicitur Cari, ad monasterium Glastingense imperpetuum ius libenter admodum largitus sum, cum omnibus huic pertinentibus, pratis, pascuis, siluis; obsecrans ut nullus superueniat hominum superbiae inflatus rancore, qui hanc nostram

[1] Sic MS.

largifluam donationem immutare uel minuere audeat. Siquis autem minuere uel auferre quod domino largiti sumus obstinatus uoluerit, deleatur nomen eius de libro uitae, reusque anathema post obitum aeternis baratri deputatus incendiis, nisi cum digna satisfactione deuotus emendauerit. Et haec pars telluris hiis limitibus circumgirari uidetur, etc. et huius doni constipulatores extiterunt, quorum inferius nomina caraxari uidentur.

✠ Ego Eadgar rex subscripsi ✠. Ego Dunstanus archiepiscopus consensi et subscripsi ✠; cum multis aliis.

DXXVI.

EÁDGÂR, 966.

In nomine dñi nr̃i ih̃u xp̃i Saluatorum cuncta sęculorum patr . . . . successoribus et ignotis heredibus relinquantur et uniuersa mundi gloria supremo mortis debito abolita repente terminatur. Idcirco fugitiuis caducarum rerum possessionibus et transitoria substantiarũ stipe diuturnum et iugiter mansurum caelestis patrię premium dño largiente lucremur. Quapropter ego . Eadgar . rex anglorum ceterarumque gentium in circuitu persistenstium quoddam ruris prediolum .x. scilicet cassatas cui solicolę huiusce prouincie antiquam indiderunt uocal . . . Niuanham . cuidam matrone ingenue que mihi affinitate mundialis cruoris coniuncta est que ab istius patrie gnosticis eleganti . Ælfgifu . apellatur uocamine pro obsequio eius deuotissimo perpetua largitus sum hereditate ut ipse uita comite cum omnibus utensilibus pratis pascuis siluis uoti compos habeat et post uitę suę terminum quibuscumque uoluerit cleronomis . . . . . . m derclinquat. Sit autem predictum rus omni terrene seruitutis iugo liberum tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nr̃am donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit priuatus consortio scę

đi ecclę aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cũ iuda xp̃i proditore eiusque complicibus puniatur. Si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nr̃um deliquid decretum. His metis etc.

Anno dñce incarn. DCCCCLXVI. scripta est haec carta his testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego eadgar rex totius brittannie prefatum donationem cum singillo scę crucis confirmaui.

✠ Ego dunstan doronensis ecclę archiep̃s eusdem regis donationem cum triumpho agie crucis consignaui.

✠ Ego oscytel archi ep̃s triumphalem tropheum agie crucis impressi.

✠ Ego ælfstan lundoniensis ęcclesię ep̃s consignaui.

✠ Ego aþelwold wintaniensis ęcclesię ep̃s pr . . . . . domum consensi.

✠ Ego osulf ep̃s confirmaui.
✠ Ego alfwold ep̃s consignaui
✠ Ego osuuold ep̃s roboraui
✠ Ego uinsige ep̃s consolidaui
✠ Ego alfwold ep̃s subscripsi
✠ Ego ælfstan ep̃s corroboraui
✠ Ego ælfric abb̃
✠ Ego æscwig abb̃
✠ Ego osgar abb̃
✠ Ego ælfstan abb̃
✠ Ego æþelgar abb̃
✠ Ego cyneweard abb̃
✠ Ego ordgar dux
✠ Ego æþelstan dux
✠ Ego æþelwine dux
✠ Ego byrhtnoð dux
✠ Ego . . . . dux
✠ Ego byrhtferð m̃
✠ Ego oslac m̃
✠ Ego wulfstan m̃
✠ Ego osulf m̃
✠ Ego osweard m̃
✠ Ego ælfweard m̃
✠ Ego ælfsige m̃
✠ Ego osferð m̃
✠ Ego æþelweard m̃
✠ Ego ælfric m̃
✠ Ego æþelsige m̃
✠ Ego æþelsige m̃
✠ Ego alfwold m̃
✠ Ego eadric m̃
✠ Ego æþelferð m̃
✠ Ego wulfsige m̃
✠ Ego ælfsige m̃

DXXVII.

* EÂDGÂR, 966.

✠ OMNIPOTENS totius machinae conditor ineffabili pietate uniuersa mirifice moderatur quae condidit; qui coaeterno uidelicet uerbo quaedam ex nihilo edidit, quaedam ex informi subtilis artifex propagauit materia. Angelica quippe creatura, ut informis materia nullis rebus existentibus, diuinitus formata luculento resplenduit uultu, male, proh dolor! liberto utens arbitrio contumaci arrogans fastu, creatori uniuersitatis famulari dedignans, semetipsum creatori aequiparans, aeternis baratri incendiis cum suis complicibus demersa iugi merito cruciatur miseria. Hoc itaque themate totius sceleris peccatum exorsum est.

I. *Quare hominem condidit, et quid ei commisit.*

Euacuata namque polorum sede et eliminata tumidi fastus spurcitia, summus totius bonitatis arbiter, lucidas coelorum sedes non sine cultore passus torpere, formatis ex informi materia diuersarum rerum speciebus, hominem tandem ex limo conditum, uitae spiraculo ad sui formauit similitudinem, cui uniuersa totius cosmi superficie condita subiiciens seipsum suosque posteros sibi subiecit, quatenus eius exsecutura posteritas angelorum suppleret numerum coelorum sedibus superbia turgente detrusum.

II. *Qualiter in paradiso sine crimine conuersatus sit.*

Qui paradisiacae uoluptatis amoenitate locatus nullius rei patiebatur dispendium, sed ei totius mundi ad uotum suppeditabat facultas. Totius namque bonitatis ubertate fruenti, nulla ei res infesta resistebat. Quippe altithrono deuote obsequenti, creatura cuncta famulabatur subiecta. Fruebatur laetabundus creatoris tripudio, et angelorum alacriter utebatur consortio.

Non eum corporalis debilitabat imbecilitas, nec animi affligebat anxietas. Non typo leuis raptabatur superbiae; sed suo se coniungens auctori humilis pollebat mirifice. Non eum inanis tumidum uexabat gloria, sed deuotum creatoris magnificabat memoria. Non inuidia eum alieno torquebat profectu, sed charitatis iugiter laetabatur amplexu. Non ira cruciabatur infestus, sed charitatis tranquillitate leniebatur patientissimus. Non eum tristitia moerore deiiciebat, sed gaudii spiritualis spe pollente florebat. Non auaritia nimium incitabatur cupidus, sed dapsilitatis studio exercebatur largissimus. Non illicito massicus delectabatur edulio, sed parcitate contentus, licito utebatur cibario. Non luxuria eum stimulabat ad nefaria, sed continentia competens constringebat ad praemia. Omnium policrates uirtutum, cunctis carens aduersis, omnibus florens prosperis, rite pollebat ingenuus.

III. *Quomodo coelum sine morte conscendere confidebat, et diabolus inuidus ne ascenderet impediebat.*

Qui prole ad numerum patrata superbientium angelorum uniuersa comitante prosapia sine loeto gustato ligni uetiti fructu aethereos aeternae beatitudinis suggestus triuiatim cum domino regnans conscendere macrobius confidebat. Inuidus igitur hoc animaduertens Zabulus nimia perculsus inuidia, rimari callide uersutus coeperat, quibus insidiis ne ad tantam numinis conscenderet gloriam subdolus deciperet; pro nihilo forte ducens concessa, illicita nimium allubescendo laudans, mulierem admodum fragilem pellexit. Quae sui detrimenti minime contenta, uirum muliebriter uictum, blandis suasionibus delinitum, exili, heu! malo gustato, sibi similem faciens, perdidit.

IV. *Quomodo in hac miseria omnibus priuati uirtutibus deiiciuntur tandemque cataclismate demuntur.*

Utrique tandem praefatis priuati donariis, para-

disi eliminati metis, in praesentis uitae aerumnam miserrimi deiiciuntur; contemnentes conditorem, a cunctis insequuntur creatis. Uita desiit, mors inoleuit. Uirtutum caterua recedente, uitiorum cumulus successit. Succedente nepotum prosapia, successit cumulata criminum collegio. Uniuersi cum suis sceleribus cataclismate dempti, tandem octo utriusque sexus reseruatis, tabescendo deficiunt. Uitiis copiose surgentibus, conditor se hominem fecisse indoluit. Postremo misericors mortalibus, ut pollicitus est, succurrit.

v. *Quomodo Christus natus sua nos passione redemit et coelos conscendere fecit.*

Stella emicuit matutina, quae suo radio mundi tenebras fugaret. Fausta resplenduit Maria cuius utero uirginali Christus ineffabiliter editus, peccatorum tenebras mediator clementissimus dempsit. Uiguit Christus uirtutibus plenus. Incanduit Iudaea ingenti rancore repleta. Carnem suscipiens pro nobis pati uoluit. Quod eius permissu infoelix audaciter compleuit Iudaea. Ligno quippe perditum, ligni scandens gabulum, genus redemit humanum. Uniuersas namque hominum daemon nationes ludificando insultans, iure et mandati transgressorem possidens, morte mulctabat perpetua. Surgens uero a mortuis ultorem trophaeo crucis deuicit. Praedam de perfidi leonis ore tulit, secumque super aethera uehens supernis angelorum coetibus consociauit. Ut cum eo communi contubernio fruentes bonitate perspicui uirtutum omnium ubertate referti, expertes peccati, omni contagione priuati, sine fine post diem iudicii restauratis corporibus, exultantes regnarent. Hanc praecipuam sine dubio gloriam credentibus, qui trinitatis ueraeque unitatis fidem bonis insudantes operibus sectantur, pollicitus, non credentibus supplicium minatus aeternum perpetuis baratri incendiis iustissime spopondit.

VI. *De beniuolo regis meditamine.*

Hinc ego Eadgar, diuina fauente gratia totius Albionis basileus, rimari magnoque coeperam, quid operum studio exercerem, ut ad tantam gloriam perueniens, Christi sanctorumque eius coelo collocatus contubernio coronatus fruerer tantamque inferni miseriam deuitarem; instigante etenim domini clementia occurrit animo ut ipse criminibus cessarem cunctis, atque bonis operibus insistens forma factus gregi, quosque nostri regiminis gubernamine degentes, lucrifacerem. Quosdam igitur suasionibus inuitans ad praemia, quosdam terroribus compellens ad gloriam, bona aedificans, mala, ut domino faciente potui, dissipaui. Scriptum quippe per Hieremiam memini prophetam: Ecce constitui te super gentes, et super regna, ut euellas et destruas, et disperdas et dissipes, et aedifices et plantes. Talibus igitur exhortatus doctrinis, quibus nos dominus per prophetam clementer ammonuit, agens, Christo faciente, quod ipse iuste egit in coelis, extricans uidelicet domini cultura criminum spurcitias, uirtutum semina sedulus agricola inserui.

VII. *Qua ratione clericos eliminans monachos collocauit.*

Timens ne aeternam incurrerem miseriam, si adepta potestate non facerem quod ipse, qui operatur omnia quae in coelo uult et in terra, suis exemplis iustus examinator innotuit uitiosorum, cuneos canonicorum e diuersis nostri regiminis coenobiis Christi uicarius eliminaui: quod nullis mihi intercessionibus prodesse poterant sed potius ut beatus ait Gregorius, Iusti uindictam iudicis prouocarent, qui uariis uitiorum naeuis contaminati, non agentes quae deus iubendo uolebat, omnia quae nolebat rebelles faciebant: auidus inquisitor aduertens gratos domino monachorum cuneos, qui pro nobis incunctanter intercederent, nostri iuris monasteriis deuotus hilariter collocaui.

VIII. *Quod Sancti Spiritus gratia compunctus abbatem et monachos in nouo constituit monasterio.*

Hac itaque ratione Sancti Spiritus attactus flamine, locum domini mundans Wintoniensis aecclesiae noui monasterii arcisterium nostro saluatori eiusque genetrici semper uirgini Mariae et omnibus apostolis, cum caeteris sanctis, dicatum restauraui. Sciens scriptum, Consentientes et facientes pari constringuntur poena rebellionis omnipotentis uoluntati obuiantes, possessionem domini usurpare non sustinens, clericos lasciuientes repuli, ac ueros dei cultores monachico gradu fungentes, qui pro nostris nostrorumque inibi quiescentium excessibus sedulo intercederent seruitio, quo eorum intercessionibus nostri regiminis status uigeret munitus, abbatem, Christo cooperante, eligens altithrono subiectus illic deuote ordinaui. Hoc subnixe efflagitans deposco, ut quod in suis egi, hoc agat in mihi ab ipso conlatis; scilicet aduersarios nostros deiiciens, amicos sublimando prouehat, ut inimicos sanctae dei aecclesiae deprimens, amicos eius monachos uidelicet beatificans iustificaui.

IX. *De illorum anathemate qui monachis insidiantur.*

Si autem qualibet occasione, diabolo instigante, contigerit ut fastu superbientis arrogantiae deiecti canonici monachorum gregem, quem ego uenerans cum pastore in dei constitui possessione, deiicere insidiando uoluerint: agatur de eis et de omnibus, qui quolibet munere caecati iuuamen eis impenderint, quod actum est de angelis superbientibus et de protoplasto diaboli fraude seducto, ut paradisi uidelicet limitibus sublimisque regni coelorum sedilibus eiecti, cum hiis, qui domini famulatum aspernentes contempserunt, barathri incendiis detrusi iugi crucientur miseria. Nec inde euulsi se glorientur euasisse tormenta, sed cum Iuda Christi proditore, eiusque complicibus Acheronte conglutinati, frigore stridentes, feruore perusti, laetitia priuati, moerore anxii, catenis igneis compediti, lic-

torum metu perculsi, scelerum memoria confusi, totius bonitatis recordatione semoti, aeterno lugubres punientur cruciatu.

x. *Item de anathemate insidiantium.*

Qui autem praedictos noui Wintaniensis aecclesiae coenobii monachos uel quolibet eiusdem ordinis nostro regimine degentes, e monasteriis quae uitiorum spurcitias expurgens, Ihesu Christo domino nostro uicto daemone adquisiui, eliminare praesumens uoluerit, anathema sit; et eadem maledictione, qua Cain parricida, qui fratrem suum Abel, stimulante inuidia, liuidus interemit, mastigia addictus est, sine termino teneatur obnoxius, atque in dei persecutione continuo perseuerans in hac uita nullum dignitatis adquirat honorem, nec in futuro sine miseria umquam persistat, sed eum Ananiae et Saphirae una Stix porrigi ne eiulantem crucians complectatur.

xi. *De benedictione monachos uenerantium.*

Quicunque praetitulatos monachos bonis quibuslibet locupletans ditare uoluerit, creator cunctitenens clementer eos eorumque progeniem totius ubertate prosperitatis hic et in futuro saeculo ditando locupletet; scriptis decenter eorum in libro uitae nominibus, cum Christo portionem in coelorum habitaculis habeant, qui monachos suos, quos nostris congregatos temporibus possidet uel uerbis uel factis sanctitatis studio honorauerint.

xii. *Quales et qualiter monachi in hoc monasterio conuersentur.*

Regulares igitur monachi, non saeculares, in praefato, Christo comite, degentes monasterio, regulae moribus obtemperent, patres uenerantes spirituales, sanctorum patrum imitentur exempla; nil agentes, nisi quod communis monasterii regula uel maiorum demonstrauerit norma. A saecularibus igitur pompis remoti, toto nisu corporis custodiant et animae cas-

titatem. Humilitatis studio pollentes, corpus parcimoniae uigore munientes alacri constringant animo. Ciuium conuiuae intra urbem perpetuo interdictu fieri erubescant. In ciuitate degentes, in refectorio pompaticas lasciuasque saecularium delicias ut melancholiam aporiantes, licitis charitaui utantur cibariis; extra refectorium autem minime nisi domo infirmorum aegroti decubuerint, edentes licite quae iussi fuerint. Sacri summique ordinis hospites si ratio exegerit, et peregrini ordinati longo terrarum spatio uenientes, ad abbatis mensam in refectorio cautissime inuitentur: laicis in hospitio concedens exhibeatur humanitas: et monachorum quispiam manducandi uel bibendi cum eis secundum patrum decreta licentiam non habeat: in refectorio autem edendi causa uel bibendi non introducantur. Pauperes, ut Christus, ingenti cordis suscipiantur tripudio.

XIII. *De abbatum electione.*

Diuinarum studio scripturarum luculentissime eruditi, orationum frequentia assidue occupati, charitatis amplexu laetissimi, fidei exercitio promptissimi, spe prouehente sincerissimi, pace concorditer fixi, omniumque uirtutum flore decorati, ad finem usque coeptum tantae bonitatis initium, Christo iuuante, perducentes eadem gloriosi fruantur libertate, quam beatus patronus Benedictus omnibus regulae praecepto subiectis instituit; scilicet, ut post abbatis obitum, tunc temporis regentis, abbatem ex eadem ordinent congregatione, quem sibi omnis concors congregatio, siue pars, quamuis minima congregationis, salubriori elegerit consilio.

XIV. *Qualiter rex abbatem et monachos uenerantes muniat.*

Reges itaque quicumque nostri fuerint successores, nullam extraneam personam, ius tyrannidis super monachos exercentem, imponant, ne forte deus eos damnans, et regno deponat et uita. Electum uero

a fratribus Christi uicarium dignanter suscipiant, eumque charitatis igne succensi locupletando uenerentur; iuuamen in quantum indiguerit, Christi amore compuncti alacriter impendant: mutuo namque confortati iuuamine in nullo a regulae praeceptis discordantes, domini gregem non mercenarii, sed pastores fidissimi, luporum rictibus eximentes intrepidi defendant.

XV. *Qualiter abbas et monachi regem a daemonum temptatione eripiant.*

Abbas autem armis succinctus spiritualibus, monachorum cuneo hinc inde uallatus, charismatum coelestium rore perfusus, aerias daemonum expugnans uersutias, regem, omnemque sui regiminis clerum, Christo, cuius uirtute dimicat, iuuante, a rabida hostium persecutione inuisibilium solerter spiritus gladio defendens, fidei scuto subtili protegens, tutamine robusto praelians, triumpho miles eripiat imperterritus.

XVI. *Qualiter rex abbatem et monachos ab hominum persecutione defendat.*

Rex itidem terrenus coelestis castra regis fortissimo roborans munimine, armis saecularibus uisibiles expugnans aduersarios, hostiumque rabiem saeuientium adnihilando deiiciens, conditoris sui pascua gregemque solicita inexpugnabilis tueatur custodia, quatenus ad uitae brauium perueniens, aeternis tripudians fruatur bonis, quae nec oculus uidere aliquatenus potuit humanus, nec in hominis cor ullatenus ascendit, quae praeparauit deus diligentibus se.

XVII. *De monasticae possessionis libertate.*

Sint praefati monasterii rura, omnisque monachorum possessio, in rebus magnis uel modicis, internis uel externis, in urbanis uel suburbanis, praediis, campis, pratis, pascuis, syluis, molendinis, riuulorum cursibus,

aeterna libertate in Christi nomine eiusque genetricis ditata.

xviii. *Quod nullus saecularium monasterii possessionem inlicite usurpet.*

Saecularium quispiam ausu temerario ius tyrannidis non in Christi cultura praesumptuosus exerceat. Non minuat, instigante diabolo, quod Sancti Spiritus instinctu tam a me, quam a praedecessoribus meis, necnon a catholicis utriusque sexus hominibus, largiflua concessum est dapsilitate.

xix. *De benedictione augentium.*

Augenti tribuat rerum cunctarum opifex tranquillum uitae praesentis excursum, longaeuam instantis temporis futuram aeternae beatitudinis talionem, sufficientem uictualium ubertatem, interminabile prosperitatis augmentum, copiosum uirtutum omnium iuuamen.

xx. *De maledictione minuentium.*

Minuentem perpetua possideat miseria; in domini manens persecutione, eius genetricis sanctorumque omnium incurrat offensam; praesentis uitae aduersitas illi semper eueniat; nulla ei bonitatis accidat prosperitas; omnia eius peculia inimici uastantes diripiant; in futuro autem aeterni miserrimum cum haedis in sinistra positum damnent cruciatus, si non satisfactione emendauerit congrua, quod in domini usurpans detraxit censura.

xxi. *Quibus modis saecularibus obtemperent, et quod nullius reatus hoc domini priuilegium minuere ualeat.*

Tribus tantummodo causis saecularibus obtemperent praeceptis; rata uidelicet expeditione, pontis arcisue constructione, alias aeterna ditati glorientur libertate. Reatus quippiam, si, incitante daemone seductus uel abbas, uel fratrum aliquis fragiliter, quod

absit, contraxerit, iustitia purgante secundum regulae praeceptum abolitus damnetur, maneatque praefatae munificentiae libertas altithrono per nostram humilitatem oblata, ad monachorum usus gratuite sibi famulantium inuiolabilis, aeterna libertate iocunda, qui deus, qui hanc priuilegii largifluam donationem locumque, cum uniuersa monachorum familia, ruraque omnia sacro subiecta coenobio possidet, nunquam reatum commisit, nec ullo unquam tempore committet: sit igitur praefata libertas aeterna, quia deus libertatis possessor aeternus est.

XXII. *Quoties et quare in anni circulo hoc fratribus legatur priuilegium.*

Anno incarnationis dominicae DCCCCLXVI. scripta est huius priuilegii syngrapha, his testibus consentientibus, quorum inferius nomina ordinatim caraxantur.

✠ Ego Eadgar diuina largiente gratia, Anglorum basileus, hoc priuilegii donum nostro largiens redemptori, locoque eius sanctissimo primus omnium regum monachorum inibi collegium constituens, manu propria signum agiae crucis imprimens confirmaui. ✠ Ego Dunstan Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus, largifluam beneuoli regis donationem uenerans, crucis signaculo corroboraui. ✠ Ego Eadmund clito, legitimus praefati regis filius, crucis signaculum infantili florens aetate propria indidi manu. ✠ Ego Eadweard eodem rege clito procreatus praefatam patris munificentiam crucis signo consolidaui. ✠ Ego Ælfðryð, legitima praefati regis coniuncx, mea legatione monachos eodem loco rege annuente constituens, crucem impressi. ✠ Ego Eadgifu, praedicti regis auia, hoc opus egregium crucis taumate consolidaui. ✠ Ego Oscytyl Eboracensis aecclesiae archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Æðelwold aecclesiae Wintoniensis episcopus, regis gloriosissimi beniuolentiam abbatem mea altum mediocritate, et alumnos, quos educaui, illi commendans, crucis signaculo benedixi. ✠ Ego

Ælfstan Londoniensis aecclesiae pontifex consolidaui. ✠ Ego Osulf episcopus confirmaui. ✠ Ego Oswold episcopus consignaui. ✠ Ego Ælfwold episcopus consolidaui. ✠ Ego Byrchtelm episcopus confirmaui. ✠ Ælfstan episcopus consolidaui. ✠ Ego Eadelm episcopus confirmaui. ✠ Ego Aðulf episcopus consignaui. ✠ Ego Wynsyge. ✠ Æscwig abbas consolidaui. ✠ Ego Osgar abbas consignaui. ✠ Ego Ordbyriht abbas. ✠ Ego Ælfstan abbas. ✠ Ego Æðelgar abbas primus huic loco abbas ordinatus. ✠ Ego Ælfhere dux. ✠ Ego Ælfheah dux. ✠ Ego Ordgar dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Eðelwine dux. ✠ Ego Beorhtnoð dux. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Byrhtferð minister. ✠ Ego Osweard minister. ✠ Ego Æðelweard minister. ✠ Ego Ælfweard minister. ✠ Ego Berhtwine minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Wulfstan minister.

Omnes qui nominatim huic priuilegio regis iussu descripti uidemur, posteritatis nostrae prosapiam subnixe deposcimus, ut manuum nostrarum uadimonium Christi cruce firmatum nequaquam uiolantes irritum faciant; si successorum temeritatis ausu uiolare praesumpserit corporis et sanguinis Ihesu Christi participationi priuatus, perpetua damnatus perditione, anathema sit, nisi diuino propitiante respectu, ad humilem satisfactionem resipiscens, conuersus fuerit.

FINIS TOMI II.

LONDON:
PRINTED BY SAMUEL BENTLEY,
Bangor House, Shoe Lane.